Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) **license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format
Adapt — remix, transform, and build upon the material

From the library of

HOVSEP ARSLANIAN

given in his memory

by his wife

Areknaz Arslanian

2004

961 Ա2 (728)
Ա.Հ.

ԿՕԺԻՆ ՍԻՒ

ՍԷՐՍԷՐԻ ԵՍՀՈՒՏԻ

ՏԷՕՐՏԻՒՆՃԻՒ ՃԻԼՑ

ՄԻՒԹԷՐՃԻՄԻ
ԳԷՈՐԳ ՍԻՄՓՒԶԵԱՆ

ՆԱԵԻՐԻ
ՂԱՐԻՊԵՏ ՊՈՊԷՐԵԱՆ

معارف نظارت جليلەسنك ٢٠٦ نومرولى رخصتيله طبع اولنمشدر

Կ. ՊՈՊԷՐԵԱՆ ՄԱԹՊԱԱՍԸ
ԵԷՆի-ճամի, Չիչէք-բազարը Ն. 23
ՄԹ Ա Ն Պ Օ Լ

1890

Դ—190

ARMENIAN BOOKSTORE
241 WASHINGTON ST.
BOSTON, MASS.

ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Гос. Библиотека
ՀԱՍՌ-ում ССР
Ա. Մ. Ա. Ա. Ա. Ա. Ա. Ա. Ա.

6-59

ԷՕԺԷՆ ՍԻՒ

ՍԷՐՍԷՐԻ ԵԱՀՈՒՏԻ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԳԼՄՄ

ՐՕՏԷՆԻՆ Վ. Ա. ՏԷԱ. Ր Ը.

1

ՄԷՃՀՈՒԼ.

Աբբայ տ'Էկրինեի՝ Րօտէնին էվվէլճէ պուլընմըղը մէմուրլըգ տէրէճէսինէ էնամէսինին ֆէրտասը կիւնիւ, ա-
թխէքի մէնզարէ ճէրէյան իթմէքճէ իսի,

Գլօվիս սօգաղը՝ Մոնթաննը-Սէնթ-ժընըվիէվ մահալ-
լէսինին էն թէնհա սօգագլարընաան պիրի սիր, Գու հի-
քայէնին թարիխի ճէրէյանընաա, մէզբիւր սօգաղըն կ
նիւմէրօլու խանէսի պաշլըճա պէօյիճէք պիր տաիրէտէն
խարէթ օլուպ, իւի թարաֆը ադաճլըգլը պիր եօլտան
կիտիլսիյի հալտէ, քիւչիւք վէ գարանլըգ պիր հավլիյէ
կիրիլիր իսի քի, պու հավլինին նիհայէթինտէ տախի տի-
կէր պիր խարապէզար պինա պուլունմագտա ըսը, Իշպու
խանէնին զէմին գաթընտա, պօտուրում չէքինտէ պիր
տուքքան մէվճուտ օլուպ, պու տուքքանտա իսէ՝ քէօ-

միւր , տէմէթի իլէ օտուն , պիր գաչ տիւրլիւ սէպէվաթ վէ սիւտ սաթըլըր ըոը ։

Սապահըն սաաթ տօգուղը իտի ։ Վալիտէ Աբտէն նամըլլա մաարուֆ օլան տիւքքեանճը գաարըն՝ լաթիֆ չէհրէլի պիր իհթիյարէ օլուպ ,տիյահ տիմի պէղինտէն մամուլ պիր ֆիսթան կիյինմիշ , վէ պաշընա տա գըրմըզը բամպուգ պէղինտէն մամուլ պիր գաբաթմա պաղլամըշ ըոը։ Մէզպուրէ պու էանաատէ քէնտի պօտուրումընա կէօթիւրէն ներտիւպանըն ատն պատամադընա չըգմըշ օլմադըա , սաթըյա գօյաճադը էմթիյալը մէյտանա էտյմագտա , եանի՝ գաբունըն պիր թաարաֆընա թէնէքէտէն մամուլ պիր սիւտ կիւյիւմիւնիւ վէ տիկէր թաարաֆընա տախի պիր գաչ տէմէթի սարտըմըշ սէպէվաթ իլէ սարըմմթրագ լահանա պաշըորը սըրըշամագտա ըոը ։ Ներտիւպանըն թա աշադըսընտա , մէզքիւր պօտուրումըն նիմգարանըզը տէրունինտէ , քիչիւք պիր օճադըն քէսիկին աթէչի կէօրիւլմէքտէ իտի ։

Պու տիւքքեան աղաճըդը եօլուն եանըպաշընտա պուլընաբզը ճիհէթլէ , գաբուճը օտասը խրտմէթինի տէ կէօրմէքտէ , վէ տիւքքեանճը գաատն գաբուճըլըգ մէմուրիյէթինի տէ իյիտա իթմէքտէ իտի ։

Աբտաը չօգ կէչմէքտիգին ; նատիք պիր գըզճըզագ խանէէտէն ատշարը չըգըպ , վէ խաֆիֆ պիր սիւրաթլէ գօչուպ վալիտէ Աբտէնին տիւքքեանընա կիրտի ։ Պու կէնճ գըզ՝ գրալիչա Պաքանալըն մահրէմ տօսթու օլան Բօզ-Բոմբոն քէնտիսի իտի ։ Օգուչանըլարըմըզըն խաթըրըտարընտա օլմագ կէրէք տիր քի , Բօզ-Բոմբոն մաշուդընըն ապիմէթի իւզէրինէ մուվագգաթէն տուլ գալմըշ օլմադըյա, չարադ միւպաթէլտտը Նինի-Մուլէնի քէնտիսինէ համի իթթիհադ իլլէմիշ իտի . օ աէֆիհ աէրիսօշը քի , լիւդումը թագտիրինտէ պիր էյիճէ եուսթուդան ատնրա , մուդահասաթը մէզհէպիյէ մուհարրիրի Մ . ֆագ Տիմուլէն

սուբէթինի քէսագ իտէր , եանի պիր թագըմ էտէպսիզճէ բագալար օյնամագտան՝ Բարա թաարաֆտարլըզընա տաիր մհճաատէլաթի վէ մուպահասաթա վէ Ֆըրնանտը Լ-ի օյունընտան՝ գաթոլիք մէզհէպինէ տաիր բհատէլէր թահրիրինէ կէչէր իտի ։

Սապահ-քի կէլիչի կիւզէլ թուալէթինտէն տախի անլաչըլաճադը վէճհլէ , Բօզ-Բոմբոն եաթադընտան հէնուզ գալգմըշ ըոը ։ Պէսպէլլի պաշգա պիր չարգատը պուլունմամալը քի , տըգգաթլըճա թաարանմըշ օլան կիւզէլ , գումրալ վէ լիբհագա սաչլարը իւզէրինէ՝ գարնավալ հաֆթաընտաքի համմալ գըյաֆէթինտէն գալմա բօյնս չապգասընը գօյմուշ ըոը ։ Ֆիլ հագըգա , օն եէտի չաղլարընտա պուլընան պու կէնճ գըզըն չէհրէտի կիպի կիւլէնճ , թօմպուլ վէ իբի ատէտ մանի վէ աթէչնաք կէօզլէրի հավի պիր չէհրէ նատիր պուլունըր ըոը ։ Բօզ-Բոմբոն՝ պօյնընտան այագլարընա գատար գըրմըզը վէ աչըգ եէչիլ տամալը պիր Իսգոչիա մանթօսընա էօյլէ սըգըճա պիւրիւնմիւշ իտի քի , մէրգումէնին մահճուպանէ պիր էնտիչէտի պուլունաբզը անլաչըլըյօրտու ։ Զըպլագ այագլարը օ տէրէճէ պէյազ ըոը քի , չօրապը օլուպ օլմատըզը պիլինէմէզ իտի . մա մաֆիհ , տախթիյանտան մամուլ վէ կիւմիւշէ չալար հալգալարը հավի քիչիւք պիր այագ գապը կէյինմիշ իտի . . . ։ Էլինտէ պիր շէյ թուխմըշ օլուպ , պունը մանթօսը ալթընտա կիպլէմէքտէ օլտըզը ֆարգ օլունապիլիր իտի ։

Վալիտէ Աբտէն մէրգումէյի կէօրիւնճէ , լաթիֆ պիր չէհրէ իլէ տէտի քի .

— Սապահլար խա՛յր օլսուն , մատմուազէլ Բօզ-Բոմբոն , նա՞սըլ օլուպ տա պու սապահ էրքէն գալգմըշ սընըզ . տիւն ագշամ բագս ք՞թմէտինիզ մի ։

Բօզ-Բոմբոն . — Պանա բագտտան պահս իթմէյինիզ , վալիտէ՛ Աբտէն . բագս իթմէյէ հիչ եիրէյիմ եօգ տըր .

պէշարէ Սէֆիզ (Մոյնէծինեն հէնձիրէսի, եանի գրասիյա պէշարէ Սէֆիզ (Մոյնէծինեն հէնձիրէսի, եանի գրասիյա Պաքանալ) պիւթիւն կիճէ ապէյրզ սրդլաար. աչրդընդն հասդաա պուլընճաքնաան ասլայր ֆէվզ էլ սաէ ճանդուն նիկնէֆի իչինաէ տիր. պիշարէյի թէսէլլի իմմէր գասիլ օչնոյօր:

Վալիսէ Ագաէն. – Տուրընզդ, ճաամնուազէլ, ասսթընդզ ճաամնուազէլ Սէֆիզ հադգընաա պիր չէյ սէօյլէյէճէյիմ ամնա, կիւճէնէճէ՞զմիսինիզ:

Բօզ-Բաշխան. – (Ուժնո գլարընդ գալորրատդ.) Պէն հիչ կիւճէնմ զ մէյիմ...:

Վալիսէ Ագաէն. – Մ. Ֆիլէմոն ամահթիւնսէ, պէնիմ թէքսիր իմմէյճէճիմնէ էմի՞ն միսինիզ:

Բօզ-Բաշխան. – Միզի թէքսի՞զ մի իսէճէք, նէ՞ իչուն:

Վալիսէ Ագաէն. – Օթուրսընդընդզ իզամէթկնահաման ասլայր...:

Բօզ-Բաշխան. – Սայգըդա՞յօր մնասընդզ, վալիսէ՛ Ագաէն, Ֆիլէմոն՝ քէնսի նէֆսինին սահիպի օլսդըդմ միսիլլու գայսէմիճ էմնասընաա քէնսի իչի օտասընդն սասխ սապուգիճի էմնասընաա քէնսի իչի օտասընդն սասխ սահիպի օլաճադրմն սիզճ սէգիլ՞մէսխ մի:

Վալիսէ Ագաէն. – Սէօյիսմ սիզին իչուն սէյիլ սիր, ճաամնուազէլ. Մ. Ֆիլէմոնդն իզամէթկնահընաա կէթիրիպ եէրլէշսիրմիշ օլսդընդզ Սէֆիզէ սասիր սիր:

Բօզ-Բաշխան. – Չասլայր գլզ պէնսիզ նէ՞լէյէ կնսէնսիզ իսի, վալիսէ՛ Ագաէն, Աչրդընդն հապա օլուճնաագնսան ասն սօնրա, քէնսի իզամէթկնահընաա ասլաճ իմմէյէ ճէսաբէթի իսէյճէսի. չունդի օրասաա թէէսիկէ օլուճնաճադ բէք չօդ պօրճլորը վար բիչշ. Պիշարէնդն ըզգըրսադը գալ պինի կէօրնս սէսմ բի. «Եթնոնիկ կէլ սէ Ֆիլէմոնդն իզամէթկնահընաա օմնսր. ասլահթիւսէ սանա պաշդա պիր եէր պուլնսադա ճահա իսէրիզ.»

Վալիսէ Ագաէն. – Բէք է՛յի, ճաամնուազէլ, Մ. Ֆիլէմոնդն է՛նսաճ ասլահթիւսէ սապրէլնայաճադընաա պէնմ թէէ-

մին իսէճէք օլուրսանընզդ, իսմէսմի գասար օթուրսաուն.

Բօզ-Բաշխան. – Տարրլաճա՞զ մի, նէսէ՞ն սարրլաճագ. էչնասընդն գուլսանընզլնսօրնսա՞ն մի. սանկնէ՛ էչնաա եա՛, Տիւնգի կիւն, օտասրնսաա պուլընսան սօն գասէհի սէ գրրսարմ... չինսի պագընզդ նէ՛ իմօհաֆ պիր գասլ բլա սիւա սլնսադա կէլսմմ:

Գու սէօգիւ սէօյլէսիքսէն սօնրա, Բօզ-Բաշխան՝ պիր գահգահա գօրսարսը, մէ կիւզէլ մինի մինի պէչսադ գօլունդ մանիմօսրնսաան սրշսարը չրգ սրրդ, վալիսէ Ագաէնէ իմսամինէն պիր չիչէ շարսադ իսմիսյադ իսէն գայէհի պէգիւք պիր շամբանիա գասէհի կէօսմէլսի. վալիսէ Ագաէն մէգրիւք գասէհի կէօրիւնճէ իմէսաճճիւսադ գալարադ սէսսի քի.

— Ա՛հ, եա՛ Բադալի, սանդրսրն քի ճամնուան եարրլմզդ պիր պօրու սրր:

Բօզ-Բաշխան. – (Թէմքինէլի պիր իմսալ ըլա.) Ֆիլէմոն սէրհօշ-հալսարսա իւնէմանընդը իհրադ իլլէսիկնէսէ, քէնսինէ իհնաա իմմիզ օլսրդլարը բէսմի գասէհ սիր:

Վալիսէ Ագաէն. – Եթնոնի օրսանինդզ գրս գասլ սէրսանինէ՞ մի գօյաճադրզ, կէօրէ՞ն նէ սէր. իհնաան գրս գասէհի էլինէ իմսմնադա սրմանընդը:

Բօզ-Բաշխան. – Գէն սէ էգյլէ... էկէր նէրսնէսադան իւգնրինսէ գասրշնմա պիրի չրգրդ սա, գրս գասէհի մուտ կիսի էլնմսէ իմսմնիշ օլսրդրմի կէօրէճէք օթուրսա, կնսլմէքսէն գայրլաճադրմ... Ֆիլէմոն քադաարընդն սօնրն. ճի մնիմաընը սա գրրսաճադրմ վէ Ֆիլէմոն սա գանա լանէմլէր օգուլաճագ սրր:

Վալիսէ Ագաէն. – Գօրգմնայընդզ, նէրսնէսադանսա գասրշնընզդա սասէմ չրգմնագ. նօգսարրսա հէքսի իչի մնսամէճճի վար. գիրի գամէն սրշսարը չրգմնշ սրր. սրիկէրի սէ քէք կէճ գալդ սր:

Բօզ-Բաշխան. – Մնսամէճճի սէսմնիզ սէ խսմի բրրմնա գիր չէյ կէլսի. սճագսա հավլինդն նիհայէմնիսէքի գիր-

Նատա քիրալըզ պիր օտա վա՞ր մը որը, Ֆիլէմոն ավտէթ իտէճէք օլուրսա, Օէֆիզ իչուն պիր օտա լազըմ օլաճագ որը։

Վալիտէ Աբտէն. – Էվէ՛թ, չաթը արտաքնատա, էնարայ նէվինտէն օլան իսթիյարըն իսթիճար իթոսկի իչի օտանըն ֆէվգինտէ բիս պիր օտաճըզ վար որը։

Բօշ-Բոմբոն. – Հա՛, էվէ՛թ, պապա Շարլըմանյըտան պահս ի՞թվէյօր մըսընըզ... պու իսթիյար հագգընատա պաշգա պիր մալիւմաթընըզ ե՞օք մը։

Վալիտէ Աբտէն. – Խա՛յր, մաամուաղէլ. շու գատար մալիւմաթըմ վար քի, պու ատպահ շաֆթագ աթար աթմազ օտանա կէլտի վէ բէնճէրէնին գանատընա վուրուպ. «Ա՛ճապա պէնիմ իչուն մէքթուպ կէլտի՞ մի, ապիղէ մաամամ» տէյու սորսու. Նէզաքէթ վէ լէթաֆէթինէ տէյճէք եօգ։ – «Խա՛յր, մօսիէօ, սիզին իչուն հէնուզ մէքթուպ կէլմէտի» տէյու ճէվապ վէրտիյիմտէ. «Բէք էյի, բէք էյի, բահաթընըզա պագընըզ, ապիղէ մաամամ, պէն եինէ կէլիպ ուղրարըմ» տէյիպ չէքիլտի կիմէտի։

Բօշ-Բոմբոն. – Տէմէք պիր քի կիճէլէրի ատա օտաարընատա եաթմազ, էօյլէ՞ մի։

Վալիտէ Աբտէն. – Ա՛ման, զալիպա քի պաշգա եէրտէ տէ օտասը վար արը տա, օրատա օթուրըր. զիրա տէօրթ պէշ կիւնտէ պիր քէրրէ կիւնտիւզէրի պուրայա կէլիր վէ օտասընատա պիր գաշ ատամ կէչիրտիքտէն սոնրա, գալգըպ կիտէր։

Բօշ-Բոմբոն. – Եաղընը՞զ մը կէլիր։

Վալիտէ Աբտէն. – Էվէ՛թ, տահմա եաղընըզ կէլիր։

Բօշ-Բոմբոն. – Էմի՞ն մի սինիզ. աճապա պագը քէրրէ քէտի եավրուսու կիպի մինի մինի գատընըար տա կէթիրմէզ մի. (Լաթիֆէքհարանէ պիր սուրէթտէ.) Էկէր էօյլէ պիր չէյ վար ըտա, Ֆիլէմոն սիզի գօվար պիրմիշ օլունըզ։

Վալիտէ Աբտէն. – (Լլէէրինի սէմայա սօղրու գալտըրատագ.) Մ. Շարլըմանյը... օտասընա գարը՞ մը կէթիրսին..., Ա՛հ, պիչարէ՛ իսթիյար... էկէր եաղը շատգասը պաշընատա, էսկի բրտէնկօթը սրրթընատա վէ եամալը չէմիյէսի էլինտէ օլարագ, պու սատէտիլ չէհրէյի կէօրէճէք օլուրսանըզ, քէնտիսինի էվլիյատան պիրինի զանն իտէրսինիզ։

Բօշ-Բոմբոն. – Լաքին պու հէրիֆ եաբ եալընըզ պուրայա կէլիպ, հավլի նիհայէթինտէքի գարանլըգ օտա տէրուննինտէ սատաթլարճա նէ՞ եապար։

Վալիտէ Աբտէն. – Պէն տէ պունը սորագագտըմ, մաամուաղէլ. օրատա նէ՞ եապագիլիր. հիչ օլմազսա էշեա վէ մէֆրուշաթը տա եօգ քի, կէլիպ անլէրլէ էյլէնիյօր տէյէլիմ. օտասընատաքի օլանճա վարը եօղը պիր եաթագ, պիր մատա, պիր սօպա, պիր իսկէմլէ վէ էսկի պիր սանդըգատան իպարէթ տիր։

Բօշ-Բոմբոն. – Ֆիլէմոնըն օտալարընըն քիրասը տա օ նիսպէթտէ տիր։

Վալիտէ Աբտէն. – Պունընա պէրապէր, կիւյա հէր քէս պուրատա խըրսըզ ըմրշ, վէ քէնտիսի տէ ալմունատան մամուլ էշեալարա մալիք իմիշ կիպի, օտալարընա ատէմ կիրէր տէյու էօսիս գօրար. քէնտի մէսաըրֆըլա օտասընա պիր բիլիս եապարըրար, վէ անտիսիմարընը տա ասլա եանընմա պըրագմազ. Նիհայէթի, օտասընա ատէմ կիրմէօճն իշուն, սօպասընատաքի ամէշի պիլէ քէնտիսի եագար։

Բօշ-Բոմբոն. – Պու ատէմ իսթիյար արը տէյօրսընըզ, տէյիլմի մի։

Վալիտէ Աբտէն. – Էվէ՛թ, մաամուաղէլ... էլիտէն ալմազըշա գատար օլմալը։

Բօշ-Բոմբոն. – Հէմ տէ չիրքին տիր, տէյիլմի մի։

Վալիտէ Աբտէն. – Էվէ՛թ, էօլիս չէհրէսի կիպի սօլ

ղուն պիր չէհրէ տէրունինտէ՝ սանըրսըն քի պուրղու իլէ տէլինմիշ իքի ատէտ ուֆագ ուֆագ Եըլան կէօղլէր թէ-սավվուր իտինիզ. տուտագլարը տա պէմ պէյազ տըր. չէհրէսի պունտան իպարէթի տիր ։ Թապիտէքնա կէլինճէ, սօն տէրէճէ նէզաքէթլի տիր. սէլամ վէրտիյի դէման չապ-գասընը օ գատար սըգ պաշընտան չըգարըր վէ օ գա-տար թէվաղու իտէր քի, ատամըն իւզէրինէ սըգընթը կէ-լէր ։

Բօզ-Բոմբոն. – Լաքին մէսէլէ տաիմա օ նօգթայա վարըյօր. պու հէրիֆ Եաբ Եալընըզ իքի օտատա նէ՞ Եա-բար ։ Հէր նէ հալ իսէ, Ֆիլէմոն ավտէթ իտիպ տէ Սէֆիզ իմթիյազըն իւզէրինտէքի օտայը իսթիճար իտէճէք օլուր-սա, օ վագթ պէւքի պիր շէյ անլայըպ Եյլէնէպիլիրիզ... ։ Պու օտանըն քիրասը նէ՞ տիր ։

Վալիտէ Աբսէն. – Ա՛հ, մաամուազէլ, պու օտա օ՛ գատար մուրատար պիր տէլիք տիր քի, սահիպի սէնէվի էլլի էլլի պէշ ֆրանգա վէրիր զանն իտէրիմ. տէրունինէ սօպա գօյմանըն իհթիմալի Եօգ. ըշըղը տա քիւշիւք պիր պաճա բէնճէրէսինտէն ալըր ։

Բօզ-Բոմբոն. – (Ա.ճը պիր ահ չէքէրէք վէ պաշընը մահգունիյէհթէլէ սալէյաթագ.) Պէտպա՛խթ Սէֆիզ, օ գատար էյլէնտիքտէն վէ աշըգը ժագ Բէննըբոն ըլա պուն-ճա ագճէ սարֆ իթտիքտէն սօնրա, կէլիպ պէօյլէ մուր-տար պիր տէլիյէ թըգանըպ քէնտի էլ էմէյի իլէ Եայա-մաղա մէճպուր օլսուն հա՛, տօղրուսը բէք տէհշէթլի շէյ տիր... պունա Եիւրէք իսթէր քի տայանըն... ։

Վալիտէ Աբսէն. – Ֆիլ Հագըգա պու ուֆաճըգ օտա իլէ մաամուազէլ Սէֆիզին կէչէն կիւն րաքիպ օլուպ սիզէ կէլմիշ օլտըղը տէօրթ աթը արապա արաբընտա պէօյիւք պիր ֆարգ վար տըր... օ կիւնիւ մաամուազէլին րէֆա-գաթընտա նէ՞ կիւզէլ մաաքէլիլէր վար ըտը... ճիւմլէսի տէ մէսուր վէ պէշաշէթլի իտիլէր... պախուսուս պա-

չընա կիւմիւշ Եալտըզը քեագըտտան մամուլ վէ պիր թիյ սիւբիւրկէյի Հավի գաագէթա գօյմըշ վէ այաղընա տա քէնարը տըշարը տէօնիւք բօթինլէր կիյինմիշ օլան գար-նը պէօյիւք հէրիֆ գատար կիւլիւնճ պիր շէյ կէօրմէմիշ իտիմ,

Բօզ-Բոմբոն. – Էվվէ՛թ, Նինի-Մուլէնտէն պահա իտի-յօրսընըզ. Մե՛ Էտէնճ Մեյվ (արգիլեալ պտուղ) ծյունընտա էշի պուլընամազ...։ Ֆէնտիսինի գրալիչա Պաքանալ իլէ գարշը գարշըյա կէօրմէլի սինիզ։ Պիչարէ՛ գըզճըղազ... պէտպա՛խթ շամաթա ճը...։ Շիմտի տէ շամաթա իտիյօր ամմա, աղլայարագ իտիյօր ։

Վալիտէ Աբսէն. – Ա՛հ... կէնճլի՛ք... կէնճլի՛ք... տիվանէ՛ կէնճլէր...։

Բօզ-Բոմբոն. – Տինլէյինիզ, վալիտէ՛ Աբսէն, վագ-թըյլա սիզ տէ կէնճ օ՛լմաարընըզ մը...։

Վալիտէ Աբսէն. – Կէ՞նճ մի, էլպէթթէ, տիւնեատա կէնճ օլմայան վա՞ր մը. լաքին տօղրուսընը իսթէրսէնիզ, պէն տաիմա պու չիմտիքի Հալիմտէ պուլունմըշըմ տըր ։

Բօզ-Բոմբոն. – Եա աշըգլա՞ր, բէչինիզէ հիչ քիմսէ տիւշմէտի մի...։

Վալիտէ Աբսէն. – Տիւշէր իտի, լաքին էվվէլա պէն չիրքին իտիմ, սանիյէն տէ բէք կիւզէլ մուհաֆազա օլու-նուր ըտըմ։

Բօզ-Բոմբոն. – Տէմէք տիր քի վալիտէնիզ իւզէրինիզէ տաիմա նազարէթի իտէր իտի, էօյլէ՞ մի ։

Վալիտէ Աբսէն. – Խա՛յր, մաամուազէլ... լաքին պէն գօշուլմըշ ըտըմ...։

Բօզ-Բոմբոն. – (Տիւքքեանճը գատընըն սէօգիւնիւ քէ-սէրէք, միւթէաճճիպանէ.) Գօշուլմը՞շ մը ըտընըզ։

Վալիտէ Աբսէն. – Էվվէ՛թ, պիրատէրիմիզէ պէրիքտէ պիր սագգա ֆըչըսընա գօշուլմըշ ըտըմ։ Իմտի, կիւնտէ սէքիզ օն սաաթ հագիգի պիր աթ կիպի ֆըչըը չէքմիշ օլ-

սա խոխմ, չէնլիք վէ էյլէնճէյի տիւշիւնմէյէ եիւրէյիմ գալմազ ըտը։

Րօզ-Բոմբոն. – (Մուշֆիգանէ.) Պիչարէ՛ վալիտէ Ա.սէն, պու նէ՛ տէհչէթլի սէնաաթ։

Վալիտէ Ասէն. – Պախուսուս գըչ մէվախիինտէ օրթալըգ տօն պաղլաալըղը սըրատա, տահա զիյատէ թէհամիւլ օլունմազ չէյ իտի... կէրէք պէն վէ կէրէք պիւթատէրիմ պուզլարըն իւզէրինտէ ֆըչըյը չէքէպիլմէք իւչուն, այագ գապլարըմըզ ալթընա չիվի մըխալթմազա մէճպուր օլուր ըտըգ։

Րօզ-Բոմբոն. – (Ցահա զիյատէ ըզհարը մէրհամէթլէ.) Պա խուսուս պիր գատըն պէօյլէ պիր սէնաաթ իճրա իթսի՛ն... տօղրուսը եիւրէք բարչալայաճագ չէյ... քէօքէքլէրին պիլէ արապայա գօշուլմասը մէճպուր՝ ըտը (1)։

Վալիտէ Ասէն. – Իվվէ՛թ, հագգընըզ վար, գըզըմ. հայվանլար պաղը քէրրէ ինսանլարտան պախթիյար ըտըրլար. լաքին նէ՞ եաբսըն, եաշամագ լազըմ ըտը..., Հայվան հէր նէրէյէ պաղլը օլսա օլսուն, օթլանճագ ըտը. պունընլա պէրապէր, քէք միւչքիլ վէ քէք թագաթ-ֆէրսա իչ իտի... պունըն իչուն ագ ճիյէր խասթէլիյինէ կիրիֆթար օլսում. լաքին գապահաթ պէնտէ տէյիլ իտի, Գօշուլմըզ օլտըղըմ ֆըչընըն գայըշը կէօյսիւմիւ օ տէրէճէ թագվիդ իտեր իտի քի, նէֆէս ալամազ օլսում. իմտի ֆըչը չէքմէք սէնաաթընը թէրք իլէ պիր տիւքքեան իսթիճար իթտիմ. վէլհասըլ չունը տէմէք իսթէրիմ քի էկէր պէնիմ տէ ֆըրսաթ վէ կիւզէլիյիմ օլսա իտի, պէլքի պէն տէ պիր չօգ կէնճ գըզլար կիսի օլուր ըտըմ. զիրա պու պիչարէլէր կիւլէրէք պայլարլար վէ...

(1) Ցիլ հագըգա, քէօրէքլէրին արապա վէ սաիրէյէ գօշուլմասընը թահթը մէճպուրկէթէ ալան իքի գըթա էմինամէ սատըր օլմուշ ըտը։

Վ. Ա. Ի Տ Ի Ա Ր Մ Է Ն

Բօզ-Բոմբոն. – Ա՛ղէայարագ խիթամ վէրիրլէը, տէյի՛լ մի. հագգընըզ վար տըր, վալիտէ Ապսէն. լաքին տիւնեատա հէր քէս ուալու տուրմագ իչուն ֆըչքէյա գօչուլմագ ճէսարէթինի հաիզ օլամազ, հէր գըզըն օչաղտա պիրէր միւլահազաար պուլունուր. քէնտի քէնտինէ տէր քի, «Ինսան կէնճ վէ կիւզէլ օլտուգճա էյլէնմէք լազըմ տըր... զիրա ինսան տաիմա օն եէտի եաշընտա գալմազ...»

Վալիտէ Ապսէն. – Բէք էյի, սօնրա՞...

Բօզ-Բոմբոն. – Սօնրա... եա՛ տիւնեանըն սօնու կէլիր վէ եախօտ էվլէնիրլէր:

Վալիտէ Ապսէն. – Լաքին, մաամուազէլ, իպթիտա էվլէնմէքտէն պաշգամագ տահա ալէա օլուր, տէյի՛լ մի:

Բօզ-Բոմբոն. – Հա՛յ հա՛յ. լաքին պիզիմ գըզլար ահմագ տըրլար. էրքէքլէրի այարթմանըն վէ եախօտ գօրգուլթմանըն եօլընը պիլմէզլէր. սատէտիլ վէ էճնիյէթքեար տըրլար: Հալ պու քի էրքէքլէր պիզիմ իլէ էյլէնիրլէր: Էկէր պէն արզու իթսէ իտիմ, թապիաթը ալթ իւստ իտէճէք պիր միսալ օլապիլիր իտիմ... լաքին տիւշար օլտըզըմ քէտէրլէր պանա էլվէրիր. պունլարը տաիմա խաթըրլամազա հաճէթ եօգ տըր:

Վալիտէ Ապսէն. – Նէ՞ սէօյլէյօրսընըզ, մաամուազէլ... սիզ պու գատար կէնճ վէ խօշվէշրէպ պիր գըզ օլտըզընըզ հալտէ, քէտէրլէրի՞ մի տիւշար օլմուշընըզ:

Բօզ-Բոմբոն. – Ա՛հ, վալիտէ՛ Ապսէն, օն պէշ եաշընտա իքէն, կէօզ եաշը տէօքմէյէ պաշլատըմ, վէ օն ալթը եաշընա գատէմ պաստըզմտա եաշլարըմ գուրուտու. կիւզէլ շէյ տէյի՛լ մի:

Վալիտէ Ապսէն. – Սիզի ալտաթտըլա՞ր մը, մաամուազէլ:

Բօզ-Բոմբոն. – Ալտաթմագտան տահա պէտթէր. պէնիմ կիպի ֆէնալըզա մաիլ օլմայան պիր չօգ պիչա-

րէ գըզլարա եաբմըշ օլաըգլարը կիպի , պանա տահա ֆէ-
նաընը եաբաըլար . . . : Պէնիմ հիքեայէմ բէք ուզուն
տէյիլ տիր : Բէտէրիմ վէ վալիտէմ Սէն-Վալըրի թարա-
ֆընտաքի քէօյլիւլէրտէն տիրլէր . լաքին պիչարէլէր օ
գատար ֆագըր ըտըլար քի , պէշ նէֆէր չօճուգլարընա-
տան պէնի՝ սէքիզ եաչընտա օտրըգըմ հալտէ , Բարիստէ
պէօլէժէլիք իտէն խալամըն եանընա կէօնտէրմէյէ ժէճ-
պէօլէժէլիք իտէն խալամըն եանընա կէօնտէրմէյէ ժէճ-
պուր օլտուլար : Ջավալլը գատըն ժէրհամէթէն պէնի եա-
պուր օլտուլար : Ջավալլը գատըն ժէրհամէթէն պէնի եա-
նընտա ալըգօյտու . լաքին գազանճը պէօյիւք պիր շէյ
նընտա ալըգօյտու . լաքին գազանճը պէօյիւք պիր շէյ
օլմատըղընտան , պէնի պէօլէժէք գօլայ պիր շէյ տէյիլ
օլմատըղընտան , պէնի պէօլէժէք գօլայ պիր շէյ տէյիլ
իտի : Օն պիր եաչընա կէլտիյիմտէ , պէնի Սէնթ-Ընթոու-
իտի : Օն պիր եաչընա կէլտիյիմտէ , պէնի Սէնթ-Ընթոու-
ան վարըշը ֆագրիգալարընտան պիրինէ կէօնտէրտի :
ան վարըշը ֆագրիգալարընտան պիրինէ կէօնտէրտի :
Ֆագրիգա ահիպէրինի զէմմ իթմէք իսթէմէմ . լաքին ,
Ֆագրիգա ահիպէրինի զէմմ իթմէք իսթէմէմ . լաքին ,
քիչիք գըզ վէ երքէք չօճուգլարընը՝ օն սէքիզտէն եի-
քիչիք գըզ վէ երքէք չօճուգլարընը՝ օն սէքիզտէն եի-
կիրմի եաչընա գատար գըզ վէ տէյիգանըլմըյարա գարա
կիրմի եաչընա գատար գըզ վէ տէյիգանըլմըյարա գարա
գարըշըգ չալըշմալարընտա քէնտիլէրի իչուն հիչ պիր պէիս
գարըշըգ չալըշմալարընտա քէնտիլէրի իչուն հիչ պիր պէիս
եօգ տուր : Իչտէ , հէր եէրտէ օլտըգը կիպի , օրատա
եօգ տուր : Իչտէ , հէր եէրտէ օլտըգը կիպի , օրատա
տախտ ախտագը պօղուդ չաբգընտար էքսիք օլմայըգ ,
տախտ ախտագը պօղուդ չաբգընտար էքսիք օլմայըգ ,
պունտար սաղա սօղա պագմագտըգըն հէր տիւրլիւ հարէ-
պունտար սաղա սօղա պագմագտըգըն հէր տիւրլիւ հարէ-
քէթի էսիրկէմէսիքլէրինտէն , օրատա չալըշան պէտապահթ
քէթի էսիրկէմէսիքլէրինտէն , օրատա չալըշան պէտապահթ
չօճուգլար չաղըրըլա միւխթէնասիպ օլմայաճագ տէրէճէ-
չօճուգլար չաղըրըլա միւխթէնասիպ օլմայաճագ տէրէճէ-
տէ ֆէնա հալլէր կէօրիւլտէր վէ ֆէնա աէօղլէր իչիտիլտէր ,
տէ ֆէնա հալլէր կէօրիւլտէր վէ ֆէնա աէօղլէր իչիտիլտէր ,
նէմխթէսի նէ՞ օլտուլար պիլիրմիսինիզ . . . պիր թարաֆ-
նէմխթէսի նէ՞ օլտուլար պիլիրմիսինիզ . . . պիր թարաֆ-
տան պէօյիւյէրէք վէ տիկէր թարաֆտան իսէ՝ հէր կիւն
տան պէօյիւյէրէք վէ տիկէր թարաֆտան իսէ՝ հէր կիւն
ֆէնա ֆէնա իպրէհիլէր կէօրմէյէ ալըշատագ , մուախախա-
ֆէնա ֆէնա իպրէհիլէր կէօրմէյէ ալըշատագ , մուախախա-
րէն հիչ պիր շէյտէն մահճուպ օլմազլար :
րէն հիչ պիր շէյտէն մահճուպ օլմազլար :

Վալիտէ Ասէն . – Հադգընըզ վար տըր . պու սէօյ-
Վալիտէ Ասէն . – Հադգընըզ վար տըր . պու սէօյ-
լէտիքլէրինիզ բէք տօղրու տըր , մատմուազէլ . պիչարէ՝
լէտիքլէրինիզ բէք տօղրու տըր , մատմուազէլ . պիչարէ՝
չօճուգլար , քէնտիլէրինէ քի՞մ պագար . քի՞մ էհէմմիյ-
չօճուգլար , քէնտիլէրինէ քի՞մ պագար . քի՞մ էհէմմիյ-
եէթ վէրիր . նէ՛ բէտէրլէրի նէ՛ վալիտէյնի պագար . զա-
եէթ վէրիր . նէ՛ բէտէրլէրի նէ՛ վալիտէյնի պագար . զա-
վալլար քէնտի սայ ու ամուսէրիյէ պէօյիւրլէր :
վալլար քէնտի սայ ու ամուսէրիյէ պէօյիւրլէր :

Բօզ-Բոմբոն . – Էվէթ , վալիտէ Ասէն , էվէթ , պիր

կէնճ գըզ պաշտան չըգընճա , զավալլըյը տէրհալ զէմմ
ու թագպիհէ պաշլարլար . չէօյլէ տիր պէօյլէ տիր տէր-
լէր . իչին ասըլ սէպէպինի պիլմիշ օլտալար , անլէրի զէմմ
իտէճէք եէլտէ , աճըրլար : Նիհայէթի , կէլէլիմ պանա .
պէն օն պէշ եաչընտա իքէն , բէք կիւզէլ վէ բէք նազիք
իտիմ : Պիր կիւն , ֆագրիգանըն պիրինճի միւտիրինէ պիր
շիքեայէթի իթմէք իսթէտիմ . կիտիպ քէնտիսինի օտաըն-
ատա պուլտում . հագգըմը իհզադ իտէճէյինի , վէ հաթ-
թա էկէր սէօզիւնիւ տինլէյէճէք օլուրսամ , պէնի հիմայէ
իլլէյէճէյինի վատա իլլէտի , վէ պէնի գուճագլայըպ էօր-
մէք իսթէտի : Պէն տէ պուննա մուխալէֆէթի իթտիմ . . . :
Պուննուն իւզէրինէ . « Թէքլիֆիմի ըէ՞տտա մի իտիյօրսուն .
էօյլէ իսէ , արթըգ պու ֆագրիգատտա իչին եօգ . տէֆ օլ
չուրսան » տէյիպ պէնի գօվտու :

Վալիտէ Ասէն . – Օ՛հ , եէրէ պաթ ասրճա հէրիֆ :

Բօզ-Բոմբոն . – Ազլայարագ էվէ տէօնտիւմ . պիչարէ
խալամ հէրիֆին սէօզլէրինէ գարըլմամամըն վէ պաշգա
պիր եէրէ կիրմէմի թէնպիհ իլլէտի . լաքին պաշգա եէրէ
կիրմէք միւմքինտիզ օլտու . դիրա ֆագրիգատտա ամէլէ իլէ
տօբ տօղու իտի : Ճէլտաքէթի հիչ պիր վագթ եալընըզ կէլ-
մէտիյինտէն , խալամ խատթալանտը . էվտէ պիր բարալար
գալմատը . պուննըն իւզէրինէ , ճէտտաւէթի էլէ ալարագ
գալգտըմ ֆագրիգատտա կիտիպ տիմ , վէ պիրինճի միւտիրի
պուլուպ պէնի թէքրար ֆագրիգատտա ալմատըրը բէճա իլլէ-
տիմ . լաքին մուվաֆֆագ օլամատըմ . պանա տէտի քի .
«Մէն գուլունը քէնտի էլինէ գազըյօրսըն . քէնտի սատտէ-
թի հալինի անլայամայըպ բէտտա խոխյօրսըն . էկէր պիր աղ
խաթըրշինատտանէ տավրանըպ տա , կէօյնիւմիւ խօշ իթմէք
իսթէտ խոն , պէնքի մուախախարէն սէնինէ էվլէնիր տէ
իտիմ . . . , » Նէ՞ եաբայըմ , վալիտէ Ասէն . . . սէֆա-
լէթի վէ զարուրէթի պիպի էղիյօրսուս . պէն իչտիգ կիւճօսիւգ
գալմըշ ըտըմ . խալամ իտ խատթա եաթըյօրսուս . ֆագ-

6-59

ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Гос. Библиотека
ՀԱՅ-ԱՌՄ ՍՍՀ
Ա. ՄՈՍԿՈՎԻ ԱՆՎԱՆ

րիգա միւտիրի տախի պէնիլլէ թէգեվվիւճ իտէճէլինի վատ իթտիլինտէն, պէն տէ պաշգալարը կիպի եաբմաղա մէճպուր օլտում։

Վալիտէ Ապտէն. – Բէք էյի, սօնրա քէնտիսիլլէ էվլէնմէք իսթէտիլինիզտէ, նէ՞ ճէվապ վէրտի։

Բօզ-Բոմբոն. – Պուրնըմա կիւլտիւ վէ ալթը այ սօնրա, պէնի պիւս պիւթիւն պըրագտը։ Պունըն իւզէրինէ, օ գատար աղլատըմ, օ գատար սըզլատըմ քի, կէօզիւմտէ արթըգ եաշ գալմատը. . . ։ Սօնրատան խասթալանտըմ, վէ միւրուրը զէման իլէ ինսան թէսէլլիւսապ օլտըղը ճիհէթլէ, պէն տէ թէսէլլիւսապ օլտում. . . ։ Շէօյլէ պէօյլէ վէ պէրինտէն տիկէրինէ կէչէրէք, նիհայէթ պիզիմ Ֆիլէմոնտան չըգարըյօրըմ. . . (Սէրկիւզէչիինի նագլ իթտիլի սըրատա լաթիֆ չէհրէսինի գարըլայան մահզունիյեէթ պուլուրթը տաղըլմաղա պաշլայարագ, եիւքսէք պիր սէտա իլէ.) Անըն զալըմը տա պէն օլտում։

Վալիտէ Ապտէն. – (Միւլահազաքեարանէ.) Ծօղրուտը, պիչարէ գըզլարը իղֆալ իտիպ պաշտան չըգարըրլար. . . քէնտիսինի քիմ հիմայէ վէ միւտաֆաա իտէր։ Էվվէլթ, չօգ տէֆա եաբըլան ֆէնալըղըն սէպէպի սիզ տէյիլ սինիզ. . . վէ . . . ։

Բօզ-Բոմբոն. – (Տիւքքեանճը գատընըն սէօզիւնիւ քէսէրէք վէ սօղաղըն տիկէը ճիհէթինէ պադարագ.) Ա՛յ . . . Նինի-Մ՛ուլէն կէլիյօր . . . պու սապահ նէ՛ գատար տա էրքէն գալգմըշ եա՛. աճապա պէնտէն նէ՞ իսթէյէճէք . . . ։

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա Բօզ-Բոմբոն՝ պիր գաթի տահա մահճուպիյէթլէ մանթօսընա պիւրիւնտիւ։

Ժագ Տիւմուլէն՝ շապգասընը գուլագլարը իւզէրինէ էնտիրմիշ, պուրնու գըզարմըշ վէ կէօղլէրի բարլամագ տա պուլընմըշ օլտըղը հալտէ, եավաշ եավաշ իլէրիլէմէքտէ

իտի. սըրթընա ուզուն պիր բալթօ կիյինմիշ օլուպ, պու բալթօ չիշկին գարընընըն եուվարլագլըղընը թասվիր կիպի մէյտանա չըգարմագտա ըտը։ Պիր էլիյլէ գալըն վէ իրի պիր պասթօն թուրթմըշ, վէ տիկէրինի տէ բալթօսընըն կէնիշ ճէպլէրինտէն պիրինէ սօգմըշ ըտը։ Մէրգում, պէսպէլլի գաբուճը գատընա պիր շէյ սօրմագ իւզրէ տիւքքեանա տօղրու իլէրիլէտիյի սըրատա, Բօզ-Բոմբոնը կէօրէրէք.

— Օ՛, պէնիմ մինի մինի գըզըմ գալգմըշ հա՛. . . պուրատա պուլունտուղընտան տօլայը բէք մէճպուն օլտում. . . դիրա չաֆթաղըն աչըլմասըյլա պէրապէր քէնտիսինի թագտիս իթմէյէ կէլիեօրտում. – տէտի, վէ դօլլարընը աչըպ Բօզ-Բոմբոնը գուճագլամագ իսթէտի իսէ տէ, կէնճ գըզ պիր ատըմ գատար կէրի չէվիլտի. պիզիմ մուպահասաթը մէզհէպիյեէ մուհարիրի պու հարէքէթի կէօրիւնճէ եարը հիտտէթնաք պիր սուրէթտէ տէտի քի.

— վա՛յ նանքէօր վա՛յ . . . սապահլաեընը մուհապպէթի բէտերանէ սահիգասըյլա սէնի գուճագլամագլըղմա միւմանաա՞թ մը իտիյօրսըն։

Բօզ-Բոմբոն. – Պէն Ֆիլէմոնտան պաշգա հիչ քիմսէնին մուհապպէթի բէտերանէսինի գապուլ իթմէմ. . . Տիւն քէնտիսինտէն պիր մէքթուպ ալտըմ. պու մէքթուպ ըլա պէրապէր քիւչիւք պիր ֆըչը իւզիւմ ըչէլի, իչի գազ, պիր տէսթի մէյվէ շուրուպը վէ պիր տէ եըլան պալըղը կէօնտէրմիշ։ Սիզ պունա նէ՞ տէրսինիզ, իսթիհզայա շայան պիր հէտիյէ տէյիլմի։ Պագընըղ պէն տէ նէ եապտըմ. մէյվէ շուրուպընը սագլատըմ, վէ մապագընընը իչի չիֆթի կիւվէրճինի իլէ թրամբա իտիպ Ֆիլէմոնըն օտասընա գօյտում. իչթէ պու սուրէթլէ քիւչիւք վէ լաքին կիւզէլ պիր կիւվէրճինիզիմ վար ըտը։ Պունտան պաշգա, պէնիմ ֆօճա եէտի եիւզ ֆրանք ըլա կէլիյօր ըմըշ. Ֆիլէմոն պու բարայը ֆամիլեասընտան պասօ քէմանը, զուրնա

վէ պօրու էօյրէնմէք պէհանէսիլէ գօբարմըշ. հալ պու քի ասըլ մագասաը՝ խալգը մէֆիմուն վէ հայրան գըլմագ վէ միւքէմմէլ պիր ըէամի իզտիվաճ իճրա իմմէքտէն իպարէթ տիր։

Նինի-Մուլէն. – Բէք էյի, մինի մինի գըզըմ, օ հալտէ պիզ մէյվէ շուրուպընըն տատընը պագար, վէ Ֆիլէմոն եէտի եիւզ ֆրանքլա պէրապէր ավտէթ իտինճէյէ գատար միւքէմմէլ պիր ղըյաֆէթ վէրէպիլիրիզ։

Պունը սէօյլէտիքտէն սօնրա, Նինի-Մուլէն՝ էլինի եէլէյինին ճէպլէրինէ վուրուպ պիր չօգ ագչէ չագըրտըսը չըգարտը, վէ իլավէի մէգալ իլէ տէտի քի.

— Միւսաատէ իտէրսէնիզ, պու կիւն, եարըն վէ հաթթա օ պիր կիւն պէնի ըէֆագաթընըզա մէտուտ վէ պահմիյար իմմէնիզի ըէճա վէ իսմիրնամ իյլէրիմ։

Բօզ-Բոմբոն. – Էկէր իսմէտիյինիզ նամուաքտարանէ վէ ըէտերանէ էյլէնճէլէրտէն իպարէթ իսէ, եօգ տէմէմ։

Նինի-Մուլէն. – Օ պապատ էմին օլունըզ. պէն սիզին իչուն տէյիլ ըէտեր, տէտե, պատանըզըն պէօյուք պապասը վէլէհասըլ պիր ֆամիլեա նումունէսի օլուրըմ...։ Հայտի պագալըմ, կէզինթի, եէմէք, թիյաթրո, պալո վէ սօնրա տա ագշամ թաամը, իչինիզէ կէլիր մի։

Բօզ-Բոմբոն. – Իչիմէ կէլիր ամմա, Սէֆիզ տախի պէրապէր պուլունմալը։ Պիչարէ գըզ պէյքի ազաճըգ թէսէլլիյապ օլուր։

Նինի-Մուլէն. – Բէք էյի, Սէֆիզ տէ պէրապէր պուլունսուն, տահա պիր տէյէճէյինիզ վա՞ր մը։

Բօզ-Բոմբոն. – Աճայի՛պ, պիր միրասա՞ մը գօնտընըզ, նէ՞ եարտընըզ, չիշման գահրաման։

Նինի-Մուլէն. – Միրասըն լագըրտըսը՞ մը օլուր. օնտան տահա ալէա պիր քէլէքիրէ գօնտում, էյի կիւլէրին կիւլիւ...։ Պէն մէգհէպէ տախը պահալար եաղան պիր ղաղէթանըն պաչ մուհարրիրի իմ...։ Իչթէ պու միւհ-

թէրէմ տիւքքեանըն տախի իչլէմէսի լազըմ կէլտիյինտէն, հէր ալ պաչընտա պիր այլըգ ըէչին իլէ իչ կիւն տէ միւսաատէ իսմէրիմ. օթուզ կիւնիւն երկիրմի եէտի կիւնիւնտէ աղիպլիք թասլամայը վէ ղաղէթ այա սիմէմամիզ պէնտէրը եազմայը պու շարթ ըլա գապու իտէպիլիրիմ։

Բօզ-Բոմբոն. – Տէմէք տիր քի պու ղաղէթանըն պահալարընը սիզ գալէմէ այըր սընըզ, էօյլէ՞ մի. աճապա ղաղէթանըզ նէ՞ կիւլիւնճ չէյ տիր։

Նինի-Մուլէն. – Էվվէ՛թ, կիւլիւնճ տիւր. լաքին հէր քէս հագգընա տէյիլ։ Ղաղէթանըն մէսարըֆընը պէնկին բահիպլէր թէէտիյէ իտէրլէր. ղաղէթա օնու պունը ըսըրսըն, եըրթսըն, եագսըն, եըգսըն, մահվ իթթին, էօլտիւրտիւն տէ նէ՛ օլուրսա օլսուն, ագճէյի գըսգանմազլար...։ (Գահգահա իլէ կիւլէրէք.) Նամուսըմ իւզերինէ եէմին իտէրիմ քի, միւտտէթի էօմրիւմտէ պէն ասլա պու գատար թուրըշմըշ տէյիլ իտիմ, եէնի աչըլմըշ եարալարը պէնիմ միւհլիքզէնըրիմ վէ եա էօտիւմլէ սուլայաճաղըմ։

Նինի-Մուլէն՝ սէօզիւնէ խաթիմէ օլմադ իւզրէ, շամբանիա չիչէսինին աղզընտաքի թաբաասը աթլար իքէն բէյտա օլան սէտայա միւշապիհ պիր սէտա չըգարըպ Բօզ-Բոմբոնը խայրճա կիւլտիւրտիւ։

Բօզ-Բոմբոն. – Էյ նէչը իթտիյինիզ ղաղէթանըն իտմի նէ՞ տիր։

Նինի-Մուլէն. – Ռէֆէվէ Մահմուդիէ, գըզըմ...։

Բօզ-Բոմբոն. – Բէք էյի կիւզել իտմ ամմա...։

Նինի-Մուլէն. – Աղաճըգ սապր իտինիզտէ լագըրտըմը պիթթիրէյիմ. ղաղէթանըն տիկէր պիր իտմի տահա վար տըր։

Բօզ-Բոմբոն. – Վա՛յ, օ նէ՞ իտիշ։

Նինի-Մուլէն. – Ռէֆէվէ Մահմուդիէ, վէ եախօտա Իսմայիլիէ, Էյուբ-Էլ-Էնսարի, Ղայսէրի-Էլ-Ֆէրիհա, վէ Էրինին Թէ-

էլսիֆինի մէշհուրէտէն Պոսիւէնին չու. «Պիզիմ իլէ օլմայանլար՝ պիզէ գարշը տըրլար» սէօվիւ տախի պու իսմէ սէրլէվհա իթթիհատ օլունմուշ տըր։

Բօշ-Բոմբոն. – Էվվէ՛լ, Ֆիլիման տախի ևէլ տէյիրմէնի ևաբատըզը վագթ Շոմիէր կիպի մուհարէպէյէ կիրիշտիյինտէ, տահմա պէօյլէ սէօյլէր։

Նինի-Մուլէն. – Պու խուսուս՝ Պոսիւէնին ագլ ու զէքեասը ամմէնին մագպուլ վէ մալիւմի օլտըղընը կէօսթէրիր։ Պէն Պոսիւէտէ ևալընըզ պիր գուսուր պուլմըշտըմ տըր. պու գուսուր տա՝ Մոլիէրէ հասէտ իթմէկի տիր։

Բօշ-Բոմբոն. – Ամամ սէն տէ, պու հասէտ թէյաթրո ագթէօրլէրի արասընտաքի հասէտէ պէնզէր։

Նինի-Մուլէն. – (Բարմաղըյլա Բօշ-Բոմբոնը թէհտիտ իտէրէք.) Խայը՛ն չօճուգ...։

Բօշ-Բոմբոն. – Էյի խաթըրըմա կէլտի, տէմէք տիր քի մամամ Սէնթ-Գոլոմպը տա մահվ իտէճէքսինիզ, էօյլէ՞ մի... զիրա օ տա տինտարլըզ խուսուսընտա էբէյիճէ գայտասըզլըզ կէօսթէրիյօր... օ հալտէ սիզին իզտիվաճընըզ նէ՞ օլաճագ։

Նինի-Մուլէն. – Պիլաքս պէնիմ զաղէթամ մամամ սէնթ-Գոլոմպա խըտմէթ իտէր։ Տիւչինիւնիւզ պիր քէրէ... պաշ մուհարրիրլիք՝ չանլը պիր մէմուրիյէթ տէյի՛լ մի տիր. բահիպլէր պէնի կէօյլէրէ գատար չըգարըրլար, թահրիք վէ սահապէթ վէ թադտիս իտէրլէր։ Նիհայէթ Սէնթ-Գոլոմպ տէնիլէն գուշ էլիմէ կէչէճէք օլուրսա, պէն տէ միրասեէտի կիպի պիր էօմր սիւրմէյէ պաշլայաճաղըմ։

Պու սըրատա, պիր բօսթա միւէզզինի տիւքքեանա կիրիպ վէ սէպէվաթճը գատընա պիր մէքթուպ վէրիպ տէտի քի.

— Պու մէքթուպ Մ. Շարլըմանեբընըն տըր. իճրէթի ֆիլանը թէէմմիյէ օլունմըշ տըր։

Բօշ-Բոմբոն. – Օ՛, պիզիմ էօրարի վէ խարիգ իւլ ատէ իխթիյար իչուն ըմըշ. աճապա պու մէքթուպ ուզագտա՞ն մը կէլիյօր...։

Նինի-Մուլէն. – (Գաբուճը գատընըն էլինտէքի մէքթուպը քէնտիսի տէ նազարը թէէտդիգատէն կէչիրէրէք.) Զաննըմ իթթալիատան վէ ևա Բօմպատան կէլիյօր։ Լաքին պու էօրարի իխթիյա՞ր քիմ օլույօր։

Բօշ-Բոմբոն. – Ղայէթ բինթի պիր ատէմ օլուպ, հավլինին նիհայէթինտէ իբի օտա իսթիճար իթմիշ վէ լաքին օրատա ևաթմըզը ապա կէօրիւլմէմիշ տիր. ևալընըզ արա սըրա կէլիպ օտաընտա սաաթլարճա գաբադընը գալըր. հիչ քիմսէնին պու օտալարա կիրմէսինէ միւսաատ իթմէզ. պինաէրին՝ օրատա նէ՛ ևաբատըզընտան հիչ քիմսէնին խապէրի ևօգ տուր։

Նինի-Մուլէն. – (Կիւլէրէք.) Պու իխթիյար ևա՛ պիր ֆէսատճը վէ ևախօ՛տ պիր գալապաշն օլմալը...։

Վալիտէ Ազսէն. – Զավալլը իխթիյար պու գալպ ագչէլէրի նէ՞րէտէ սաբի իտէճէք...։ Գահվալթը իչուն պէնտէն ալընըզ պիր բարչա էքմէք իլէ սիյահ թուրբ պէտէլի օլարագ տահմա պագըր բարա վէրիր։

Նինի-Մուլէն. – Էյ պու բինթի հէրիֆին իամի՞ նէ իմիշ։

Վալիտէ Ազսէն. – Մ. Շարլըմանեը... լաքին «Գուրատան պահս օլունաբղընտա գույրուղը կէօրիւլիւր» տէրլէր։

Նինի-Մուլէն. – Նէ՞րէտէ պու գույրուգ։

Վալիտէ Ազսէն. – Շու խանէնին պօյունճա կէլէն գբսաճըգ իխթիյարը կէօրմէյօր մըսընըզ. պօյնընը էյիշ վէ չէմսիյէսինի տէ գօյթուղը ալթընա ալմըշ օլտըղը հալտէ պու թարաֆա կէլիյօր։

Նինի-Մուլէն իշարէթ օլունան թարաֆա ամֆը նազար խոիպ տէ հէրիֆի կէօրիւնճէ. «վա՛յ, Մ. Բօտէ՛ն ի-

միշ» տէյու հայդըրտը, վէ պիրտէն պիրէ կէրի չէքիլէրէք, վէ կէօրիւնմէմէք իչուն նէրտիւպանտան աշաղըյա էնէրէք.

— Պու իխթիյարըն իսմի Մ. Շարլըմանեը՞ մը տըր. – տէյու սօրտու. . . .:

Վալիտէ Արսէն. – Էվվէթ, Մ. Շարլըմանեը տըր. . . քէնտիսինի թանը՞յօր մըսընըզ:

Նինի-Մուլէն. – (Ֆէնտի քէնտինէ սէօյլէնիրճէսինէ, ալչագ պիր սէտա իլէ.) Ա՜ճապա պէօյլէ սախթէ պիր իսմ իլէ պուրատա նէ՞ եարմաղա կէլիյօր:

Բօզ-Բոմբոն. (Սապըրսըզլըգլա.) Տէմէք օլույօր ֆի սիզ քէնտիսինի թանըյօրսընըզ, էօյլէ՞ մի. . . օ հալտէ նէ՞ իչուն թէաճճիւպ իսթիյօրսընըզ:

Նինի-Մուլէն. – (Կիթտիքճէ ըզկարը հայրէթ իտէրէք.) Պու ատէմին պու խանէտէ իբի օտասը պուլունուպ, արա սըրա կիզլիճէ պուրայա կէլիր վէ օտասընտա սաաթլարճա գաբանըր գալըր, էօյլէ՞ մի:

Բօզ-Բոմբոն. – Էվվէ՛թ, օտալարընըն բէնճէրէլէրի Ֆիլէմոնըն կիւվէրճինլիյինտէն կէօրիւնիւր:

Նինի-Մուլէն. – Զաթո՛ւզ, չու ապաճլըգը եօլտան կէչիպ կիտէլիմ. . . պէնի կէօրմէսին:

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա, Նինի-Մուլէն՝ Բօզ-Բոմբոնըն կէօրիւնմէմէսինի, տիւքքեանտան ապաճլըգը եօլա սաբտը, վէ Բօզ-Բոմբոնըն իգամէթի կեահրնա կիտէն նէրտիւպանտան ալէլ աճէլէ եօգարը չըգտը:

Պու սըրատա Բօռէն տիւքքեանըն գաբուսընա տօղրու իլէրիլէմէքտէ իտի. վալիտէ Արսէն մէրգումը կէօրիւնճէ տէտի քի.

— Սապահլար խա՛յր օլսուն, մօսիէօ Շարլըմանյը, պու կիշի իբի տէֆա տըր քի պուրայա կէլիյօրսընըզ. յաբին պունտան տօլայը բէք զիյատէ մէճպուն իմ. զիրա բէք նատիր օլարագ մէյտանա չըգըյօրսընըզ:

Բօռէն. – (Նազիքճանէ պիր սէլամ վէրէրէք.) Սիզ տէ քէք զիյատէ նամուսքէար վէ ինսանիյէթլի սինիզ, ապիղէմ մատամ:

Պու սէօզիւ միւթէագըպ, Բօռէն գաբուճը գատընըն տիւքքեանըննա կիրտի:

2

ՎԱՀՏԷԹՆԱՆԷ

Բօռէն վալիտէ Արսէնին տիւքքեանըննա կիրտիյի սըրատա, չէհրէմինտէ մատուամանէ պիր սաֆվէթ վէ խալսէթ էսէրի կէօրիւլմէքտէ իտի. մէրգում՝ իբի էլինի պիրտէն չէմնիյէէսինին սաբընա տայաթարագ տէտի քի.

— Պու սապահ սիզի բէք էրքէնտէն ույանտըրտըղըմ իչուն զիյատէսիյլէ թէէսսիֆ իտէրիմ, մատամ. . .:

Վալիտէ Արսէն. – Սիզ բէք օ գատար սըզ սըզ կէլմէզսինիզ քի, սիզի թէքտիր իտէճէք եէրիմ պուլունսուն:

Բօռէն. – Նէ՞ եարապըմ, ապիղէմ, պէնտէնիզ քէօյտէ սաքին օլտըղըմտան, պազը ուֆագ թէֆէք իչլէրիմի կէօրմէք իւզրէ արա սըրա պուրայա կէլիրիմ:

Վալիտէ Արսէն. – Հա՛, էյի խաթըրըմա կէլտի. տիւն պէքլէտիյինիզ մէքթուպը պու սապահ կէթիրտիլէր. պու մէքթուպ էրէյիճէ պէօյիւք տիւր. հէմ տէ ուզագ եէրտէն կէլիյօր ըմըշ: (Մէքթուպը գօյնընտան չըգարըպ.) Մէքթուպընըզը ալընըզ... բօսթա իւճրէթի ֆիլանը եօշ ըմըշ:

Բօռէն. – Թէշէքքիւր իտէրիմ, ապիղէմ մատամ:

Բօաէն սախթէ պիր գայտոբզըգւա մէքթուպը ալոը, վէ ըրտէնկօթընըն կան ճէպինէ գօյտըգտան սօնրա, ըրտէնկօթընը թէքրար ախւյմէչէտի։

Վալիտէ Աբտէն. – Օտանըզա չըգաճաղ մըսընըզ։

Բօաէն. – Էվվէթ, մատամ։

Վալիտէ Աբտէն. – Էօյլէ իսէ սապահ գալվալթընըզը վէ լէվազըմաթը տախրէնիզի հապըրլայըմ. պունլար եվինէ հէր տէֆաքի կիպի՞ մի օլաճագ։

Բօաէն. – Էվվէթ, եվինէ հէր տէֆաքի կիպի։

Վալիտէ Աբտէն. – Էօյլէ իսէ պէշ տագըդա սիւրմէզ հապըրլարըմ։

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա, վալիտէ Աբտէն էսկի պիր սէքէտ ալոը, վէ պու սէքէտին իչինէ իւչ տէօրթ բարչա եագաճագ թէղէք, փիւչիւք պիր չալը տէմէթի վէ պիր գաչ բարչա տախի քէօմիւր ախտըգտան սօնրա, պունլարը պիր լահանա եաբրագը իլէ սէթը իլլէտի. պատէհու, տիւքքեանընըն իչէրիսինէ տօղրու կիտէրէք պիր պովուլ սանտըգ տէրուննինտէն իրի վէ եուվարլագ պիր էքմէք չըգարըզ պիր տիլիմինի քէստի վէ պիր խայը սիյահ թուրբալար արասընտան միւքէմմէլ պիր թուրբ սէչտիքտէն սօնրա, իքինչէ թագսիմ իտիզ օրթասընա պիր տէլիք աչտը վէ քիւլ ըէնկինտէ իրի թուզ ըլա պու տէլիկի տօլտուրըգտան վէ իքի բարչայը թէքրար պիրթիշտիրտիքտէն սօնրա, էքմէք իլէ պէրապէր լահանա եաբրաղընըն իւզէրինէ գօյտու. նիհայէթ օճագ իչինտէն պիր գաչ բարչա եանմըշ քէօմիւր ալարագ, քիւլ իլէ տօլու քիւչիւք պիր թախթա բապուճ տէրուննինէ գօյտըգտան սօնրա, պունը տա սէքէտին իչինէ եէրլէշտիրտի։

Պատէհու, ՚նէրտիւպանընըն սօն գատէմէսինէ գատար չըգարագ վէ սէքէտի Բօաէնէ ուզաթարագ։

— Իչիթ սէքէտինիզ, մօսիէօ. – տէյու պէյան իլլէտի։

Բօաէն. – Չիյատէսիլէ թէչէքքիւր իտէրիմ, մատամ. – տէյիպ, էլինի բանթալօնընըն ճէպինէ սօգարագ սէքիզ ատէտ օն սանթիմիթք չըգարար, վէ պիրէր պիրէր սէպէտվաթճը գատընա վէրտիքտէն սօնրա, սէքէտի ալարագ։

— Պիր ազ սօնրա օտամտան էնտիյիտէ, սախր տէֆալար կիպի սէքէտինիզի եվինէ կէթիրիպ վէրիրիմ։

Վալիտէ Աբտէն. – Սիզ պիլիրսինիզ, էֆէնտիմ, պէնտէնիզ տահա խըտմէթինիզէ մանթաղըր ըմ։

Բօաէն չէմսիյէսինի սօլ գօլունըն ալթընա ալարագ, վէ սաղ էլիյլէ տէ վալիտէ Աբտէնին սէքէտինի թութարագ, աղաճլըգը եօղա կիրտի վէ քիւչիւք պիր հավլիտէն կէչիպ, սիւրաթլը ատըմլար ըլա խարատէզար պիր պինանընըն իքինճի գաթընա չըգտը. պատէհու, ճէպինտէն պիր անախթար չըգարըպ պիրինճի գաբուլը աչտըգտան վէ իչէրի կիրտիքտէն սօնրա, գաբուլը տըգգաթլըճա գաբատը։

Բօաէնին թահթը իսթիճարընտա պուլունան իքի օտանընըն պիրինճիսի էչէատան պիւս պիւթիւն խալի իտի. իքինճիսի իսէ՝ ղայէթ հիւզնէնկիզ վէ ղայէթ սէֆիլանէ կէօրիւնիւչիւ պիր օտաճըգ օլուպ, տիվարլարընըն քեաղըտլարը օ՛ տէրէճէ աչընմըշ, պօզուլմուշ վէ եըրթրըմըշ ըտըքի, իլք ըէնկի նէ՛ օլտուգընը անլատագ միւմքին օլամագ ըտը, Գայըշտան մատուլ պիր թօքաչ եաթագըգ, բիս պիր տէօշէք, գուրտտան եէնմիշ պիր եիւն եօղտան, գօլաուզ վէ արգալըգսըզ պիր իսկէմլէ, թախթատան եաբրըմըշ վէ կիւվէտէն եէնմիշ քիւչիւք պիր մասա, ձարըն ֆաղֆուրիսի կիպի ճիլալը պիր չինի սօպա, ֆաթագըգ ալթընտա մէվզու օլարագ ատմա քիլիտի էկի պիր սանտըգ պու հիւզնէնկիզ օտանընն ճիւմլէի մէֆրուշաթընը թէչքիլ իթմէքտէ իտիլէր։ Սօգաչա նատըր օլան պինանընն եիւքսէքլիկի սէպէպիյլէ, պու օտա ըշըգտան վէ հավատան ատէթա պիւս պիւթիւն մահրում գալտըղընտան, ճամլարը քիրլի օլան տար պիր բէնճէրէ պու օտայը ազաճըգ թէն-

վիր իթմէքտէ իտի։ Պիր գաչ թօրլու իյնէ իլէ եէքտիկէ-
րինէ մէրպութ օլան իբի ատէտ էսկի մէնտիլ՝ բէնճերէնին
եօգարըսընտա ուզատըլան պիր սիճիմէ կէչիրիլմիշ օլուպ,
բէրտէ խըտմէթինի կէօրմէքտէ վէ իսթէնիլտիյի վագթ
սիճիմին պիր ուճընտան տիկէր ուճընա գատար հարէքէթ
իթմէքտէ իտի. վէլհասըլ, տէօշէմէնին թուղլաըրը ալթ
իսթ օլմուշ, պիրի պիրինտէն այրըլմըշ վէ ալթընտաքի
ալչըլար մէյտանա չըգմըշ օլտուղընտան, պու օտա միւս-
թէճիրինին նէ՝ տէրէճէ գայտոսըղ վէ տըրգաթնըղ պիր
ատէմ օլտուղունը կէօսթէրմէքտէ իտի։

Բօտէն գաբուչը գաբատըգտան սոնրա, չապգասը-
նը, չէմնիյէսինի գայըշ եաթագլըգ իւզէրինէ ֆըրլաթտը
վէ սէբէպտէ եէրէ գօյուպ, սիյահ թուրբ իլէ էքմէյի
տըշարը չըգարտըգտան սոնրա, մասանըն իւզէրինէ վաղ
իյլէտի. պատէհու սօպանըն էօնիւնտէ տիղ չէօքիւպ, վէ
պունը եանաճագ չէյլէրլէ տօլտուրուպ, թախթա բա-
պուճ իչինտէքի աթէշ իլէ թուխըշտըրտըգտան սոնրա, օ-
լանճա գուվվէթիլէ իւֆլէմէյէ պաշլայարագ սօպայը
եագտը։ Սօպա աթէշ ալըպ բարլայընճա, մէրգում բէր-
տէ խըտմէթինի կէօրէն մէնտիլլէրի գաբատը, վէ քէն-
տինինի հիչ պիր կէօրէն պուլունամայաճաղը միւշահաղա-
սըյա, վալիտէ Արսէնին վէրտիկի մէքթուպը ըրտէնկո-
թընըն եան ճէպինտէն տըշարը չըգարտը։ Լաքին պու
հարէքէթի իճրա իտէրքէն, մէքթուպտա պէրապէր պիր
թագըմ քեաղըտըար տախի տըշարը ֆըրլանտըրընտան,
քիրլի վէ էօրսէլէնմիշ քեաղըտըարտան միւրէթթէպ քիւ-
չիւք պիր բաքէթի տախի մասանըն իւզէրինէ տիւշիւպ ա-
չըլտը. պու բաքէթին իչինտէ կիւմիւշտէն եաբըլմըշ վէ
միւրուրը զէմանի իլէ սիյահլանմըշ պիր Լէժիօն տ'Օնէօ-
նիշանը կէօրիւլմէքտէ իտի քի, պունըն գըրմըզը չէրիտի
ատէթա պիւս պիւթիւն ըէնկի սալիսինի զախպ իթմիշ իտի։

Բօտէն պու խաչը կէօրիւր կէօրմէզ, հագարէթա-

միզ վէ իսթիհզաքեարի պիր սուրէթտէ կիւլիւմսէյէրէք
ումուզլարընը գալտըրտը, վէ Ֆարէնկանըն ճալմատան
չալմըշ օլտուղը միտալեա իլէ պիրլիքտէ թէքրար ճէպինէ
սօգտու. պատէհու, իբի կիւմիւշ սահաթընը չըգարըպ
Բօսֆատան կէլէն մէքթուպըն թա եանը՝պաշընա գօյտուգ-
տան սոնրա, հէմ էՖհիյէթսիզլիք, հէմ իւմիտ, հէմ
գօրգու վէ հէմտէ մէրագլա գարըշըգ պիր սուրէթտէ իշ-
պու մէքթուպա պագմադա պաշլատը։

Մէրգում՝ պիր տագըգաճըգ միւլահազատան սոնրա,
մէքթուպըն մահֆազասընը եըրթմագ իւզէրէ իքէն, պիր
արզուի ղարիպ նէթիճէսի օլարագ, կիւյա տիւչար օլտը-
ղը հալը մէչքիւքիյէթին ըզտըրտապընը պիր գաչ տագը-
գա տահա ուզաթմագ իսթիյօրմըշ կիպի, մէքթուպը
պիրտէն պիրէ մասանըն իւզէրինէ ֆըրլաթտը, վէ սա-
աթընա պագարագ, եէլգօվան տօգուզ պուչուղըն իւզէ-
րինէ կէլմէտիքճէ մէքթուպը աչմամայա գարար վէրտի.
լաքին տօգուզ պուչուղա հէնուզ եէտի տագըգա վար
ըտը։ Է՛ն պէօյիւք սահիպի ագլ ուզէքեանըն պիրէ տիւ-
չար օլմագտան իտի գաթմայաճաղը չօճուգճա վէ պու-
տալաճա էվհամը վահիյէ սահիգասըյլա, Բօտէն քէնտի
քէնտինէ. «Մէքթուպը աչմագ արզուսըյլա սուգան օլու-
յօրըմ. լաքին սաաթ տօգուզ պուչուգտա աչաճագ օ-
լուբսամ, համի օլտուղը խապէրլէր խայրը չըգար. » տէ-
մէքտէ իտի։ Պու եէտի տագըգայը պօշունա կէչիրմէմէք
իչուն, մէրգում օտա տէրունինտէ պիր գաչ ատըմ ի-
լէրիլէտի, վէ բասրը չիվիլէրլէ տիվարա սարըմըշ օլան ի-
քի ատէտ սարըմմըտագ վէ էսկի թասվիրլէրը էօնիւնէ կի-
տիպ, պիր հայրէթի ֆէվգ էլ ատէ իլէ պունլարը թէմա-
շա իթմէյէ պաշլատը։

Բօտէնին սէֆիլանէ օտասընըն եէկեանէ թէզէինա-
թը օլան պու թասվիրլէրտէն պիրի՝ գըրմըզը, սարը, եէ-
շիլ վէ մաի րէնգլէրէ պօյանմըշ վէ գապա պիր սուրէթ-

տէ նագշ իտիլմիշ օլուպ , քանայըրլաբատա սաթըլան րէամ-
լէրտէն իտի : Ալթընտա մուհարրէր օլան իթալէանճա պիր
եազը՝ մէզքիւր թասվիրին Բօմպատա եարըլմըշ օլտըղընը
իրայէ իթմէքտէ իտի : Իշպու թասվիրատէ բաշլավրա բար-
չալարը կիյինմիշ պիր գադըն մէշհուտ օլուպ , ումու-
զընտա պիր հէյատէ վէ տիղէրի իւզէրինտէ տէ քիւչիւք
պիր չօճուգ կէօրիւլմէքտէ իտի : Պէտչէհրէ պիր ֆալճը
գադըն տախի՝ պիր էլինէ չօճուգը էլինի թուխմուշ օլ-
տըղը հալտէ , զանն իտէրսին քի օրատա անըն իսթիգ-
պալինի օգուտմագտա , զիրա մէրգումէնին ազգընտան իրի
մաի հարֆլարըա չու սէօզլէր չըգմագտա իտի . ՕԱՐՕ. ԲՕ-
ՒՕ (Բաբա օլաճագ) :

Բօտէնի տէրեան միւլահազաթա զարդ իթմիշ կիպի
կէօրիւնէն պու թասվիրլէրտէն իքինճիսի՝ պայէթ միւքէմ-
մէլ պիր լէվհա օլուպ , պունուն սուրէթի թասվիր վէ
թէրթիպի իսէ՝ տիկէր լէվհանըն գապա թէրթիպի իլէ
զարիպ պիր ղըտախյէէթ թէչքիլ իթմէքտէ իտի : Բօտէնին
ալթը սաէտ Լուի ալթունընա (ֆէվգ էլ սաէ իսրաֆճը-
լըգ) իչթիրա իթմիշ օլտըղը պու նատիր իւլ էմնալ վէ
միւքէմմէլ թասվիրտէ սախի՝ էսկի պէզ բարչալարը կի-
յինմիշ պիր կէնճ չօճուգ մէշհուտ օլուպ , չէհրէսինին չիր-
քինլիյի՝ զէքեավէթ վէ ֆէրասէթի թասիիյէսիյլէ մահվ
օլմագտա ըմը : Չօճուգ պիր թաչ իւզէրինտէ օթուրմուշ ,
վէ տիրսէյինի տիգինէ վէ էլինի տէ չէնէսինէ տայամմըշ
օլուպ , նազարէթի իթմէքտէ օլտըղը պիր տօմուզ սիւրիւ-
սիւ տախի էթրաֆընը իհաթա իյլէմիշ իտի : Տիկէնճի գը-
եաֆէթինտէ օլան պու կէնճ չօպանըն միւթէֆէքքիրանէ
վէ միւլահազաքեարի տուրուշը , ալընընն հէյէթի , պագը-
չընն ճադիպէսի , ուֆաճըգ աղգընն գարանըգլըգը՝ ա-
նըն պէօյիւք պիր սէպաթ ու մէթանէթի վէ ֆէվգ էլ սաէ
զէքավէթ ու մէհարէթ սահիպի օլտըղընը իրայէ իթմէք-
տէ իտի : Իշպու լէվհանըն ալթընտա մէշհուտ օլան պէօ-

յիւք միտալեանըն էթրաֆընտա Բաբայա մախսուս պիր
թագըմ օրֆաթլար մէվճուտ օլուպ , միտալեանըն օր-
թասընտա տախի պիր իսթիյար ատէմին պաշը կէօրիւլ-
մէքտէ իտի քի , պունըն մէհարէթլէ նագշ օլունմուշ օ-
լան չէհրէսինտէ իսթիյարլըգ պուրուշուգլարը պուլուն-
մագլա պէրապէր , եինէ եօգարտագի տօմուզ չօպանընըն
սիմաոընը անտըրմագտա ըմը :

Պու թասվիրին պալասընտա . « ՊԷՇԻՆճԻ ՍԷՔՈՏՈ-
ՍԸՆ ԿԻՆճԼԻԹԻ » վէ տիկէր բէնկեամիզ լէվհանըն պալա-
սընտա տախի « ՎՈՒԳՈՒԼՆՕՋՆ ԷՎՎԷԼ ՖԻՇՃԻՈՃՔ » քէ-
լիմէլէրի եազըլմըշ իտի (1) :

Բօտէն , պու թասվիրլէրտէն իլհամաթ վէ եա իւ-
միտլէր պէքլէյօրմըշ կիպի , կիթտիքճէ տահա եազըն-
տան վէ տահա զիյատէ իսթիճվապքեարանէ պիր նազար-
լա թէմաշայէ տալտագ , անլէրէ օ գադար թէգսիրտուպ
իթմիշ իտի քի , տահմա այագ իւզէրինտէ տուրմուշ վէ
սաղ գօլունը պաշընըն արգասընա տայամմըշ օլտըղը
հալտէ , սաէթա տիվարա եարըշմըշ , վէ ոյլ էլինի սիյահ
բանթալօնընըն ճէպինէ սօգմուշ օլտըղընտան , զէյթունի
էսկի ըրտենկոթընըն պիր էթէյինի պիր եանա սիւրմիշ
իտի :

Պիր գաչ տագըգա գադար պու հալը միւլահազա-
քեարանէտէ տուրուպ գալտը :

. . . . . .

Եօգարըտա սէօյլէմիշ օլտըղըմըզ վէճհլէ , Բօտէն
պու իգամէթկեահընա նատիրէն կէլիր իտի : Մէնտուպ
օլտըղը ճէմիյէթին գավահտի էսասիյէէսի իգթիզասըն-
ճա , էմրի նէգարէթ վէ թէճէսսիսի քէնտիսինէ թէվտի

(1) Րիվայէթէ նազարէն , Պէշինճի Սեքտոս բաբանըն չօ-
ճուգլըղը զէմանընտա , չօճուղընըն միւսթագպէլտէ Բաբա օ-
լաճաղը գալ էլ վուգու՝ վալիտէսինէ արզ օլունմուշ վէ հաթ-
թա Սեքտոս՝ կէնճլիյի չաղընտա տախի տօմուզ չօպանը իմիշ ,

խոխմիշ օլան աբբայ ա՚էկրինեի իչէ օ անէ գատար իգա-
ժէթ մէճպուր օչմուշ իտի ։ Ճէմիյէթին ադամ մէվճու-
ուէսինատէն հիշ պիրի , խուսուսաչլա Բօսէնին օ գէմիանա
գատար գաթլանմըշ օլաչաղը մէմուրլուգ հալինատէ , էվին-
ատէ եալընըզճա գարանամադ , վէ քիլիմի պիր էշեայա
մալիք օլամազ օլաչաղընատան , պու սուրէթլէ , ժէզիւիթ
ճէմիյէթինին գուլլանաչաղը թէատրոյին է՚ն միւեասիրլէ-
րինատէն պիրի օլան ճատուրլուգ վէ զամմազլուգ իչի խայլը-
ատան խայլը գօչայլաշըր ըտը ։ Բօսէն՚ քէնտի շախաբնա ա-
յիտ օլան վէ ֆագաթ ադաղը նօգթալաչճա ճէմիյէթին
մէնաֆիի ումումիյէսինէ ատ թէալիւգի պուլընատան էս-
ադաղը միւթէլիֆէյէ մէյնի , հիշ քիմսէնին խապէրի օչ-
մադաչաղըն Գլովիս ասղադընըն պու քիչիւք ատիրէսինի
քիրալամըշ ըտը ։ Իչթէ աբբայ ա՚էկրինեինին ճատուսը՝
գարտինալլար մէճլիսինին էն ալ՚էյիւք վէ էն նուֆուզլու
ադաղը իչէ պու մէճհուլ իգամէթկեահ ատրունինատէն ասղ-
րուատան ասղրույա իճրաի մունասէբէ իտէը իտի ։

Գարիինի քիրամըն խաթըրլարընատա օչմադ կէրէք տիր
քի , հիքեայէտիգին պաչլանդըճընատա , Բօսէն՚ աբբայ ա՚էկ-
րինեինին ճան չէքիշմէք իւզէրէ պուլունան վալիտէսինի
կէօռմէքսիզին Ֆրանսատան Հարէքէթ իմմէք իւզրէ էմր
ալաղդատան ս՚ներա եօլա չըգմադատա Ռէբէբէ՚ իՊՆՀ օչաղ-
ղընը Բօմնայա եաղաչաղը արրատաս , աբբայ ա՚էկրինեինին
թէրէատրուտինի ճէմիյէթին բէյտի ումումիտինէ խապէր
վէրէն մէքթուպըն գիլրինէ ատ դէյլ օչարադ շու ատօղէ-
րի եաղմըշ ըտը ։

« Գանա իմխանատ ու էՃէմիյէթ իտէպիլէճէյինի , վէ
« ֆագաթ մունգադէլէի պիլ միսլ օչմադ իւզրէ քէնտիսի-
« նին ատ պանա խըտմէթ իմմէթի լազըմ կէլմիյինի Գար-
« տինալ–բրէնատ սէօյլէյինիզ ։ »

Ժէզիւիթ թաբիգաթընըն է՚ն նուֆուզլու պիր բէ-
տի իչէ պու եօլատա իմէքլիֆտիզճէ մունասէբէ իմմէսինէ,

վէ Գարտինալ–բրէնատ ատէթա ամիրանէ պիր թավէյէտէ
պուլունմադընա նազարէէն , Բօսէնին՝ սուրէթա քիչիք
պիր մէմուր օչմադչա պէրաբեր , Ռիչլիէնին պադը բրէնա-
լէրի վէ սաիր ասհապը իգթիտարր թաբաթիրնատան դայէթ-
լէ մունհասիր պիր շախս ատտա խոխմէքատէ օչաղը անլաչըլ-
մադատա բաը քի , պունլար՝ քէնտի մէքթուպլարընը սախ-
լաթէ պիր իտի վէ տահմադի թէատրոյի իհթիյաճքեաբա-
նէ իչէ կիպլի հուրուֆաթ իւզէրէ եաղաբաղ Բարիսէ կէօն-
ատէրիրլէր իտի ։

Բօսէն՝ պէշինճի Սէքրատարն թաավիրի էօնիւնատէ
պիր միւատէթճիք միւլահազաքեաբանէ տուրդատան սօն-
րա , թէքրար եավաչ եավաչ մնատանըն եօռնընա եոգլաչ-
ադը . ֆէմգ էլ ատէ արզուսը պուլընմադչա պէրաբեր պիր
նէվ իմիդատը պաթրըլէ պիլնատէն աչմադլուգը թէէիիր իմ-
միչ օչաղը մէքթուպ պու մնատանըն իւզէրինատէ տուրը-
յօրատու ։ Ստամբըն ասղուգ պուչուգա վարմատընա հէնուգ
պիր գաչ ատադըգա լազըմ օչաղընատան , մէրգում վագթ

գուսըղը սըրատա քէք տէ օ գատար մէՁեան կէօրիւնմէ-
տի. գիրա պիր գաչ տագըդա սօնրա ումուղլարըն գալ-
տըրըպ, պըչաղընըն սաբընը սապտըղլըդա մատայա վուր-
տու, վէ քիրլի էլինին թէրսի իլէ մէքթուպը պիր ևանա
ֆըրլաթտըդտան սօնրա, պիր էլիլլէ էքմէյի թուքթմուշ
օլտըղը հալտէ, օ պիրի իլէ տէ պիր ատիմ թուրքը մա-
սանընն պիր թարաֆընա էքմէյի օլտըղը թուզա պաթըրտա-
րաք, իքինճի մէքթուպը օգուտմադա պաշլատը։

Նակէհան, Բօռէնին էլի հարէքէթսիզ գալտը։ Մէք-
թուպը օգուտմադա տէվամ իթտիքճէ, մէրագը, հայրե-
թի, թէաճճիւպի տէ օ նիսպէթտէ արթմագտա ըտը։
Մէրգում օթուրտուղը իսկէմլիէտէն պիրտէն պիրէ գալ-
գըպ, մէքթուպըն կիտլի հուրուֆաթընը իքինճի տէֆա օ-
լարագ մուայէնէ իթտէք վէ ալտանմըշ օլուպ օլմատըղընա
էմին օլմագ իւզրէ բէնճէրէնին ևանընա գօչտու. Չունքի
մէքթուպըն միւհիմէվլիյաթը քէնտիսինէ մէմուրըն գայրը
պիր չէյ կէօրիւնմէքտէ իտի։ Պէագէվլի Բօռէն կիտլի հու-
րուֆաթը հալ իտէպիլտիյինէ էմին օլմուշ օլմալը քի, մէ-
յուսիյէթի սաիգասըլա տէյիլ, մէմուրըն գայրը պիր մէմ
նուհնիյէթլէ գօլարընը էնտիրտի վէ պիր միւտատէթճէք
պաշընը էյիլէ վէ կէօզէրինի տիքիլէ օլարագ տուրտը
գալտը։ Մէրգումըն մէՁհուհնիյէթի վէ մէսուրիյէթինի
կէօսթէրէն չէյ՝ գուվվէթլիճէ, սըգ սըգ վէ ուզուն ու-
զուն թէհտիտֆիս իթտիէտի իտի։

ԵՒանու չէօհրէթի ատամագ իստատսընտա քիսմէտի վէ
տէհայիտի իսթիյէ իսթիռատէ սապտըղը վէ տէպամքեար
օլան ատէմլէր՝ պիր իչին մուվաֆֆագիյէթի՝ քէնտի տա-
գիլանէ վէ միւտէպպիրանէ քէչֆիյաթլարընատան էվվէլ
հուսուլէթիր օլաճագ օլուրտա, պու մուվաֆֆագիյէթէ
հայրան օլուպ գալըրտըտ։ Իչիմէ Բօռէնէ ստխի այնը հալ
վագը օլմըշ իտի։ Մէրգում՝ իճրատ իթտիյի տէպտէքեար-
լէգ, մէհարէթի վէ մուրտայիկէք, ըչչէթի վէրմէք հագդընա-

տաքի վատըարը, վէլ հասըլ ագլ ու զէքեավէթինին պա-
զը նուֆուղքեար ատէմլէրէ իլգա իթտիյի հայրէթ, տէհ-
չէթի վէ էՁՁիյէթի սայէսինտէ, պիր իտայըր հիւքիւմատըտ-
րըն պիրէ հրտսար տէհչէթի, նէֆրէթի վէ հատէտինի թահ-
րիք իթտիշ վէ կեատ պէօյուք վէ սիճէնտագ գամըտար,
կեատ մէքրուհ ճանիլէր վէ կեատ տախի ճէմիյէթինին ա-
շագը տէրէճէլէրինտէ պուլունան ատէմլէրին էլինէ կէշ-
միշ օլան պիր մէվզույա (Բարագըզա) քէմալը մուվաֆֆա-
գիյէթլէ կէչէպիլէճէյինի Բարա հիւքիւմէթի թարա-
ֆընտան խատաէր ալմագտա ըտը։ Լաքին պու մագտատա
վաղը օլագիլմէք իչուն, Բօռէնին՝ տէրէօհտե իթտիշ օլ-
տըղը մէսէլէի մուհիմմէտե ճէպր ու շիտտէթի իտթիտալիյէ
տէյիլ, պէլքի ինսանընն մէհյիյաթը թագիիյէսինի քէմա-
լը մէհարէթլէ գուլլանարագ գամիլյէն մուվաֆֆագ օլմա-
սը, ևանի Բէննըքտն ֆամիլեատընըն սէրվէթի ճէօհմէ-
միյէթինին եէտտի թատարրուֆընա կէչիրմէտի
լազըմ կէլիր իտի։ Էկէր սէրվէթի մէզքուրտ ժէզիւթի ճէ-
միյէթինին եէտտի թատարրուֆընա կէչէճէք օլուրտա, ի-
քի ճիհէթլէ պէօյուք պիր նէթիճէ հասըլ օլաճագտը.
Չունքի Բօռէն՝ քէնտի միւլահազաթը չախտըյէտինէ կէօ
րէ, մէնտուպ օլարտը վէ բէհինի իսթէտիյի կիտլի գուլ-
լանմագտա պուլունտուղը ճէմիյէթի քէնտիսինէ պիր վա-
սըթտի իճրատըյէ իթմէքլիյի տիւշունմէքտէ իտի։

Եէօհրէթի ատամագ իստատսընտա պիր նէվ՝ մահճու-
պիյէթտէն վէ պէօյուք ատէմլէրտէ էքսէրիյա կէօրիւլտիւ
վէճհլէ, նէֆսինէ էՁՁիյէթի սիղդըքտէն իպտիրէթի պու-
լունան իլք հայրէթի վէ թէաճճիւպ կէչտիյինտէ, Բօռէն՝
իչի տահա գիյատէ պիֆիքթատրանէ միւլահազա իթտէյէ
պաշլատըղընատան, տիւչար օլարտը հայրէթի վէ թէաճճիւպ-
տէն տօլայը քէնտիսինի թէքտիր իյլէտի. լաքին պիր ագ
ոճրա, պիր զրտատիյէթի գարըպտէ սահիգասըլա, ինսան
քէնտիսինի հալընըդ գանն իթտիյինտէ էքսէրիյա թատլի

օլաբդը չօճուդճա էֆբնաբատան պիրխինէ դաբբլաթագ, պիրաէն պիրէ ալատա գալգոը, վէ քէնաթխինէ պէօյլէ աատաէթպախ պիր հայլէթի մուճխագ օլան մէքթուպը ալլագ, կէնճլիյինաէ ասմուդ չօպաները վէ մուախխաբէն Բաբա օլմուշ օլան կէնճ չօճուդըն թաավիրի էօնիւնէ կիթաթ վէ մէքթուպը մէգբիւրը թաավիրին կէօղէրի էօնիւնէ եայլագատան ասնրա, պաշընը մանգուբանէ վէ մուգաֆֆէրանէ պիր աուրէթաէ ասալայաբագ, վէ երլան կէօղէրինէ պէնզէյէն կէօղէրինի թաավիրին իւզերինէ աֆֆ խաերէք քիրլի բարմաղընը Բաբանըն ալամէթի ֆարիգասը իւզերինէ գօյաու, վէ տիշլերի արասընատան մընրըլատանըրճասընա աէտի քի. «Է՛յ, պիրաաէ՛ր, նէ՞ աէրսին... պէլքի... պէն աէ պիր կիւն...»

Բօաէն՝ շայանը խմխհզա օլան պու սիւալի իբաա խմտիքաէն ասնրա, թէքրար մանայա եապլաշալը, վէ կիւյա ալմըշ օլաբդը խապէր իշխհճասընը պիր գամ աահա թահրիք կալէմիշ կիպի, մէքթուպը պիր աէֆա աահա օգուտագ իւզրէ կէօղա էօնիւնէ գօյաու, վէ ապիմ պիր շէֆգ ու նէշէ իլէ անա պագարագ, էքմէյի վէ սիյահ թուրը պիր իշխհճահ մէսուբանէ իլէ ըսրըմնագա վէ պուընընէն ալմընատան ատախ էակի պիր աուա էգկիախնի մընրըլատանագա պաշլաալը։

. . . . . .

Անվալ վէ մուգաամ իլէ աէ մնագար կէօրիլմէքտաէ օլան վէ պէօյլէ պիր աէֆկանէ վահաէթխանէ աէբանընաէ սբզընմըշ պուլընան պու շան ու շէօհրէթի պուատալասընաա գարխագ, վէ համխմա աէհշէթլի պիր հալ վար ըսը։

Աբբայ ա՛էկրինէ՛ ատհնակ իշխհտաա պիր գամ աէյլկ խե պիլէ, նէզաքէթլի, ատրղատաէ, մնագրար վէ քիպար ալէմինաէ պէզիւմիւշ պիր ատէմ օլմագլա պէրաապէր, Բաաէնին պիրաէն պիրէ էլաե խմմէք խմէ-

ակի մէվզը վէ մէմուրիյէթէ կէշլէյի խապալընատանդ կէշխրէյէ պիլէ ճէատաէթի խաէմէշ խոր։ Աբբայ ա՛էկրինէնինն արզուն եէկէատանէսի՝ պիւթիւն ճիհանը բէնշէնի գահրընա կէշխրամիշ օլան ժէզիւխի թատրիգամընընն պիր կիւն բէխոր ատմուտիսի օլմագատան խապաէթի խոր քի, Բօաէն պէօյլէ պիր արզույը քիւամ ախլագ ատատ խաերը խոր։ խոր, պու իչի շախատըն շան ու շէօհրէթի պատմագ խուատընատաի գարագ վէ մուգապէնէթլէրի ատհուլէթլէ անլաշլագսընը։ Էկէր եիւքսէք պիր ֆիքրէ վէ մէմին պիր թագիամա մնագ օլան պիր քիմսէ, ճան ու թէնինին օլանճա գուվվէթինի եէկէատանէ պիր միլահազայա հասը խոպ Բօաէն կիպի սէֆիլանէ վէ գանատամքնատանէ պիր էօմր սիւրէճէք, վէ հէր սիւրլու հատգատամը գալգիյէ վէ ճհամանիյէտէն հիսանի բիգատաբյա ֆէբագէթի խաէճէք օլատրա, ճէհէնէմի պիր մնագատըն էմինինէ խմխխագէն միատհիշ պիր մէյլի թագիի ատիգատաբյա, հէման ատիմա ճէնատը Հագդըն էվամիրի մուգատատէօնէ գարշը ընսանէ գագդըշըր. պիրա պու մնագատ՝ ատմուրը մուգատատէյէ մուխալիֆ պիր մնագամէլէ ագա խաերէք, սէհշէթլի պիր խգխհտաար մնաշգապիլինատ, ճէնատը Հագդըն հիքմէթի էպէատիյէտ վէ պիխմէշ թխրքէնմէշ լութֆ ու մէրհամէթխլէ բնատնա գահշ խխմիշ օլաբդը հրատիյատթը նէճխգէնին, մէյլիյաթը ալիյէ վէ մնաշֆիգանէնին մնահվընը թագէգ խաէը։

. . . . . .

Նագշ խխմատիյիգ մէնզարէնին ճէրէյանը էանատընատա, Բօաէն՝ ատբին օլաբդը ատիրէյէ նագշը օլան պինատնին իշխնճհա գահճընատգի բէնճէրէլէրատէն պիրխինին բէրատէլէրի խատֆիֆճէ աշրըտըշընը վէ Բագ-Բատրանըն չէհրէտ իլէ նինե-Մուլէնին եիւքս նրատֆէն մէյատանա չշգմիշ օլաբդընը ֆարիգ խաէմէշ խոր։

Գատնատան շա նէճխճէ հատրլ օլուր քի, Բօաէն՝ ատատ-

աընդըն բէնճէրէսինէ մէնտիլտէն իպարէթի պիր բէրաէ չէքիլիշ օլմագլա պէրապէր, Ճոճբնաձ-ԼԸ Լ-ի գյուընընդն պու իշի էր պաշըրընըն նեզարը իմէոդիզ վէ մուայէնէսինտէն գուրթուլամընըշ ոլը։

3

ՄԷՄՈՒԼԸՆ ԴԱՑԸՐ ՊԻՐ ՉԻՑԱՐԷԹ

Բօռէն՝ Բօմատան կէլէն իշինճի մէքթուպը օգուլարագ հէր նէ գառաար տէրին պիր հայրէթէ տալընշ ըսը բառատա, եազաճադը ճէվապտա պու հայրէթի վէ թէաճճիւպիւնիւն ֆարգ օլունմասընը իսթէմէտի, Իմոի, գահվալթըսընը պիթիլտոխքտէն ոճրա, պիր թաապագա քեաղըտ ալտը, վէ նէֆսինի ճէպր իմմէյէ մէճպուր օլմատըդը գէմանըլար գուլլանմագլըդը առէթ իսինմիշ օլտըդը գապտ վէ գամի լիսանդա աֆիսէքի լայիհայը կիգիլ հուրուֆաթա թահվիլ իմմէյէ պաշլատը.

«Իշար օլունան իսապէր պէնի ապտա տիշարը թէաճճիւպ իմմէդ, – Գէն հէր շէյի էվվէլտէն քէֆշ ու իսթիխրաճ իլլէմիշ իսիմ, – Թէրէտտիւտ վէ այշագլըգ տահմա պու կիպի նէթիճէլէրի մէնթիճ օլուր, – Գու քեաֆի օլաճագ, – Բաֆիզլըգլա (Հերետիկոսութիւն) մութթաապքի օլան Բուսիա՝ գամոլիք Լէհիսթանը պօգագլայօր, – Բօմա իսէ՝ գամիլլէրի թագտիս (օրհնել) իսիյօր վէ մագթուլլատա լանէթի օգույօր (1)։ – Գու իշիմէ կէլիր։

«Բուսիա տահի՝ պունա մուգադիլ, Բօմանիա վաթանդէրվէրլէրինի գամլ իտէճէյինէ Ամմէրիա մարիֆէթիլէ Բօմպյը թէէմին իսիյօր, – Գու տա իշիմէ կէլիր։

«Գարտինալ Ալգանինին պօգագլայըճը ֆըրգաթարը՝ էֆքեարը սէրպէսթանէ թարաֆտարը օլան տինահվլէրի պօգագլատույա քհիսյէթի իմմէյօրլար. – Վալիպա քի հօրուլմուշլար։

«Պունա պէյէնէմէմ, – Տահմա ևիւրիւմէլի տիրլէր։»

Բօռէն, պու սօն սէօզլէրի եաղարագ սըրատա, Բօգ-

(1) Ասրընըզըն է՛ն գիյատէ ֆէգգույկի Ինճիլյնէ (աւետարանական առաքինութիւնք) իլէ մութթասըֆ օլան պիր սահիպի զէքեավէթին էսէրի գալմի օլուգ Բօմա Մէսալիհի իւնվանընըն հափգ պուլունան մէշհուր չէքեայէթնամէսէ պէր վէճհի աթի օգունմընշ սըր։

«Լէհիսթան իլէ գուլուճքեարլարը արասընատաքի միւնագաա վէ մուհարէպէնին նէթիճէսի չիւպհէլի գալարգճա, Բօմատա թաա՝ ու նէշր օլունան բէամի գաղէթա՝ պունճա մուհարէպաթատա գալէպէ չալընշ օլան էհալիյի ինճիսէճէք հիշ պիր քէլիմէ եազմատը. լաքին էհալի մաղուպ օլուր օլագ, վէ Զարըն ինթիգամը ասպէսիյէլ գըլըճա, սիւրիկիւնէ վէ էսարէթէ մահքիւմ օլմուշ օլան պիր միլլէթին իշքէնճէլէրի պաշլար պաշլատագ, մէգքիւր գագէթա՝ սիւշարը ճէվր ու ճէֆա օլան պու պէպաթան վէ պիշմարէկճանը բէգիլ իմմէք իշուն գուլլանմատըգ քիֆֆարամիզ իսարէ, սէյլէմէտիք սիթթիմամիզ սէօզ գալմատը։ Պունընլա պէրապէր պու սէշագլըգը տօղրուտան տօղրույա Բարա հիւքիւմէթինէ իանատա իմմէք հագգըսըզըգ սըր. Բարա հիւքիւմէթի Բուսիանըն քէնտիսինէ ճէպրէն գապուլ իմտիրամիշ օլտըդը գառուռնըն թահթը հիւքմիւնատ իսի. Բուսիա քէնտիսինէ իսթիթապէն. «Եաշասագ իսթէ՛ր միսին, շուրատա... գաթոլիկեաճիզն եանընտա տուր... վէ գուրպանլար եանընտան կէչտիքճէ, սէն տէ անլէրէ լանէթ օգու» ատմէքտէ իսի – (Համինէ, Բօմա Մէսալիհի, սահիֆէ 110. բանեէր, 1844)։

Բանքանըն թագէ վէ լսեմիի աէտատ պիրաէն պիրէ նա-
պարը տըդդամբըներ ճէլայ կլլէտի։ Մէզդուրէ՝ Պէրանժէ-
նին թանգիմ իմտիլի նադժէլէրի էդպէրաէն պիլտիլի ճի-
հէմլէ, Ֆիլէմներն օտատրներն բէնճէրէսիների աշնիշ, վէ
ատյագ ուէմիրի իւղէրինաէ օմուրնշ օյտրդը հալաէ,
նամը միւէդպէտաէն պագի գալաճագ օյան շաիրի միւնին-
լէյհին շու նադժէսինի լսեմիի վէ միւէսիր աէտատ իլէ
թէզանների խոխյօրտու քի, թէրճէմէտ պէր վէճհի ամի
սիր։

Լաքին, նէ՞ Ֆիքրի պաթըլ. խայր, Ազնահ դագատ ուէյել սիր։
Հէր չէյի խայդ իմմիշ օլուտ, հէր քէսին ուէ մունճինի սիր։
Էյ ատամլուգ վէ մունհասպէմին ուէնատը օյան շատտագ։
Վէ էյ անուէն ոանրտա խայդ խուէն աշդ ու մունհասպէմ,
Պէնիմ Ֆէյլէսոֆլըգտա լէմաճիէմ պատշ խոնիդ։
Քէսէրէնիդ բուլդատրը ուէ ու թատա իմմիք խղրէ,
Հէր քէս շատագ գասէհ էլինուէ օյատագ,
Յագըլ ատէդիէրին Ազնահընա թէվքքու լսէտին։

Պիր լէմաճէմի ճէվգ էլ ատէ իլէ մուճատնալ օյան
պու. Նադժէ՝ Բաուէրն պարխատնէ վէ պիրնատճանէ պիր
ատրեմատ եազնագտա օյատրդը պիր գաշ ատամը ուէօդ իլէ
օ՛ գատար գարխագ պէր գրատիլեմի թէշխի իմմիքատ խոի
քի, ուէրդուտ պիրատէն պիրէ թիմիրէյհագ ճէմնալը հիտատէ-
թինուէն ատատագլարընը բուրբար, պիրա Խրիսթիէնդրգըն
հագատիրգ ուհվալինէ ակնահ օյան վէ Վիլիամէնին ատի խա-
թիմնատմընա գարշը ագըր ագըր ատրագէլէր էնատրմիշ
պուլունան շաիրի մէշհուրըն (Պէրանժէնին) մէգրիր նադ-
ժէսինի ուէրհայ խոսիրրտագիշ բար. Բաուէն՝ մէգրիր ու-
ատանըն ուէմատ խուճճէյի գանդրյա պէր գաշ ատագըգա
գատար հիտատէթնուրանէ պիր ատագրուրգլէրդ պէգրէսին-
լաքին Բօզ-Քուշնան ատատատ, վէ ատհա ատղրատր՝ ուէտա-
սընը եամաշ եամաշ գինամիտագա պաշլայագ, պիր ագ

ադնրա ատսրի՝ Էյֆ Բ–ք– նամինատաքի գատիաէնին եալրնըդ
էգկիսինի թէրէննիտէ պաշլատար։

Բաուէն, պու ատյդրսրդ խանէնատ գ ըդրն գ՛ի՛մ օյար-
դրնը անրատնագ իւդրէ կիտիդ բէնճէրէսինատէն պագմնագա
ճէատրէքի խուէմէյէրէք, ուսնագ էյրրնը գ գալարրատ վէ գա-
լէմի թէքրատ էլէ ալարագ պէր վէճհի ամի էտագնագա
պաշլատար։

«Պաշգա պիր միւթալաա ատհա ուէրմիյան խուէճէ-
յիմ՝, – Հէր մէմլէքէթին հիւրր վէ միւսթագիլ ատէմլէ-
րինի հիսատէթլէնատրմէք, էմլրատնրն հիսատէթի ճէմլէսո-
ֆանէսինի թատհրիք իմմէք, հասրրիկէթրէվէրլիք ատյ-
գուտրնը գատարթմագ վէ պագրրրդ չադրրնագա միւս-
թաէտա օյան էշխատար Բաուա ալէյհինէ գրյատ իմմատրէք
լազրմ ատրը։ – Պատնըն իչուն ատաիր, ամիսատէք իւշ թէք-
լիֆի ալէմէ իլան վէ իշատա իմմէքի սիր։

«1. Պիր ինսան ալագադա բագ վէ նամուսլար օչ-
ատն ատա, հէր հանկր մէգհէմատ պատրանատրա պուլուն-
ատն, ալրատիքի բատհա մուգհար օյագիր գաճատի քիւ-
լիէսինի խատրա վէ իմմիդատ իմմէք բէք մէգրատ չէյ
սիր։

«2. Լհագիկ հասրրիկէթի վիճատն գաիշ իմմէքատէն
ատհա մէգնատ վէ ատհա ատյդրսրդ պէր չէյ նօգ
ատր։

«3. Մէրգէսինի մամագատսի (մուտիդ ագատատիքն)
կիտի մէգրատ չ պէր չէյ օյատուգ։

«Չ–ՀՖ ՈՒՆՀ՝ (Բաբայը) Հէր վէճհէ գաճատրա ան-
դիկնէյհ մուտաճիրգ օյան պու իշ թէքլիֆի իլան իմմ-
մէյհ գանատրրմագ վէ պու թէքլիֆլէրին միսմիէգնատա
(բանատար, միսագնատական) հիւքմէմէթլէր, հագիգի գա-
թնօրգլէր վէ էհալինին ագդրնա քէնէրշէ թագան ատէմլէր
իւղէրինատ հիսանրա թէէսիրի օյագիճճէյհնի քէնատրնէ

(Բաբայա) ինանաբրմագ լագըմ ալը ։ – Պէօյլէճէ Զ–ԷՖ –. ֆե՛ տուզագա ալուչէճէք ալը ։ – Մէզգիւր թէքլիֆլէր ի– լան խալխը խոկմէզ , ֆուրմանա գօբաճագ , Բօանայա գարշը պիր ըսեանը ուտուժի վիճուտ կէլէճէք , պէօյիւք պիր խիմիթագոբզլըզ հասըլ օլաճագ , վէ գարտինալլար ժէճիմի իւչ ֆըրգայա այրըլաճագ ալը ։ – Պիրի թահմին վէ թասիփ իտէճէք , տիկէրի թագպին վէ թայխոպ էյլէ– յէճէք , վէ պիր գըսմը աա խիր թիր խիմիբէյճէք ալը ։ – Լէհխամանըն պօղազլանմասընա վիւասատ խիմիչ օլմասըն– ան ասլայը պու կինդի կիւն ալուչարը ատհշէխի օլմուշ օլան Զ–ԷՖ –ֆ–ե՛ իսէ՝ հասաւլինէ ակպէպիխէխի վէրտիւի կիւ– րիւլխլէրտէն , թէքտիրտաման , թէհտիտաման վէ խիմիթագոբզլըզլարտան պիր գամ տահա ատհշէխէ տուչար օլարագ , կէրի չէրիլէճէք ալը ։

« Պունդար իշիմէ կէլիր ։

« Օ հալտե , Զ–ԷՖ –ֆ–ե՛ին վիճաանընը ատասմագ , ֆիքրինի էնտիշէյէ ալուչար խիմէք , վէ լուհընը գօրգուխմագ խասուսաը՝ պիղիմ վիհթէրէմ բէտէրմիդէ այնա ալը ։

« Խալասաա քէլամ՝ քէնտիսինի (Բաբայը) օսաննարը– մագ , ժէճիսի արասընա խիմիթագոբզլըզ ալուչիւրմէք , քէն– տիսինի եալընըզ պըրագմագ , գօրգուխմագ , Ալլահընինն զայրէթի վահշիյանէսինի պիր գամ տահա արթըրմագ , Ա–ՆՖԷ–ՒԷրին (1) իշիհսասընը թասրիք խիմէք , հասրիյ–

(1) « Օն ալթընճը Գրիգոր՝ բաբալըզ քիւրսիսինէ հէնուզ օխուրմուշ իքէն , Պոլսինա խիմիխլալընը խապէր ալար , Քէնտի– սինին իւք իշի՝ Ամիթրիսալըլարը տավէթ խիմէյէ վէ Խիմալիսաա պիր նէվ հայտուտ չէրէսինէն խապարէթ օլան վէ րուհանի Թա– րիգաթը էլինակ ալէթ հիւքմիւնակ պուլունան Սանֆիէտիսիթլէ– րի թահրիք իյլէմէյէ մունհասըր օլաս , – Գաբսինալ Ալլանի հասրիյէթ Թարաֆտարլարընը Սէզինակ մաղլուպ իյլեսի . աա– քէրլերի իսէ՝ քիլիսէլերի եադմայա վէրսիյէր , չէհրի ալթ իւա– խիմէրը , վէ գաաընլարըն աա ճէպրէն ըրզլարընա կէչմէյէր ,

եէթ Թարաֆտարլարընը Սանֆիէտիսիթլէրին քէնդիլի գուլմ ու գահրընա Թէօլիմ իյլէմէյէք , Սէզինակ օլարընը կիսկի եադմագընըզ , ճէպրէն ֆիյիլի չէնի՛ վէ գըրկըն իճրա խիմ– մէյէք , վէլ հասըլ սէյլէրճէ գանըլար եհթիմալմէյէք իս– ճաղ իտէր ։ – Պու մունգամէլէ ադիմէ (մեծ կոտորած) , պիղիմ Զ–ԷՖ –ֆ–ե՛ նամընա իճրա օլունաճագընտան , ա– ճըրընը քէնտիսի տուչաճագ , վէ պինտէն ալէյհ կէրի չէչիլէճէք ալը . Հէր կիմնիս ադագը վիճաան , հէր կի– ճէսի տէհշէթի վէ հէր տագըդասը ըզարարագ իչինտէ կէ– չէճէք ալը ։ – Զամէն թէհնիսա մունգամընտա պէչան խի– մէյի խոսիթա մէսէլէսի՝ նէհայէթի , վէ պէլքի տէ մէմու– լըմըզտան տահա էվվէլ խոսիմ ամըրէպիր օլաճագ ալը ։ – Եիմ– տիկ եէկճանէ թէհլիքէ պու ալը . պու պագոտէ իճագը– նը իճրա խիմէք իսէ՝ սիպէ այնա ալը ։

« Խալխիթա վուգուբ հալինտէ . . . պէօյիւք խիմիրագ

Ձօրլիտէ , պու հայտուտ չէրէէլերի պիֆիքիւրանէ պիր տու– րէթտէ բէք չօգ ճինայաթ խրիքլեագ խիտիլէր ։ – 1832 թա– րիխինտէ , Սանֆիէտիսիթլէր՝ տիւգ ալը Մատէնին վէ Ագիգ–Բէտէ– րին (Բաբանըն) թասվիրլէրինի համի օլան միտալեալար , պէրաթ– լար , խիմիեագաթ վէ միւասատաթը ասիրէ իլէ մէյտանա չըգ– տըլար ։

« Սանֆիէտիսիթլէր հարֆիյէն չու եէմինի խաէրլէր խոս . « Բաբալըզ քիւրսիսինի՝ հասրիյէթ Թարաֆտարլարընըն քէ– « միքլերի իւզէրինտէ պինա խիմէք , վէ չօճուգլարըն Ֆէրեատ « ու Ֆիրատընընա , խոսիխյարլարըն կէօզ եաշլարընա վէ գաաըն– « լարըն ադալաթլարընա միրհասիթ խիմէյէրէք պու ադագլարը « մահվ ու հէլաք խիմէք իշուն եէմին խաէրսիզ ։ » – Սանֆիէ– տիսիթլէրին իրթիքեագ խիտիքլերի ճինայաթ վէ ուղրունըզլըզ– լար հէր հասրուտը աշար Թաշար ըտը . Բօանա հիւքմիւթի խոս՝ խոսիխյալը քէնտի էլինէ Թէրքիյա վէ Սանֆիէտիսիթլէրի կէօնիւլ– լիւ ասքէր սասրէթինտէ Թէհքիլ խոսը վէ պունդարա խիտիյա– զաթը ճէսիսէ տահմի վէրիր խոս ։ » (Ինթալիստա խոսիխյալ վէ խոսիխյալճըլար . – Ըրվիհ տէ Տէօ Մօնտ նամ բիտալէի մէվզու– թէնին 1844 այնէսի Թըշրինի տանի 15 Թարիխլի նիւսթէսինէ միւրաճաաթի օլունա .)

բաբագը ֆիքրիսի անդամները ։ – Թարիզամէ ըմիզդը էմին իտարէսինի պիր բէհան ուտուսմիյէ թէհման՝ իտէճէք եէ-ոէ , պէն ատրէօհաէ իտէրիմ. դիրա մնալուսինիզ տիր քի թարիզամէ ըմիզդ Քիւրսիի Մուդաուատէսին է՛ն սիւքէմմէլ պիր ադրէրի հիւքմիւնտէ տիր ։ – Օ անուէն իմի իտարէն պու ադրէր ֆըրդադընուան գօրդուսմ գալմադ ։ – Մէհէրա , եէնիչէրլէր վէ Բօնա իմբէրատոր օրլարընըն ադադրիի իտադադ հիւքիւմէմի տաճնա թէհլիքէյի մուճիպ օլմուշտուր տրը ։ Նէ՞ իշուն ։ Զիրա հիւքիւմէմիճն թաճհիդը էմիրնուտ պուլունմադդըդը , անը սիւսաֆիա վէ մուհաֆազա իմ-մէք իւզրէ թէչէքքիւլ իմմիշլէր տիր . պունդն իշուն հիւքիւմէմի անչէրտէն տաճնա գօրդուտ ըտը ։

« Բաբա ան ոէօրտունճիւ կղեմէս՝ պու ադադլանընը պիր իտի ։ – Ճէմիյէթիմիզի բէկլի պէտնամ իմմէք , մահվ ու իտադադ իյլէմէք իտմէտի . պու միւնադոպէթմիյի պիր իտաճա իտի ։ – Պէլադա ճէմիյէթիմիզի սիւսաֆիա իմ-մէքի , մահսուտ վէ պիտաչ կէօմմէրճիլի վէ անրն բէհան ուտուսմահ քէնտիտի օլմայը իտի ։ – Օ վագիթ ճէմիյէթ տաճի քէնտի հիւքիւմէթինտա պուլունտուրընտան , հէր չէյէ բուի մուվաֆագամ կէօմմէրճէք իտի . վէ պու ադադլէթմէյէ քէնտիտի պէրի մահդուտ իտիպ Քիւրսիի Մուդաուատէսէ իլհադ իտէճէք վէ պէրիմ իսրամէթլէրիմիզդէն գօրդաճադ պիր ոէպէրի գալմայաճադ ըտը ։ – Օն ոէօրտունճիւ կղեմէս ադանճրտան էօրտիւ ։ – Ոէօղ անչայտնա ոէյտ՝ ։ – Լադրին վագիթը կէլմիյինտէ պէն պէգլէ էօյմէյէճէյիմ՝ ։

Պու սրդադա Բօղ-Բահդընըն լամիդի վէ ահէնկի ոէ-ադադ եէնիտէն իշիտիլմէյէ պաչլադը ։

Բահէն հիդադէթ ու գաղադ ասիգասըլդա պիրդէն պիրէ իսկէմլէօ իւղէրինտէ սրչրադը , լադրին Բօղ-Բահդան կիպի Պէրանճէյնին ադադ վէ նադէմնամէթընը էգպէրտէն պիլ-մէմիյինտէն , քէնտիսինճէ մէճհուլ օլան ամէթոէթի նադ-

մէյի իշիտիր իշիմմէզ , էֆքեար վէ իմմիդ ադադլէյէ թադի վէ մնալ պուլընտուդը ճիհէթլէ , պու զարիդ թէադադրէն ոօղադը շաշըրըդ սիւչտը ոէհդէթ օլուս գալը , Բօղ-Բահդան՝ Պէրանճէյնին կէչ Բ-ք- նամընտագի նադմէսինի թէբրինիւմ իտիյօրաս քի , իմ էրճէմէսի պէր վէճհի ամմի տիր

Ինսանլար նէ՞ տիրլէր , ադըլըդ քիւլհանիկէր ,
Վէ կա ինսաֆիըդ հայուանլար տէյի՞լ մի տիրլէր ։
Գանլար քիւր ու զուրուրլա չիշմիչ օլուդգլարը կալսէ ,
Իանմանլարա պէտէ ճինսայֆը ադիճ իտմիքճասըլա ,
Պիրի պիրինի մէզարիսթաճա սէվգ իտէրլէր ։
Պէն՝ ալֆանն մուդաալիինտէ անլէրին կիւնահլարընը ագիվ իմմտիրիր ,
Վէ սասալարընը տէյնէյէ թէպսիլ իտէպիլ իտմիյօրում ,

Դիւլ պագդալըմ ,
Սըչրա պագդալըմ ,
Շիչանն տիլպէրիմ ։

Պագընըդ եէլսըրընը նա՛սըլ սասըրըրըմ ։
Ժիւրիմքէր պէնի քէնտիսինէ վարիս իմմիդ տիր ։

Պէն միւքէմմէլ իմ ։

Բահէն՝ իսկէմլէօյնտէն նիմ դալդիդ , պունընը ու-դամմիդ վէ կէօդիւնիս տիքմիդ օլսըդը հալտէ տինլէմէք-տէ իրէն , Բօղ-Բահդան՝ չիշէքտէն չիշէյէ ուչըշան սրը կի-պի պիր նադմէտէն տիկէրինէ ամէլսըսդագ , Գոլումպոյնին տիլուսդա նադ սրամթընը թէգանինէյէ պաչլադը , ժէզմի-իմ սրմթըդ հիչ պիր չէյէ անլադսմասընըտան , պիր նէմ հայրէթէյէ թէբրար եէրինէ օթուրտու . լադրին պիր գաչ ադադրդա գաման միւսահադսման ածրա , չէհրէմի պիր-տէն պիրէ նուրը պէչաչէմէյէ բարլամադա պաչլադը . պու-վագընտի զարիպէտէ խոսլուը պիր ադամէյի կէօրմէքճէ ի-տի , Իտմէ գալէմի թէբրար էլինէ ալադագ , ամէթոէթի սէօպլէրի եադմադա պաչլադը . իւր սէօպլէրի գադա վէ գա-

տէրէ օլան էՅՆԻԽԵԷՆԻ քհամիլէսինի կէօսթէրմէքտաե իտի ։

« Պու իչին նահիլ մուվաֆֆագիյեէթ օլաճաղընա չիմ-տի հէր վագիտան զիյատե էմին իմ ։ – Պու սէպէպտէն տօլայը հիչ պիր չէյտէն սարֆը նազար իթմէք ճահիզ օ-լամազ ։ – Հէր պիր շահատէնի գալսա՝ զայրէթիմիզի պիր գաթ տահա արթըրմամըզը իհտիար իթմէքտաե տիր ։ – Տիւնքի կիւն զիհնիմտե եէնի պիր միւշահատա տահա տօղ-տու ։ – Պուրատա տահի իթթիֆագլա չալըշըլաճագ տըր։ ՐԷՖԻՒԷ ՄՈՒՀԱՊՊԷԹ նամըյլա իֆրատի գամռուխ թա-րաֆտարը պիր զաղէթա թէէսիս կյլէտիմ ։ – Պու զաղէ-թանըն Ռաբա թարաֆտարլըզընը պիլ իթթիֆագ կէօսթէ-րէճէյի իսթիսդատաքեարանէ (քռՆատուրական) վէ հուր-րիյեէթէ գարշը օլան հիտատէթի վէ շիտատէթինէ նազարէն պունը Ռօմանըն պիր վասըթտի նէշրի էֆքեարը զանն ի-տէճէքլէը տիր ։ – Պէնտե պու զաննը իշտա վէ թագվիյէ-յէ չալըշաճագըմ. պունտան՝ պիր թագըմ եէնի եէնի ֆուրսաթունալար զուհուր իտէճէք տիր ։ – Պու տա իչիմէ կէլիր ։

« Էրպէսթիի թալիմ (ուսուցման ազատութիւն) մէսէլէսինի մէյտանա չըգարաճաղըմ ։ – Հուրրիյեէթի թա-րաֆտարլարը պու մէսէլէտե պիրէ իթթիհագ վէ մուավե-նէթի իտէճէքլէր տիր ։ – Եինե պիրիմ մաղհար օլարըզմըզ ֆէվտա վէ մէնաֆի ոէպէպիյլէ իթթիյաղաթըմըզ, կիւ-նահ տինլէմէք խուսուսընտաքի նուֆուզ վէ իգթիտա-րըմըզ վէ Ռօմայա օլան իթտաթի վէ ուպուտիյեէթիմիզ պիրի հուգուգը ումումիյեէնին խարիճինէ չըգարտըդլարը հալտե, պու ահմագլար պիրի հուգուգը ումումիյեէյէ հըսսետար իթմէք իսթէրլէր ։ – Ի՛ն պէօյիւք համագաթ-լարը չու տըր քի, քէնտիլէրի պիրէ դարշը սիլահօրզ օլ-տըգլարը հալտե, պիրի տէ քէնտիլէրինէ դարշը սիլահ-սըզ զանն իտէրլէր ։ – Իչթէ պու շիտատէթի էհէմմիյեէթի պուլընան պիր մէսէլէ տիր. պունտան թահրիքամիզ վէլ-

վէլէլէը ։ Զ-էՖ –ԹՀ իչուն եէնի եէնի էնտիշէլէր հասըլ օ-լուր ։ – Հէր ըրմագ ագընթըյը պէօյիւտիւր ։

« Պու սա իչիմէ կէլիր ։

« Մէօզիւմիւ իֆքի քէլիմէ իլէ խիւլասա իտէյիմ. իչին սօնու իսթիֆտա տըր · չարէի մուվաֆֆագիյեէթ իսէ՝ միւ-թէմատիյէն թահրիք իթմէք վէ իշքէնճէ վէ ըզտըրրապ վէր-մէքտէն իսպարէթի տիր ։ – Րէննըբռնըն միրասը իլէ հագգը ինթիխապ սամըն ալընըր ։ Ֆիյաթ քէսիլիր վէ մալ սա-թըլըր ։ »

Րօտէն՝ օտասընըն գաբուսը խարիճինտե պիր այագ սէտասը իշիթմիշ օլտըրընտան, պիրտէն պիրէ իչինի թա-թիլ իտիպ վէ նէֆէսինի պիլէ թութուպ էթրաֆը տինլէ-մէյէ պաշլատը · լաքին խարիճտե տէրին պիր սիւրինէթ հիւքմֆէրմա պուլընտըրընը կէօրինճէ, պիր խայալա գաբըլմըշ զաննը յլա գալէմի թէքրար էլէ ալըպ ճապը-սընա շէօյլէճէ տէվամ իլլէտի ·

« Ինֆքեար վէ թէսաւվուրաթը տինճէվիյէմիզին եէկճանէ վասըթտի մուվաֆֆագիյեէթի օլան Րէննըբռն մէսէլէսինի պէն տէրէօհտե իտէրիմ ։ – Պու մէսէլէյի քէմալը մուվաֆֆագիյեէթլէ պաշա չրգարապիյմէք իչուն էլ ալթընտան չալըշմայը վէ աբբայ տ'Էկրինեինին չօլբաճա թէտապիրի եէրինէ մէնաֆիի շահսիյէյի վէ մէյիյաթը ինսանիյեէյի թահրիք իթմէքիմիզ · աբբայ տ'Էկրինեի՝ թէ-տապիրի մէզհիպլէնին նէթիճէտի օլարագ ազ գալը հէր չէյի թէհլիքէյէ իլգա իտիյօրտու ։ Պունընլա պէրապէր, քէք միւքէմմել ահվալի տէ վար տըր · չօգ ատէմ թանըր · պիր ճաղիպէն էֆտունքհահանէտի, քէսկին կէօզլէրի վէ ֆադամ պիր խաթթը հարէքէթի վար տըր · պունտան պաշգա, իճապը թագտիրինտե քէնտիսինի փիշիրմէյի պիլէճէք տէրէճէտե տէ պէօյիւք տէյիլ տիր ։ – Անըն վազիյեթի հայըրէօհնտե, քէնտիսինտէն իսթիֆատե իտէ-պիլիրսի. ֆէնա լօգմա տէյիլ ։ – Հիւրմէթլու քէտէրի

ումուժիմիզին իգիթատրը սերպէսթանէսինի պէն թամ վագիընտա իսթիմալ իյլէտիմ. հիյնի հաճէթտէ, բէտէրի ումուժինին պանա իսթէյի վատլարը աբրայ տ'էկրինեյէ պէյան իտէճէյիմ։ – Պու միրասըն սարֆ ու իսթիմալինի՝ մալիւմիւնիւզ օլան մագաստա հասը իթմէսինէ չիմտիյէ գատար միւսաատէ կէօսթէրիլտի. ֆէնա ֆիքր տէյիլ տիր. լաքին միւնասէպէթսիզ վէ ույղունսըզ տըր։ – Ա՛յնը մագաստա պաշգա պիր եօլտան տախի կիտիլէպիլիր։

«Ալընան մալիւմաթ եանլըշ ըմրշ։ – Միրասըն մրգատըր իչի եիւզ միլիոնտան զիյատէ տիր. վուգուր միհթէմէլ օլան հատիսէ զուհուր իտէճէք օլուրսա, շիւպհէլի օլան շէյ թէհագգուգ իտէր վէ նիհայէթի պուլընմայան պիր մէյտանը իճրաաթ այընըր։ – Բէննըրքոն մէսէլէսի շիմտի իչի ճիհէթլէ պանա բաճի տիր. իւչ այ կէչմէզտէն էվվէլ պու իչի եիւզ միլիոն ֆրանք՝ վարիսլէրին հիւանիւ ըլմազսըլա պիգիմ մալիմիզ օլաճագ տըր. պէօյլէ օլմասը տա լազըմէատն տիր. դիրա, միրասը մէզքիւրը զահիլ իտէճէք օլուրսագ, ճիհաննի գուվվէթի տախի էլիմիզէն կիտէր վէ մուվաֆֆագիյէթի իհթիմալի եարը եարըյա ազալըր։ Պէն պիր իգիթատրը մուհթէշէմ թալէպ իյլէտիմ. լաքին վագիթ միւսաիճէլ օլտրդրնտան, պու իգիթատրա մալիք իմիշիմ կիպի հարէքէթի իսիյօրըմ։ – Թէսաւվուրսաի վէ թէրթիպսիզլիք իչուն պանա պագը մալիւմաթ իթտասը զարուրի տիր. պունը տա ա՛զտէն պէրլէրիմ. պու մալիւմաթ պանա բէք լազըմ տըր, անըն՛յօրմ՛սընըզ։ – Վիէննա հիւքիւմաթ սարայընտա պիրատէրինիզին նուֆուզը ֆէվգ էլատէսի սիզէ էթէյիճէ եարայապիլիր։ – Իմբէրաթօր թաթֆտարլարընըն իքինճի նաբոլէոնը հիւքմիւնտէ պուլընան Ըէյհնթաա տուգասընըն վազիյէթի հաղրլէսի հագգընտա՝ տօղրու վէ մուֆտասալ մալիւմաթ այմագ իսթէյիմ։ Պիրատէրինիզ վասթասընըլա, էմրաֆքընտաքի ատէմլէ-

րին խապէրի օլմագսըզըն բրէնա իլէ կիզլի պիր մուխապէթյէ կիրիշմէք գապի՛լ մի տէյիլ մի։

«Պու պագտէ լազըմ կէլէն մալիւմաթը տէրագատ կէօնտէրինիզ. դիրա բէք իգիթիզալը տըր։ Պու լայիհամ պու կիւն եօլա չըգաճագ տըր. եարըն պունը թէքմիլ իտէրիմ։ Հէր տէֆաքի կիպի պու տէֆա տախի քիւչիւք պագիրկեան վասըթասըլա եէտինիզէ վասըլ օլաճագ տըր։»

Բօտէն պու մէքթուպը իքի զարֆ տէրունինէ գօյուպ մէօհիւրլէտիքտէն սոնրա, օտա գաբուսը խարիճինտէ եէնիտէն պիր այագ սէտասը իչիթմիշ օլտըզը գաննըտա գահիպ օլտու։ Գուլագ վէրիպ տինլէտի։ Պիր գաչ տագըգա սիւքիւթտէն սոնրա, պիրտէն պիրէ օտասընըն գաբուսը պիր գաչ տէֆա վուրուլտու։ Բօտէն սարսըլտը։ Թախմինէն պիր սէնէտէն պէրու պու օտայա կիտիպ կէլտիյի հալտէ, իւք տէֆա օլարագ գաբուսը չալընըր յօրտու։ Մէրգում, եազտըզը մէքթուպը այէլ աճէլէ բրտէնկօթընէն ճէպինէ սօգուպ, գայըշ եամագլրդրն այիթնտաքի էսկի պավուլ սանտըղը աչտը, վէ տէրունինտէն բարչա բարչա օլմուշ պիր էնճիյէ մէնտիլինէ տիւրիւլու պիր բաքէթ ալտըգտան. վէ Բօտատան կէլէն իքի մէքթուպը՝ մէղքիւր բաքէթին իչինէ գօյտըգտան սոնրա, սանտըղը սամա քիլիտլէ թէքրար տըգդամլըճա գաբատը։

Պու սըրատա ֆէվգ էլ ատէ սապրրսրզլըգլա գաբույը խարիճտէն չալմագտա իտիլէր։ Բօտէն՝ վալիտէ Ասէնինն սէբէպտինի էլինէ վէ շէմսիյէսինի տէ գօլմուղընէն ալմըչնա ալարագ, պու սայղըսըզ զիյարէթճինին քիմ օլտըղընը անլամագ իւղրէ քէմալը էնտիչէ վէ թէլաշա գաբույա տօղրու իլէրիլէտի։ Գաբույը աչտըգտա, Բօզ-Բոմբոն գարշըսընա չըգըպ խօշ վէ նադիքեանէ պիր թամըր ըլա թէվազու իթտիքտէն սոնրա, մասումանէ վէ սաֆտիլանէ պիր սուրէթտէ.

— Մօսիէօ Բօտէն պուրատա՛ մը տըր. – տէյու սօրտու։

4

ՊԻՐ ԽԸՏՄԼԹԻ ՏՕՄԹԱՆԷ

Բօտէն թէաճճիւպ վէ էնտիշէյէ տիւշար օլմագլա պէրապէր, ֆիւթուրընը պօղմատը, վէ օտատան տրշարը չըգարագ վէ կէնճ գըզըն թէճէսիւաքեարի պագըշընը կէօրմէզլիքտէն կէլէրէք գաբուլը իւղէրինտէն գաբատը. պատէհու սաֆտիլանէ պիր սուրէթտէ.

— Նէ՞ խաթէրսինիզ, սէվկիլի գըզըմ. – տէյու սիւալ իյլէտի։

Բօզ-Բոմբոն. – (Կիւզէլ մալ կէօզլէրինի օլանճա գուվվէթիյլէ աչարագ վէ տիք տիք Բօտէնին եիւզիւնէ պագարագ, գուրնազճասընա.) Մ. Բօտէնի խաթէրիմ. – տէտի։

Բօտէն. – (Նէրտիւպանատան էնմէք իւզրէ պիր ատըմ աթարագ.) Պուրատա էօյլէ ատէմ եօգ... պէն էօյլէ ատէմ թանըմամ... տահա եօգարըտա վէ եախօտ տահա աչաղըտա պագընըզ։

Բօզ-Բոմբոն. – (Ումուզլարընը դալըրարագ.) Օ՛հ, նէ՛ կիւզէլ լաթիֆէ, հայտի, մօսիէօ, հայտի, լաթիֆէյի պիր եանա պըրագալըմ. սիզ եաշատա պիր ատէմէ պէօյլէ չէյ եագըշմազ. Մ. Բօտէն սիզ օլտըղընըզը պէն պիլմէյօր մըյըմ։

Բօտէն. – (Թէվազու իտէրէք.) Պէնիմ իսմիմ Շարլըմանեը տըր, սէվկիլի գըզըմ, էկէր իգթիտարըմ օլտա իտի, սիզէ խըտմէթի իթմէյէ հազըր վէ մունթազընը ըտըմ։

Բօզ-Բոմբոն. – (Միւթէհաքքիմանէ պիր թավը իլէ.) Իգթիտարընընըզ եօգ տըր. (Գուրնազճա պիր չէհրէ իլէ.) Մութլագա պուրատա կիզլի պիր օյունընըզ օլմալը քի, խմինիզի տէյիշտիրմէյէ լիւզում կէօրիւյօրընըզ... ա-ճապա մատամ Բօտէն պիզի ճաուշաբ մը տէյու գօրգըյօր սընըզ։

Բօտէն. – (Գապաեանէ պիր չէհրէ իլէ կիւլիւմսէյէրէք.) Ատամընըզը էյի պուլտընըզ, սէվկիլի գըզըմ. պէն կէնճլէրի... հէմ տէ մէսրուր կէնճլէրի սէվէր պիր խաթիյար ըմ. պինաէն ալէյհ, խաթէտիյինիզ գատար էյլէնինիզ, կիւլիւնիւզ... լաքին միւսաատէ խոխինիզ տէ կիւտէյիմ. իչիմ բէք միւսթաճէլ տիր, տուրաճագ վագթըմ եօգ։

Բօտէն նէրտիւպանա տօղրու պիր ատըմ տահա աթարա։

Բօզ-Բոմբոն. – (Պիր գաթի տահա եւիւքսէք սէտա իւլէ.) Մօսիէօ Բօտէն, սիզէ թէպլիղ իտէճէք բէք մուհիմմ շէյլերիմ վար տըր. պիր գալպ մէսէլէսինէ տաիր սիզէ պազը շէյլեր սօրաճաղըմ։

Բօտէն. – Էյ, էլվէրիր արթըգ, մինի մինի արսըզ գըզ, սիզին էվինիզտէ էյլէնէճէք ատէմ եօ՞ղ մը քի կելմիշ պուրատա արայօրսընըզ։

Բօզ-Բոմբոն. – (Ժէզիւիթին իամինի գուրնազճասընա աղզընտան պըրագմայարագ.) Լաքին պէն պուրատա օթուրըրըմ, մօսիէօ Բօտէն, իգամէթ կեահրըմ պուրատա տըր։

Բօտէն. – Նասը՛լ, իգամէթ կեահրընըզ պուրատա՞ մը տըր, տօղրուսը՝ պէօյլէ տիլպէր պիր գօմշուսմ օլտըղընը պիլմէզ իտիմ։

Բօզ-Բոմբոն. – Էվվէ՛լ... ալթը այտան պէրու պուրատա օթուրույօրըմ, մօսի՛էօ Բօտէն։

Բօտէն. – Սահի՞ մի, նէ՞րէտէ օթուրըյօրսընըզ։

Բօզ-Բոմբոն. – Էօնտէքի պինանընըն իւչիւնճիւ գաթընտա օթուրըյօրըմ։

Բօտէն. – Պիր ազ էվվէլ թամթը պիր սէտա իլէ թիւրքի չաղըրան սի՞զ մի իտինիզ։

Բօզ-Բոմբոն. – Էվվէ՛լ, պէն իտիմ, մօսիէօ Բօտէն։

Բօտէն. – Տօղրուսը՝ բէք զէյատէ մահզուզիյէթիմի մուճիպ օլտընըզ։

Բօզ-Բոմբոն. – Բէք լութֆքեար սընըզ, մօսի՛էօ Բօտէն։

Բօտէն. – Չաննըմ պուրատա միւհիթէրէմ ֆամիլեասընըզա պիրլիքտէ սաքին օլուրսընըզ, տէյի՞լ մի։

Բօզ-Բոմբոն. – (Սատէտիլանէ պիր թաւը իլէ կէօղլէրինի էյէրէք.) Օնա շիւպհէ եօք. պէօյիւք պապամ Ֆիլէմոն վէ պէօյիւք անամ Պաքանալ իլէ սաքին օլուրըմ... Պաքանալ պիր գրաւիչա տըր... իւչիւմիւզտէն պաշգա հիչ քիմսէ եօք տըր։

Բօտէն՝ Բօզ-Բոմբոնըն քէնտի ասըլ իամինի նասըլ խաթեր ալմըշ օլտըղընը պիլմէյէրէք, օ անէ գատար պէօյիւք պիր էնտիշէ վէ վէսվէսէյէ տիւշար օլմուշ ըտը. լաքին գրաւիչա Պաքանալըն իամինի իչլէտիպ տէ օ խանէտէ իգամէթի իթտիյինի խապէր ալընճա, Բօզ-Բոմբոնըն զուհուրընտան հասըլ օլան պու նախօշ վագըատա քէնտիսինճէ ֆախտէլի պիր նօգթա կէօրտիւ. զիրա մանասթըրըն պաշ րահիպէսիյլէ միւլագաթ իտէլիտէն վէ մատմուազէլ տը Դարտօվիլին ֆիրարընը թէսհիլէ իչթիրաք էյլէյէլիտէն պէրու ժէզիւիթ ճէմիյէթի իչուն ընհլէթէլէ տէյու իշաբէթ իտիլմիշ օլան Մայեէօնիւն հէմշիրէսի վէ Գուշ-Թուբէթ Նիւնիւն մաշուգէսի գրաւիչա Պաքանալըն նէրէտէ սաքին օլտըղընը պիլմէք Բօտէն իչուն բէք զէյատէ մուհիմմ իտի։ Պունտան պաշգա, մէրգուֆ՝ Մ. Շարլը մանեընըն ասըլ իամի Մ. Բօտէն օլտըղընը քէնտիսինէ քի՛մ սէօյլէմիշ իտուվինի տէ ուսթալըգլա Բօզ-Բոմբոնըն աղզընտան ալմագ իւմիտինտէ իտի։

Կէնճ գըզ գրաւիչա Պաքանալըն իամինի անճագ թէլաֆֆուզ իթմիչքէն, Բօտէն էլլէրինի պիրի պիրինէ գավուշըրտը վէ քէմալը հայրէթի վէ մէրագլա տէտի քի.

— Ա՛հ, ազիզէ գըզըմ, րէճա իտէրիմ, լաթիֆէյի փիր եանա պըրագալըմ...։ Պու Պաքանալ տէտիյինիզ գըզ՝ այնը լագապը թաչըյան վէ սագալի պիր իշճի հէմշիրէսի պուլընան պիր գը՞զ մը տըր։

Բօզ-Բոմբոն. – (Փէնահի տէ միւթէաճճիպ օլարագ.) Էվվէլթ, մօսիէօ Բօտէն, գրաւիչա Պաքանալ պու գըզընը լագապը տըր. ասըլ իամի Սէֆիզ Սոլիվոյ օլուպ, քէնտիսի տէ պէնիմ տօսթումտ տըր։

Բօտէն (Միւլահազաքեարի պիր չէհրէ իլէ.) Ա՛, սիզին տօսթունը՞զ մը տըր։

Բօզ-Բոմբոն. – Էվվէլթ, մօսիէօ, հէմ սատըգ տօսթումտ տըր...։

Բօաէն . – Բէնաիսինի սէվէ՞ր միսինիզ։

Բօզ-Բոմբոն . – Էվվէթ , հէմշիրէմ կիպի սէվէրիմ ։ Պիչարէ՛ գըզճըղազ . . . քէնաիսի իչուն էլիմուէն կէլէնի եաբարըմ . . . ։ Լաբին սիզ եաչտա պիր իսթիյար դրաիչա պաքանալը նէտե՞ն թանը յօր . . . իչթէ սիզին սախթէ իամ լէր գուլանարըղընըզը պու քէյֆիյէթ տէ իսպահի իտէր ։

Բօաէն . – (Բէք գիյատե մահզունիյէթլէ .) Սէվկիլի գըզըմ , լաթիֆէյի պէրթարաֆ իտէլիմ , կիւլէճէք իչթիհամ եօգ տըր ։

Բօզ-Բոմբոն . – (Հարէքէթի լաթիֆէճույանէսինտէն տօլայը նաահիմ օլարագ .) Լաբին նիհայէթ , սիզ պու Սէֆիղի նա՞սըլ թանը յօրսունուզ ։

Բօաէն . – Էյվա՛հ , պէն քէնաիսինի թանըմամ . . . մէրգումէյի չըլտըրասըյա սէվդէն ճէսուր տէլիգանլըյը թանըրըմ . . . ։

Բօզ-Բոմբոն . – Ժագ Բէննըբոնը՞ մը ։

Բօաէն . – Էվվէթ , Գուշ-թու-Նիւ (չըր չըպլագ եաֆան) նամընատաքի տէլիգանլըյը . . . ։ (Պիր ահ չէքէրէք .) Պիչարէ չօճուգ շու սահաթտա պօրճ իչուն հապատա պուլունը յօր ։ Տիւն քէնաիսինի հապսխանէստէ կէօրտիւմ ։

Բօզ-Բոմբոն . – (Էլլէրինի չըրբարագ .) Տիւն կէօրտիւնիւզ միւ . հէլէ պիր խապեր ալապիլտիք . էօյլէ իսէ , չար չաբուգ Ֆիլէմոնըն օտաարնա կէլինիզ տէ աչըգը հագդընտա Սէֆիղէ մալիւմաթ վէրինիզ . . . պիչարէ գըզճըղազ պէօյիւք պիր էնտիշէյէ տիւչար օլմուշ տըր . . . ։

Բօաէն . – Սէվկիլի գըզըմ , պէն պու ալիճէնագ տէլիգանլը հագդընտա խայրլը խապէրլէր վէրմէք իսթէր իտիմ . դիրա եաբարըղը տիվանէլիքլէրլէ պէրապեր պէն եինէ քէնաիսինի սէվէրիմ . . . (Միւսաահատ քեարանէ պիր սահֆիյէթ կէօսթէրէրէք .) Տիվանէլիք քիմ եաբմամըշ տըր ։

Բօզ-Բոմբոն . – (Գարնավալտա կիյինմիշ օլտըղը համ

մալ գըյաֆէթի հէնուզ սըրթընտա պուլունը յօրմըշ կիպի գալչալարը իւղերինտէ սալանարագ .) Շիւպհէսիզ ։

Բօաէն . – Տահասը վար . պէն Գուշ-թու-Նիւյիւ պիլիսասա քէնտի տիվանէլիքէրի իչուն սէվէրիմ . դիրա , սէվկիլի գըզըմ , նէ՛ տէրլէրսէ տէօնլէր , պաշգալարը իչուն օլանճա բարտալարընը ալիճէնագանէ պիր սուրէթտէ սարֆ իտէն ինսանլարտա միւքէմմէլ պիր մայա վէ խայրխահ պիր գալպ վար տըր վէսսէլամ ։

Բօզ-Բոմբոն . – (Բօաէնին արզ հալէտիյի էֆքարը ֆէյլէսօֆանէտէն միւթէհայիր գալարագ .) Ձիկ հագդա սիզ բէք նէզաքէթլի պիր աահմ իմիշ սինիզ . լաքին ժագ հագդընտա Սէֆիղէ մալիւմաթ վէրմէք իւղրէ նէ՞ իչուն անը կէօրմէք իսթէմէյօրսունուզ ։

Բօաէն . – Զաթէն պիլտիյի պիր չէյի քէնաիսինէ սէօյլէմէք նէյ՞ եարար . ժագ հապսխանէտէ պուլունտընըղընը պիլմէյօր մը . . . ։ Պէն պու պիչարէ տէլիգանլըյը պէօյլէ ֆէնա պիր վազիյէթտէն դուրթարմագ իսթիյօրում . . . ։

Բօզ-Բոմբոն . – (Բէմալը կէրմի իլէ .) Օ՛հ , պու էյիլիյի իսինիզ , ժագը հապստան գուրթարընըզ , վէ պիզ տէ՝ իբի Սէֆիղ սիզի տէրթագուշ իտէրիզ ։

Բօաէն . – (Կիւլիւմսէյէրէք .) Պու լութֆընըզ պօշունա կիտեր , տիվանէ չօճուգ , լաբին էմին օլընըզ , էլիմուէն կէլէն էյիլիյի իճրա իմմէք իչուն միւքեաֆամա իհթիյաճըմ եօգ տըր ։

Բօզ-Բոմբոն . – Օ հալտէ ժագը հապսխանէտէն գուրթարապիլէճէէյինիզի իւմիտ իտիյօրմըսունուզ . . . ։

Բօաէն . – (Պաշընը սալայարագ , մահզունանէ վէ նախօշնուտանէ պիր չէհրէ իլէ .) Իւմիտ իտէպիլիր իտիմ . . . էվվէթ , իւմիտ իտէպիլիր իտիմ . . . լաբին , չիմտի հէր շէյ տէյիշմիշ տիր . . . ։

Բօզ-Բոմբոն . – (Բէմալը թէճաճիւլէ .) Նէ՞տէն ։

Բօաէն. – Պէնի Մ. Բօաէն թէամիյէ իթմէք սուբէթիլէ վագը օլան չու ֆէնա լաթիֆէնիզ զալիպա սիզին խօշունուզա կիտիյօր, սէվկիլի գըզըմ. էօյլէ օլսըղընը անլայօրըմ. սիզ պու իշտե պիր ադամ սէտա օլմագտան պաշգա պիր շէյ տէյիլ սինիզ, Պէապէլլի պիրիսի սիզէ տէմիշ օլմալը քի. «Կիտին ասըլ խամի Մ. Բօաէն օլսըղընը Մ. Շարլըմանեըյա սէօյլէյին... բէք թօհաֆ պիր շէյ օլաճագ տըր.»

Բօզ-Բոմքոն. – Սէօզիւմէ իթթիֆատ իտինիզ քի սիզի Մ. Բօաէն թէամիյէ իթմէք խայալըմտան պիրէ կէչմէզ իտի... ինսան պէօյլէ պիր իամի քէնտիլիյինտէն իճատ իտէպիլի՞ր մի:

Բօաէն. – Իշթէ րէֆիգինիզ պու ֆէնա լաթիֆէյի եաբմաալըյա ժագ Րէննըբոռնա պիլմէյէրէք պէօյուք պիր զարարը մուճիպ օլմըշ տըր:

Բօզ-Բոմքոն. – (Նինի-Մուլէնին թահրիքիյլէ եարմըշ օլսըղը իշպու լաթիֆէտէն տօլայը բէշիման օլարագ, քէմալը մահզունիյէթլէ.) Ա՜հ, ճա Բապպի, սիզի Մ. Շարլըմանեը հէրինէ Մ. Բօաէն թէամիյէ իթմէյիմ իչո՞ւն մը պէօյլէ օլըյօր. լաքին, րէճա իտէրիմ, սէօյլէյինիզ, պու լաթիֆէնին ժագա եաբմագ իսթէմիյինիզ խըտմէթի ալինճէնապանէ իլէ նէ՞ թէալիւգ վէ միւնասէպէթի օլապիլիր:

Բօաէն. – Օրասընը սիզէ սէյլէյէմէմ, սէվկիլի գըզըմ. ֆիլ վագը լաթիֆէնիզին պիր ուճը պիչարէ ժագա տօգանտըրընտան բէք զիյատէ պէյանը էսէֆ իտէրիմ, լաքին նէ՞ չարէ... իմտի միւսաատէ իտինիզ տէ աշաղըյա էնիպ իշիմէ կիտէյիմ:

Բօզ-Բոմքոն. – Րէճա իտէրիմ, մօսիէօ, պէնի տինլէյինիզ, սիզի Մ. Բօաէն թէամիյէ իթմէյէ պէնի թէշվիգ իտէն ատէմին իամինի սէօյլէյէճէք օլուրսամ, ժագըն հապըսխանէտէն գուրթուլմասընա զայրէթ իտէ՞ր միսինիզ:

Բօաէն. – Պէն հիչ բիմանէնին էսրարընա ակեահ օլմագ իսթէմէմ, զըզըմ... սիզ պու իշտե պէլքի զայէթ թէհլիքէլի ատէմլէրին միւբէվվիճի էֆքեարը վէ եա ադամ սէտասը օլմուշսընըզ տըր. պինաէն ալէյհ՝ հէր նէ զատար ժագ Րէննըբոռնը աճըր վէ քէնտիսինին գուրթուլմասընա չալըշմայը արզու իտէր իսէմ տէ, տիկէր թատրաֆտան տախի պաշգա ատէմլէրի քէնտիմէ տիւշմէն իթթիհազ իթմէք իսթէմէմ, իշխիյօր մըսընըզ:

Բօզ-Բոմքոն՝ Բօաէնին պահս իթտիյի գօրգուտան հիչ պիր շէյ անլաեամայօրտու իսէ տէ, ժէզիւ իթթին սէօյլէբինէ ինանըեօրտու. գիրա պիր սանիյէ գատար միւսահազատան սօնրա, տէօնիւպ տէտի քի.

— Տինլէյինիզ, մօսիէօ, պահս իթտիյինիզ գօրգուտան տօլայը թէաճճիւպ իտիյօրըմ. գիրա անտէն հիչ պիր շէյ անլայամայօրըմ. պունընլա պէրապէր, պիր լաթիֆէ իլէ զավալլը պիր տէլիգանլըյա զարարը մուճիպ օլմըշ օլմըղմտան տօլայը միւքէտտէր վէ մուզտարըպ օլաճաղըմ. իմտի իչի սիզէ աչըգտան աչըդա անլամմագ ըզաղըմ կէլիր. խուլաս վէ սաֆվէթի գալպիմ պէլքի պիր շէյէ եարայապիլիր...

Բօաէն. – (Միւթէհաքքիմանէ.) Խուլաս վէ սաֆվէթ՝ չօգ ութֆա էն գարանլըգ շէյլէրի պիլէ թէնվիր իտէր:

Բօզ-Բոմքոն. – Կէնահը Նինի-Մուլէնին պօյնունա օլսուն, Պէտապահի Մէֆիգին աչըգընա տօգունաճագ պէօյլէ նալայըգ սէօզլէրի նէ՞ իչուն պանա սէօյլէմէյիօր, իշթէ վուգուաթի շունտան իպարէթ տիր. Նինի-Մուլէն նամընտա շիշման պիր մուգալլիտ՝ պիր աղ էվվէլ սիզի սօգագտա կէօրտիւ. գաբուճը գատըն սիզին իամինիզ Մ. Շարլըմանյը օլտըղընը մէրգումա սէօյլէտի. Նինի-Մուլէն տախի տէօնիւպ պանա տէտի քի. «Նօ՛յր, օնըն իամի Շարլըմանյը տէյիլ, Բօաէն տիր. քէնտիսինէ պիր օյուն եարմալը. Բօ՛զ-Բոմքոն, հայտի անըն օտաասընա կիմ տէ գա-

բույը չալ վէ Մ. Բօաէն պուրատա՝ մը տէյու սօր ։ Կէօ-սէն եիւգիւնիւ նէ՝ թօհաֆ չէյլէր եաբար ։ » Նինի-Մուլէ-նի էլէ վէրմէյէճէյիմի քէնտիսինէ վատ իթտիմ իսէ տէ, ժագա զարարը մուճիպ օլմազ թէհլիքէսի գուհուր իսին-ճէ , նէ օլուրսա օլսուն իամինի սէօյլէրիմ՝ վէսսէլամ. կիւ-նահը պօյնունա օլսուն ։

Բօաէն՝ Նինի-Մուլէնին իամինի իչիտիր իչիթմէզ, հայրէթ վէ թէաճճիւպ ըզհարընատան քէնտիսինի ալամա-տը ։ Ռեֆիէ Մահպէրի նամ բիտալէնին ումուրը թահրի-րիյէսինի թէվֆի իթմիչ օլտըզը պու ատէմ՝ հէր նէ գատար շախսէն գօրգաճագ պիր քիմսէ տէյիլ իսէ տէ, չարապը իչտիրաէն սօնրա կէվէզե վէ պօչ պօղազըն պի-րի օլտըզընատան , վէ Բօաէն Գուշ-Քու-Նիւ հագգըն-տաքի թէաւվուրաթընը իլէրիտէ գրաիչա Պաքանալ վատըթատըյլա մէվգըի իճրայա գօյատիլմէք իւզրէ պու խանէյէ սըգ սըգ կէլմէյէ մէճպուր օլաճագընատան , մէր-գում քէնտիսինէ էնտիչէ վէ թէհլիքէյի մուճիպ օլապի-լիր իտի , պինաէն ալէյհ՝ ժէզիւիթի պու ույղունսըզլըգըն էօնիւնիւ ալմայը գարարլաշտըրատագ , Բօզ-Բումբանա .

— Տէմէք օլույօր քի , գըզըմ, պու միւնասէպէթ-ոիզ լաթիֆէյի եաբմազա սիզի թէհլիքէյի խաէն չախա՝ Մ. Տէմուլէն խամինատ պիրիսի տիր , էօյլէ՞ մի ։

Բօզ-Բումբոն . – Տէմուլէն տէյիլ, Տիւմուլէն տիր . բուհանիլէրին նէչր իթտիյի զագէթալարատա պէնտըէր եա-զար , վէ տինատար գաթոլիքլէրի ագճէ իլէ միւտաֆաա իտէր . գիրա Նինի-Մուլէն պիր ազիզ իսէ , համիլէրի տէ քէնտիսինին տէտիյի կիպի պիրէր ազիզ Սուաֆար վէ ա-զիզ Շիգար (1) տըրըտար ։

Բօաէն . – Պէս պէլկի պու ատէմ բէկ չէնտէչրէպ պիր քիմսէ օլմայը ։

Բօզ-Բումբոն . – Օ՛հ , բէկ չէնտէչրէպ ։

(1) Իսթիհզաքեարի խոխլէր ։

Բօաէն . – (Կիւչա խաթըրէլէրէնի թօքլայօրմըշ կի-պի կէօրիւնէրէք .) Լաքին , տուրընըզ, պու Նինի-Մուլէն տէտիյինիզ ատէմ՝ օթուզ ալթը գըրգ եաշլարընատա , չիշման վէ գըրմըզը չէհրէլի պիրիսի՞ մի տիր ։

Բօզ-Բումբոն . – Էվվէթ , շարապ դատէհի կիպի գըր-մըզը չէհրէլի պիր ատէմ տիր . պուրնու տախի զմավու-լա կիպի չիպանլարըտա տօղու տըր . . . ։

Բօաէն . – Թա քէնտիսի . . . Մ. Տիւմուլէն . . . օ հալատ պէնի պիւս պիւթիւն թէէմին իթտինիզ, տէվկիլի գըզըմ. եաբատըղընըզ լաթիֆէ արթըգ էնտիչէմի մուճիպ օլամազ ։ Մ. Տիւմուլէն բէկ միւհթէրէմ պիր ատէմ տիր . եալընըզ էյլէնճէյի պիր աղ գիյատէճէ տէվէր ։

Բօզ-Բումբոն . – Տէմէք օլուր քի ժագա էյիլիք իթ-յէ զայրէթ իտէճէքսինիզ, էօյլէ՞ մի . Նինի-Մուլէնին լա-թիֆէսի անը մահպուսատան դուրթարմանըզա մանի օլմա-յաճագ տըր ։

Բօաէն . – Էվվէ՛թ , իւմիտ իտէրիմ քի օլմայաճագ տըր ։

Բօզ-Բումբոն . – Պունատան պաշգա , սիզի Մ. Բօաէն թէամիյէ՛յէ պէնի թէչվիգ իտէն քէնտիսի իտուրինի սիզէ խապէր վէրմիչ օլտըզըմը քէնտիսինէ տէօյլէմէյէ հաճէթ եօգ տըր , տէյի՞լ մի ։

Բօաէն . – Նէտէ՞ն օլմայաճագ ։ Հէր խուսուսատա հա-գըգաթը սէրպէսթ սէրպէսթ պէյատն իթտիէք լազըմ տըր ։

Բօզ-Բումբոն . – Լաքին , մօսիէօ , Նինի-Մուլէն՝ քէնտի իտմինի սիզէ տէօյլէմէյէմի թէէքրար թէէքրար թէնպիհ իյ-լէտի ։

Բօաէն . – Սէօյլէմէնիզ ղայէթ մէչրու պիր տէպէպէ մէպնի տիր . պունը քէնտիսինատէն նէ՞ իչուն կիզլէյէճէք սինիզ։ Պունընըտա պէրապէր , սիզին պիլէճէյինիզ շէյ տիր . պանա թէալլիւգի եօգ տըր . իսթէտիյինիզ կիպի հարէ-քէթ իտէպիլիրսինիզ ։

Բօզ-Բոմբոն. – Էյ ժագ հագդընտաքի էֆքեարը խայրխահանէնիզի Սէֆիզէ սէօյլէյէպիլիր միյիմ։

Բօտէն. – Ինսան տաիմա խուլուսքեար օլմալը տըր, սէվկիլի գըզըմ. հագըգաթը սէօյլէմէքտէն պիր զարար հասըլ օլմազ. . . ։

Բօզ-Բոմբոն. – (Մէսուրանէ.) Պիչարէ՛ Սէֆիզ, ա. ճապա նէ՛ գատար մէսուր վէ մէսուտ օլաճագ տըր. զիրա պու խապէր քէնտիսինէ թամ վագթընտա վէրիլէ. ճէք տիր . . . ։

Բօտէն. – Եու գատար քի պու մէսէրրեթի վէ սատ. տէթի իֆրաթ տէրէճէսինէ վարտըրմամալը տըր. զիրա պէն օ ալիճէնապ տէլիգանլըյը հապսխանէտէն գուր. թարմագլըզը գաթիյէն վատ իթմէյօրում . . . չալըշաճաղըմ տէյօրըմ. եալընըզ պիր չէյի գաթիյէն վատ իտէ պիլիրիմ . . . ժագըն մահպուսիյէթինտէն պէրու չիւպհէսիզ քի տօսթընըզ օլան գըզճըղազ պէօյիւք պիր սըգըն. թը վէ տարլըզա կիրինթիթար օլմուշ տըր . . . ։

Բօզ-Բոմբոն. – Էյվա՛հ, սէօզիւնիւզ բէք տօղրու տըր ։

Բօտէն. – Իչթէ էլիմտէն կէլէն չու տըր քի, տօսթընըզ օլան գըզճըղազ պու ադշամ քիւչիւք պիր իյանէ ալաճագ տըր. մէրգումէնին նամուսըյլա եաշայապիլմէսի իչուն պու իյանէյի վէրիյօրըմ. . . էկէր ադիլ վէ հիւսնի ախլագ սահիպի օլմըղը թէպէյիւն իտէճէք օլուրսա, մուախախապէն պաշգա իյանէլէրէ տէ մազհար օլաճագ տըր ։

Բօզ-Բոմբոն. – Ա՛հ, մօսիէօ, պէտպախթ Սէֆիզէ նա՛սըլ վագթընտա իմտատա կէլմիշ օլմըղընըզը պիլսէ. նի՛զ. . . , Տէնիլէպիլիր քի սիզ անըն հագիդի պիր գուրթարըճըսը սընըզ, Տօղրուսը՝ իսթէր Մ. Բօտէն օլունըզ, իսթէր Մ. Շարլըմանյը, եէմին իտէրիմ քի սիզ բէք լութֆքեար վէ բէք քէրիմ. . . ։

*Բօտէն. – (Բօզ-Բոմբոնըն սէօզիւնիւ քէսէրէք.) Ընլաշըլսը, գըզըմ, անլաշըլսը. միւպալաղայա հաճէթ եօգ. «Ձէսուր պիր իհթիյար սընըզ» տէյինիզ, պիթէր կիտէր, լաքին կէօրիւյօրսընըզ ա՛. ահվալ վէ վուգուաթ պաղը քէրրէ նէ՛ թօհաֆ բապըթալար վիւճուտէ կէթիրիր, Սօրարըմ սիզէ. օտամընն գարուսը չալընտըղը զէման, չալանըն քիւչիւք պիր գօմշու գըզը օլտըղընը վէ ույդունսըզ պիր լաթիֆէ իթմէք պէհանէսիյլէ պէնի պիր էյլիք եաբմաղա թէշվիգ իտէճէյինի քիմ մէմուլ իտէր իտի . . . Հայտի՛, գըզըմ, կիտինիզ տօսթընըզ օլան գըզճըղազա ճէսարէթի վէրինիզ. . . պու ադշամ քիւչիւք պիր իյանէ ալաճագ տըր. էճնիյէթի վէ իւմիտինի ասլա քէսմէսին. Համտ օլսուն, տիւնեաատա քէրէմքեար ատէմինն գըթիլըղը եօգ տըր. գալպ թաշըյան ատէմլէր հէնուզ պուլունուր։

Բօզ-Բոմբոն. – Ա՛հ, մօսիէօ, օրասընը սիզ պիլ ֆիիլ իսպաթ իտիյօրսընըզ։

Բօտէն. – Պունըն սէպէպի բէք սատէ տիր, գըզըմ. իհթիյար ատէմլէրին սաաատէթի՝ կէնճլէրին սաաատէթինի կէօրմէքտէն իպարէթ տիր։

Բօտէն պու սէօզլէրի • գատար սատէտիլանէ պիր թավր իլէ սէօյլէտի քի, Բօզ-Բոմբոնըն կէօզլէրի եաշ ըլա տօղտու, վէ բէք գիյատէ հէյէճանըը պիր սէտա իլէ տէտի քի.

*— Ա՛հ, մօսիէօ, Սէֆիզ իլէ պէն՝ իքիմիզտէ պիչարէ գըզլար ըզ. վագըա պիզտէն տահա նամուսքեար վէ տահա ֆազիլէթլի գըզլար պուլունուր ամմա, պիզիմտէ էհա ֆազիլէթլի գըզլար վար տըր. իմտի, չայէտ խասթալայի եիւրէքլէրիմիզ վար տըր. իմտի, չայէտ խասթալայի եիւրէքլէրիմիզ վար տըր. նաճագ օլուրսանըզ, պիզի չաղըրընըզ. հիչ պիր բահիպէ գատըն սիզի պիզտէն էյի պագամազ. Զի չարէ քի սիզէ պունտան պաշգա պիր չէյ եաբամայըզ. էլիմիզտէն կէլէն պու տըր. պունընլա պէրապէր, Ֆիլէմոնը հիսապա գաթ-

մայօրըմ. Նաւուսըմ իւզէրինէ եէմին խաէրիմ քի Ֆիլէմոն պու էֆքեարը խայրխահանէնիզի իչիթտիյինտէ, քէնտիսինի սիզին ուղրընըզտա տէօրթ բարչա խտէր. Սէֆիզ տախի չիւպհէ եօգ քի ժագրն հագգրնըզտա հայաթընը պիլէ ֆէտա խտէճէյինի վատ խտպիլիր։

Բօտէն. – Կէօրիւյօրսընըզ ա՛, սէվկիլի գըզըմ, սիզէ տէլի պաշը, էյի եիւրէքլի տէմէյէ հագգըմ վար ըմընչ Ալլահա ըսմարլատըգ, եինէ կէօրիչէլիմ։

Պատէհու Բօտէն՝ չէմնիյէսինին եանընա գօյմըչ օլտրը սէբէտի էլինէ ալարագ, Նէրտիւպանտան էնմէյէ հազըրլանտը։

Բօզ-Բոմբոն, Բօտէնին մուխատէֆէթինէ բաղմէն սէբէտի էլինտէն չէքէրէք.

— Էվվէլա պու սէբէտի պաշա վէրէճէք սինիզ. զիրա Նէրտիւպանտան էնէրքէն սիզէ զահմէթ վէրիր։ Գօլումա տայանընըզ. պու Նէրտիւպան օ գատար գարանըզգ տըր քի, եանընչ պիր ատըմ աթարագ տիւշմէնիզ մէհուզ վէ միւհթէմէլ տիր։

Բօտէն. – Թէքլիֆինիզի գապուլ իտէրիմ, գըզըմ. պիրա բէք տէ օ գատար գուվվէթլի տէյիլ իմ։

Պու սէօզիւ միւթէագիպ, Բօտէն՝ ոտ էլինէ սէբէտի թուֆմագտա պուլունան Բօզ-Բոմբոնըն սաղ գօլունա տայանարագ, Նիրտիւպանտան աշաղըյա էնտի վէ հավվնյի կէչտի։

Ֆիւչիւք հավվինին օրթասընա վասըլ օլտըգլարընտա, Բօզ-Բոմբոն պիրտէն պիրէ թէվագգուֆ իլէ.

— Պագընըզ, պագընըզ. իչիւնճիւ գաթտա, բէնճէրէ ճամլարընա եաբըշմըզ օլան իլի չէհրէյլի կէօրիւյօր մըսընըզ. Նինի-Մուլէն տէտիյիմ ատէմ իչթէ օ տըր. թանըտընը՞զմը, սիզին պիլտիյինիզ հէրիֆ մի տիր. – տէյու սօրտու։

Բօտէն՝ պաշընը եօգարը գալտըրարագ.

— Էվվէլթ, պէնիմ պիլտիյիմ ատէմ տիր. – տէյիպ, էլիլէ տէ ժագ Տիւմուլէնէ զայէթլէ տօսմանէ պիր սէլամ վէրտի իսէտ, Նինի-Մուլէն՝ պիրտէն պիրէ շաշըրըպ գալըպ բէնճէրէտէն հէման իչէրի չէքիլտիյինտէն, Բօտէն կիւլիւմսէյէրէք.

— Պիչարէ՛ չօճուգ... եաբտըղը լաթիֆէտէն տօլայը պէնտէն խէվֆ իտիյօր. լարին պու պապտէ հագգը եօգ տըր. – տէտի։

Պու սէօզիւ միւթէագիպ, Բօտէն՝ իսթիհզաքնարատէ վէ տէհշէթէնկիզ պիր տուրէթտէ տուտտագլարընը պիւտիւ իսէ տէ, Բօզ-Բոմբոն պունըն ֆարգընա վարամնատը։ Հէր իքիսի տէ ալաճըղգը եօլա տախիլ օլտրգլարընտա, Բօտէն ժէրգուժէյէ տէտի քի.

— Սէվկիլի գըզըմ, արթըգ մուամէնէթինիզէ իհթիյաճըմ գալմատը. չար չարուգ տօսմընըզ օլան գըզճըղզըն եանընա ավտէթ իտին տէ, ալտրգընըզ խապէրլէրի քէնտիսինէ թէպլիղ իլլէյին։

Բօզ-Բոմբոն. – Էվվէթ, մօսիէօ, հագգրնըզ վար տըր. սիզին նէ՛ գատար խայրխահ պիր ատըմ օլտըգընըգտը կիտիպ քէնտիսինէ խապէր վէրէճէյիմ. – տէյիպ, Նէրտիւպանտան եօգարը գօչտու։

Բօտէն. – Է՛յ, պագտանըզ ա՛. տիվանէ չօճուգ, սէբէտիմի տէ պէրապէր կէօմիւրիւյօրսընըզ։

Բօզ-Բոմբոն. – Ա՛հ, սահիհ տիր... աիվ խտէրսինիզ, մօսիէօ, սէբէտինիզի այրընըզ..., Պիչարէ՛ Սէֆիզ, ճաճապա նէ՛ գատար մէօրուր օլաճագ, Ալլահա ըսմարլատըգ, մօսիէօ։

Պատէհու, Բօզ-Բոմբոնըն չէհրէյի տիւքիւչասը Նէրտիւպանըն տէօնէմէքլէրի արասընտա կէօզտէն նիհան օլտու. մէրգուժէ սիւրաթլը վէ սապըրսըզճա ատըմլար աթարագ եօգարը չըգմազտա շիմտապ իլլէտի։ Բօտէն տախի աղաճլըգլը եօլատան չըգըպ, վալիտէ Ալտէնին տիւքքեա-

նը էչխինաէ թէվագգուճ իլէ տէտի քի ։

— Մէքէտինիզի ալընըզ, սէվկիլի մատամ, հիւանի մուամէլէնիզտէն տօլայը խատաէթէն թէշէէքքիւր խէրիմ։

Վալիտէ Աբսէն. – Էմմաղֆիրուլլահ, էֆէնտիմ. տախմա խըտմէթինիզէ մունթազըը ըմ ։ Վէրտիյիմ թուրբ էյի՞ մի խտի ։

Բօտէն. – Բէք թաթլը վէ քէք միւքէմմէլ խտի, սէվկիլի մատամ ։

Վալիտէ Աբսէն. – Էօյլէ իսէ զիյատէսիյլէ մէճպուռն օլտում ։ Ազ վագթտան ենինէ կէօրիւչէպիլէճէ՞ք միյիզ ։

Բօտէն. – Մէմնուլ խէրիմ... լաքին ճիվարտա պիր քօսթա մէրքէզի պիլի՞ր միսինիզ, մատամ ։

Վալիտէ Աբսէն. – Սօլ թարաֆտաքի սօգաղա սաքաբագ իչիւնճիւ էվին այթընտաքի սպագոլ տիւքքեանը ։

Բօտէն. – Պինլէրճէ թէշէէքքիւր խէրիմ ։

Վալիտէ Աբսէն. – (Բօզ-Բուրուն ըլա Նինի-Մուլէն արաբընտա վագը օլան միւլագաթը տէրհաթըը խէրէք.) Պահա խէրիմ քի տօսթընըզ օլան պիր գատընա պիր աչգնամէ կէօնտէրէճէքսինիզ ։

Բօտէն. – (Խաթիհզաքեարի պիր սուրէթտէ կիւլէրէք.) Օլապիլիր, մատամ. (Պատէհու էսկի թավրը վագուրանէսինի քէսպ իլէ, տիւքքեանճը գատընը իհթիրամքեարանէ պիր սուրէթտէ սէլամլայարագ.) Պէնտէնիզէ իգին, մատամ, Ալլահա բամարլատընըզ ։

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա, Բօտէն սօգաղա չըգըպ Նապէտիտա օլտու ։

. . . . . .

Շիմտի օգուչանլարըմըզը՝ մատմուազէլ տը Գարտօվիլին հէնուզ մահպուս պուլընտուզը խաթթէխանէյէ նագլ խէրիմ։

5

ՆԱՄԱՀԱՊ

Ատրիէն տը Գարտօվիլ՝ Ակրիքօլ ըլա Տակոպէրին կիճէլէյին խյգա՝ իթտիքլէրի թէշէպպիւստէն սօնրա, տօգթէօր Պալէնիէնին թխմարխանէսինտէ տահա զիյատէ իհթիյաթլըճա հապս օլունմըշ ըտը, իխթիյար ասքէր պու թէշէպպիւսիւն նէթիճէսինտէ աղըր սուրէթտէ եարալանմըշ ըտը ըսատա, Ակրիքօլըն ճէսարէթի ֆէտաքեարանէսի վէ Բապա-Ժուանըն մաւալէնէթի գահրամանանէսի սայէսինտէ, մանաաթըը պաղչէսինին քիւչիւք գաբուսընա վասըլ օլմաղա վէ կէնճ տէմիրճի իլէ պիրլիքտէ պուլվարտան ֆիրար իթմէյէ մուվաֆֆագ օլմուշ իտի ։

Սահմի տէօրտու վուրտու Ա.արիէնն էվվէլիսի կիւնտէն պէրու խասթէխանէնին իբրինճի գաթընըն պիր օտասընա նտգլ իտիլմիշ օլուպ, պու օտանըն տէմիր բարմագլըգլը բէնճէրէսի իսէ՝ խարիճտէն պիր սաչագ իլէ մահտուտ պուլընտըղընտան, օտայա բէք զահիֆ պիր ըզըգ ադա իտէր իտի։

Կէնճ գըզ՝ Մայեէօ իլէ վուգու պուլան միւլադաթընտան պէրու, տօսթլարընըն վէսաթէթիյլէ գուրթըլմաղա պէքլէյօր, վէ Ակրիքօլ իլէ Տակոպէր հագդընտա տախ պէօյիւք պիր ըզըրտապ վէ էնտիշէ հրսա իտիյօրտու. զիրա իբի կիճէ էվվէլ քէնտիսինի գուրթարմագա կէլէնլէր իլէ թիմարխանէ վէ մանասթըր պէքճիլէրի արաընտա վուգու պուլան գավղանըն նէթիճէսինի պիլմէմէքտէ իտի։ Մէրգումէ, քէնտիսինի մուհաֆազայէ մէմուր օլան գաթընլարը իսթիճվապ իթմիշ իտի իսէ տէ, պունլար օ պապատ հիչ պիր շէյ աէօյլէմէմիշլէր իտի։ Պու վուգուաթը ճէտիտէ՝ Ա.արիէնին, բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէնին, աբբայ ա'էկրինէի վէ ավէնէսի ալէյհինտէքի հըսսիյէաթը զարագքեարանէսինի պիր գաթ տահա արթըրմագտա իտի։ Մէրգումէնին տիլպէր չէհրէսինտէքի խաճիճ սօղունլըգ վէ կէօզլէրինտէքի ճիւճիճ նէճմաքլըգ՝ բէք զիյատէ տիւչարը հէյէճան օլմուշ իտուսինէ տէլալէթ իթմէքտէ իտի, Պիչարէ գըզճըղազ, քիւչիւք պիր մասա էօնիւնտէ օթուրմըշ վէ այնընը՝ սըրմա կիպի բարլագ սաչլարընըն ուզուն պիւլիւճլէրի իլէ եարը եարըյա մէսթուր պուլընան էյինէ տայաթմըշ օլարագ հալտէ, պիր քիթապըն սահիճէլէրինի չէվիրմէքտէ իտի։

Նակէհան օտասընըն գաբուսը աչըլտը, վէ տօգթէօր Պալէնիէ իչէրի կիրտի։ Գրսա էլպիսէլի ժէզիւիթլէրտէն օլան պու տօգթէօր՝ ժէզիւիթ ճէմիյէթինին իթաաթքար վէ սաարագ պիր ալէթի հիւքմիւնտէ օլուպ, էվվէլճէ տէ սէօյլէմիշ օլարագընմըշ վէճհէ, աբբայ ա'էկրինէի իլէ բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէնին էսարարընա թէմամէն ակհաո օլմատըղընտան, մատմուազէլ տը Գարտօվիլին թիմարխանէնէյէ գաբատըլմասընըն սօղլ սէպէպինի պիլմէզ իտի։ Քէզալիք էվվէլիսի կիւնու Մարիսս տը Բէննըբանըն վալիէնիէ իսէ՝ սաբահ կիւլիմսէրէյէ վէ չօթուգ պիր պուլմագլըգ էօնէմլիսինի օղունմասընտան ոճնրա, որբայ ա'էկրինէի իլէ Բօտէն արաընտա վուգու պուլմըշ օլան թէպտիլի մէվգը վէ մէմուրիյէթի խուսուսընտան տահի պիսապէր իտի. եալընըզ պիր կիւն էվվէլ, Բօտէնին էվամբրինէ իթաաթ իթմէյէ պաշլամըշ օլան որբայ ա'էկրինէի թարաֆընտան, մատմուազէլ տը Գարտօվիլի սահա գիյատէ իհթիմամլըճա մու հաֆազա իթմէք, մէրգումէ հագդընտա շիատէթի սօղմըսմագ վէ իհէրտաէ կէօրիւլէճէք օլան աէոհսէլէրլէ քէնտի տիւշմէնլէրի ալէյհինտէ իգամէ տավա իթմէք ֆիքրինտէն ֆարիղ կէթիրմէք իչրէ էմր ալմըշ էտի։

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ [illegible] կէօրմէկ, մէրգումէ հագդընտա հրսա [illegible] նէիրէթի վ իսթիյար սր պայպին [illegible] Պալէնիէ իսէ՝ սաբահ կիւլիմսէրէյէ վէ չօթուգ պիր լաշաը, վէ մէրգումէնին չէհրէսինի քէմալը սըգդաթլա մուայէնէ իթմէք իսթիյօրմըշ կիպի, պիր գաչ սաըմ գալըրագ տուրտու. պատէհու, թէտգիգաթը վագըասընտան մէճմուն գալմըշ կիպի.

— Նէ իսէ, էվվէլիսի կիճէքի վուգուաթը զարիպէ զանն իթմիյիմ գաատար սուի թէէսիրի մուճիպ օլմամըշ... Պու կիւն քէնտիսինի տահա էյի կէօրիւյօրըմ. եիւզիւնիւն բէնկի տահա գիյատէ տիւզէլմիշ, ամմաըը տահա գիյատէ սիւքիւնէթի բէյտա իթմիշ տիր. կէօզլէրի տահա պիր աղ հարարէթլի իսէ տէ, էվվէլքի գէվգ էլ տահէ բարլագլըը եօգ տուր։ Ա՛հ, իբի կիւն էվվէլնէ գաատար էյի իտիրիզ, ադիզէմ մատմուազէլ. իչթէ չիֆաբէգիր օլմանըզ

եինէ պիր գաչ կիւն կէրլէտի. պիրա էվվէլիսի կիճէքի վագըտի մէշումէ՝ սիզին էֆքեար վէ խայալաթընըզը թէքրար թէհնիճ իտիպ ալէվլէնտիրտի վէ ֆագաթ սիզ պու հալի հըսո իտէմէմինիզ. լաքին ումարըմ քի պէնիմ հիմէմինի վէ մուալէճաթըմ սայէսինտէ, քէնտի սըհհէթի իթմէնիզ բէք ուզուն սիւրմէյէճէք տիր. — տէտի։

Մատմուազէլ սը Գարտօվիլ՝ ժէզիւիթի թարիգաթը էլինտէ պիր ալէթի հիւքմիւնտէ պուլունան պու ատէմին քիսմէթինըզընա ալըշմըշ բոլը ըսա սա, եինէ քէնտիսինի զապթի իտէմէյիպ հագարէթսիզլիգ պիր իթէպէսիւմլէ տէտի քի.

— Շու հարէքէթինիզ նէ՛ գատար քիսմէթինա պիր հալ օլսըղընը պիլմէյօր մի սընըզ. բարա գազանմագ ղայրէթինիզտէ մէյէր նէ՛ գատար հայատըզ ըմրէ սընըզ. հիչ պիր վագթ մատքէսիզ կէզմէզսինիզ. ազընընըզտա հիլլէ վէ եալան գուրտ կիպի գայնայօր։ Տօգրուսը, էկէր պատիի մահճուպիյէթի օլան պու գօմէտիա՝ պանա մուճիպ օլսըղը նէֆրէթի վէ հագարէթի գատար սիզէ զահմէթի վէրիյօրսա, ալտըղընըզ ագճէ չօգ պիր շէյ տէյիլ տիր։

Տօգթէօր. — (Միւէսսիր պիր սէտա իչէ.) Էյվա՛հ, էլան պէնիմ հիմմէթի վէ թէտաւիմէ իհթիյաճընըզ պուլունմատըղը վէ խապէրինիզ օլմագսըղըն սիզի պուրայա կէթիրմէյէ մէճպուրիյէթի հասըլ օլտըղընտան պահս իթտիյիմտէ պիր գօմէտիա օղնատըղըմ խայալընտա պուլունըյօրսընըզ, էօյլէ՞ մի։ Լաքին ճիննէթինիզին պու ճիւզի նիշանէսինի հիսապա գաթմայարագ, ահվալը սըհհիյեէնիզ ճալիպի հայրէթի պիր սուրէթտէ էյիլէշմիշ տիր, վէ ինշալլահ ազ վագթտան պիւս պիւթիւն շիֆաեապ օլաճագընընըզ։ Սիզին ալիճէնապ գալպինիզ պէնիմ սիզէ եաքընըզդա խըտմէթինն էհէմմիյէթինի սօնրատան թագտիր իտէճէք, վէ պիր կիւն միւսթահագգ օլտըղըմ վէճհլէ մուհաքէմէ օլունաճաղըմ։

Ատրիէն. — (Հէր պիր քէլիմէի իշէրինտէ գատէն տուրարագ.) Ինանըրըմ, մօսիէօ, ինանըրըմ, միսթահագգ օլտըղընըզ վէճհլէ մուհաքէմէ օլունաճաղընըզ կիւն սահիհէն եագըշմագտա տըր։

Տօգթէօր. — (Պիր նէվ չէֆգաթ ու մէրհամէթլէ.) եինէ օ խայալի էֆքեար հա՛... Հայտի, ղըղըմ, ագլընըզը պաշընըզա թօբլայընըզ, պու չօճուգճա ֆիկրի պիր եանա պրրագընըզ...

Ատրիէն. — Ֆիքրինիզ նէ՛ իսկ սէօյլէյինիզ, մօսիէօ, մահքէմէ հուզուրընտա պէնիմ իչուն թարիխէ վէ սիզին իլէ հէմթէօհմէթլէրինիզ իչուն տահի ճէզա վէ պէտնամէ ազ թալէպ իթմէքտէն կէրի՞ մի տուրայլմ... ապա՛, ապա՛։

Տօգթէօր. — (Ումումզլարընը գալարարագ.) Իէք էյի, Ալլահ իսմէթլիպ տէ պուրատան սրշարը չըգաճագ օլուրսանըզ, տիւշհունճէք տահա քէք չօգ չէյլէրինիզ օլաճագ տըր, տիլպէր տիւշմէնիմ։

Ատրիէն. — Սիզ սահմէթ տինտարլըղընըզա եաբարըղընըզ քէօթիլիյիւ ունուտաճագյօրսընըզ, տէյի՞ մի. լաքին պէնիմ գուվվէի հաֆըզամ եէրինտէ տիր։

Տօգթէօր. — (Վագուրանէ պիր թավր ըլա.) Ճիտէն գօնուշալըմ, սահիհէն մահքէմէյէ միսրաճաաթ իթմէք ֆիկրինտէ մի սինիզ։

Ատրիէն. — Էվվէ՛թ, վէ սիզ տէ պիլիրսինիզ քի պէն ֆիկրիմէ գօյտըղըմ շէյի մութթասըլ եաբարըմ։

Տօգթէօր. — (Կիմտիքճէ նիյագբեարանէ պիր սէտա իչէ.) Օ հալտէ պու ֆիքրտէն կէրի տուրմանըզը իչճա իտէրիմ. պէն պու շէյի սիզտէն եինէ սիզին մէնֆաաթընըզ նամընա թալէպ իսթիյօրըմ։

Ատրիէն. — Զաննի իտէրսէմ, սիզին մէնաֆիինիզի քէնտի մէնաֆիիմիզէ գարըշմըրըյօրսընըզ։

Տօգթէօր. — (Կիւյա մատմուազէլ սը Գարտօվիլի իգնա իտէճէյինտէն էմին իմիշ կիպի, սահմէթ պիր սապըր-

սըզըգւա .) Գագալըմ իքի ալիճէնագ ատէմի տէրեաի մէյուսիյեէթէ եուվարլամագ ճէսարէթինեէ պուլունապիլէճէք մի սինիզ :

Ատրիէն . – Եալընըզ իքի՞ մի . էկէր իւչ քիշի հիսապ իտէճէք օլուրսանըզ , . հիսապընըզ տահա տօղրու օլուր . քէնտինիզ պիր , բրէնէս իքի , աբբայ ա՛էկրինեի իւչ . գիրա քէնտ նամյարընա նազարը մէրհամէթիմի ճէլագ իթմէք իսթէսիյինիզ ալիճէնագ ատէմլէր պունլար օլմալը տըր :

Տօգթէօր . – Լաքին պէնիմ սէօզիւմ՝ նէ քէնտիմ, նէ՛ բրէնէս վէ նէ՛ տե աբբայ ա՛էկրինեի հագդընա տըր :

Ատրիէն . – (Մի թէաճճիպանէ .) Օ հալտե քիմսէյնի պահս իսիյօրսընըզ :

Տօգթէօր . – Իքի պէտագնթ ատէմսէյնի պահս իսիյօրըմ քի , պունլար՝ պէտագլի տօսթ նամընը վէրտիյինիզ ատէմլէր թարաֆընատան կէօնտէրիլէբէք , կէչէն կիճէ եանընատաքի մանատաթըրա վէ մանատաթըրատան տա պուէվին պաղչէսինե կիրմիշլէր . հաթթա սիզին տահի իշիթմիշ օլսըզընըզ վէճհլէ , պունլար իւզէրինե աթէշ իսիյմիշ տիր :

Ատրիէն . – (Գալպի բիւրհուն օլարագ .) Էյվա՛հ , էօյլէ օլսըզընը զաթէն շիւպհէ իսիյօրտում . . . հալ պու քի անլէրին եարալանըգ եարալանմատըգլարընը պանա սէօյլէմէք իսթէմէսիլէր . . . :

Տօգթէօր . – Եալընըզ պիրի եարտալանմըշ տըր . լաքին պու եարատը բէք իսաֆիֆ պիր շէյ տիր . գիրա մէրտում՝ քէնտիսինի գօվալամագտա օլան պէքճիլէրին էլինաէն գուրթուլուպ պաղչէ գաբուլընտան սավուշմաղա մուվաֆֆագ օլմուշ տըր :

Ատրիէն . – (Իքի էլինի քէմալը կէրմի իլէ պիրի պիրինե դավուշաըրարագ .) Շիւքրլէր օլսուն , եա՛ Բապպի , շիւքրլէր օլսուն :

Տօգթէօր . – Գուրթուլտագլարընը իշիթմէքլէ կէօսթէրմիյինիզ մէսէրրէթի գատար շայանը մէհ՛ մե սէնա պիր շէյ օլամազ . լաքին նէ՞ զարիպ չէյ քի շիմտի տէ անլէրի բէնչէի սատաէթէ թէալիմ իթմէք իսթիյօրսընըզ . Ա.ճապա շու հարէքէթինիզ՝ անլէրին իսրատմաթը ֆէտակարէսինի մազհարը միւքաճֆաթ իթմէքլիյին եէնի պիր թարզը՞ մը տըր :

Ատրիէն . – Նէ՞ սէօյլէյօրսընըզ , մօսիէօ :

Տօգթէօր . – (Ատրիէնին սիւսթինէ ճէվապ վէրմէքսիզին .) Զիրա պունլար թէվֆիք իսթէճէք օլուրլարսա , կիճէլէյին սիվար աշմագ վէ գաբու զըրմագ կիպի ճէրա-

յիմ իլէ մուխթէհիմ պուլընաթգլարընտան, քիւրէք ճէզասընա չարըըլաճագլարընա հիչ չիւպհէ եօգ տըր։

Ատրիէն. – Եա՛ Բապպի . . . պունըն սէպէպի տէ պէն օլաճադըմ, էօյլէ՞ մի։

Տօգթէօր. – Նէվէ՛թ, սիզ օլաճագսընըզ . . . տահա քէօթիւսիւ շուրասը տըր քի, պիշարէլէր սիզին էլինիզէ մահքիւմ օլաճագլար տըր։

Ատրիէն. – Պէնի՞մ էլիմէ մի . . . նէ՞ սէօյլէյօրսընըզ, մօսիէօ։

Տօգթէօր. – Հա՛յ հա՛յ . . . էկէր սիզ խալանըզլա աբբայ տ'էկրինեի հագգընտաքի էֆքեարը ինթիգամճուլյանէնիզի մէվգըի իճրայա զօյմագ իսթէյէճէք օլուրսանըզ, (պագընըզ, պէն քէնտիմտէն պահա իթմէյօրըմ. զիրա պանա հիչ պիր զարարընըզ տօգունամազ) վէլ հասըլ պու խանէ տէբունինտէ նահագգ եէրէ հապս իտիլմիչ օլտըղընըզտան տօլայը մահքէմէի ատլիյեէյէ արզը չիքեայէթ իտէճէք օլուրսանըզ, օ իքի պիշարէյի քէնտի էլինիզէ կիրտապը մահվիյէթէ աթմըշ օլաճագսընըզ։

Ատրիէն. – (Բէյ տէր բէյ էնտիշէ վէ վէավէաէսի ապթարագ.) Նէ՛ տէմէք իսթէտիյինիզի անլայամայօրըմ. ֆիքրինիզի լյզահ իտինիզ։

Տօգթէօր. – (Էձէնյէթքեարանէ պիր թամը ըլա.) Ա՛մ մա տա չօճուգ ըմընըընըզ հա՛. պիր մասլահաթ մահքէմէի ատլիյեէնին էլինէ կէչտիքտէն սօնրա, անըն ճէրէյյանը գանունիսի իսթէնիլտիյի եէրտե վէ իսթէնիլտիյի վէճհլէ մէն օլունապիլի՞ր մի։ Պուրատան տրշարը չըգտրըղընըզտա, կէրէք պէնիմ վէ կէրէք ֆամիլեանըզ ալէյհինտե չիքեայէթ իտէճէք վէ տավա աչաճագսընըզ, տէյի՞լ մի. բէք էյի, պունտան նէ՞ նէթիճէ հասըլ օլաճագ. մահքէմէի ատլիյեէ իչէ մուտախիլէ իտէճէք, թահգիգաթը լազըմէյէ պաշլայաճագ, շահիտլէր ճէլսէ իթթիրէճէք վէ ինճիլտէն ինճէյէ թէտագիգաթ իճրասընա մուպաշէրէթի

իտէճէք տիր։ Պունտան սօնրա իչ նէ՞րէյէ վարաճագ պիլի՞յօրմըսընըզ. մանտաթը պաշ րահիպէսինին տուի իսրէթի օլուր գօրգուսըլա կիպրի սագլամագ իսթէտիյի վէ պէնիմ տահի թէվաթուր պուլմասընը միւնասիպ կէօրմէմիյիմ օ կիճէքի վագրա՝ իսթէր իսթէմէզ մէյտանա չըգաճագ, վէ պու քէյֆիյէթի միւճազաթը թէրզիիյէյէ միւսթէլզիմ պիր ճինայէթի ազիմէ տէմէք օլաբըղընտան, մահքէմէի ատլիյեէ իչի էլէ ալաճագ, օ պիշարէլէրին թէհարրիսինէ պաշլայաճագ, վէ իհթիմալտէն օլտըղը վէճհլէ, էկէր անլէր տէ վազիֆէլէրի վէ եա սէնտաթլարը իճապրնճա, վէ եախօտ պու ֆիիլի՝ մէչրու պիր մագսատա իճրա իթմիչ օլմագ էհթիյէթիլլէ Բարիստե պուլունըյօրլարսա, թէվգիֆ իտիլէճէքլէր վէ մուախխարէն քիւրէք ճէզասընա մահքիւմ օլաճագլար տըր. օ հալտէ պունըն սէպէպի մութլագը քիմ օլաճագ. պիզէ դարշը իգամէի տավա իտէրէք, անլէրին սէպէպի մահվիյէթի սիզ օ՛լմայաճագ մըսընըզ։

Ատրիէն. – Ա՛հ, մօսիէօ, պու բէք տէհշէթլի շէյ տիր . . . միւմքինսիզ տիր, միւմքինսիզ։

Տօգթէօր. – Միւմքինսի՞զ մի տիր. պունտան տահա միւմքին պիր շէյ օլտամագ։ Իչթէ պէն իլէ մանտաթըըն պաշ րահիպէսի՝ պու վագըտտան տօլայը չիքեայէթէ գալդըշմագա հագգըմըզ վար իքէն էօրթ պաս իթմէյի թէրճիհ իթտիյիմիզ հալտե, սիզ անլէրի բէնշէի տաալէյթէ թէսիմ իթմէք իսթէյօրսընըզ. հալ պու քի օ պիշարէլէր սիզի գուրթարմագ իչուն քիւրէք ճէզասընը պիլէ կէօզէ ալտըրտագ իչէ պաշլամըշլար տըր։

Մատմուազէլ տը Գտրտօվիլ՝ պու գըոա էլպհէլի ժէզիւիթին իֆտատաթընտան հէր նէ գատար պիւտ պիւթհին ալտանմատը բուա տա, մէրգուսընըն Տօկտօրէր իլէ Ա՛կրէօլ հագգընտա կէօսթէրմէք իսթէտիյի հրտսիյեաթը մէրհամէթ վէ ըրիգաթընը՝ քէնտիսինին թուսթաճագը մէտ-

լէքէ , եանի անլէր ալէյհինտէ իգամէի տալա իտիպ իթ-
ժէմէսինէ միւթէվագգիֆ պուլընտուղունը քէշֆ իլլէտի ։

Ֆիլհագըգա Բօտէն՝ մատմուազէլ տը Գարտօվիլէ .
« Էկէր ալէյհիմիզտէ իգամէի տալա իտէճէք օլուրսանըզ
պիզ տէ Տակոպեր իլէ օղլունը էլէ վէրիրիզ » տէտիրթէ-
ճէք գատար ահմագ տէյիլ իտի . Ատրիէնէ՝ քէնտիսինի
կիճէլէյին գուրթարմազա կէլէննէր հագգընտա պաղը
գօրգուլար վէրմէքլէ տէ ժէրգումէյի տալա աչմագ ֆիք-
րինտէն վազ կէչիրմէք գապիլ իտի ։

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ ահքեամը գանունիյէէյ
հէր նէ գատար աչնա տէյիլ իտի իսէ տէ , Տակոպեր իլէ
Ակրիքօլըն օ կիճէքի թէչէպիւլէրի սէպէպինէ թէհ-
լիքէլի պիր սուրէթտէ մուազզապ օլաճագլարը վէ պինա-
էն ալէյհ տէհչէթլի պիր վազիյէթտէ պուլընաճագլարը
միւհթէմէլ օլտըղընը ագլը սէլիմի տէլալէթինէ տէրք ու
ֆէհմ իլլէտի ։ Մա մաֆիհ , տօգթէօրիւն խանէսինտէ չէք-
տիլի իչքէնճէլէրի խաթըրլայարագ , վէ գալպինտէ միւ-
թէրաքիմ օլան հըսսիյաթը ինթիգամճուլանէննին հագգ-
ը սէպէպլէրինի հիսապ իտէրէք , պու մէքրուհ հիյլէ տօ-
լապլարընը մէյտանա չըգարըպ ֆաիլէրինի րէզիլ վէ պէտ-
նամ իթմէք մահզուզիյէթինտէն վազ կէչմէք՝ քէնտի-
սինճէ բէք աղըր կէլմէքտէ իտի ։

Տօգթէօր Պալէնիէ իսէ՝ մէրգումէյի գօլայ ալտա-
նընը պիր չիքճար զանն իթտիյինտէն , վէ անըն սիւքիւթ
վէ թէրէտտիւտիւնիւն սէպէպինի բանա պիլտիյինտէն ,
պիր տըգգաթը խայընանէ իլէ մէրգումէյէ պագմագտա
իտի ։

Ատրիէն՝ տիւշար օտըղը էնտիչէ վէ թէլաշընը սէթը
իտէմէյէրէք տէտի քի .

— Ֆարզ իտէլիմ քի պէն հէր նէ՛ սէպէպլէ օլուրսա
օլսուն մահքէմէի ատլիյէէյէ միւրաճաաթտան ֆարիղ
կէլմէյէ վէ պանա եաբըլան քէօթիւլիւքլէրի ունուԹմա-

զա գարար վէրէյիմ , պուրատան նէ՞ վագթ չըգապիլէ-
ճէյիմ ։

Տօգթէօր . – (Լաթիֆանէ պիր սուրէթտէ .) Օրատը-
նը պիլէմէմ . գիրա նէ՛ վագթ էսասէն շիֆաբէզիր օլաճա-
ղընըզը չիմտիտէն քէստիրէմէմ , Շու արալըգ քէք էյի
պիր հալտէ սինիզ , լաքին . . . ։

Ատրիէն . – (Բէմալը հիտտէթլէ տօգթէօրիւն սէօղիւ-
նիւ քէսէրէք .) Եիւնէ մի օ հայասըզճա գօմէտիա . . . պու
մէքրուհ խանէ տէրուննինտէ տահա նէ՞ գատար միւտտէթ
մահպուս գալաճագլըմը սէօյլէմէնիզի սիզտէն րէճա վէ
հիյնի հաճէթտէ թալէպ իտէրիմ . զիրա նիհայէթ պիր
կիւն պուրատան տըշարը չըգաճաղըմ , տէյիլ մի ։

Տօգթէօր . (Նատիմանէ .) հա՛յ հա՛յ , օ պապտէ իւ-
ժիտիմ պէրքէմալ տըր . լաքին նէ՞ վագթ չըգաճաղընըզը
պիլէմէմ . . . ։ Պունտան պաշգա շուրասընը տախի պէ-
յան իտէյիմ քի , կէչէն կիճէքի թէճրիւպէ կիպի թէ-
չէպիւսաթըն պիր տահա թէքրարլանմամասը իչուն , հէր
տիւրլիւ թէտապիրի իհթիյաթքեարանէ իթթիխազ իտիլ-
միշ , վէ խարիճէ հիչ պիր իխթիլաթ վէ իւլֆէթտէ պու-
լունմամանըզ իչուն տախի ֆէվգ էլ ատէ տըգգաթ վէ
նազարէթ թէէսիս օլունմըշ տըր . պու իսէ՝ մահզա սի-
զին մէնֆաաթընըզ ուղուրընտա , եանի սէֆիլ պաշընըզ
եէնիտէն ճինէթէ եիւզ թուԹմասըն իչուն տըր ։

Ատրիէն . – (Ատէթա տիւշարը տէհչէթ օլարագ .)
Տէմէք տիր քի պուրատա կէչիրտիյիմ կիւնլէր՝ կէչիրէճէ-
յիմ կիւնլէրէ նիսպէթլէ սէրպէսթ վէ պոխթիյարանէ կիւն-
լէր իմիշլէր , էօյլէ մի ։

Տօգթէօր . – (Մուշֆիգանէ պիր չէհրէ իլէ .) Հէր
շէյտէն էվվէլ սիզին մէնֆաաթընըզ լազըմ տըր ։

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ՝ հիտտէթ վէ մէյուսիյ-
եէթինին թէէսիր իթմէտիյինի անլայարագ , տիլխըշ
պիր ահ չէքտի վէ եիւզիւնիւ էլլէրի իչինէ ալըպ սագլա-

տը։ Պու արտերգ, գարուներն արդասըներան աճելէ աճէ ամերլան պիր այագ սէտասը իշիտիլսի, վէ խանէներին պէքճի գատընէարըներան պիրի գարեուլը չալտըգտան սօնրա իչերի կիրիպ, ալմ իսմի օլմուշ պիր չէհրէ լէր. տէօղթէօրէ.

— Պաքսանըզ ա, մօսիէօ, աշաղըտա իչի ատէմ կէլմիշ սիզի իլէ մաամուազէլի կէօրմէք խոթիյօրլար. — տէտի։

Ադրիէն քէմալը կիրմի իլէ պաշընը եօգարը գալտըրըտը։ Կէօզլէրի պիւս պիւթիւն եաշարմըշ ըտը։

Տօգթէօր. — (Բէք զիյատէ թէաճճիւպլէ.) Պու ատէմլէրին իամի՞ նէ իմիշ. — տէյու սօրտու։

Պէքճի գատըն. — Իամլէրինի սէօյլէմէտիլեր. Հալընըզ պիրիսի տէտի քի «Հայտի կիտին պէնիմ հաքիմ օլտըղըմը վէ մաամուազէլ տը Գարտօվիլէ ատիր պիր մէմուրիյէթի ատլիյէ իչֆասը իչուն կէլմիշ պուլընտըղըմը տօգթէօր էֆէնտիյէ խապէր վէրին։»

Տօգթէօր. — (Գըպ գըրմըզը քէսիլէրէք վէ հայրէթ վէ ըզտըրտապընը զապթ իտէմէյէրէք.) Հաքի՞մ մի։

Ադրիէն. — (Քէմալը կիրմի իլէ այագա գալգարագ վէ կէօզ եաշլարը յա ըլանմըշ օլան չէհրէսինտէ պիր նուրը իւմիտ բարլադարագ.) Ա՛հ, համտ օլսուն, եա՛ Բապպի, համտ օլսուն... տօսթլարըմ թամ վագթընտա տույմըշտար... տոպալէթ սաաթը կէլմիշ չամմըշ տըր։

Տօգթէօր. — (Պիր տագըդաճըգ միւշահազատան սօնրա, պէքճի գատընա խոթապէն.) Պու էֆէնտիլէրէ լումքէն եօգարը պուլուրմալարընը թաթաքըմտան ըէճա իտինիզ. — տէտի։

Պահէհու, չէհրէսինտէքի հէյէճան վէ էնտիշէ ալտիմի բէյ տէր բէյ արթադագ, միւթաալը օլան ըհյաքեաըրանէ վէ միւլայիմանէ թէպէասիմի իլէ պէօյուք պիր գըատիկնէթ թէչքիլ իտէն սէրթ վէ ատէթա թէհտիտ-

քեարանէ պիր չէհրէ իլէ Ադրիէնէ եօգլաշարագ եավաշ պիր սէտա իլէ տէտի քի.

— Ադընընըզ, մաամուազէլ... պու գատար էրքէնտէն վէսթուր օլմադա գալգըշմայընըզ։

Ադրիէն. — (Բարլագ վէ պէշաչէվի պիր չէհրէ իլէ.) Շիմտի արթըգ սիզտէն գօրգում գալմատը. պէսպէկ Մ. տը Մոնպրուն Բարիսէ ավտէթինտե իչի խապէր ալմըշ վէ պէնի գուրթարմագ իւզրէ հաքիմ իլէ պէրաբէր պու պուրայա կէլմիշ... (Պատէհու, միւքէտտէրանէ պիր խոթիհզաքեարլըգլա.) Կէրէք սիզի վէ կէրէք հէմմէթէօհմէթլէրինինզի աճըրըմ, մօսիէօ։

Տօգթէօր. — (Ի՛նչ ատր բէյ արթմագտա օլան էնտիշէ վէ խէլէճանընը արթըգ քէթմ իտէմէյէրէք.) Թէքրար սէօյլէրիմ, մաամուազէլ, սագընընըզ... պիր աղ էվվէլ սէօյլէտիյիմ սէօզլէրի խաթըրընըզա կէթիրինիզ... Չայէտ չինքայէթվէ եախօտ բրօթէսթօյա գալշաճագ օլուրսանըզ, հիչ շիւպհէ եօգ քի կէչչէն կէճէքի գըշաճագ օլուրսանըզ, հիչ շիւպհէ եօգ քի կէչչէն կէճէքի վագրա մէյտանա չըգաճագ տըր... սագընընըզ տէյօրըմ, պիչարէ ասքեր իլէ օղլունըն պախթ վէ նամու սըզին էլինիզտէ տիր. էյիճէ տիւշիւնիւնիւզ... իչինուճը քիւրէք ճէզասը տըր։

Ադրիէն. — Օ՛հ, պու իֆատաթընըզ պէնի ալտաթմադ... պու սէօզիւնիւզ պանա տօղայրտան պիր թէհտիտ տէմէք տըր. պարը աչըգտան աչըգա սէօյլէյինիզ քի չայէտ պէն պու հաքիմէ պիր կէճէնէ չինքայէթտէ պուլունտաճագ օլուրսամ, սիզ տէ անլինտէ ասքերի իլէ օղլունը էլէ վէրէճէք սինիզ։

Տօգթէօր. — (Թէճնիճքեարանէ պիր սուրէթտէ.) Թէքրար սէօյլէրիմ քի, էկեր պիր կէճէնէ չինքայէթտէ պուլունտաճագ օլուրսանըզ, օ պիչարէլէրին իչի պիթմիշ տիր։

Ադրիէն՝ տօգթէօրին իշպու իֆատաթը թէհտիտ-

քեարանէսի ալթընաա կիզլէնմիշ օլան հագիգի թէհլիքէ-
տէն սարսըլարագ , տէտի քի .

— Լաքին շայէտ հաքիմ պէնի իսթիճվապ իտէճէք օ-
լուրսա , եալընճ մը սէօյլէյէճէյիմ զանն իսիյօրսընըզ ։

Ծօգիմէօր . — (Մագասատընաա վասըլ օլմագ իւմիտիյ-
լէ .) Հագըգաթը հալ նէ՛ իսէ անր սէօյլէրսինիզ . պիր
գաչ կիւն մուգասատէմ պիր պիհն բէրիշանլըղընաա տիւ-
չար օլարղընըզ ճիհէթլէ , քէնտի մէնֆաաթընըզ իչուն
վէ ֆագաթ իսապէրինիզ օլմագսըզըն սիզի պուրայա կէ-
թիրմէյէ մէճպուրիյէթի հասըլ օլմուշ օլտըղընը , վէ ֆա-
գաթ պու կիւն ահվալը սըհհիյէնիզ իսայլըտան իսայլը
միւքէմմէլլէշմիշ օլմասըյլա , քէնտի մէնֆաաթընըզ ուղ-
րընաա իթթիխաըընաա մէճպուրիյէթի էվվիրէն իչպու
թէապիրին ֆահիշէսինի սիզ տէ թագտիր իթմէքտէ պու-
լընտուղընըզը ճէվապէն սէօյլէրսինիզ . պէն տէ սիզին պու
սէօզիւնիւզիւ թասսիք իտէրիմ պիթթէր կիտէր . . . զիրա
հէր նէ՛ տախի օլսա , հագըգաթը հալ պուննան իսապ-
րէթ տիր , տէյիլ մի ։

Ասրիէն . — (Զաղուպանէ պիր չէհրէ իչէ .) Ասլա՛ ,
ասլա՛ , պէօյլէ ալչագճա պիր եալանճըլըղը հիչ պիր վագթ
գապուլ իտէմէմ . չէքտիյիմ ըզտըրսաղ վէ իչքէնճէլէրի
պէօյլէճէ մազուր կէօսթէրմէք ալչագլըղընը հիչ պիր
վագթ իհթիեաճ իտէմէմ ։

Ծօգիմէօր . — (Գաբունըն արգասընաա այագ քաթը-
րըսը իչիտէրէք .) Իչթէ հաքիմ կէլտի . . . սագընընըզ . . ։

Ֆիլ հագըգա գաբու աչըլսըը , վէ Բօռէն՝ ախյահ էլ-
պիսէլի վէ ֆագաթ վագուրանէ վէ սերթ չէհրէլի պիր
աառմ իլէ պիրլիքտէ իչէրիյէ կիրտի ։ Պու սըրաաա Ծօգ-
թէօր Պալէնթինին հայրէթ վէ թէաճճիւպիւնիւ թարիֆ
իթմէք գապիլ օլամագ ։

Բօռէն՝ քէնտի թէսավվուրաթ վէ թէրիմիսպաթընըն
հուսուլի իչուն վէ խուսուսըյլա մուախխարէն անլաշըլա-

ճագ օլան էսպապը պուսիրէթ քեարանէ վէ տէսիսէքեա-
րանէյէ մէպնի , պիր սաղիյէ մէմուրը իլէ իճրա իմմէք-
տէ օլտըղը իշպու զիյարէթի նակէհանիսինի արբայ տ'Ինկ-
լինեի իլէ տօգիմէօր Պալէնթինէյէ խապէր վէրմէք չէօյլէ
սուրուն , հաթթա մուզաիրի օլարագ , մասմուազէլ տը
Գարտօվիլի տահա գիյսատէ իհթիմամըճա հապս իմմէսինի
տօգիմէօրէ էմր վէրտիրմիշ իտի ։ Պինապէրին , մէմուրըն
գայրը զիյարէթի վէ հէյտպէթէնկիզ չէհրէսի քէնտիսինի
նիհայէթ տէրէճէտէ տիւչարը էնտիշէ իմմէքտէ պուլը-
նան իշպու սաղիյէ մէմուրընըն՝ արբայ տ'Ինկրինեինին ֆա-
գիր սըրը քեաթիպի Բօռէն իլէ պէրապէր գաբուտան ի-
չէրի կիրտիկինի կէօրիւնճէ , տօգիմէօրին հրսա իթթիյի հայ-
րէթ վէ թէաճճիւպիւն տէպէպի անլաշըլտըղը ։

Պէր միւթաա տէֆիլանէ պիր գըյաֆէթտէ պուլընան
Բօռէն՝ տահա գաբունըն իչէրիսինտէն , իհթիրամքեարա-
նէ վէ մուշֆիգանէ պիր նադարլա մասմուազէլ տը Գար-
տօվիլի հաքիմէ կէօսթէրտի վէ պատէհու հաքիմի մու-
մաիլէյհին՝ Ասրիէնին նատիր իլ էմնալ հիւնի ճէմալինի
կէօրիւպ քէմալը թէաճճիւպ վէ հայրէթլէ մէրդումէյէ
պազմագտա օլարղը սըրատա քէնտիսի տախի պիր գաչ
ադըմ կէրի չէքիլտի ։

Տօգիմէօր Պալէնթինէ իսէ՝ հայրէթ վէ թէաճճիւպիւն
տէրէճէի նիհայէսինէ վարտրագ , ֆիքրինի Բօռէնէ անլա-
թասպիլմէք իւմիտիյլէ արգա արգայա պիր գաչ տէֆա-
լար իշարէթի իլտի վէ պէօյլէճէ հաքիմին նահէհանի պիր
սուրէթտէ կէլմէսինին տէպէպի նէ՛ օլարղընը անլամագ
իսթէտի ։ Լաքին Մ. Պալէնթինէնին հայրէթ վէ թէաճճիւ-
պինի արթընրաճագ պաշգա պիր տէպէպ տահա զուհուր
իյլէտի , Բօռէն՝ քէնտիսինի թանընմամագ վէ եարտրզը
մանիտար իշարէթլէրին մանասընը անլամամագ թասլա-
սրգտան ֆագլա , սախթէ պիր շաշգընլըգա սա մէրդու-
մըն եիւգիւնէ պազմագտա ըտը . վէլ հասըլ տօգիմէօր՝ ի-

չարեթլէրինի ասպըրսըզլըգլա թէճահատ իթտիյի օղրատաս, Բօտէն պիր ատըմ գատար իլէրիլէտի, վէ էյրի պօյնուն ը անա ռօզրու ուզաթտըդտան սօնրա, բէք եիւքսէք պիր սէտա իլէ.

— Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսընըզ, ռօզթէօր էֆէնտի.— տէտի։

Ռօզթէօր Պալէնիէյի պիւս պիւթիւն շաշըրթմըշ վէ պիր գաչ սանիյէտէն պէրու օտա տէլուենինատ հիւքմֆէրմա պաւլէնան ատուալըը գամի հյլէմիշ օլան պու սէօզլէր իւզէրինէ, հաքիմ պէրիյէ տէօնտիւ, վէ Բօտէն ճիտտի պիր ֆիւթուրսըզլըգլա տէտի քի.

— Պուրայա կէլէլիտէն պէրու, պիզիմ ռօզթէօր էֆէնտի պանա տիւրլիւ տիւրլիւ իշարէթլէր վէրիյօր..., Ջանն իտէրսէմ, պանա թէպլիշ իտէճէք խուսուսի պիր շէյի վար տըր... լաչին պէնիմ էօյլէ կիզլի գաբագը պիր իշիմ օլմատըղընատան, աչըգտան աչըգա իյդահը էֆքեար իյլէմէսինի բէճա իտէրիմ։

Բօտէն՝ բէք զիյատէ մունճիպլի էնտիշէ օլան պու ճէվապը էօյլէ թէճաւուզքեատանէ պիր չէնրէ վէ պարիտատնէ պիր պադըշա իլտատ իյլէտի քի, ռօզթէօր Պալէնիէ տահա զիյատէ էնտիշէպախշ պիր հայրէթէ տիւշար օլտու վէ պիր գաչ տագըդա գատար ճէվապ վէրմէքսիզին պադա գալար։ Պէտպէխի պու վադըա վէ անը մուհէտագըդ բէյտտա օլան սիւքիւթ հաքիմին նատարը տըգդամըընը ճէյդ իթմիշ օլմալը քի, Մ. Պալէնիէյէ ռօզրու տիւրիւշմանէ վէ սէրթ պիր նատար սալտըրտը։

Մատմուազէլ տը Գարռօվիլ իսէ՝ Մ. տը Մոնպրոն կէլմիշ սէյու զանն իթտիյինատէն, քէնտիսինճէ մէճհուլ օլան պտո իբի տաէմի կէօրիւնճէ, քէզալիք պէօյուք պիր հայրէթէ կիրիֆթտատ օլմուշ ըտը։

6

Ի Թ Հ Ա Մ

Մ. Պալէնիէ՝ տալիյէէ ժէմուրընըն նակէհանի պիր տուրէթտաէ զիյարէթհինատէն վէ Բօտէնին անլաշըլմազ հարէքէթինատէն պիր տագըդաճըգ ալթ իւտթ օլտըգտան սօնրա, եավաշ եավաշ էվվէլթի ֆիւթուրսըզլըգ վէ թէլաշըզլըղընը էլէ ալտը վէ ուզուն լիպատը րէֆիգինէ տէօնիւպ տէտի քի.

— Սիզի իշարէթլէրլէ իսթիճվապ իթժէք իսթէյիշիմ՝ (կէօզիւյլէ հաքիմի կէօսթէրէրէք.) էֆէնտիհին խանէժէ կիրէրէք իլթիզամ իթտիյի սիւքիւթէ րիայէթ իթժէքլէ պէրապէր, վուդուընատան խապէրսար օլամատըղըմ պիր վիղիթատան ռօլայը հըսա իթտիյիմ թէճաճճիւպի անլաթմագ արզուսընատան նէշէթ իթժիշ տիր։

Հաքիմ. — Սիւքիւթիւժիւն տէպէպինի մատմուազէլէ արզ իթժէյէ մէճպուրըմ, վէ պունատան ռօլայը պէնի մազուր թութմասըընը քէնտիսինատէն րէճա իտէրիմ. (Ատրիէնին էօնիւնատ իհթիրամքեատանէ պիր տուրէթտաէ թէվազու՝ իտէրէք.) Մատմուազէլ, հագդընըզտա պանա օգատար վէխիմ տէօզլէր տէօյլէնժիշ իտի քի, տիզին եիւզիւնիւզու կէօրտիւյիւմտէ պիր տագըդա գատար սիւքիւթ իթժէքտէն քէնտիմի մէն իտէմէտիմ, վէ օլանճա տըգդամըմը թօբըլայտագ պանա արզ օլունան իթհամըն էսատը օլուպ օլմատըղընը չէհրէնիզտէն վէ հարէքէթտըն ընզտան ֆէհմ իթժէյէ չալըշտըմ... իչթէ չիմտի անլայօրըմ քի հադդը վէ էսատը իմիշ։

Ռօզթէօր. — (Ոօն տէրէճէ թէրպիյէլի վէ ֆագաթ սէրպէսթանէ պիր թաւը ըտա.) Փիմֆն չէրէֆի մուտա-

գաթըլլա միւչէրրէֆ օլտըղըմը անլայապիլիր միյիմ, մօսիէօ։

Հաքիմ. – Պէն միւսթէնթիգ իմ, վէ պանա խապէր վէրիլէն պիր մատաէյի թահգիգ իթմէյէ կէլմիշիմ տիր։

Տօգթէօր. – (Թէվազու խաէրէք.) Ֆիքրինիփի լութֆէն լյազահ խաէր միսինիզ։

Ամիլյեէ մէմուրը՝ Մ. տը ժէրնանտ խամինաէ վէ թագրիպէն էլլի եաշընտա, մէթանէթ վէ իսթիգամէթլէ մուվթաասրֆ պիր զամ օլուպ, մէվգը վէ մէմուրիյէթինին չիտաէթինէ խայրխահանէ պիր նէզաքէթ գամընլյա հարէքէթի իթմիյինաէն, տօգթէօրէ տէօնիւպ տէտի քի.

— Մ'օսիէօ, աղըր պիր խ–ը– իշլէմիշ օլտըղընըզտան տօլայը ալէյհինիզտե շիքևայէթի օլունըյօր... տահա զիյատե մուճիպի խէճալէթի պիր թապիր գուլլանմագ իթէմէմ... Գու խաթանըն նէտէն իպտիթի օլտըղընա կէլինճէ, հէման պիր բաբազլըգ տէմէք օլան սէնաաթընըզըն սուբէթի իսթիմալինաե է՛ն մուգաատէս պիր վազիֆէնիզի ունութմըշ օլտըղընըզտան շիւպհէ իթմէքտէն իսէ, սիզին՝ ֆէննի թըպապէթինե է՛ւ հագիգ ուսթաատլարընտան օլտըղընըզ հալտէ, թըպապա տաիր պիր խուսուսը թանըմագտա եանըլմըշ օլտըղընըզա ինանմայը տահա զիյատե թէրճիհ իտէրիմ...

Տօգթէօր. – (Ազիմ պիր զուրուր լյէ.) Վուգուաթը էսասէն անլաթմաճագ օլուրսանըզ, վիճտանըմըն հէմ ֆէննէն վէ հէմ տե նամուսէն հէր տիւրլիւ մուախազաթտան սալիմ օլտըղընը սուհուլէթլէ խապաթ իտէպիլիրիմ...

Հաքիմ. – (Ամիլյենե թէվճիհի խիթապլա.) Մատմուազել, սիզի ալտաթարագ պուրայա կէթիրմիշ օլտըղլարը տահի՞հմի տիր։

Տօգթէօր. – (Հայդըրլարագ.) Գու սիւալի պէօյլէճէ իլտաա իթմէնիզ՝ պանա գարշը պիր հագարէթի տէմէք օլտըղընը միւսաատէնիզլէ իթմալ իտէրիմ։

Հաքիմ. – (Ֆէմալը չիտաէթլէ.) Պագսանըզ ա՛, մօսիէօ, պէն սէօզիւմիւ մատմուազէլէ խիթապ իտիյօրըմ. սիւալիմին միւնասէպէթի օլուպ օլմատըղընը քէնտիմ մուհաքէմէ իտէպիլիրիմ։

Ամիլյեէն Մ. տը ժէրնանտըն սիւալինէ «Լվվէթ» ճէվապընը վէրմէյէ հազըրլանմըշ իքէն, տօգթէօր Պալէնիէնին մանիտար պիր պագըշը՝ Տակոպէր իլէ օղլունը պէօյուք պիր թէհլիքէյէ իլգա իտէճէյինի քէնտիսինէ խաթար իլլէտի։ Ամիլյեէն՝ այշագճա պիր իհթիգամ տույդուսը իլէ տէյիլ, պէլքի մէքրուհ միւրայիլիքլէր վէ հիյլէքեարլըգլարա գարշը հագգը պիր հիտաէթի վէ նէֆլէթլէ ալէվլէնմիշ օլտըղընտան, անլէրին մահքէսինի եըրթըլէ ալէվլէնմիշ գարշը հագգըգաթը մէյտանա չըգարմագտան ֆարիղ կէլմէյի այշագլըգ տատ իթմէքտէ իտի. լաքին իշին այթընտան պիր ֆէննալըգ չըգմամագ իշտե, օրթայլըգը թէնքին իթմէք իսթէյիսիզ լաթիֆ վէ նազիքանէ պիր սէտա իլէ հաքիմէ տէտի քի.

— Մ'օսիէօ, միւսաատէ իտինիզտէ պիզէ պիր շէյ տե պէն սօրայըմ։

Հաքիմ. – Պույուրընըզ, մատմուազէլ։

Ամիլյեէն. – Պէնիմ իթտա իտէճէյիմ ճէվապ՝ թարաֆընըզտան գաթի պիր իհտամ օլմագ իւզրէ՝ մի թէլաֆզը օլունաճագ տըր։

Հաքիմ. – Պէն հէր շէյտէն էվվէլ հագգըգաթը արամագ իշտե պուրայա կէլմիշիմ տիր, մատմուազէլ. պինաէն այյ, հիշ պիր միւլահազա վէ հիշ պիր միւթալաա հագգըգաթը հալի մէյտանա չըգարմանըզտա մանի օլմամալը տըր։

Ամիլյեէն. – Բէք էյի. լաքին, ֆարղ իտէլիմ քի չիքտայէթէ հագգը սէպէպլէրիմ պուլունսուն վէ պու խաքեայէթէ նէտէն չըգմագ մէճպուրիյէթինին իսթիհսալ իհմալը իւզրէ պունլարը սիզէ պատի ու պէյան իտէյիմ, սօնրատան

պու չէքեայէթիմուէն սարֆը նազար իթիմէք պէնճէ միւմ. քին օլապիլիր մի ։

Հաքիմ. – Հա՛յ հա՛յ. սիզ հէր տիւրլիւ տավատան ֆէրաղէթ իթիմէյէ մէէզուն սընըզ. լաքին, էկէր ճէմիյէթի պէշէրիյէ սիզին շախսընըզա միւթէզարըզը օլմըշ ըսա, սոսալէթ ճէմիյէթի պէշէրիյէ նամընա օլարագ սիզին տավանըզը էլէ ալըր ։

Ա.տրիէն. – Ա.ֆվ իթիմէյէ հագգըմ օլա՞մազմը. հագգըմտա եարըլան քէօթիւլիւքլէրէ գարշը հագարէթամիզ պիր ալիճէնապլըգ կէօսթէրըրէք, էբէյիճէ ինթիգամ ալմըշ օլա՞մազ մը յըմ ։

Հաքիմ. – Սիզ շախսէն աֆվ իտիպ ունութապիլիրսինիզ, մատմուազէլ. լաքին, էկէր սիզ՝ ճինայաթը ազիմէտէն իպարէթ պիր հիյլէ տօլապընա գուրպան կիթմիշ իսէնիզ, ճէմիյէթի պէշէրիյէ՝ սիզին կիպի աֆվ վէ միւսաատէ իլէ տավրանամազ. հաթթա պէն սիզին հագգագաթէն պիր հիյլէ տօլապընա գուրպան կիթմիշ օլտըղընըզը ինանմազա բէք չօգ սէպէպլէրիմ վար տըր . . . ։ Սուրէթի իֆատէնիզ, հըսսիյեաթընըզըն նէճապէթի, հարէքեաթընըզըն սիւքիւնէթ վէ նէզաքէթի, վէլ հասըլ հէր պիր հալ՝ պանա վէրիլէն խապէրին տօղրու օլտըղընա պէնի իգնա իտիյօր ։

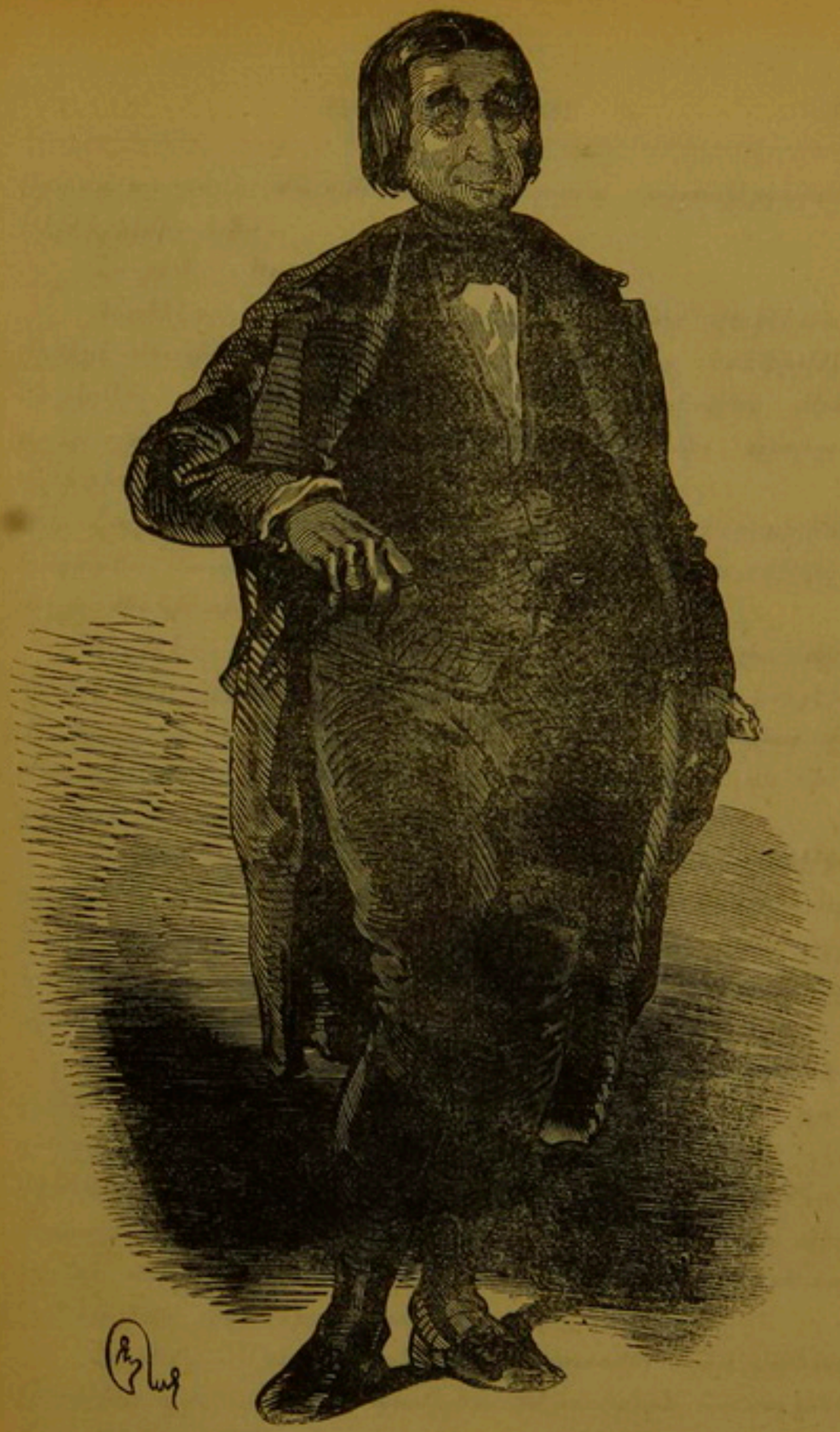
Տօգթէօր. – (Թէքրար ֆիւթուրսըզլըգ քիսվէսինի թագընարագ.) Ուսմարըմ քի, սիզ խապէր վէրիլէն շէյին նէտէն իպարէթ օլտըղընը պէնտէնիզէ լութֆէն պիւտրիրսինիզ։

Հաքիմ. – (Սէրթ պիր չէհրէ իլէ.) Պանա թէէմինէն պէյան իտիլտի քի, մատմուազէլ տը Գարտօվիլ ալտաթըլարագ պուրայա կէթիրիլմիշ. . . ։

Տօգթէօր. – Ալտաթըլարա՞գ մը ։

Հաքիմ. – Էվվէ՛թ ։

Տօգթէօր. – (Պիր տագըգաճըգ սիւքիւթտէն սոնրա.)

ՅՕԳՔԻՕՐ ՊԱՂԻՆՅԻՒ

Օրասը տօղրու . մատմուազէլ պուրայա ալտաթըլարագ կէթիրիլմիշ տիր ։

Հաքիմ . – Իգրաՙր մը խոյօրսընըզ ։

Տօղթէօր . – Հա՛յ հա՛յ , պիզիմ իհթիմամ վէ թէտաւիմիզ միւհթաճ օլան ատէմլէը քէնտի հալը էսէֆիշթիմալէրինի անլայամատըգլարը զէման իսթիմալինէ մէճպուր օլտըղըմըզ թէտպիրէ միւրաճաաթ իթմիշ օլտըղըմը իգրար իտէրիմ . . . ։

Հաքիմ . – Լաքին , մօսիէօ , պանա սէօյլէնիլտիյինէ նազարէն՝ մատմուազէլ տը Գարտօվիլ պիզին թէտաւինիզէ ասլա միւհթաճ օլմամըշ տիր ։

Տօղթէօր . – Գուրասը թըպպը գանունիյէ այիտ պիր մէսէլէ տիր քի , անը ատաւէթթ եալընըզ պաշընա բույէթ վէ ֆասլ իտէմէզ . պու մէսէլէ թէտգիգ օլունմագ վէ թարաֆէյն մուվաճէհէսինտէ մէվգըի միւճատէլէ վէ միւզաքէրէյէ գօնուլմագ լազըմ տըր ։

Հաքիմ . – Էվվէ՛լ , մօսիէօ , պու մէսէլէ քէմալը իթթինա իլէ թէտգիգ օլունաճագ տըր . զիրա մատմուազէլ տը Գարտօվիլին չուրուրընտա զէրրէճէ խալէլ պուլընմատըդը հալտէ , քէնտիսինի ալտաթարագ պուրայա գաբաթմըշ օլմագլա իթհամ օլունըյօրսընըզ ։

Տօղթէօր . – (Ումուզլարընը խաֆիֆճէ գալտըրարագ , իսթիհզաքէտրի պիր չէհրէ իլէ .) Եիմտիյէ գատար գազանտըղըմ սըյթ ու չէօհրէթ՝ պու կիպի մէքրուհ վէ զէլիլանէ պիր իթհամլա լէքէտար օլմագտան պէնի մուհաֆազայա քիֆայէթ իթմէզսէ պիլէ , պէօյլէ նալայըդ պիր իշի նէ՞ մագսատա վէ նէ՞ մէնֆաաթա մէպնի իրթիքէտապ իտէճէյիմի սիզէ սիւալ իտէրիմ ։

Հաքիմ . – Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ ալէյհինտէ թէրթիպ օլունան պիր ֆամիլէա ֆէսատընըն հուսուլինէ մուավէնէթի իթմէք մագսատըյլա , եանի թամաքէտարանէ պիր մէնֆաաթա մէպնի իրթիքէտապ իթմիշինիզ տիր ։

Ծօգթէօր. – (Քէմալը հիատէթլէ.) Նամուսըմը պէօյլէ իֆթիրա նէվինտէն պիր իթհամլա լէքէտար իթմէ յէ քի՞մ ճէսարէթի իտիյօր. պէնիմ կիպի նամուսքեար վէ հաթթա տէ յէպիլիրիմ քի էզ հէր ճիհէթի շայանը իհթիրամ պիր զաթը պէօյլէ պիր ալչագլըղա իշթիրաք իթմիշ օլմագ թէօհմէթիլլէ քի՞մ իթհամ իտիյօր։

Բօտէն. – (Պարիտանէ պիր սուրէթտէ.) Պէ՛ն... պէ՛ն։

Ծօգթէօր. – (Հայգըրըրճասընա.) Մի՞զ մի։

Մէրգում՝ իբի ատըմ գատար կէրի չէքիլէրէք եըլտըրըմտան վուրըլմըշ կիպի տուրար գալար։

Բօտէն. – (Գաթի վէ գբսա պիր սէտա իլէ.) Էվվէթ, սիզի իթհամ իտէն պէն իմ։

Հաքիմ. – (Ատրիէնին քէնտիսինի հիմայէ իտէն ատէմի կէօրէպիլմէք իչուն, պիր ատըմ գատար կէրի չէքիլտիկ ըրատա.) Էվվէ՛թ, պու զաթ ըրը քի պու սապահ կէլիպ մատմուազէլ տը Գարտօվիլի միւտաֆաա իթմէքլիյիմի ըէճա վէ պաղը տէլայիլի գաթիյէ տահի իրտայէ իլէտի։

Պու մէնզարէնին էտնահ ճէրէ յանընտա, Բօտէնին իտմի հէնուզ թէլաֆֆուզ օլունմամըշ ըտը։ Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ՝ չօգ տէֆալար ատրայ տ'Էկրինեինին ատըր քեաթիպի օլան պու շահսըն իտինի իշիթմիշ իտի իսէ տէ, անըն եիւզիւնիւ տալա կէօրմէմիշ իտի. իմոի քէնտիսինի գուրթարան ատէմին օ ժէզիւիթտէն պաշգա քիմսէ օլմատըղընը պիլմէտիյինտէն, մէրադ, տըգգաթ, հայրէթ վէ շիւքրանիյէթլէ գարըշըգ պիր նազարէտա մէրգումին եիւզիւնէ պագտը։ Բօտէնին էօյլու չէհրէսի, մէքրուհ չիրքինլիյի վէ սէֆիլանէ էլալիսէսի պիր դաշ կիւն էվվէլ պէլքի տէ Ա.տրիէնին նէֆրէթի վէ իտիհքրահընընը մուվէլ պէլքի տէ Ա.տրիէնին նէֆրէթի վէ իտիհքրահընընը մուճիպ օլաճագտը. լաքին մէզպուրէ՝ Մայեէօնիւն տահի ֆագըր, զայըֆ, պիչիմսիզ վէ ատէթա բաշավրալարա կիյինմիշ պիր գըզ օլտըղը հալտէ, չայանը հայրէթ պիր գալգ վէ թաապիսթա մալիք պուլընտըղընը

տէրհահթը իտինճէ, ժէզիւիթի հագգընտա կիւզէլ պիր ֆիքը բէյտա իլլէտի, վէ մէրգումընն իհտիյար վէ ֆագիր պիր ատէմ օլտըղը հալտէ, քէնտիսինէ մուավէնէթէ կէլտինի տիւչիւնէրէք, անընն չիրքինլիք վէ միսքինլիյինի պիլէ ունուրթտը։

Ծօգթէօր դալէնիէ՝ տէսիսէքտար, քիւսթահ, րիյաքտար վէ ֆէրահէթլի պիր քիմսէ օլմագլա պէրահաէր, Բօտէնին վագը օլան ազիվիյահթընտան հրտա իթհտիյի թէլահշը սէթթր իտէմէմէքտէ իտի։ Ա.տրիէնին պու իտանէ յէ գաբատըլմատընըն ֆէրահտը կիւնիւ, չուրընա իտալէ կէլմիշ օլտըղընա ատէթա՝ ինանմըշ օլան պէտագահթ գըզճըղտազըն մէ յուսիյէթի ազիմսինէ մէրհամէթ իթմէ յէ պահշլամըշ իբէն, Բօտէն՝ օտա գաբուսընըն քիչիւք բէնճէրէսինտէն պագ գարագ, պու հալէ գաբըլմագտան քէնտիսինի մէն իթմիշ օլտըղընը, վէ շիմտի իսէ՝ քէնտիսինի իթհամ իտէրէք Ա.տրիէնի թիմարխանէտէն գուրթարմագ իչրէ տահի պիր ատիյէ մէմուրը ալրագ կէլմիշ իտուրինի վէ ֆագաթ տահա պիր կիւն էվվէլ աբբայ տ'Էկրինեի մատմուազէլ հագգընտա թէզկիտի շիատէթ իտիլմէսինի քէնտիսինէ էմր իթմիշ պուլընտըղընը տիւչիւնմէքտէ վէ ագլընա խրֆֆէթ կէլէճէք տէյու զանն իթմէքտէ իտի, նիհայէթ Բօտէնին աբբայ տ'Էկրինեիյէ ալչագճասընա խըյանէթ իթմէքտէ օլտըղընա, վէ մատմուազէլ տը Գարտովիլին ահըպագաս պու խայըն ատէմի րիշվէթլէ դանտըրմըշ պուլընտըգլարընա քէնտի քէնտինէ դանատթ հասըլ իլլէտի. իմոի, պիր խըյանէթի ազիմէ նազարըլմա պագտըղը Բօտէնին իշպու հարէքէթինտէն բիւրդագագ օլաբագ, հիատէթինտէն գըսըլմըշ պիր սէտա իլէ.

— Սիզ տէյի՛լ մի իտինիզ քի... շիմտի տէ պէնի իթհամ իտիյօրսընըզ հա՛... տահա պիր իբի կիւն էվվէլ...

Պատէհու, Բօտէնի հէմթէօհմէթի օլմագ իւզրէ իթ-

համ խոէրէք քէնոխինի տէ իմհամ իոէճէյինի տիւշիւ-
նէրէք վէ չիտոէթլի պիր հէյէճանը գալպէ տիւշար օլ-
մուշ կիպի կէօրիւնէրէք, քէոէրամիզ պիր չէհրէ իլէ.

— Ա՛հ, մօսիէօ, սիզտէն պէօյլէ ալչագճա պիր իճ-
թիրա հիչ պիր վագթ մէմուլ իմժէզ իտիմ... տիւնեա-
տա մուճիպի ար ու հիճապ պիր չէյ վար ըսա, իչմէ
պու տըր, — տէմի:

Բօռէն. — (Մէրթ վէ գաթի պիր թավը ըլա.) Պու
մէքրուհ խայրընլըղը պէնտէն պաշգա քի՞մ իմհամ իոէ-
պիւիր իտի. մաոմուազէլ տը Գարտօվիլ իլէ տահա պաշ-
գալարը նէ՛ կիպի խայրնանէ հիյլէ տօլապլարընա գուր-
պան կիմժիչ օլտըգլարընը իսապէր ալաճագ պիր վազի-
յէթտէ տէյի՞լ մի իտիմ... Ո զէման նամուսքեար վէ
սահիպի վիճտան պիր ատէմին վազիֆէսի նէ՞ իտի. միւս-
թէնթիգ էֆէնտիյէ իմսպարը քէյֆիյէթլէ սէօհպէթ իս-
պահի իմժէքտէն վէ պէրապեր պուրայա կէլմէքտէն ի-
պարէթ տէյի՞լ մի իտի. իչմէ պէն տէ էօյլէ եաբտըմ:

Տօղթէօր. — Պագտանըղ ա՛, հաքիմ էֆէնտի, պու
ատէմ եալընըղ պէնի իմհամ իմժէյօր. հաթթա ճէ-
սարէթ իտիպ տէ...

Բօռէն. — (Տօղթէօրին սէօզիւնիւ քէսէրէք, եիւք-
սէք պիր սէտա իլէ.) Էվվէ՛լ, եալընըղ սիզի իմհամ
իմժէյօրըմ, պիր մէնֆաաթը տէնաէթքեարանէ սաիգա-
սըյլա մաոմուազէլ տը Գարտօվիլի պու խանէտէ վէ մա-
րէշալ Սիմոնըն գըղլարընը տահի իմթիխանլինտէքի մա-
նասթըրտա հապս իմժիչ օլտըգընըղտան տօլայը կէրէք
սիզի, կէրէք Մ. աբբայ տ'էկրինվիլի վէ կէրէք մաոսամ
տը Սէն-Տիզիէյի իմհամ իտիյօրըմ... անլաշըլտը՞ մը:

Ռ.արիէն. — (Հէյէճանը պիր սէտա իլէ.) Էյվահ,
բէք տօղրու տըր... օ պիչարէ չօճուգլարը պէն տէ
կէօրտիւմ քի, հէօնքիւր հէօնքիւր աղլայարագ սաիգաի
մէյուսիյէթլէ տէ պանա իշարէթլէր վէրմէքտէ իտիլէր:

Բօռէնին էօքսիգէր հագգընտա վագը օլան իմհա-
մը՝ տօգթէօր Պալէնիէնին պաշընա տէհշէթլի պիր տարպէ
տահա էնտիրտի, վէ գամմագը մէրդումըն տիւշմէն թա-
րաֆընա կէչմիչ օլտըգընա արթըգ հիչ շիւպհէսիզ գալմա-
թը. իմտի, պու մէնզարէլի միւէլլիմէյէ պիր նիհայէթ
վէրմէք իւզրէ, հէյէճան վէ խէլէճանըմը աէթրէ չալըշա-
րագ տէտի քի.

— Հաքիմ էֆէնտի, մահքէմէի ատլիյէնին գարտարը
պու իմհամաթա պիր նէթիճէ վէրմինճէյէ գատար, միւ-
քիւթի իմթիյար իտիպ իմհամաթը մէզքիւրէյի հիչէ տայ-
մագլա իքթիֆա իտէճէք իտիմ. լաքին վիճտանըմ բահաթ
օլտըգընտան, պիզգաթ մաոմուազէլ տը Գարտօվիլէ միւ-
րաճաաթլա, ահվալը սըհհիյէհսինին եագընտա էքէյի-
ճէ մէՀունիյէթպախչ պիր հալէ կէլէճէյինի վէ օ
զէման պու խանէտէն տըշարը չըգմագա մուգթէտիր օ-
լապիլէճէյինի տահա պու սապահ քէնոխինէ պէյան
իմժիչ օլսուպ օլմատըգըմը ալէնէն սէօյլէմէսինի րէճա ի-
տէրիմ. հէր քէսճէ մալիւմ օլան խուսուս վէ իսթիգամէ-
թի նամընա օլարագ մաոմուազէլէ եէմին վէրդիմ քի,
քէնոխինէ պէօյլէ պիր լիսան գուլլանըղ գուլլանմատը-
ղըմը վէ պու սէօյլէրի սէօյլէմիյիմտե քէնոխիյէ եալը-
նըղ պուլունուպ պուլունմատըղըմը սէօյլէսին. վէ հաթ-
թա...

Բօռէն. — (Տօգթէօրիւն սէօզիւնիւ եիւնէ քէսէրէք.)
Անլաշըլտը, ֆարղ իտէլիմ քի պու սէվկիլի մաոմուա-
զէլ ուլուվվը ճէնապը սահիպատըյա իշ պէօյլէ օլտըգընը
իմթիսաճ իյլէսին. պունըն սիզճէ նէ ֆահտե վէ թէէսիրի
օլապիլիր:

Տօգթէօր. — Նա՞տըլ, մօսիէօ, ճէսարէթի իտիյօրսընըղ
տա...

Բօռէն. — Էվվէ՛լ, րիզանըղըն խիլաֆընտա օլարագ
մասքէնէթի եըրթմագա ճէսարէթի իտիյօրըմ. ֆիլ վագը

պունըն սիզճէ պէօյիւք պիր ուչղունօրգլըղը պուլընտըղը-նը թէօլիմ իտէրիմ. լաքին մատմուազէլ հագըգամէն տիվանէ իմիշ կիպի քէնտիսի իլէ եալընըզ գօնուշմըշ օլ-տըղընըզը նէ՞ իչուն պիզէ սէօյլէյօրսընըզ. ամմա տա կիւ-զէլ իսպամի հա՛ . . . :

Տօգթէօր . – Լաքին , մօսիէօ . . . :

Բօտէն . – (Մէօղիւնիւ տէվամ իմմէսինէ մէյտան պըրագմայատագ .) Լաքին , մօսիէօ , աշիքեարէն կէօրիւ-նիյօր քի պու կիւն պուրատա վուգու պուլան հալի էվ-վէլճէ քէշֆ իմմտիյինիզատէն , քէնտինիզէ պիր գաչամագ եօլու հազըրլամագ իւզրէ , պիզդամի պու պիչարէ մատ-մուազէլ նազարընտա , իճատքէրտէնիզ օլան պու մէզ-մունմ վէ մէքրուհ եալանընըզտան տօլայը սիզտէ գանա-ամի հասըլ իմմիչսինիզ կիպի կէօրիւնմիւշ սինիզ տիր . շու հարէքէթտէն մագսատընըզ իսէ՝ պու սահմէ գա-նաամընըզը հիյնի հաճէթտէ իմտատա չաղըրմագտան ի-պարէթի օլտըղը աշիքեար տըր . . . : Հայտի՛ , մօսիէօ , հայ-տի՛ , պէօյլէ մատսալլարը ագւը սէլիմ վէ իսմիգամէմի սա-հիպի ատէմլէրէ եուսմտըրատագընըզ :

Տօգթէօր . – (Քէմալը հիտատէթլէ հայգըրարագ .) Լաքին , մօսիէօ . . . :

Բօտէն . – (Տահմա տօգթէօրիւն սէօղիւնիւ պաթթալ իտէրէք , տահա եիւքսէք պիր սէտա իլէ .) Լաքին , մօսի-էօ , մատմուազէլի մէքրուհ պիր հիյլէ իսմիխմալիյլէ պու-րայա գաբաթմանընըզ խուսուսընը պիր խաթատի ֆէննիյէ համլ իմմէք իչուն սիզէ պիր գաչամագ եօլու հազըրլա-մըշ օլմանընըզ սահիհ մի տէյիլ մի տիր : Պանա գալըրսա , պէն սահիհ տիր տէրիմ. լաքին սիզ չիմտի . « Պէնիմ հիմ-մէթ վէ թէտավիմ սայէսինտէ , մատմուազէլ չիֆաբէգիր օլտու . պունտան տահա զիյատէ նէ՞ իսմէննիյիօր » տէյէ-րէք , քէնտինիզի սայհէ չըգարմագ իսմիյօր սընըզ , տէ-յի՞ մի :

Տօգթէօր . – Լ՛վվէթ , հէմ հագըգամը հալին պէօյ-լէ օլտըղընը տա իսպամի իտէպիլիրիմ :

Բօտէն . – Խա՛յր , եալան սէօյլէ յօրսընըզ , իսպամը-նըզ սահմէ տիր . մատմուազէլ տը Դարւովիլին շու ուրը-նա խալէլ կէլմիշ օլմատըղը սապիմ օլմըշ տըր :

Տօգթէօր . – Պէն խալէլ կէլմիշ օլտըղընը իտտիա ի-տէրիմ :

Բօտէն . – Պէն տէ աքսինի իսպամի իտէրիմ :

Տօգթէօր . – Սի՞զ մի , նա՞սըլ :

Բօտէն . – (Իսմիհզաքեարի պիր թէպէսսիմլէ) Շիմ-տիլիք պունը սիզէ սէօյլէյէճէմ , անլա՞յըմընըզ . (Հիա-տէթլէ .) Հաթթա մատմուազէլ մուհաճէհէնտէ պէօյլէ պիր մէսէլէյէ կիրիմմէյէ ճէսարէթի իմմէք իչուն հիճա-պընըզտան էօլմէլի իտիյիզ . հիչ օլմազսա անըն հուզու-րընտա օլսուն պէօյլէ պիր միճատէլէյէ կիրիշմէքտէն իճթինապ իտիյիզ :

Տօգթէօր . – Լաքին . . . :

Բօտէն . – (Նէֆրէթլէ .) Հայտի , մօսիէօ , հայտի . . . պէօյլէ վահի պիր շէյի մատմուազէլ հուզուրընտա իտ-տիա վէ իսպամի իմմէնիզ բէք մէքրուհ տըր . տօղրու պէօյլէսէնիզ տէ , պէօյլէմէսէնիզ տէ մէքրուհ տըր վէս-սէլամ :

Տօգթէօր . – (Քիւրդազամ օլարագ .) Լաքին սիզին ալէյհիմտէ պէօյլէ պիր լիսան գուլանմանըզ անլաշըլմազ պիր շէյ տիր . զաևիպա միսմէէնթիգ էֆէնտի հագգըմ-տա պէօյլէ իֆթիրալար հազըրըլմասընա միսաատէ կէօսթէրիյօր . թարաֆկիրանէ հարէքէթի իտիյօր :

Հաքիմ . – (Մէրհ պիր շէհրէ լիլէ .) Պագսանըզ ա՛ , մօսիէօ , ֆիքրիմի թէնվիր իմմէք իչուն , հալընըզ պիրի պիրինէ մուզայիր սէօզլէրի տինլէմէյէ տէյիլ , պէլքի թահրիք պիլէ իմմէյէ հագգըմ վար տըր . իմտի պիզ-զաթ սիզին իզրարընըզտան անլաշըլըյօր քի մատմուազէլ

տը Գարտօվիլին ահվալը սըհհիյէսի էբէ յիճէ մէմնուն-
եէթպաշխ օլմասըյլա, պու կիւն խանէսինէ ավտէթ ի-
տէպիլէճէք տիր։

Տօգթէօր. – Օլ պապտէ պէօյուք պիր մահզուր
կէօրմէմ. եալընըզ, հէնուզ լապըմ օլտըղը դատար չի-
ֆաեապ օլմամըշ իտուլինի իտտիա էյլէրիմ, վէ էլէրիտէ
պու պապտէ հիչ պիր մէտուլիյեէթ տէրէօհտէ իթմէմ։

Իօտէն. – Հիչ պիր մէտուլիյեէթ տէրէօհտէ իթմէյի-
նիզ. զաթէն մատմուազէլին պուննան պէօյլէ սիզին նա-
սիհաթլարընըզա մէբրաճաատի իտէճէյի իհթիմալտէն տէ-
յիլ տիր։

Հաքիմ. – (Տօգթէօրէ խիթապէն.) Տէմէք տիր քի
պու խանէնին գաբուլարընը մատմուազէլ տը Գարտօվիլէ
տէրհալ աչմանըզը թալէպ իթմէք ֆահտէսիզ տիր։

Տօգթէօր. – Նէ՞ իչուն ֆահտէսիզ օլաճագ... մատ-
մուազէլ սէրպէսթ, հէմ քեամիլէն սէրպէսթ տիր։

Հաքիմ. – Մատմուազէլի տիվանէ օլմագ պէհանէսիյ-
լէ պուրատա հապս իթմիշ օլմանըզա կէլինճէ, մահքէմէի
ատիյէե պու իչի թէտգիգէ պաչլամըշ օլուպ, հէյնի հա-
ճէթտէ սիզ տախի իսթիճվապ օլունաճագտընըզ։

Տօգթէօր. – (Թէմքինինի պօզմայարագ.) Պէնիմ վիճ-
տանըմ լահաթ տըր, հաքիմ էֆէնտի. քէնտիմի թէք-
տիր իտէճէք հիչ պիր սէպէպիմ եօգ տուր։

Հաքիմ. – Էօյլէ օլմասընը արզու իտէրիմ. ահվալը
զահիրէ հէր նէ գատար վէխիմ օլուրսա օլսուն, խուսու-
սըյլա սիզին մէվգըինիզտէ պուլունան զէվաթ հագգընտա,
պիզ տահմա մաշնունալարը պէրի իւզ զիմմէ պուլմագ իս-
թէրիզ։ (Պատէհու, Ադրիէնէ մուրթէվէճճիհէն.) Մատ-
մուազէլ, պու մէնզարէնին սիզին նէզաքէթի թապիաթը-
նըզը նէ՛ գատար ինճիթտիյինի վէ սիզին իչուն նէ՛ գա-
տար պահի էլէմ վէ քէտէր օլտըղընը անլարըմ... Մ.
Պալէնիէ ալէյհինտէ տավայա գըյամ իթմէք վէ եախօտ

մահքէմէի ատիյէե մէմուրիյեէթինի իյիճա իլլէմէսինէ մու-
սաատէ կէօսթէրմէք սիզին իսթիյարընըզա մէնութ տըր։
Պիր գաչ սէօզ տահա սէօյլէմէք իսթէրիմ... (Իօտէնի
կէօսթէրէրէք.) Պէօյլէ խալխանէ վէ պիլմատրաֆգանէ պիր
սուրէթտէ հուգուգընըզը միւտաֆաա իթմիշ օլան պու
ալիճէնապ վէ միւհթէրէմ զաթ՝ սիզին մարէչալ Սիմոնըն
գըզլարընըն էմրի նաղարէթինի պէլքի մուվագգաթէն
տէրէօհտէ իտէճէյինիզի իւմիտա իթմէքտէ օլտըղընը պա-
նա սէօյլէտի... պէն շիմտի տօս տօղրու էօքսիւզլէրին
ալտաթըլատագ կէօթիւրիւլմիւշ օլտըգլարը մանտաթըրա
կիտէրէք անլէրի թալէպ իտէճէյիմ։

Ադրիէն. – Ֆիլ հագգըգա մարէչալ Սիմոնըն գըզլարը-
նըն Բարիսէ մուվասէլէթլէրինի խապէր ալըր ալմագ, ան-
լէրի խանէմտէ գապուլ իլէ պիր տահրէ թախտա իթմէյի
ֆիքրիմէ դօյտում. չունքի պու մատմուազէլլէր պէնիմ
էն եագըն ագրապատտան տըրլար. անլէրի հէմշիրէ կիպի
գայըրմագ պէնիմ իչուն հէմ պիր վազիֆէ, հէմ տէ պիր
մահզուզիյեէթի ազիմէ տիր։ Էկէր անլէրի լութֆէն պա-
նա թէալիմ իտէճէք օլուրսամ, սիզէ զաթ գաթ մու-
թէչէքքիր օլուրըմ, էֆէնտիմ։

Հաքիմ. – Պիչարէլէրին մէնաֆիլի իչուն պուննան
տահա էյի պիր գարար օլամագ, մատմուազէլ։ (Պա-
տէհու Մ. Պալէնիէյէ խիթապէն.) Մարէչալ Սիմոնըն
գըզլարընը պիր ազ սօնրա պուրայա կէթիրմէմէ միւտա-
տէ իտէր միսինիզ, տօգթէօր էֆէնտի. մատմուազէլ տը
Գարտօվիլ տըշարը չըգմագ իւզրէ հագըրըգ կէօրիւն-
ճէյէ գատար պէն կիտիպ անլէրի պուրայա կէթիրիրիմ։
պէօյլէճէ էօքսիւզլէր քէնտի ագրապալարընտան օլան
մատմուազէլ իլէ պիրլիքտէ պու խանէտէն տըշարը չը-
գապիրըլէր։

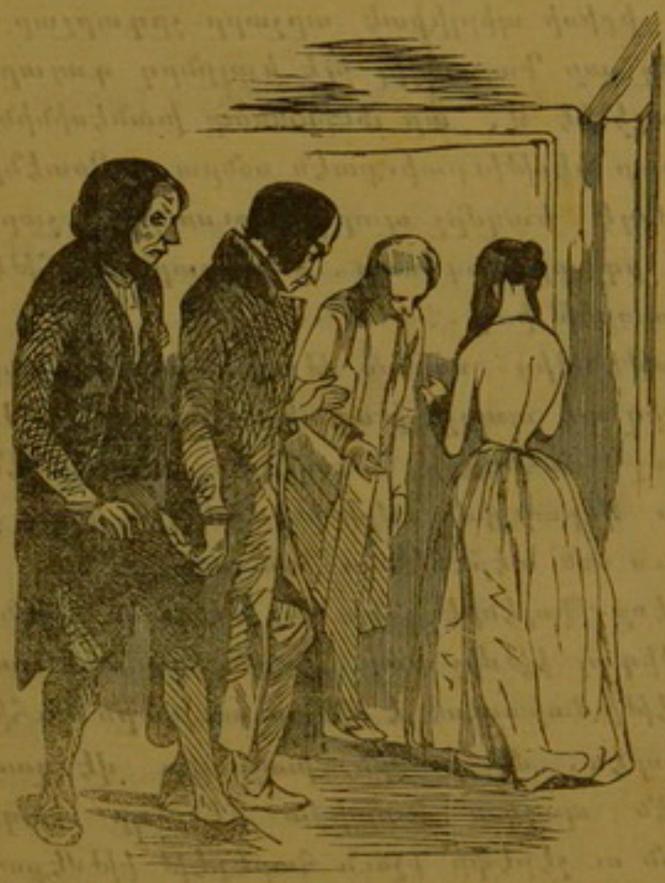
Տօգթէօր. – Կիտինճէյէ գատար պու խանէյի քէն-
տի խանէսի կիպի խիթմալ իթմէսինի մատմուազէլտէն

ըէճա խաէրիմ. Ա.բապամ տախի քէնտի թահթը էմրինտէ տիր. խաթէտիյի վագի րաքիպ օլուպ կիտէպիլիր։

Հաքիմ. – (Ատրիէնէ եագլաշարագ.) Մատմուազէլ գարիպէն ատալէթ հուզուրընա չըգաճագ օլան պու մէսէլէ հագգընտա չիմտիկիք հիչ պիր հիւքմ վէրէմէմ. լաքին նէզտինիզէ տահա էրքէնտէն ճէլպ խոխմէտիյիմտէն տօլայը թէէսսիւֆ խաէրիմ. էկէր պիր իբի կիւն տահա էվվէլ ևէթիշէպիլմիշ օլսա խոխմ, չիմտիկիյ գաատար տիւշար օլտըզընըզ իչքէնճէլէր տահա էրքէնտէն խոխաամ պուլուր ըսը... զիրա պուրատա պուլընտուղընըզ միւտաէթճէ հալինիզ բէք միւէյյիմ օլմուշ օլմալը տըր։

Ատրիէն. – (Ճալիպի հայրէթ պիր նէճապէթլէ.) Պաւ քէտէրամիզ կիւնլէր միյանընտա զայէթ լաթիֆ պիր խաթըրէմ գալաճագ տըր քի, օտա՝ հագգընտա քզհար պույուրտուղընըզ չէֆգաթ ու թէվէճճիւհ տիւր. ումտըըմ քի հագգըմը իհզագ իթտիխինիզ իչուն տէյիլ, պէլքի պու պապտէ վագը օլան խայրխահանէ վէ քէտէրանէ մուամէլէնիզտէն տօլայը՝ խանէմտէ տախի արզը թէշէքքիւր իթմէքլիյիմէ միւսաատաէ կէօսթէրէճէքսինիզ.... (Միւլաթըֆանէ պիր սուրէթտէ կիւլիւմսէյէրէք) Պունտան պաշգա, շուուրըմա խալէլ կէլմիշ օլտըզընը իտտիա իթմէլէրի վահի իտուլինի վէ պիլաքս պէնիմ սըհհէթի ու աֆիյէթիմ եէրինտէ օլտըզընը իսպաթ իթմէք իսթէրիմ։

Մ. տը ժէրնանտ՝ մատմուազէլ տը Գարտօվիլ էօնիւնտէ իհթիրամքէարանէ պիր սուրէթտէ էյիլտի։ Միւսթէնթիգ իլէ Ատրիէն արաապնատա ճէրէյան իտէն իշպու մուխթասար միւքալէմէ էանատընտա, հէր իքիսի տէ սըրթլարընը Մ. Պալէնիէ իլէ Լօտէնէ չէվիրմիշլէր իտի։ Լօտէն պու հալտէն խոթիֆատէ իտէրէք, շապգասը տէրունինտէ գուրշուն գալէմ իլէ պիր գաչ սէօզ հազտը վէ պունը ուսուլճաճըզ տօգթէօրէն էլինէ սըզըզտըրը։

Պալէնիէ, թէաճճիւպէ գալարագ շաշըրն շաշըրն Լօտէնին եիւղիւնէ պագտը։ Լօտէն իսէ՝ պաշ բարմաղընը աչընընա կէօմիւրէրէք վէ իբի տէֆա եօգ արատան աշագը յա գաատար չըզարագ խուտուսի պիր իշարէթ վէրտի, վէ պատէհու ֆիւթուրընը պիր հալտէ տուրատա։ Պու մէնզարէ օ գաատար չարուգ ճէրէյան իմմիշ խոի քի, Մ. տը ժէրնանտ պէրիյէ տէօնտիւրինտէ, Լօտէն՝ տօգթէօր Պալէնիէտէն պիր գաչ ատըմ եէրտագլանմըշ օլտըզը հալտէ իհմիյրամքէարանէ պիր լթէվէճճիւհլէ Ատրիէնէ պագմադտա ըսը։

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ միւսթէնթիգէ նափքեանէ պիր սէլամ վէրտիյի սըրատա, տօգթէօր Պալէնիէ.

— Մ'իւսաատէ իտինիզ տէ սիզէ բէֆագաթի իտէյիմ. – տէյիպ, իքիսի պէրլիքտէ տըշարը չըգտըլար։ Բօտէն մատմուազէլ տը Գարտօվիլ իլէ եալընըզ գալտը։

Մ. Պալէնիէ Մ. տը ժէրմանտը իսանէսինին գաբուսընա գատար կէօթիւրտիւքտէն սօնրա, Բօտէնին գուրշուն գալէմիյլէ եազմըշ օլտըղը բուսուլայը չար չաբուգ ճէպինտէն չըգարըպ օգուտը. քեազըտըն միւհթէվիյաթը շունտան իպարէթի իտի.

«Մ'իսթէնթիգ սօգագ թարաֆընտան մանասթըրա կիտէյօր. սիզ տէ պաղչէ թարաֆընտան մանասթըրա գօչընա պաշ բահիպէյէ սէօյլէյին քի իքի կէնճ գըզ հագգընտա վէրտիյիմ էմրի թէմամըյլա իճրա իյլէսին. պու խուսուս սօն տէրէճէ մուհիմմ տիր։»

Յօգթէօր Պալէնիէ օ կիւնիւ թէճաճճիւպտէն թէճաճիւպէ ինթիգալ իթմիշ իտի. լաքին Բօտէնին եաբմըշ օլտըղը իշարէթի մախսուսէյէ վէ բուսուլանըն միւհթէվիյաթընա նազարէն, մէրգումըն խայընըզ վէ ղամնազըզ իթմէտիքտէն պաշգա, տահմա ձէննապը Հագգընն է՛ն պէօյիւք չան ու շէրէֆի իշուն հարէքէթ իթմէքտէ օլտըղընա գանաաթ հասըլ իյլէտի։ Անճագ, Բօտէնին իշպու էմրինէ իթաաթ իթմէքլէ պէրապէր, անըն չու ֆէհմի նագապիլ օլան հարէքէթինին սէպէպինի անլամադա պիհուտէ եէրէ չալըշմագտա իտի. չունքի Բօտէն՝ աբբայ տ'Ինկրինեի, մատամ տը Սէն–Տիզիէ վէ հաթթա քէնտիսի իշուն նէթայիճի վէխիմէյի ինթաճ իտէպիլէն պէօյլէ պիր իշի քէթմ իտէճէք եէրտէ, պիլաքս բէնշէի ատալէթէ թէսլիմ իտիյօրտու։

Պիզ եինէ մատմուազէլ տը Գարտօվիլ իլէ եալընըզ գալմըշ օլան Բօտէնէ նագլը քէլամ իտէլիմ։

7

ԱԲԲԱՅ Տ'ԷԿՐԻՆԵԻՆԻՆ ՍԸՐՐ ՓԵԱԹԻՊԻ

Հաքիմ իլէ տօգթէօր Պալէնիէ հէյնուզ տըշարը չըգմընչքէն, սիմասընտա սաատէթ վէ մէսէրըթէթ նուրը բարլամագտա պուլընան մատմուազէլ տը Գարտօվիլ՝ քէմալը իհթիրամ վէ շիւքրանիյէթլէ Բօտէնէ պագարագ.

— Նիհայէթ սայէնիզտէ սէրպէսթ օլտում... սէրպէսթ։ Օ՛հ, պու «եէզէ-ընչ» քէլիմէսինտէ նէ՛ գատար սաատէթ վէ լէթաֆէթէ էսէրի պուլընտըղընը միւտաէթի էօմրիմտէ ասլա հըսս իթմէմիշ իտիմ. – տէտի։

Ամարիէնին կէօյսիւ շիտտէթլէ չարըյօր, կիւլ ըէնկինտէքի պուրուն տէլիքլէրի եայըլըյօր, վէ կիւյա հայաթպախշ վէ սաֆի պիր հաւա թէնէֆֆիւս իթմիշ կիպի քիրաղ միսալի բէմզէ տուտագլարը նիմ այըլըյօրտու։ Մէրգումէ սէօզիւնէ չու եօլտա տէվամ իյլէտի։

— Վագըա պու տէհշէթլի իսանէտէ աղ կիւն գալտըմ բսա տա, պու էսարէթի հալտէն օ՛ գատար մուզտարըպ վէ միւնֆաիլ օլտում քի, հէր սէյնէ պօրճ իշուն մահրըպու պուլընան ֆուգարատան պիր գաչ քիշիյի գուրթարմագլըղը ահտ իտէրիմ։ (Թէպէսսիւմ իտէրէք.) Պու ահտըմ սիզէ շիւպհէսիզ քի գուրտունը միւսթայա (միջին գար) մախսուս պիր շէյ կիպի կէօրիւնէճէք տիր. լաքին օ ասրը նէճիպին եալընըզ էշխա վէ ճամ բարչալարընը ալմամալը տըր..., Իմտի, սիզէ իբի ճիհէթլէ թէչէքքիւր իտէրիմ. զիրա պանա պախշ իթտիյինիզ սաատէթ վէ մէսէրըթէտէն նէշէթ իթմիշ օլան վէ սիզին գալպինիզի տախի միւթէէսսիր իթմիշ կէօրիւնէն պու

թախլիս ֆիքրինէ սիզն տախ հէմէֆքեար պուլույօրըմ։ (Պիր խէլէճանը ազիմ իլէ .) Ա՛հ , շիւքրանիյեէթիմի արզ իթմէք իչուն մէսէրրեթի գալպիմ թէրճէման օլսուն , վէ սիզին ալիճէնապանէ մուավէնէթինիզէ մուգապէլէ էյլէսին ։

Մաամուազէլ տը Գարտովիլ՝ Բօաէնին չէհրէմինաէ պէօյիւք պիր թէպէտտիւլ կէօրիւյօրսուս ։ Պիր ազ էվվէլ տօգմէօր Պալէնիէ իլէ սէրթ , տիւրիւշթանէ վէ պիինսաֆանէ պիր սուրէթտէ մուամիլէ իթմիշ օլան պու առէմ՛ է՛ն լաթիֆ վէ է՛ն մուշֆիգանէ տույղուլարա մադլուպ օլմըշ կիպի կէօրինիւյօրսուս . երլան կէօզէրինէ միւշապիհ օլան ուֆագ կէօզէրինի թարիֆ օլընմազ պիր թէվէճճիւհլէ Ասրիէնէ ամէֆ իթմիշ իտի . . . ։ Պատէհու , կիւյա քէնտիսինի պու թէէսիրատտան գուրթարմագ իսթիյօրմըշ կիպի քէնտի քէնտինէ սէօյլէնիրճէսինէ .

— Հայտի՛ , հայտի՛ , հըսսիյաթը շէֆգաթքեարանէ սըրտսը տէյիլ . վագթ բէք գըյմէթտար տըր . . . պէնիմ մէմուրիյեէթիմ հէնուզ իսթամ պուլմամըշ տըր . . . (Ասրիէնէ իսթտապլա .) Նայը , մաամուազէլ , հէնուզ իսթամ պուլմամըշ տըր . սէօղիւմէ իթիմատ իտինիզ . . . շիւքրանիյեէթտէն ֆիլանտան սօնրա պահս իտէրիզ . . . շիմտիյիք հալը հազըրա պագալըմ . գիրա հալը հազըր կէրէք սիզին վէ կէրէք ֆամիլյանըզ իչուն րէք մուհիմմ տիր . նէ՛ տօղատլար տէօնտիւրիւնիւ պիլմիյօր մըսընըզ ։

Ասրիէն քէմալը հայրէթլէ ծէղիւլմիշ եիւզիւնէ պագարագ .

— Նէ՛ տօղատլար տէօնիւյօր . — տէյու սօրտու ։

Բօաէն . — (Սէօղիւնտէ տէվամ իլէ .) Պու խանէէտ մահպուս օլմանըզըն սէպէպի նէ՛ օլարզընը պիլմիյօր մըսընըզ . . . մաամամ տը Սէն-Տիզիէ իլէ արէայ տ՛Էկրինեի նէ՛ մագասատա մէգնի պու թէատիրի գուլլանմագդաըրընտան խապէրսա՛ր մըսընըզ ։

Մաամուազէլ տը Գարտովիլ պու մէքրուհ իսրէէրի իշիտիր իշթիմէզ , պիր ազ էվվէլ սաիգան մէսէրրեթի վէ պէշաշէթիլէ բարլամագտա օլան չէհրէսի մահզուն պիր հալ քէսպ իթտի վէ ազիմ պիր քէտէրլէ տէտի քի .

— Մաամամ տը Սէն-Տիզիէյի ալէյհինէ թահրիք իտէն պիր չէյ վար ըսա , օսա պուղղ ու սաավէթ տիր ։

Բօաէն . — Էվվէ՛թ . . . պուղղ ու սաավէթ . . . վէ ալէլ խուսուս պիր սէրվէթի ճէսիմէտէն սիզի մահրում իթմէք արզուսը . . . ։

Ասրիէն . — Պէնի՞ մի , պու նա՞սըլ միւմքին օլապիլիր ։

Բօաէն . — Ցէմէք օլույօր քի , շուպհաթըն 13 իւնճիւ կիւնիւ պիր միրաս իչուն Սէն-Ֆրանսուա սօգաղընտա պուլունմանըզ նէ՛ գատար մուհիմմ օլարզընը պիլմէյօրսուզ , էօյլէ՞ մի , մաամուազէլ ։

Ասրիէն . — Պէնիմ նէ՛ պու թարիխաէն վէ նէ՛ տէ պու թաֆսիլաթտան մալիւմաթըմ եօղ ըսը . ֆէվգ էլ ատէ պիր թէսատիֆ սայէսինտէ էյիմէ կէչէն պազը ֆամիլյա էվրագընտան անլայըշըմսա կէօրէ , էճաապրմտան պիրի ... ։

Բօաէն . — (Ասրիէնին սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Թօրունլարը արտասընտա թագսիմ օլունմագ իւզրէ պէօյիւք պիր մէպլաղ թէրք իթմիշ տիր , տէյի՞լ մի ։

Ասրիէն . — Էվվէ՛թ , էֆէնտիմ ։

Բօաէն . — Լ՛աքին հայրըֆ քի շուպհաթըն 13 իւնաէ վէ մուայէէն պիր սաաթտա պիւթիւն միրասխօրլարըն Սէն-Ֆրանսուա սօգաղընտա իճթիմա իթմէկէրի լազըմ կէլտիյինի պիլմէյօրսընըզ . օ կիւն վէ օ սաաթ կէչտիքտէն սօնրա հազըր պուլընմայան վարիսլէր միրաստան մահրում գալաճագլար ըտը . Շիմտի , ագիղէմ մաամուազէլ , սիզի պուրատա նէ՛ իչուն հապս իթմիշ օլտըգլարընը անլայըմսընըզ ։

Ասրիէն . — Էվվէ՛թ , անլայօրում . . . խալատըն պանա գալշը կէօսթէրտիյի պուղղ ու սաավէթէ հըրս ու

թամա՝ տախի մուռնզամմ՝ օլմուշ. . . չիմոի հէր շէյ մէյտանա չըգտը. ժէնէրալ Սիմոնըն գըզլարը տախի պէնիմ կիպի վարիս օլտուգլարընտան, անլէր տէ պինիմ կիպի հապս օլուռնտըլար . . . :

Բօտէն. – Հալ պու քի պու հիյլէ տօլապընա գուրպան կիտէնլէր եալընըզ սիզ իլէ մարէշալըն գըզլարը տէյիլ տիրլէր . . . :

Ադրիէն. – Տիկէրլէրի՞ քիմ տիր :

Բօտէն. – Պիր կէնճ Հինտլի . . . :

Ադրիէն. – (Քէմալը կէրմի իլէ.) Բրէնս ճալմա՞ մը :

Բօտէն. – Էվվէթ, էվվէթ, միրաս ուղուրընտա ազ գալտը քի օ տա ույրշարըրճը պիր իլանճա ղէհիրլէնիյօրտու :

Ադրիէն. – (Էլլէրինի տէհշէթլէ եէքտիկէրէ գավուշտըրարագ.) Եա՛ Բապպի, եա՛ Բապպի, պու նէ՛ տէհշէթլի շէյ . . . նէճիպ վէ ալիճէնապ պիր թապիյաթա մալիք օլտըղը մէրվի պուլունան օ կէնճ բրէնս ղէհիրլէնսին հա՛ . . . լաքին պէն Գարտօվիլ գօնաղընա . . . :

Բօտէն. – Միւմանիլէյհի Բարիսէ կէթիրմէք իւզրէ Գարտօվիլ գօնաղընա էճնիյէէթլի պիր ատէմ կէօնտէրմիշ իտինիզ. օրասընը պիլիյօրըմ, մատմուազէլ. լաքին պիր հիյլէ վէ տէսիսէ իլէ օ ատէմի օրատան եիրագլաթմըլար, վէ կէնճ Հինտլիյի տախի տուշմէնլէրինին էլինէ թէսլիմ իթմիլէը :

Ադրիէն. – Բրէնս չիմոի նէ՞րէտէ տիր :

Բօտէն. – Օ խուսուստա մուայեէն պիր մալիւմաթըմ եօգ տըր. եալընըզ շուբասընը պիլիրիմ քի Բրէնս Բարիստէ պուլունույօր. լաքին քէնտիսինի պուլաճաղըմտան հէնուզ մէյուս օլմամըշըմ տըր. օլ պապտէ իւմիտիմ պէրքէմալ տըր. պէն թէհարրիյաթը լազըմէյի բէտէրանէ պիր զայրէթլէ իճրա իտէճէյիմ. զիրա օ պիչարէ հիւքմտարզատէնին էվլաճը մէմտուհէ վէ նատիրէսինի նէ գատար մէտհ ու սէնա իթտէք, ազ տըր, նէ՛ եիւրէք, սէվկիլի մատմուազէլ, նէ՛ եիւրէք, օ՛հ, մէմլէքէթինին ալթունը կիպի բարլագ վէ խալիս պիր ալթուն եիւրէք թաշըմագտա տըր :

Ադրիէն. – (Հէյէճանը գալպ իլէ.) Լաքին օ պիչարէյի պուլմագ լազըմ տըր. պու պապտէ հիչ պի ղայրէթի տիրիղ իթմէյինիզ, րէճա իտէրիմ. զիրա միւմանիլէյհ պէնիմ ագրապամտան տըր վէ պու մէմլէքէթտէ եալընըզ, համիսիզ վէ մույինսիզ գալմըշ տըր :

Բօտէն. – (Րիգգաթլա.) Շիւպհէ եօգ քի պուլունաճագ տըր. պիչարէ՛ չօճուգ . . . զիրա ատէթա պիր չօճուգ սայըլըր . . . օն սէքիզ օն տօգուղ չաղլարընտա օլտըղը հալտէ, աթէշնաք վէ վահշիյանէ մէյուսեաթը իլէ կէլմիշ տէ պու ճէհէննէմ կիպի մէմլէքէթին օրթասընա տօղմիշ. . . զավալը տէւրիգ անը սաճտէրունըղը վէ էճնիյէէթքեարըղը իլէ նէ՞ միւտհիշ թէհլիքէլէրէ կիրիֆթար օլմազ :

Ադրիէն. – (Քէմալը կէրմի իլէ.) Լաքին էվվէլա քէնտիսինի պուլմագ լազըմ տըր. պատէհու քէնտիսինի պու կիպի թէհլիքէլէրտէն գուրթարմագ չարէսի տիւշիւնիւլէպիլիր . . . : Պուրատա հապս իտիլմէզտէն էվվէլ, բրէնսին Ֆրանսայա մուվասէլէթինի խապէր ալարագ, մէճհուլ պիր տօսթըն խըտմէթլէրինի քէնտիսինէ թագտիմ իթմէք իւզրէ Գարտօվիլ գօնաղընա էճնիյէթլի պիր ատէմ կէօնտէրմիշ իտիմ. շիմոի կէօրիյօրըմ քի, մէճնունանէ ատտ օլունան պու հարէքէթ՝ բէք զիյատէ մուվաֆըգը մայալահաթ պիր շէյ իմիշ. պինաէն ալէյհ՝ շիմտի պունա էվվէլտէն տահա զիյատէ արզու իտիյօրըմ. բրէնս պէնիմ ֆամիլեամտան տըր. քէնտիսինի լայըգը վէճհ իւզրէ խանէմտէ գապուլ իթմէքլիյիմ լազըմէտէն տիր . . . խալամըն գօնաղընտա սաքին օլտըղըմ քէօշքիւ քէնտիսինէ թախսիս իտէրիմ :

Բօաէն . – Լաքին ա՞իլ նէրէաէ սաքին օլաճագսընըզ ադիզէմ մատմուազէլ։

Ատրիէն . – Մատամ տը Սէն–Տիզիէաէն այրըլմադ վէ եալընըզ պաշըմա իսթէտիյիմ կիպի եաշամադ իչուն պիր միւտաէթաէն պէրու հազըրլաթմըշ օլտըղըմ խանէաէ պու կիւնաէն իթիբարէն կիտիպ օթուրաճաղըմ։ Իմոի, մատամ քի սիղին մէմուրիյէէթինիզ ֆամիլիատըզըն խայրխահ պիր մէզէյի օզմագսան իպարէթի տիր, շուրասընը սիղաէն բէճա խոէրիմ քի պէնիմ վէ մարէշալ Սիմոնըն գըղըարը հագգընատ կէօսթէրտիյինիզ միւրիւվվէթ վէ ինսանիյէէթի բրէնս ճալմա հագգընատ տախի տիրիզ իթմէյինիզ. վատընըզ վէճհ իւզրէ, պու պէտապախթ հիւքմատարզատէնին սաքին օլտըղը մահալի պուլմագա ճահտ ութինիզ, վէ պէնիմ իսմիմի կիզլի սագլայարագ, կիւյա մէճհուլ պիր տօսթըն քէնտիսինէ թախսիս իթմիշ օլտըղը մէզքիւր քէօշքէ նագլ իթաիրինիզ։ Հիչ պիր շէյտէն էնատիչէ իթմէսին. հէր տիւրլիւ իհթիյաճաթը կէօրիւլէճէք վէ չանընա լայըզ պիր սուրէթատէ, եանի բրէնս կիպի եաշայաճագ տըր։

Բօաէն . – Էվվէթ, սիղին սէմահէթի վէ սէխավէթինիզ սայէսինատէ, բրէնս կիպի եաշայաճագ տըր . . . . Ֆիլ հագգդա միւմաիլէյհատէն տահա զիյատէ թէվէճճիւհ վէ շէֆգաթա շայան հիչ քիմսէ թէսաւիւր օլունամագ . . . Պէնիմ կէօրմիշ օլտըղըմ կիպի, պիչարէնին տիլպէր վէ հիւզնէնկիզ չէհրէսինի կէօրմէլի սինիզ . . . .

Ատրիէն . – (Բօաէնին սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Տէմէք տիր քի սիզ բրէնս ճալմայը կէօրմիւշ սինիզ, էօյլէ՞ մի։

Բօաէն . – Էվվէթ, մատմուազէլ. քէնտիսինի իչի սաաթ գատար կէօրտիւմ, վէ նէ՛ տէրէճէ ալիճէնատ պիր մահլուգ օլտըղընը թագտիր իտէպիլտիմ. հայրէթ պախշ չէհրէմի՝ բուհընըն այինէմի մէսապէսինատ տիր։

Ատրիէն . – Քէնտիսինի նէ՞րէաէ կէօրտիւնիւզ։

Բօաէն . – Սիզին էսկի Գարտօվիլ գօնագընատա կէօրտիւմ, մատմուազէլ. չիտտէթլի պիր ֆուրթունա անը մէզքիւր գօնագ եագընընատա գարսայա աթմըշ ըտը . . . պէն իսէ . . . (Պիր տագըգաճըդ թէրէտտիւտտէն սօնրա, կիւյա խուլուս վէ սատագաթընա թապի՝ օլարագ .) Լաքին կիզլէմէք նէյՀ՞ եարար . . . պէն իսէ քէօթիւ վէ մէքքուհ պիր իչ իչուն օրայա կիթմիշ իտիմ . . . ։

Ատրիէն . – (Ֆէվգ էլ ատէ ըզհարը թէճաճճիւպլէ .) Նա՞սըլ, մօսիէօ, քէօթիւ պիր իչ իչուն Գարտօվիլ գօնագնաղընա՞ մը կիթմիշ իտինիզ։

Բօաէն . – (Մախթէ պիր սաֆտէրունըզգա .) Էվվէ՛թ, մատմուազէլ. Պիր իքի քէլիմէ իլէ վուգուը հալի սիզէ նագլ իտէ յիմ. սիզին սատըզ գօնագ միւտիրինիզի եա՛ եօլա գօյմագ վէ եա՛ նալայըզ պիր իչ իճրասընա մէճպուր իթմէք իւզրէ Մ. ապբայ տ'Էկրինեվի թատաֆընատան էմր ալմըշ ըտըմ . . . Էվվէթ, էօյլէ պիր իչ քի ճատուլուգ վէ զամմագըզըգա միւշապէհէթի վար ըտը . . . Լաքին օ նատմուազըզգա միւհթէրէմ զաթ թէքլիֆիմի գապուլ իթմէտի . . . ։

Ատրիէն . – (Կիթտիքճէ թէճաճճիւպլի արթարագ .) Լաքին սիզ քի՞մ սինիզ, մօսիէօ։

Բօաէն . – Պէն Մ. ապբայ տ'Էկրինեվինին սագըզ սըրը քեաթիպլի՝ Բօաէն իմ . . . կէօրիւյօրսընըզ ա, քիւչիւճիւք պիր շէյ։

Ժէզիւիթ պու սէօզլէրի սէօյլեր իքէն իհթիրամքեատանէ պիր թէվազու իլէ պէրապէր կէօսթէրտիյի հաքիրանէ վէ մատումանէ չէհրէսինի թագիճ իթմէք գապիլ օլմադ։

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ պու սէօզլէրի իշիտիր իչիթմէզ, պիրտէն պիրէ կէրի չէքիլտի. պալէատէ արզ իթտիմիզ վէճհլէ, մէրգումէ՝ պագը տէֆալար Բօաէնատէն պահս օլընտըղընը իշիթմիշ վէ մէրգումէն աբբայ տ'Էկրինեվինին էլինատէ պիր նէվ՛ իթաաթքեար վէ սէսիզ մատ

քինա կիպի հարէքէթ իթտիյինի տուլմըշ ըտը . լաքին ի-
շիթտիյի շէյլէր հէբ պունտան իպարէթ տէյիլ իտի . Գար-
տօվիլ չիֆթլիյինին միւտիրի՝ բրէնս ձալմա հագդընտա
Ռատրիէնէ պիր մէքթուպ եազմըշ վէ Բօտէնին խայընանէ
վէ հիյլէքեարանէ թէքլիֆլէրինտէն թէշէքքի իթմիշ իտի ,
Պինապէրին՝ քէնտիսինի գուրթարան ատէմին պէօյլէ
մէքրուհ պիր րօլ օյնամըշ օլան շախս օլտըղընը իշիտին.
ճէ , զիհնինտէ միւպհէմ պիր շիւպհէ վէ էՃՃիյէթսիզլիք
բէյտտա օլտու . լաքին Բօտէն հագդընտաքի պու հըսսը նա-
կէհանիսի՝ անըն պու տէֆա եաբմըշ օլտըղը էյիլիք , հա-
քիմ հուզուրընտա աքբայ տ'էկրինէի ալէյհինտէ աչըգ-
տան աչըղա վագը օլան իթհամաթը վէ հէլէ տիւշար օ.
լաճաղը թէքտիրաթ վէ մուախազաթա պագմայարագ
մէրգումը իթհամ իթմէք սուրէթիլլէ վագը օլան իգրար
ու իթիրաֆը իլէ էբէյհճէ խաֆիֆլէնիյօրտու : Մա մաֆիհ,
էվվէլճէ քէմալը խուլուս , թէսլիմիյէթը վէ թէվէճճիհլէ
պաշլամըշ օլտըղը իշպու մուհամէրէյի պարիտանէ պիր իհ-
թիյաթ իւզրէ տէվամ իթմէյէ պաշլատը :

Բօտէն մուճիպ օլտըղը թէէսիրին ֆարգընա վարտը .
քէնտիսի տէ զաթէն պունա պէքլէյօրտու . պինաէն ալէյհ
մատմուազէլ տը Գարտօվիլ քէնտիսինէ տօղրու քէսկին
պիր նազար աթֆ իտէրէք . « Ա՛. . . սիզ Մ. աքբայ տ'էկ-
րինէինին սըրը քեաթիսի՝ Մ. Բօտէ՞ն մի սինիզ » տէտիյին-
տէ , ասլա ալթ իւսթ օլմայարագ վէ թէմքինինի պօզմա-
յարագ .

— Ս ապըգ սըրը քեաթիսի տէյինիզ , ազիզէմ մատ-
մուազէլ . զիրա պէն պունտան պէօյլէ աքբայ տ'էկրինէի-
նին էվինէ այագ պատմայաճաղըմ . մէրգում պէնիմ ազ-
ղըն պիր տիւշմէնիմ օլտու , վէ պէնի սօգաղա աթտը . . .
Լաքին պէիս եօգ . . . պէօյլէ օլմասը իսապէթ օլտու . զի-
րա պու սուրէթլէ խապիսլէրին մատքէսի աշաղըյա ալընըր
վէ նամուսքեար ատէմլէրէ մուամէնէթ իտիլիր . — տէտի ,

ժէզիւթթ պու սէօզլէրի օ գատար սատէտիլանէ վէ
հագիրանէ պիր սուրէթտէ իրատ իյլէմիշ իտի քի , Ատրիէ-
նին պէթէքքար հըսսը րիգգաթ վէ մէրհամէթինի թահ-
րիք իյլէտի : Պիչարէ գըզճըղագ՝ պու ֆագըր իխթիյա-
րընն եալան սէօյլէյէմէզ օլտըղընը , աքբայ տ'էկրինէի
էօրար վէ տէսայիհինին ֆաշ օլունտըղընը կէօրիւնճէ հըսս
իտճէյի պուղղ ու ատատվէթթ բէք շիտտէթլի օլաճաղընը ,
վէ Բօտէն էսրարը վագըայը ալիճէնատանէ պիր սուրէթ-
տէ մէյտանա չընգարարագ , մէրգումըն պուղղ ու ատա-
վէթինի կէօզէ ալտըրմըշ պուլընտըղընը տիւշիւնմէքտէ
իտի : Մ ա մաֆիհ , պարիտանէ պիր սուրէթտէ քէլամա ա-
ղազ իլէ .

— Մ ատատ քի Գարտօվիլ չիֆթլիյի միւտիրինէ արզ
իթմէյէ մէմուր օլտըղընըզ թէքլիֆին պէօյլէ մուճիպի
խէճալէթթ վէ խայընանէ պիր շէյ օլտըղընը պիլմէյօրտը-
նըզ, նէ՞ իչուն պու մէմուրիյէթի տէրէօհտէ իթտիհիզ :

Բօտէն . — (Ֆէտէրնաք պիր սապրտըղըգլա .) Նէ՞ ի-
չուն մը . զիրա օ վագթ աքբայ տ'էկրինէինին ճաղիպէ-
սինէ պիւս պիւթիւն մէֆթուն օլմըշ ըտըմ . մէրգումը
խարիճ իւլ ատէ պիր ղէբեայա մալիք վէ մէհարէթթ վէ
ղէբեավէթտէ եէքթա պիր ատէմ զանն իտիյօրում . լա-
քին տիւնեատա է՛ն թէհլիքէլի վէ է՛ն մուխաթարալը
ատէմլէրտէն պիրի օլտըղընը տահա իյի կիւնտէն պէ-
րու խապէր ալտըմ . Մէրգում՝ հասըլ օլաճագ նէթիճէ
գուլլանըլան թէտպիրլէրի մէշրու վէ մազուր կէօմիէրէ-
ճէյինէ պէնի իգնա՝ իտէրէք , վիճտանըմա ղալէպէ իթ-
միշ իտի . շուբասընը տախի իգրար իտէրիմ քի , պէն
քէնտի մագասընը բէք կիւզէլ վէ բէք միւքէմմէլ զանն
իտիյօրտում . լաքին իյի կիւն էվվէլ խայընանէ պիր սու-
րէթտէ ալտանմըշ օլտըղըմը անլատըմ . . . պիր եըլտը-
րըմ տարպէտի պէնի ույանտըրտը , (Պիր նէվ՝ մահճուպիյ-
եէթլէ .) Լաքին , ըէճա իտէրիմ , ազիզէմ մատմուազէլ ,

Գարտօվիլ գօնաղընա վուգուի սէյահաթըմտան արթըգ պահա իթմէյէլիմ։ Պէն պու իշտէ հէր նէ գատար ճահիլ վէ քէօր քէօրիւնէ պիր ալէթի հիւքմիւնտաէ իտիմ իսէ տէ, պու իշի պէն քէնտիլիյիմտէն եաբմըշըմ կիպի մահճուպիյեէթի վէ քէտէր տուլըյօրում. պու քէյֆիյեէթի պէնի էզիպ մահվ իտիյօր։ Թէքրար րէճա իտէրիմ, պու պահը գաբայալըմ տա սիզտէն, սիզճէ էհէմմիյեէթի պուլընան խուսուսաթտան պահա իտէյիմ. պիրա, իսալիս վէ շիֆապախշ պիր հալայը թէնէֆֆիւալէ ինսանըն կէօյսիւ ֆէրահլըգ, կէնիշլիք քէսպ իթտիյի միսիլլի, բուհ տախի էֆքարը ալիճէնապանէ թէէսիրիյլէ ֆէրահլըգ պուլուր։

Բօտէն իսաթալարընը օ գատար թապիի պիր սուրէթտէ իթիրաճ իտիյօր, օ գատար հալիմ պիր լիսան գուլլանըյօր, վէ վագը օլան իսաթալարընտան տօլայը օ գատար սամիմանէ վէ խալխանէ պիր սուրէթտէ նատիմ վէ բէշիման օլմուշ կէօրիւնիւյօր իտի քի. Ատրիէն՝ զաթէն բէք դիյատէ էսասիյը օլմըշ օլմայան շիւպհէ վէ էմնիյէթսիզլիյինին թէէտիճէն ազալտըլընը հըլսա իտիպ, տախմա Բօտէնին չէհրէսինի թէէգիդ իտէրէք տէտի քի.

— Տէմէք տիր քի բրէնա ճալմայը Գարտօվիլ գօնաղընտա կէօրտիւնիւզ, էօյլէ՞ մի։

Բօտէն. — Էվվէթ, մատմուազէլ, հէմ բրէնա հագդընտաքի հիւնի թէվէճճիւհիւմ՛տէ պու գըսա միւլագաթտան պաշլատը պինաէն ալէյհ, պանա թէվտի իթմիշ օլտըղընըզ վազիֆէյի սօնուննա գատար էյֆա իտէճէյիմ. պու պապտէ միւսթէրիհ վէ մութմէյին օլապիլիրսինիզ. պու մէքրուհ ֆէսատ տօլապընա սիզին կիպի, մարէշալ Սէմոնըն գըզլարը կիպի, բրէնա ճալմա տախի գուրպան կիթմէյէճէք տիր. լաքին պու ֆէսատ՝ միւմսիկէյհ բրէնա իլէ տէ խիճամ պուլմամըշ տըր։

Ատրիէն. — Վա՛յ, պաշգալարընը՛ տա մը թէհտիտ իտիյօր։

Բօտէն. — Էվվէթ, մատմուազէլ, ագրապանըզտան օլապ նամուս վէ իսթիգամէթի քեամիլէսինէ միւսէլլէմ պուլընան Մ. Հարտի տախի՝ պու միրասա հիսսէտար օլտըղընտան, ալչագճա պիր խըյանէթէ գուրպան կիտըղընտաէ Բարիստէն ուզագլաշտըրըլտը. Նիհայէթ, պիշարէ պիր սէնաթքեար տախի, սերվէթի մէգթուբէյէ վարիս օլտըղը հալտէ, ուսթալըգլա գուրըլմըշ պիր տուզաղա տիւշերէք, պօրճ իշուն հապսա աթտըրըլտը։

Ատրիէն. — Լաքին, մօսիէօ, պէնի տիւշարը տէհշէթի իտէն պու մէզմում ֆէսատ քիմի՞ն մէնֆաաթը իշուն թէրթիպ օլունմըշ տըր։

Բօտէն. — Աբբայ տ՚Էկրինեվինին մէնֆաաթը իշուն։

Ատրիէն. — Աբբայ տ՚Էկրինեվինի՞ն մի, նա՞սըլ, նէ հագգլա, քէնտիսի վարի՞մ մի տիր։

Բօտէն. — Պու սիւալլէրինիզէ ճէվապ վէրմէք վէ իշի սիզէ էթրաֆլըճա անլաթմագ չիմտիլիք բէք ուզուն օլուր, մատմուազէլ. պիր կիւն հէր շէյի անլաեաճագաբընըզ. եալընըզ չուրաասընա գանի օլմալըսընըզ քի, ֆամիլեանըզըն աբբայ տ՚Էկրինեվտէն տահա ազըզն պիր տիւշմէնի եօգ տըր։

Ատրիէն. — (Սօն պիր շիւպհէսինի տահա իզալէ իթմէք իսթէյէրէք.) Տինլէյինիզ, մօսիէօ, սիզին իլէ խալխանէ գօնուշաճաղըմ։ Թարաֆընըզտան կէօսթէրիլմէքտէ օլան վէ ֆամիլեամըն պիլ ճիւմլէ ազասընա շամիլ օլաճաղը պէտիհի պուլընան պու հիւնիւ թէվէճճիւհ նէտէ՞ն իճապ իտիյօր։

Բօտէն. — (Կիւլիւմսէյէրէք.) Ա՛հ, ազիզէմ մատմուազէլ, էկէր պունը սէօյլէյէճէք օլուրսամ, ե՛ա պէնի մահիթապա ալաճագ վէ եախօտ ֆիքրիմի անլաեամայաճագաբընըզ. . . .

Ատրիէն. — Օէօյլէյինիզ, բէճա իտէրիմ, նէ՛ պէնտէն վէ նէ՛ տէ քէնտինիզտէն շիւպհէ իթմէյինիզ։

Բօաէն. – Բէք է յի, հագգընըզտա թէվէճճիւհ վէ ֆէտաքեարլըգ կէօսթէրմէքլիյիմին սէպէպի շու տըր քի, սիզ ալիճէնապ պիր գալպէ, եիւքսէք պիր ֆիքրէ վէ միւսթագիլ վէ մաղրուր պիր թապիաթա մալիք սինիզ...։ Պիր տէֆա սիզէ կէօնիւլ պաղլատըգտան սօնրա, բէք զիյատէ չէֆգաթ ու մէրհամէթէ շայէսթէ օլան ագրապանըզա գարշը գայտոսըզճա տավրանապիլիը մի իտիմ. խայր, զիրա անլէրէ խըտմէթ իթմէք՝ սիզէ խըտմէթ իթմէք տէմէք օլտըզընը անլատըմ։

Ա.տրիէն. – Բէք է յի. ֆարզ իտէլիմ քի պանա խիթապ իթտիյինիզ միւտահէնէքեարի սիթայըշլարա պէնի շայէսթէ կէօրիւյօրտընըզ, գալպիմի, ֆիքրիմի, թապաթըմը նա՞սըլ մուհաքէմէ իտէպիլտինիզ։

Բօաէն. – Օնու տա սէօյլէյէճէյիմ, սէվկիլի մատմուազէլ. լաքին էվվէլա սիզէ պիր շէյ տահա իթիրաճ իթմէքլիյիմ լազըմ կէլիր քի, պուննան տօլայը տախի պէօյուք պիր մահճուպիյէթի հըսս իտիյօրըմ...։ Սիզ պու էվսաֆը հայրէթպախշա իլէ մութասըֆ օլմազսա ինտինիզ պիլէ, պու խանէտէ հապս իտիլմէնիզտէն պէրու չէքտիյինիզ էզա վէ ճէֆա՝ հէր եիւրէք սահիպի ատէմին հիւանի թէվէճճիւհինէ մաղհար օլմանըզա քիֆայէթ իթմէզ մի իտի։

Ա.տրիէն. – Օլապիլիր, էֆէնտիմ։

Բօաէն. – Իչթէ հագգընըզտա հըսս իթտիյիմ թէվէճճիւհ վէ րիգգաթըն սէպէպինի պու սուրէթլէ հյզահ իտէպիլիրիմ. պունընլա պէրապէր, պէն տէ իգրար իտէրիմ քի, պու սէպէպ պէնճէ քեաֆի սայըլամազ ըտը. էկէր սիզ սատէճէ պիր մատմուազէլ տը Գարտօվիլ, եանի զէննկին, ալիճէնապ վէ զայէթ տիլպէր պիր գըզճըղազ օլսա իտինիզ, տիւչար օլտըզընըզ ֆէլաքէթի չիւպհէսիզ հըսսը մէրհամէթի վէ չէֆգաթըմը թահրիք իտէր իտի. լաքին օ վագթ պէն քէնտի քէնտիմէ. «Պու զամանըն գըզճըղազը հալի էսէֆէ չայան տըր. լաքին պէն՝ ֆագըր պիր ատէմ օլտըզըմտան, նէ՞ եաբասիլիրիմ, էլիմտէն նէ՞ կէլիր։ Պէնիմ եէկեանէ չարէի թէյեիւչիւմ՝ աբրայ տ'Էկրինեհինին իչինտէ սըրր քեաթիպլիք մէմուրիյէթի տիր. էվվէլա անընլա պօզուչմազլըզըմ կէլէճէք տիր։ Ո ֆէվգ էլ ատէ սահիպի նուֆուզ վէ իգթիտար տըր. պէն իսէ հիչ մէսապէսինտէ օլտըզըմտան, անա գարշը ճէնքլէշմէք՝ օ պէտպախթ գըզճըղազը գուրթարմազ իւմիտի օլմազսըզըն քէնտիմի թէհլիքէյէ աթմազ տէմէք օլաճագ տըր» տէր իտիմ. հալ պու քի, սիզին նա՞սըլ պիր 'մախլուզ օլտըզընըզը պիլտիյիմ ճիհէթլէ, չու հալը ֆագրիչթիմալըմտա պիլէ թէհամմիւլ իտէմէյէրէք, քէնտի քէնտիմէ տէտիմ քի. «Խա՛յր, խա՛յր, պին տէֆա խայր... պէօյլէ միւքէմմէլ պիր զէքեա, պէօյլէ ալիճէնապ պիր գալպ մէքրուհ պիր ֆէսատ տօլապընա գուրպան կիտէմէզ...։ Գավզա էսնասընտա պիլքի տէ մահվ օլուպ պիթէճէյիմ. լաքին հիչ օլմազսա ճէնքլէշմէք թէճրիպէօնտէ պուլընմըշ օլուրըմ՝»։

Բօաէնին չու սօն սէօզլէրինտէ նէ՝ գատար գուրնազլըգ, գուվվէթ վէ չիտտէթլէ տուրմուշ օլտըզընը թարիֆ իթմէք գապիլ օլամազ. էքսէր տէֆա չիրքին վէ պէտչէհրէ ատէմլէրէ վագը օլտըզը իւզրէ, պունլար քէնտի չիրքինլիքլէրինի ունութթըրմազա մուվաֆֆագ օլտըզըարը զէման՝ պիզզաթ պու չիրքինլիք գարշըտագիլէրի իչուն չէֆգաթ վէ թէվէճճիւհի ճալիպ օլուր.ինսան քէնտի քէնտինէ. «Եազ՛ըք քի պէօյլէ պիր ֆիքր, պէօյլէ պիր բուհ՝ պու պիչիմնիզ պէտինտէ սաքին օլույօր» տէր, վէ պու հալը զըտտիյէթի իչթիմալ տէն տօլայը միւթէէսսիր վէ հաթթա մուզտարրաբ օլուր։ Իչթէ մատմուազէլ տը Գարտօվիլ տախի Բօաէն հագգընտա այնը հալէ տիւչար օլմազա պաչլամըշ ըտը. զիրա մէրգում տօզթէօր Պալէնիէ իլէ նէ՝ գատար վահչիյանէ

վէ քիւսթախանէ պիր սուբէթտէ հարէքէթ իթմիշ իսէ, քէնտիսիլէտէ օ գառար սատէ վէ մուշֆիգանէ մուամէլէ տէ պուլընըյօրար : Մատմուազէլին մէրագընը թահրիք իտէն պիր շէյ վար ըսա, օ տա՝ Բօտէնին քէնտիսինէ կէօսթէրտիլի թէվէճճիւհ վէ ֆէտաքեարլըղըն նէտէ՞ն բէյտա օլմըշ իտուլինի անլամագտան իպարէթ օլմազլա, ժէզիւիթէ տէօնիւպ տէտի քի.

— Վագը օլան սայղըսըզճա մէրագըմտան տօլայը աֆվընըզը տիլէրիմ... լաքին շուրասընը անլամագ իսթէը իտիմ քի....

Բօտէն. — (Մատմուազէլին սէօզիւնիւ քէսէրէք.) Սիզին ահվալինիզէ նէ սուբէթլէ վագըֆ օլմըշ օլտըղըմը անլամագ իսթիյօրսընըզ, տէյի՞լ մի....: Ա՛հ, ազիզէմ մատմուազէլ, պունտան տահա սատէ պիր շէյ օլամազ. ֆքի քէլիմէ իլէ վուգուաթը սիզէ նագլ իտէյիմ. աբբայ տ'էկրինեի պանա պիր եազը մաքինասը, գապա, տիլսիզ վէ քէօր պիր ալէթ նազարըյլա պոգար ըտը....

Ատրիէն. — Պէն Մ. տ'էկրինեհյի զէքի պիր ատէմ զանն իտէր իտիմ։

Բօտէն. — Հագգընըզ վար տըր, ազիզէմ մատմուազէլ... էմնալը կէօրիւլմէտիք վէ իշիտիլմէտիք պիր ֆէրսէթի ու զէքեավէթէ մալիք տիր... լաքին պէն քէնտիմի զայէթ սատէտիլ վէ սաֆտէրուն կէօսթէրէրէք քէնտիսինի ալտաթըր ըտըմ. ֆագաթ պու սէօզլէրիմտէն զանն իթմէյինիզ քի սախթէքեարլըգ վէ մուրայիլիք իտէր իտիմ... խա՛յր... պէնիմ տախի քէնտի հալիմէ կէօրէ քիպր ու զուրուրըմ վար տըր... պէնիմ քիպր ու զուրուրըմ իսէ՝ պուլընտըղըմ հալ ու վազիյէթ նէ՛ գառար հագիրանէ օլուրսա օլսուն, անըն ֆէվգինտե կէօրիւնմէմէքտէն իպարէթ տիր: Պունըն սէպէպի տէ չու տըր քի, ամիրլէրիմ նէ՛ գառար մուէթէքէպիր օլուրլարսա օլսունլար, քէնտի քէնտիմէ. « Պունլար պէնիմ գըյմէթի զաթիյէմի պիրլէմէզլէր. իտտի պանա տէյիլ. մէվգը վէ վազիյէթիմին քիշիքլիյինէ իսօր պագարլար...» տէրիմ: Պունտան իբի շէյ գազանըրըմ. հէմ իզզէթի նէֆսիմ (անձնասիրութիւն) ճէրիհատար օլմագտան պէրի գալը վէ հէմ տէ հիչ քիմսէ հագգընտա պուզղ ու առավէթ բէյտա իթմէյէ վէօնիլէ պուլմամ։

Ատրիէն. — (Բօտէնին զարագէթի ֆիքրինտէն կիթտիքճէ միւթէաճճիպ օլարագ.) Էվվէ՛թ, պու թարզ քիպր ու զուրուրը պէն տէ թագտիր իտէրիմ։

Բօտէն. — Շիմտի սիզէ այիտ օլան պահատա կէլէլիմ, ազիզէմ մատմուազէլ: Շուպահթըն օն իչիւնճիւ կիւնիւնտէն պիր կիւն էվվէլ, Մ. աբբայ տ'էկրինեի մուխթասարըն զատի իտիլմիշ օլարագ պանա պիր քեաղըտ վէրիպ տէտի քի. « Պու իսթիճվապնամէյի պէյազ իտինիզ վէ պու քեաղըտ, տօգթէօր Պալէնիէնին բաբօրթօսը իւզէրինէ մատմուազէլ տը Գարտօվիլին չուրուր՝ թիմսախանէյէ նագլընը իճապ իթտիրէճէք տէրէճէտէ իտլէբէզիր օլմըշ իտուլինի պէյան իտէն ֆամիլեա մէճլիսինին գարարը վագընա թագվիյէթ վէրտիյինի տէ իլավէ իտինիզ...»

Ատրիէն. — (Միւքէտտէրանէ.) Էվվէ՛թ, խալամ մատամ տը Սէն-Տիդիէ իլէ ուդուն պիր մուհավէրէտէ պուլունտըմ. իչթէ պու մուհավէրէյի պէնիմ խապէրիմ օլմագսըզըն գալէմէ ալմըշլար։

Բօտէն. — Իսթիսար սուբէթլիլէ գազի իտիլմիշ օլան պու իսթիճվապնամէյի էլիմէ ալտըմ, վէ պէյազ իթմէյէ պաշլատըմ. լաքին օն սաթը եազար եազմազ, միւչարը թէաճճիպ օլուպ գալտըմ. բույա՞մը կէօրիւյօրըմ, ույանը՞գ մը յըմ, պիլմէյօրտում. քէնտի քէնտիմէ. « Նէ՞, տիվանէ՞ մի, մատմուազէլ տը Գարտօվիլ տիվանէ՞ մի իտիլ... լաքին տիվանէ ծնըլար տըր քի պէօյլէ ալչագճա պիր եազան իճատընտա ճէսարէթի իտիյօրլար...» տէտիմ: Մէրա-

գըմ կիթոիքճէ արթարագ , քեալըտը օգուտագտա տէ-
վամ իտիպ պիթիրտիմ՝ Օ՛Հ , մատմուազէլ , օ վագթ տու-
չար օլտըղըմ Հալի թարիճ իտէմէմ . գալպիտոճ ճէվէ-
լան իտէն տուլղուլար ըիգագամ , մէսէրըէթ վէ մէճիթու-
նիյէէթտէն իպարէթ իտի . . . :

Ճարիէն . – Լաքին , մօսիէօ . . . :

Բօտէն . – Էվվէ՛թ , ազիզէմ մատմուազէլ , մէճիթու-
նիյէ՛թ . . . լաքին պու քէլիմէ մահճուպիյէթինիզի ճէրի-
հատար իթմէսին . շուրատընը պիլմէլիսինիզ քի քէմալը սեր-
պէսթի իլէ խալանըղա արզ իթտիյինիզ օ եէնի , սերպես-
թանէ վէ ճէսուրանէ էճքեարլար՝ սիզին իսապէրինիզ օլ-
մագսըզըն պաշգա պիր ատէմին տախի էճքեարընա թէ-
մատըյլա թէվաճուգ իտիյօր քի , պու ատէմ Հագգընատա
մուախխարէն մուշճիգանէ պիր հիւրմէթ վէ ըիյաէթ կէօս-
թէրէճէք սինիզ տիր:

Ճարիէն . – (Բէյ տէր բէյ մէրագը արթարագ .) Ֆիմ-
տէն պահս իտիյօրսընըզ , մօսիէօ :

Բօտէն . – (Պիր տագըգա գատար թէրէտտիւա կէօս-
թէրտիքտէն սօնրա , ճէվապէն .) Խա՛յր , խա՛յր . . . պունը
չիմտիտէն իսապէր վէրմէք ֆահտէսիզ տիր . եալընըզ շու
գատարընը սէօյլէյէսիկիրիմ քի , մէզքիւր իսթիճվապնա-
մէնին գրատաթը իսթիտատ պուլուր պուլմազ , Հագգընըզտա
նանըլմըշ օլտըղընատան տօլայը քէնտիսինի իգնա վէ իս-
քեաթ իթմէք իւզրէ տէրհալ աբբայ տ'Էկրինէվինին նէզ-
տինէ գօշտուտ . . . լաքին քէնտիսինի կէօրմէք գապկը օլա-
մատը . . . : Տիւն սապահ միւլահազաի մահտուսէմի քէն-
տիսինէ աչըգտան աչըղա պէյտան իլլէտիտ . մէրգուտ եա-
լընըզ պիր շէյտէն , եանի պէնիտ տախի միւլահազայա իգ-
թիտարըտ պուլընտուղընատան թէաճճիւպ իտէրէք , պիւ-
թիւն իսպրաճյարըտը թահգիրատիզ պիր սիւքիւթլէ գապու-
լիլլէտի : Քէնտիսինի պէլքի ալտամմըշլար տէյտու զանն ի-
տէրէք , եէնիտէն իսպրատ վէ ըոբար իլլէտիտ . լաքին օ

գատար սայ ու ղայրէթիտ պօչա չըգտը : Նիհայէթ ճէտ-
տինիզին վասիյէթնատէսի օգունաճագ օլան խանէյէ պիր-
լիքտէ կիթտէքլիյիտի էտր իլլէտի : Մէրգուտ պատիրէթիտի
էօյլէ պիր պաղլատըղ ըտը քի , կէօզլէրիտի աչապիլտէք ի-
չուն ատքէրին , օղլունըն վէ մարէշալ Միտոնըն բէտէրինին
արգատան արգայա օրայա կէլտիէրի լազտ օլտու . . . :
Անէրին կէօսթէրտիքլէրի հիտտէթ վէ դաղապ՝ միւտտէ-
թի մէտիտէտէն պէրու պիր մէհարէթի միւտհիշէ իլէ գու-
ըլան պու ֆէսատ տօլապընըն նատըլ չէյ օլտըղընը նա-
զարըտնա իսպաթ իլլէտի : Ո ղէտման սիզի տիվանէ տէյու
պու խանէտէ նէ՞ իչուն հապս իթտիշ օլտըգլարընը վէ մա-
րէշալ Միտոնըն գըզլարընը նէ՞ մագատատա մանատթըրա
նագլ իթտիրտիշ պուլընտուղլարընը անլատտ . օ սըրատա
պին տիւրլիւ խոսթըրէ զիհնիտի իսթիլա իլլէտի : Սու-
ըէթինի ալմագ վէ եա կիզլի հուրուֆաթ իլէ եազտագ
իւզրէ պանա վէրիլտիշ օլան վէ մանատլարընը օ վագթա
գատար անլատատտըղտ պիր թագըմ մէքթուպ ֆըգ-
րատլարը , լայիհատար վէ սաիրէ պու մէքթուհ հիլէ-
քեարլըղըն էսրարընը մէ՞յատնա չըգատտը . իչին հէր պիր
քէօչէ պուճաղընա վադըֆ օլտուտ . լաքին պու ալչագ-
լըգ իչինատէն տօլայը հըսս իթտիչիտ նէֆրէթի վէ տէհչէ-
թի օ մէճլիսատէ օրթայա տէօքէճէք օլուրսատ , հէր շէյի
զահատ իտէճէյտիտի տիւշիւնէրէք պէօյլէ պիր խաթտատա
պուլունմատաթտ , Պիլաքս հիլէ վէ գուրնագլըգտան եա-
նա աբբայ տ'Էկրինեի իլէ ըէգատպէթէ պիլէ պաշլատտտ .
քէնտիսինատէն տատա զիյատէ սէրվէթի պուտտալատը իմի-
շիտ կիպի կէօրիւնատուտ . հաթթա պու ճէսիտ միրատ պա-
նա այիտ օլտա իտի , պէյքի պու գատար աճ կէօզլիւ-
լիւք վէ ինսաֆսըզլըգ կէօսթէրէմէղ իտիտ : Իչթէ պու
թէտատիրի մահիրանէ սայէսինտէ , աբբայ տ'Էկրինեի հիչ
պիր շէյտէն չիւպհէլէնմէտտ , վէ Հիքմէթի Բապպանիյէ
իլէ հուտուլէ կէլէն պիր վագըտի դարիպէ սէպէպիլէ մի-

բասը մէղքիւր քէնտի էլինտէն գուրթուլտըղընտան, պիր մէյուսիյէթի ապիմէ իլէ խանէտէն չըգըպ կիթտի. պէն իսէ թարիֆ օլունմազ պիր սեվինճ հրաս խոյօրտում. գիրա սիզի գուրթարմագ վէ սիզին ինթիգամընըզը ալմագ չարէսինի պուլմըշ ըտըմ. Տիւն ագշամ, միւթաաքըմ վէճհէ գալգտըմ եազը օտամա կիթտիմ. աբքայ տ'Էկրինեի օրտաս պուլունմատըղընտան, միրասա միւթէալիֆ օլան պիլ ճիւմլէ մուխապէրամի վէ էվրագը սուհուլէթլէ կէօզտէն կէչիրիպ, պու պէօյիւք ֆէսատըն հէր պիր ճիհէթի-նի էլէ կէչիրտիմ. . . . Օհ, մատմուազէլ, օ հալտէ էօյլէ սըրրըլարա ակեահ օլտըմ քի, պու վէսիլէ օլմագտըզըն ասլա ակեահ օլամայաճագտըմ. օ զէմանն էսրարը մէղքիւրէտէն տօլայը տիւչարը տէհշէթի օլտըմ գալտըմ,

Ա.տրիէն. – Նէ՞ կիպի սըրրըլար, մօսիէօ,

Րօտէն. – Էվրագը մէղքիւրէ միյանընտա էօյլէ սըրրըլար վար տըր քի, ակեահ օլանըլար իչուն բէք զիյատէ տէհշէթէնկիզ տիր. իմտի բէճա իտէրիմ, ադիզէմ մատմուազէլ, պունլարըն տերմիյանընտա պէնի մէճպուր իթմէյինիզ. էվրագը մէղքիւրէնին մուայէնէսի էտնասընտա, սիզին վէ ագրապանըզ ալէյհինտէ ֆէվգ էլ ատէ պիր հըսսը մէնֆաաթթէրէմաննէ սահիպսըյլա գուրըլմըշ օ-լան ֆէսատ տօլապը պիւթիւն քէօշէ պուճաղը իլէ զա-հիր վէ նիւմայան օլտու. . պունըն իւզէրինէ, հագգ-ընըզտա զաթէն հըսս իթմէքտէ օլտըղըմ թէվէճճիւհի ֆէվգ էլ ատէ պիր գաթ տահա արթտը վէ պու ճէհէն-նէմքեարի ֆէսատտա գուրպան կիտէն տիկէր մատումլարը տախի աճըտըմ. Պինաէրին գուվվէթտէկիյիմէ պագմա-յարագ վէ հէր տիւրլիւ թէհլիքէյի կէօզէ ալտըրարագ աբքայ տ'Էկրինեինին մատքեօինի ճրըթմագտա գարար վէր-տիմ վէ ատաալէթի հուզուրընտա տերմիյան իտէճէյիմ տէօզ-լէրի իսպաթ վէ թէէհհիտ իթմէք իչուն լազըմ կէլէն տէլա-յիլ վէ էմարաթը թօպլայըպ էֆքեար վէ միւլահազաթըմը

պէլլի իթմէքտիզին պու սապահ աբքանըն էվինտէն տըշա-րը չըգտըմ. գիրա էֆքեարըմը պիլտիրէճէք օլսամ, պէլ-քի պազը թէտապիրի չէտինէ իլէ պէնի այրգոյապիլէճէ-կինի տիւշիւնտիւմ. մա մաֆիհ, էվվէլճէ իհսպարը քէյ-ֆիյէթի իթմէքտիզին մէրգումը բէնչէի ատաալէթէ թէհլիմ իթմէքտէ այնագարդ տէմէք օլաճաղընտան, խանէսինտէն չըգար չըգմազ, քէնտի խայընըրգէարընը իսպաթ իտէ-ճէք տէլայիլ վէ էմարաթը էլտէ իթմիշ օլտըղըմը, վէ քէնտինի իչէ նիզամը տահրէսինտէ վէ այրգտան այրդա-ուղրաչաճաղըմը, քէնտինինի հուզուրը ատաալէթտէ իթ-համ իտէճէյիմի վէ նէֆսինի միւտաֆաա իթմէյէ հա-ղըրլանմասընը պիր մէքթուպա իչար էյլէտիմ. պատէ-հու պիր հաքիմէ միւրաճաաթ իթտիմ, վէ մալիմինիզ օլտըղը վէճհէյէ . . .

Պու սըրտատա օտա գարուսը այրլտը, վէ պէքճի գատընըարընտան պիրի օտայա տուխուլ իլէ Րօտէնէ տէ-տի քի.

— Պագտանըզ ա՛, մօսիէօ, սիզին վէ հաքիմ էֆէն-տինին Պրիզ-Միչ սօգաղընա կէօնտէրտիյինիզ ատէմ ավ-տէթ իյլէտի.

Րօտէն. – Մէքթուպը պըրագմըշ մը.

Գատըն. – Էվվէթ, անինտէ եօգարը կէօթիւրմիւշէր.

Րօտէն. – Բէք էյի . . . պիզի եալընըզ պըրագ.

Պէքճի գատըն տըշարը չըգտը.

8

ՀԻՄՈՆԻ ԹԷՎԷՃՁԻՀ

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլին՝ Բօտէնին քէնտի հագ-գընտաքի սատագաթ վէ ֆէտաքեարլըղընըն խալխանէ օլմասը խուսուսընտա հէնուզ պազը չիւպհէլերի գալմըշ ըսա պիլէ, ղայէթ թատիի վէ իթիրազ գապուլ իթմէզ օլան միւլահազաթը աթիյէ իւզէրինէ անլէրին տախի մահվ ու զաիլ օլաճաղը պէտիհի իտի. Բօտէն ամիրինին պիւթիւն հիյլէքեարլըգլարընը մէյտանա տէօքէրէք անը մահքէմէյէ թէսլիմ իթմէյէ գարար վէրտիյի վէ պու իշտէ պիզզաթ մատմուազէլ տը Գարտօվիլտէն տահա իլէրիյէ վարտըղը հալտէ, աբքայ տ'Էկրինեի իլէ մէրգում արա-սընտա էտնա մէրթէպէ պիր մուվաֆագաթը էֆքեարնա-սըլ ֆարզ օլունապիլիր իտի, ծէզիւթին պէօյլէ հարէ-քէթ իթմէսինտէն նէ՞ կիպի կիզլի պիր մագասա ումըլա-պիլիր իտի. օլսա օլսա, իքտէմաթը վագըասըլմա կէնճ գըզըն հիմայէ վէ մուավինէթինի իսթիհսալ իթմէք արզուսընտա պուլընաճագտը. լաքին պու զէհապա տա մահալ պըրագմատագ իչուն, պիր աղ էվվէլ տիլպէր, ասըլ-զատէ վէ զէնկին օլան մատմուազէլ տը Գարտօվիլէ տէյիլ, ալիճէնապ վէ սահիպի լութֆ ու միւրիւվվէթի օլան կէնճ գըզա ֆէտաքեարլըգ կէօսթէրմէքտէ օլտըղընը պէյան իլէ բրօթէսթօ իթմէմիշ մի իտի, Պունտան պաշգա, մէրգումըն տախի սէօյլէտիյի վէճհէ, հա՞նկը ատէմ՝ ինսանփսըզ օլմատըղը հալտէ, Ամրիէնին հալը էսէֆիչթիմալինէ գարշը գայտըզ տուրապիլիր իտի,

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլին Բօտէն հագգընտաքի

հըսսը չիւքրանիյէթինէ՝ մէրագ, թէսաճճիւպ վէ թէվէճճիւհլէ գարբշըգ պիր տուլդու տախի մունզամմ օլմուշ ըտը. լաքին պու միսքին գըյաֆէթ ալթընտա մէսթուր պուլընան զէքեավէթի ֆէվգ էլ ատէյի թագտիր իթմէքլէ պէրապէր, զիհնինտէ պիրտէն պիրէ վէխիմ պիր չիւպհէ տօղարագ.

— Մօսիէօ, պէն հիւրմէթի իթտիյիմ ատէմլէրէ՝ քէնտի հագգլարընտա զիհնիմտէ բէյտա օլան չիւպհէլերի պէյանտէն կէրի տուրմամ. իսթէրիմ քի պու չիւպհէլէրտէն տօլայը քէնտիլէրինի սալհէ չըգարսընըլար վէ էլէրտէն տօլայը քէնտիլէրինի սալհէ չըգարսընըլար վէ էկէր զանընըմտա խաթա իտիյօրսամ, խաթամը մադուր կէօրսիւնլէր. – տէտի:

Բօտէն թէսաճճիւպլէ մատմուազէլ տը Գարտօվիլին եիւգիւնէ պագտը, վէ մէրգումէյէ իւգա իթտիյի չիւպհէլերի զիհնէն հիսապ իտիյօրմըշ կիպի, պիր տագըգտա գատար սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա տէտի քի.

— Ղալսպա քի Գարտօվիլ գօնաղընա վուգու պուլան սէյահաթըմը վէ ճէսուր վէ միւհթէրէմ միւտիրինիզէ արզ իթտիյիմ թէքլիֆլերի տերհաթըր իտիյօրսընըզ... լաքին, ադիզէմ մատմուազէլ, պէն....:

Ամրիէն. – (Բօտէնին սէօզիւնիւ քէսէրէք.) Խայր, էֆէնտիմ, խա՛յր... սիզ անլէրի քէնտիլիյինիզտէն իգրար իթտինիզ, վէ սիզին Մ. տ'Էկրինեի հագգընտա քէօր քէօրիւնէ պիր իթիմատընըզ պուլընտըղընտան, նէզաքէթի գալպ ասհապընճա մէքրուհ վէ մէզմում օլան պու թաիիմաթ վէ էվամիրի մաքինավարի պիր իթտաթլա իճրա իթմիչ օլտըղընըզ պէտիհի տիր. լաքին նո՞սըլ օլուպ տա գապիլի ինքեար օլմայան լիյագաթ վէ էհլիյէթինիզէ պէրապէր պու գատար վագթ մէրգում նէզտինտէ պէօյլէ հագիր պիր մէմուրիյէթտէ պուլընմըշ սընըզ:

Բօտէն. – (Կիւլիմսէյէրէք.) Հագգընըզ վար, ադիզէմ մատմուազէլ. ֆիլ հագըգա պու մատտէ սիզի թէճճ-

ճիւպտե պըրագապիլիը . զիրա ազ չօգ լիյագաթ վէ էհ-
լիյեէթ սահիպի պուլընան պիր ատէմ՝ ուզուն միւտտէթ
քիւչիւք վէ հագիրանէ պիր մէմուրիյեէթտէ տուրաճագ
օլուրսա մուէթլագա պիր սուի հալի , ֆէնա վէ ալչագճա
պիր գապահաթը պուլունմասը լազըմ կէլիր . . . :

Ա.տրիէն . – Պու տէտիյինիզ՝ ումումիյեէթ իմթիպա-
զըյլա տօղրու տըր :

Բօռէն . – Պէնիմ իչուն խուսուսիյեէթ իմթիպազըյլա
տա տօղրու տըր :

Ա.տրիէն . – Տէմէք օլըյօր քի , իպրար իտիյօրսը-
նըզ . . . :

Բօռէն . – Էվվէ՛թ , ֆէնա պիր գապահաթըմ պու-
լընտըղընը իպրար իտէրիմ . գըրդ սէնէտէն պէրու հալի-
մէ միւնասիպ պիր մէվգըյէ վասըլ օլմագլըգ իհթիմալա-
թընը հէր պու գապահաթ ուղուրընտա ֆէյտա իմմիշիմ
տիր :

Ա.տրիէն . – Պու գապահաթընը՞զ նէ իմիշ պագա-
լըմ :

Բօռէն . – Մատամ քի պէօյլէ պիր իմթիյաֆտա պու-
լունմագ լազըմ կէլիյօր , պու գապահաթըմ թէնպէլլիք
օլտըղընը իպրար իտէրիմ . . . էվվէթ , թէնպէլլիք տիր . . .
հէր տիւրլիւ զայըէթի ֆիլբիյէտէն , մէսուլիյեէթի մա-
նէվիյեէտէն վէ թէչէպպիւստէն նէֆրէթի իմմէք տիր :
Աբբայ ա՛լ-կրինելինին պանա վէրտիյի պին ի.լի եիւզ ֆը-
րանք սէնէվի իրատալա տիւնեանըն էն՛ մէսուտ պիր ատէ-
մի կիպի նաշար ըտըմ . քէնտիսինին նէճապէթի էֆքեար
վէ ֆէրասէթ ու իսթիդամէթինէ իմթիսալըմ վար ըտը-
անըն էֆքեար վէ տիլխահը պէնիմ էֆքեար վէ տիլխա-
հըմ կիպի իտի : Իշիմի պիթիրիր պիթիրմէզ , օտաանս չէքի-
լիր , ասպամը եագար վէ պաղը քէօքլէր իլէ գարընըմը
տօյուրուր ըտըմ . պաաէհու , ֆէյլէսօֆլըղա սահիր մէճ-
հուլ պիր քիմիագ ալարագ միւլահազաթ տէրեասընա

տալար , վէ ֆիլքրիմին սէրպէսթի սէրպէսթի տէվէրանընա
մէյտան վէրիր իտիմ . ֆիրրիմ տահի պիւթիւն կիւն
զապթ ու թազէվիդ ալթընտա պուլունտըղընտան , պու
սէրպէսթլիյի կէօրիւնճէ , պէնի է՛ն լաթիֆ միւլահազաթ
վէ իտայալաթա սէվգ իտէր իտի : Ո զէման զիհնիմ պիր
թագըմ էֆքեարը քիւսթահանէ իլէ պիլմէմ նէ՛րէյէ գա-
տար սիւրիւքլէնիպ կիտէրէք , կէրէք էֆէնտիմ վէ կէրէք
տիւնեանըն է՛ն պէօյիւք էրպապը զէքեասընա հիւքմ ի-
տիյօրըմ զանն իտէր իտիմ : Պու սըթմա իւչ տէօրթ տա-
ատի գատար սիւրէր իտի . պատէհու թահթը պիր ույգու
չէքեր իտիմ : Հէր տապահ իրթէտի կիւնքի էքմէյիմտէն
էմին օլարագ վէ միւսթագպէլ հագգընտա հիչ պիր էնտիշէ
իմմէյէրէք , սէվինճէ իչիմէ կիտէր , ազա գանատի իտէր ,
կէճէնին սիւքիւնէթի արատընտաքի մահզուզիյեէթլէրէ
պէքլէր , վէ րուհսըզ պիր մահքինա կիպի քեազըտլարը
գարալատըղըմ զէման , քէնտի քէնտիմէ . « Վագըա պու
հալտէ պուլունույօրըմ ամմա , էկէր իսթէսէ՛ իտիմ . . . »
տէր իտիմ :

Ա.տրիէն . – (Բօռէնին էֆքեարը ֆէյլէսօֆանէսինտէն
բէք զիյատէ միւթէէսսիր օլարագ .) Շիւպհէսիզ . . . սիզ
տէ պաշգարարը կիպի եիւքսէք պիր մէվգըյա վասըլ օ-
լապիլիր իտինիզ :

Բօռէն . – Էվվէ՛թ . . . վասըլ օլապիլիր իտիմ . . .
լաքին մուդթէտիր օլարըղըմ հալտէ , վասըլ օլմագ նէյյէ
եարար : Շուբհանընը պիլմէյիտինիզ քի պիր տէրէճէյէ գա-
տար սահիպի լիյագաթ վէ էհլիյեէթ օլան ատէմլէրի ա-
վամըն մուհաքքէմէսինտէն եիւքսէք թութան չէյ՝ անլէ-
րին չօգ տէֆա « էկէր իսթէսէ՛ իտիմ » տէմէքլէ իքթիֆա
իմմէլէրի տիր :

Ա.տրիէն . – Լաքին հայաթըն լէզայիզինէ բէք տէ օ
գատար էհէմմիյեէթ վէրմէքտիզին , սաաատէթի հալին պիր
տէրէճէյի վար տըր քի , ինսան եաշընը ալարագճա անըն

իմթէյաճըներ հըաս իտէր . ղալիպա սիղ պուռնաան տա ֆէ-
բաղէթ իմմիչսինիզ տիր ։

Բօաէն . – (Գուրնաղճասըննա կիւլիւմսէ յէրէք .) Ա-
տանըյօրսընըզ , մատմուազէլ . պէն սօն տէրէճէ թէնթէր-
վէր իմ . պանա հէր հալտէ էյի պիր բուպա , էյի պիր
սօպա , էյի պիր տէօշէք , էյի պիր բարչա էքմէք , օրթա-
սը թուզ ըլա տօլաբըբըմըշ էյի վէ քէսկին պիր թուրք ,
էյի վէ պէրլատ սու լաղըմ տըր . լաքին , միղաճ վէ մէ-
զագըմ հէր նէ՛ գատար գարըշըզ օլսա տախի , սէնէվի
պին իլի եուզ ֆրանգ պանա պօղ պօղ եէմիշիր վէ հաթ-
թա պիր աղ շէյ տէ արթըրապիլիյօրսուս ։

Ա.տրիէն . – (Պու ատէմին զարապէթի հալինտէն տօ-
ղայը կիմտիքճէ մէրագը արթարագ , վէ մէրգումըն մէն-
ֆաաթտան ֆէրաղէթ իմմէսինի թէճրիպէ իմմէք իս-
թէյէրէք .) Էյ չիմտի մէմուրիյէէթսիզ գալաբղընըզ
հալտէ , նէ՞ եաբաճագ օրնըզ . նա՞օղ եաշայաճագ օրնըզ ։

Բօաէն . – Իտարէ իլէ պիրիքտիրիլմիշ քիչիւք պիր
քէսէմ վար տըր քի , արբայ տ՚էկրինէինին գուրտըղը ֆէ-
ռաաթըն պիւթիւն թէլլէրինի չէօղիւնճէյէ գատար պանա
էլվէրիր . քէնտիսինին հիյէէքեարլըգ-ւարընտան ալտանտը-
ղըմ ճիհէթէլէ , քէնտիմէ պու թարզիյէյի վէրմէյէ պօղճ-
լուլըմ , վէ ումարըմ քի պու իշ իչուն իւչ տէօրթ կիւն
քիֆայէթի իտէճէք տիր ։ Օնտան սօնրա , քէնտի վիլայէ-
թիմտէ պիր բուսուսմաթ մուհասէպէճիսինին եանընտա
քիչիւք պիր մէմուրիյէէթի էլտէ իտէճէյիմ . տահա չօղ
վագթ օլմատը քի տօսթլարըմտան պիրի պանա պէօյլէ
պիր թէքլիֆտէ պուլընտը . լաքին պու մէմուրիյէէթի տա-
հա զիյատէ քնարլը օլմագլա պէրապէր , պէն արբայ
տ՚էկրինէյի թէրք իմմէք իսթէմէմիմ . Սէքիզ եուզ ֆը-
րանք ըլա եէյէճէք վէ եաթաճագ եէր վէրիյօրլար . պիր
քէրրէ տիւշինիւնիւզ , մատմուազէլ . . . Պէնիմ թապիա-
թըմ պիր աղ վահչիճէ օլտըղընտան , եալընըզ եաշամա-

յը տահա զիյատէ թէրճիհ իտէրիմ . լաքին ագճէյի պի-
յատէճէ վէրտիքլէրինտէն , պու քիւչիւք ույղունըզլըղա
գաթլանըրըմ ։

Բօաէնին էվ իտարէսինէ միւթէալլիպ օլան պու մահ-
ըմանէ սէօզլէրի վէ մէքրուհ եալանըարը սէօյլէր իքէն
կէօսթէրտիյի սաճտըրունըղը թարիճի իմմէք մրւմքինսիզ
տիր . հաթթա պունըն թէճսիրիյլէ մատմուազէլ ար Դար-
տօվիլին գինինինտէքի սօն շիւպհէլէր տախի մահվ ու զահիլ
օլաու , վէ քէմալը մէրատլա ։

— Նէ՞ սէօյլէյօրսընըզ , մօսիէօ , իւչ տէօրթ կիւնէ
գատար Բարիստէն մուճարատա՞ճ մը իտէճէքսինիզ . –
տէտի ։

Բօաէն . – Էօյլէ ումարըմ , ագիղէմ մատմուազէլ .
պու տա պիր գաչ սէպէպլէրտէն իլէրի կէլիյօր . . . (Րիգ-
գաթը գալպ իլէ Ա.տրիէնէ պագարագ , վագտրանէ վէ
միւճասիր պիր սուրէթտէ .) Լաքին պէնճէ գըյմէթ-
տար պիր շէյ վար ըսա , օտա՝ եալընըզ բրէնսէս ար
Սէն-Տիզիէ իլէ վագը օլան մուհավէրէնիզի օգույարագ
սիզ եաշատա վէ սիզին մէվգըտա հիչ պիր գրղտա կէօ-
րիւմէմիչ օլան գըյմէթի հագիգիյէէնիզի քէշֆ իմմիչ օլ-
տըղմը անլատըչ օլտըղընըզդա տահիր գանատթը վիճտանը-
մը պէրապէր կէօթիւրմէք խուսուսը տըր ։

Ա.տրիէն . – (Թէպէսսիւմ իտէրէք .) Ա՜հ , մօսիէօ ,
ֆիգրինիզին եիւքսէքլիյի հագգընտա պիր աղ էվվել պատթ
իլէտիյիմ խալիսանէ սիմայըշլարը պու գատար էրքէն-
տէն պանա իյատէ իմմէքյինիզ . պէն պու պագատէ նան-
քէօրիւք իմմէնիզի տահա զիյատէ թէրճիհ իտէրիմ ։

Բօաէն . – Պէն սիղէ միւտահէնէ իմմէյօրըմ , մատ-
մուազէլ . հէմ միւտահէնէ նէյէ եարար . պիր տահա
պիրի պիրիմիզի կէօրէմէյէճէյիզ . Խա՛յր , պէն սիղէ միւ-
տահէնէ իմմէյօրըմ . . . զիրա սիզին նատըլ պիր մախ-
լուգ օլտըղընըզը անլամըշըմտըր . հէրսի պունատան խա-

ըէթ տիր. սիղճէ գալիպ կէօրունէճէք պիր նօգթա վար ըսա, օ տա՝ խալանըզլա վագը օլան մուհավէրէնիզի օգույարագ հագգընըզտա բէյտա իթմիշ օլտըղըմ էֆքեարըն սիզի կէօրմէքըչ պիւս պիւթիւն միւքեմմէլլէշմիշ օլմասը տըր. իչթէ թաալիաթընըզըն չիմոխյէ գատար պէնճէ մէճհուլ օլան պագը ճիհէթլէրի չիմոի ինտիմաճ պիւս պիւթիւն աչիքճարէ չըգմըշ տըր։

Ատրիէն. – Հագըգամէն սիզ կիմ տիքճէ պէնի թէաճճիւպտե պըրագըյօրսընըզ։

Բօտէն. – Նէ՞ եաբայըմ, մատմուազէլ, հագգընըզտա տէրքեար օլան հըսսիյեաթը գալպիմի աչըգտան աչըգա պէյան իտիյօրըմ. կիւզել վէ խայըրլը շէյլէրե կէօսթէրտիյինիզ մուհապպէթի ֆէվգ էլ ատէյի, զէվգիյաթը ճիսմանիյէ վէ նէֆսանիյէ հագգընտաքի րիայէթի տինտարանէնիզի, պիր ալեմի պալայա եէթիշմէք խուսուսընտաքի շիտատէթի մէյէլանընըզը, գատընըն մահքիմ օլտըղը պիր թագըմ էսիրանէ ատէթլէրէ գարշը կէօսթէրտիյինիզ հագաարէթի ճէսուրանէյի շիմոի քեամիլէն թագտիր իտիյօրըմ. էվվէ՛թ, ֆօտուլ, խօտապին վէ իսթիհզայա շայէսթէ օլան ատէմիէրի մուհաքէմէ էմիինտե իպրազ իթտիյինիզ մաղրուրիյէթի շիմոի տահա էյի թագտիր իտէպիիյօրըմ։ Դու խօտապին ատէմիէրին էֆքեարընա վէ քէնտի չիրքին թաալլիըլէրինէ մուվաֆըգ սուրէթտե եաբմըշ օլտըգլարը գանուն ահքտամընա նազարէն՝ գատըն գըսամը քէնտիլէրի իչուն եարատըլմըշ պիր մախլուգ տըր։ Անլէրին զիուիմիունճէ, պայագը ճինսատէն օլան վէ ճանը պուլընտըղընա պիլէ գատինալլար մէճլիսի թարաֆընտան իբի ըէյ իլէ անճագ գարար վէրիլմիշ պուլընան պիր գատըն՝ չիւրիւմիւշ մահվ օլմուշ վէ օթուզ եաշընտա իքէն իսթիյարլամըշ օլան պու քիւչիւք պէյզատէլէրուէն պիրինին խըտմէթքեարը օլաճագ օլուրսա, քէնտիսինէ պին գահ մէսուա վէ պահմիյար ատա իթմէլի իմիշ. պու զալըմլար՝ հէր տիւրլիւ սուի հալտէն օսանմըշ օլտըգլարը ճիհէթլէչ, խարատէ հիւզ թուրթուգլարը պիր զէմանտա իսթիրահաթ իթմէք իսթէյէրէք, հէնուզ նաշամադա պաչլամագ արզուսընտա պուլընան պիչարե գըզլարլա էվլէնմէք սուրէթիյլէ հայաթլարընա կիւզել պիր խիթամ վիրմէք ատվատասընա տիւշէրլէր։

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ՝ պու թէհլիքէլի ատէմի միւտահէթի էօմրինտե իլք տէֆա օլարագ կէօրունիւյու ճիհէթլէչ, մէրգուման քէնտի էֆքեար վէ միւլահազաթընա թէմամըյլա մուվաֆըգ սուրէթտե իտարէյի քէլամ իթմէքտե օլտըղընտան տօլայը թէաճճիւպ իթմէմիշ օլտա իտի, անըն շու հիճվիյաթի նէվինտէն օլան ատօզլէրինէ գարշը կիւչճէճէյի տէրքեար ըտը։ Մէզպուրե, նատիր իւլ էմսալ պիր զէքեավէթէ մայիք ժէզիւիթլէրտէն պիրինին գարշըսընտա պուլընտըղընը, վէ պու ժէզիւիթլէրին՝ բօլիս խաֆիյէլէրինին մալիւմաթի վէ թէտապիրի իլէ պէրաբէր պիր իթիրաֆ բաբազընըն ֆէրասէթի ֆէվգ էլ ատէսինէ մայիք օլտըգլարընը ունուտտըյօր, վէ եա տահա տօղրըսը պիլմէյօրտու. Ֆիլ հագգըգա պուռնալար էֆքեարը չէյլթանէթքեարանէ իլէ մութթասըֆ բաբազլար օլուպ, Դիւվիէ պագը հայլանաթ գըրընթըլարընտան պիր վիճուտա թէշքիլ իթտիյլ կիպի, պուռնալար տախի պագը մալիւմաթը խաւատուսիյէ, իթիրաֆլար վէ մէքթուպլար վասըթտըլյա պիր թտապիաթ վիճուտե կէթիրիլլէր։ Ատրիէն՝ Բօտէնին ատօզիւնիւ քէմալէք չէօյլէ տուրտուն, հաֆթա պէօյլուք պիր ժէրագյա տինլէմէքտե իտի։

Ժէզիւիթ իսէ՝ ատօզլէրինին հասըլ իթտիյլ թէէսիսաթտան էմին օլարագ հիսսէթթի պիր թտավը ըլա տէտի քի.

— Խալանըզ քրէնատս տը Ազն-Տիվիե իլէ սրբայ տ'էկզիմինեի սիզե տիվանէ նազարըյլա պագըյօրլար ըտը. զիրա սիզ պու զալըմլարըն իչերիտե պօյնընըզդա կէչիրէճէք-

լերի պօյունօրաղա գարշը ըսեան իսկյօր , վէ էսարէթին մուճիպի ար ու հիճապ օլան ֆէնալըգլարընսան նէֆրէթ իսէրէք , իսթիգլալիյէթին էվլադը մէշրուաըլլա մուսթագիլ վէ հուրրիյէթին ֆէզայիլի նէճիպէսիյլէ հիւրը օլմագ իսթէյօր իսկնիզ ։

Ադրիէն . – (Թէաճճիւպի բէյ տէր բէյ արթարագ) Լաբին մօսիէօ , նասըլ օլույօր տա պէնիմ էֆքեար վէ միւլահազաթըմ սիզճէ մալիւմ օլապիլիյօր ։

Բօռէն . – Էվվէլէն՝ մատամ որ Սէն-Տիզիէ իլէ վագը օլան մուհավէրէնիզի օգուսմագլըղըմ սայէսինտէ սիզի թէմամըյլա թանըրըմ . (Գուրնազճա պիր թարզտա Ադրիէնին եիւզիւնէ պագարագ .) Սանիյէն՝ էկէր պիմ թէսատիւֆ վէ ֆագաթ թէտապիրի մուխթէլիֆէ իլէ հէր իքիմիզ տէ այնը մագսատտա իսրամէթ իսկյօրսագ , էֆքեար վէ միւլահազաթըմըզ նէ՞ իչուն այնը մէրքէզտէ օլմասըն ։

Ադրիէն . – Տիբրինիզի անլայամայօրըմ . . . Հանգը մագսատտան պահս իսկյօրսընըզ . . . ։

Բօռէն . – Հէր եիւքսէք , ալիճէնապ վէ հուրրիյէթ-քէրվէր ֆիքրին տախմա թաագիպ իսէճէյի մագսատտան պահս իսկյօրըմ , մատմուազէլ . պաղըլարը սիպին կիպի հըսսիյեաթը թապիյեէ սախգասըլա վէ ատէթա խֆայա մէմուր օլտըգլարը վազիֆէի մուհիմմէյի թագտիր իթմէքսիզին պու մագսատտա տօղրու հարէքէթ իսէրլէր . մէսէլա՝ սիզ էն զիյատէ ինճէ հուզուզաթլա մալամալ օլտըղընըզ վէ հրասիյեաթընըզը մահզուզ իսէն հէր տիւրլիւ թէլէզզիւզաթլա մուհամմ պուլընտըղընըզ զէման մահզա կիւզէլ օլան շէյլին ճազիպէսինէ վէ հուզուզաթ իչթիխյաճընա՝ մը թագտ օլույօրսընըզ զաննընտասընըզ . խա՛յր , մատմուազէլ , խա՛յր . զիրա օ հալտէ սիզ մահզա նաթէմամ վէ խօտբէրէսէթ պիր մախլուգ , զայէթ ինճէ պիր միզաճ սահիպի պիր խօտպին օլաճագտընըզ . հալ

պու-քի սիզ հաշտա պիր կէնճ իչուն պու հալ բէք մէքրուհ պիր շէյ օլուր , ապիզէմ մատմուազէլ ։

Ադրիէն . – (Իսթէմէյէրէք Բօռէնին հիւքմիւնէ մաղլուպ օլմագա պաշլամըշ օլտըղընսան , ըզտըրրապը գալպ իլէ .) Լաբին , մօսիէօ , պու մուհաքէմէի չէտինէնիզ պէնիմ հագգըմտա՞ մը վագը օլույօր ։

Բօռէն . – Էկէր սիզ սալթանաթը՝ սալթանաթ իչուն սէվմիշ օլսա իսկնիզ , չիւնգհէսիզ քի հագգընըզտա պէյլէ պիր մուհաքէմէտէ պուլունապիլիր իսկմ . լաբին , խա՛յր , սիզ պաշգա պիր տույգու իլէ մնւթթիասըֆ սընըզ . մէրամըմը ազաճըզ իյղահ իսէյիմ . պու հուզուզաթըն իհթիյաճաթընը տախմա հըսս իթթիխինիզ ճիհէթլէ , անլէրին գըյմէթ վէ ֆըգտանընը տա հէր քէսատէն զիյատէ հըսս իսէրսինիզ , տէյի՞լ մի ։

Ադրիէն . – (Ծէմալը տըգտաթ վէ մէրագլա .) Էվվէթ , տօղրու սըր ։

Բօռէն . – Ֆագըր , մէճհուլ վէ ֆագաթ չալըշգան օլտըգլարը հալտէ տարաթ վէ թէճէմմիւլաթընըզա այիտ ասարը նէֆիսէյի իմալ իտէն սէնատաթ քեարլար զաթէն նագարը չիւքրան վէ թէվէճճիւհինիզի ճէլպ իթմիյէր տիր , տէյի՞լ մի ։

Ադրիէն . – (Հըսսիյեաթընըն պու գատար միւքէմմէլէն թագտիր վէ եա քէշֆ իսկլսիյինտէն տօլայը կիթտիքճէ հայրան օլարագ .) Էվվէթ , հաթթա պու չիւքրանիյէթ վէ թէվէճճիւհ գալպիտէ օ տէրէճէ քէօքլէշմիշ տիր քի , պիր կիւն գույումճուգ սէնատաթընըն ասարը նատիրէսինտէն մատտա օլան պիր գապ իւզէրինէ՝ սաթանըն իսմի եէրինէ եապանըն իսմինի հէքք իթթիրտիմ . պու էսէրի նէֆիսին եապըճըսը՝ օ վագթա գատար մէճհուլ վէ ֆագըր պիր սէնատաթքեար իքէն , անտէն տօնրա քէնտի չանընա լայըգ պիր մէվգը իհրագ իյլէտի ։

Բօռէն . – Կէօրիւյօրսընըզ ա՛ , քէշֆիյաթըմտա խա-

թա իթմէմիշիմ տիր. Հուղուզաթ վէ ղէվղիյաթա օլան բաղպէթինիզ՝ անէրի սիզէ թէտարիք իտէն էշխաս հագ-դընտա սիզի միւթէշէքքիր վէ միննէթքեար իտիյոր. Ֆա-գաթ հէքսի պուննան իպարէթ տէյիլ տիր. պէն պաշ-գալարընտան նէ՛ էյի վէ նէ՛ տէ քէօթիւ տէյիլ իսէմ տէ, պանա ասլա քէտէրի մուճիպ օլամայան պիր թագըմ մահրումիյէթլէրէ ալըշմըշ օլտուղումտան, դօմշումըն մահրումիյէթլէրինտէն սիզին գատար միւթէէսսիր օլմամ. սիզ իսէ սատտէթի հալ իչինտէ եաշամաղա ալըշմըշ օլ-ուրդընըզտան, պիր պետպախթըն հալինէ չիւպհէ եօգ քի հէր քէտէն զիյատէ մէրհամէթ իտէրսինիզ. Համթա սէ-ֆալէթտէն օ գատար քէտէր տույտուրընըզ քի, անա տիւչար օլան պիչարէկտառնա աճըյըպ իմտատ իթմէմէք սիզճէ գապիլ օլամազ՝

Ա.տրիէն. – (Բօտէնին մէնհուս ճադիպէսինէ մէֆ-թուն օլմազա պաչլատըղընը հըսս իտէրէք.) Ֆիլ հագը-գա սիզի տինլէտիբճէ, մատամ որ Սէն-Ցիզիէ իլէ ադբայ տ'էկզինեհինին քէմալը չիտէթլէ մուախազա իթմիշ օլտըղ-լարը էֆքեարըմը պէնտէն պին գաթ կիւզել մուտաֆսա իթմէքտէ օլտըղընըզա գանտամի հասըլ իտիյորում՝ Օ՛Հ, սէօյլէյինիզ, էֆէնտիմ, սէօյլէյինիզ... սիզի նէ՛ գատար մահզուզիյէթ, նէ՛ գատար իֆթիխար իլէ տինլէմէքտէ օլտըղըմը թատիֆ իտէմէմ՝

Պու սէօզլէրի սէօյլէտիքտէն սօնրա Ա.տրիէն՝ հէյէ-ճանա ուդրամըշ վէ կէօզլէրինի քէմալը թէվէճճիհ վէ մէրագլա Բօտէնէ աթթի իթմիշ օլտըղը հալտէ, քէնտիսի-նէ մախսուս պիր հարէքէթի նադիքտառնէ իճրատըյլա, Բո-տէնի պիր էյիճէ թէտգիգ իտէպիլմէք իւզրէ ալիտուն ըէնկինտէքի սաչլարընըն ուզուն պիւքիւմլէրինի արդա-սընա ատըր. Բօտէն իսէ սէօզիւնէ չու եօլտա տէվամ իյլէտի.

— կէրէք մատամ որ Սէն-Ցիզիէ վէ կէրէք ադբայ

տ'էկզինեհինին էֆքեար վէ հըսսիյաթընըզը թատիր իտէմէ-միշ օլտըղլարընտան տօլայը թէճաճճիւպ իտիյորսընըզ, տէյին մի, մատամուազէլ. լաքին չիմտի մուհաքէմէ իթտի-յիմ կիպի պու ըիյաքեար, դըսդանճ վէ տէսիսէքեար ա-տէմլէր իլէ սիզին արանըզտա նէ՛ նօգթաի իթթիֆագ վար տըր, Պունլարըն քէօր քէօրիւնէ պուղդ ու ատավէթլէրի-նին նէնի պիր էմնարէսինի տահա իսթէ՞ր միսինիզ. կիւյա կիրիֆթատ օլտըղընըզ տիվանէլիքլէր արատընտա էՆ ֆէ-նատ վէ էՆ մէրատուտ հաՆկըսը ըմըշ, պիլիր միսինիզ. պունտան պէօյլէ եաղընըղճա վէ իսթէտիյինիզ կիպի եա-շամագ վէ կէրէք հալը հադըր, կէրէք միւսթադպէլ իւ-չուՆ հէր շէյի սէրպէսթանէ թէրթիպ իթմէք իւզրէ իթ-թիխաղ իթտիյինիզ գատար ըմըշ. ծնղար պու գատարընըզը մէքրուհ, մէրատուտ վէ էտեպէ մուդայիր ատա իտիյորլար. հալ պու քի պու գատարընըզ՝ հուրրիյեէթէ օլան մէյէլա-նը մէճնուՆանէնիզտէՆ մի նէշէթի իտիյորսուս. խայր. հէր տիւրլիւ էսարէթի վէ թագվիզէ գատընը եօղսըզ պիր նէֆ-ըէթտէՆ մի իլէրի կէլիյորսուս. խայր. հիչ քիմսէյէ պէՆ-զէմէմէք կիպի պիր արզուի գարիպտէՆ մի նէշէթի իտիյոր-սուս. խայր. գիրա օվագթ պէՆտէ չիտտէթլէ սիզի թէք-տիր վէ մուախազա իտէճէքտիմ՝

Ա.տրիէն. –(Թագիսթըրըն Բօտէնտէ հասըլ իտէճէյի հիւանի զանՆատան տօլայը մէՃՃուԼՆ օլարագ.) Ֆիլ հագըգա պու գատարըմ պաչգա սէպէպլէրտէՆ նէշէթի իտիյորսուս. պու պապտէ սիզի թէէմին իտէպիլիրիմ՝

Բօտէն. – Պու սէպէպլէրին չայանը թագտիր ահվալ-տէՆ պաչգա պիր շէյ օլմատըղընը վէ օլամայաճաղընը բանա պիլիրիմ՝ Պունճա թէէքսիրաթա տիւչար օլան պու գատարը նէ՛ իչուՆ իթթիխաղ իթտիյինիզ. հէր քէսին գա-տար ուլ իթտիյի ատէթլէրի հիչէ՛ մի սայմազ իչուՆ. խայր. մատամ որ Սէն-ՑիզիէՆին պուղդ ու ատավէթի սէպէ-պիյլէ անըՆ թահթը հիմայէսինտէՆ չըգմազա մէճպուր օլ-

տըղընրզ կիւնէ գատար սիզ պու ատէթլէրէ րիայէթ իթ-
միշ սինիզ տիր : Խալգըն նէզարէթինատէն պէրի գալմա՞գ
իչուն մը . խա՛յր · զիրա պու հալը իսթիհնատա եաշայա-
ճագ օլսա իտինիզ, ահվալը սաիրէատէն եիւզ գաթ զիյատէ
խալգըն նազարը տըգգաթընատա պուլունաճագտընըզ·
նիհայէթ հուրրիյէէթինիզի սուի իսթիհալ իթմէ՛ք մի իս-
թիյօրտընրզ· խա՛յր , պին տէֆա խա՛յր . քէօթիւլիւք իթ-
մէք իչուն՝ գարանլըգ վէ եալընըզլըգ արանըլըը . ֆագաթ
սիզին թուխաճագընըզ վազիյէթատէ , պիւթիւն ամամըն
հասէտքեար կէօզլէրի տահմա սիզէ մահուֆ գալաճագ
տըը : Ո հալատէ , սիզ եաշատա պիր գըզ իւզէրինատէ ասլա
կէօրիւլմէմիշ օլան պու ճէսուրանէ գարարը նէ՞ իչուն իթ-
թիհատ իթտինիզ· Պունըն սէպէպինի պէն սիզէ սէօյլէ-
յի՞մ մի , մահմուտազէլ : Հարէքէթի վագըանըզա՝ բաք
պիր գալպէ , տօղրու պիր ֆիքրէ , մէթին պիր թապիաճա
վէ հուրրիյէէթքէրվէը պիր բուհա մալիք օլան հէր գըզըն ,
տիւչար օլտըը վահիթք գայտընատան քէմալը պուրուր իլէ
գուրթուլմադա մուգթէտիր օլտըղընը իսպահ իթմէք ար-
զուսընատա ըտընըզ· Էվվէ՛թ , սէրքէշ պիր էտիր էօմրիւնիւ,
րիյազէարըգ վէ հագարէթլէ տօղու պիր մայիշէթի գա-
պուլ իտէճէք եէրտէ , հէր քէս հուզուրընատա հիւրը , մէշ-
րու՝ վէ շայանը իհթիրամ պիր էօմր կէչիրմէք իսթիյօրտը-
նըզ· Խիւլասահ քէլամ՝ ինսան օլմագ հայսիյէթիլէ իս-
թիյարը սէրպէսթանէյէ մալիք օլմագ , հէր տիւրլիւ իշ-
լէրինիզին մէսուլիյէթի սիզէ այիտ պուլընմագ , վէ քէն-
տի պաշընա պըրագըլմըշ պիր գաարընըն՝ ագլ , զէքավէթ
վէ իսթիգամէթ ճիհէթլէրիյլէ էրքէք գըսմընատ միւսավի
կէլէճէյինի վէ հաթտա նէզաքէթ վէ հայսիյէէթ ճիհէ-
թիյլէ տէ անը գաթ գաթ կէչէպիլէճէյինի իսպահ իթ-
մէք իսթիյօրտընըզ . . . Իշթէ սիզին էֆքեար վէ նիյաթը-
նըզ պունատան իսպարէթ օլուպ , պու իսէ ալիճէնապանէ
վէ շայանը մէահ ու աչնա տըը : Սիզին հարէքէթինիզէ

իմթիսալ իտէն պուլընաճա՞գ մը : Իւմիտ իտէրիմ : Պուլըն-
մազատ պիլէ , պու թէչէպպիւսինիզ սիզի տահմա եիւք-
սէք պիր մէվգըյա իյսալ իտէճէք տիր :

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլին կէօզլէրի մադրուրանէ
վէ լաթիֆ պիր շաշաա իլէ բարլատագտա ըտը . Եանագ-
լարը խաֆիֆճէ գըզարմըշ, կէօյսիւ եավաշ եավաշ չարբ-
մագտա պուլունմըշ , վէ պաշընը տահի գայրը իսթիյարի
պիր քիպար ու զուրուրլա տիմ տիք թուխմըշ իտի . Նիհա-
յէթ , պու շէյլատան հէրիֆին ճադիտէի միւտիշէսինէ
պիւս պիւթիւն մէֆհումն օլարագ .

— Լաքին , սիզ քի՞մ սինիզ քի պէնիմ է՛ն կիզլի մու-
լահազաթըմը պիլէ թէտգիգ իտիյօր , բուհըմը պէնատէն
տահա զիյատէ պէրրագ կէօրիւպ օգույօր , միւտաէթի
մէտիտէտէն պէրու գալպիմտէ քէօրլէշմիշ օլան էֆքեարը
սէրպէսթանէյէ հայաթը թազե վէրիյօր վէ շէյլէ կէթի-
րիյօր սընըզ· Էվվէ՛թ , սիզ քի՞մ սինիզ քի պէնի քէնատի-
զարըմտա օ գատար եիւքսէլտիյօրսընըզ քի քէնտիմ իչուն
մուճիպի չէրէֆ ու շան վէ պիր էտարէթի ազիմէ ալիճը-
տա պուլընան հէմշիրէլէրիմ իչուն տահի ֆահաէյի պիր
մէմուրիյէթ հյֆա իտէպիլէճէյիմէ վիճատանէն գանատաթ
հասըլ իտիյօրըմ . . . Թէքրար իտէրիմ , մօսիէօ , սիզ քի՞մ
սինիզ ,

Բօտէն . — (Սախթէ պիր սաֆտէրունըզա թէպէս-
սիւմ իտէրէք .) Պէն քի՞մ միյիմ . պիր ազ էվվել աէօյլէ-
մէտիմ մի . պէն ֆագըր պիր իսթիյարըմ քի , գըրգ սէ-
նէտէն պէրու հէր կիւն պաշգալարընըն էֆքեարընը մա-
քինա կիպի եազտրգատան աօնրա , ապշամչարը տահի քէն-
տի օտաճըզըմա չէքիլիր վէ օրատա էֆքեար ու միւլահա-
զաթը մահսուսէմնէ իչթիդալ իտէրիմ . էվվէ՛թ , պէն ֆա-
գըր պիր իսթիյարըմ քի , օտաճըզըմ տէրսինինատէ գա-
գըր պիր իսթիյարըմ քի , օտաճըզըմ տէրսինինատէ գա-
լարագ , զանն օլընտըզընատան տահա եագըն պիր մագսա-
տա տօղրու հարէքէթ իտէն ալիճէնապ ֆիքրէրին մուա-

մէլաթընա հագըը պուլունուբ , վէ աղաճըզ տա իչթիրաք իտէրիմ . . . Իչթէ պունըն իչուն պիր ազ էվվէլ կէրէք սիզ վէ կէրէք պէն այնը մագասատա խըտամէթ իտիյօրըզ տէտիմ . լաքին սիզ միւլահազա իթմէյէրէք վէ տահմա քէնաի նատիր իւլ էմնալ վէ մուգատաէս մէյլիյեաթընըզա իթտաաթ իտէրէք խըտամէթ իտիյօրընըզ : Սէօվիւմէ իթթիֆատ իտինիզ , ազիզէմ մատմուազէլ . տահմա կիւզէլ , սէրպէսթ վէ պախթիյարանէ կաշայընըզ . Իչթէ սիզին վազիֆէնիզ պու տըր քի , զանն իթտիլինիզտէն տահա զիյատէ բահմանի տիր . էվվէ՛թ , էթրաֆընըզը տահմա սալթանաթ վէ սէնայիյէ միւթէալլիգ հէր տիւրլիւ էշեաի նէֆիսէ իլէ իհտաթա իտինիզ . Հըսսիյաթընըզը տահա զիյատէ ինճէլթինիզ . Հուզուզաթ վէ զէվգիյաթընըզը տահա զիյատէ տըգգաթլա ինթիխապ իլէ միզաճընըզը ըսլահ իտինիզ . Կարընտան իթթիֆարէն սիզի կալընըզ վէ սէրպէսթ կէօրէրէք էթրաֆընըզը ալաճագ վէ սիզի քէնաի բէնէյէրինէ տիւշմիւշ գօլայ ալտանըը պիր ավ զանն իտէճէք օլան պիր սիւրիւ ահմագ վէ չիրքին հէրիֆլէր իւզէրինէ՝ ֆիքը , նէզաքէթ , կիւզէլլիք վէ խուլուս ճիհէթիյլէ թէհաքքիւմ իտինիզ : Անլէրին ահմագճա վէ նէքսճէ իտտիալաըընը իսթիհզա վէ քէնաիլէրինի րէզիլ վէ րիւսվայ իտինիզ . պու տիւնեանըն գրալիչասը օլընըզ վէ գրալիչա կիպի տէ հիւրմէթ գազանմադա պագընըզ . . . Սէվինիզ . . . չէօհրէթ պուլընըզ . . . մահզուզ օլընըզ . . . տիւնեա իւզէրինէ սիզին վազիֆէնիզ պու տըր . հիչ պիր չիւպհէյէ զահիպ օլմայընըզ . Ձէննապը Հագգըն սիզէ մէպզուլէն պախչ իթմիչ օլաըզը չիչէքլէր՝ պիր կիւն միւքէմմէլ մէյվէլէր վէրէճէքլէր տիր : Էկէր սըրֆ հուզուզաթ իչուն եաշամագ ազմինէ պուլունաճագ օլուրսանըզ , ալինճէնապ պիր բուհրն արզու իտէպլէէճէյի է՛ն նէճիպ մագասատ իչուն եաշամըզ օլուրսընըզ . . . Իհթիմալ քի պիր գաչ սէնէյէ գատար պիրի պիրիմիզի եինէ կէօրիւրիւզ . Ֆագաթ

օ վագթ սիզ պիր գաթ տահա կիւդէլէշմիշ , չէօհրէթեապ օլմուշ օլաճաղընըզ կիպի , պէն տէ պիր գաթ տահա իսթիյարլաշմըշ վէ հէր քէս հուզուրընտա բիւչիւլմիւշ օլաճաղըմ . Լաքին պէիս եօգ . պիզ եէքտիկէրիմիզէ հիչ պէնզէմէզ իտէք տէ , հէր իքիմիզին արատընտա պունտան պէօյլէ հիչ քիմսէնին գաթ իտէմէյէճէյի կիզին պիր րապթա , պիր իսթիխլաթ պագը մէվճուտ օլմադընը չիւպհէսիզ քի խաֆի պիր սէտա չիմտի սիզէ իսթիար իտիյօր :

Բօտէն պու սօն սէօզլէրի օ գատար տէրին պիր հէյճան իլէ իրատ իթմիշ իտի քի , Ատրիէն տահիգաի տէհչէթլէ սարսընըը : Ժէզիւիթ՝ ատէթա եիւրիւմէքսիզին ագլարընը սիւրթէրէք վէ տէօշէմէ իւզէրինտէ եըլտըզ կիպի եավաշ եավաշ սիւրիւնէրէք Ատրիէնէ եագլաշմըշ վէ ֆագաթ մէրգումէ պունըն ֆարգընա վարամամընշ ընը . Հաթթա պալէատէքի սէօզլէրի օ տէրէճէ շէվգ ու հարարէթլէ սէօյլէմիշ իտի քի , տօղուն չէհրէտի խաֆիֆճէ գընզարմընշ , վէ սիմսարընըն չիրքինլիյի տահտի՝ եըլտըզ կէօզլէրինին ահմէդլի շաշաապ մուգապիլինտէ սանըրսընըն քի զայդ օլմընշ ընը . կէօզլէրի իսէ՝ օ պըրատա եուվարլագ պիր տուրթմատէ աչընմընշ վէ Ատրիէն իւզէրինէ տիփիլմիշ գալմընշ ընը : Ատրիէն իսէ՝ էյիլմիշ , տուտագլարը եարը աչըգ գալմընշ վէ տօղուզը գընսընմընշ օլտըզը հալատէ , պագընընը ժէզիւիթին կէօզլէրինտէն այրըտամամագտա , վէ Բօտէն սէօզիւնիւ քէտմիշ պիթիրմիշ իքէն քէնաիտի հէնուզ անը տինլէմէքտատէ իտի : Պու կիւզէլ վէ նադիք գընճըզդաղընը՝ ժէրգում զայըֆ , պէտչէհրէ վէ մուբտաո իսխիյարը թէմնաշա իլէ հըսս իթտիյի թէէսիրաթը թտարիֆ իթմէք գապիլ օլամագ : Եըլտըզլարընը գուշընտ իւզէրինտէ իճրա էյլէտիքլէրի սէհրէ տաիր օլան մուգայէսէյի տահիհէ՝ պէնզի պու ֆէվգ էլ ատէ թէէսիրաթ հագգընտա պիր ֆիքը վէրէպիլիր :

Բօտէնին թէտապիրի բէք մահիրանէ վէ բէք էյինիյէթ-

լի իտի ։ Մատուռապէլ տը Գարտօվիլ օ վագթա գատար նէ՛ միզաճըը վէ նէ՛ տէ մէյլիյաթը թապիյեէսինի միւլա-հազա վէ մուհաքէմէ իթմէմիշ , եալընըզ անլէրէ թէնտատէ օլմուշ ըտը . դիրա պուննալար զարարօրզ վէ մահ-զուզիյեէթի մուճիպ չէյլէր իտի ։ Շու հալտէ , պիր զէ-քեաի ֆէվգ էլ ատէ սահիպի օլան պու ատէմին՝ էվվէլ-ճէ մէզպուրէ հագգընտա թէքտիրաթ վէ մուախազաթը տայի օլմուշ պուլընան մէյլիյաթը մէզքիւրէյլի մէտո ու սէննա իթմէքլէ իքթիֆա իթմէյիպ , հաթթա անլէրի ալ-ճէննապանէ , միւքէմմէլ վէ րահմանի ատտ իտէրէք քէն-տիսինի թէպրիք իթտիյինտէն տօլայը , Ատրիէնին նէ՛ գա-տար մէսրուր վէ մաղրուր օլաճաղը անլաշըլապիլիր ։

Էկէր Րօտէն եալընըզ Ատրիէնին իզզէթի նէֆսինի օխշայաճագ օլտա իտի , տէտայիսի իտայընանէսինտէ մու-վաֆֆագ օլամայաճաղը թապիի իտի . դիրա Ատրիէնտէ էտնա մէրթէպէ քիպիրլիք վէ իստըբէրէմթլիք եօղ ըտը . Րօտէն տախի իչին պուրտաընը բէք ալէտա պիլտիյինտէն , մէրգումէնին գալպինտէ թահրիք վէ թէհլիճի միւմքին օլան տույդուլարտա միւրաճաատթ իթմէքտէ իտի ։ Մէր-գումըն թէշվիգ իտիյօր վէ հայրան օլըյօր կիպի կէօրիւն-տիւյիւ չէյլէր հագըգաթէն թէշվիգ վէ հայրէթէ շայէս-թէ իտիլէր ։ Պինաէն ալէյհ՝ պուննա խայընանէ վէ միւտ-հիշ թէսավվուրաթը հավի օլան պու լիսանը խապտաէթ-պէյանա պիչարէ գըզ նա՞սըլ գաբըլըպ ալտանտամազ ըտը։

Ատրիէն՝ ժէզիւիթին նատիր իւլ էմնալ ագլ ու զէ-քեավէթինէ հայրան օլարագ , մէրգումըն գաստէն աէօյ-լէմիշ օլտըղը պիր գաչ կիշի վէ էտրարի աէօզլէրտէն մէ-րագը չիտտէթլէ թահրիգ օլունտը , վէ պու մուխաթա-բալը ատէմին քէնտի ֆիքրի իւզէրինտէ իճրա իթտիյի թէէսիրաթը դարիպէյհ պիր մանէա վէրմէյհէրէք , վէ պու եաչտա , պու զէքեավէթտէ պուլընան պիր ատէմին է՛ն միւշքիլ պիր վազիյէթտէ պուլունտուղընը տիւշինինի-

ճէ իհթիրամ թէտրանէ պիր չէֆգաթ վէ մէրհամէթ հըսս իտէրէք , քէնտիսինէ մախտուս օլան խուլուս վէ թէվէճ-ճիւհի գալպ իլէ տէտի քի .

— Սիզին հայսիյեէթ վէ գալպինիզէ մալիք օլան պիր քիմսէ՝ միզաճը ահվալէ թապի օլուպ գալմամալը տըր . սիզին պիր գաչ սէօզլէրինիզ նազարըմտա եէնի եէնի ու-ֆուգլար աչտր . Նասիհաթլարընըզըն իլէրիտէ պանա բէք ֆայտէյի օլապիլէճէ յինի հըսս իտիյօրըմ . խուլասա՝ պէնի պու խանէտէն գուրթարմագա կէլէրէք , վէ ֆամիլեամըն տիկէր էֆրատընա ըզհարը սատագաթ իտէրէք , հագ-գըմտա օ գատար էսէրի թէվէճճիւհ վէ ինսանիյէթի կէօս-թէրմիշ օլտընըզ քի , անլէրի ունուտաճագ օլուրսամ , բէք պէօյիւք նանքէօրլիւք իթմիշ օլուրըմ . . . ։ Շանընըզա նալայըզ վէ ֆագաթ էմնիյէթլի պիր մէմուրիյեէթտէն մահրում օլտընըզ . . . պինաէն ալէյհ՝ միւսատտէ իտի-նիզ տէ . . . ։

Րօտէն . – (Մաթէմճնաք պիր չէհրէ իլէ մատմուազէլին սէօզինիւ քէսէրէք .) Օ պահտը գաբայընըզ , աղիզէմ մատմուազէլ . պէն հագգընըզտա ֆէվգ էլ ատէ պիր հիւս-նիւ թէվէճճիւհ հըսս իտիյօրըմ . սիզինլէ հէմֆիքեար օլ-տըղմտան տօլայը քէնտիմի պահթիյար ատտ իտէրիմ . վէլհասըլ՝ պիր կիւն պու պիչարէ իհթիյար ֆէյլէսոֆընն նասիհաթլարընա իհթիյաճընըզ պուլունաճաղընա գաթի-յէն իթմատըմ վար տըր . պու սէպէպլէրտէն տօլայը , հագգընըզտա իսթիգլալիյէթի քեամիլէմի մուհաֆիզա իթ-մէք իսթէրիմ . . . ։

Ատրիէն . – Լաքին սիզէ թագտիմ իթմէք արզուսըն-տա պուլընտըղըմ հէտիյէյի գապուլ իտէճէք օլուրսանըզ , պիլտաբս պէն սիզին մինննէթտարընըզ օլաճաղըմ ։

Րօտէն . – (Կիւլիւմսէյէրէք .) Օ՛հ , աղիզէմ մատ-մուազէլ , սիզին ուլուվվը ճէննապընըզ՝ պաշգալարընըն տէյնի շիւքրանիյէթինի տահտա թահգիգ իթմէք իսթէ-

տիլինի թէալիմ իտէրիմ. լաքին, թէքրար իտէրիմ քի սիզ. տէն հիչ պիր շէյ գապուլ իտէմէմ . . . Պունըն սէպէ. պինի պէլքի պիր կիւն անլաթսընըզ :

Ա.արիէն . – Պիր կիւն մի :

Բօաէն . – Շիմտիլիք պունատան ղիյատէ պիր շէյ սէօյ. լէմէք պէնճէ միւմքինսիզ տիր , մաամուատէլ : Պունատան պաշգա, սիզատէն պիր հէսիյէ գապուլ իտէճէք օլուրսամ, սիզատէ կէօրիւլէն է յի վէ կիւզել հալէրի նա՞ըլ սիզէ սէօյ. լէյէպիլիրիմ : Պիլաքս էկէր սիզէ վիրտիյիմ նասիհաթ. լարատան տօլայը պոնա պօրճլու գալաճագ օլուրսանըզ, տահա է յի օլուր : զիրա օ հալտէ սիզատէ թէքտիրէ շայան պիր շէյ կէօրէճէք օլուրսամ , սիզի թէքտիր իչուն տա. հա ղիյատէ սէրպէսթ պուլունըրըմ :

Ա.արիէն . – Տէմէք տիր քի , հագգընըզտա գալպիմ. տէ ճայիկիր օլան հրսաը շիւքրանիյէէթի արզ իթմէք պէն. ճէ միւմքինսիզ տիր , էօյլէ՞ մի :

Բօաէն . – (Սախթէ պիր հէյէճան իլէ .) Խայր . . . խայր . . . սէօզիւմէ իթիմատ իտինիզ , ադիղէմ մատմու. ազէլ . էօյլէ պիր զէման կէլէճէք քի հէմ սիզին վէ հէմ տէ պէնիմ չանըմըզտա լայըգ սուրէթտէ շիւքրանիյէէթի պօր. ճընըզը իյիճա իտէճէքսինիզ :

Պու սըրատա պէքճի գաարընըն օտայա կիրմէսիլէ մուհաւէրէի մէգքիւրէ մուղգաթի՝ օլսու : Պէքճի գա. արն Ա.արիէնէ խիթապէն տէտի քի .

— Մատմուազէլ , աշաղըտա ուֆաճըգ վէ գանպուր պիր իշճի գըզ կէլիյոր սիզին իլէ գօնուշմագ իստիյոր. տօգթէօր էֆէնտիննին էվամիրի ճէտիտէսի մուճթիպինճէ սիզ իստէմէյինիզ ատէմի գապուլ իթմէյէ մէէզուն օլսըզը. նըզտան , մէրգումէ գըզըն հօգարը չըգմասը լազըմ կէ. լիպ կէլմէսինին սիզատէն օտրմայա կէչտիմ . . . գիրա իս. թիւ պաշը օ ատրէճէ իչէմիւրտէ տիր քի , նէզտինիզէ կէ. լիրմէյէ ճէսարէթ ալամատըմ :

Ա.արիէն . – (Պէքճի գաարընըն վէրտիյի մալիւմաթ. տան՝ կէլէն գըզըն Մայէօ օլսըզընը տէրք իտէրէք , քէ. մալը կէրմի իլէ .) Հօգարը կէլսին , հօգարը կէլսին :

Գաարն . – Մ. տօգթէօր արտապասընը տախի թահթը էմրինիզէ վազ իթմիշ տիր . պարկիրլէրի արտապայա գօշ. տըրալըմ մը :

Ա.արիէն . – Էվվէթ . . . պիր չարեէք սաաթա գա. տար հազըր օլսուն :

Պէքճի գաարն էվամիրի մէգքիւրէյի համիլէն օտա. տան տըշարը չըգար , Ա.արիէն Բօաէնէ միւթէվէճճիհէն .

— Զաննըմ՝ հաքիմ էֆէնտի մարեշալ Սիմոնըն գըզ. լարընը ալըպ պուրայա կէթիրէճէք տիր , տէյի՛լ մի :

Բօտէն . – Ջանն իտէրիմ, մատմուազէլ (Գայտօրըզճա պիր թարզտա .) Լաքին պու գանպուր իշճի գըզ քիմ օ. լույօր ։

Ատրիէն ։ – (Հէյէճանըլը պիր սէտա իլէ .) Պէնի պու խանէտէն գուրթարմագ իչուն հէր տուրլու թէհլիքէյի կէօզէ ալտըրըպ կիճէլէյին պուրայա կէլէն եիկիթ սէ. նատթքեարըն մանէվի հէմշիրէսի տիր ։ – Պու կէնճ գըզ՝ նատիր իւլ էմնալ վէ մուքէմմէլ պիր մահլուգ տըր . պու տէրէճէ հագիր պիր գըյաֆէթ ալթընտա՝ պու գատար ալիճէնատ պիր ֆիքը վէ գալպ հիչ պիր զէմանն կէօրիւլմէ. միշ տիր . . . ։

Ատրիէն՝ Բօտէնին տախի Մայեէօ կիպի հէմանն այ. նը ճիամանի վէ մանէվի ահվալէ մալիք օլտըղընը տէրխա. թըր իտէրէք , պիրտէն պիրէ տուրտու . պատէհու , պու սիւքիւթի նակէհանիտէն տօլայը էքէյիճէ միւթէաճճիպ գալմըշ օլան ժէզիւիթին եիւզիւնէ էմնալտըզ պիր լէթա. ֆէթլէ պագարագ .

— Խա՛յր . . . նէզաքէթի գալպ վէ նէճապէթի էֆ. քեարըն՝ մահզա թէսաատիֆ վէ եա սէրվէթ սէմէրէսի օ. լան մէզիյաթ վէ մուհասէնաթը պաթըրէտէն իլէրի կէլ. մէտիյինի իսպաթ իտէն եալընըզ պու սէֆիլ գըզճըղաղ տէյիլ տիր . – տէտի ։

Ատրիէն պու սէօզլէրի իրատ իթտիյի սըրատա , Մայեէօ օտայա տախիլ օլտու ։

ԻՓԻՆՃԻ ԳԼՈՄ

ՊԻՐ ՀԱՄԻ

1

ՇԻՊՀԷՆԷՐ

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ Մայեէօնիւն իթիդպա. լինէ չիթապ իտէրէք , գօլլարընը անա ուզաթտը , վէ հէ. յէճանըլը պիր սէտա իլէ .

— Կէլինիզ . . . կէլինիզ . . . արթըգ արամըզտա տէմիր բարմագըզ եօգ տըր քի , պիզի պիրի պիրիմիզ. տէն այըրսըն . – տէտի ։

Ֆէնտի պիչարէ վէ ֆագաթ չալըշգան էլինին պիր գաչ կիւն էվվէլ պու տիլպէր , զէննկին վէ ասըլզատէ գըզ թարաֆընտան իհթիրամքեարանէ պիր սուրէթտէ պուս օ. լունմըշ իտուլինի իհթար իտէն պու սէօզլէր իւզէրինէ , կէնճ իշճինին եիւրէյի՝ թարիֆի նագապիլ վէ մաղրուրա. նէ պիր շիւքրանիյէթլէ տօլտու ։ Մէրգումէ Ատրիէնին սա. իգափ մուհապպէթլէ քէնտիսինէ ուզաթմըշ օլտըղը գօլլար արաընա աթըլմագա թէրէտտիւտ իթտիյինտէն , Ատրիէն միւէսսիր պիր թավր ըլա մէրգումէյի տէրապուշ իյլէտի ։

Մայեէօ՝ քէնտիսինի մատմուազէլ տը Գարտօվիլին հայրէթպախշ գօլլարը արասընտա պուլուպ տա անըն թա.

զէ վէ կիւլրէնք առւտագլարընէն առխի քէնտի սոլդուն վէ մահզունն եանագլարընա տայանմըշ օլտըղընը կէօրիւնճէ, հիչ պիր քէլիմէ իրտարընա մուգիմէտիր օլամատը, վէ կէօզէրինտէն նար տանէսի կիպի եաշլար ագմաղա պաշլատը։

Բօտէն՝ օտանընն պիր քէօշէսինէ չէքիլմիշ օլտըղը հալտէ, կիպրի պիր խէլէճան իլէ պու մէնզարէյի աէյր իմմէքտէ իտի։ Մէրգում, Ծէնիթ–Մարի մանտամըրընէն պաշ րահիպէսինին խայրընանէ իմէքլիֆլէրինէ գորչը Մայիսէօնիւն ալիճէնատանէ պիր սուրէթտէ ճէվապը րէտտ վէրտիյինի խապէր ալմըշ օլտըղընտան, վէ պու ալիճէնատ մախ-

լուգըն Ակրիքօլ հագգընտա պէօյիւք պիր սատագաթ վէ ֆէտաքեարլըղը պուլընտըղընը վէ պու սատագաթ վէ ֆէտաքեարլըղըն պիր գաչ կիւնտէն պէրու մատմուազէլ տը Գարտօվիլէ տէ չուտուլի օլմատա պաշլատըշ իտուլինէ պիլտիյինտէն, իչի գըզ արտաընտա պու թէվէճճիւհ վէ մուհապպէթին տահա զիյատէ քէսպի չիտտէթ իմմէօինի իսթէմէզ իտի. զիրա պիր տիւշմէնի վէ եա պիր տօսթու հէր նէ գատար քիւչիւք օյուրտա օլսուն՝ հիչէ սայմազ լազըմ օլմատըղընը ագը սէլիմի տէլալէթիյլէ տիւշիւնմէքտէ իտի։ Մատմուազէլ տը Գարտօվիլէ ֆէտաքեարլըղը կէօսթէրէն պիր քիմսէ՝ քէնտիսինին էն պաշլըճա տիւշմէնի սայըլըր ըտը. պունտան պաշգա ժէգիւիմ՝ թապիաթը սէպաթքեարանէսի իլէ պէրապէր պագը իմիգատատըը պաթըէսի տախի պուլընտըղընտան, Մայեէօնիւն քէնտի գալինէ իլգա իմտիյի գօրգուտան էնտիչէ իմմէքտէ իտի. իտուի պու չահատէթի գալպի վէ քէշֆիյատը տախտա նագարը տըդգաթ էօնիւնտէ պուլընտըրմայը քէնտի քէնտինէ գարարլաշտըրտը։

. . . . . .

Նաղիքեանէ տուդուլարըտա մուհիմ տօքի օլան գալպլէրին՝ պագը քէրրէ է՛ն քիւչիւք խուսուսաթտա պիլէ չայանը հայրէթ պիր լութֆ ու միւրիւվվէթի պուլտուն։ Իչիթէ պու գապիլտէն օլարագ, Մայեէօ՝ լաթիֆ վէ պօլ պօլ չիւքրանիյէթի եաշլարը տէօքտիւյու սըրատա, Ատրիէն՝ իչլէմէյի կէրանպէհա պիր մէնտիլ ալտը վէ կէնճ իչճինին մահէճճաք չէհրէսինէ եուվարլանան եաշլարը տինտարանէ պիր իհթիմամլա սիլտի։

Պու խալիսանէ վէ մուշֆիգանէ հարէքէթի իւզէրինէ Մայեէօ՝ հագարէթտէն դուրթուլտը. զիրա հայը՛ֆ քի պէտապահթ պիր մահլուգ էհթրաֆընտա տէօնիւպ տօլաշան կիրտասալար՝ հագարէթի վէ քէտէր կիրտասալարը տըր. պու տէպէպտէն տօլայը, պէտապահթ պիր քիմսէ իչուն էտնա

պիր էսէրի հիւրմէթ վէ իլթիֆաթ՝ հէման տափմա պէօ-
յիւք պիր լութֆքեարլըգ տէմէք օլուր։ Մխսալ օլարագ
զիքր իտէճէյիմիզ թաֆսիլաթը աթիյէյի պէյքի օգու-
յանլարըմըզ թահգիրամիզ պիր թէպէօսիւմէ թէլագը
իտէճէքլէր. լաքին էկէր մատմուազէլ տը Գարտօվիլ ե-
ննէնա եագլաշըպ տա եաշլարընը սիլմէյէճէք օլսա իտի,
պիչարէ Մայեէօ՝ էսկիմիչ վէ բարչալանմըշ մէնտիլինի չը-
գարմաղա ճէսարէթ իտէմէյէճէյինտէն, կէօզլէրի՝ ու-
չուն միւտտէթ եաշլարընտան քէօրէնմիշ պիր հալտէ գա-
շաճագտը։

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլին չու հարէքէթի նա-
զիքեանէսի՝ պիչարէ իշճինին գալպինէ պէօյիւք պիր էյի-
լիքտէն տահա զիյատէ թէէսսիր իթմիշ օլտըղընտան, հէ-
յէճանը պիր սէտա իլէ. «Մ՛հ, մատմուազէլ, նէ՛ գա-
տար լութֆքեար սընըզ... նէ՛ գատար նէճիպ վէ ալիճէ-
նապ սընըզ» սէօզլէրինտէն պաշգա պիր շէյ սէօյլէյէմէտի։

Ատրիէն իսկ՝ քէնտիսինէ թէգալլուգ իթմիշ օլան
Բօտէնէ խիթապէն.

— Պագընըզ, մօսիէօ... չու պէտպախթ գըզճը-
զազա պագընըզ։ (Մաղրուրանէ վէ միւֆթէխիրանէ պիր
չէհրե իլէ.) Էվվէլթ, պէն պիր խաղինէ պուլտում...
քէնտիսինէ պիր քէրրէ նազար խսինիզ. վէ պէնիմ սէվ-
տիյիմ կիպի սիզ ան սէվինիզ. պէնիմ հիւրմէթի իթ-
տիյիմ կիպի սիզ տէ հիւրմէթի խսինիզ։ Պիզիմ ադատըղը-
մըզ գալպէրտէն պիրի տէ պու էմնալըզ գըզտա մէվ-
ճուտ ադը։

Բօտէն. – (Մայեէօնիւն էօնիւնտէ էյիլէրէք, Ատրի-
էնէ.) Համտ օլսուն, պէօյլէ գալպէրի տէ տափմա պու-
լապիլիյօրըզ, մատմուազէլ. – տէտի։

Մայեէօ եավաշ եավաշ կէօզլէրինի էօգաթը գալը-
բարագ ժէզիւիթին եիւզիւնէ պագատը. լաքին քէնտիսինէ
գարշը լաթիֆ պիր սաւրէթտէ կիւլիւմսէմէքտէ օլան պու-

էօիւ չէհրէսի կիպի սօղուն չէհրէյի կէօրիւնճէ, պիրտէն
պիրէ սարսըլտը։ Ղարի՛պ հալ. Մայեէօ պու պէտչէհրէ
ատէմի չիմսիյէ գատար ատա կէօրմէմիշ իքէն, Բօտէն
քէնտիսինի կէօրտիւյիւնտէ նէ տէրէճէ գօրգու վէ նէֆ-
րէթի հըսս իթմիշ իսէ, քէնտիսի տէ մէրգում հագգընտա
հէմանն այնը գօրգու վէ նէֆրէթի հըսս իլլէտի։ Մէրգու-
մէ պէր միւթատ գօրգագ վէ հիճապլը պիր գըզ օլտըղըն-
տան, կէօրիւնիւ Բօտէնին կէօրիւնտէն այըրատմատգտա,
վէ պէօյիւք պիր թէհլիքէ թէգարրուգ իթտիյինտէ ինսա-
նըն եիւրէյի նատըլ չարբատսա, պիչարէ գըզըն գալպի տէ
էօյլէ չարբատգտա իտի։ Պու միւհթէրէմ մախլուգ քէնտի
սէվկիլիէրի հագգընտա էնտիշէ վէ գօրգու հըսս իթտի-
յինտէն, կէօզլէրինի Բօտէնէ տիքքիշ օլտըղը հալտէ պիլա
իխթիյար Ատրիէն տը Գարտօվիլին եանընտա եագլաշտը։

Բօտէն իսկ՝ ինսանըն չէհրէսինտէն նէ՛ ախլագտա օլ-
տըղընը անլատագ սէնատաթընտա բէք մահիր օլտըղընտան,
իշճի գըզա իլգա իթտիյի միւտհիշ թէէսսիրին ֆարգընտա
վարըպ, մէրգումէ հագգընտաքի նէֆրէթի վէ ատավէթի
պիր դաթ տահա թէզայիւտ իլլէտի։ Մէրգում՝ կէօզլէրի-
նի Մայեէօնիւն էօնիւնտէ էյիճէք եէրտէ, անը օ տէրէ-
ճէ տըգգաթլա թէտգիգ իթմէքտէ իտի քի, մատմուա-
զէլ տը Գարտօվիլ պուննտան տիւչարը թէաճճիպ օլտու։

Բօտէն խաթըրէլէրինի թօբլայօրմըշ կիպի կէօրիւնէ-
րէք, Մայեէօյէ խիթապէն տէտի քի.

— Ա՛ֆվ իտէրսինիզ, սէվկիլի գըզըմ, լաքին եանըլ-
մայօրըմ զանն իտէրիմ... սիզ պիր գաչ կիշն էվվէլ
եանըմըզտաքի Սէնթ-Մարի մանաստըրընա կիթտինիզ մի։

Մայեէօ. – Էվվէլթ, էֆէնտիմ, կիթտիմ։

Բօտէն. – Էօյլէ իսկ շիւպհէ ֆիլան գալմատը...
սիզ սինիզ... ադը՞մ նէրէտէ իտի... էվվէ՛լթ...
սիզ սինիզ... իլգ էօնճէ պիրտէն պիրէ խաթըրըմա կէ-
թիրէմէյիպ շիւպհէյէ զահիպ օլտում...։

Ա.արիէն. – Նէ՞ վար, նէ՞ օլմուշ, մօսիէօ։

Բօաէն. – (Լլևլլէ Մայեէօյիւ կէօսթէրէրէք.) Ա՛հ, հագդընըզ վար ըմըշ, ադիզէմ մատմուազէլ. էվվէթ, պու պիչարէ գըզճըղազ թամ պիպիմ ապատըզրմըզ կիպի ալիճէնապ պիր գալպէ մալիք իմիշ. զիրա իչտէն մահրում գալտըղը վէ իչտէն մահրում գալմազ քէնտիսի իչուն հէր շէյտէն մահրում գալմազ տէմէք օլտուղու հալատէ, մանասթըր պաշ րահիպէսինին պիր ֆռամիլեայը ճասուպամազ իւզրէ քէնտիսինէ թէբլիֆ իթմիշ օլտըղը իւճրէթի նէ՛ տէրէճէ վագար վէ ճէսարէթլէ րէտտ իթմիշ օլտըղընը պիլսէնիզ...

Ա.արիէն. – (Նէֆրէթլէ.) Ա՛հ՛, խայընըզ՛գ, ալչագըգ... պու պէթապախթ գըզճըղազա պէօյլէ պիր թէբլիֆատէ պուլընմազ հա՛...

Մայեէօ. – (Միւքէտտէրանէ.) Իչտէն մահրում գալմըշ ըտրմ, մատմուազէլ... պէնի թանըմազլար ըտը... ֆագրը հալիմի կէօրտիւքլէրինտէ, պանա հէր տիւրլիւ թէբլիֆատէ պուլունապիլիըլէր տէյտ զանն իթտիլէր...

Բօաէն. – Պէն տէ սէօյլէրիմ քի, մանասթըր պաշ րահիպէսինին ֆագրը հալինիզատէն իսթիֆատէ իթմէյէ գալըմսատը իչի գաթի ալչագըգ տէմէք օլտըղը կիպի, սիդին ճէվապը րէտտ վէրմէնիզ տէ իչի գաթի մէտհ ու սենայա շայան տը՛ր։

Մայեէօ. – (Մահճուպանէ պիր թէրէտտիւտէ.) Լաքին, մօսիէօ...

Բօաէն. – (Մայեէօնիւն սէօզիւնիւ քէսէրէք.) Օ՛հ, պէնիմ հիչ քիմսէյտէն քէրվամ եօգ... մէտհ օլսուն զէմմ օլսուն, գալպիմտէ նէ՛ օլուրսա աչըգտան աչըղա սէօյլէրիմ... (Կէօզիւլէ Ա.արիէնի կէօսթէրէրէք.) Իչթէ պու սէ՛նկիլի մատմուազէլէ սօրընըզ, իմտի աչըգտան աչըղա սէօյլէրիմ քի, մատմուազէլ տը Գալտօվիլին

հագդընըզտաքի հիւանի զանը նէ՛ մէրթէպէտէ իսէ, պէնիմքի տէ օ մէրթէպէտէ տիր։

Ա.արիէն. – Պանա իթթիհամատ իտինիզ, սէվկիլի գըզըմ, էօյլէ մէտհ ու սէնայար վար տըր քի, ինսանըն չէրէֆինի արթըրըր, միւքեաֆաթա մաղհար իտէր վէ ճէսարէթ վէրիր. Մ. Բօաէնին մէտհ ու սէնասը տա պու գապլըտէն տիր... պիլիրիմ, էվվէթ, պիլիրիմ։

Բօաէն. – Լաբին, մատմուազէլ, պու թագտիրին պիւթիւն չէրէֆինի եալընըզ պանա հասր իթմէք հագդըզըլըգ տըր։

Ա.արիէն. – Նասը՞լ։

Բօաէն. – Պու սէվկիլի գըզ՝ Ա.կրիբօլ Պոտուէնին, օ եիկիթ իշճինին, օ զայըր վէ էհալիսէրվէր շա՛իրին մանէվի հէմշիրէսի տէյի՛լ մի տիր։ Պէօյլէ պիր տէյի գանըլընըն մուհապպէթ վէ թէվէճճիւհինէ մաղհար օլմասը թէէմինաթըն է՛ն էյիսի մագամընա գաիմ օլա՞մազ մը. (Կիւլիմսէյէրէք.) վէ հինանը եաֆիթասընատա մուհաքէմէ իթմէյէ քիֆայէթ իթմէ՞զ մի։

Ա.արիէն. – Հագդընըզ վար, էֆէնտիմ. պէն պու սէվկիլի գըզճըղազը ասլա թանըմազտընը, մանէվի պիրատէրինին անտէն պահա իթտիյի կիւնտէն պէրու քէնտիսինի աճըմազա պաշլատըմ...։ Մ. Ակրիբօլ քէնտիսինտէն օ գատար մուհապպէթ վէ իսալիսէթ իլէ պահա իյլէտի քի, մէրգումէնին հիւանի թէվէճճիւհ իլգա իթմէյէ միւգթէտիր պիր գըզ օլտըղընը տէրհալ անլատըմ։

Ա.արիէնին պու սէօզլէրի՝ պաշգա պիր միւլահազայա մունդամիմ օլարագ Մայեէօյիւ օ տէրէճէ տիթ իսթ իյլէտի քի, սօղուն չէհրէսի պիրտէն պիրէ ալա պօյանտը։ Մալիսմ օլտըղը վէճհլէ, պիչարե գըզճըղազ՝ չիտտէթլի վէ ֆագաթի կիզլի պիր մուհապպէթլէ Ա.կրիբօլը սէվմէքտէ օլտըղընտան, պու հրատը չէտտիտ տաիր արզ օլունան հէր պիր սէօզ՝ վէլէվ տօլայըտան օլսուն,

տըրապ վէ էնտիչէյ տիւչար իտէր իտի։ Հաթթա մատ-
մուազէլ տը Գարտօվիլ՝ Ակրիքօլըն մէրգումէ հագգընտա-
քի մուհապպէթ վէ թէվէճճիւհինտէն պահա իթտիլի սը-
րատա, Մայեէօ Բօտէնին մուտագդիդանէ վէ քէսկին
կէօզլէրինին քէնտիսինէ աթֆ օլունմըշ իտուլինի կէօր-
միշ իտի . . . ։ Ատրիէն իլէ եալընըզ օլուպ տա, կէնճ տէ-
միրճիտէն պահա օլընտըղընը իչիտէճէք օլաա իտի, կէչիճի
պիր թէլաշա տիւչար օլաճագտը. Հալ պու քի չիմտի, գալ-
պինէ զաթէն զայրը իսթիյարի պիր տէհչէթի իլգա իտէն
պու ժէզիւիթին՝ քէնտի եիւրէյինի թէտգիդ իթմիշ օլտը-
ղընը վէ Ակրիքօլ հագգընտաքի աշգ ու մուհապպէթինէ
վագըֆ օլմուշ պուլընտուղընը զանն իթմէքտէ իտի ։ Ինչի
աէֆիլ գըզըն եիւզիւնիւն ալա պօյանմասը վէ կէօզէ չար-
բաճագ տէրէճէտէ էնտիչէյ տիւչար օլմասը՝ պունտան
նէչէթի իթմէքտէ իտի քի, Ատրիէն պիլէ պունըն ֆարգը-
նա վարապիլտի ։

Բօտէնին ֆիքրի կիպի մուտագդիդ վէ զէքի պիր ֆիքր՝
էտնա մէրթէպէ պիր հալ կէօրտիւիւնտէ, անըն սէպէ-
պինի տէրհալ արաշտըրմաղա պաշլար. Ինչի ժէզիւիթ
տախի ֆիքրէն պիր մուհաքէմէտէ պուլունարագ, պիր
թարաֆտան՝ սագամ վէ ֆագամ զէքի վէ պէօյիւք ֆէ-
տաքեարլըգլարա մուգթէտիր պիր գըզ վէ տիկէր թա-
րաֆտան իսէ՝ կիւզէլ, քիւմթահ, ագիլ վէ խուլուսքեար
պիր իչճի տէլի գանըլը միւշահէտէ իթտիյինտէն, քէնտի
քէնտինէ տէտի քի. «Պունլար պէրապէրճէ պէօյիւմիւշ,
վէ եէքտիկէրի հագգընտա բէք չօգ ճիհէթլէրճէ թէվէճ-
ճիւհ բէյտա իլլէմիշ օլտըգլարընտան, եէքտիկէրինի պի-
րատէր կիպի սէվէպիլիրլէր. լաքին պիրատէրտանէ պիր մու-
հապպէթտէն տօլայը ինսան գըզտարըպ պօզարմազ. Մայ-
եէօ իսէ գըզ գըրմըզը քէսիլտի վէ քէնտինէ պագմամ-
տան տօլայը ալթ իսթմ օլտու. Օ՛լմայա քի Ակրիքօլա ա-
չըգ օլսուն ։»

Բօտէն՝ քէչֆինին պու տէրէճէսինէ վարընճա, թէտ-
գիդաթընը սօնընա գատար թաագիպ իթմէք իսթէտի,
վէ Մայեէօնիւն կէօզէ չարբաճագ տէրէճէտէ պուլընան
ալթ իսթլիւիւնտէն Ատրիէնին հըսս իթտիյի հայրէթ վէ
թէտճճիւպի կէօրիւնճէ, կիւլիւմսէյէրէք վէ պիր իչ-
րէթլէ Մայեէօյիւ կէօսթէրէրէք.

— Կէօրիւյօր մըսընըզ, ագիզէմ մատմուազէլ, պու
սէվկիլի գըզ նա՛սըլ գըզարըյօր... օ ճէսուր տէլիգան-
լընըն քէնտիսինէ օլան մուհապպէթի տօսթան էսինտէն
պահա օլունտըղընտա, չէհրէմի նա՛սըլ ալըարա պօյանը-
յօր. – տէտի։

Մայեէօ մահճուպիյէթինտէն պօղուլաճագ րատտէ-
յէ կէլէրէք, պաշընը է՛յտի։ Պիր սանիյէ-գատար սիւքիւթ
հիւքմֆէրմա օլտու։ Բօտէն սալտըրմըշ օլտըղը օգրն պէտ-
պախթ գըղճըղազրն թա ճիկէրկեահընա սարլանմասընա
մէյտան վէրմէք իւզրէ պիր գաչ տագըգա սօքթի տուր-
տըգտան սօնրա, թէքրարէն.

— Լաքին, Ալլահ աշգընա օլսուն պագընըզ, պու
սէվկիլի գըզ նա՛սըլ ալթ իսթ օլտույօր. – տէտի։

Պու սէօզլէրտէն սօնրա, ժէզիւիթ թէքրար ագաճըդ
սիւքիւթ իլլէտի. լաքին Մայեէօնիւն չէհրէմինտէքի գը-
զարթը միւհլէք պիր սօղունըլըգա մունդալիպ օլտըղընը վէ
մէրգումէնին պիւթիւն ագաի վիւճուտուլլա թիթրէմէքտէ
պուլընտըղընը կէօրիւնճէ, բէք իլէրիյէ վարմըշ օլտըղըն-
տան գօրգմագա պաշլատը. Ատրիէն իսէ քէմալը չէֆ-
գաթլա Մայեէօյէ իսթմապէն.

— Նէ՞ իչուն պէօյլէ ալթ իսթ օլտույօրսընըզ, սէվկի-
լի գըզըմ. – տէյտու սօրտու։

Բօտէն՝ պիլմէք իսթէմիյի չէյի խապէր ալմըշ օլտը-
ղընտան, հիչ պիր չէյտէն խապէրտար տէյիլ իմիշ կիպի
կէօրիւնմէք իսթէյէրէք, սօն տէրէճէ սուռէթիլանէ պիր
սուրէթտէ տէտի քի.

— Պունըն սէպէպի բէք սատէ տիր, ազիզէմ մատմուազէլ. պու սէվկիլի գըզճըղազ՝ պիրատէրի հագգընտա լումֆքեար վէ մուշֆիգ պիր հէմշիրէ կիպի մահճուպ օլույօր. հաթթա պիրատէրինի բէք զիյատէ սէվտիյի վէ քէնտիսինի անընըզա եէքվիճուտ ատտ իթտիյի ճիհէթլէ, անը մէտ իթտիքլէրինտէ քէնտիսինի մէտ իտիյօրլարընը կիպի զանն իտիյօր . . .

Ա.տրիէն . – (Մայեէօնիւն էլլէրինի թութարագ .) Նէճաթպէթի թապիաթը գատար տա մահճուպ օլտըղընտան, կէրէք պիրատէրի վէ կէրէք քէնտիսի հագգընտա սէյտ օլունան էտնա պիր մէտհիյէ՝ քէնտիսինի շու կէօրտիւյիւմիւզ տէրէճէտէ ալթ իւաթ իտէր . . . լաքին պու հալէ չօճուգլըգտան պաշգա պիր իտ՝ վէրիլէմէզ. իտտի, պունտան տօլայը քէնտիսինի սուրէթի շէտիտէտ թա՝զիր իտէճէյիմ։

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ պու սէօզլէրի բէք զիյատէ խուլուսը գալպ վէ հիւանի նիյէթլէ սէօյլէյօրտու. զիրա Բօտէնին վէրտիյի իլգահաթ քէնտիսինէ բէք մադուլ կէօրիւնմէքտէ իտի. Ֆիլ հագըգա տա էօյլէ իտի։ Գալպլէրինտէ քէտէլպահլ պիր սըրրլարը պուլունուպ անըն քէշֆ ու ֆաշ իտիլէճէյինտէն հէր տագըգա էնտիչէ իտէն աատմլէր նէ՛ գատար չաբուգ գօրգարլարտա օ գատար տա չաբուգ էՁՁիկէթի բէյտա իթտիքլէրինտէն. Մայեէօ՝ Բօտէնին ասն սէօզլէրինին խաֆիսանէ օլտըղընա վէ Ա.կրիքօլ հագգընտաքի աշգ ու մուհապպէթինի անլատմըշ իտուրինէ գանատաթ հասըլ իլլէտի, վէ եա՛ տահա տօղրուսը՝ ար ու հիճապընտան էօլմէմէք իչուն պունա գանի օլմադա մէճպուր օլտու։ Պունըն իւզէրինէ ըզըրըպալը գալպի ագալտը վէ գօրգագճա պիր թավր ըլա մատմուազէլ տը Դարտօվիլէ տէտի քի .

— Պէնի մադուր թութընըզ, մատմուազէլ, հագգըմտա կէօսթէրտիյինիզ լումֆքեարլըգըն էմնալինի օգատար նատիր կէօրիւրիւմ քի , պու լումֆքեարլըգլարա գարշը լայըգըյլա մուգապէլէ իտէմէյօրըմ ։

Ա.տրիէն . – Լումֆքեարլըգ՞մ մը . . . պիչարէ՛ չօճուգ , պէն տահա սիզին իչուն հիչ պիր շէյ հաբմամըշըմ տըր ։ Լաքին , հա՛մտո օլսուն , պու կիւնտէն իթթիպարէն վատըմը իճրա իտէպիլէճէյիմ. սիզին հագգըմտաքի ֆէտաքեարլըգընըզը , սապրքեարլըգընըզը , սայ ու ամէլէ օլան մուգատտէս րահպէթինիզի վէ է՛ն պէօյիւք ըզըրըպալի արաբընտա պիլէ ատարընը կէօսթէրտիյինիզ հայտիյէթի զաթիյէնիզի մադհարը միւքեաֆաթ իտէճէյիմ. հաբըզաթիյէնիզի մադհարը միւքեաֆաթ իտէճէյիմ. հաբըլը՝ պու կիւնտէն իթթիպարէն , պիրի պիրիմիզտէն ասլա այրըլմայաճաղըզ ։

Մայեէօ . – (Թիթրէք պիր սէտա իլէ .) Ա՛հ , մատմուազէլ , պու տա ֆէվգ էլ ատէ պիր լումֆքեարլըգ տըր . լաքին պէն . . . .

Ա.տրիէն . – (Ույօղունու քէսէրէք վէ նէ՛ տէյէճէյինի անլայարագ .) Օ՛հ , էմին օլընըզ , սէվկիլի գըզըմ . էկէր թէքվիֆիմի գապուլ իտէճէք օլուբսանըզ , սիզի եանըմա ալմագ կիպի ադաճըգ իտտըրէհաթանէ օլան արզում ըլա պէրապէր , թապիաթընըզըն իտթիգալիյէթինի , սայ ու ամէլտէքի ատէթլէրինիզի , եալընըզճա եաչամագ արզուամէլտէքի ատէթլէրինիզի , եալընըզճա եաչամագ արզունըզը վէ մէրհամէթէ չայէսթէ օլան պիչարէկեանա ֆէտաքեարլըգ կէօսթէրմէք էմրինտէքի տույդուլարընըզը ունութմայաճաղըմ . Հաթթա սիզէ աչըգտան աչըդա պէյան իտէրիմ քի , պու ալիճէնապանէ մէյյիյաթընըզը խօշ նուտ իթմէք նիյէթլիյէ տիր քի սիզի այարլմագ վէ եանըմա ալմագ իտթիյօրըմ ։

Մայեէօ . – (Սատէտիլանէ .) Լաքին , մատմուազէլ , թարաֆընըզտան պունճա շիւբրանիյէթէ մադհար օլմագ իչուն , պէն սիզէ նէ՞ եաբմըշըմ . պիրատէրիմ Ա.կրիքօլ հագգընտա լումֆքեարլըգ վէ միւրիւվվէթի կէօսթէրմէք տախի թարաֆընըզտան պաչլա՞մամըշ մը տըր ։

Ա.արիէն. – Օ՛հ, պէն սիզէ շիւբրանիյեէթաէն պահ. իթմէյօրըմ. օ պապատ ալաճադ վէրէճէք գալմաղը տըր. սիզէ խալխանէ պիր մուհապէթ վէ տօսթլըգ թէքլիֆ իտիյօրըմ։

Մայեէօ. – Տօսթլը՞գ մը . . ., պանա՞ մը, մաամուազէլ։

Ա.արիէն. – (Լ.աթիֆ պիր թէպէսսումլէ.) Հայտի՛, հայտի՛, պէնտէն ևիւքսէք պիր թապիաթտա պուլընաը. ղընըզ իչուն, քիպիրլիք իսթէմէզ. պէնիմ տօսթըմ օա. ճաղընըզը պէն ֆիքրիմէ գօյմըշըմ վէ պէօյլէ օլաճաղընը տա կէօրէճէքսինիզ։ Լաքին, հէրնէ գատար պիր ազ կէճճէ իսէ տէ, հանկը սէպէպի խայրա մէպնի պուրայա կէլմիշ օլաըղընըզը անլամադ իսթէրիմ։

Մայեէօ. – Գու սապահ, Մ. Տակոպէրէ պիր մէքլուպ կէլտի. պու մէքթուպտա պու խանէյէ կէլմէսի լազըմ կէլտիյի վէ քէնտիսինճէ է՛ն գիյատէ էհէմմիյեէթի պուլընան պիր մատտէ հադդընտա խայըրլը խապէրլէր ա. լաճաղը պէյան օլընմըշ ըտը . . . : Մ. Տակոպէր՝ պու խուսուսըն մաամուազէլ Բօղ վէ Գլանչա միւթէալիգ օլտըղը զաննընա զահիպէն պանա տէտի քի. «Մայեէ՛օ, սէն պու սէվկիլի չօճուգլարա այիտ խուսուսաթտա բէք չօղ ևիւրէք թիւքէթմիշ օլտըղընտան, պէնիմիչէ պէրապէր կէլմէքլիյին լազըմ տըր. անլէրի պուլտըղմտա հըսս իտէճէյիմ մէսէլէսէթի կէօրէճէք օլուրսան, սէն տէ միւքէաֆաթընը ալմըշ օլաճադսըն . . . : »

Ա.արիէն Բօսէնին ևիւգիւնէ պագալը։ Ժէգիւիթի մագամը թաստիգտէ պաչընը էյիպ տէտի քի.

— Էվվէ՛թ, մաամուազէլ, պու մէքթուպը օ գահրաման ասքէրէ պէն եազըմ . . . լաքին գիյրինէ իմզա աթմադ իսթէմէմիյիմ կիպի, տահա գիյատէ իյդահաթ վէրմէյէ տէ լուզում կէօրմէտիմ. պունըն սէպէպինի սօնրատան անլայաճաղսընըզ։

Ա.արիէն. – Օ հալտէ պուրայա եալընըզճա նա՞ըլ կէլէպիլտինիզ, գըզըմ։

Մայեէօ. – Ա՛հ, մաամուազէլ, կէլտիյիմտէ մազհար օլտըղըմ հիւմմի գապուլիյեէթաէն տօլայը օ տէրէճէճ միւթէսսիր օլտըմ քի, չէքմիյիմ գօրգուլարը հիքեայէ իթմէյէ վագթ պուլամատըմ։

Բօսէն. – Նէ՞ գօրգուսը, գըզըմ։

Մայեէօ. – Սիզին պուրատա պուլընաըղընըզը պիլտիյիմ ճիհէթլէ, մէքթուպը Մ. Տակոպէրէ սիզ եազմըշ սըյիմ ճիհէթլէ, մէքթուպը Մ. Տակոպէրէ սիզ եազմըշ սըզընըզ տէյտու զաննն իթտիմ, մաամուազէլ, պու զաննըմը Մ. Տակոպէրէ տէ թէպլիղ իյլէտիմ. օ տա պէնիմիչէ հէմֆիքաար պուլընաը, Պուրայա վասըլ օլտըղըմըզտա, պիչաքեար պուլընաը, Պուրայա վասըլ օլտըղըմըզտա, պիչրէնին սապրսըզլըղը օ գատար չիտտէթլի իտի քի, էօքսիզլէրին պու խանէտէ օլուպ օլմասըգլարընը գաբուտան սիւալ իյլէտի։ Ֆագաթ էօքսիզլէրին պուրատա պուլընմատըգլարը ճէվապընը ալընճա, օ գատար րէճալտըրմա գուլագ պիլէ ատմայատագ, տէրհալ մանասթըրա կիտիպ անլէր հադդընտա մալիւմաթ ալմագ խատէտի։

Ա.արիէն. – Նէ՛ պասիրէթ սիզլիք . . . :

Բօսէն. – (Ումուզլարընը գալտըրարագ.) Կիճէյէյին մանասթըրա կիրտիքտէն վէ օ էսէֆէնկիզ վուգուաթը իյդա իթտիքտէն սօնրա, եինէ պէօյլէ պասիրէթ սիզլիք հա՛։

Մայեէօ. – Մէքթուպտա՝ էօքսիզլէրին քէնտիսինէ թէսլիմ օլունաճաղընա տաիր ատրահաթը գաթիյէ պուլընմատըղընը, վէ պէտպէխտի անլէր հադդընտա պաղը խայրը մալիւմաթ վէրիլէճէյինի սէօյլէյէրէք, քէնտիսինի թէսաւվուրընտան ալըգօյմագ իսթէտիմ իսէ տէ, ատա ու դայրէթիմ պօշա չըգտը. պէնի տինլէմէյիպ, տէտի քի. «Էկէր էօքսիզլէր հադդընտա պիր խապէր ալամադըմտա, կէլիր սէնի պուլուրըմ. . . Լաքին չօճուգլար էվվէլըի կիտն մանասթըրտա ըտըլար. չիմտի հէր չէյ մէյտանա չըգմըշ

օլտըղընտան , անկէրի պանա թէսլիմուէն իմթինա իտէ-
մէղկէր ։ »

Բօտէն . – (Կիւլիւմսէյէրէք .) Պէօյկէ պիր գաֆայա
լագըրտը անլամմագ նէ՛ գատար միւշքիլ տիր . . . ։

Ա.տրիէն . – (Մ. Պալէնիէնին թէհտիտամըընը լամըր-
լայարագ .) Ալլահ վէրէ տէ քէնտիսինի թանըմտատաղար ։

Բօտէն . – Պունըն իմթիմսալի եօգ . . . գաբուլը ա-
մայտաճագլարը վէ թէշէպպիւսիւ պօշա չըղտաճադը պէտիհի
տիր . պաշգա պիր շէյ վարգու պուլամազ ։ Պունտան մատ-
տա , հաբիմ էֆէնտի գըղըար ըլա պիրիքտէ չիմտի նէրէ-
տէ իսէ կէլիր ։ Պէնիմ պուրատա արթըգ լիւզումըմ գալ-
մամըշ տըր . . . պաշգալարընըն իմտատընտա տա եէթիշ-
մէյիմ ։ Բրէնտ ձալմա հագդընտա կիտիպ մալիւմաթ ա-
մագլըղըմ լազըմէտէն տիր . պինաէնթին՝ թէհարրիյաթը
վագըտմ՝ հագդընտա տիզէ մալիւմաթ վէրմէք , վէ իւմի-
տիմ վէճհէտ թէհարրիյաթը մէգթիւբ նէթիճէքէդիր օլտու-
տա Հինտի բրէնտ այիտ խուսուսաթ հագդընտա միւզա-
քէրէ իթմէք իւզրէ սիպի նէ՛ վագթ վէ նէ՛րէտէ պուլա-
պիլէճէյիմի լութֆէն պիլտիրինիզ , մատմուազէլ ։

Ա.տրիէն . – Պուրատան չըգար չըգմազ կիտիպ եէրլէ-
շէճէյիմ եէնի իգամէթկեահտա պուլապիլիրսինիզ . իշ-
պու իգամէթկեահ՝ ա՛Անժու սօգաղընտա , սագըդ Պոլիէօ
միւսաֆիրխանէսինտէ վագը տըր . . . ։ (Պիր գաչ տա-
գըդտա միւլահազատան սօնրա , պիրտէն պիրէ .) Լաբին ,
բրէնտ ձալմայը Սէն-Ծիզիէ գօնագընտաքի քէօչքիւմտէ
եէրլէշտիրմէք՝ պիր խայը էսպապտան տօլայը նէ՛ լայըգ
վէ նէ՛ տէ գախտէի իհթիյաճտա մուվաֆըգ օլմայաճադը-
նը տիւշինիյօրըմ։ Պունտան ազ վագթ էվվէլ , հէր տիւր-
լիւ էշկաի լազըմէ իլէ մէֆրուշ վէ հէր ճինէթլէ հագըր վէ
միւքէմմէլ պիր խանէ կէօրտիւմ . Եիկիրմի տէօրթ սաաթ
իչինտէ տիկէր պագը էշկա իլէ թէզնին օլընտուգտա , դա-
յէթ միւքէլլէֆ պիր իգամէթկեահ սուրէթինի քէսպ ի-

տէր . . . ։ (Թէքրար սիւքիւթ վէ միւլահազատան սօն-
րա .) Էվվէ՛թ , օ խանէյի իսթիճար իմմէք պիրի գաթի միւ-
րէճճահ տըր . պիրա պու սուրէթլէ խամիմի տահա պիյատէ
կիպլի թուֆթապիլիր վէ քէնտիմի թանըթմամազա տահա
պիյատէ մուվաֆֆագ օլուրըմ ։

Բօտէն . – (Մատմուազէլին պու եէնի գարարընտան
տօլայը՝ թէսավվուրատընըն թէհլիքէյի պիր սուրէթտէ
խալէլքէդիր օլաճադընտան գօրգարագ .) Նա՞ըլ , քէնտի-
նիզի բրէնտէ թանըթմագ իսթէ՞մէյօր մըսընըզ . . . ։

Ա.տրիէն . – Խա՛յր , բրէնտ ձալմա քէնտիսինէ մուավէ-
նէթէ կէլէն մէճհուլ տօսթընը քի՛մ օլտըղընը պիլմէմէյի
տիր . խամիմին քէնտիսինէ պէյան իսիլմէսինի վէ հաթթա
չիմտիսիք պէնիմ վարլըղըմտան պիրէ իսապէրտաբ օլմասը-
նը իսթէմէմ . . . ։ Մուախխարէն , պէյքի պիր այ սօնրա , ի-
ճապը հալէ կէօրէ հարէքէթի իտէրիզ ։

Բօտէն . – (Մէյուսիյէթինի սէթր իտէրէք .) Լաբին
խամինիզի մէճհուլ սագլամագ վէ քէնտինիզի բրէնտ ձալ-
մայա թանըթմամագ միւշքիլ պիր շէյ օլմա՞զ մը ։

Ա.տրիէն . – Էկէր բրէնտ քէօչքտէ իգամէթի իտէճէք
օլսա իտի , պէնտէ սիզին էֆքեարընըզտա պուլունուր-
տըմ . խալամըն օրայա եագըն պուլունմասը հասէպիյլէ ,
միւմանիլէյհին զինհի այըլապիլիր իտի . զաթէն իլք նիյէ-
թիմտէն կէրի տուրմամըն պայըճճա սէպէպլէրինտէն պիրի
տէ պու տըր։ Լաբին բրէնտ էրէյիճէ ուզագ պիր մահալտէ ,
մէսէլա Պլանշ սօգաղընտա օթուրաճագ օլուրսա , մէճ-
հուլ գալմասը լազըմ կէլէն պիր շէյի քէնտիսինէ քի՛մ
խապէր վէրէճէք տիր ։ Պու սըրրը՝ էսկի տօսթլարըմտան
պիրի օլան Մ. Նորվալ , սիզ , վէ պիր տէ (Մայեէօյիւ կէօս-
թէրէէք .) պու միւհթէրէմ գըղճըդագ պիլէճէք տիր .
պէն կէրէք անըն վէ կէրէք սիզին սըրր սագլայաճաղը-
նըզտան էմին իմ . իմտի , պու սըրրըմըն մէքթուպ գալա-
ճադը պի իչթիպահ տըր ։ Եարըն պու պագտէ ուզուն ու-

զատըյա գօնուշապիլիրիզ. էվվէլա օ պէտապահթ բրէնսի պուլմանըզ լազըմ ոըր։

Ա.տրիէնին ձալմա հագգընտաքի պու նակէհզուհուր գարարընտան հէր նէ գատար Բօտէնին ճանը սըգըլալը իսէտէ, խարիճէն հիչ պիր չէյ պէլսի իթմէքփղին տէտի քի.

— Արզուլարընըզ թէմամըյլա իճրա օլունաճագ ոըր, մատմուազէլ. էկէր միւսաատէ պույուրըրսանըզ, պիր ազ էվվէլ բահմանի թէամիյէ իթտիյինիզ մէմուրիյէթիմ հագգընտա եարըն կէլիպ սիզէ միւքէմմէլ պիր հիսապ վէրիրիմ։

Ա.տրիէն. – (Ցօսթանէ պիր սուրէթտէ.) Էօյլէ խէ եարըն կէօրիւշիւրիւզ... սիզի սապրօըզլըգլա պէքլէյէճէյիմ։ Սիզ պու կիւնտէն իթիբարէն պէնտէնիզէ էմնիյէթի իտէպիլտիյինիզ կիպի, պէնիմ տէ պունտան պէօյլէ զաթը ալինիզէ իթիմատ իթմէմէմ միւսաատէ իտինիզ։ Հագգընտա միւսամահաքեարանէ տավրանմալըսընըզ. զիրա սիզէ չիմտիտէն պու գատար պօրճլու օլաըգըմ հալատէ, տահա բէք չօգ նասիհաթլարընըզա, խըտմէթլէրինիզէ միւհթաճ օլաճաղըմը հըսս իտիյօրըմ։

Բօտէն. – Սիզ պանա հիչ պիր վագթ զանն իթտիյինիզ գատար պօրճլու օլմայաճագսընըզ, մատմուազէլ։

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա, Բօտէն՝ Ա.տրիէնին էօնիւնտէ թէվազու իտէրէք եավաշ եավաշ գաբուլա տօղլու իլէրիլէտի. վէ ֆագաթ տըշարը չըգաճաղը սըրատա, Տակոպէը իլէ գարշը գարշըլա պուլունար։

Իսթիյար ասքէր մէրգումը կէօրիւր կէօրմէզ գուվվէթլի էլչէրիյլէ եագասընը գավրայըպ.

— Ա՛հ, հէլէ պիրիսինի էլէ կէչիրտիմ. – տէտի։

2

ՏՕԶԻՐԼԷՐ

Մատմուազէլ ոը Գարտօվիլ՝ Տակոպէրին պէօյլէ շիտաէթլի պիր սուրէթտէ Բօտէնին եագասընա սարըլըըրը կէօրիւնճէ, ասքէրէ տօղրու պիր գաչ սաըմ աթարագ քէմալը տէհչէթլէ.

— Լաքին Ալլահ աչգընա օլսուն, նէ՞ եաքը յօրսընըզ, – տէ յու հայգըրտը։

Ա.սքէր՝ Բօտէնին եագասընը պըրագմայարագ վէ պաչընը հէնուզ թանըմատըզը Ա.տրիէնէ տօղրու չէվիրէրէք, քէմալը հիսատէթլէ.

— Նէ՞ եաբաճաղըմ, օ թուզ էքմէք խայընընըն ալչագ րէֆիգլէրինատէն պիրինին պօղազընը սրգմագ իչուն հէնուզ ֆըրսաթ պուլըյօրըմ. եա՛ պիչարէ չօճուգլարըմին նէրէտէ պուլընարգլարընը սէօյլէյէճէք, վէ եախօտ ճանընը չըգարընճայա գատար ուղրաչաճաղըմ։

Բօտէն. – (Ա.սքէրին էլինտէն գաչմագա չալըշարագ, գըսըգ պիր սէտա իլէ.) Պէնի պօղաճա՞գ մըսըն, պէ՛ հէրիֆ։

Տակոպէը. – (Կիւրիւլթիւլիւ պիր սէտա իլէ.) Պօղաճաղըմ, զահմ՛ըր. մատամ քի էօքսիւզլէր պուրատա տօղրու իլէրիլէտի, մատամ քի մանատաթըրա կիթտիյիմտէ ճէտէյիլ տիրլէր, մատամ քի մանատաթըրա կիթտիյիմտէ ճէտէյիլ վէրմէք իսթէմէյէրէք գաբուլ եիւզիւմէ գաբատըվագ վէրմէք իսթէմէյէրէք գաբուլ եիւզիւմէ գաբատըլար, չօճուգլարըմըզըն նէրէտէ պուլընարգլարընը սէօյլէյէճէքսինն։

Բօտէն. – (Պօղուգ պիր սէտա իլէ.) Ալլահ աչգընա օլսուն, իմատատ եէթիչին։

Ատրիէն . – Ամա՜ն , եա՛ Բապպի , պու նէ՛ տէհշէթլի չէյ , հէրիֆի պօղաճագ . – տէյիպ , չէհրէմի սօմըղ վէ թիթրէմէքտէ պուլընմըղ օլտըղը հալտէ , Տակոպէրէ տօղրու իլէրիլէմի վէ էլլէրինի պիրի պիրինէ գավուշտըրաբագ .

— Ալլահ աշգընա օլսուն , մօսիէօ . . . պէնի տինլէյինիզ . – տէտի :

Մայեէօ տախի Տակոպէրին եանընա դօշարագ վէ զայըֆ էլլէրիլէ անքն դօլունը թուրթտըգտան սօնրա , Ատրիէնի կէօսթէրէրէք .

— Պագսանըզ ա՛ , մօսիէօ Տակոպէր . . . սիզէ րէճա իտէն մատմուազէլ տը Գարտօվիլ տիր . . . անըն էօնիւնտէ պէօյլէ ճէպրէն իշ օլո՞ւր մը . . . պունտան պաշգա , զաննըընըզտա խաֆա իթտիյինիզ աչիքտար վէ պէտիտար տըր . – տէտի :

Իսթիյար ասքէր՝ օղլունըն համիյէսի օլան մատմուազէլ տը Գարտօվիլին իամինի իչիտիր իչիթմէզ , Բօտէնի պըրագըպ պիրտէն պիրէ ալգասընա տէօնտիւ . Բօտէն իսէ՝ հիտտէթինտէն վէ սօղուղընըն քէսիլմէսինտէն գըպ գըրմըզը քէսիլմիշ օլմաղլա , տէրագատ եագասընը վէ գրավաթընը տիւզէլթմէյէ պաշլատը :

Տակոպէր՝ տէհշէթինտէն սաք սարը քէսիլմիշ օլան Ատրիեէնէ տօղրու իլէրիլէյէրէք .

— Ա՛ֆվ իտէրսինիզ , մատմուազէլ . . . սիզին քի՛մ օլտըղընըզը պիլմէյօրտում . . . հիտտէթ վէ զաղապըմ պիրտէն պիրէ իրատէթքմի զայպ իթտիրտի վէ նէ՛ եապաճաղըմը պիլմէտիմ :

Ատրիէն . – Լաքին , մօսիէօ , պու էֆէնտիտէն նէ՞ իսթիյօրսընըզ . էկէր պէնի տինլէսէ իտինիզ , պիլէճէք իտինիզ քի . . . :

Տակոպէր . – (Հալիմանէ պիր սէտա իլէ .) Սէօղիւնիւպիւ քէստիյիմտէն տօլայը աֆվընըզը տիլէրիմ , մատ-

մուազէլ : (Ֆիւթուրսըզլըղընը թէքրար քէսպ իյլէմիշ օլան Բօտէնէ իսթապէն .) Հայտի մատմուազէլէ թէշէքքիւր էթ տէ շուրատան տէֆ օլուպ կիթ . . . էկէր պուրատա տուրաճագ օլուրսան , քէնտիմի զապթ իտէմէմ , պաշընա պիր պէլա կէլիր պիլմիշ օլ . . . :

Բօտէն . – Լաքին միւսաատէ իտինիզտէ պիր սէօզտէ պէն սէօյլէյիմ , մօսիէօ , պէն . . . :

Տակոպէր . – (Բօտէնին սէօզիւնիւ քէսէրէք վէ այագլարընը եէրէ վուրարագ .) Պուրատա տուրաճագ օլուրսան , քէնտիմի զապթ իտէմէմ տէյօրըմ . . . :

Ատրիէն . – Լաքին Ալլահ աշգընա օլսուն , պարը շուհատէթինիզին սէպէպինի իյզահ իտինիզ . . . ահվալը զահիրէյէ գաբըլմայընըզ . քէնտինիզի թէհլիքին իտիպ , սէօզիւմիւզիւ տինլէյինիզ . . . :

Տակոպէր . – (Մէյուսիյէթլէ .) Բէնտիմի թէհլի՞ն մի իտէյիմ , նէ՞ սէօյլէյօր սընըզ , մատմուազէլ , պէնիմ զիհնիմի հալընըզ պիր շէյ իշղալ իտիյօր . . . մարէշալ Սիմոնըն կէլէճէյինի տիւշինտիւքճէ ադըմ պաշըմտան կիտիյօր . . . մարէշալ պու կիւն եարըն հէր հալտէ Բարիսէ մուվասէլէթ իտէճէք տիր :

Ատրիէն . – Սահի՛հ մի :

Բօտէն թէաճճիւպ վէ մէսէրէթթի հալի պիր հարէքէթտէ պուլընտը :

Տակոպէր . – Տիւն ագշամ մարէշալտան պիր մէքթուպ ալտըմ . միւմանիլէյհ պու մէքթուպլա Հավրա չըգմըշ օլտըղընը իշար իտիյօր . (Հիտտէթլէ Բօտէնի կէօսթէրէրէք .) Պու ալշագլարըն հիյլէ տօլապլարը սէմէրէսիզ գալմըշ օլճաղը իւմիտինէ մէպնի իւշ կիւնտէն պէրու էօթէյէ պէրիյէ տիւշտիւմ , ատամ գալմատը միւրաճաաթ իթտիմ . լաքին , պու ալշագլարըն եէնի ֆէատալար գուրտրգլարը մէմուլ տըր . զիրա պունլատան հէր շէյ ումըլապիլիր . . . :

Բօաէն . – (Իլէրիլէյէրեք ·) Լաքին , մծսիէօ , միւսաա-
տէ իսինիզ տէ սիզէ . . . ։

Տակոպէր՝ մարէչալըն պու կիւն եարըն Բարիսէ մու-
վասէլէթ իթմէսի միւհթէմէլ օլարղընը տիւշինուիւքճէ ,
հիտաէթ ու զազապը պիր գաթ տահա արթարագ .

— Ամնա տըշարը չըգ տէյօրում . . . մատմուազէլ օ-
մամըշ օլա իտի , ինթիգամըմը պիրինտէն օլսուն ալըր ը-
տըմ . – տէտի ։

Բօաէն Ա.արիէնէ պիր իշարէթ իտէրէք իհթիրազքճա-
րանէ պիր սուրէթտէ մէրդումէյէ եագլաշը , վէ միւէս-
սիր պիր չէֆգաթըա Տակոպէրի կէօսթէրտիքտէն սօնրա ,
ասքէրէ խիթապէն .

— Զըգարըմ , էֆէնտիմ , հէմ մա էլ մէճպուռնիյէթ չը-
գարըմ . զիրա սիզին կիւրտիյինիզ զէմանն պէն տէ զաթէն
չըգըյօրսուս , (Պատէհու , մատմուազէլ սը Գարսօվիլէ
տահա զիյատէ եագլաշարագ , ալչագ պիր սէտա իլէ .)
Պիչարէ՛ ասքէր . . . քէտէրի տէրսունինտէն նէ՛ եաբատաղը-
նը պիլմէյօր . չիմտի քէնտիսինէ հէր նէ սէօյլէսէմ , գու-
լաղընա կիւրմէյէճէք . պինաէն ալէյհ , սիզ հէր չէյի քէն-
տիսինէ անլամըընըզ , ապիզէմ մատմուազէլ . պիչարէ ա-
տէմ վագըֆ օլաճաղը էսրարտան ոօլայը չաշագալաճագ
տըր . (Ըրտէնկօթընըն եան ճէպինի արաշտըրըպ վէ քիւ-
չիւք պիր բաքէթ չըգարըպ .) Շիմտիլիք , րէճա իտէրիմ ,
պու բաքէթի քէնտիսինէ վէրինիզ . . . պէնիմ ինթիգամըմ
պու օլսուն . . . հէմ քէնտիսինին տէ բէք զիյատէ խօշունա
կիտէճէք տիր ։

Ա.արիէն քիչիւք բաքէթի էլինաէ թուրթմըշ օլարագ
քէմալը թէաճճիւպէ Բօաէնէ պագմագտա օլարղընտան ,
մէրգում կէնճ գըզը սուստարմագ իսթիյօրմըշ կիպի չա-
հատէթ բարմաղընը տուտագլարը իւզերինէ գօյտըգտան
սօնրա , այագլարընըն ուճըլա կէրի կէրի կիտէրէք գաբու-
յա տօղրու իլէրիլէտի , վէ մուշֆիգանէ պիր սուրէթտէ

Տակոպէրի պիր տէֆա տահա կէօսթէրտիքտէն սօնրա ,
գաբուտան չըգըպ կիթտի . Տակոպէր իսկ՝ պիր մէյուսիյ-
եէթի ազիմէ իլէ պաշընը էյմիշ վէ գօլարընը խաչվարի
կէօյսիւնտէ գավուշարմըշ օլարագ , Մայեէօնիւն թէսել-
լիպահչ սէօզլէրինէ գարշը տիւսիզ կիպի տուրըյօրտու ։

Բօաէն գաբուտան տըշարը չըգընճա , Ա.արիէն՝ իս-
թիյար ասքէրին եանընա եագլաշարագ , լաթիֆ պիր սէ-
տա վէ ֆէվգ էլ ատէ էսէրի չէֆգաթըա տէտի քի .

— Պիրտէն պիրէ օտայա կիրմէնիզլէ , պէնիմ իչուն
չիտաէթի էհէմմիյեէթի պուլունան պիր խուսուսը սիւալ
իթմէնէ ունութմըմ . ալտըղընըզ եարա նա՞սըլ օլսուս ։

Տակոպէր . – Թէչէքքիւր իտէրիմ , մատմուազէլ , թէ-
չէքքիւր իտէրիմ . ալտըղըմ եարա պէօյիւք պիր չէյ տէ-
յիլ տիր . պունու տիւշինմէյէ վագթըմ պիլէ եօգ . . . ։
Հուզուրընըզտա էօյլէ գապագա հարէքէթի իթտիյիմատէն
վէ օ ալչագ հէրիֆի գօվտըղըմատան սօլայը բէք զիյատէ
կէօրիւր կէօրմէզ , գանըմ պէյնիմէ սըչրար ։

Ա.արիէն . – Լաքին սէօզիւմէ իհթիմատ իսինիզ քի ,
չիմտի պուբատա պուլընան ատէմի բէք աճէլէ մուհաքէ-
մէ իթմինիզ ։

Տակոպէր . – Բէք աճէլէ մի . . . լաքին պէն պու ալչա-
ղը պու կիւն թանըմատըմ . . . պու տա օ վախտան խայընը
սրբայ ա՛էկրինեի իլէ պէրապէր պուլունըյօրտու . . . ։

Ա.արիէն . – Պիլիյօրըմ . . . լաքին անընըա պէրապէր
պուլընմասը՝ նատուգէտար վէ միւքէմմէլ պիր զաթ օլմա-
սընա մանի օլմազ . . . ։

Տակոպէր . – Օ՛ մը . . . ։

Ա.արիէն . – Էվվէ՛թ . . . հաթթա չու սրբատա պիլէ
սիզին աէվկիլի չօճուգլարընըզը սիզէ իյատէ իթմէքլէ մէշ-
ղուլ սըր ։

Տակոպէր. – (Ամբիէնին եւ ուղիւնէ պագ ստանալ վէ իշխանի սէօղլէրէ ինանմայօրմըշ կիպի կէօրիւնէրէք.) Նէ՞ սէօյլէյօրսընըզ, մատմուազէլ... չօճուգլարըմը պանա իրայէ իմմէ՞քլէ մի մէշղուլ տըր:

Ամբիէն. – Էվվէ՛թ ... պէյքի տէ զանն իմմինիզտէն տահա էվվէլ իյատէ իտէճէք տիր:

Տակոպէր. – Սիզի ալտանմըյօր, մատմուազէլ, օբինթի իխթիյարըն սէօղլէրինէ գարըլմայընըզ:

Ամբիէն. – (Կիւլիւմսէյէրէք վէ պաշըննը սալայարագ.) Խա՛յր, սէօղլէրինին խաղխանէ օլտըղընա իսպանթըմ վար տըր... էվվելա պէնի պու իանէտէն չըգարմտըրան օ տըր:

Տակոպէր. – (Շաշըրարագ.) Սահի՞ հ մի սէօյլէյօրսընըզ:

Ամբիէն. – Հէմ բէք սահիհ... (Րօտէնին քէնտինէ վէրտիյի քիչիք բաքէթի Տակոպէրէ իմա իտէրէք.) Իչինէ սիզէ պիր իսպանթ տահա քի, պէյքի տէ սիզի քէնտիսէյլէ պարըշտըրաճագ տըր. պուրատա տուրուպ տա սիզի տահա զիյատէ թահրիք իմմէմէք իչուն պանա տէտի քի. «Մատմուազէլ, շու բաքէթի պիզիմ եիկիտ աստքէրէ վէրինիզ. պէնիմ ինթիգամըմտա պու օլսուն:»

Տակոպէր քէմալը հայրէթլէ մատմուազէլ տը Դարտովիլլին եւ ուղիւնէ պագ ստալ, բաքէթի մանքինավարի պիր սուրէթտէ աչտը. լաքին Ջոան-Դարք վիւստիֆիրխանէսինտէ էվրագը մնխաուսէսիյլէ պիրլիքտէ չալընմըշ օլան կիւմիւշ վէ միւրուրը զէմնան իլէ սիյահլանմըշ խաչը վէ սարարմըշ գըրմըզը շէրիտի կէօրինճէ, գալպի շիտտէթլէ չարբաբագ գըսըգ պիր սէտա իլէ. «Խաչը՛մ... խաչը՛մ... խաչը՛մ տըր» տէյու հայգըրըր, վէ մէգքիւր խաչը ֆէվգէլ տառ պիր սէվինճլէ քիւլ ըէնկինտէքի պըյըղլարը իւզերինէ պատարագ էօքմէյէ պաշլատը:

Ամբիէն իլէ Մայեէօ, իխթիյար ատքէրին հէյէճանընը

կէօրտիւքլէրինտէ, ֆէվգ էլ ատէ միւթէէսսիր օլտըլար. Տակոպէր Րօտէնին չըգտըղը գաբույա տօղրու գօշարագ.

— Մարէշալ Սիմոնա, պէյճէմէ, օղլումա իբրամէթ իմտիքտէն սօնրա, պանա տա պուննան պէօյիւք պիր իբրամէթ նարըլատաղ ըտը.... Սիզ օ լութֆքյար ատմին սատագաթընա պէնի թէէմին իտիյօրսընըզ, տէյի՞լ մի, մատմուազէլ. պէն իսէ սիզին էօնիւնիւզտէ հէրվի՛ֆ լէսուի մուամէլէտէ պուլընտըմ...: Շիմտի պէնատէն թալզիյէ ալմաղա հադդը վար տըր... հէմտէ ալաճագ... օ՛հ, ալաճագ տըր. – տէտի:

Պատէհու ալել աճէլէ օտատան արշտըը չըգարագ, վէ գօշա գօշա իչ իչէ իբի օտատան կէչէրէք, չար չաբուգ նէբտիւպանը էնտի վէ սօնընճը պատամաղընտա Րօտէնէ

թէսատուֆ իւէ գօլընտան թուրթարագ հէյէճանը պիր սէտա իւէ.

— Շիմտի չար չաբուգ հօգարը չըգմալըսընըզ. – տէտի։

Րօտէն. – (Ծատէտիլանէ պիր սուրէթտէ տուրարագ.) Հարէքէթինիզտէ պիր գարար իթթիհատ իթսէնիզ ֆէնա օլմազ, մօսիէօ. պիր ազ էվվէլ տըշարը չըգմագըզըմը էմր իթտիլինիզ հալտէ, շիմտի կէրի՛ մի չէվիրմէք իսթիյօրսընըզ. հա՞նկը էմրինիզի իճրա իթմէլի։

Տակոպէր. – Պիր ազ էվվէլ գուսուր իթտիմ. պէն գուսուր իտէճէք օլուրսամ, թամիր իտէրիմ։ Ինքի շահիտ հուզուրընտա սիզին իւէ սուի մուամէլէտէ պուլընտըմ. եինէ այնը շահիտլէր հուզուրընտա սիզտէն էօզիւր տիւէյէճէյիմ։

Րօտէն. – Լաքին, ագիզիմ, պէն գուսուրընըզը աֆվ իտէրիմ... աճէլէ իշիմ վար տըր... տուրաճագ վագթըմ հօգ։

Տակոպէր. – Ճճէլէ իշինիզ օլմասը պէնիմ նէյմ՞ լազըմ... պէն սիզէ սէօյլէյօրըմ քի, շիմտի չար չաբուգ հօգարը չըգաճագսընըզ... (Ժէզիւիթին էլինի թուրթարագ վէ պունը պիր չէֆգաթը տօսթանէ իւէ սըզարագ.) հօգտա խաչըմը պանտա իյատէ իթմէքլէ մուճիպ օլըրըզընըզ սաատէթ վէ մէսէրրէթիմ նամէ էմատ գալըր։

Րօտէն. – Իօյլէ իսէ չըգալըմ, տօսթում, չըգալըմ։

Տակոպէր. – (Ֆէմալը կէրմի իւէ.) Ղայղ օլտըրընտան տօղայը քիմսէյէ պիր շէյ սէօյլէմէքտիվին կիճէ կիւնտուզ աղլամըշ օլտըգըմ խաչըմը պանտա իյատէ իթմէքլէ գալմայըգ, մաամուտաղէ Ատիէնին իֆատէսինէ կէօրէ, պիշարէ չօճուգլարըմը տա գուրթարաճագ ըմըշընըզ... Լաքին... պիհուտէ եէրէ սէվինմէյէյիմ... սէօյլէյինիզ պագալըմ, պու իֆատէ սահի՞հ մի տիր։

Րօտէն. – (Գուրնաղճա պիր սուրէթտէ կիւլիւմսէյէ-

րէք.) Հէյէ շու մէրագլը յա պագընըզ... Հայտի՛, հայտի՛, էվին օլընըզ... Իքի էմնալըզ մէլէքլէրինիզ պիզէ թէսլիմ օլունաճագ տըր։

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա, ժէզիւիթի նէյտիւպանտան հօգարը չըգմագա պաշլատը։

Տակոպէր. – Զօճուգլարըմը պանա պու կիւն թէսլիմ իտէճէքլի՞ր մի. – տէյիպ, Րօտէնին նէյտիւպան պասագմագլարընտան հօգարը չըգտըղը սըրտառա, պիլէքլէրինտէն թուրթը վէ պիրտէն պիրէ տուրաբըրթը։ Րօտէն պու հարէքէթի կէօրիւնճէ ճանը սըզըլարագ.

— Լաքին, տօսթըմ, պիր գարար վէրին, նէ՞ եապաճաղըզ, տուրաճա՞գ մը յըզ, չըգաճա՞գմը յըզ, հօգտա էնէճէ՞ք մի յիզ։ Շիքեայէթ իթմէք օլմասըն ամմա, պէնիմլէ քէօրէք կիպի մուամէլէ իտիյօրսընըզ։

Տակոպէր. – Հագգընըզ վար... հօգարը չըգալըմ տա օրատա գօնուշալըմ. կէլինիզ, չաբուգ կէլինիզ. – տէտի։

Պաաէհու, Րօտէնին գօլունա կիրէրէք, վէ ալէլաճէլէ հօգարը չըգարտագ, քէնահինին պիրտէն պիրէ տըշարը չըգըպ նապէտիտ օլմասընտան ֆէվգ էլ ատէ միւթէաճճիպ գալմըշ օլան Ատիէնն իլէ Մայէօնիւն պուլընտըգլարը օտայա կիրտիրտի վէ քէնահի տէ իչէրի կիրէրէք մուզաֆֆէրանէ պիր սուրէթտէ.

— Իչիթ կէթիրտիմ... պէրէքէթի վէրսին քի նէյտիւպանընն աշաղըսընտա հագալատըմ. – տէտի։

Րօտէն: – (Ոօլուպը քէսիլմիշ օլարագ.) Պէնի սիւրաթլա հօգարը չըգարմըշ օլտըգընըզը տա սէօյլէմէյէ ունութմայընըզ։

Տակոպէր. – (Վագուրանէ պիր սէտա իւէ.) Շիմտի, մօսիէօ, մաամուտաղէլ հուզուրընտա իթիրաֆ իտէրիմ քի, սիզին իւէ գապա մուամէլէ իտէրէք գուսուրտա պուլունըմ. իսմի, պու պապատ եինէ մաամուտաղէլ հուզուրըն-

տա էօզր տիլէր, վէ վագը օլան խըտմէթինիզէ գարշը պօրճլու, հէմ բէք գիյատէ պօրճլու օլըըղըմը քէմալը մէսըրէթլէ իգրար իյլէրիմ... վէ եէմին տախի իտէրիմ քի պէն պօրճլու օլուրսամ, պօրճումը էօտէրիմ։

Տակոպէր էլինի քէմալը խալխէթլէ Բօտէնէ ու. զաթտը վէ ժէղիւթի տախի պու էլի տօսթանէ վէ նա. զիքեանէ պիր սուրէթտէ սըգտըգտան սօնրա տէտի քի.

— Նէ՞ սէօյլէյօրսընըզ, մօսիէօ, հա՞նկը խըտմէթտէն պահս իմմէք իսթիյօրսընըզ։

Տակոպէր. — (Խաչընը Բօտէնէ կէօսթէրէրէք.) Պու. նը ունումթընը՞զ մը... լաքին սիզ պու խաչըն պէնիմ նազարըմտա նէ՛ պէօյլուք գըյմէթ վէ էհէմմիյէթի պու. լընտըղընը պիլմէզսինիզ։

Բօտէն. — Պիլաքս անըն սիզճէ գըյմէթ վէ էհէմմիյ. եէթի պուլընապիլէճէյինի պիլտիյիմ իչուն քէնտի էլիմէ սիզէ թէօյիմ իմմէք իսթէտիմ. հաթթա պունըն իչուն ալըպ պէրապէր կէթիրտիմ. լաքին, սէօզ արամընտա գալսըն եա՛... պուրայա կէլիր կէլմէզ պէնի օ գատար թէէլֆ-էօն գապուլ իթմինիզքի, մէյտան պուլըպ տա...։

Տակոպէր. — (Մահճուպիյնէթլէ.) Մուամէլէի վա. գըտտան օտայը բէք գիյատէ նատիմ վէ բէշիման օլտը. ղըմա սիզի թէէմին իտէրիմ, մօսիէօ։

Բօտէն. — Էօյլէ օլտըղընը պիլիրիմ, տօսթում... լաքին արթընտ պու պահսը գաբայալըմ...։ Շիմտի սէօյլէ. յինիզ պագալըմ, պու խաչ սիզճէ բէք ազիզ պիր շէյ մի տիր։

Տակոպէր. — Ազիզ տէ սէօզ միւ եա. (Խաչընը թէք. րար էօքէրէք.) Պու խաչ պէնիմ ինամընտէ պիր եատի. կեատը մուզտատէս կիպի տիր...։ Պունը պանա իհսան իտէն զամ՝ պէնիմ ազիզիմ... պէնիմ մնապուտըմ մէսա. պէսինտէ տիր... միւշտիլէյհ պու խաչտա էլ պիլէ տօ. գունտըրմընը տըր։

Բօտէն. — (Ազիմ պիր մէրագ վէ իհթիրամքեարանէ պիր հայրէթլէ մէզքիւր խաչա պագըյօր կիպի կէօրիւնէ. րէք.) Նէ՞ սէօյլէյօրսընըզ, մօսիէօ, պէօյլուք Նաբոլէոն պու. նիշանը իֆթիխարա տէսթի զալիպանէսինի տօգանտըրմը՞ն մը տըր։

Տակոպէր. — Էվվէ՛թ, տօգունտըրմընը տըր. պէչինճի եարամա մէլհէմ օլմագ իւզրէ Նաբոլէոն քէնտի էլիյլէ պունը գանըլը կէօյսիւմէ թագմընը տըր. իմտի, շուբասընը պիլմէլիսինիզ քի աճլըգտան էօլմէք բատտըսինէ կէլիպ տէ, էքմէք իլէ պու խաչ արասընտա պէնի մուխայեէր գըլսա. լար, էօլտիւյիւմտէ խաչըմը կէօյսիւմտէ թաշըյապիլմէք իչուն խաչը թէրճիհտէ ասլա թէրէտտիւտ իմմէմ. լա. քին արթընտ էլմէրիր, պու պահսը գաբայալըմ տա պաշգա չէյտէն պահս իտէյիմ...։ (Էլինի կէօզլէրինէ կէօթիւրէ. րէք.) Իհթիյար ասքէրլէր ահմագ տըրլար, տէյի՛լմի. (Հըսս իթտիյի մէսէրրէթի կիզլէտիյինտէն տօլայը հիճապ իտիյօրմընը կիպի պաշընը պիրտէն պիրէ եօգարը գալ. տըրարագ, վէ եանագլարընա եուվարլանան կէօզ եաշ. լարընը կիզլէմէք իսթէմէյէրէք.) Ա՜հ, էվվէ՛թ, խաչըմը պուլտըղըմտան տօլայը սէվինճիմտէն աղլայօրըմ. զիրա պու խաչը պանա իմբէրաթօր վէրմիշ, եախսա պու խայր. խահ աատմին սէտիյի կիպի տէսթի զալիպանէսիյլէ կէօյ. սիւմէ թագմընը տըր...։

Բօտէն. — (Հէյճանը գալպ իլէ.) Օ հալտէ պու կի. բանպէհա խաղինէյի սիզէ իյատէ իթտիյինտէն տօլայը պէնիմ իհթիյար էլիմտէ միւպարէք օլսուն։ Ֆիլ հագըգա պու կիւն ճիւմլէմիզ իչուն սաատէթպախշ պիր կիւն օլ. տու. պունըն պէօյլէ օլաճաիքնը սապահլայըն սիզէ եօլ. լատըղըմ մէքթուպտա զամէն արզ իմմիշ իտիմ։

Տակոպէր. — (Պիր գամ տահա միւթէաճճիպ օլա. րագ.) Օ իմզասընզ մէքթուպը սի՞զ մի եօլամընզ ըտընըզ...

Բօտէն. — Էվվէ՛թ, պէն եօլամընզ ըտըմ։ Շու գատար

քի սբբայ ա՛Էկրինեի թաւրաֆբնաան եէնի պիր տուզագ տահա գուրուլաճաղբնաան գօրգա՛լագ , տահա զիյաաէ թաֆխիլաթա կիրիշմէք իսթէմէտիմ . անլայօր մըսընըզ ։

Տակոպէր . – Տէմէք քի , էօքսիւզէրիմի կէօրմէյէ մուվաֆֆագ օլապիլէճէյիմ ։

Բօաէն սաաէտիլանէ պիր սուրէթաէ պաշըյլա պիր թաստիգ իշարէթի վէրտի ։ Ա.արիէն սէօզէ գաբըշարագ վէ կիւլիւմսէյէրէք տէտի քի .

— Էվվէ՛լթ , պիր ագաան , պէյքի տէ պիր իշի տագըգատան կէօրէպիլէճէճքսինիզ . . . ։ Պիր աղ էվվէլ էֆէնտիյի եանըլըշ մուհաքէմէ իթիմիշ օլաըղընըզը իտտիա իթիմէյէ հագգըմ եօ՞ղ մը ըմըշ ։

Տակոպէր . – (Մէսէրրէթինաէն սէրմէսթի օլարագ .) Էյի եա՛ , պու իտապէրի նէ՞ իչուն իչէրի կիրէր կիրմէզ վէրմէտի ։

Բօաէն . – Վէրմէյէ մէյտան պուլապիլի՞մ մի , ասաթում , իչէրի կիրէր կիրմէզ պէնի պօղմագա սավաշաբնըզ ...։

Տակոպէր . – Տօղրու սըր . . . բէք աճէլէ տավրանսըմ . պունըն իչուն պիր տէֆա տահա աֆվընըզը տիլէրիմ . լաբին նէ՞ եապայըմ , պէն սիզին տահմա աբբայ ա՛Էկրինեի իլէ պէրապէր հարէքէթի իթմէյինիզի կէօրմուշ իտիմ , վէ իւք տագըգատան . . . ։

Բօաէն . – (Ա.արիէնին էօնիւնաէ թէվազու իտէրէք .) Պէնիմ՝ իտապէրիմ օլմագընըզըն պիր թագըմ իսայընանէ իչլէրէ իշթիրաք իթմիշ օլաըղընըզը պու սէվկիլի մահմուսագէլ սիզէ անլաթմապիլիր . լաբին գարանըլըգ իչինաէ ըշըղը կէօրիւր կէօրմէզ , պիւա իհթիյաճ կիրմիշ օլաըղըմ պու մէքրուհ եօլտան չըգարագ , նահմուաքեարանէ , տօղրու վէ մէշրու պիր եօլա տալիք օլմագ իսթէտիմ ։

Ա.արիէն՝ իսթիճվապքեարանէ պիր նագալյա քէնարինէ պագմագտա օլան Տակոպէրէ պաշըյլա պիր թաստիգ իշարէթի վէրտի ։

Բօաէն . – (Սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք .) Սիզէ նագաըզըմ մէքթուպը իսմա իթմէմէմին սէպէպի տէ չու սըր քի , իսմիմ զիհնիյիզտէ ֆէնա ֆէնա շիւպհէլէր հասըլ իտէճէյինաէն գօրգըյօրտում . – վէ տօս տօղրու պուրայա կէլմէնիզի ըչճա իտիշիմ տէ , մանտասթըրըն գարուճըսը վէ եա պաղչէպանը թարաֆբնտան թանըլաճաղբնըզը վէ անլէր թարաֆբնտան թանըլմանըզ իսթ՝ կէչէն կիճէ մահնասթըր տիվանբնտան աշմագ սուրէթիյլէ վագը օլան թէշէպիւսինիզ սէպէպիյլէ բէք թէհլիքէլի օլապիլէճէյինի մահմուագէլ կիպի պէ՞ տէ տիւշիւնտիւյիւմտէն նագլի իտիմ ։

Ա.արիէն . – (Ըգտըրտագը գալագ իլէ .) Լ.աբին Մ. Պաէնիէ հէր շէյի տույմըշ տըր . Հաթթա , էկէր պէն ա-լէյհինտէ տավայա գալգըշագ օլուրսամ , Մ. Տակոպէր իլէ օղլունը էլէ վէրէճէյինի տէ մագամը թէհտիտտէ պէյան իլլէտտի ։

Բօաէն . – Սիզ միւսթէրիհ օլունըզ , մահմուագէլ , սէօզիմ իթիմաա իտինիզ քի , շիմտի տէ շարթլարը սիզ գապուլ իթտիրէճէքսինիզ . (Տակոպէրէ իսիթագէն .) Սիզէ կէլինճէ , իչքէնճէլէրինիզ արթըգ իսիթտամ պուրմըշ տըր , ադիզ ատամըմ ։

Ա.արիէն . – Էվվէ՛լթ , միւսթագիմ , իսայրսահ վէ տահլ պիր հաքիմ՝ մահրէշալ Սիմոնըն գըղլարընը ալըգ պուրայա կէթիրմէք իւզրէ պիր աղ էվվէլ մանասթըրա կիսթիճինէ շիմտի նէրէտէ իսէ կէլիր . հէմ էօքսիզէրին պէնիմ էվիմտէ օթուրմալարը տահա զիյատէ մուվաֆբգը մահքահամ օլաճաղընը հաքիմի միւտահիլէյհ տահի պէնիմ կիպի միւլահազա իլլէտտի . անճագ , սիզին բիզա վէ մուվաֆագաթընըզ մունզամմ օլմատըգճա , պէն պու գարարը իթթիհատագ իտէմէմ . զիրա չօճուգլար , վալիտէյնէրի Լ.արաֆբնտան սիզէ թէհլիմ օլունմըշտար տըր ։

Տակոպէր . – Սիզ անլէրին վալիտէյնի մագամընա գապիմ օլմագ իսթէյօրսունըզ , տէ՞յիլ մի , մահմուագէլ . սի-

զին շու էաէրի լուԹֆընըզաան ասլայը կէրէք պէնիմ վէ կէրէք էօքսիզլէը Թարաֆընաան արզը ԹէչԷքքիր իսէ-
րիմ ։ Եալընըզ , ալարզըմ ոէրսին մալը պանա չօզա օլ-
տըզընաան , կիճէ կիւնաիւզ անլէրին օտա գարուսը էօ-
նիւնաէն այրըլմամագլըզըմա միւսաաաէ իմմէնիզի ըէճա իւ-
տէրիմ ։ Էկէր անլէր սիզինլէ պիրլիքտէ տըշարը չըզա-
ճադ օլուրսա , քէնտիլէրինէ պէնաէն էյի պէքճիլիք իմ-
միշ օլան Բապա-ժուա կիպի , կէօզլէրիմի անլէրսէն պիր
ան այրըմագսըզըն պիր գաչ ատըմ ուզագտան արդալա-
րը սըրա կիմմէքլիմէ միւսաաաէ իմմէլիսինիզ ։ Պու
կիւն եարըն մուվաֆէէԹի իՀԹիմալէէն օլան մարէշալ Սի-
մոն կէլիր կէլմէզ , չօճուգլարընը մուհաֆագա իմմէք մէ-
մուրիյէԹիմ իսինամ պուլաճագ տըր . . . Ալլահ վէ-
րէ տէ կէճիքմէյիպ կէլէ իտի ։

Բօտէն . – (ՄէԹինն պիր ադտա լիէ .) ԷվվէԹ , Ալլահ վէրէ տէ կէճիքմէյիպ կէլէ իտի . զիրա գըզլարընըն տիւ-
չար իտիլտիքլէրի զուլմ ու իսլյանէԹտէն ասլայը արդայ տ'էկրինեիտէն տէՀէԹի պիր Հիսագ Թալէպ իտէճէյի-
նէ չիւպհէ եօգ տըր . մա մաՁիՀ Մարէշալ Սիմոն հէնուզ հիչ պիր շէյտէն խաապէրսար տէյիլ տիր ։

Տակոպէր . – (Մարքինին պէլճի պիր գաչ կիւնտէն մարէշալ իլէ եիւզ եիւզէ պուլունաճաղընը տիւչինէրէք .) Է՛յ սիզ պու վաՁան խայընը իչուն գօ՛րգմայօր մըսընըզ ։

Բօտէն . – Ելչագլար վէ խայընլար իչուն գօրգմագ ճան՛ըզ մի . մարէշալ Սիմոն ավտէԹ իտէճէք օլուրսա . . . (Պիր գաչ ատագըգա սիւքիւԹ իմտիւքտէն սօնրա .) ԼուԹ-
ֆէն պէնի սէօյլէՁէմ . օ Հալտէ արբայ տ'էկրինեիինին Հա-
րէքէտի վէ իճրաատը Հագգընսա մալիւմատը քէտիկէ ալաճագ , վէ է՛ն ադիզ ասօսիլարընըն քէնտիսի գաատը պու ԹէՀլիքէլի ատէմին պուդղ ու ատաալէԹինէ գուրսան կիմմիշ օլարագլարընը էօյլէնէճէք տիր ։

Տակոպէր . – Պու նա՛սըլ միւմքին օլապիլիր ։

Բօտէն . – Է՛Հ , սիզ պիլէ պու սէօզիւմիւն պիր միսալը միճէսսէմի տէյի՛լ միսինիզ ։

Տակոպէր . – Պէ՛ն մի ։

Բօտէն . – ԷվվէԹ , սիզ . Լիթսիքա գուրպինտէքի Ֆո-
ֆա-Պըճ միւսաֆիրխանէսինտէ պաշընըզա կէլէն Հալէը ԹէսաատիւՁ սէմէրէսի չէյլէ՛ր մի տիր զանն իսիյօրսընըզ ։

Տակոպէր . – (ԱլԹ իւսԹ օլարագ .) Միւսաֆիրխա-
նէյէ պաշըմա կէլէն Հալէրի սիզէ քի՛մ սէօյլէտի ։

Բօտէն . – (Տակոպէրին սիւալինէ սօղրուսան սօղ-
րույա ճէվապ վէրմէյէրէք .) Օրատա Մօրոք սիզի գավ-
զայա ԹաՀրիք ի՛ԼմէՀի մի . էկէր մէրդումըն ԹաՀրի-
քընաԹընա էՀէմմիյէթէ վէրիպ տէ գավզայա ԹուԹու-
չա իսինիզ , պէօյիւք պիր տուզաղա տիւչէճէքսինիզ .
րէտտա իտէ իսինիզ , եօլ Թէզգիրէնիզ պուլունմասընը ի-
չուն եինէ ԹէվգիՁ օլունաճագտընըզ . նասըլ քի ԹէվգիՁ
օլընսընըզ , վէ սօնրատան տա պիր սէրսէրի սըՁԹաԹըյա
պիչարէ էօքսիզլէրիյէ պիրլիքտէ Հապսա ասԹըլսընըզ . . .
Շիմտի , պու մահպուսիյէթէ՛ն ասըլ մագսատը նէ՛ օլսը-
ղընը պիլի՛յօր մըսընըզ . մէրսա՛ շուպաԹընը 13 իւնճիւ
կիւնիւ պուրատա պուլընմագտան սիզի մէն՛ իմմէք իտի ։

Ճարիէն . – Լաքին սէօզլէրինիզէ գուլագ վէրտիքճէ՛
տ'էկրինեինին քիւսԹահալըզընատան վէ էլինտէ պուլընան
Թէսաալիրին կէնիչլիյինտէն տիւչարը տէՀէԹ օլույօրըմ ,
էկէր սէօզլէրինիզ իմմիսատ վէ էմինիյէթէ չայէսիմէ օլմա-
սա իտի . . . ։

Տակոպէր . – Շիւպհէ արզ իտէճէքսինիզ , տէյի՛լ մի ,
Հագգընըզ վար , մատմուազէլ . պու վաՁան խայընը , նէ՛
գատար քէօմիւ պիր տէմ օլուրսա օլսուն , Սագսոնիա-
տա վահզի հայվանլարը մէվգըլի Թէմմաշայա գօյան պիր
ալչագլա իմմիֆագը պուլունաճաղընա սիզին կիպի պէն
տէ պիր տիւրլիւ ինանամայօրըմ , Պունատան պաշգա , պէ-
տէ պիր տիւրլիւ ինանամայօրըմ , Պունատան պաշգա , պէ-
նիմ վէ չօճուգլարըն Լիթսիքատան կէչէճէյիմիզի նէ՛ըէ-

տէն խապէր ալապիէճէք իտի . պու տէտիյինիզին իմքեա-
նը եօգ տըր , ապիղ տօսթըմ :

Ատրիէն . – Ֆիլ հադըգա աբբայ տ'Էկրինեի ալէյհին.
տէքի աատավէթի մէչրուանըզըն սիզի եանըլմադան ա-
տըղընը , վէ պինաէն ալէյհ , անա մատալ նէվինատէն պիր
իգիմ իտաբ վէ էճնէպի մէմլէքէթլէրիյլէ միւնասէպաթը
պուլընմադ կիսի պիր խատսա իսնատ իթմէքտէ օլտըղ-
նըզը տիւշիւնէրէք գօրգույօրըմ :

Բօտէն պիր տագըգա գատար սիւքիւթ իթտիքտէն,
վէ պիր նաղաբը չէֆգամըլա պիր Ատրիէնէ վէ պիր տէ
Տակոպէրէ պագատըգտան ատնրա , ատքէրէ .

— Ռէք էյի , աբբայ տ'Էկրինեինին Մօրոք ըլա մի-
նաէպէթի պուլունմամըշ օլսա իտի , սիզին խաչընըզը
նա՞բել էլէ կէչիրէճէք իտիմ . – տէտի ,

Տակոպէր . – Ֆիլ հադըգա մէսէրըթթի վէ սատատ-
թիմտէն պուրատընը ատրմադա մէչտան պուլամատըմ.
նա՞բել օղույօր տա պու խաչըմ սիզին էլինիզտէ պուլու-
նըյօր ,

Բօտէն . – Սիզին պու խաչընըզ՝ աբբայ տ'Էկրինեինին
Լիբախբատա օլան միւնասէպաթը սայէսինտէ էլիմէ կէչ-
տի . հալ պու քի սիզ վէ պու սէվկիլի մատմուազել
աբբանընն օրատա միւնասէպաթը պուլունաճադը հադգն-
տա չիւպհէ արզ իտիյօրսընըզ :

Տակոպէր . – Լաքին պու խաչ նա՞բել օլտու տա սիզին
էլինիզէ եէթիշտի :

Բօտէն . – Սիւալիմէ ճէվապ վէրին , եօլ թէզքիրէնիզ
օլմատըզը իչուն Լիբախբատա հադա օլընտընըզ, տէյի՛ սի-

Տակոպէր . – Էվվէ՛թ , լաքին պէն քհաղըտալարընմա
ագճէսին չանթատանտան նա՞բել նագէտիտա օլտուղունա պիր
տիւրլիւ ագլ էրտիրէմէտիմ . . . : Պէն պուննարը պիր
եէրտէ պէրապէբ զայդ իթտիչիմ տէյու զանն իթտիմ :

Բօտէն . – (Ուտուզլարընը գալաբրատագ .) Պու քհա-

ղըտալարա ագճէ՝ Ֆոռտ-Ռոյ միւսաֆիրխանէսինտէ Մօրո-
քընտան սատմէչերինտէն պիրի օլան Գողիաթ թարա-
ֆընտան սըրդաթի օլընտը . Մօրոք տախի՝ էօքսիւզէր իլէ
սիզ տախի ալմըշ օլտըղը էվամիրի քէմալը մուվաֆֆագի-
յէթլէ իճրա իթմիշ օլտըղընը իսպաթի իթմէք իւզրէ , պու
քհաղըտալարընա խաչը աբբայ տ'Էկրինեինէ կէօնտէրտի ,
պէն պու հիլէ վէ տէսիսէէրին միֆթահընը տահա էվվէ-
լինի կիւն պուլապիլտիմ . պու խաչ իլէ քհաղըտալար աբ-
բայ տ'Էկրինեինին էվրագը արատընտա մահֆուզ պու-
լունըյօրտու . Լաքին քհաղըտալար դայէթ ճէսիմ պիր
բաքէթ թէչքիլ իթտիյինտէն , պու բաքէթ տէրուննինտէն
անլէրի դալտըրտամ իչ չար չարուգ մէյտանա չըգար տէ-
յու գօրգուտում . Լաքին պու սապահ հազտըղըմ մէքթուպ
սայէսինտէ պու կիւն սիզի հէր հալտէ կէօրէպիլէճէքյիմի
իւմիտ իտէրէք , վէ պիր իմքերաթօր աստքէրի նաղարընտա
պու խաչ նէ՛ գատար գըյմէթլի վէ պույուրտուղունըզ կի-
պի պիր եատիկեարը մուգատտա հիւքմիւնտէ օլտըղընը
պիլտիյիմտէն արթըգ թէրէտտիւտ իթմէյէրէք , եատի-
կիտարը վէղբիւրիւ ճէպհէմէ գօյտում վէ քէնտի քէնտիմէ
տէտիմ քի . « Հարէքէթի վագըտամ էճնէյէթի սուի իսթի-
մալ սատ օլունապիլիրսէ սէ , չալընմըշ պիր շէյի սահի-
պինէ վէրմէքտէն իսպարէթ օլտըղընտան , վիճտանըմ բա-
հաթըգ օլմայաճագ տըր : »

Ատրիէն . – Պունտան տահա վիճտանը պիր իշ եաբա-
մադ ըտընըզ . վէ պէնիմ Մ. Տակոպէր հադգընտա հիւս-
նիւ թէվէճճիւհիւմ պուլընտըղընտան , պու հարէքէթի-
նիզտէն տօլայը սիզէ պիզդաթ արզը թէշէքքիւր իտէ-
րիմ : (Պատէհու , պիր տագըգաճըգ սիւքիւթտէն սօն-
րա , մուզտաարըպանէ .) Լաքին աբբայ տ'Էկրինեինին իգ-
նա , մուզտաարըպանէ .) Լաքին աբբայ տ'Էկրինեինին իգ-
թիտարը պու նէ՛ տէհշէթլի շէյ իտիշ քի , էճնէպի մէմլէ-
քէթլէրինէ պիրէ պու տէրէճէ կէնիշ միւնասէպաթ բէյ-
տա խէպհլմիշ :

Բօաէն . – (Տէհչէթէ տիւչար օլմուշ կիպի պիր թավրըլա էթրաֆընա պագընարագ , ալչագ պիր սէտա իլէ .) Սուսընըզ . . . սուսընըզ . . . Ալլահ աշգընա օլսուն սուսընըզ . . . պու մատամ հադգընտա պանա հիչ պիր շէյ սոր-մայընըզ . – տէյու հայդըրըր :

Յ

ԻՖՇԱԻ ԷՍՐԱՐ

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ , աբբայ տ'Էկրինեվինին եէտինտէ պուլընան պու կէնիշ վէ տէհչէթլի իգիթտար հադգընտա Բօաէնտէն պագը իյդահաթ թալեպ իտէրէք մէրգումընն տիւչարը տէհչէթ օլտըղընը կէօրիւնճէ , ֆէվգէլատե հայրէթ վէ թէաճճիւպէ կիրիֆթար օլարագ .

— Լաքին , էֆէնտիմ , սիզե իրատ իթտիյիմ սիւալտե պու գատար գարիպ նէ՞ վար . – տէյու սօրտու :

Բօաէն՝ պիր տագըգաճըգ սիւքիւթտէն սոնրա , պիւս պիւթիւն սախթէ պիր ըզտըրապլա թէքրար էթրաֆընա պագընարագ ալչագ պիր սէտա իլէ .

— Թէքրար սէօյլէրիմ , մատմուազէլ , պէօյլէ վիւտհիչ պիր մատտէ հադգընտա պանա հիչ պիր շէյ սորմայընըզ . ամամընն տէտիյի կիպի , տիվարլարընն գուլաղը վար տը . – տէտի :

Ադրիէն վէ Տակոպէր պիր գաթ տահա թէաճճիւպլէ պիրի պիրինէ պագըշարլար : Մայեէօ իսէ՝ հրատիյամը գալպիյէտինին ինանըլմայաճագ տէրէճէտե օլան սէպաթքեարլըղընա թէպահիյէթլէ , Բօաէն հադգընտաքի շիւպհէ վէ էմնիյէթսիզլիյինէ պիր տիւրլիւ ղալէպե իտէմէյօր , վէ արա սըրա կիզլիճէ վէ ուզուն ուզուն մէրգումընն եիւգիւնէ պագարագ , քէնտիսինի տիւչարը տէհչէթ իթմէքտէ օլան պու ատէմին մասքէսի ալթընտա նէ՞ կիպի էօրար մէվճուտ օլտըղընը անլամագա չալըշըյօր իտի : Պիր քէրէ ժէզիւիթ՝ Մայեէօնիւն շիւպհէլի պիր նագարլա քէնտիսինէ պագմագտա օլտըղընը ֆարգ իտէրէք , պաշըլա մէրգումէյէ նագիքեանէ վէ միւլաթըֆանէ պիր սուբէթտէ իչարէթ իյլէտի . կէնճ գըզ՝ պագըշընըն ֆարգընա վարըլմըշ օլտըղընը կէօրիւնճէ տիւչարը տէհչէթ օլարագ , թիթրէյէ թիթրէյէ կէօզլէրինի օ պիր ևանա չէվիրմէյէ մէճպուր օլտու :

Բօաէն՝ քէնտիսինին սիւքիւթիւնտէն մատմուազէլ տը Գարտօվիլին թէաճճիւպ իթմէքտէ օլտըղընը կէօրիւնճէ , պիր ահը սէրտ չէքէրէք թէքրար .

— Խա՛յր , մատմուազէլ , խա՛յր , աբբայ տ'Էկրինեվինին իգիթտարը հադգընտա պանա հիչ պիր շէյ սորմայընըզ . – տէտի :

Ադրիէն . – Լաքին , մօսիէօ , սիւալիմէ ճէվապ վէրմէքտէ նէ՞ իչուն թէրէտտիւտ իտիյօրսընըզ . քիմսէ՞ն գօրգըյօրսընըզ :

Բօաէն . – (Թիթրէյէրէք .) Ա՛հ , մատմուազէլ , պու ատէմլէրին բէք կէնիշ իգիթտարլըրը վար տը . . . ատավէթ վէ խուսուսմէթլէրի իսէ բէք տէհչէթլի տիր :

Ադրիէն . – Միւսթէրիհ օլընըզ , ազիզիմ , պէն սիզե օ գատար շէյ պօրճլույըմ քի , մուամէլէնէթ վէ մուզահէքէթիմ իւզէրինիզտէն հիչ պիր վագիթ էքսիք օլմազ :

Բօաէն . – (Ադրիէնին պու սէօզիւնտէն ինճինմիչ կիպի .) Ա՛հ , մատմուազէլ , բէճա իտէրիմ , պէնի էյիճէ մուհաքէմէ իտինիզ , Պէն քէնտիմ իչո՞ւն մը գօրգըյօրըմ զանն իտիյօրսընըզ . . . Խա՛յր , խա՛յր , պէն մէճհուլ

վէ զարարսըզ պիր առէմ օլտըղըմտան, հիչ պիր շէյտէն գօրգմամ. պիլաքս սիզ, մարէշալ Միտհն վէ ֆամիլեանըզըն սաիր ազասը անլէրտէն գօրգմալը տըրլար . . . : Իչթէ պունըն իչուն պիր տէֆա տահա սէօյլէրիմ քի, պու մատտէ հագգընտա պանա հիչ պիր շէյ սօրմայընըզ. տիւնեատա էօյլէ սըրըլար վար տըր քի, ակեահ օլանլարա պիլէ տէհշէթպախշ օլուր :

Ա.տրիէն. – Լաքին ինսան քէնտիսինի թէհտիտ իտէն թէհլիքէլէրտէն խափէրտար օլա, տահա էյի օլմազ մը:

Տակոպէր. – Ինսան քէնտի տիւշմէնինին տէսիսէլէրինի պիլէճէք օլուրսա, հիչ տէյին իսէ նէֆսինի միւտաֆաայա մուդթէտիր օլուր. զիրա քուսու գուրմագ տան ըսա՝ աչիքեարէն հիւճիւմ իթմէք պին գաթ խայրը տըր:

Ա.տրիէն. – Պունտան պաշգա սիզի թէէմին իտէրիմ քի պանա սէօյլէտիյինիզ սէօզլէր զիննիմտէ միւպհէմ պիր շիւպհէ վէ էնտիշէ հասըլ իյլէտի . . . :

Րօտէն. – (Քէնտիսինի ճէպր իտիյօրմըշ կիպի կէօրիւնէրէք.) Մատամ քի գրսա սէօզ իլէ անլամայօրսընըզ, ֆիքրիմի տահա աչըգ սուրէթտէ իյզահ իտէյիմ, (վագուրանէ պիր թավը ըլա.) Լաքին շուրասընը պիլմէլիսինիզ քի, սիզին պէօյլէ ըսրար վէ իպրամընըզ սէպէպիյլէ տիր քի մէճհուլ վէ խաֆի գալմասը լազըմ կէլէն պիր շէյի արզ իթմէյէ մէճպուր օլույօրըմ:

Ա.տրիէն. – Սէօյլէյինիզ, ինլահ սչգընտա օլսուն, սէօյլէյինիզ:

Րօտէն՝ Ա.տրիէնի, Տակոպէրի վէ Մայեէօյիւ էթրաֆընտա թօքլայարագ, ալչագ պիր սէտա վէ էսրարի պիր չէհրէ իլէ տէտի քի.

— Տալլարընը տիւնեատնըն տէօրթ էթրաֆընտա եայմըզ օլան վէ էհալինին հէր պիր սընֆընտա ազասը, ալենէսի վէ սօֆուլարը պուլընան պէօյուք վէ իգթիտարլը

պիր ճէմիյէթին իսմինի հիչ իչթիմէմիշ միսինիզ . . . էօյլէ պիր ճէմիյէթ քի, էվվէլճէ օլտըղը կիպի չիմտի տահի հիւքմտարլարընն վէ վիւքէլան սաիրէնին զիմամը իտարէսինի էլինէ ալմըշ տըր . . . պիր քէլիմէ իլէ քէնտի առէմ լէրինի հիչտէն էն եհեմմիյէթլի մէվզուլարա հյսալ իտէր, վէ եինէ պիր սէօզ իլէ անլէրի կէրտառալը մահվիյէթէ տիւշիւրիւր :

Ա.տրիէն. – Եա՛ Բապպի, պու տէհշէթլի ճէմիյէթէ հաՆկըսը տըր, չիմտիյէ գատար իսմինի պիլէ իչթիմէմիշիմ:

Րօտէն. – Սէօզիւնիւզէ ինանըրըմ, մատամուազէլ. պունըննա պէրապէր սիզին պու պապտէքի ճէհալէթինիզ պէնի սօն տէրէճէ թէաճճիւպտէ պըրագըյօր:

Ա.տրիէն. – Նէտէ՞ն:

Րօտէն. – Զիրա միւտաէթի մէտիտէ բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէ իլէ եաշատըղընըզը վէ աբբայ տ'Էկրինեվիյի սըգ սըգ կէօրտիւյինիւզիւ տիւշիւնէրէք, պու ճէհալէթինիզ պանա առէթա միւմքինսիզ կէօրիւնիւյօր:

Ա.տրիէն. – Վագըա պէն մատամ տը Սէն-Տիզիէ իլէ եաշար ըտըմ ամմա, քէնտիսի իլէ պիրլիքտէ եաշամազ ըտըմ. պէն պին տիւրլիւ էսպապը մէշրուայա մէպնի քէնտիսինտէն նէֆրէթի իտէր իտիմ:

Րօտէն. – Ֆիլ հագըգա տէրմիյան իթտիյիմ միւլահազա տօղրու տէյիլ տիր. զիրա հէր եէրտէն զիյատէ օրա՛տա վէ սիզին հուզուրընուզտա պու ճէմիյէթին վիւճուտընը կիզլի սագլամագ լազըմ ըտը. հալ պու քի մատամ տը Սէն-Տիզիէնին՝ Պուրպոնլարըն սօնընճը սալթանաթը զէմանընտա պէօյլէ տէհշէթլի պիր նուֆուզ վէ իգթիտար գազանմասը՝ ճէմիյէթի մէգքիւրէնին սայէի լութֆընտա տըր. շուրասընը տա պիլմէլիսինիզ քի աբբայ տ'Էկրինեվինին պու տէրէճէ թէհլիքէլի պիր առէմ օլմասը՝ եինէ օ ճէմիյէթին մուավէնէթի սայէսինտէ տիր. էվվէլ, ֆամիլեանըզըն ազալ մէվճուտէսինին պազըլարընը Սիպէ-

բիատա, պաղըլարընը Հինտիսթան իշէրինտէ վէ պաղըլարընը տա Ամէրիգա տաղլարը արասընտա թէճէսսիւս վէ թաադիպ իթմէյէ մուզթէտիր օլմասը՝ պու ճէմիյեէթ վասըթասըլյա տըր. պիր ազ էվվէլ սէօյլէտիյիմ վէճհէտ, էվվէլսի կիւնիւ թէսաուիֆէն արբայ տ'Էկրինեհինին էվրադընը թէադիգ իթտիյիմ սըրատա, իչին իչ ևիւգիւնիւ քէչֆ, վէ արբանըն ճէմիյեէթի մէզքիւրէնին աղասընտան վէ հէմ էն զայեուր, էն մուզթէտիր բիւէսասընտան պուլընտըղընա գանսաթ հասըլ իյլէտիմ:

Ամրիէն. – Լաքին, պու ճէմիյեէթին իամի՞ նէ իմիշ, մսիէօ:

Րօպէն. – Իամի՞ մի... իամի...:

Պու սէօզիւ միւթէագբակ Րօպէն ևինէ թէրէտտիւտ իյլէտի:

Ամրիէն՝ Տակոպէր իլէ Մայեէօ կիսկի սօն տէրէճէ մէրագա տիւշար օլարագ.

— Սէօյլէյինիզ պագալըմ, իամի նէ՞ իմիշ. – տէյու թէքրարլատը:

Րօպէն ևինէ էթթաֆընա պագընտը վէ պիր իշարէթլէ Տակոպէրի, Մայեէօյու վէ մատմուազէլ տը Գարտովիլի քէնտիսինէ տահա զիյատէ ևագլաշըրըրգտան սօնրա, ալչագ պիր սէտա իլէ վէ հէր պիր քէլիմէի իւզէրինտէ տուրարագ.

— Ժէզիւիթլէր ճէմիյեէթի. – տէտի, վէ լաքին վիւճուտինտէ նակէհանի պիր տիթրէմէ հասըլ օլտու:

Մատմուազէլ տը Գարտովիլ՝ Րօպէնին թէատպէրի իհթիյաթքեարանէսինէ նազարէն, բէք տէհշէթլի պիր սըրրա ակեահ օլաճաղընը զանն իթմէքտէ իքէն, պու սէօզիւ իշիտինճէ չիատէթլի պիր գահգահա գօրտըմագտան քէնտիսինի մէն՝ իտէմէյէրէք.

— Ժէզիւիթլէ՞ր մի... (Տաիմա կիւլէրէք.) Ժէզիւիթլէր հա՛... լաքին պունըտր ևալընըզ քիթապլարտա մէվճուտ տըրըտր զանն իտէրիմ. էվվէթ, ժէզիւիթլէր թէվճուտ տըրըտր զանն իտէրիմ. էվվէթ, ժէզիւիթլէր թէվճուտ բիիսէ մէնսուպ բէք տէհշէթլի ատէմլէր իմիշ. հէմ մատամ տը Մէն-Տիզիէ իլէ Մ. տ'Էկրինեհյի պու նամ իլէ թատսիֆ իթմէյէ նէ՞ հաճէթ. քէնտիլէրինին մէսլէքլէրի, պէնիմ ալէյհէրինտէ հըսս իտէկէլտիյիմ նէֆրէթ վէ հագարէթի հագգը կէօսթէրմէյէ քեաֆի տէյի՞լ մի սիր. – տէտի:

Րօպէն՝ սաքիթանէ վէ միւլահազաքեարի պիր թատը ըլա մատմուազէլ տը Գարտովիլի տինլէտիքտէն սօնրա, թէմքինլի վէ միւէսսիր պիր սէտա իլէ տէտի քի.

— Սիզին քէօր քէօրիւնէ իհթիգատընըզ, պէնի ատէթա տիւշարը տէհշէթ իտիյօր, ազիզըմ մատմուազէլ. կէչմիշ զէմանա պագ ատագ՝ կէլէճէք զէմանտան գօրգմատընըզ. զիրա վիւճուտինի պիր խայալ ատա իթմէքտէ օլտընըզ պու ճէմիյեէթին թէէսիրաթը միւտհիշէսինէ է՛ն զիյատէ սիզ տիւշար օլտընըզ:

Ամրիէն. – (Կիւլիւմսէյէրէք վէ ազաճըգ տա թէաճճիւպ իտէրէք.) Պէ՞ն մի:

Րօպէն. – Էվվէ՛թ, սիզ:

Ամրիէն. – Նէ՞ կիսկի...:

Րօպէն. – Օրասընը պանա՞ մը սօրըյօրսընըզ, մատմուազէլ. տիվանէ սըֆաթըյա պու խանէտէ հապս իտիմիշ օլտըղընըզը ունուտըյօր մըսընըզ. Պու թիմարխանէնին սահիպի ժէզիւիթ ճէմիյեէթինին է՛ն ֆէտաքեար անէնին սահիպի ժէզիւիթ ճէմիյեէթինին է՛ն ֆէտաքեար ազի ճիսմանիյէսինտէն վէ պինապէրին՝ արբայ տ'Էկրինեհ-

նին էլինաե քէօր պիր ալէթ օլաբղընը սէօյլէմէյէ հա-
ճէթ վա՞ր մը :

Ա.արիէն . – (Պու տէֆա կիւլմէյի պէր թարաֆ իտէ-
բէք .) Մ. Պալէնիէ՞մի . . . :

Բօռէն . – Էվէէ՛թ , Մ. Պալէնիէ պու մէքրուհ ճէմի-
եէթին է՛ն սէհղէթլի բէխալերինաէն պիրի օլան սբբայ
տ՛Էկրինեէինին էվամիրինե իթաաթլա ագլ ու զէքեավէ-
թինի ֆէնայա գուլանմագտա տըր . լաքին պունընլա պէ-
րապեր ագլ ու զէքեա սահիպի պիր սաէմ օլաբղը տա
ինքեար օլունամագ . պինաէյն ալէյհ , պուրաանան տըշարը
չըգար չըգմագ , կէրէք սիզ վէ կէրէք ագրապանըզ օլան-
ճա նազարը տըգգաթընըզը պիլ իտասա սբբայ տ՛Էկրին-
եիյէ աթֆ իթմէլիսինիզ . զիրա , սէօզիւմէ իթիմաա իտի-
նիզ-քի պէն անըն նա՛սըլ պիր մահլուգ օլաբղընը անլա-
մըշ թագտիր իթմիշիմ տիր . հէնուզ պու իշի զայպ իթ-
միշէյն սայմայօր . կիճէ կիւնահուզ չալըշըպ չապալայօր , վէ
սիզէ գարշը եէնի եէնի հիւճիւմլէր , եէնի եէնի ֆէեատ-
լար հազըրլայօր . էվվէ՛թ , պուլարըն պաշգա պիր թարըգ-
տա օլաճադը չիւպհէսէյն վարէսթէ իտէ տէ , էվվելքիլէր-
սէն տահա թէհլիքէլի օլաճադը տա մէմուլ տըր . . . :

Տակոպէր . – Թէհլիքէլի պէզե իտապեր վէրսիյինիզ-
սէն տօլայը իտասէթէն թէշէքքիւր իտէրիզ , տօսթում .
սիզ սե պիզիմլէ պիրլիքտե չալըշաճագսընըզ , սէյրի մի

Բօռէն . – Պէնիմ էլիմսէյն բէք ճիւզի պէր շէյ կէ-
լիր , պիզ տօսթում . լաքին պու ճիւզի շէյի տե նամուս-
քևար սաէմլէրին իտամէթինե հասր իթմէքտե տալա թէ-
բէտտիւտ իթմէմ :

Ա.արիէն . – (Բօռէնին գանտահթքեարանէ թամըրըն-
տան պիւս պիւթիւն էմին օլարագ , միւթէֆէքքիրանէ պիր
սուբէթտե .) Խալամըն ալէմ իւզերինտե իճրա իթմիյի
նուֆուզ նէտէն իտապէթ օլաբղընը շիմտի անլայօրըմ .
պէն պու ֆէվգ էլ ատե նուֆուզը՝ շիմտիյէ գատար իգ-

թիտար սահիպի սաէմլէրլե օլան միւնասէպաթընա համը-
իտէր իտիմ . վագրա քէնտիսինին վէ սբբայ տ՛Էկրինեէինին
մէզհէպի սիբէր իթթիխաղ իտէրէք պիր թագըմ խայբե-
նանէ էնթրիգալար լյգա իթմէքտե օլաբղաբընը միւսա-
հազա իտիյօրտում . լաքին սիզին սէօյլէտիյինիզ շէյլէրտէն
զէբրէճէ մալիումաթըմ եօք ըտը :

Բօռէն . – Տահա նէ՛ գատար շէյլէրտէն պէհապեր
սինիզ , ագիզէմ մատմուազէլ . պու սաէմլէրին խապէրի-
նիզ օլմագտըզըն սիզի պիր թագըմ ճասուսլար իլէ նէ՛
սէրէճէ ուսթալըգլա իտամա իթմիշ օլաբղաբընը պիլ-
սէնիզ՛ զ : Էվվէր հագգընըզտա մալիումաթ ալմագ քէնտիլէ-
րինճէ մէնֆասաթը ճաիպ իսէ , հիչ պիր հալիտիզի , հիչ
պիր հարէքէթինիզի նազարը տըգգաթտան գաչըրմագ-
լար . Պատէհու , եավաչ եավաչ , իհթիյաթա րիայէթլէ ,
վէ գարանլըգտա հարէքէթէ պաշլարլար . միւտահէնէ-
տէն պէտ իլէ թէհտիտ վէ տէհղէթէ գատար հէր տիւրլիւ
թէտապիրի պիլ իթթիխաղ սիզի ալտաթըրլար . հաթթա իւ-
շի զէրրէճէ սըզտըրմագտըզըն իւղերինիզտե իճրաի հիւքմ
իթմէք իչուն սիզի ճէզալ վէ եա իհսաֆէ իտէրլէր . իչթէ
անլէրին մագսատը պունատան իպարէթի օլուպ , շուրասընը
իթթիրաֆ իթմէյի տիր քի , չօգ տէֆա պու մագսատլարը-
նա վասըլ օլուրլար :

Բօռէն պու սէօզլէրի օ տէրէճէ խուշուսը գալպ իլէ
իրատա իթմիշ իտի քի , Ա.արիէն պիրտէն պիրէ տարտըլտը ,
վէ ֆագաթ պու գօրգուսընատան տօլայը քէնտիսինի թէք-
տիր իտէրէք .

— Խա՛յր , խա՛յր , պէօյլէ ճէհէննէմի պիր իգթիտարա
հիչ պիր վագթ ինանմամ . թէքրար իտէրիմ քի , շան
ու շէօհրէթէ մէհկեմ օլան պու բաբայլարըն իգթիտար
վէ նուֆուզը պաշգա պիր տարտա մէվճուտ ըմըշ . . . հա՛մո
օլսուն , շիմտի պունլարըն վիճուտի պիւս պիւթիւն օր-
թատան գալգմըշ վէ քէնտիլէրի նատէտիտ օլմըշտար տըր ,

Բօաէն . – Էվվէթ , օ պապատ հագգընըզ վար , շիմտի նապէտիտ օլմուշլար տըր . զիրա պագը քէրրէ մէնֆաաթլարը իճապ իտէրաք տէրհալ նապէտիտ օլուրլար . լաքին պիլ խաասա նապէտիտ օլտըգլարը զէման թէհլիքէլի տիրլեր ա՛ . չունքի խալգըն պուննլար հագգընտա քէչյտա իթտիյի էհմիյէթսիզլիք մահվ օլուր , վէ քէնտիլէրի տէ գարանլըգտա բահաթճա թէճճասիւս իտէպիլիրլեր : Ա՛հ , մատմուազէլ , սիզ անլէրին միւտհիշ մէհարէթինի տահա պիլմէզսինիզ : Զուլմքէարլարա , ալչագլարա վէ րիյաքէարլարա գարշը շիտտէթի խուսուսէթ վէ ատավէթիմ պուլընտըղընտան , աքբայ ա՛էկրինէնինն պու տէհշէթլի ճէմիյէթինն ազատընտան օլտըղընը պիլմէքտիզն , ճէմիյէթի մէզքիւրէնին հիքմայէսինի էթրաֆլըճա միւթալաա իլլէտիմ : Ա՛հ , ինսան տէհշէթինտէն թիր թիր թիթրեր , մատմուազէլ . նէ՛ թէտպիրլեր վէ նէ՛ վասըթալար իտթիմալ իթտիքլէրինի պիլսէնիզ՛ղ . . . : Քէնտիլէրինն տէտայիսի շէյթանէթքէարանէսի տայէսինտէ , է՛ն զիյատէ խալխանէ վէ ֆէտաքէարանէ օլան ահվալ ալթընտա տէհշէթլի տուզագլար կիզլէտիքլէրինի սէօյլէյճէք օլտամ . . . :

Պու սէօզիւ միւթէաքրպ , Բօաէնին կէօզլէրի կիւյա թէտատիւֆէն Մայեէօյէ ամֆ օլընտը . ֆագաթ Ա.տրիէնին՝ պու քինայէի մահիրանէսինին ֆարգընա վարտատըղընը կէօրիւնճէ , իլալէի մէգալ իտէրէք .

— Վէլ հաթլ , սիզ պուննլարըն գուլմընա տիւչար օլմուշընըզ տըր , մատմուազէլ . սիզի քէնտիլէրինէ պէնտ իթմէքտէ պէօյիւք մէնֆաաթլարը վար տըր . պինաէնէրին , պու անտէն իթտիպարէն էթրաֆընըզտա պուլընան հէր շէյտէն սագընմալըսընըզ . է՛ն սատըգ տօսթլըգլարտան վէ է՛ն մուշֆիգանէ մուհապէթլէրտէն շիւպհէ իթմէյիսինիզ . չունքի պու ճանլէրլէր , պագը քէրրէ է՛ն սատըգ տօսթլարընըզը րիշվէթլէ ճէլպ իթմէյէ վէ սիզին պուննլար հագգընտաքի էճնիյէթինիզ նէ՛ գատար քէօր քէօ-

րինէ իսէ՝ քէնտիլէրի տէ սիզէ գարշը օ գատար տէհշէթլի ալէթլէր իտթիմալ իթմէյէ մուվաֆֆագ օլուրլար :

Ա.տրիէն . – (Հիտտէթլէ .) Լաքին պու օլամազ շէյ տիր . . . սիզ իչի միւպալաղա իտիյօրսընըզ . . . խա՛յր , խա՛յր , տիւնեատա պու տէսիսէքեարլըգլար գատար տէհշէնշէթլի պիր շէյ թէտավվուր օլունամազ . . . :

Բօաէն . – Է՛յվա՛հ , ազիզէմ մատմուազէլ , ազրապանըզտան պիրի օլուպ ալիճէնտա վէ միւսթագիմ պիր գալպէ մալիք պուլընան Մ. Հարտի նամ ֆապրիգաճը՝ ալչագճա պիր հիյլէքեարլըզտա գուրպան կի՛թմէտի մի . . : Խուլասա , ճէտտինիզին վասիյէթնամէսինտէն նէ՛լէր խապեր ալտըղըմըզը պիլի՛յօր մըսընըզ : Ճէտտինիզ տախի պու ատէմլէրին բէնչէի ատավէթինէ շիքեար օլարագ վէֆաթ իթմիշ օլտըղը վէ եհուզ էլլի սէնէ սօնրա վարիսլէրի տախի պու ճէմիյէթի միւտհիշէնին պուղղ ու ատավէթինէ հէտէֆ օլմըշ պուլընտըղը զահիրէ չըգտը :

Ա.տրիէն . – (Եհուբէյինին էզիլմէքտէ օլտըղընը հըսսիտէրէք .) Ա՛հ , մօսիէօ , պու սէօզլէրինիզ զիյատէսիլէ տէհշէթիմի մուճիպ օլույօր . ֆագաթ պուննճա հիճճիւմլէրէ գարշը պիր սիլահը միւտաֆաա եօ՛գ մը տըր :

Բօաէն . – Վար տըր , մատմուազէլ , տախմա իհթիյաթլը տավրանմալը , էթրաֆը թէտգիգ իթմէլի վէ սիզէ եագլաշան ատէմլէրի միւթէմատիյէն ձազարը թէճճասիւստէն կէչիրմէլի :

Ա.տրիէն . – Լաքին պու տուրէթլէ էօմր կէչիրմէք՝ բէք տէհշէթլի շէյ տիր . տախմա շիւպհէչէր , գուրունթըլար վէ գօրգուլար իչինտէ պուլընմագ ատէթա իչքէնճէ տիր :

Բօաէն . – Հա՛յ հա՛յ . . . օ ալչագլար տա իչին օրտաքընը է՛յի պիլիրլեր . . . վէ քէնտիլէրինին կիւվէնտիքլէրի էն պէօյիւք տալ տա պու տըր . չունքի չօգ քէրրէ անլէրէ գարշը իթթիխազ օլունան թէտատիրի իհթիյաթ քեարանէնին իֆրաթ տէրէճէսինէ վարմասը յա՛ ինսանը ալտա-

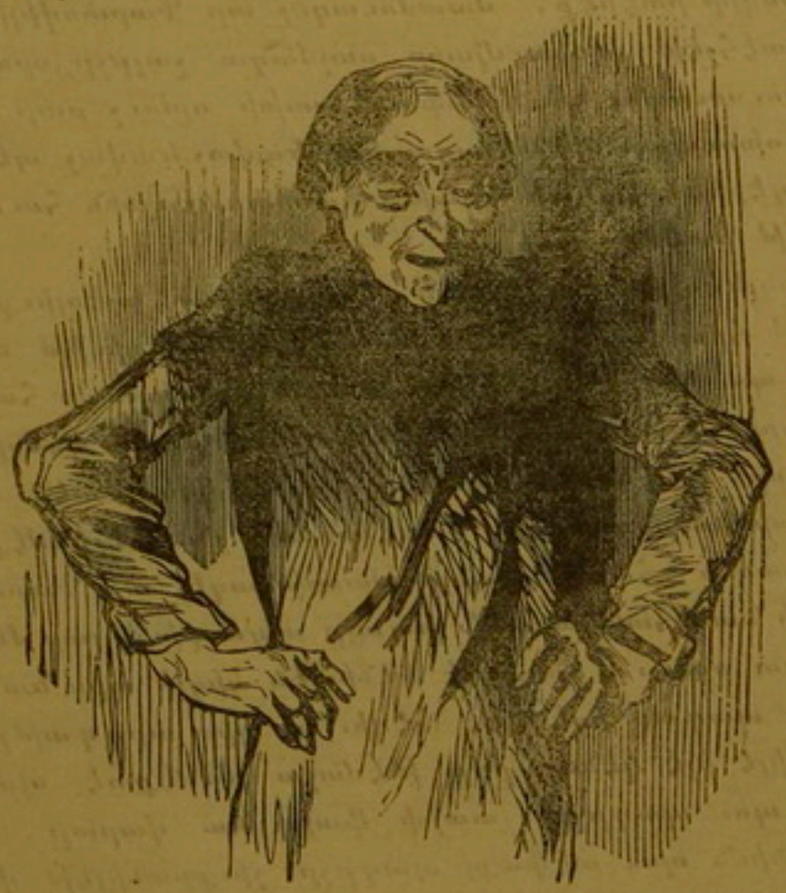
թըըլար։ Պու սեպեպտէն տօլայը, կէրէք սիզ վէ կէրէք պու միւհթէրեմ ասըէր՝ բէք զիյատե իհթիյաթը տավրանմալըսընըզ վէ պիրինե չար չաբուգ էճնիյէթ իթմէմէլիսինիզ. քէնտինիզի տահմա գօլամալըսընըզ. գիւա գըլ գալը քի պու ատէմլէրին բէնէէ զուլմընա գուրպան կիտէճէքտինիզ. պունլար սիզե գարշը տահմա պիրէր տիւշմէնի խունխար տըըլար։ (Մայեէօյէ միւթէվէճճիհէն.) Սիզտե, պիչարե չօճուգ, պէնիմ նասիհաթլարըմա գուլագ վէրինիզ... անլէրտէն տահմա գօրդընըզ վէ մեշհուր տարը մեսել ֆէհվասընճա եալընըզ պիր կէօզ իլե ույուլընըզ։

Մայեէօ. – Պէ՞ն մի, մօսիէօ, նէտէ՞ն գօրդաճաղըմ. պէն նէ՞ եարմըշըմ։

Ռօտէն. – Նէ՞ մի եարմըշ սընըզ. սիզին համիյէնիզ օլան պու սէվգիլի մատմուազէլե ճան ու կէօնիւլտէն սէվմէյօր մըսընըզ. անըն խնուատընա եէթիշմէյէ սայ ու զայըէթ իթմէտինիզ մի։ Պու եիկիթ ասքէրին օղլունըն՝ Ակվիքօլըն մանեէվի գըդգարընատաշը սեվիլ մի սինիզ։ Ա՛հ, պիչարե գըզըմ, սիզ նե գատար մեճհուլ վէ էհէմմիյեէթսիզ պիր քիմսե օլմանըզ տախի, անլէրին պուզգ ու ատավէթինե հէսէֆ օլմանըզա պու հալըէր քիֆայէթ իթմէ՞զ մի։ (Ատրիէնե խիմապէն.) Ազիզէմ մատմուազէլ, իչի միւպալաղա խոյօրըմ զանն իթմէյինիզ։ Միւլահազա խոնիզ... մարէշալ Սիմոնըն սատըգ սիլահ արգատաշը օլան պու գահրաման ասքէրին Լիբոնիքատա մահպուս օլմասընա տահիր պիր ազ եվվել քէնտիսինե վէրմէյիմ մալումաթը խաթըրըյընըզ. պիզգաթ սիզին պաչընըզա կէլէն վագըյը, եանի հէր տիւրլու գանուն վէ նիզամա մուզայիր օլարատ սիզի պուրայա կէթիրիպ հապս իթմէյէնիզնի միւլահազա խոնիզ. օ զէման, պու ճէմիյեէթին իգթիսատը հագգընատաքի թարիֆիսինե գէրճէճ միւպալաղա պուլընմատըզընը կէօրէճէքսինիզ... Տահմա քէնտինիզի

ատգընընըզ, վէ ալեյ խուսուս հէր տիւրլու չիւպհէլի վէ թէհլիքէլի հալլերտե պանա միւրաճաատ իթմէքտէն չէքինմէյինիզ։ Պէն իւչ կիւն զարֆընտա թէճրիւպէի զաքինմէյինիզ։ Այեէնտե անլէրին սուրէթի հարէքէթինե տաիր թիկեմ սայեսինտե անլէրին սուրէթի հարէքէթինե տաիր բէք չօգ շէյ էօյրէնտիմ. իմտի տուզաղը, հիլյէյի, թէհլիքէյի սիզե կէօսթէրէճէք սիզի միւտաֆտա վէ մուհաֆազա խոէպիլիրիմ։

Ատրիէն. – Պէօյլէ պիր վազիյէթտե հըզմը չիւքրանիյէթիմ պուլընմազտա պիլե, մէնաֆիի չախսիյէմ՝ սիզի միւքէմմէլ պիր միւշավիր իթթիխազընա քէռաֆի տէյի՛լ մի տիր։

Լոյոլա էվլատլարընըն (ժէզիւիթլէրին) միւթաթը օ-
լան խաթթը հարէքէթի իճապընճա, պունլար՝ քէնտի խա-
սիլէրինին էլինտէն գուրթարմադ իչուն պաղէն մէվճու-
տիյէթլէրինի պիւէ ինքնար իթտիքլէրի միսիլլու, պաղէն
տէ, մուղայիրի օլարագ, զայըֆ իւլ էֆքնար օլանլարը
գօրգումմագ սէվտասըլա քէնտի ճէմիյէթլէրինին գուվ-
վէի ֆէվգ էլ ատէսինի քիւթախանէ պիր սուրէթտէ իլան
ու իչաա իտէրլէր. իչթէ պու գապիլտէն օլարագ, Բօ-
տէն տախի՝ Գարտօվիլ գօնադը միւտիրինին ժէզիւիթլէ-
րին մէվճուտիյէթինտէն պահա իթտիյի զէման գահգահա
իլէ կիւլմիւշ օլտըղը հալտէ, չիմտի ճէմիյէթի մէզքիւրէ-
նին գուվվէի ֆէվգ էլ ատէսինի աչըգտան աչըղա թարիֆ
ու թաավիր իտէրէք, մատմուազէլ տը Գարտօվիլին գալ-
պինէ տէհչէթ թօխտումլարը սաչմաղա չալըշըյօրտու քի,
պու խուսուսատա մուվաֆֆագ տախի օլմուշ ըտը. ղիրա
պու թօխտումլար միւլահազա իլէ եավաշ եավաշ պէօյիւյէ-
րէք, իւէրիտէ քէնտի նիյաթը ֆասիտանէսինին հուսուլինէ
խըտմէթի իտէճէք իտի։

Մայեէօ հալէա Բօտէն հագգընտա պէօյիւք պիր
տէհչէթի հըսս իտիյօրտու. մա մաֆիհ, ժէզիւիթի ճէմիյէ-
թինին պու տէրէճէ տէհչէթլի օլան իգթիտարը հագգըն-
տա Ա.տրիէնէ մալիւմաթի վէրմէքտէ օլտըղընը կէօրինճէ,
մէրգումընը՝ մէնտուազ օլտըղը պիր ճէմիյէթտէն պէօյլէ
քիւթախաճասընտա պահա իթմէսինտէն շիւպհէլէնմէք չէօյ-
լէ տուրտուն, հաթթա անընը մատմուազէլ տը Գարտօվիլէ
վէրտիյի նասիհաթլարտան տօլայը պիլա իտթիյար մէճբուն
օլմագտա ըտը։ Մէրգումէ եէնիտէն կիւզէլ պիր նազարըա
Բօտէնէ պագտը իսէ տէ, ժէզիւիթի պիր տրգդաթը միւ-
թէմատիյէ իլէ կէնճ գըզը թէմտաշա իթմէքտէ օլտըղընտան, պու պագըշընը տախի ֆարգընտա վարտը. լաքին
Մայեէօնիւն պու տէֆտաքի պագըշը՝ շիւքրանիյէթ վէ թէ-
աճճիւպլէ մալամալ իտի։

ժէզիւիթ՝ իչճի գըզ իւզէրինտէ հասըլ օլան հիւնիւ
թէէսիրին ֆարգընտա վարըպ, պունըր պիր գամ տահա
գավվէշտիրմէք, Մայեէօնիւն աուի զանընընը տէֆթ իթմէք
վէ պիլ խաաստա էր ևա կէճ ատըզ իտիլէճէք օլան պիր ի-
ֆտատէնին էօնիւնիւ ալմագ իտթէտի. պինտապէրին կիւյա
զայէթ մուհիմմ պիր շէյի սէօյլէմէյէ ունումմուշ կիպի
էլինի աչընընա վուրտարագ.

— Պիր շէյ սէօյլէյէճէքտիմ ամմա, նէ՞ իտի. — տէ-
յիպ, պատէհու Մայեէօյէ խիթտապէն.

— Հա՛, հէմշիրէնիզին նէրէ՛տէ պուլընտըղընը պիլի՛ր-
միսինիզ, սէվգիլի գըզըմ. — տէյտու ատրտու։

Մայեէօ՝ պու ժէմաաթըն զայըը սիւալ իւզէրինէ գրա-
լիչա Պաքընագ իլէ վագը օլան ատն միւլագաթընը տէր-
խաթըը իտէրէք, պիրտէն պիրէ տիւշտըը հայրէթի օլտու
վէ չէհրէտի գըպ գըրմըզը քէսիլէրէք.

— Պիր գաչ կիւն վար ատը քի, հէմշիրէմի կէօրտիւ-
յիմ ևօգ. — տէտի։

Բօտէն. — Նօյլէ իսէ հէմշիրէնիզին էյի պիր հալտէ
պուլընմատըղընը սիզէ խատպէր վէրէյիմ, սէվգիլի գըզըմ.
պիչարէյէ քիւչիւք պիր հյանէ կէօնաէրմէքլիյի տօսթլարըն-
տան պիր գըզա վատ իլէ, ֆուգարաթէրվէր պիր զամա
միւրաճաաթի իթտիմ վէ քէնտիսի իչուն իչթէ չունու վեր-
տիլէր...

Պու սէօզիւ միւթէագըպ, ժէզիւիթ՝ ճէպինտէն օգ-
լաղը պիչիմինտէ պիր բաքէթի չըգարտը, վէ հայրէթ վէ
հէյէճանը տէրէճէի նիհայէյէ վարմըշ օլան Մայեէօյէ
վէրտի։

Ա.տրիէն քէմալը կէրմի իլէ իչճի գըզա խիթտապէն.

— Սիզին պէտապաթի պիր գըզ գարտաշընըզ պու-
լունուն տա պէն պունտան խաապէրտար օլմայըմ հա՛...
ա՛հ, պիչարէ գըզըմ, պու էյի շէյ տէյիլ միր. — տէտի։

Բօտէն. — Քէնտիսինի թայիպ իթմէյինիզ, ապիզէմ

մատմուռաղել. չունքի հէմհիրէսինին պէտպախթլըղընտան խապէրի օլմատըգտան պաշգա, սիղին նաղարը չէֆգաթ վէ թէվէճճիւհինիղի տէ անըն իւղէրինէ ճէլպ իտէմէղ իտի. – տէտի, վէ պատէհու, մատմուռաղել տը Գարտօվիլ պիր նաղարը հայրէթլէ քէնտիսինէ պադմագտա օլտըղընտան, ժէղիւխթ Մայեէօյէ միւթէվէճճիհէն.

— Տօղրու տէյի՛լ մի, սէվկիլի գըղըմ. – տէյու ասըտու՝

Իշճի գըղ կէօղէրինի եէրէ էյէրէք վէ եինէ գըզ գըրմըզը քէսիլէրէք.

— Իվվէ՛թ, տօղրու տըր. – տէյու ճէվապ վէրտիքտէն սօնրա, քէմալը մէրագ վէ էնտիշէ իլէ.

— Լաքին հէմհիրէմի սիղ նէ՞րէտէ կէօրտիւնիւղ.. քէնտիսի նէ՞րէտէ տիր... պէտպախթ օլաըղընը նէտէ՞ն պիլիէօրսընըղ՝

Բօտէն. – Վուգուաթը սիղէ էթրաֆըլյա նադլ իթմէք բէք ուզուն սիւրէճէք տիր, սէվկիլի գըղըմ. իթթէսէնիղ չար չաբուգ Գլովիս ասգաղընտաքի սէպղէվաթճը գատընըն իտանէսինէ կիտէրէք, եա՛ Մ. Շարլըմանյը վէ եա՛ասա Մ. Բօտէն թարաֆընտան հէմհիրէնիղի կէօրմէք իտթէտիյինիղի պէյան իտինիղ. գիրա օրատա պէնիմ հէմ վաֆթիղ իամիմ վէ հէմ տէ ֆամիլեա իամիմ պիլըրէր. իչին պագըսընը օրատան խապէր ալապիլիրսինիղ...՝ եալընըղ հէմհիրէնիզէ չունը պիլտիրինիղ քի, էկէր ուս. լու տուրուպ տա հարէքեաթը մէմուռհէսինտէ սէպաթ իտէճէք օլուրսա, քէնտիսինէ տահմա պագըլաճագ տըր՝

Մայեէօ՝ կիթտիքճէ թէաճճիւպլի արթարագ Բօտէ. նէ ճէվապ վէրմէք իւղէրէ իքէն, գարու աչըլտը վէ Մ. տը ժէրնանտ օտայա կիրտի՝ Հաքիմին չէհրէսի թէմքինլի վէ մահզուն պիր հալ քէսպ իթմիշ իտի՝

Մատմուռաղել տը Գարտօվիլ ըզհարը հայրէթ վէ թէաճճիւպլէ.

— Մարէշալ Օիմանըն գըղլարը՞ նէրէտէ. – տէյու ասըտու՝

աքիմ. – Մաէթթէէսիւճ կէթիրէմէտիմ. – տէյու ճէվապ վէրտի՝

Տակոպէր. – (Իւմիտլէրինին պիւս պիւթիւն պէրհա. վա օլմատընտան մէյուս օլարագ.) Եա նէ՞րէտէ տիրլէր, հաքիմ էֆէնտի, չօճուգլարըմը նէ՞ եաթմըշլար. տահա էվվէլիսի կիւն մանատթըրտա ըտըլար՝

Իսթիյար ասքէր պու սէօղլէրի հէնուղ իրատ իթմիշ իքէն, Բօտէն՝ հապըրսընըն հաքիմին էթրաֆընա թօպլանմատընտան պիլ իսթիճատէ, պիր գաչ ատըմ կէրի չէքիլտի, վէ եավաշ եավաշ դաբուտան տըշարը չըգարագ, հիչ քիմսէտէն կէօրիւլմէքսիզին կէօղտէն նիհան օլտու՝

Ասքէր՝ պէօյլէ պիրտէն պիրէ պէօյիւք պիր մէյուսիյեթթէ տիւշար օլարագ քէմալը ըղտըրտապլա Մ. տը ժէրնանտըն ճէվապընա իննթիզարէն անըն եիւղիւնէ պագտա իքէն, Ասրիէն հաքիմէ տէտի քի՝

— Լաքին, հաքիմ էֆէնտի, մանատթըրա կիթտիյինիղէ պաշ րահիսէ էօքսիւղ դըղլար հագգընտա սիղէ նէ՞ ճէվապ վէրտի՝

Հաքիմ. – Ճէվապ վէրմէք իսթէմէտի, մատմուռաղել՝ եալընըղ, վագը օլան սիւալիմէ պէտէլ. «Պահա իթտիյինիղ կէնճ գըղլարըն՝ րիզալարը խիլաֆընտա օլարագ պուրատա հապս իտիլմիշ օլտըգլարընը իտտիա իտիյօրսընըղ, տէյի՛լ մի. քէք էյի. մատամ քի գանուն սիղին պու խանէյի թէհարրի իթմէնիզէ միւտաւամէ իտիյօր կիրինիղ, ալայընըղ, պուլունուղ...» տէտի՝ – Պէն տէ պունա գարշըլըղ. «Լաքին, մատամ, լութֆէն պանա գաթի պիր ճէվապ վէրինիղ. սիղտէն թալէպ իթտիյիմ գըղլարըն պուրատա հապս իտիլտիքլէրինտէն պիիտապէր պուլընտըղընը ղը իտապաթ իտէպիլի՛ր միսինիղ» տէտիյիմտէ, քէնտիսի տէ ճէվապ օլարագ. «Պու պապատէ հիչ պիր շէյ սէօյլէյէմէմ,

էֆէնտիմ. սիզ պուրայը թէհարրի իմմէյէ մէմուր վէ մէէզուն օլտըղընըզը պէյան իտիյօրսընըզ· պույուրունուզ, թէհարրի իտինիզ » տէտի : Նիհայէթի պուռնտան զիյատէ, պիր իյզահմի ալամայընճա , մանտասթըրըն հէր թարաֆը. նը կէզտիմ, հէր պիր քէօչէ պուճաղընը արաշտըրտըմ վէ հէր օտասընը աչտըրըզ պագտըմ . լաքին հայըֆ քի գըզ. լարըն իզինի պիլէ պուլամատըմ՝

Տակոպէր . – Էօյլէ իսէ պաշդա պիր եէրէ կէօնտէր. միշ տիրլէը . . . հէմ քիմ պիլիր . . . պէլքի տէ խասթա տըրլար . . . չօճուգլարըմը էօլտիւրէճէքլէր . (Տիլիտաշ պիր սէտա իլէ .) Ա՛հ , ե՛ա Բապպի , չօճուգլարըմը էօլ. տիւրէճէքլէր :

Ա.տրիէն . – Պէօյլէ պիր ճէվապը ըչտա վէրիլտիքտէն սօնրա նէ՞ եապմալը , եա՛ Բապպի , նէ՞ տիւրլիւ հարէքէթ իմմէյի , Ա՛հ , Ալլահ աշգընա օլսուն , մօսիէօ Բօտէն , պի. զէ պիր էօյլուա վէրինիզ, սիզ պիզիմ նասիհաթճըմըզ, պիզիմ գուրթարըճըմըզ սընըզ, սիզին ըէյինիզ . . .՝

Ա.տրիէն՝ արգասընտա տուրմըշ զանն իմմէքտէ օլ. տըղը Բօտէնէ տէօնտիւ . լաքին ժէզիւիմին նապէտիա օլ. մըշ իտուլինի կէօրիւնճէ , քէմալը ըղտըրտալա Մայեէօյէ .

— Մ. Բօտէն նէ՞րէտէ տիր . – տէյսւ սօրտու :

Մայեէօ . – (Էմրտիֆընա պագընարագ .) Պիլմէյօրըմ, մատմուազէլ, պուրատա եօգ :

Ա.տրիէն . – (Մ՚իմթէաճճիպանէ .) Ա՛ճայի՛պ , պէօյլէ պիրտէն պիրէ նապէտիա օլմասընըն մանասը՞ նէ :

Տակոպէր . – (Ա.յագլարընը հիտատէթլէ եէրէ վուրա. րագ .) Օնըն պիր այլագ օլտըղընը պէն սիզէ սէօյլէմէ. տիմ մի . . . օնլարըն հէր սէօզիւ պիր տիր , մատմուազէլ՝

Ա.տրիէն . – Խա՛յր , պու զաննընըզ սօղլու օլսուն, մօսիէօ . պունընընա պէրաբեր Մ. Բօտէնին շու զայպուպէ. թի զիյատէսիյլէ չայանը թէէսսիֆ տիր . զիրա քէնտի. սի Մ. ա՛Էկրինեիինին նէզտինտէ լյֆթի մէմուրիյէթի իմ.

միշ օլտըղընտան , շու միւշքիլ վազիյէթտէ իհթիմալ քի պիզէ ֆահտէլի պիր էօյիւա վէրէպիլիր իտի :

Հաքիմ . – Տօղրուսը պէն տէ օնա կիւվէնիյօրտում, մատմուազէլ . պուրայա թէէքրար կէլմէքտէն մագսատըմ, էվվէլէն թէհարրիյաթը վազըմընն սէմէրէսիզ գալը. ղընը սիզէ լատպեր վէրմէքտէն վէ սոնրայէն պիր թագըմ հիյլէքեարլըգլարը քէմալը ճէսարէթլէ մէյսոնա չըգար. մըշ օլան օ ալիճէնապ ատէմտէն՝ պիզէ պազը նասիհաթ. լար վէրմէսինի ըէճա իմմէքտէն իսթարէթ իտի :

Ղարիպի շուրասը քի , Տակոպէր՝ պիր դաչ տագըդա. տան պէրու տէրին պիր միւսահազայա տուշմըշ օլմասը յլա, Հաքիմին՝ քէնտիսինճէ էհէմմիյէթի տէրքեար օլան սէօզ. լերինէ ասլա տըգդաթի իմմէքտէ իտի : Համթհա Մ. տը ժէնսանտըն՝ էօքսիգլէրին նէրէտէ պուլընտըգլարընը մէյ. սոնա չըգարմադ իչուն էլինտէն կէլէնի տիւրիշ իմմէյէ. ճէյինի Ա.տրիէնէ վատա իմթունքտէն սօնրա չէքիլիպ կիմմիշ օլտըղընը պիլէ կէօրմէմիշ իտի :

Ա.տրիէն՝ Տակոպէրին պու սիւքիւթիւնտէն տօլայը տիւշարը էնտիչէ օլտրագ , վէ տէրհալ խանէտէն տըշարը չըգըպ Տակոպէրի տէ պէրապեր կէօթիւրմէք իսթէյէրէք, Մայեէօ իլէ մանիտար պիր պագըշ թէաթի իմտիքտէն սօնրա , իսթիյար ասքէրէ եագլաշմագտա իքէն , օտանընն խարճինտէն ալէլ ացէլէ ամըլան պիր այագ սէտասը տուլուշտու , վէ պատէհու պիր էրքէք սէտասընըն տախի

4

ՊԵՏՐՈՍ ՍԻՄՈՆ

Լինեի տուգասը մարէշալ Պետրոս Սիմոն՝ ուզուն պոյլու պիր առէմ օլուպ, սատճէճ մահ բէնքլի պիր բըտէնկոթ կէյինմիշ վէ կէօյսիւնիւ եօգարըտան աշագըյա գատար իլիքլէմիշ իտի քի, սօնընճը տիւյմէ սէլիյինտէ տահի գըրմըզը պիր չէրխին ուճու կէօրիւլմէքտէ իտի։ Մարէշալըն չէհրէմինտէն տահա խալխանէ, տահա ալիճէնապանէ վէ տահա գահրամանանէ պիր չէհրէ թէսատվուր օլունամազ ըտը։ Ալնը կէնիշ, պուրնը գարթալ կակասը կիպի ազաճըգ էյրի, չէնէհ ճիւգիճէ չըգընթըլը վէ եիւղիւ Հինտիսթանըն կիւնէշինտէն էքէյիճէ գարարմըշ ըտը։ Սաչլարը քէօքիւնտէն քէսիլմիշ վէ գուլագ թօզլարընա տօզրու պէյազլանմըշ ըտը ըսա տա, գաշլարը վէ սարգըգ կէնիշ պըյըգլարը հէնուզ սիյահ ըտը։ Սէրպէսթանէ եիւրիւշիւ, ճէսուրանէ վէ սէպահ քէսարանէ հարէքէտթը՝ շիտտէթի վէ չէճասթը սաքէրիյէսինէ տէլալէթի իլիմէքտէ իտի։ Մարէշալ խալխը մուհիպպի, ճէնկճավէրը վէ չայրէթի չէտիտէ իլէ մութիթասքի պիր զաթի օլտըղընան, սէօյլէտիյի սէօզլէրին խալխէթի վէ լէթաֆէթի սէպէպիյլէ, հէր քէսին նազարը մուհապպէթ վէ թէվէճճիւհինի ճէլպ իտէր իտի. քէնտիսի հատտը զաթընտա էֆքէարը միւնէվվէրէ սահիպի, ճէսուր, ալիճէնապ վէ խուլուսքէար պիր զաթ օլուպ, իւզէրինտէ տէ էհալիյէ մահսուս պիր ազաժէթի մէրտանէ կէօրիւլմէքտէ իտի։ Պաղը առէմլէր առըլզատէ օլտըգլարընտան տօլայը մադրու-րընտըգլարը միսիլու, մարէշալ տահի մէճհուլ վէ պայազը պիր առէմ էվլատը օլտըղընտան նահի իֆթիխար իթմէքտէ իտի. չունքի քէնտիսի նէզլէն ասըլզատէ տէյիլ իտի իսէ տէ, իֆթրաթի ճիւմհուրիյէթի թարաֆտարը պէքի վէ չալըշգան սէնատթքէարլարտան մաատուտ օլան վէ գըրգ սէնէտէն պէրու ամէլէ սընֆընըն վէզտարը չէրէֆի վէ իմթիխալը սայլասիլէն բէտէրինին թապիաթը ալիճէնապանէսի սայէսինտէ ասըլզատէկեան սըրատընա կէչմիշ իտի։

Պետրոս Սիմոն՝ իմբէրաթորըն քէնտիսինէ վէրմիշ օլտըղը ասըլզատէլիք իւնվանընը քէմալը շիւքրանիյէթլէ գապուլ իթմիշ վէ պու հալտէ՝ սատըգ պիր տօսթ թարաֆընտան ֆահիսէսիզ պիր հէտիյէ վէրիլտիյի զէմանն վէրէն էլէ հիւրմէթէն անը մահ էլ իֆթիխար գապուլ իթմէյէ մէճպուր օլան նէզաքէթլի սաէմլէր կիպի հարէքէթ իյլէմիշ իտի։ Մարէշալըն իմբէրաթոր հազգընտա տէրքհար օլան մուհապպէթի տինտարանէսի քէօր քէօրիւնէ պիր չէյատտա օլունամազ ըտը. անըն պու հրսայյաթը ֆէտաքէարանէսի վէ ֆէվգ էլ ատէ մուհապպէթի նէ՛ գատար թապիի վէ մէճպուրի իսէ, հայրէթ վէ մէֆթունիյէթի տէ օգատար ճիտտի վէ ագիլանէ իտի։

Մարէշալ Սիմոն՝ մուհարէպէյի մահզա մուհարէպէ օլտըղը իչուն սէվէն ասքէրլէրտէն օլմայըպ, իմբէրաթոր հազգընտա հալընըզ սիւնէհանըն է՚ն պէօյիւք պիր ճէնկհավէրի օլտըղը իչուն տէյիլ, պէքի միւշարիէյհին պիր կիւն տիւնհայը սուլհ ու միւսալէմէթտէ կէօրմէք իւմիտիյլէ մուհարէպէ իթմիշ վէ հահօտ գապուլ իյլէմիշ օլտըղընը պիլտիյի իչուն հայրան օլուր ըտը. գիրա շէօհրէթ վէ գուվվէի ճէպրիյէ իլէ իհթիյար օլունան սուլհ վէ ասայիշ նէ՛ գատար պէօյիւք, մահսուլատար վէ չայանը իթագտիր իսէ, զաաֆ վէ այճագլըգլա գապուլ օլունան սուլհ ու միւսալէմէթի տահի ո գատար մահսուլսըզ, ֆէլաքէթէնկիզ վէ զէլիլանէ տիր։

Պետրոս Սիմոն ֆիլհալ սէնատթեար էվլատը օլտը-

դընաան, իմբերաթօր հագգընաա պու ճիհէթլէ ատ հայ-
բան օլուր քաը. պիրա միւշարիլէյհ տախի էհէմմիյէթսիզ
պիր վազիյէթտէն մէվգըի հիւքմտարիյէ կէշմիշ օլմասը-
յլա, խալգըն հըսսիյաթը գալպինի ըսգանտիլ իթմէյէ
մուվաֆֆագ օլապիլմիշ վէ մէնսուպ օլաըղը էհալիյի
տաիմա տէրխաթըը իտէրէք ասըլզատեյիք վէ գրապլըգ ա-
լէմէնին պիլճիւմլէ շաշաասընա ան տախի պիրատէրանէ
պիր սուբէթտէ հըսսէտար իթմէյի տիւշինմիւշ իտի։

. . . . . .

Մարէշալ Սիմոն օտայա կիրտիյինտէ, չէհրէմ ալթ
իւաճ օրընշ իտի իտէ տէ, Տակոպէրի կէօզիւր կէօրմէզ,
ենիզիհնատ պիր նուրը մէսէրրէթ բարլատը, վէ տէրա-
գատ ասքէրէ տօղրու ոէյիրթէրէք վէ գօլլարընը անա
ուզաթարագ. «Ա՛հ, տօսթըմ, էսկի՛ տօսթըմ . . .» տէ-
յու հայգըրտը։

Տակոպէր պու տօսթանէ գուճագլայըշա գարշը սա-
քինանէ պիր խէյճան իլէ մուգապէլէ կէօսթէրտի. մա-
րէշալ՝ ասքէրին գօլլարը արատընատան սըյրընարագ վէ
հաշարմըշ կէօզէրիյլէ մէրգումընն ենիզիհնէ պագաչագ,
հէյէճանը պիր սէտա իլէ վէ տուտագլարը թիթրէյէ-
րէք.

— Նա՞րէ, շուպաթընն 13 իւնատէն էվվէլ Բարիսէ
վասըլ օլապիլտինն մի. – տէյու օտրտու։

Տակոպէր. – Էվվէ՛թ, ժէնէրալ . . . լաքին հէր շէյ
ոէօրտի այ ոօնրայա գալտը . . .։

Մարէշալ. – Էյ զէվճէ՞մ . . . էվլատը՞մ . . .։

Պու սիւսալ իւզէրինատ Տակոպէր ատրսքըտը, վէ պա-
շընը էյիպ տիլսիզ կիպի գալտը։

Պէտրոս Սիմոն քէմալը թէաճճիւպ վէ էնտիշէ իլէ.

—Պուրատա տէյի՛լմի տիրյէր. սիպին էվինիզէ կիթմի-
յիմտէ նէ գարըմընն վէ նէ տէ էվլատըմընն օրատա պուլըն-
մատըգլարընը վէ ֆագաթի սէնի հէր հալտէ պուրատա

պուլապիլէճէյիմի սէօյլէտիլէր . . . պէն տէ տէրագատ
գօշտում կէլտիմ . . . պուրատա՞ տա մը եօգ տըրըտը. –
տէտի։

Տակոպէր՝ չէհրէմի տաք տարը քէսիլմիշ օլաըղը հալ-
տէ. «ժէնէրալ . . . ժէնէրալ» սէօզլէրինի թէլաֆֆուզ
էյլէտի իտէ տէ, ալընընտա ինճու տանէլէրի կիպի պիրիք-
միշ օլան տօղուգ խէր տանէլէրինի սիլէրէք ֆագլա պիր
սէօզ սէօյլէյէմէտի. սէտատը պօղազընտա տանտարսըն քի
գըսըլտը գալտը։

Պէտրոս Սիմոն իսթիյար տաքէր կիպի պէնգի ատա-
բագ վէ անըն գօլընտան թուֆթարագ.

— Լաբին պէնի գօրգուտըյօրսըն, Տակոպէր. – տէ-
յու հայգըրտը։

Պու սըրատա Մարիէն՝ ենիզիհնատ էսէրի մահգունիյ-
եէթ վէ շէֆգաթ մէվճուտ օլաըղը հալտէ, իլէրիյէմէ-
յէ պաշլատը իտէ տէ, Տակոպէրին ըզտըրապը ֆէվգ էլ
ատէթինի կէօրիւնճէ, իմտատընա եէթիշմէք իսթէյէրէք
լաթիֆ վէ հէյէճանը պիր սէտա իլէ մարէշալա իսթա-
պէն.

— Մօսիէօ մարէշալ . . . պէնտէնիզ մատմուազէլ
տը Դարտօվիլ, վէ սիզին սէվգիլի չօճուգլարընըզըն ապ-
րատասընատան ըմ. – տէտի։

Պէտրոս Սիմոն՝ տէրհալ պէրիյէ սէօնտու վէ Մարիէ-
նին հէմ սէօզլէրինատէն վէ հէմ տէ հիւսնիւ ճէմալինատէն
հայրան օլարագ, վէ թէաճճիւպինատէն քէքէլէյէրէք.

— Սիզ . . . չօճուգլարըմըն ապրատասընատան սընըզ
հա՛ . . . – տէտի վէ պու «չօճուգլարըմըն» քէլիմէսի իւ-
զէրինատ գաստէն թէվագգուֆ իտէրէք, շաշըն շաշըն
Տակոպէրին ենիզիհնէ պագմագա պաշլատը. լաքին Մա-
րիէն՝ տէրհալ սէօզէ պաշլայարագ.

— Էվվէթ, մօսիէօ մարէշալ . . . չօճուգլարընըզըն
ապրատասընատան ըմ . . . հաթթա պու իչի մէլէքսիմա

էքիզ հէմշիրէլէրին մուհապպէթի սէպէպիյլէ . . . .

Մարէշալ . – (Թարիֆի նագապիլ պիր թավրը մէս-
բուրանէ իլէ մաամուազէլ տը Գարտօվիլին սէօղիւնիւ քէ-
սէրէք .) էքիզ հէմշիրէլէ՞ր մի . . . պիրէ պէտէլ իքի
գըզ հա՛ , . . : Ա՛հ , վալիտէլէրի աճապա նէ՛ գատար
մէսուր վէ պախթիյար տըր . . . : (Ատրիէնէ թէվճիհի
խխթապա .) Ա՛ֆվ իտէրսինիզ , մաամուազէլ , պէօյլէ նէ-
զաքէթսիզճէ տավրանտըղըմտան վէ պանա վէրտիւինիզ
միւժտէյէ մուգապիլ պէօյլէ միւնասէպէթսիզճէ թէչէք-
քիւր իթտիյիմտէն տօլայը աֆվընըզը տիլէրիմ . . . լա-
քին անլատընըզ ա՛ , մաամուազէլ , օն եէտի սէնէէտէն պէ-
րու զէվճէմի կէօրմէմիշիմ , վէ մուվասէլէթիմտէ իքի սէվ-
կիլի մախլուգ եէրինէ իւչ պուլույօրըմ . իտտի , րէճա ի-
տէրիմ , գուսուրըմը աֆվ իտինիզ . լաքին սիզէ պօրճլու
օլտըղըմ տէյնի չիւբրանիյէթին հէր պիր ճիհէթինի պիլ-
մէք իստէրիմ . սիզ պիզիմ ագրապատան ըմըշ սընըզ .
պու տա սիզին իտանէնիզ օլտըղընա չիւպհէմ եօգ տուր .
զէվճէմ վէ էվլատլարըմ պուրատա օլմուը տըրլար : Պէ-
նիմ պիրտէն պիրէ մուվասէլէթիմ անլէրէ ֆէնա թէչ-
սիր իտէր տէյու գօրգույօրսընըզ , էօյլէ՞ մի . բէք էյի ,
պէքլէրիմ . լաքին , մաամուազէլ , կիւդէլ օլտըղընըզ գա-
տար լութֆքէար տախի օլաճաղընըզ պէտիհի պուլընտը-
ղընտան , չու ատապըտըզըղըմա մէրհամէթ իտիպ , զէվճէմի
վէ էվլատլարըմը պիր ան էվվէլ կէօրմէքլիյիմէ միւտա-
ատ իտինիզ :

Տակոպէրին հէյէճանը կիթտիքճէ արթարագ , մա-
րէշալըն եիւզիւնէ պագմաղա ճէսարէթի իտէմէմէքտէ վէ
եիւրէյի եաբրագ կիպի թիթրէմէքտէ իտի : Ատրիէն ճէ-
վապ վէրմէքտիզին կէօղլէրինի էյմիշ օլուպ , մարէշալ
Սիմոնա տէհշէթլի պիր տարպէ էնտիրէճէյինի միւլահազա
իլէ եիւրէյի էգիլիյօրտու :

Պէարոս Սիմոն պու սիւքիւթտէն տօլայը թէաճ-

ճիւպտե գալարագ , վէ էվվէլա էնտիշէլի վէ տօնրատան
մուզտարըպանէ պիր չէհրէ իլէ պիր Ատրիէնէ վէ պիր տէ
ասքէրէ պագարագ .

— Պէնտէն մութլագա պիր շէյ կիզլէյօրսուն , Տա-
կոպէր . – տէտի :

Տակոպէր . – (Քէքլէյէրէք .) ժէնէրա՛լ . . . սիզի
թէէմին իտէրիմ քի . . . պէն . . . պէն . . . :

Մարէշալ . (Ատրիէնէ խխթապէն .) Ալլահ աշգընա
օլսուն , մաամուազէլ , պէնի աճըյընըզ . րէճա իտէրիմ ,
վուգուր հալի օլտըղը կիպի նագլ իտինիզ . էնտիշէ վէ
ըղտըրապըմ տէրէճէլի նիհայէյէ վարըյօր . իւք գօրգու-
լարըմ թէքրար էօնիւմտէ թէճէասիւմ իտիյօր . . . նէ՞ վար ,
գըզլարըմ , զէվճէմ իտասթա՞ մը տըր . . . թէհլիքէտէ՞
մի տիլէր : Օ՛հ , սէօյլէյինիզ , րէճա իտէրիմ , սէօյլէյի-
նիզ :

Ատրիէն . – Միւթէրիհ օլընըզ , մօսիէօ մարէշալ ,
գըզլարընըզ վուգուս պուլան սէյահաթլարը սէպէպիյլէ
ազաճըգ նամիզաճ տըրլար . լաքին անլէրին ահվալը սը-
հիյէինտէ մուճիպի էնտիշէ օլաճագ պիր շէյ եօգ տըր :

Մարէշալ . – Եա՛ Րապպի . . . օ հալտէ զէվճէմ . . .
զէվճէմ թէհլիքէտէ օլմալը տըր :

Ատրիէն . – (Միւքէտտէրանէ պիր սուրէթտէ .) ճէ-
սարէթլի օլսուն , մօսիէօ մարէշալ , նէ՛ չարէ , Ալլահըն էմ-
րի պէօյլէ իմիշ . . պուննան պէօյլէ իքի մէլէքսիմա գըզ-
լարընըզըն մուհապպէթիյլէ թէսէլլիեապ օլմալըսընըզ :

Տակոպէր . – (Մէթին վէ թէմքինլի պիր սէտա իլէ .)
ժէնէրալ , պէն Սիպէրիատան . . . իքի գըզընըզլա պիր-
լիքտէ եալընըզ Բարիսէ կէլտիմ :

Մարէշալ . – (ճանխըրաշ պիր սէտա իլէ .) Էյ վալի-
տէլէրի՞ նէ օլսուս :

Տակոպէր . – Վէֆաթընըն իրթէսի կիւնիւ իքի էօր-
սիւզ իլէ պիրլիքտէ եօլա րէվան օլտում :

Մարէշալ սիմոն պու սէօզիւ իշխիտիյինտէ , պիրդիմ. յուսիյէէթի ազիմէ իլէ .

— Էօլմի՞ւշ միւ . . . էօլմի՞ւշ միւ . – տէյու նիտա իլէտի :

Պատէհու օտա տէրունինտէ մանթէաիաք պիր սիւքիւթ հիւքմֆերմա օլտը :

Մէմուլըն գայրը օլան պու աղըր տարպէ իւզերինէ մարեշալըն տիզլերի թիլիբէմէյէ պաշլատըղընտան , պիր սանտալիէնին արգալըղընա տայանտը վէ պատէհու պու սանտալիէնին իւզերինէ տիւշիւպ եիւզիւնիւ էլլերի իչինէ ալտը : Պիր գաչ տագըգա գատար պօղուգ ընչգըրըգլարտան պաշգա պիր շէյ իչիտիլմէտի . չունքի Պետրոս Սիմոն՝ պու հիքեայէնին պաշլանղըճընտա դիքգ իթտիյիմիզ պիր թագըմ սէպէպլերէ մէպնի գէվճէսինի չըլտըրըսագ յա սէվէր իտի . հաթթա տիւննեանըն հէր պիր ճէվր ու ճէֆտաբընա ուզուն միւտտէթ գաթլանմըշ օլան պիր ատէմին պախթ ու թալիյէ գարշը կէօսթէրտիյի ինգլյատ վէ թէսլիմիյէթի հատէպլյէ , մէրգում տախի՝ պիւթիւն ալիճէնագ բուհլար կիպի ահգնամը գագա վէ գատէրէ ինանտըղընտան , վէ պունճա սէնէլլէր իչգինճէ չէքտիքտէն սօնրա նիհայէթի իւլ էմր նահիլ սաատէթ վէ ըէֆահիյէթի օլմագա հագգը պուլընտըղընը գավիյէն իւմիտ իթտիյինտէն , գէվճէսինի վէ չօճուգլարընը թէքրար պուլաճաղընա գէրրէ գատար շիւպհէ իթմէմիշ իտի . պու խուսուս քէնտիտի իչուն իչի գամ թէսէլլի տէմէք օլուպ , պունճա ֆէլահքէթտէն սօնրա անա նահիլ օլմագա հագգը վար ըտը :

Պագը ատէմլէր ֆէլահքէթ վէ սէֆահէթէ ալըշարագ պիր շէյի թալէպտէ բէք տէ օ գատար ինսան կէօսթէրմէգլէրսէ տէ , Պետրոս Սիմոն պու գապկ ատէմլէրտէն օլմայըպ , օ վագթա գատար գաթլանմըշ օլտըգը պէտպախթլըգլարընա միւթէնասիպ պիր սաատէթի հալէ նահիլ

օլմագ իւմիտինտէ իտի քի , ինթիզար իթտիյի սաատէթին եկնեանէ չարթլարը իսէ՝ գէվճէսի իլէ էվլատը իտի . չօճուգլարը վէֆահթ իտիպ տէ գէվճէսի սագ գալսա անլէրին եէրինէ թուրթամայաճաղը միսիլլու , չօճուգլարը տախի սագ գալտըգտա վալիտէլէրինին եէրինի թուրթամագլար ըտը . պու քէյֆիյէթ գալգին զահֆ վէ եա՛ թամա՛ընտան նէշէթի իթմիշ պիր շէյ օլսա պիլէ , հագըգտթի պունտան իպարէթի իտի . պիզ պու գարտապէթի հալ իւզերինտէ ըսրար իթմէյէ մէճպուրըզ . գիրա պու տահմի քէտէր վէ էլէմին՝ մարեշալ Սիմոնըն միւսթագպէլի իւզերինտէ թէէսիրի քիւլիսի օլաճաղը կէօրիւլէճէք տիր :

Ատրիէն իլէ Տակոպէր՝ պու պիպախթ ատէմին քէտէրի տէրունինէ հիւրմէթէն սիւքիւթ իթմիշլէր իտի : Մարեշալ Սիմոն կէօզ եաշլարընըն սէրպէսթ սէրպէսթ ճէրյան իթմէսինէ մէյտան վէրտիքտէն սօնրա , մէրմէր կիպի պէյտագլանմըշ օլան չէհրէի մէրտանէսինի եօգարը գալտըրտը , վէ էլինի գան չանադընա սէօնմիւշ օլան կէօգլէրինէ կէօթիւրէրէք , այագա գալգըպ Ատրիէնէ խիթապէն .

— Ա՛ֆվ իտէրսինիզ , մատմուազէլ , հէյէճանը գալպիմէ գալէպէ իտէմէտիմ . . . միւսաատէ իտինիզտէ չէքիպ կիտէյիմ . . . Զէվճէմի սօն նէֆէսինէ գատար թէրք իթմէմիշ օլան պու միւհթէրէմ տօսթըմտան պագը իչգաթ վէ մահիւմաթ թալէպ իտէճէյիմ՝ Պէնի լութֆէն հաթ վէ մահիւմաթ թալէպ իտէճէյիմ՝ չօճուգլարըմըն . . . պիչարէ էօքսիգլէրիմին եանընա կէօտիւնիւզ . – տէտի վէ ֆագաթի զալալը ատէմին սէթիւրիւնիւզ . – տէտի պու տահմի քէտէրի պօղուլտը :

Մատմուազէլ տը Թարտօվիլ հէյէճանը պիր սէտա իլէ .

— Մօսիէօ մարեշալ , տահա պիր ազ էվվէլ սիզին սէվկիյի չօճուգլարընըզըն վիւրուտինէ պէքլէմէքտէ իտի՛ք . նէ՛ չարէ քի իւմիտիմիզ պօշա չըգտը . – տէտի :

Պետրոս Սիմոն՝ հիշ պիր ճեվապ վերմէքսիդին Ադրիէնէ պագմադա պաշլատար . մերդումէնին ոէօզլերինի իշիմէմիշ վէ նա անլամամըշ կիպի կէօրիւնիյօրտու ։

Ադրիէն . – Լաքին , գօրդմայըրըզ , իւմիտինիդի քէսմէյինիզ , հէնուզ մէյտա օլաճագ պիր շէյ եօգ մըր ։

Մարէշալ . – (Պիր մատմուազէլ մը Գարտօվիլէ վէ պիր ոէ Տակոպէրէ պագադարագ , մադրինադարի պիր սուբէթագ .) Իւմիտի քէսմէ՛ք մի . . . նէտէ՞ն իւմիտիմի քէսճէյիմ՝

Ադրիէն . – Լվատարըրըզը կէօրմէքդաէն , ճօսիէօ մարէշալ . սիզ անլէրին բէտէրի օլմըզըրըզտան , պուրատա պուլունմանըզդա , անլէրի պուլմագ իչուն իսիլէճէք թէհարրիյաթ տահա զիյատէ թէէօիրի օլաճագ մըր ։

Մարէշալ . – Թէհարրիյա՞թ մի . . . չօճուգլարըմ պուրատա ոէյի՞լ մի տիրլեր ։

Ադրիէն . – Խա՛յր , անլէրի Բուսիա իչլէրինտէն Բարիսէ գատար կէթիրէն պու միւհիմէրէմ ասքերին ադուշը մուհասապէթինտէն աշըրըպ , պիր մանասաթըտա կէօրիւրտիւլեր . . . ։

Մարէշալ . – (Թէհիտքեարանէ վէ ոէհչէթլի պիր չէհրէ իլէ Տակոպէրէ եադլաշարագ .) Սէֆի՛լ , չօճուգլարըմը նէ՞ եաբտըն . . . պունլարըն հէբսինտէն սէն մէտուլ սըն , պէն չօճուգլարըմը սէնտէն իսթէրիմ ։

Ադրիէն . – Ա՛հ , ճօսիէօ մարէշալ , անը միւթիէհիմ Թուրքմայըրըզ , պու ատէմտէ գադահաթ եօգ մըր ։

Տակոպէր . – (Գրտա պիր սէտա վէ ֆադաթի միւքէտէրանէ պիր թէալիմիյէթլէ .) Իվվէ՛թ , ժէնէրալ , հադգըմտա հէր նէ գատար հիտաէթ ըզհար իթաէնիզ հադգը՛նըզ վար մըր . . . թէքտիրաթ՛ընըզդա չայէսաթէ իմ . պու խուսուստաքի գադահաթ պէնտէ օլտու . Բարիստէն պիր գաչ կիւն գատար ուզադլաշմադա մէճպուր օլարագ , չօճուգլարը զէվճէմէ թէալիմ իթտիմ . սաղլըգ սէբեպիէթլէ

իթմէյէ կարամ . Զէվճէմէն իթիբարէն բարաղը պիշարէնին ֆիքրինի չէլմիշ , վէ գըղլարընըզըն պիր մանասաթը տէբտինտէ տահա միւնասիպ պիր թէրպիյէ կէօրէճէքլէրինէ անը իսթիհաթ իթմիշ . զէվճէմ տէ օ իրնըզը հէրիֆինն ոէօզիւնէ ուչարագ , չօճուգլարը ալըպ կէօմիւրմէլէրինէ միւսաատ կէօսթէրմիշ . չիմտի տէ գըղլարըն նէբէտէ օլտըգլարընը պիլմէմէքլէրինի մանասաթըտան ոէօյլէ յօրլար . իչթէ հադըգամ պուռնատան իսպարէթ . . . , պունա հէր նէ՛ կարդաչնիզ եաբընըզ . . . սիզէ գարշը սիւքիւթ վէ իթաաթտան պաշգա պիր շէյ կէօսթէրմէյէճէյիմի վատ կարմ ։

Մարէշալ . – (Մէյտանէ պիր հիտաէթլէ Տակոպէրի կէօսթէրէճէք .) Լաքին պու պէօյուք պիր իսայընընըզ մըր . պու ատէմ տահի պէնի ալտաթմըգտան ածնրա , միւնասիպ քիմսէ էմինիյէթ իթմէյէ , եա՛ Բապալի . . . ։

Ադրիէն . – Ա՛հ , ճօսիէօ մարէշալ , անը միւթիէհիմ Թուրքմայըրըզ , պու ատէմտէ գադահաթ եօգ մըր . սիզ ոէօյլէտիյի ոէօզլերէ պագմայըրըզ . չօճուգլարընըզը մանասաթըտան գուրթարմագ իչուն հայաթ վէ նամուսընը պիլէ թէհլիքէյէ գօյմու , վէ ֆադաթ պու թէչէպպիւստէ մուվաֆֆագ օլմայան եաբընըզդ քէնտիսի տէյիլ միր . տահա պիր ադ էվվէլ պիր ատըյէ մէմուրը , հարգ օլմըզը սըֆաթ վէ մէմուրիյէթի իլէ պէրապէր , տահա պէօյուք պիր նէթիճէյէ ոէօթէրմէյէ օլմամաը , Չօճուգլարընըզըն մանասաթըտա մահպուս պուլունմադլարընա տաիր պաշ բահիպէյէ ոէօյլէտիյի ոէօզլէր , մանասաթը տէրտունինտէ իճըրա իթտիյի թէհարրիյաթը մուտատգըդտանէ սէմէրէսիդ գալմը վէ չիմտիյէ գատար չօճուգլարընըզը պուլմագ միւմքին օլամամաը ։

Մարէշալ . – (Զէհրէտի քէտէր վէ հիտաէթինտէն ածլմըշ վէ ալի իսաթ օլմըշ օլմըզը հալտէ , պաշընը ոիքէրէք .) Լաքին պու մանասաթը նէ՛րէտէ միր , Պու ատէմ

լէր՝ չօճուգլարը չալընան պիր բէտէրին նէլէ՛ր եաբասիլէճէ յինի պի՛լմէյօրլար մը։

Մարէշալ Սիմոն Տակոպէրէ ոօղրու տէօնէրէք պու-սէօզլէրի սէօյլէտիլի սըրասա, Բօռէն տախի Բօզ իլէ Պլանշըն էլինէն թուխմըշ օլտըղը հալատէ, աչըգ գալմըշ օլան գարու էշիլինատէ նիւմայան օլտու։ Ժէզիւիթ, մարէշալըն սէտաի քէտէրպախչտարընը իշիթտիլինատէ հայրէթին-տէն ատրսըլտը վէ միւտհիշ չէհրէտինատէ շէյթանի պիր մէ-սէրէթի բարլատը. պիրա Պետրոս Սիմոնա պէօյլէ թամ վագթընտա լսատի կէլէճէյինի մէմուլ իթմէ յօրտու։

Մատմուազէլ սը Գարտօվիլ Բօռէնին ավտէթի իթ-միշ օլտըղընը է՛ն էվվէլ կէօրիւպ, մէրդումա ոօղրու գո-շարագ։

— Ա՛հ, եանըլմամըշըմ . . . գուրթարըճըմըզ . . . տախմա գուրթարըճըմըզ սընըզ. – տէյու հայգըրտը։

Բօռէն՝ գըզլարա Պետրոս Սիմոնը կէօսթէրէրէք, եա-վաշ պիր սէտա իլէ.

— Պիչարէ մատմուազէլլէր, իշթէ բէտէրինիզ. – տէտի։

Ատրիէն տախի՝ Բօզ իլէ Պլանշըն էօնիւնէ տիւշէ-րէք.

— Մօսիէօ մարէշալ, իշթէ չօճուգլարընըզ. – տէյու իլավէ իյլէտի։

Պետրոս Սիմոն արգասընա տէօնէճէյի սըրասա, գըզ-լարը գօլլարը արասընա ամթըտըրլար։ Օտա տէրուննին տէ-րին պիր սիւրիւնէթի գարլատը, վէ պուսէլէր վէ մէսէր-էթի նիտալարը իլէ գարըշըգ ընդգըրգուլարտան պաշգա պիր տա իշիտիլմէտի։

Մատմուազէլ սը Գարտօվիլ կէօզլէրինի սիլէրէք վէ Բօռէնին եանընտա կիտէրէք.

— Լաբին, մօսիէօ, հիչ օլմազտա կէլիրսինատէ եաբմըշ օլտըղընըզ էյիլիյին մէսէրէթիյլէ սիզ ատ մահտուզ օլուն. – տէտի։

Բօռէն իսէ՝ գարու իշինատէ տուրմըշ վէ գարույա տայանմըշ օլտըղը հալատէ, սանըրսընը փի պու մէնզարէյի ֆէվգ էլ ատէ պիր րիգդամը գալտ իլէ թէմաշա իթմէք-տէ իտի։

Տակոպէր՝ Բօռէնին պիրտէն պիրէ չօճուգլարը կէ-թիրտիյինի կէօրիւնճէ, էվվէլա թէսաճճիւպտէ գալարագ հիչ պիր հարէքէթի ըզհար իտէմէտի իսէ տէ, Ատրիէնին սէօզլէրինի իշիտիը իշիթմէզ, ատէթա մէճպուրնանէ պիր շիւքրանիյէթլէ ժէզիւիթին էօնիւնատէ տիւշ չէօքա-տու, վէ տուա խոյօրմըշ կիսպի պիր սուրէթտէ էլլէրինի եէքա-կէրէ գավուշաբրարագ գըսըգ պիր սէտա իլէ։

— Ա՛հ, մօսիէօ, չօճուգլարը կէթիրէրէք պէնի պէօ-յիւք պիր եիւքտէն գուրթարընըզ. – տէտի։

Մայեէօ. – (Սահլէրի կիսպի անըն գալպի տախի շիւքրանիյէթլէ տօլարագ.) Ա՛հ, մօսիէօ, մուպարէք օ-լուն, մուսամմէր օլուն . . .։

Բօռէն. – (Կիւյա պուղճա հէյէճանլատա արթըգ թագաթ կէթիրէմէյօրմըշ կիսպի պիր սուրէթտէ.) Սէվկի-լի տօսթլարըմ, պու շիւքրանիյէթի ալամէթլէրի պէնիմ իւ-չուն բէք գիյատէ տիր. էվվէ՛թ, բէք գիյատէ տիր. (Կիթ-չուն բէք գիյատէ տիր. էվվէ՛թ, բէք գիյատէ տիր. (Կիթ-մէյէ տավրանարագ.) Մարէշալըն եանընտա պէնի մա-մէյէ տավրանարագ.) Մարէշալըն եանընտա պէնի մա-զուր կէօսթէրինիզ, վէ քէնտի սատատէթ վէ մէսէրէթինի կէօրէրէք խոյլըտան խոյլը նախի միւքեաֆաթ օլմըշ օլ-տըղմը քէնտիսինէ պիլտիրինիզ։

Ատրիէն. – Ա՛հ, մօսիէօ... Ալլահ աշգընա օլսուն, կիթմէյինիզ, Մ. մարէշալ պիզի թանըմալը, եիւզիւնիւզիւ օլսուն կէօրմէլի տիր։

Տակոպէր. – (Բօռէնի ալըգօյմագ իւզրէ քէնտիսի տէ չալըշարագ.) Օ՛հ, տուրընըզ, տուրընըզ, կիթմէյինիզ. սիզ ճիւմլէմիզին տէ գուրթարընըզ սընըզ։

Բօռէն. – (Ցէթանէթ վէ սէժահէթի միւթէզամինին պէր թավր իլէ.) Ճէնտալը Ալլահ եարընան էյիլիքլէրէ

պագմաղ, ազիզէմ մնաումաղէլ. եարըլաճագ էյլիքլէրէ պագար . . . , Եու սաաթտա բրէնա ձալմալը տախի տիւ. չինամէք իճապ իթմէդ մի , Պէնիմ վազիֆէ վէ մէմուրիյեէթիմ հէնուզ խիթամ պուլմամըշ սըր , վէ վազիֆ տա. խի բէք գըյմէթտար սըր , (Բէնտիսինի եաշաշճաճըդ Տակոպէրին էլինտէն սըյլըրտարտ .) Հայտի՛, կիւնիւմիզ իւմիտ իթտիխիմտէն տահա խայրլը օլմաս , Ադրայ տ՚էկ. րինեինին մնաքէսի աշաղըյա ալընտը . սիզ եէնիտէն նա. խլի սէրպէսթի օլընըզ, ազիզէմ մնաումաղէլ. սիզտէ խաչընըզը պուլտընըզ, եիկիրմի սաքէր . Մայեէօ պիր հա. միյէ յէ մալիք օլաս , վէ Մ. մարէշալ Սիմոն տախի էվ. լաատլարընը պուս խոյօր . . . , Պիւթիւն պու մէսէրրեթլէր արտարընտա պէնիմ տախի հիսսէմ վար սըր . . . հէմ պէ. նիմ հիսսէմ հէրսինտէն կիւզել տիր . չունքի եիւրէյիմ րահաթ վէ խոշնուտ սըր , Ալլահա ըմանարլատըզ , տօսթ. լար , եինէ կէօրիւշէլիմ. . . ,

Պու սէօզլէրտէն սօնրա , Րօտէն՝ էլիյէ Մարիէնէ , Մայեէօյէ վէ Տակոպէրէ իհթիրամքէտարանէ վէ տօսթանէ պիր սէլամ վէրտի , վէ մէՃուռնանէ պիր իշարէթլէ մարէ. շալ Սիմոնը կէօսթէրտիքտէն սօնրա , տըշարը չըգըպ նա. պէտիտ օլաս , Մարէշալ Սիմոն խէ՝ սըգը սըգըյա գըգ. լարընա սարըլմըշ օլտըզը հալտէ , պուսէլէր վէ կէօզ եաշ. լարը իլէ անլէրի ըսլաթմագտա վէ էթրաֆընտա կիւզէրտէն իտէն հալէրէ տըգգաթ իթմէմէքտէ իտի ,

. . . . . .

Պու մէնզարէտէն պիր սաաթ գատար սօնրա , մատ. մուաղէլ տը Թարտօվիլ, Մայեէօ , մարէշալ Սիմոն , Րօզ, Պլանշ վէ Տակոպէր՝ տօգթէօր Պալէնիէնին խանէսինի թէրք իլէ մուֆթարագաթ իթմիշլէր իտի ,

. . . . . .

Պու վուգուաթըն հիքեայէսինի պիթիրտիքտէն սօն.

րա , թիմարխանէլէր իչէ մանաաթըլըլար հագդընտա պիր իշի սէօզ սէօյլէյէլիմ ,

Էվվէլճէ սէօյլէտիյիմիզ վէճհիլէ , պիր տէֆա տահա թէքրար իտէրիզ քի , թիմարխանէլէրին էմին նազարէթի. նէ տախր օլան գաւանիյէ վէ նիզամաթը մէվճուտ պիզ. ճէ քիֆայէթսիզ կէօրիւնիւր , Տահա եագընը զէմանլարտա մէհաքիմ հուզուրունա չըգարըլան պիր խայլը վագըալար, վէ պիզիմ իչթիթսիյիմիզ տախր զայէթ վէխիմ հալլէր , գաւանիյինի մէզքուրընին քիֆայէթսիզլիյինի թէմամըյլա խապաթ իտէմիյէճէյինի զանն իտէրիզ , Շիւպհէ եօք քի թիմար. խանէլէրի տօլաչմագ վէ կէօզտէն կէչիրմէք իւզրէ տաւիյէ մէմուրլարընա մէէզզունիյէթի քեամիլ վէրիլմիշ, վէ հաթ. թա պու խուսուս քէնտիլէրինէ խաասէթէն թամահիյէ օլընը. մըշ սըր . Լաքին , մէնասիպ մէվգուզէտէն ալտրգըմըզ մալիւմաթա կէօրէ , տաւիյէ մէմուրլարընըն մէշղուլիյէթ. լէրի միւթէաահհա վէ միւթէմաատ օլարընտան , վէ քէն. տիլէրի իւզէրինէ թահմիլ օլունան իշլէր էքսէր ահվալտէ քէնտի մըդտարլարընա նիսպէթլէ բէք քէսրէթլի խուս. յինտէն , պուննլար թիմարխանէլէրի նատիրէն զիյարէթ խ. տէպիվէյօրլար . շու թագտիրտէ , պու նազարէթ վէ թէֆթիշ խուսուսը՝ ատէթա խայալի պիր շէյ գապիլինա. տէն գալըյօր ,

Իմտի , վուգու պուլան չէքճայաթը պիրի պիրինէ մու. խալիֆ սուրէթտէ թէպդիզ իթմէք իւզրէ , պիր թապիզ իլէ պիր ատիյէ մէմուրընտան խպարէթ օլարագ պիր հէյ. եէթի թէֆթիշէյէ թէչքիւլլէ հիչ օլմագսա ծն պէշ կիւն. տէ պիր տէֆա խաասէթէն թիմարխանէլէր զիյարէթ վէ եօգլամա իթտիրիլտէ տահա զիյատէ ֆահտէլի օլսուր խ. թիդաարընտայըզ ,

Ֆիլ հագըգա տաաալէթ՝ մալիւմաթը քեամֆիյէ ախզ խոյնճէ , իհգագը հագդ իթմէքտէ հիչ պիր վագթ գու. սուր իթմէզ. լաքին պու մալիւմաթը քեամֆիյէյի ախզ իթ.

մէք իչուն նէ՛ գատար մուամէլաթը գանուննիլնէ վէ միշ-
քիլաթ մէվճուտ տըր. էկէր ատալէթին մուավէնէթինի
թէմէննիյէ միւհթաճ օլան պիչարէ՝ շիւպհէյի տավէթ ի-
տէճէք պիր հալտէ, եահուտ եալընըզ վէ եա ճէպրէն պիր
եէրէ գաբաատըլմըշ օլուպ տա, վէ խարիճաէ քէնտիխինի
միւտաֆաա իտէճէք վէ քէնտի նամընա հիւքիւմէթէ չի-
քեայէթի իլլէյէճէք պիր տօսթը պուլընմազսա, պու մա-
լիւմաթ ալմագ խուսուսը նէ՛ գատար կիւճլէշիր պիլիր
միսինիզ, Պինաէն ալէյհ՝ մուայեէն վագիէլաբտա զիյա-
րէթի իտէրէք պու շիքեայէթլէրտէն մալիւմաթ ալմագ մէ-
մուրիյնի միլքիյէնին պօրճու տէյիլ մի տիր։

Թիմարխանէլէր հագգընտա տէրմիյան իլմտիյիմիզ
թէտպիր, պէլքի տահա մուԹլագ սուրէթտէ գատըն մա-
նասթըրլարը, բուհպան մէքթէպլէրի վէ թաարիգաթը սա-
իրէնին սաքին օլաբգլարը խանէլէր հագգընտա տախի
իլմիհալ օլընմալը տըր։ Տահա եագըն վագիէլաբտա
մէյտանա չըգան վէ Ֆրանսանըն հէր պիր թաարաֆընա
աքսէնտազ օլան շիքեայէթլէրը, բուհպան սընըֆընըն
թահթը խտարէսինտէ պուլընան խանէլէրտէ ճէպր իլմէք,
զօրաքի ալբգօյմագ, մուամէլաթը վահչիյանէ կէօսթէր-
մէք, պալիգ օլմայան չօճուգլարը ալտաթմագ վէ պաշ-
տան չըգարմագ, զայրը մէչիու՝ պիր սուրէթտէ հապս
իլմէք վէ իչքէնճէ վէրմէք կիպի հալէր սըգ սըգ վու-
գու պուլմազսա պիլէ միւմքին իւլ իճրա շէյլէր օլաբգընը
խտպաթ իլլէտիլէր։ Պիր թագըմ զարիպ թէխտաիւճլէր,
քիւմպանա վէ էտէպսիզճէ վահչիլիքլէր սէպէպիյլէ պու
մէզմում վագըալար խալգըն գուլագընա վատըլ օլտու։
Տէրունլէրինէ հիչ պիր եապանճքընըն նազարը ատգագթը
կիրէմէյէն վէ բահիպլէրին իմթիյազաթ վէ միւտաատաթը
բուհանիյէլէրի սայէսինտէ հիւքիւմէթին նազարէթինտէն
պիլէ ազատէ օլան պու կիպի պէօյիւք խանէլէրտէ հիչ
քիմսէնին խապէրի օլմագըընը ածապա նէ՛ գատար պիչա-

րէլէր պուլընմագտա տըր։ Շու հալտէ, պիր բաբազ, պիր
հաքիմ վէ եա պիր պէլէմիյէ մէմուրընտան իսպարէթ օ-
լարագ պիր հէյեէթի թէֆթիշէյէ թտարաֆընտան պու կի-
պի խանէլէրտէ արա սըրա եօգլամա իճրա օլունմամաը
էտէֆէ չայան տէյիլ մի տիր։

Հէր վէճհլէ թէէսիսաթը ումումիյէ սըֆաթընը հա-
իչ օլտըգլարը ճիհէթլէ անէլէրին պիւթիւն մէսուլիյէթինի
տէ տէրէօհտէ իմմէլէրի լազըմ կէլէն պու կիպի խանէ-
լէրտէ մէչրու՝, ինսանիյէթ քէտարանէ վէ ֆուգարաբէրվէ-
րանէ հալլէրտէն պաշգա պիր շէյ վուգու պուլմայօրսա,
քէնտիլէրինին իմթիյազաթ վէ միւտաատաթ նամընը վէր-
տիքլէրի շէյլէրէ տօգունմագտան պահա օլունընճա, պու
բուհպան կիւրուսը նէ՛ իչուն ըզհարը հիտտէթ իտէրէք
պիրի պիրինէ կէչիյօրլար։

Բօմպտա միւզաքէրէ վէ բէմէնէ իլան իտիլէն գավա-
նիյնի էտտահիյէտէն իւսթիւն պիր շէյ վար տըր քի, օ տա՛
հէր քէտի հիմայէ իտէն վէ ֆագաթ պունա մուգապիլ
հէր քէտէն հիւրմէթ վէ իմտաթ իսթէյէն Ֆրանսա գա-
նունը տըր։

5

ՀԻՆՏԼԻ ԲԱՐԻՍՏԷ

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ՝ տօգթէօր Պալէնիէնին
խանէսինտէն չըգալը իւչ կիւն օմըշ ըտը։ Ճալմա մէճհուլ
պիր համի թտարաֆընտան Պլանշ ատգաղընտա վագը քիւ-
չիւք պիր խանէյէ կէօմիւրիւլմիւշ օլուպ, խանէի մէզ-
քիւտէ ամիխտէքի մէնզարէ ճէրէյան իմմէքտէ իտի։

Աչըգ քիւլ ըէնկի պիր ղէմին իւզերինաէ ալ վէ ալ-
թուն իչլէմէլի ըեամլերի հավի Հինա գումաշըլա տէօչէն-
միշ եուվարլագ վի միւքէլլէֆի պիր սալօն թէսավվուր օ-
լունսուն, իչպու սալօնըն թաւանը այնը գումաշաան մա-
մուլ էօրթիւլէրլէ մէսթուր օլուպ, պու էօրթիւլէր՝ գա-
լըն պիր իբէք գօրտօն իլէ պաղլանմըշ վէ թօքլանմըշ ըտը.
իչպու գօրտօնըն ղայրը միւսաւի սուրէթտէ աչաղըյա
սարգմըշ օլան իչի ուճլարընտա՝ բիւսկիւլ եէրինէ, Հինա
ուսուլինաէ եարըմըշ վէ գաֆէնգեարի ալթուն իլէ պէ-
զէնմիշ պիրէր նատիւէ լամբա սոըլմըշ ըտը քի, պու լամ-
բալար՝ պարպար մէմլէքէթլէրինէ մախսուս օլան պիր
թէրթիպի հիւնէրվէրանէ սայէսինաէ պուխուրան խըս-
մէթինի տէ կէօրմէքտէ իտի, իչպու լամբա վէ եա պու-
խուրանլարըն արապ նագչիյաթը ուսուլինաէքի օյմալա-
րընըն հէր պիր աչըգ եէրլէրինէ՝ ուֆագ ուֆագ մա-
ճամ բարչալարը կէչիրիլմիշ օլմաղլա, մէզգիւր լամբալար
իչէրիսէն եագըլըր եագըլմագ էօյլէ պէրրագ վէ լաճի-
վէրտ պիր ըշըգ սալմագտա ըտը քի, չէֆֆաֆ կէօք եա-
գուֆտան մամուլ եըլտըզլարլա թէզեհին իտիլմիշ զանն օ-
լունմագտա ըտը, իչպու լամբալարտան ալէտտէվամ պէ-
յագըմնը իտաֆէֆ պուղուլար չըգմագտա օլուպ, սալօն
տէրունինաէ խօշ պիր գօգու նէչր իթմիչլէր իտի.

Խարճատէքի ըշըգ՝ սըրտըգ պիր ճամ արաաբնտան մի-
շահէտ օլունան քիւչիւք պիր ֆիտան սօպասընտան կէ-
չէրէք պու սալօնա կիրէր իտի. Պու ճամ՝ հէմ դարու վէ
հէմ տէ բէնճէրէ խըտմէթինի կէօրմէքտէ օլուպ, տէօչէ-
մէ իւզերինաէ օյուլմըշ պիր տէվիյին ուզունլըղընա գայ-
բագ գալըն տիվար իչինաէ զախպ օլապիլիր իտի. Պու ճա-
մըն իւզերինաէ Զին ուսուլինաէ եարըմըշ պիր բէրտէ
մէչհուտ օլուպ, աշաղըյա էնտիրիլտիքտէ, ճամը սէթր ի-
տէր, վէ եա անըն մագամընա գահիմ օլուր ըտը.

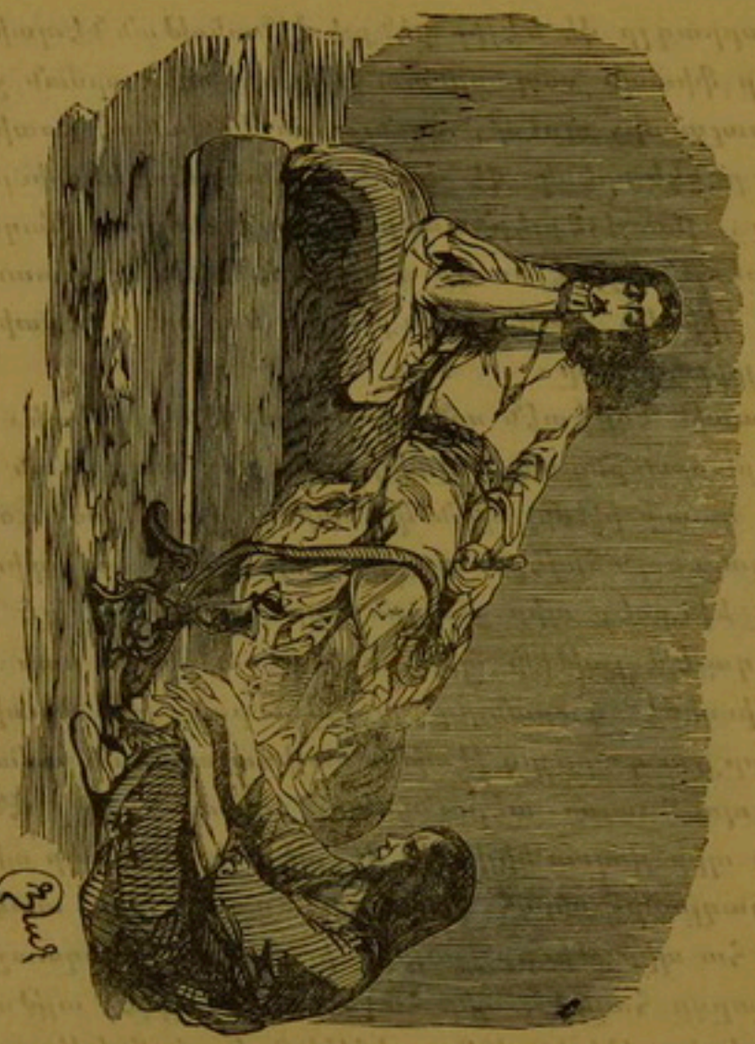
Պագը քիւչիւք խուրմա վէ մէվզ ագաճլարը վէ սաիր

սըգ եաբրագլը վէ եէչիլ ըէնքլի Հինտիսթան նէպահաթը՝
մէզքիւր ֆիտան սօպասընտա քիւչիւք պիր օրման չէքլին-
տէ սըրալանմըշ օլուպ, պունլարըն էօնիւնտէ տախի իքի
եըղըն ըէնկեարէնկ վէ էճնէպի չիչէքլեր կէօրիւլմէքտէ
իտի քի, պու չիչէքլեր՝ սարը վէ մաի ճաբոն ֆագֆուրի-
սիյլէ տէօչէնմիշ վէ ճամիր գաբունըն էօնիւնէ գատար ու-
զանըպ կիթմիշ օլան քիւչիւք պիր նօլ իլէ եէքտիկէրին-
տէն այրըլմըշ ըտը.

Սահաթ էօյլէտէն սօնրա թախմինէն իքի իտի, եար-
բագլար արաաբնտան կէչմիյի ճիհէթլէ խայլըտան խայլը
քէսպի զահճ իթմիշ օլան կիւնտիւզ ըշըգը՝ խօշ գօգուլու
լամբալարըն լաճիվէրտա ղըյասը վէ շարգ սօմագխինաէն
մամուլ եիւքսէք պիր օճաղըն գըրմըզը ալէմի իլէ պիրլէ-
շէրէք զայէթի լահիճ պիր ըէնկ քէսպ իթմիշ իտի.

Ճիւճիճէ գարանլըգ օլուպ Իրան թիւթիւնիւ գօ-
ւուլարըյլա գարըշըգ թահիլ բայիհալարլա մալամալ պու-
լընան պու սալօն տէրունինաէ, գօյու եէչիլ ըէնկինաէ
ուզուն պիր լիպաս կիյինմիշ վէ պէլինէ ալաճալը պիր գու-
շագ պաղլամըշ սիյահ վէ ուզուն սաչը պիր ատէմ՝ կի-
բանպէհա պիր թիւրք խալըսը իւզերինաէ պաղտաշ գուր-
մըշ օլտըղը հալտէ, պիր հոճա՝նըն (նարկիլէ) ալթուն լիւ-
լէսինաէքի ահճէչի քէմալը իհթիմամլա իւֆլէմէքտէ իտի,
Պու նարկիլէնին ուզուն մարբըճը՝ կիւմիւշ պէնէքլի գըր-
մըզը պիր եըլան կիպի խալը իւզերինաէ պիւքլիւմ պիւք-
լիւմ եայըլտըգտան սօնրա, ճամլանըն եուվարլագ վէ ինա-
ճէ բարմագլարը արաաբնա գատար ուզանըպ կիթմէքտէ
իտի.

Կէնճ ըէնա պիր ատիր իւզերինաէ կէվչէք պիր սու-
բէթտէ եայըլմըշ գալմըշ օլուպ, պաչը տախի աչըգ պու-
լունը յօրտու. Սիյահ քէհրուպա կիպի բարլագ վէ չաչաս-
տար սաչլարը՝ ալնընըն օրթա եէրինաէ իքիյէ այրըլմըշ օ-
լուպ, տիլրուպա չէհրէսինին վէ քէհրուպա վէ եա սարը

եագուէթ կիպի լաթիֆ, չէֆֆաֆ վէ բարլագ օլան պօյնունըն էթրաֆընտա տալղալանմագտա ըտը. քէնտիսի տէ տիրսէյինի պիր եասաղա վէ չէնէօինի սաղ էլինին ա-վուճընա տայաթմըշ ըտը։ Ինթարիսինին կէնիշ գօլչաղը՝ տիրսէյինին հէման եարըսընա գատար էնմիշ օլտըղընտան, գատըն գօլու կիպի եուվարլագ օլան պաղուսը իւզէրին-տէ՝ Հինտիսթանտա Պօղուճընըն լյինէսիլլէ նագշ իսիլմիշ օլան ալամէթի մախսուսէ կէօրիւլմէքտէ իտի։

Քաճա-Սինկին օղլու սօլ էլիլլէ տէ նարկիլէնին քէհ-րուպա աղըզըղընը թուխմագտա ըտը։ Պէյազ գաշմիր-

տէն եաբըլմըշ վէ րէնկեարէնկ քէնարը տիզէրինէ գատար չըգմըշ օլան էնթարիսի իւզէրինտէ, ինճէ պէլինի իհտիա իթմիշ օլան բօրթուգալ րէնկինտէ պիր շալըն էնլի գըվ-րըմլարը կէօրիւլմէքտէ իտի։ Մէրգումըն էնթարիսինտէքի գըվրընթըլարըն այըլմասըյլա նըսթէն մէյտանա չըգմըշ օլան պէյազ պաճագլարընտան պիրիսինին եուվարլագը-ղը՝ գըրմըզը գատիֆէտէն եաբըլմըշ վէ կիւմիւշ իչլէմէլի պիր թօզլուգ իչինտէ նագշ օլունմըշ ըտը քի, պու թօզ-լուղըն ուճը տախի՝ պէյազ սախթիյանտան մամուլ վէ գըրմըզը էօքճէլի քիւչիւք պիր բապուճըն թօքաղը իւզէ-րինտէ եայ պիչիմինտէ քէսիլմիշ իտի։

Ճալմանըն հէմ լաթիֆ վէ հէմ տէ մէրտանէ օլան չէհրէսինտէ, զարիպ պիր միզաճ սէպէպիյլէ էվհամ վէ խայալաթլա ուղրաշան պիր քիմսէնին գայտոսըզըղըյլա պէրապէր զայրէթլի պիր ատէմին չալըշդանըղընա մալիք օլան Հինտիսէրէ վէ Արապլարա մախսուս սիւքիւնէթի մահզունանէ վէ թէմաշաքեարանէ կէօրիւլմէքտէ իտի. զիրա պունլար պազէն գատընլար կիպի նագիք, րիգ-գաթը, պազէն տէ քիւսթախ, վահշի վէ հայտուտլար կիպի խունխար (արիւնարբու) տըրլար։

Հինտիսէրը վէ Արապլար՝ մուհարէպէնին ճագիպէսինէ վէ եախօտ գըրկընըն նէչէսինէ թապի պուլընմատըգլարը միւտաէթճէ հաիզ օլտըգլարը ախլագա մութապզդ օլան պունիմ գատընլարա մախսուս մուգայէսէ, անլէրին վիս-ճուտլարընա տախի թաթպիգ օլունապիլիր։ զիրա պունլար ասըլզատէ գատընլար կիպի աթվալը նագիքեանէ վէ հա-րէքեաթը միւլայիմանէյէ մալիք իսէլէր տէ, նագիք վէ էք-սէրիյա տիլրուպա օլան վիճուտլարը չէլիք կիպի միհքէմ վէ գուվվէթլի սինիրլէրիլէ եաբըլմըշ տըր։

Ճալմանընը՝ մահմի պիր ատէֆ իչինէ ալընմըշ սիյահ էլմասըարէլէրէ պէնզէյէն ուզուն կէօզլէրի՝ էճնէպի մէ-մալիքինէ մախսուս օլան չիչէքլէր իւզէրինտէն թափանա

տօղրու ուչըշըզ տօլաշմագտա ըտը, արա սըրա նարկիլէ-սինին քէհրուպա ապըզըզընը ադըննա գատար կէօթիւր-մէքտէ, վէ նարկիլէյի ուզուն միւտաէթ չէքտիքտէն սօն-րա, մինէ կիպի պէյազ տիշլէրի իւզէրինտէ կիւզէլճէ նադշ իտիլմիշ օլան քէմպէ տուտագլարընը նիմ աչարագ, կիւլ սույը իչինտէն կէչէն կիւզել գօգուլը տիւմանը տըշարը վէրմէքտէ իտի:

Պաղտաշ գուրուպ օթուրմուշ օլան ատէմ ճալմայա տօղրու տէօնէրէք վէ Պօղճը Ֆարէնկանըն վահշի վէ հէյ-պէթէնկիզ չէհրէմինի կէօսթէրտիքէ.

— Նարկիլէյէ թիւթիւն գօյմագ լազըմ մը. – տէյու սօրտու:

Ճալմա՝ պագը ճինալէր հագդընտա Շարգլըլարըն հըտա իթտիքլէրի նէֆրէթ սախդասըյլա մը, եօգտա պիր թա-գըմ խայալաթ վէ միւլահազաթտա տավըշ օլարագ անըն սէօզիւնիւ իչինթմէտիյինտէն մի, պու սիւալէ ճէվապ վէր-մէտի: Պօղճը բրէնտին սիւքիւթիւնիւ կէօրիւնճէ քէնտիսի տէ սիւքիւթ իթտի վէ խալընըն իւզէրինտէ չէօմէլտիքտէն վէ տիրսէքլէրինի տիզլէրինէ տայաթտըգտան սօնրա, չէ-նէսինի իչի էլինին իչինէ ալտը, վէ կէօղէրինի ճալմայա տիքմիշ օլարըզը հալտէ, մէրգումըն ճէվապ վէ եա էվա-միրինէ պէքլէտի:

Լաքին Ֆարէնկա՝ էօրիւմ իլահը Պոհվանինին բէրէս-թարը խունխարը օլան պու ատէմ՝ նա՞սըլ օլուպ տա պէօյ-լէ հագիրանէ պիր մէմուրիյէթի արամըշ վէ եա տէրէօհ-տէ իթմիշ իտի: – Ա.վամ արաբընտա նատիր պուլունուր պիր ադլ ու զէքտավէթէ մալիք օլան վէ պէլաղէթի վահ-շիյանէսի սայէսինտէ Ֆէնէ խ-ար- պուննճա ազալար պուլմըշ օլան պու ատէմ՝ նա՞սըլ օլուպ տա պէօյլէ պայազը պիր վազիյէթէ գաթլանմըշ ըտը: – Կէնճ բրէնտին քէնտի հագ-գընտաքի քէօր քէօրիւնէ էմնիյէթ վէ թէսլիմիյէթինտէն իսթիֆատէ իլէ Պոհվանիչէ կիւզէլ պիր գուրպան թագ-

տիմ իտէպիլիրքէն, նա՞սըլ օլուպ տա Ֆռանգ-Սինկին օղ-լունըն հայաթընա գըյմայօրտու: – Վէլ հասըլ՝ սէվապըզը հալի իլէ Րօտէնին մալիւմիւ իքէն նա՞սըլ օլուպ տա սըզ սըզ անա րասթ կէլմէքտէն գօրդմայօրտու: – Պու սիւալ-լէրին ճէվապը հիքմայէմիզին սէվամընտա անլաշըլմաճագ-տըր: Շիմտիլիք չու գատար սէօյլէյէպիլիրիզ քի, Պօղճը էվվէլիսի կիւնիւ Րօտէն իլէ ուզուն ուզատըյա կէօրիւ-տիւքտէն սօնրա, կէօղէրինի էյէրէք իհթիյաճքէտարանէ պիր սուրէթտէ մէրգումտան այրըլմըշ ըտը:

Ճալմա՝ պիր միւտաէթճիք սիւքիւթտէն սօնրա, ադ-զընտան չըգարմըշ օլտըղը պէյազմըր տիւմանը թէմաշա իտէրէք վէ կէօղէրինի Ֆարէնկայա չէվիրմէքսիզին Շարգ-լըլարա մախսուս օլան միւպալաղաքէտարանէ վէ մուխթա-սար պիր լիսանըլա.

— Վաղթ կէչիյօր... պիզիմ էյի եիւրէքլի իխթի-յար հէնուզ կէլմէտի... լաքին կէլէճէյի մուհագգագ-տըր... օնըն սէօզիւ սէօզ տիւր. – տէտի:

Ֆարէնկա. – (Ճալմանըն սէօզիւնիւ թաստիգ իլէ.) Էվվէ՛թ, էֆէնտիմ, օնըն սէօզիւ սէօզ տիւր. պունտան իւչ կիւն էվվէլ, օ խայընլարըն թէսավվուրաթը Ֆաթհա-նէլէրինի մէվգըի իճրայա գօյմագ իչուն, սատըգ վէ Ֆէ-տաքէտ պէնտէնիզի ույութմըշ օլտըգլարը կիպի սիզի տախի զատտարանէ պիր սուրէթտէ ույուտըպ կէօթիւր-միշ օլտըգլարը խանէյէ կէլիպ սիզի պուլտըղընտա. «Սի-զի Բարիսէ կէօթիւրմէք իւզրէ Գարտօվիլ գօնաղընա ա-տէմ կէօնտէրմիշ օլան մէճհուլ տօսթընըզ թարաֆընտան կէլէյօրըմ: Իմտի սատագաթըմա էթիմատ իտիպ արգամ սը-րա կէլինիզ. սիզին իչուն չանընըզդա լայըգ պիր իգամէթ-կեահ հազըրլանմըշ ըտը» տէտիքտէն վէ սիզի պուրայա կէթիրտիքտէն սօնրա, «Պէնիմ ավտէթիմէ գատար լութֆէն պու խանէտէն տըշարը չըգմայընըզ. զիրա սիզին մէնֆաա-թընըզ պէօյլէ իճապ էթմէքտէ տիր. իչ կիւնտէն պէն եինէ

կէլիրիմ վէ օ վագթ սէրպէսթիի թամմա նաիլ օլուրսընըզ» տէտի։ Սիզ տէ, պու թէքլիֆէ բուի րիզա կէօս. թէրէրէք իւչ կիւնտէն պէրու պու խանէյի թէրք իթմէտինիզ։

Ճալմա. – Սապրսըզլըգլա իմթիյարըն կէլմէսինէ պէքլէյօրըմ. զիրա պու եալընըզլըգ պէնի օսանտըրըյօր... Բարիստէ հայրէթէ չայան բէք չօգ չէյլէր պուլընմալը տըր. խուսուսըյլա...։

Ճալմա սէօզիւնիւ իքմալ իտէմէյիպ, եէնիտէն տէրեաի միւլահազաթա տալտը։ Պիր գաչ տագըգա գատար սիւքիւթտէն սօնրա, Ֆաճա-Սինկին օղլու՝ սապրսըզ վէ իշիզ պիր հիւքմտարզատէյէ մախսուս պիր սէտա իլէ Ֆարէնկայա տէտի քի.

— Սէօյլէ պագալըմ։

Ֆարէնկա. – Նէ՞ սէօյլէյիմ, էֆէնտիմ։

Ճալմա. – (Կէվչէքլիյինտէն նիմ գաբանմըշ օլան կէօզլէրինի թավանա աթֆ իտէրէք, թահգիրամիզ պիր գայսըզըգլա.) Նէ՛ իմթէրսէն օնու սէօյլէ... Ֆիքրիմի պիր միւլահազա իշղալ իտիյօր... օնու զիհնիմտէն տէֆ՛ իմթմէք իմթէրիմ... սէօյլէ պագալըմ...։

Ֆարէնկա քէսկին պիր նազարլա Հինալինին եիւզիւնէ պագտը, վէ մէրգումըն չէհրէսինի խաֆիֆ պիր գըրմըզըլըգ գաբլամըշ օլտըզընը միւշահէտէ իտէրէք.

— Սիզէ պիր շէյ սէօյլէյիմ մի, էֆէնտիմ... զիհնինիզի իշղալ իտէն միւլահազայը պէն քէշֆ իտիյօրըմ. – տէտի։

Ճալմա Պօղճընըն եիւզիւնէ պագմագսըզըն պաշընը սալտատը։ Ֆարէնկա իլալէի մէգալ իլէ.

— Բարիսին գատընլարընը տիւշիւնիւյօրսընըզ, տէյի՛լ մի։

Ճալմա. – Սո՛ւս, ալչագ, սո՛ւս. – տէյու հայգըրըպ, կիւյա է՛ն տէրին պիր եարատընա տօղունմըշլար կիպի

սէտիրին իւզէրինտէ տէօնտիւ։ Ֆարէնկա սուստը։ Պիր գաչ տագըգա սօնրա, Ճալմա՝ նարկիլէնին մարըճընը եէրէ ֆըրլաթարագ վէ իչի կէօզլէրինի էլէէրի իչինէ սալարագ.

— Սէօզլէրին սիւքիւթիւնտէն էվլա տըր... Միւլահազաթըմա լանէ՛թ օլսուն... պու խայալաթը պալըմթըլէյի էօնիւմտէ թէճէսսիւմ իմթիյէն ֆիքրիմէ լանէ՛թ օլսուն։

Ֆարէնկա. – Պու կիպի միւլահազաթտան նէ՞ իչուն գաչընըլյօրսընըզ, էֆէնտիմ։ Սիզ հէնուզ օն տօգուզ եաշընտա սընըզ. սիզին չօճուգլըզընըզ քեամիլէն մուհարէբէ, հապսխանէտէ կէչմիշ վէ պու կիւնէ գատար՝ պէտէ, հապսխանէտէ կէչմիշ վէ պու կիւնէ գատար՝ եօլճըլըգ արգատաչըմըզ օլան խրիսթիյան բաբազը (Գաբրիէլ) կիպի բէրհիզքեարանէ պիր էօմր կէչիրմիշ սինիզ տիր. – տէտի։

Ֆարէնկա, բրէնա հագգընատքի հիւրմէթ վէ րիայէթինտէ հէր նէ՛ գատար զէրրէճէ գուսուր իթմէզ իտիսէ տէ, պու «բէրհիզքեարանէ» սէօզիւնիւ իրատ իթտիինտէ ձալմա մէրգումըն սուրէթի իֆատէսինտէ խատիֆ պիր իսթիհզա էսէրի հըսս իտէրէք, ազամէթ վէ չիտտէթլէ գարըշըզ պիր չէհրէ իլէ.

— Պէն պու մէտէնիլէր նէզտինտէ վահշի սատ օլունմագ իսթէմէմ. զիրա անլէր պիզէ վահշի նամընը վէրիյօրլար... իմտի բէրհիզքեարանէ եաշատըզըմտան տօլայը իֆթիխար իտէրիմ։

Ֆարէնկա. – Ֆիքրինիզի անլայամայօրըմ, էֆէնտիմ։

Ճալմա. – Վալիտէմ բէտէրիմլէ թէզէվվիւճ իթտիյինտէ նա՛սըլ բաք վէ մասում իտի իսէ, պէն տէ էօյլէ պիր գատըն սէվմէք իսթէրիմ... զիրա պուրատա պիր գատընտան մասումիյէթէ արամագ իշուն անըն կիպի բէրհիզքեարանէ եաշամըշ օլմագ լազըմ տըր։

Պու ֆիքրի զարիպ իւզէրինէ Ֆարէնկա իսթիհզաքեա-

րի պիր գահգահա գօբաւմագտան քէնտիսինի մէն՝ իսէ-
մէտի ։

Ճալմա . – (Թէհաքքիւմ իլէ .) Նէ՞ կիւլիւյօրսըն , քէօլէ՛ ։

Ֆարէնկա . – Ոու գէօնէ տէտիյինիզ ատէմլէր նէզտին-
տէ , մասումիյեէթի հէնուզ խալէլբէգիր օլմամըշքէն էվ-
լէնէն պիր քիմսէ՝ նիհայէթ տէրէճէտէ իսթիհզայա շա-
յան օլուր ։

Ճալմա . – Եալան սէօյլէյօրսըն , քէօլէ՛ . պիր ատէմ
քէնտիսի կիպի բագ վէ մասում օլմայան պիր գըզ ըլա
էվլէնէճէք օլուրսա , օ վագթ իսթիհզայա շայան օլուր ։

Ֆարէնկա . – Օ հալտէ , նիհայէթ տէրէճէտէ տէյիլ
պէյքի էօլիւմ տէրէճէսինտէ իսթիհզայա շայան օլուր .
գիրա քէնտիսինի իքի գաթ ինսաֆսըզճասընա իսթիհզա
խաէրլէր . . . ։

Ճալմա . – Եալան սէօյլէյօրսըն . . . եալան սէօյլէ-
յօրսըն . . . սէօյլէտիյին տօղրու օլսա պիլէ պունը սանա
քիմ էօյրէթտի ։

Ֆարէնկա . – Պէնտէնիզ Իլ-տը-Ֆրանս վէ Բոնտիշէրի-
տէ բէք չօգ Բարիալի գատընլար կէօրմիւշիւմ տիւր .
պունտան պաշգա , վաթօրլա վուգու պուլան եօլճըլըղը-
մըզտա բէք չօգ շէյ էօյրէնտիմ . սիզ օ կէնճ բաբազ ըլա
գօնուշտուրընըզ զէման , պէն տէ պիր կէնճ զապըթ ըլա
կէօրիւշիյօրտըմ ։

Ճալմա . – Տէմէք տիր քի , մէտէնիլէր տախի պիղիմ
հարէմլիքլէրին էրքէքլէրի կիպի քէնտիլէրինտէ պուլընմա-
յան մասումիյեէթի գատընլարտան արարլար , էօյլէ՞ մի ։

Ֆարէնկա . – Էվվէթ , էֆէնտիմ , քէնտիլէրինտէ մա-
սումիյեէթ նէ՛ գատար աղ օլուրսա , գատընլարտան օ
գատտր զիյատէսինի թալէպ իսէրլէր ։

Ճալմա . – Քէնտիսինտէ օլմայան պիր շէյի թալէպ
իթմէք՝ էֆէնտի վէ էսիր մուամէլէսինտէ պուլընմագ տէ-

մէք տիր . պուրատա պունը նէ՞ հագգ ըլա եաբըյօրլար ։

Ֆարէնկա . – Հագգ սահիպլինին քէնտիսինէ թախսիս
իթտիյի հագգ ըլա , էֆէնտիմ . . . պուրատա տախի պի-
ղիմ մէմլէքէթէ օլտըղը կիպի տիր ։

Ճալմա . – Էյ գատընլար պունա գարշը նէ՞ եաբար-
լար ։

Ֆարէնկա . – Գատընլար՝ նիշանլըլարընըն էվլէնտիք-
լէրի զէման խալգ նազարընտա իսթիհզայա շայան օլմա-
լարընա մանի օլուրլար ։

Ճալմա . – (Պիրտէն պիրէ պաշընը գալտըրտագ վէ
Ֆարէնկանըն եիւզիւնէ վահշիյանէ վէ աթէշնաք պիր
պագըշ ատթի իտէրէք .) Զէվճինէ խըյանէթի իտէն գա-
տընը պուրատա էօլտիւրմէզլէ՞ր մի ։

Ֆարէնկա . – Էօլտիւրիւրլէր , էֆէնտիմ . նասըլ քի
պիղիմ մէմլէքէթիմիզտէ տախի պէօյլէ տիր . զէվճինէ
խըյանէթի իտէրքէն թուլթըլան պիր գատըն էօլմիւշ սա-
յըլըր ։

Ճալմա . – Տէմէք օլուր քի մէտէնիլէր տախի պիղիմ
կիպի զուլմքեար տրըլար , էօյլէ՞ մի . օ հալտէ գատընլա-
րընը սատագաթա մէճպուր իթմէք իւզրէ նէ՞ իչուն պիղիմ
կիպի անլէրի պիր եէրէ գաբաթմաղլար ։

Ֆարէնկա . – Վահշիլէր կիպի մէտէնի վէ մէտէնիլէր
կիպի տէ վահշի օլտըգլարը իչուն ։

Ճալմա . – (Միւլահազաքեարի պիր թամր իլէ .) է-
կէր տօղրու սէօյլէյօրսան , պիւթիւն պու հալլէր զիյա-
տէսիյլէ էսէֆէ շայան տրր . (Միւթաալ վէճհ իւզրէ քէնտի
մէմլէքէթիլէրինէ մնախսուս օլան էսրարի վէ մէճապի լի-
սանը գուլլանարագ .) Էվվէ՛թ , պանա սէօյլէտիյին սէօյ-
լէր պէնի ատէթա քէտէրլէնտիրիյօր . զիրա կէօրտէն է-
նէն իքի գաթրէ շէպնէմ (ցօղ) , պիր չիլէյին զօնչէսի
տէրուննէտ եայըլարագ պիրի պիրինէ գարըշտըղը մի-
սալու , իքի գալագ տախի պիր մուհապպէթի մասումանէ

իւէ եէքտիկէրինէ իլթիհադ իտէրլէր... իքի աթէշ չէօլէսի սէօնտիւրմէսի մուհալ օլան պիր ալէվ իւէ պիրլէշտիքլէրի միսիլլու, աչըգ վէ մայուգէնին մուհապպէթ վէ հուզուրլաթը տախի պիրլէշիր վէ տախմի օլուր։

Ձալմա բուհըն հուզուրլաթը մասումանէսինտէն թարիֆի նագապիլ պիր ճաղիպէ իւէ պահս վէ սաատէթի հագիգիյէյի թասավէր իլէտիյի սըրատա, կէօզլէրի եըլտըզ կիպի բարլայըպ խաֆիֆճէ թիթրէտի, պուրուն տէլիքլէրի չիշտի, չէհրէսինին սօղուն ալթուն րէնկի գըրմըզըյա պօյանտը, վէ քէնտիսի տէ տէրեաի միւլահազաթ վէ խայալաթա տալտը։

Ֆարէնկա՝ բրէնսին տիւշար օլտըղը հէյէճանը ֆարդ իտէրէք տէտի քի.

— Մէմլէքէթիմիզտէ եէթիշիպ օրմանլարըմըզըն սուլթանը օլան բարլագ Հէյտոթ ֆոնը (1) կիպի էկէր սիզտէ միւթէատտիտ վէ միւթէնէվվի՛ էյլէնճէլէրի եէկէանէ վէ միւնֆէրիտանէ պիր մուհապպէթէ թէրճիհ իտէրէք, տիլպէր, կէնճ վէ ղէնկին օլտըղընըզ ճիհէթլէ օ ճաղիպէլի Բարիս գատընլարընը, կինճէլէրին սիւքիւնէթի արատընտա էօնիւնիւզտէ թէճէսսիմ իտէն օ չէհվէթէնկիզ բէրիլէրի, բույալարընըզը իխլալ իտէն օ հայրէթպախշ հիւրիլէրի արայաճագ, վէ անլէր իւզէրինէ մէյտան օգուտագ կիպի քիւսթահանէ, տուա իթմէք կիպի նէյագքեարանէ վէ արզու կիպի հարարէթլի պագըշլար աթէք իտէճէք օլսա իտմինիզ, նիգապլար ալթընտա մէսթուր օլան նինճէ նինճէ կէօզլէր՝ պէպէքլէրինիզին աթէչինտէն թուքըշմայաճագմը ըտը զանն իտմյօրսընըզ, Օ հալտէ, հայաթըմըզըն զէնճիրի ըզտըրրագը հիւքմիւնտէ պուլընան եէկէանէ պիր մուհապպէթին օսմանտըրըճը հուզուրլաթը տէյիլ, պէլքի սերպէստ վէ մադրուր գատընլար մէսքէնի օլան հարէմլիկին

(1) Ճէննէթ գուշու նէվինտէն պիր գուշ տըր։

պին տիւրլիւ էյլէնճէլէրի գարշընըդա չըգաճագ ըտը. օ գատընլար քի, սաատէթպախշ պիր մուհապպէթ սայէսինտէ սիզին քէօլէնիդ օլուրլար։ Սիդ չիմտիյէ գատար մասումանէ վէ բէրհուդքեարանէ պիր էօմր կէչիրմիշ օլտըղընըդ ճիհէթլէ, պու հարէքէթ սիզին իչուն իֆրաթ սայըլամագ. սէօղիւմէ իթիմատ իտինիդ քի, սիդ աթէչմէչրըն մուհապպէթ, իֆթիխար վէ բէրէքաթիչի օլաճագսընըդ. թէքմիլ ճիհանըն է՛ն տիլպէրլէրինտէն օլան պու գատընլարըն մէֆթունանէ վէ սէվատաքեարանէ պագըշլարը ազ վագթ ղարֆընտա սիղէ աթֆ օլունաճագ տըր։

Ձալմա ֆէվգ էլ ատէ մէրագա տէլալէթ իտէր պիր սիւքիւնէթլէ Ֆարէնկանըն սէօղլէրինի տինլէմիշ իտի։ Կէնճ Հինտլինին չէհրէսինտէքի ալայիմ պիւթիւն պիւթիւն տէյիմիշ իտի. օ անտէն իթիպարէն վալիտէսինին խաթըրէի մուգատտէսօլլէ ուղրաչան վէ խայալ իթաթէյի մասումիյէթ վէ մուհապպէթի թարիֆ ու թասվիր իչուն սէմբաթ էնէն չէպնէմլէր իւէ չիչէք զօնչէլէրինի միսալ կէթիրէն օ մահզուն տէյի գանլը տէյիլ իտի. խայր, մէշրու՛ պիր իզտիվաճըն հուզուրլաթ վէ լէզայիղինի տիւշինա տիւյիւ սըրատա սախիգաի մահճուպիյէթլէ էանագլարը ալա պօյանան օ մահճուպ տէյի գանլը տէյիլ իտի. զիրա, Ֆարէնկանըն թահրիքաթ վէ թէչվիգաթը պիչարէնին գալպինտէ նակէհան կիզլի պիր ալէվի աչգ ու մուհապպէթ հասըլ իւէմիշ իտի։ Մէրգումըն չէհրէի աթէչրէնկի, կեահ չաչաարաչ վէ կեահ տախի բէրտէտար կէօրիւնէն կէօզլէրի, կէօյտիւնիւն մէրտանէ վէ գուվվէթլի պիր տուրվէթլէ էնիպ չըգմաը՛ գանըրըն չիտաէթլէ ճէվէլան իթրէթտէ էնիպ չըգմաը՛ գանըրըն չիտաէթլէ ճէվէլան իթտինի վէ օ վագթա գատար մազպութ օլան մէյլիյաթ վէ հըսսիյաթընըն պիրտէն պիրէ գապարմըչ իտուչինի իբայէ իթմէքտէ իտի, ձալմա՛ կէնճ պիր գաբլան կիպի չէվիք, գուվվէթլի վէ խաֆիֆ պիր ըզըրայըզա օթուրալ-

ՂԸ ՆԷՐԱՏԷՆ ՓԸՐԼԱՆԸԳ ԳԱԼԳԱԸ , ՎԷ ՓԱՐԷՆԿԱՆԸՆ ԱՕՂԱ-ՂԸՆԱԱՆ ԳԱՎԲՅԱՐԱԳ .

— ՄԷՆԻՆ ԱԷՕԶԼԷՐԻՆ ՄԻՒՏԻՒՔ ՊԻՐ ՂԷՏՐԱՏԷՆ ՊԱՂԳԱ ՊԻՐ ՀԷՅ ՏԷՅԻԼ ՄԻՐ . – ՏԷՅՈՒ ՀԱՅԳԸՐԱԸ :

ՓԱՐԷՆԿԱ ԽԱՔ՝ ԷՆՆԱ ՀԷՐՄԷՊԷ ԷԱԷՐԻ ՄՈՒԳԱՎԷՀԹ ԿԷՕՍԹԷՐՄԷ ՅԷՐԷՔ , ԵԱԼԸՆԸՂ .

— ԷՓԷՆԱՒՄ , ՔԷՕԼԷՆԻՂ ՏԱԻՄԱ ՔԷՕԼԷՆԻՂ ՄԻՐ . – ՏԷՏԻ :

ՊՈՒ ԻԹԱԱԹՔԹԱՐԱՆԷ ԱԷՕԶԼԷՐ ԻՂԷՐԻՆԷ ԲՐԷՆԱԻՆ ՀԻՈՏԷԹԻ ԹԷՕՔԻՆ ՕԼԸՆԱԸ :

ՓԱՐԷՆԿԱ . – (ԹԷՔՐԱՐԼԱՅԱՐԱԳ .) ՀԱՅԱԹԸՄ ԷԼԻՆԻՂՏԷ ՄԻՐ . – ՏԷՏԻ :

ՃԱԼՄԱ . – (ՊՕՂԸՃԸՅԸ ԼԻԹԻՎԷՐԷՐԷՔ .) ԽԱ՛ՅՐ , ՊԷ՛Ն ԱԷՆԻՆ ԷԼԻՆՏԷՅԻՄ . ՏԱՀԱ ՊԻՐ ԱՂ ԷՎՎԷԼ ԱԷՆԻՆ ԹԷՏԼԻՔԷԼԻ ԵԱԼԱՆԼԱՐԸՆԸ ՔԷՄԱԸ ԽԱՀԻՂԷ ՈՒՆԼԷՅԷՐԷՔ ՏՈՒՏԱՊԼԱՐԸՆԱԱՆ ԱՍԸԼՄԸՂ ԳԱԼՄԸՂ ԸԱՐՄ :

ՓԱՐԷՆԿԱ . – ԵԱԼԱՆԼԱՐԸՄԸ՞ ՄԸ . . . ՀԷԼԷ ՊԻՐ ՏԷՓԱ ՊՈՒ ԳԱԱՐՆԸԼԱՐԸՆ ԿԷՕՂԻՒՆԷ ԿԷՕՐԻՒՆԻՒՆ ՏԷ ՊԱԳԸՆ ԵԱԼԱ-ՆԸՄ ՎՈ՞Ր ՄԸ . ԻՒՔ ՊԱԳԸՂԱԼԱՐԸ՝ ԱԷՕՂԷՄԻՂՄ ԱԷՕԶԼԷՐԻ ԹԷ-ՄԱՄԸՂԱ ԹԱԱՏԻԳ ԻՏԷՃԷՔ ՄԻՐ :

ՃԱԼՄԱ . – ՊՈՒ ԳԱԱՐՆԸԼԱՐ ՊԷՆԻՄ ԿԻՊԻ ՄՈՒՀԱՐԷՊԱԹ ՎԷ ՕՐՄԱՆԸԼԱՐԱԱ ՊԷՕՂԻՒՄԻՒՂ ՊԻՐ ԱԱԷՄԻ ԱԷՎԷՃԷՔԼԷՔ՚Ր ՄԻ :

ՓԱՐԷՆԿԱ . – ԼՎՎԷ՛Թ , ԱԻՊԻՆ ՉՕՃՈՒԳԼԸԳԱԱՆ ՊԷՐՈՒ ԻՆԱԱՆԼԱՐԱ ՎԷ ԳԱԲԼԱՆԸԼԱՐԱ ԳԱԲՂԸ ԳԱՆԸՐ ՄՈՒՀԱՐԷՊԷԼԷՐ ԼԹՄԻՂ ՕԼԱԲՂԸՆԸՂԸ ՏԻՒՂԻՒՆԷՐԷՔ , ԱԻՊԻ ԲԷՐԷՄԻՂ ՏԷՐԲԷՄԻՂ ՏԷՐԲԷՃԻՆԱԷ ԱԷՎԷՃԷՔԼԷՐ ՄԻՐ :

ՃԱԼՄԱ . – ԵԱԼԱՆ ԱԷՕՂԼԷ ՅՕՐԱԸՆ , ՔԷՕԼԷ՛ :

ՓԱՐԷՆԿԱ . – ՍԷՕՂԼԷՏԻՄ Ա՛ , ԱԷՕՂԻՒՄԻ ԿԷՐԻ ԱԼՄԱՄ ՔԷՆԱՏ ԷԼԼԷՐԻ ԿԻՊԻ ՆԱՂԻՔ ՕՂՄԱԳԼԱ ՊԷՐԱԱԼԷՐ ԲԷՔ ՉՕԳ ՏԷՓԱԼԱՐ ՏԻՒՂՄԷՆԼԷՐԻՆ ԳԱՆԸՂԼԱ ՊՕՅԱՆՄԸՂ ՕԼԱՆ ՊՈՒ ԷԼ-ԼԷՐԻՆԻՊԻ ԿԷՕՐԱԻՒՔԼԷՐԻՆԱԷ , ԷՕԲՄԷՔ ԻԱԹԷՂՅԷՃԷՔԼԷՐ ՄԻՐ . ՀԱԹԹԱ ՕՐՄԱՆԸԼԱՐԸՄԸՂ ԱԷՐՈՒՆԻՆԱԷ ԳԱՐԱԱՊԻՆԱՆԸՂԸ ՄՕԼ-ՏԸՐՄԸՂ ՎԷ ԽԱՆՂԷՐԻՆԻՊԻՆ ԱՐԱԱԲՆԱ ԱԼՄԸՂ ՕԼԱԲՂԸՆԸՂ ՀԱԼԱԷ , ԱՐԱԼԱՆԼԱՐԸՆ ՎԷ ԵԱ ԲԱՐԱԼԱՐԸՆ (ՅՕ-ՎԱՂ) ԿԻՒՄԻՒՐԱԷ ՅԻՂԼԷՐԻՆԻ ՀԻՂԷ ԱԱՅՄԸՂ ՎԷ ԱՆԼԷՐԻ ԳԱՐՂԸ ԲԷՆՂԷԼԷՂՄԻՂ ՕԼԱԲՂԸՆԸՂԸ ՏԻՒՂԻՆԷՐԷՔ ԷԼԷՐԻՆԻՊԻ ԹԷՔՐԱՐ ԷՕԲԷՃԷՔԼԷՐ ՄԻՐ :

ՃԱԼՄԱ . – Լ՚ԱՔԻՆ ՊԷՆ ՊԻՐ ՎԱՀՂԻ , ՊԻՐ ՊԱՐԱՊԱՐ ՏԷ-ՅԻ՚Լ ՄԻՅԻՄ . . . ,

ՓԱՐԷՆԿԱ . – ԻՂԹԷ ԱՆԼԷՐ ՏԷ ՊՈՒՆԸՆ ԽՂՈՒՆ ԱՅԱԳԼԱ-

ըընըզա գաբանաճագլար ա՛. սիզին գանըընըզտա, սիզին չաղընըզտա, սիզին զայրէթինիզտէ պուլընան պիր տէյի գանլընըն թ ատիաթընտաքի հասէտ, հիտտէթ վէ մուհապէթին չիտտէթ վէ վահչէթինի տիւշիւնէրէք, սիզտէն հէմ գօրգաճագլար վէ հէմ տէ մէֆթունընըզ օլաճագլար ըը . . . : Սիզ պու կիւն հալիմ վէ մուշֆիգ, եարըն պարապար վէ վահչի, տիկեր պիր կիւն տէ աթէշմէշըէպ վէ սեվտավի պիր հալ քէսպ իտէրսինիզ . . . օնլարը ճէլզ իթմէք իչուն իսէ պուննան պաշգա պիր շէյ լազըմ տէյիլ տիր : Էվվէ՛թ, էվվէ՛թ, իքի պուսէ արտաընտա պիր ալամէթի հիտտէթ զուհուր իթսին, իքի օխշայըշ արտաընտա պիր խանչէր բարլտաըն, պու գտաընլար հուզուզաթ, սեվտա վէ տէհչէթի տահիգաըլյա տեվրիլէրէք եէրէ տիւշսիւնլէր . . . օ զէման սիզ անլէր նազարընտա պիր ինսան տէյիլ, պիր գահրտանան հիւքմիւնէ կիրէր սինիզ . . . :

Ճալմա . – (Գօղճընըն պէլաղէթի վահչիյանէսինէ պիլա իխթիյար մէֆիմուն օլարագ .) Ջանն իսէր միսին . . . :

Ֆարէնկա . – (Գօլընը կէնճ Հինտիյէ ուզաթարագ .) Հագըգաթը հալի սէօյլէմէքտէ օլտըղըմը պիլմերսինիզ, հըսս իտէրսինիզ :

Ճալմա . – (Գագըռը շաշաատար օլտըղը վէ պուրուն տէլիքլէրի չիշմիշ պուլընտըղը հալտէ, ատէթա վահչիյանէ ատրմյատյա սալօնը կէգինէրէք .) Էվվէ՛թ, էօյլէ տիր . ադըմ պաշըմտա՞ մը, սէրխօշ մը յըմ, պիլմէ յօրըմ . լաքին հագըգաթը հալի սէօյլէյօրսըն զանն իտիյօրըմ . էվվէ՛թ, պիլիյօրըմ, հըսս իտիյօրըմ . պէնի չիտտէթի մուհապէթլէ սէվգիճէքլէրի կիպի, պէն տէ անլէրի քէմալը կէրմի լէ սէվգիճէյիմ . զէվգ ու տէհչէթ ահիգաըլյա տիթրէյէճէքլէր տիր . զիրա պէն տէ պու հալի տիւշիւնտիւքճէ սաատէթ վէ տէհչէթիմտէն թիթրէյօրըմ, Սէօյլէտիյին սէօզլէր տօղրու տըր . պու մուհապէթ ֆէվգ էլատէ վէ տէհչէթլի պիր շէյ օլաճագ տըր :

Ճալմա պու սէօզլէրի իրատ իթտիյի սըրատա, հուզուզաթը ճիամանիյէ վէ նէֆսանիյէ տույդուսը սահիգաըլյա մաղրուրլանմըշ ըտր . ֆիլ հագըգա, ճէննապը Հագգըն գալպը լինսանիյէ վաշ իթմիշ օլտըղը աշգ ու մուհապէթ տույդուսընըն օլանճա չիտտէթիյլէ նէշվ ու նէմա պուլաճաղը պիր շաղա գատար մէրգումըն պէօյլէ մասումանէ պիր բէրհէգքատըըղա եէթիշէպլմէսի նէվատիրտէն սայըլապիլիր իտի . չունքի պու տույդու թ ազեիգ կէօրէճէք, թէզայեիւր իտէճէք վէ եահսօտ պօզուլաճագ օլտրսա լինսանըն իտրաքընը իխլալ իտէպլէճէյի կիպի, քէնտիսի նիտէ սէֆահէթ վէ ճինայէթլէրէ սէվգ իտէր . լաքին պէօյիւք վէ նէճիպանէ պիր արզուի թ ազեիյէ տօղրու թէվէճճիւհ իտէճէք օլտրսա, քէմալը չիտտէթիյլէ պէրապէր լինսանը ֆէտագէքարլըգ վէ սատագաթըն է՛ն եիւքսէք տէրէճէլէրինէ գատար էյսալ իտէպիլիր վէ իթմէլի տիր :

Ճալմա՝ պիր գաթ տահա սէրմէթ օլարագ .

— Օ՛հ, օ գատը՛ն, օ գատը՛ն . . . էօնիւնտէ պէնիմ թիթրէյէճէյիմ կիպի քէնտիսի տէ պէնիմ էօնիւմտէ թիթրէյէճէք օլան օ գատըն ագապա նէ՞րէտէ տիր . . . քէնտիսինի ագապա պուլապիլէճէ՞ք միյիմ :

Ֆարէնկա . – (Իսթիհզագքեարի պիր պիւրուտէթլէ .) Պէ գատըն չօգ տըր, էֆէնտիմ . Ղէ գատըն արայան պու մէմլէքէթմտէ նատիր պուլուր . գատընըղ արայան իսէ ինթիխապտա միւշքիլաթա տիւչար օլուր :

. . . . . .

Մէլէզ Ֆարէնկա ճալմայա պու քիւսթախանէ ճէվապը վէրտիյի սրատա, խանէնին քիւչուք վէ թէնհա պիր սօգաղա այըլան պաղչէ գաբուսը էօնիւնտէ, սանտըղը մսի լագիվէրա չէնկինտէ վէ պէյազ վէ մսի գապարթմալը ղայէթ ղարիճ պիր գուբէ արապասը տուրտու . պու արապայա սիյահ եէլէլի վէ գօյու գըրմըզը

ըէնքլի իքի կիւզել վէ ճինս պարկիըլէր գօշուլմըշ ըսը. գօշում թագըմընըն արմա եէրլէրի վէ գայըշլարընըն իւզէրլէրի հէր կիւմիւշտէն օլտըղը կիպի, պէյազ եագալը աչըգ մաի էլպիսէլէր կիյինմիշ օլան արապաճը իլէ ուշագլարըն տիւյմէլէրի տաիի կիւմիւշտէն իտի։ Արապաճընըն օթուրաճաղը եէրին էօրթիւսիւ մաի օլտըղը հալտէ պէյազ չէրիտլէրիլէ թէզէին իտիլմիշ օլուպ, իւզէրինտէ տէ արապա գաբուլարընըն գանատլարը կիպի, կէնճ գըղլար իչուն ատէթտէն օլտըղը իւղէ թէբէլիքսիզ վէ թաճսըզ պագլամա չէքինտէ խանէտան արմալարը կէօրիւլմէքտէ իտի։

Արապա տէրունինտէ իսէ իքի գաապն պուլունուպ, պիրի մատմուազէլ տը Գարտօվիլ վէ տիկէրի տէ Ֆլորին իտի։

6

ՈՒՅԱՆՄԱ

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլին՝ ձալմանընն սաքին օլտըղը իգամէթկեահընն պաղչէ գաբուսընտա կէլմէսինին աէպէլինի իյզահ իթմէք իչուն, վուգուաթը մագիյէյէ իմալէի նազար իթմէմիշ լազըմ ատը։

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ՝ տօգթէօր Պալէնիէնին իթմարխանէսինտէն չըգար չըգմազ, տօս տօղրու տ'Ալնժու սօգաղընտաքի գօնագընտա կիտիպ օթատա եէրլէշմիշ իտի։ Մատամ տը Սէն-Տիգիէնին հանըտա վուգուը իգամէթինին ազընճը այլաըը զարֆընտա, մէրգուվէ պու միւքէլլէֆի իգամէթկեահը կիպլիճէ թամիր վէ թէֆրիշ իթմէրմիշ օլուպ, պունըն իչթիշամ վէ զարաֆէթի՝ Սէն-Տիգիէ գօնագընտաքի քէօչքիւն նատիր իւլ էմնալ թէզեինաթը իլէ պիր գամ տահա արթմըշ ըսը։

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլին եաչընտա վէ մէվգինտէ պուլունան պիր կէնճ գըղըն եալընըզճա վէ տէրպէտթանէ եաշամագ վէ խանէսինին եէթիք պիր տէլիգանըլը, կէնճ պիր տուլ գաապն վէ եախօտ ֆահիլի մուխթար թանըլան պիր նագալիլ կիպի տագլամագ արզուսընտա պուլունմասընը Ֆ-լէ բէբ զարիպ պուլմագտա ըսը. լաքին մատմուազէլ տը Գարտօվիլին՝ հէր հատտը պիւլուղէ վասըլ օլան տահէտ պուլունմայան պիր թագըմ խատասլարա մալիք օլտըղընը, եանի մէրգուվէնին մէթին պիր թագիաթը, եիւքսէք պիր ֆիքրի, ալճէնագ պիր գալպի վէ զայէթ տահիսանէ պիր գուվվէի մանէվրէի պուլունտըղընը Ֆ-լէ պիլմէդիքտէն կէլմէքտէ իտի։

Ատրիէն՝ խանէսինին նագարէթի վէ իտարէի տախիլիյէի իչուն ատաըգ տահէմլէր լազըմ օլտըղընը պիլճիւնէբէք, ֆամիլէտասընըն էսկի էմէքտարլարընտան օլուպ հալէտ Գարտօվիլ չիֆթլիյինին միւտիրի ումուրը պուլունան Մ. Տիւբոն իլէ զէվճէսինէ պիր մէքթուպ եազմըշ վէ պու մէքթուպընտա տէրհալ Բարիսէ կէլմէկլէրինի իխթար էյլէմիշ իտի քի, Մ. Տիւբոն խանէ միւտիրիյէթինի վէ մատամ Տիւբոն տախի քէհյա գաապնըզգ մէմուրիյէթինի էյֆա իտէճէքլէրտի։

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլին բէտէրինին էսկի տօսթլարընտան օլուպ, ֆէվգ էլ ատէ զէքևավէթ ու ֆէթանէթ ահհիպի օլան գոնթ տը Մոնպրոն՝ վագթըյլա չայէթ մծտա մէրագլըսը վէ զարաֆէթէ տաիր հէր տիւրլիւ էշհայը թանըմագտա բէք զիյատէ մահիր օլտըղընտան, բըրէնէա կիպի եաշամտընը վէ պիր ախըր միւտիրի թայինի իթմէսինի Ատրիէնէ նասիհաթ իթմիշ վէ պու մէմու-

րևյեէթ իչուն տախի գայէթ թէրպիէլի վէ հաչլը պաչլը պիր ատէմ թավախյէ իչլէմիշ իտի ։

Պու ատէմին պարկիրէ բէք գիյատէ մէրագը օլըրդնատ , Ինկիլթէրրատա , Նիւմարքէթտէ , Տէրպիտէ վէ Լօնտրանդն մէշհուր պարկիր թաճիրլէրինտէն օլան Թաթէրսալ նամ զաթ նէզտինտէ օլանճա վարիյէթինի չիւրմիւշ վէ պատէհու Ինկիլթէրրանդն պիր չօգ տէնրընէ-րինէ արդղ օլորդը իւզէրէ ֆագրը հալէ տիւչար օլարագ սէրի իւլ հարէքէ սէյահաթ արագալարընա սայիսիլիք իթմէյէ պաչլամըշ ըտը քի , պու սուրէթլէ հէմ նամուս-քեարանէ պիր մահաչ գազանմագտա վէ հէմ տէ պարկիրլէր հագգընատաքի չիտատէթի մէրագդընը խոշնուտ իթմէքտէ իտի ։ Իչթէ գօնթ տը Մանպրոնդն թավախյէ իթմէտիյի Մ. տը Պանվիլ պէօյլէ պիր ատէմ օլուպ , սինին վէ հիւանիւ ախլագ վէ նէզաքէթի սէպէպիյլէ մահմուտաղէլ տը Գարտօվիլէ րագիպէն րէֆագաթ խատէպիլէճէյի կիպի , ախըրա վէ արագալարա տախի հէրքէստէն էյի նագաթէթ խատէպիլիր իտի ։ Պինաէն ալէյհ՝ մէրգում պու մէտրիյէթի մա էլ մէճպուռնիյէ գազուլ իթտի , վէ իհթիմամը մահիրանէտի ասյէօնատ , մահմուտաղէլ տը Գարտօվիլին արագալարը Բարիսին էն զարիֆ վէ միւքէլլէֆ արագալարը իլէ րէգապէթէ պաչլատըլար ։

Մահմուտաղէլ տը Գարտօվիլ էվվէլթի պէպէմէլէրինի , հանի Հէպէյի , ժօրժէթի վէ Ֆլօրինի թէքրար հանդնա ալմըշ ըտը ։ Ֆլօրին՝ Սէնթ-Մարի մանաստըրընդն պաշ րահիպէտի մէնֆահաթընա օլարագ ճահուալըգ բօլընը տէ-վամ իթմէք իւզէրէ էվվէլի էմրտէ բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէ-նին խանէտինէ եէրլէշտիրիլմիշ իտի . լաքին Թօտէնին Րէն-նըբգն մէսէլէտինէ վէրտիկի թէրթիպի ճէտիտ իւզէրինէ , Ֆլօրինին եէնիտէն մահմուտաղէլ տը Գարտօվիլին նէզտինէ կիրմէտի գարարկիր օլմուշ ըտը ։ Պիչարէ զլզճըղազ՝ պու մէտրիյէթտէ , պախթընը էլլէրինտէ թուխթատագ քէնա-

տինի խայընանէ պիր ճահուալըգ իճրաաըննա սէվգ իտէն ատէմլէրէ մահիմմ խըտմէթլէր կէօրէպիլիր իտի . հաթթա շուրատաը էսէֆէ չայան տըր քի , հեր չէյ պու հիյլէքարլըղըն հուսուլինէ եարտըմ իթմիշ իտի ։ Իվվէլճէ արզ իթտիմիզ վէճհիլէ , Ֆլօրին՝ մահմուտաղէլ տը Գարտօվիլին տօգթէօր Պալէնիէնին խատթէխանէսինէ գաբատըմտաընտան պիր իչի կիւն սօնրա Մայէէօ իլէ վուգու պուլան միւլագաթընա , պիր հըսատ նէտտամէթ վէ բէչիմանիյէ գարըլարագ , իչճի դըդա Ատրիէնին մէնահֆիինէ ֆահտէլի նահահաթլար վէրմիշ , վէ Ռկրիքօլըն քէօչքիւն կիզլի պիր մահալինտէ պուլմըշ օլորդը քեաղրտըարը մահտտը Սէն-Տիզիէյէ թէսլիմ իթմէյիպ , պիզգաթ մահմուտաղէլ տը Գարտօվիլէ վէրմէսինի կէնճ տէմիրճիյէ սէօյլէթմիշ իտի , Ատրիէն տախի՝ պունը մուախախարէն Մայէէօմիշ իտի , Ատրիէն տախի՝ պունը մուախախարէն Մայէէօտէն տույարագ , Ֆլօրին հագգընատաքի էճնիյէէթ վէ թէճհիւհինի պիր գաթ տահա արթըրմըշ վէ քէմալը չիւքրանիյէթլէ մէրգումէյի թէքրար հանընա ալմըշ վէ քէնտինէ ձալմանըն իգամէթի իչուն իսթիճար օլունան խատինէ ձալմանըն իգամէթի իչուն իսթիճար օլունան խատինէ հիւանիւ ինթիզամընա նազարէթ իթմէքտէն խապարէթ գայէթ մահրէմանէ պիր մէմուրիյէթի թէվտի իլէմիշ իտի ։

Մայէէօյէ կէլինճէ , մուախախարէն մէվզուբ պահսրմըզ օլաճագ օլան Տակոպէրին գէվճէսինէ արթըգ պիր կէօնէ ֆահտէսի օլամայաճաղընը կէօրէրէք , վէ մահմուտաղէլ տը Գարտօվիլին իպրամըարընա թագաթ կէթիրէմէյէրէք , ա՛Ռնժու ոօգաղընատաքի գօնագտա , Ատրիէնին նէզտինէ իսթիյարը իգամէթէ մուվաֆագաթ կէօսթէրմիշ , վէ մահմուտաղէլ տախի քէնտի խասխասէի զաթիյէսի օլան ֆէրահսէթ վէ քէրամէթի թագինաթը հասէպիյլէ իչճի դըդա սըրր քեաթիպլիք վէ կյանէ վէ սատագա միւտիրիյէթի մէմուրիյէթլէրինի թէվտի իլէմիշ իտի ։

Մահմուտաղէլ տը Գարտօվիլ՝ Մայէէօյիս իպթիտա

*սատէճէ պիր փօֆ սըֆաթը լյլա եանընտա սագլամայը տիւ-
շինմիւշ, վէ պու սուբէթլէ անըն չալըշդանըլըգտաքի տի-
բայէթինի, քէսէրտէքի սապըքեարլըղընը վէ զարուրէթ-
տէքի պէքեավէթինին նախլի միւքեաֆաթ իթմէք իսթէմիշ
իտի. լաքին Մայեօնիւն հայսիյէթի զաթիյէօնինի պիլմիյի
ճիհէթլէ, պու պիրսատէրանէ միւսաֆիրբէրվէրլիյի թէքլիֆ
իթմէքտէ նէ՛ գատար նազիքեանէ վէ իհթիրազքեարանէ
սավրանտա սախի, մէրգումէնին անը կիզլի պիր սատա-
գա թարղընտա թէլազգը իտէճէյինտէն գօրգտու. պի-
նանէն ալէյհ. մէրգումէյէ տախմա տօսթ մուամէլէսի իթ-
մէքլէ պէրապէր, դայէթ մահրէմանէ պիր մէմուրիյէթ
թէվտի իթմէյի տէ թէնահպ իյլէտի։ Պու սուբէթլէ իչճի
գըզընը իզդէթի նէֆս վէ հայսիյէթի զաթիյէօնինէ րիայէթ
կէօսթէրիլմիշ օլաճագ, զիրա Մայեօ քէնտի հըսսիյաթը
ֆուգարաթբէրվէրանէսինի խօշնուտ իտիճի պիր մէմուրիյէթ
իյֆասըլյա էքմէյինի գազանճագ ըտը։ Ֆիլ հագըգա
Մայեօ՝ Ասրիէնին թէվտի իթտիյի մէմուրիյէթի մուգատ-
տէսէյի հէր քէստէն կիւզէլ իյֆա իտէպիլիր իտի. սէֆա-
լէթտէքի թէճրիւպէքեարլըղը, մէլէքլէրէ մախսուս օլան
րուհընըն քէրամէթի, ֆիքրինին չահամէթի, սայ ու ամէլ-
տէքի նատիր իւլ էմնալ զայրէթի, պէտպախթ պիր քիմ-
սէնին էսրարը քէտէրպախչասընա աէրհալ վագըֆ օլմագ
խուսուսընտաքի ֆէրտսէթի վէ ֆուգարա վէ ամէլէ սը-
նըֆլարընըն ահվալինէ աէրքեար օլան վուգուֆը՝ պու մի-
քեմմէլ մախլուգըն, մատմուազէլ տը Գարտօվիլին էֆքեա-
րը սէխավէթմէնանէսինէ նէ՛ տէրէճէ մէթանէթ ու զէ-
քեավէթլէ եարտըմ իտէպիլէճէյինէ տէլիլի գաթի իտի։*

. . . . . .

*Շիմտի տէ, օ կիւնիւ մատմուազէլ տը Գարտօվիլին
Պլանչ սօգաղընտաքի խանէնին պաղչէ գաբուսընա կէլ-
մէսինտէն էվվէլ զուհուրա կէլմիշ օլան վուգուաթը նագլ
ու հիքեայէ իտէլիմ։*

*Սապահըն սաաթ ընընա տօղրու, Ասրիէնին եաթագ
օտասընըն բէնճէրէ գանատլարը սըգը սըգըյա գաբա-
լտըլմըշ օլտըղընտան, օտայա խարիճտէն հիչ ըշըգ կիր-
լմէմէքտէ իտի. եալընըզ իչ ատէտա ուզուն կիւմիւշ պէն-
ճիր իլէ թավանտան ասըլը օլան շարգ սու մէրմէրինտէն
մատուլ եուվարլագ պիր լամբանըն ըշըղը իշպու օտայը
թէնվիր իթմէքտէ իտի։*

*Պու օտանըն թավանը գուպպէ շէքլինտէ եաբըլմըշ
օլտուղընտան, սէքիզ էթէքլի պիր շաապը շէքլինի ան-
տրմագտա ըտը։ Քէմէրտէն տէօշէմէյէ գատար պէյազ
իբէք գումաշլարլա թէֆրիշ իտիլմիշ օլուպ, պունլար իւ-
զէրինտէ պէյազ տիւլպէնտտէն մատուլ վէ տալգա
շէքլինտէ գըրմալարը հավլու ուզուն բէրտէլէր ասըլմըշ, վէ
պու բէրտէլէր եէր եէր ֆիլ տիշինտէն մատուլ թէզէվ-
նաթա մէրպութ պաղլար վասըթտասըլյա տիվարլարա
թուխտսըրըլմըշ ըտը։ Քէզա ֆիլ տիշինտէն մատուլ վէ
սէտէֆ գապարթմալարլա միւզէյէնէն իբի գաբուտան պի-
րի համմամ սալասընա վէ տիկէրի տէ թտուալէթ օտասընա
կէօթիւրմէքտէ իտի։*

*Իշպու թտուալէթ օտասը՝ Սէն-Տիզիէ գօնագընտաքի
քէօշքիւն պիւթիւն մէֆրուշաթըյլա տէօշէնմիշ օլուպ,
հիւանիւ ճէմալ նամընա սունըլմըշ քիւչիւք պիր իպատէթ-
խանէ սայըլապիլիր իտի։ Օտանըն տիկէը իբի թարաֆընա
տա տախի բէնճէրէլէր մէվճուտ օլուպ, պունլար պիւս
պիւթիւն բէրտէլէրըլէ մէսթուր իտի։ Գարեօլանըն գարշը-
սընտա իսէ, օյմալը կիւմիւշտէն մատնու՝ օճագ տէմիրլէ-
րիյլէ մահտուտ մէրմէր պիր շըմինէ պուլունուպ, օ գա-
տար պէյազ վէ բարլագ ըտը քի, պիւյօր հալինէ կիրմիշ
գարա պէնզէմէքտէ իտի։ Պու շըմինէնին իբի նանընտաքի
տիրէքլէր իւզէրինտէ իբի հայրէթպախշ գատըն հէյքէլի
իլէ գուշլար վէ շիշէքլէր իրայէ իտէր պաղը գապարթ-
իլէ գուշլար վէ շիշէքլէր իրայէ իտէր պաղը գապարթ-
մալը թէզէվինաթի օյըլմըշ օլուպ, պունլար իւզէրինտէ տա-*

խի ասն տէրէճէ մէհարէթի վէ հիւնէրլէ հէքք խիլմիշ եուժուրթա պիչիմինտէ կիւզել պիր սէրէտ կէօրիւլմէքտէ իտի քի, պու սէրէտ չըմինէնին րաֆը եէրինի թուրթմագ. տա, վէ իւզէրինտէ տէ պիր նըղըն կիւլբէնք գամէլեա. լար պուլունմագտա իտի. լաքին պու գամէլեալարըն բարլագ եաքրադլարը վէ նիմ գըրմըզըյա չալար չիչէքլէ. րի՝ շու վահտէթխանէի մասումանէնին ահէնկի պէյազը. ղընը իխլալ իթմէքտէ իտի։

Օտանըն պիր թարաֆընտա տախի, թավանտան խա. ֆիֆ պուլուրլար կիպի աշաղը սարգմըշ օլան պէյազ տիւլպէնտ դումաշլարըն գըվրըմըշարըյլա նըսֆէն իհտթա իտիլմիշ ալշագ պիր գարեօլա կէօրիւլմէքտէ իտի քի, պունուն ֆիլ տիչինտէն մամուլ օլմալը այագլարը՝ տէօչէ. մէյի գաբլայան գագում խալընըն իւզէրինէ տայանմագ. տա ըտը։ Գարեօլանըն ալթընա մէվզու օլուպ քեզալիք ֆիլ տիչինտէն մասնու՝ վէ սէտէֆ գոպարթմալարըա միւ. զէյնէն օլան այագլըգ միւսթէսնա օլարագ, իշպու գարեօ. լանըն հէր պիր ճինէթի վաթգալը վէ բիքէրի պէյազ աթլաս իլէ գաբլանմըշ ըտը։ Բաթխաթտան եաքըլմըշ վէ թանթէլալարըա թէզելին իտիլմիշ օլան չարչէպլէր ա. զաճըգ պէրիյէ կէլմիշ օլտըղընտան, պէյազ ճանֆէսլէ գաբլը օլան տէօչէյին պիր քէօչէսի իլէ քէմհատտան մա. մուլ խաֆիֆ պիր եօղանընը ուճը կէօրիւլմէքտէ իտի. չունքի պու տախրէտ՝ իլք պահարըն կիւզել պիր կիւնիւ կիպի տախտա օրթա պիր հարարէթի հիւքմ իթմէքտէ իտի։

Ճարիէն, գույումճըլըգ սէնաթընըն տտարը նէֆիսէ. սինտէն մատուտ օլան պիր էսէր իւզէրինէ սաթանըն իտմի եէրինէ եարանըն իտմինի օյտուրմագ խուսուսընտա կէօս. թէրմիշ օլտըղը հըսսը թէզայիւտ սախգասըլտա, պիւ. թիւն պու կիրանպէհա վէ նատիր իւլ էմնալ էշեա վէ մէֆ. բուշաթըն է՛ն զէքի, է՛ն չալըշգան վէ է՛ն նամուսլար

սէնաթքեարլար թարաֆընտան եաքըլմասընը արզու իթ. միշ, վէ պունլարա լազըմ օլան խամ մահասուլաթը տա. խի քէնտիսի թէտարիք իյլէմիշ իտի. պու սուբէթէլէ իշի եաքտըրմադա վասըթա օլան միյանճըլարըն ճէպինէ կի. րէճէք ադճէ տախի անլէրին իճրէթլէրինէ ինզիմամ իթ. միշ, վէ պու ֆալ՝ եիւզ գաատար ֆագըր ֆամիլեալար ա. րասընա էքէյիճէ սատատէթ վէ րէֆահիյէթ նէշրինէ պա. տի օլմըշ ըտը քի, պունլար տախի՝ Ամերիգէնին սալթա. նաթ վէ զարաֆէթէ օլան մէյէլանընա տուալար օգույա. րագ պու զարաֆէթքէրվէրլիքտէն ատիլանէ վէ խայրըը պիր շէյ կիպի միւսթէֆիտ օլմադա հագգը պուլընտըղը. նը թէսլիմ իթմէքտէ իտիլէր։ Իշթէ, պու եաթագ օտա. սընը տախիլինտէն տահա թագէ վէ տահա լաթիֆ պիր մէնզարէ թէսավվուր օլունտագ ըտը։

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ ույգունտան հէնուզ ու. յանմըշ օլուպ, պու տիւլպէնտ գումաշլար, տանթէլալար, բաթխաթալար վէ պէյազ իքէքլէր արասընտա թէնքէրվէ. րանէ պիր սուբէթտէ եայըլմըշ գալմըշ ըտը։ Կինճէլէրի ալ. մէթ հըֆզ իթմէնին էսլէմ պիր թէտպիրի իտիր)։ հէր տէթ հըֆզ իթմէնին էսլէմ պիր թէտպիրի իտիր)։ հէր ագշամ խըտմէթճի գըզլար իքէք կիպի եուշնագ սաչլա. րընըն ուզուն պիւքլիմէրինի եասը էօրկիւլէրէ թագսիմ իւ. լէ իքի կէնիշ վէ գալըն տէմէթ թէշքիլ իտէրլէր իտի քի, պու տէմէթլէր՝ միկի միկի գուլագլարընը հէման քեամի. լէն սէթը իտէճէք սէրէճէտէ աշաղըյա սարգարագ վէ անլէրին կիւլ րէնկինտէքի ուճլարընը անճագ կէօսթէրէ. րէք, պաշընըն արգասընտա պիւքիւլմիւշ օլան գալըն էօր. կիսյէ պաղլանըրլար իտի։ Իսկի եունանիլէրէ մախսուս օ. լան պու պաշ տիւզէնի՝ մատմուազէլ տը Գարտօվիլին մասումանէ վէ սաֆ չէհրէսինէ օ գատար հայրէթպախշ

պիր սուրբեթտե եագըլըը, վե քենտիսինի օ տերբեճե կենճ կէօսթէրիր իտի քի, մերգուժենին ոն սեքիզ եերինէ անճագ ոն պէշ եաշըննտա օլտըղը զաման օլուննուր ըտը։ Իշթէ սաչլարը պու սուրբեթլե թօքլանարագ վե գուլագ թօզլարընը չերչիվե կիպի իսկանա իտերեք աչըդ վե բարլագ րենկինի զահպ իտեր, վե եկեր պու էօլկիւլերին տալղանմասըլա եէր եէր այթուն կիպի բարլամայագագ օլուրսա, պու սաչլար հէման պիւս պիւթիւն սիյահ զաման օլուննուր ըտը։

Ադրիէնին՝ լանթիֆ խայալլար հուսուլինէ միւսաիտ օլան պու սապահ մանմուրլըղընա տալմըշ, տիրսեյինի եասթըղընա տայանմըշ վե պաչընը տա ճիւղիճէ էյմիշ օլտըղընտան, պօյնընըն վե չըպլագ ումուղլարընըն տիլրուպա եուվարլագլըղը պիր գաթ տահա միւքեմմէլէն զահիրե չըգմագտա ըտը. միւթէպեսիմ, նէյինաք վե բեմպե տուտագլարը իյէ եանագլարը օ գատար սօղուժուշ ըտը քի, զաման իտերսին քի պուղու սու իյէ ըսլանմըշ ըտը։ Կէօզ գաբագլարը՝ գաթիֆէ կիպի իրի գարա կէօզլէրինի նըսքէն սէթր իյմիշ օլուպ, կեահ կէվշէք պիր սուրբեթտե օտանընն էթրաֆընա պագմագտա, վե կեահ տախի ագիմ պիր մանղուզիյէթլէ գամէլիսալար սէբէտինին կիւլբէնք չիչէքլերի վե եէշիլ եաբրագլարընա թէվէճճիւհ իյմէքտե իտի։

Ադրիէնին սապահքի սիւբհունէթ վե պէշաչէթինի, մասումանէ վե կիւզէլ պիր վիճուտտա մէսթուր օլան պու կիւզէլ վե մասումանէ բուէրն ույանմասընը, պէյազ գար միսալի պէրրագ օլան պու սինինէի մասումանէյի հարէքէթե կէթիրէն թազէ վե խօշպույ նէքէս գատար սաքի պիր գալպին ույանմասընը քիմ թասվիր իտեպիլիր..., էյ Բէտերի Մուշքիզ, էյ ձէննապը Թալիզ, սէնին նագսապիլի վասֆ օլան ահէնկի իգթիտար վե ազամէթին հագգընտա կիւզէսինին օլանճա շաշտասը վե սէնին իհսանքէրտէն օլանի մահճուպիյէթին օլանճա լէթաֆէթիյլէ ույանըպ խայալաթը մասումանէօլունտ պիլէ քենտի վե պիլճիւմլէ մախլուգաթըն գալպինէ վաղ իյմիշ օլտըղըն մուհապէթ տույղուսընըն էսպաբընը արայան պիր պաբիրե գըղտան գիյատե հանկը իյիդատ, հանկը մէզհէպ, հանկը թապիր բէրէսթիչէ չայան պիր ֆիքր վէրէպիլիր, էյ Մուհապպէթի էպէտիյե, էյ Ինսայէթի պինիհայէ։

Ադրիէնին ույանմասընտան պէրու քենտիսինի թահրիք վե թէհճիճ իտէն գապմա գարըշըգ միւլահազաթ բէյտէրբէյ պինինի իշղալ իյմէքտե իտի։ Պաչը կէօյնունէ տօղրու էյիլմիշ վե գօլու տէօչէյինին իւղերինէ տիւշմիւշ օլտըղը կիպի չէհրէսի տե քէսպի մահզունիյէթի իյլէմիշ իտի։ Քենտիսինին էն պէօյիւք պիր էմէլի հուսուսքէզիր օլմըշ, եանի մուսթագիլէն վե եալընըզճա եասաղամէ չամագ արզուսընա տէսթիյէ օլապիլմիշ իտի։ Մա մաֆիհ սէվտավի, նագլիք, միւթէհասսիս վե միւքեմմէլ թապիսթի տահասընտան օլան պու գըղճըղագ՝ ձէննապը Հագգընտան պու էվսաֆը նատիրէյի քենտիսինէ սօղուգ վե խօրէճանէ պիր եալընըզլըգտա կէօմմէք իչուն պախշ իյմիշ օլտըղընը տա հըսս իյմէքտե, վե աչգ ու մուհապէթին կէրէ՛ք քենտիսինտե վե կէրէ՛ք քենտիսինէ չայէսէթե օլան քիմսէտե պէօյիւք պէօյիւք տույղուլար ույանտըրաճաղընը ֆէհմ իյլէմէքտե իտի։

Մէրգուժ՝ թապիսթընըն մէթանէթ վե նէճապէթինտէն էմին օլուպ, սաիր գատընլարա խայրէթ կէօսթէրմէք արզուսուլա մագսուտլանմըշ օլտըղընտան, վե հէր քենսին նագլարը տըգգաթը գըսգանճլըգլա քենտիսինէ ախֆ օլունաճաղընը տա պիլտիյինտէն, քենտիսի հագգընտա պէօյիւք պիր էմնիյէթի վե իյթիմատ հըսս իյմէքտե իտի։ Մէղագը օ գատար միւքեմմէլլէշմիշ իտի քի, սէվճէճէյի ատէմի ֆէննա ինթիհապ իտէճէյինտէն ատէյիլ, պէլքի քիմսէ՛ր ապասընտան ինթիհապ իտէճէյինի պուլամայագա-

ղընտան գօրգըյօրտու։ ՊուՆտան պաշգա, խայալ իթտիյի սուրէթտէ պիր ատէմ պուլտա պիլէ, գատընլարըն էրքէքլէրէ գարշը մուհաճաձա իթմէլէրի լազըմ կէլէն իսթիգլալիյէթ վէ իզզէթի նէճա հագգընտաքի էֆքեարը օ գատար ղարիպ վէ ֆագաթ ատիլանէ, օ գատար ֆէվգ էլ ատէ վէ ֆագաթ ազիլանէ իտի քի, պու պապտէ ասլա մուսատտէ իթմէյէճէյինի գաթիյէն ձարարլաշարըմըշ օլտըղընտան, ինթիհապ իտէճէյի ատէմէ թէքլիֆ իտէճէյի շարթլարըն մազհարը գապուլ օլուպ օլմայաճաղընը քէնտի քէնտինէ ուչիւնմէքտէ իտի։ Օ անէ գատար կէօրմիշ օլտըղը իզտիհաճ թալիպլէրինի ֆիքրինէ կէթիրէրէք, էվլէնմէյէ գալգըշան էրքէքլէր հագգընտա Րօտէնին տօգանագը պիր լհսան իլէ սէօյլէմիշ օլտըղը բէք տօղրու սէօզլէրի իտաթըլամագտա, վէ մէրգումըն քէնտինէ միւտահանէ իլէ տէյիլ, պէլքի հագըգաթէն պէօյլուք, ալինճէնապանէ վէ կիւզէլ օլան թէսավվուրաթընըն հուսուլինի թէրվիճ իթմէքի հագգընտա նասիհաթ վէրէրէք քէնտինինի թէշվիգ իթմիշ օլտըղընը մա էլ ինֆիթիհար ետտա իթմէքտէ իտի։

Ատրիէնին սիլսիլէի խայալաթ վէ միւլահազաթը ձալմայը տաճի չար չարուգ ֆիքրինէ միւչիւրտիւ։ Մէրգումէ՝ հիւքմտար գանընտան օլան պու ապրատաօրնա գըրալտա լայըգ պիր գապուլիյէթի կէօսթէրմէք վազիֆէսինի իյֆա իթմէյինտէն տօլայը ըզհարը մէճպուրիյէթի իթմէքլէ պէրապէր, անր միւսթագպէլտէ քէնտի գահրամանը աշգ ու մուհապէթի իթթիհազ իթմէքտէն բէք ուզագ իտի։ Խաթիտա, մէյլիյաթը թագիյէսի զապթ օլունմազ տէյիլ իսէ պիլէ հէնուզ թահթը զապթա կիրմէմիշ օլան պու նիմ վահշի տէլի գանլը՝ պիրտէն պիրէ մէտէնիյէթի նազիքտանէ արատընա կիրէճէք օլուրտա, շիտտէթլի թէճրիւպէլէրէ վէ թէպէտտիւլաթը միւթէաաօիտէյէ տիւշար օլաճաղընը տիւշիւնմէքտէ իտի քի, պու պապտէ

հագգը տաճի վար ըտը։ Իմտի, մուտմուազէլ տը Գարտօվիլ՝ մէրտանէ վէ եա հաբիմանէ պիր թապիաթա մալիէ օլմատըղընտան, պու կէնճ վահշիյի տաիրէի մէտէնիյէսինէ կիրտիրմէքլիյի տէ վազիֆէսինտէն խարիճ ատտ իթմէքտէ իտի։ Պինաէն ալէյհ, կէնճ Հիտլի հագգընտաքի հիւտուն թէվէճճիւհինէ բաղմէն, վէ տաճա տօղրուսը պու հիւտուն թէվէճճիւհ սէպէպիյլէ իբի իւչ այա գատար քէնտիսինի անա թանըթմամտայը գաթիյէն գարալաշարըմըշ, վէ հաթթա էկէր ձալմա թէսաուճֆէն քէնտիսինին ագրապաօրնտան օլտըղընը տուչյաճագ օլսա պիլէ քէնտիսինի գապուլ իթմէմէյի ֆիքրինէ գօյմըշ ըտը։ Վէլհասըլ՝ բրէնտ թէճրիպէ իթմէք նիյէթիյլէ տէյիլ իսէ պիլէ, մէյլիյաթը հասէնէ վէ եա մուղիրէսինին իլք աթէշինի տըշարը տէօրտիւմէք իւզրէ անը քէնտի համիսիղ պըրագմագ լըղը տա ըվվա կէօրմէմիյինտէն, մէրգումը Բարիսին է՛ն միթէպէր ֆամիլիաալարը արատընա կիրտիրմէսինի վէ պուննճա սէնէլիք թէճրիպէքտարլըղը իլէ նասիհաթլար վէրէրէք անըն ֆիքրինի թէնվիր իթմէսինի գոնճմ տը Մոնպրոնտան մահրէմանէ պիր սուրէթտէ րէճա իյլէմիշ իտի։

Գոնճմ տը Մոնպրոն տաճի մաումուազէլ տը Գարտօվիլին իչպու թէքլիֆինի մա էլ մէճպուրիյէտ գապուլ իթմիշ, վէ պու հիւքմտարզատէ կէնճ գարլանը սայօնլարա սալտըրմագ վէ Բարիսին կիւզէլ էրքէք վէ գաթընլարընտ գարշը չը չըգարմագ քէնտիսի իչուն պէօյլուք պիր մահզուզիյէթ օլաճաղընը, վէ պու վահշի էօքսիւզ իչուն հէր նէ տաճի իսթէնիլսէ վատ ու իճրա իտէճէյինի սէօյլէմիշ իտի։

Ատրիէն միւթատը օլան խուլուսը գալպ իլէ Մ. տը Մոնպրոնտա տէմիշ իտի քի։

— Պանա կէլինճէ, պէնիմ գարարըմ գաթի տիր, ազիզիմ գոնի. բրէնա ձալմանըն զուհուրը Բարիս ճէմիյէթլէրի արաաընաա պէօիւք պիր թէէսիր հասըլ իտէճէյինի սէօյլէտիյինիզ կիպի, օն տօգուզ հաչընաա, կիւզէլիքտէ եէքթա վէ օրմանլարտաա պէօյուէյէն արսլանլար կիպի մադրուր վէ վահշի պիր հինտի էմնալի կէօրիւլմէմիշ պիր շէյ օլաըդընը տա իլավէթէն պէյան իթտինիզ. պու սէպէպէ մէգաին՝ ինսանը ծոծնէյէրնե էօէ-ը էօէն ճիլվէքեար գաատընլարըն պէօիւք պիր ֆէտաքարլըդըա անըն բէշինէ հաբըշաճագլարընը տիւշիւնտիւքճէ տիւչայը տէհշէթի օլույօրըմ. ճիտատէն սէօյլէրիմ քի քէնտիլէրինի քիւաթախանէ պիր տուրէթտէ կէնճ գարյանընըզըն բէնէէի վահշէթինէ ամաճագ օլան օ տիլպէր գաատընլարըա բէգտապէթ չընգըշմագ պանա հագըշմագ։ Բրէնա պէնիմ ադրապատնան օլուպ, կիւզել, գահրատնան օլաըդը վէ խուսուսըյա իվրօգալըլարըն մէնճուր մճտաաընա կէօրէ կիչինմիշ օլմատըդը ճիհէթլէ, նագարը թէվէճճիւհիմի ճէլպ իթմիշ տիր։ Գունլարըն էվտաճը նատիրէտէն մատուտ օլաըդընա շիւպհէմ հօգ ատը. լաբին չիմտիլիք ֆիգրիմի թէպտիլ իթտիրմէյէ քհաճի տէյիլ տիրլէր։ Գունտան պաշգա, հէնի ատսթում օլան իսթիյար ֆէյլէսօճ՝ պիզիմ Հինտի հագդընտա էօյլէ ապիլտնէ պիր էօյիւտ վէրտի քի, սիզ՝ ֆէյլէսօճ օլմատըդընըզ հալտէ թահսին վէ թագտիր իթտինիզ, ազիզիմ գոնի. պու էօյիւտ՝ պիր միւտաէթ իշուն խանէմէ ատէմ գապուլ իթմէք վէ լաբին հիչ քիմսէնին խանէսինէ կիթմէմէքտէն իպարէթ տիր. պու էօյիւտէ թահտիգի հարէքէթ իտէճէք օյուրսամ, էվվէլչէն հիւքմ տարզատէ ագրապատնա թէէատիւճ իթմէք ուչղունսըզըղընտան գուրթըլմըշ օլաճաղըմ, վէ տանկիչէն տախտա կէօրիւպ գօնըշտըղըմ ատէմլէր արաաընտա տախ իհթիրազքեարանէ պիր ինթիհապ իճրա իթմէյէ մէչտան պուլաճաղըմ. չիմտիլի խանէմ բէք միւքէլէճի վէ հալ ու վա-

զիէթիմ բէք աճայիպ օլտըղընատան, խանէմ տէրուհինտէհեր տիւրլիւ սուի ահվալընը վուգուի չիւպհէ օլունաճագ վէ պինաէն ալէյհ պիր թագըմ գատըն երքէք երպապը մէրագ խանէմտէն էքսիք օլմայաճագ տըր. ֆագաթ աէօմէրագ խանէմտէն էքսիք օլմայաճագ տըր. ֆագաթ աէօզիմէ իթխատա իտինիզ քի պու հալ պէնի բէք զիյատէ էլէնտիրէճէք տիր, ազիզիմ գոնի.

Մ. տը Մոնտրոն՝ կէնճ Հինտլիներն էէ-էէհէ չօգ սիւրիւպ սիւրմէյէճէ յինի սիւալ իթմիշ օլտըղընատան, Ճարիէն ճէվապէն.

— Սիզին տէլալէթինիզէ բրէնտան տախիլ օլաճաղը ճէմիյէթլէրին հէման պիլճիւմլէ ազատընը խանէմտէ գապուլ իլէ քէնտիսի հագդընտա մուխթէլիֆ սէօզլէր վէ մուհագքէմէլէր իշլիմէք պէնճէ բէք զիյատէ մուճիպի մահզուզիյէթ օլաճագ տըր։ Գագը երքէքլէր քէնտիսի հագդընտա մէտհ ու սէնա իլէ պահա խոսպ տէ, պագը գատընտա ինսան իլէ պահա խոսպ տէ, պագը գատընտա մէտհ ու սէնա

հագդընաս օ սապահ ուղուն ուզատըյա տիւշինահութ-
տէն սօնրա, եէնիտէն խայալաթի տէրեասընա տալտը։ Հա-
յաթ, լէթաֆէթ վէ կէնճլիք ժէնապ՚ը օլան պու տիլրու-
պա մախտուգ խաֆիֆ պիր ահ չէքէրէք, հայրէթպախշ
գօլլարընը՝ նըսֆէն նասընըդը իւզէրինէ էյլիմիշ օլան պա-
չընա տայաթը վէ պիր գաչ տագըդա գառար ժէյու-
սանէ պիր հալտէ գալտը։ Լաքին, քէնտիսինի պու պէ-
յազ գումաշլար արասընտա հարէքէթսիզ պիր հալտէ
կէօրէնէնէր՝ խաֆիֆ պիր գար պուլութը իլէ նըսֆէն սէթը
իտիմիշ ժէրմէր պիր սանէմ զանն իտէճէքլէրի շիւպհէսիզ
իտի։

Ա.տրիէն պիրտէն պիրէ գալդըպ համթադը տէրուն-
տէ օթուրտը, էլինի ալընընա կէօթիւրտու վէ խըտմէթճի
գառընլարը չաղըրմադ իւզրէ չանը չալտը։ Զանըն սէտա-
սը իչիտիլիր իչիտիլմէդ, ֆիլ տիշի գաբուլարըն իքիսի պիր-
տէն այըլտը, վէ ժօրժէթի թուալէթի օտասընըն էշիկինտէ
նիւմայան օլտըղը կիպի, ալթուն թասմալը, սիյահ վէ
գումրալ րէնքլի ֆինօ քէօքէյի Լիւթին տախի ժէսէրրէ-
թինտէն հավայարագ գաբուսան իչէրի աթըլտը։ Հէպէ
տախի համիմամ օտասընըն գաբուսընտա զահիր օլտու։

Եալընըդ թավանտան ըշըգ կէօրէն պու համիմամ օ-
տասը տէրունինտէ, Գօրտունըն եէշիլ մէշինինտէն մատուդ
վէ կիւլ չէքինտէ ալթուն իչէմէլի թէզինինտը հավի պիր
խալը իւզէրինտէ, սայլանդօզ պէօճէյի չէքինտէ պիլյօր-
տան եաբըլմըդ պիր պանէօ գապը կէօրիւլմէքտէ իտի։
Պիլյօր մատուլաթընըն ատարը նէֆիսէօնինտէն մատուտ օ-
լան պու գապ իչ բաթչատան եաբըլմըդ օլուպ, պու բար-
չալարըն լէհիմ եէրլէրի իսէ՝ մէգբիւբ պանէօ գապընըն
ալթընտաքի այագլըգտան եօգարը ուզանան պիր չօգ
կիւմիւշ սապլըգլար իլէ սէթը օլունմըդ ըսը։ Պէզա-
լիք կիւմիւշտէն մատուդ օլան պու այագլըդ իւզէրինտէ՝
թապիի մէրճան տալտարը վէ լաճիվէրտ գապուդլար ատա-

սընտա օյնայան չօճուգ վէ եօնուդ րէսմիէրի մէշհուտ ի-
տի։ Ֆիլ հագդգա ճիլաորդ կիւմիշ իւզէրինտէ գյըլմըշ օ-
լան պու գըրմըզը մէրճան տալտարը իլէ լաճիվէրտ գա-
պուդլար գառար հայրէթպախշ պիր մէնզարէ թէսավվուր
օլունտուգ ըսը։ Պանէօ գապը տէրունինտէքի ըսըճագ
վէ պէրտագ սուտան չըգան բէլէօէնքլի պուղուլար իսէ՝
համիմամ օտասընըն տէօրթ էթրաֆընա եայըլտըդտան
սօնրա, խաֆիֆ պիր տիւման կիպի եաթագ օտասընտա տա
կիրմէքտէ իտիլէր։

Ա.տրիէն, թաղէ վէ կիւզէլ պիր լիպաս կիյինմիշ օ-
լան Հէպէնին՝ չըպլագ վէ թօմպուլ գօլլարընտան պիրի
իւզէրինտէ ուզուն պիր խասվու պուլունարագ քէնտիսինէ
տօղրու կէլմէքտէ օլտըղընը կէօրինճէ, մէրդումէյէ խի-
թապէն.

— Ֆլօրին նէքէտէ, գըզըմ. – տէյու սօրտու։

Հէպէ. – Իքի սաաթ վար քի աշաղըյա էնտի, մատ-
մուազէլ. զայէթ միւսթաճէլ պիր իշ իչուն քէնտիսինի չա-
ղըրտըլար։

Ա.տրիէն. – Ինչ՞մ չաղըրտը։

Հէպէ. – Սիզին պըրր քեաթխպիք մէմուրիյեէթինիզի
իյիճա իտէն կէնճ գըզ...։ Մէրդումէ պու սապահ զա-
յէթ էրքէն սօգադա չըգմըշ ըսը. ավտէթ իճտիմայինտէ
Ֆլօրինի չաղըրտը. Ֆլօրին տէ օ վագթտան պէրու մէյտա-
նա չըգմատը։

Ա.տրիէն. – (Կիւլիւմսէյէրէք վէ Մայեէօլու տիւշիւ-
նէրէք.) Ֆլօրինին չու զայպուսպէթի՝ պէսպէզլի իյանէ վէր-
մէք վազիֆէսինի իյիճա իտէն պու մէզէք թապիաթը գը-
զըն մուհիմմ պիր իշի իչուն օլմալը. – տէտի։

Պատէհու եաթադընա եադըլաշմասընը Հէպէյէ պիր
իշարէթլէ անլաթտը։

. . . . . .

Ա.տրիէն՝ եաթագտան գալգարագտան իքի սաաթ գա-

տար ասնրա, միւթաալը վէճհ իւդրէ քէնտիսինի նատիր իւլ էմռալ պիր զարաֆէթլէ կէյինտիրտի վէ պատէհու խըտ-
մէթճի գըզլարընը պաշընատան սավարագ. Մայհէօնիւն
եանընա կէլմէսինի էմր իլլէտի. գիրա Ա.արիէն Մայհէօյէ
պիր բիայէթի մևհատուհ կէօսթէրտիյի կիպի, տահիա տա
անը եալընըզճա գապուլ իտէր իտի։

Կէնճ իշճի՝ չէհրէտի սօղուն վէ գալպի բիւրհէյէճան
օլտըղը հալտէ աճէլէթէն Ա.արիէնին օտասընա կիրիպ,
թիթրէհ պիր սէտա իլէ.

— Ա՜հ, մաամուազէլ... հըսսիյաթըմ պէնի ալտաթ-
մամըշ... սիզէ խըյանէթ իտիյօրլար. – տէտի։

Ա.արիէն՝ ֆէվգ էլ ատէ միւթէաճճիպ օլարագ.

— Հա՞նկը հըսսիյաթատան պահս իտիյօրսընըզ, աէվ-
կիլի գըզըմ. պանա քի՞մ խըյանէթ իտիյօր. – տէյու սօր-
տու։

Մայհէօ. – (Հէյէճան իլէ.) Մ. Բօտէն. – տէյու ճէ-
վապ վէրտի։

7

ՇԻՒՊՀԷՒԷՐ

Մաամուազէլ տը Գարտօվիլ՝ Մայհէօնիւն Բօտէն ա-
լէյհինտէ տէրմիյան իթտիլի սէօզիւ իշտիհնճէ, եէնի պիր
թէաճճիւպլէ կէնճ գըզըն եիւզիւնէ պագտը։ Պու վու-
դուաթըն հիքմայէսինէ պաշլամազտան էվվէլ շուրասընը
արզ իտէրիմ քի, Մայհէօ էվվէլըի ֆագըրանէ վէ լահի
լիպասլարընը թէրք իլէ զայէթ սատէ վէ ֆագաթ զայէթ

զարիֆ սիյահ բուպալար կիյինմիշ իտի։ Պու սիյահ րէնկ՝
մէզպուրէնին հէր տիւրլիւ ահվալը տիւնեէվիյէտէն էլ
չէքմիշ օլտըղընը, գալպի պիր մաթէմի տահմի իչինտէ
պուլընտըղընը վէ հէր նէվ՝ պէտապաթլըգլար հագգըն-
տաքի հըսսը ֆէտաքէարանէսի սահիպսըզլա նէ՛ կիպի
շիտաէթլի վազիֆէլէր իչֆաասընա գարար վէրմիշ իտուչինի
պիր տէրճէյէ գատար իֆհամ իթմէքտէ իտի։

Մայհէօ պու սիյահ բուպա իլէ պէրապէր կէնիշ,
պէյազ վէ տէօնիւք պիր եագա կիյինմիշ, վէ պաշընա տա
պէյազ պիւրիւնճիւքտէն մամուլ վէ քիւլ րէնկինտէ չէ-
րիսլէրի հավի քիւչիւք պիր թաքէե գօյմըշ ըսը քի, պու
թագէե կիւզէլ սիյահ սաչլարընըն իչի չիֆթ էօրկիսիւ-
նիւ մէյտանա չըգարտըղը կիպի, ւաթիֆ վէ ժալ կէօղլէ-
րի հավի օլան մահզունանէ չէհրէսինի տէ չէրչիվէ միսալի
իհատա իթմէքտէ իտի։ Սօղուդատան հըֆզ օլունմագ իւզ-
րէ էլտիվէնըէրլէ մէսթուր պուլընան ուզուն վէ նազիք էլ-
լէրի էվվէլքի կիպի մօա մօր օլմայըպ, ատէթա չէֆֆաֆ
պիր պէյազըղը հաիզ իտի։

Մայհէօնիւն սօղուն չէհրէտի գալպինտէ պիր ըզըր-
բաղը չէտիտ պուլընտըղընը իյմա իթմէքտէ իտի։ Մատ-
մուազէլ տը Գարտօվիլ՝ իֆրաթ մէրթէպէ թէաճճիւպտէ
գալարագ.

— Նէ՞ սէօյլէյօրսընըզ, գըզըմ. – տէտի։

Մայհէօ. – Նէ՞ սէօյլէյէճէյիմ, Մ. Բօտէն սիպի ալ-
տաթըյօր տէյօրըմ։

Ա.արիէն. – Մ. Բօտէն պէնի ալտաթըյօր մը... պու
օլամազ շէյ տիր...։

Մայհէօ. – Ա՜հ, մաամուազէլ... շահատէթի գալ-
պիմ, հըսսիյաթըմ պէնի ալտաթմամըշլար։

Ա.արիէն. – Հըսսիյաթընը՞զ մը։

Մայհէօ. – Լ՛վէ՛լ, Մ. Բօտէնի իլգ աէֆա կէօրիւր
կէօրմէզ, պիր աէհչէթի ադիմէյէ կիրիֆթար օլատմ.

եւրէյիմ զալըմանէ պիր սուբէթ տէ չարբմաղա պաշլատը. հէմտէ սիզին իչուն պիր գօրգու հըսա իթտիմ, մատմուազէլ։

Ա.արիէն. – Պէնիմ իչուն մը... քէնտինիզ իչուն գօրգմատընըզտա պէնիմ իչուն նէյէ՞ գօրգատընըզ, պիչաք՝ տօսթում։

Մայեէօ. – Պիլէմէմ, մատմուազէլ, լաքին պու հէյէճան վէ տէհշէթիմ օ գատար քէնտի շիտտէթի իթտիքի, հէմշիրէմ հազգընտա ըզհար իթտիյի լութֆ ու ինսանիյէթիյէ պէրապէր պիր տիւրլիւ մահվ օլմատը, մէրգուսընի չէհրէմի տահիտա տէհշէթիտի արթըրմազտա ըտը։

Ա.արիէն. – Թօհա՛ֆ շէյ... թէվէճճիւհ վէ տաէմի թէվէճճիւհիւն տաէթտա մուգավէմէթի ղայրը գապիլ օլան թէէսիրաթընը պէն հէր քէստէն զիյատէ հըսա իտէպիիր իբէն, պու իշտէ... (Պիր տագըդտաճըգ սիւքիւթ վէ միւլահազատան սօներա.) Հէր նէ հալ իսէ, նիհայէթ նատըլ օլտու տա շիպհէլէրինիզ հազըգտաթ բէնկինի ալտը։

Մայեէօ. – Տիւնքի կիւն, Մ. Բօտէնին ֆուգարաբէրվէր պիր զաթ թարաֆընտան վէրտիյի լյանէյի հէմշիրէմ Սէֆիզէ թէալիմ իթտէք իւզրէ Գլովիս ասգալընտաքի խանէյէ կիթտիմ. լաքին հէմշիրէմի նէզտինտէ գապուլ իթտիշ օլան դըզըն օտասընտա պուլտունտընըմտան, պու սապահ եվինէ կիտիպ քէնտինի կէօրէճէյիմի հէմշիրէմէ խապէր վէրմէսինի խանէնին գարուճըսընտան բէճա իյլէտիմ... Պու սապահ իթէքրար գալգտըմ կիթտիմ. լաքին, միւսաատէ խոնիշ տէ պազը իգթիզալը իյզահաթա կիրիչէյիմ։

Ա.արիէն. – Սէօյլէյինիզ, գըզըմ, սէօյլէյինիզ։

Մայեէօ. – (Կէօզլէրինի էյէրէք վէ հիճահպընտան դըզարտագ, էնահիչէլի պիր թաւըր իլէ.) Հէմշիրէմի խանէնէ գապուլ իտէն գըզըն բէք տէ օ գատար մունթա-

զամ պիր հալի եօգ ատը։ Պու գըզըն քէնտիսինէ պէրապէր պիր չօգ տէֆալաթ էյլէնճէլէրտէ պուլընմըշ օլտուղը Մ. Տիւմուլէն նամընտա պիր քիմսէ՝ Մ. Բօտէնին ասըլ իամինի քէնտիսինէ սէօյլէմիշ. զիրա Մ. Բօտէն պու խանէյտէ իբի օտա թութմըշ օլսուպ, քէնտիսինէ տէ Մ. Ծարլըմանըը իամինի վէրտիրմէքտէ իմիշ։

Ա.արիէն. – Օրատա մալիւմ. կէչէն կիւն Մ. Պալէնիէնին խատթէհանէսինտէ պուղը պոնա քէնտիտի տէ սէօյլէտի. էվվէլիսի կիւն տահի պու մէսէլէյէ նազըր քէլտի տէրէք, նէ՛ սէպէպէ մէպնի օ թէնհա մահալլէտէ քիւչիւք պիր իգամէթ կեահ իտթիճար իթմիշ օլտըղընը իյզահ իլէտի, վէ պէն տէ քէնտիսինէ հազգ վէրտիմ։

Մայեէօ. – Հայտի էօյլէ օլսուն, լաքին տիւնքի կիւն Մ. արթայ տ'Էկրինվիլ օ խանէյէ կիտիպ Մ. Բօտէն իլէ կէօրիւշիւշ։

Ա.արիէն. – (Մխթէսաճճիպանէ.) Աբթայ տ'Էկրինվիլ։

Մայեէօ. – Էվվէթ, մատմուազէլ, իբի տահի գատար օրատա Մ. Բօտէնլէ գարանըպ գօնուշմուշ։

Ա.արիէն. – Պու օլամազ շէյ տիր, գըզըմ, պէտպէյլի սիզի ատահթմըշլար։

Մայեէօ. – Ա.լտըղըմ մալիւմաթ չու ատը, մատմուազէլ. աբթայ տ'Էկրինվիլ տիւն տահա Մ. Բօտէնի կէօրմէք իւզրէ մէզբիւր խանէյէ կիթտիմ. լաքին մէրգուսը օտասընտա պուլտայընճա, գարուճը գատընտա պիր քհասընտա պուլտայընճա, գարուճը գատընտա պիր քհաղըտ պըրագմըշ. պու քհաղըտ իւղերինտէ քէնտի իտի իղըտ պըրագմըշ «իբի ահահթտան թէքրար կէլէճէյիմ» իլէ պիրլիքտէ «իբի ահահթտան թէքրար կէլէճէյիմ» պահսընը կէչտիյէմ հազըրմըշ ըմըշ։ – Պիր ազ էվվէլ պահսընը կէչտիյիմ կէնճ գըզ պու քհաղըտը կէօրմէյէշ, վէ Մ. Բօտէնէ այնտա օլան հէր շէյ կիզլի վէ զարթպ կէօրիւնտիւիւնտէն, գըզըն մէրագը թահրիք օլընմըշ վէ աբթայ տ'Էկրինվիլին մուվահէլէթինի կէօրմէք իւզրէ գարուճը գատընըն օտա-

սընտա պէքլէմիչ. ֆիլ հադըգա իչի սաամ սօնրա աբբայ տ'էկրինեի կէլմիչ վէ Մ. Բօռէնի օտասընտա պուլմուչ։

Ա.տրիէն. – (Թիթրէյէրէք.) Խա՛յը... խա՛յը... պու օլամազ չէյ տիր... եանլըշ օլմալը...։

Մայեէօ. – Ջանն իմմէմ, մաամուազէլ. չունքի պու իֆատէնին նէ՛ տէրէճէ աղըը օլաբղընը պիլտիյիմ իչուն, աբբայ տ'էկրինեէրինին էչքեալընը միւմքինի մէրմէպէ թա-րիֆ իմմէսինի քէնտիսինտէն րէճա իլլէտիմ։

Ա.տրիէն. – Բէք էյի, թարիֆ իմտի՞ մի։

Մայեէօ. – Էվվէ՛թ, թարիֆ իմտի. «Աբբայ տ'էկ-րինեի թախմինէն գըրզ եաչընտա, ուզուն պօյլու վէ նա-զիք պիր ատէմ տիր. սաատ վէ ֆագաթի իհմիմալը պիր սուրէթտէ կիյինմիչ տիր. կէօզլէրի էլա, իրի վէ քէսկին, գաշլարը գալըն, սաչլարը քէսթանէ րէնկինտէ, չէհրէմի թէմամըյլա թրաշ իտիլմիչ վէ ամվար ու հարէ-քէթլը մաղրուրանէ տիր» տէտի։

Ա.տրիէն. – (Իչիմտիյի չէյլէրէ ինանամայարագ.) Բէք տօղրու... պու էչքեալ բէք տօղրու տըր։

Մայեէօ. – Լաքին պէն պունընլա տա իքթիֆա իմ-մէյէրէք, միւմքինի մէրմէպէ տահա զիյատէ մալիւմաթ ալմագ իւզրէ, Մ. Բօռէն իլէ աբբայ տ'էկրինեի խանէտէն տըշարը չըգարըլարընտա եէքտիկէրինէ գարշը հիտաէթ-լէնմիչ կիպի կէօրինիպ կէօրինմէտիքլէրինի դաբուճը գաարընտան սիւալ իլլէտիմ. լաքին մէրգուճ պէօյլէ պիր չէյ կէօրմիւչ օլմատըղընը ճէվապէն սէօյլէտտի. եալընըզ աբբայ՝ խանէնին գաբուսընտա Մ. Բօռէնտէն այրըլաճաղը սըրատա մէրգուճա խիթապէն «եարըն... սիզէ մէք-թուպ եազարըմ... իչ գարարլաչտը...» տէմիչ։

Ա.տրիէն. – (Իէաճճիսպէյէ իքի էլինի պիրտէն ալընընտա կէօթիւրէրէք.) Հա՛ Բապա՛, բույա՛ մը կէօրիւյօրըմ, նէ՞ օլույօրըմ. սէօզլէրինիզին տօղրուլուղը հադգընտա էտնա պիր շիւպհէյէ զահիպ օլմադ իսթէմէմ, պիչարէ տօսթըմ.

լաքին հէմշիրէնիզէ իյանէ կէօթիւրմէք իւզրէ սիզի օ խա-նէյէ պիզզաթ Մ. Բօռէն կէօնտէրմիչ օլտուղընտան, նա՞սըլ օլուր տա իչի էթրաֆլըճա տիւչինմէզ, վէ աբբայ տ'էկրինեի իլէ վագը օլաճագ կիպի միւլագաթլարը թա-րաֆընըզտան կէօրիւլմէք թէհլիքէսինի հազըրլար. պիր խայըն իչուն պու խուսուս ագըլըբզըզ, չօլբալըգ տէյի՞լ մի տիր։

Մայեէօ. – Հագգընըզ վար, մաամուազէլ, պունը պէն տէ տիւչինտիւմ. լաքին պու իքի չախսըն թէսատիւֆ վէ միւլագաթը սիզին իչուն պունա օ տէրէճէ թէհլիքէլի կէօրիւնտիւ քի, ազիմ պիր տէհշէթէ տիւչար օլարագ տէրհալ ավտէթի իլլէտիմ։

Խուլուս վէ իսթիդատէթլէ մութթասըֆ օլան թա-պիաթլար պու կիպի խայընըլըգլարա բէք միւչքիլ ինա-նըրլար. հաթթա պու խայընըլըգլար նէ՛ դատար ալշագճա տա իչի էթրաֆլըճա տիւչինմէզ, վէ աբբայ տ'էկրինեի իլէ վագը օլաճագ կիպի միւլագաթլարը թա-րաֆընըզտան կէօրիւլմէք թէհլիքէսինի հազըրլար. պիր խայըն իչուն պու խուսուս ագըլըբզըզ, չօլբալըգ տէյի՞լ մի տիր։

Մայեէօ. – Հագգընըզ վար, մաամուազէլ, պունը պէն տէ տիւչինտիւմ. լաքին պու իքի չախսըն թէսատիւֆ վէ միւլագաթը սիզին իչուն պունա օ տէրէճէ թէհլիքէլի կէօրիւնտիւ քի, ազիմ պիր տէհշէթէ տիւչար օլարագ տէրհալ ավտէթի իլլէտիմ։

Խուլուս վէ իսթիդատէթլէ մութթասըֆ օլան թա-պիաթլար պու կիպի խայընըլըգլարա բէք միւչքիլ ինա-նըրլար. հաթթա պու խայընըլըգլար նէ՛ դատար ալշագճա պիր չէյ օլսա, քէնտիլէրինէ տէ օ՛ գատար չիւպհէլի կէօրիւնիւր. իչթէ Ա.տրիէնին թաապիաթը տախի պու գա-պիլտէն օլուպ, խատայիսի ֆիլբիյէհինտէն պիրի տէ տօղ-բուլըգ իտի. պինաէն ալէյհ, Մայեէօնիւն հիքմայէի վա-գըասընտան հէր նէ գատար բէք զիյատէ միւթէէսիր օլ-տու իսի տէ, պիրտէն պիրէ թէպտիլ էֆքյար իթմէք տէ իսթէմէտիյինտէն տէտի քի.

— Տուր պագալըմ, տօսթըմ, պիհուտէ նէրէ գօրգ-մագ ճաիզ տէյիլ տիր. հէրիֆին քէօթիլիյինէ ինան-մագ իչուն բէք տէ օ գատար աճէլէ իթմէյէլիմ... հէր իքիմիզտէ ագիլ սէլիմ տէլալէթիյլէ ֆիքրիմիզի թէնվիրէ չալըշալըմ... վուգուաթ վէ ահվալի խաթըրա կէթիրէ-լիմ։ Մ. Բօռէն տօգթէօր Պալէնիէնին թիմարխանէսին-տէն պէնի գուրթարտը. պէնիմ էօնիւմտէ աբբայ տ'էկ-րինեյի իթհամ իլլէտի. մաթէշալ Սիմոնըն գըզլարընը ալմագ իւզրէ մանասթըրըն պաշ րահիպէսինէ պիր թա-գըմ թէհսիատաթ իճրասընըլա գըզլարը ալըպ կէթիրտի.

բրէնա ձալմանըն մահալը իգամէթինի պուլմաղա մուվաֆֆադ օլուպ, մէրգում հագգընաաքի արզուլարըմը քէմալը սատագամէլա իճրա իլլէտի. տահա տիւնքի կիւն պանա պիր թագըմ ֆախտէլի նասիհամէլար վէրտի . . . Պու սէօյլէտիքլէրիմ տօղրու տէյի՞լ մի տիր։

Մայեէօ. – Էվվէ՛թ, մատմուազէլ, տօղրու տըր։

Ադրիէն. – Շիմտի տէ իշին ֆէնա ճիհէթինի տիւշիւնէլիմ. ֆարղ իտէլիմ քի Մ. Բօռէն պիզէն պօլ պօլ միւքեաֆաամ ալմագ իւմիտիլլէ կիզի պիր ֆիքրտէ պուլունսուն. լաքին շիմտիյէ գատար մէնֆաաթը շախսիյէյէ հիչ էհէմմիյեէթ վէրմէտիյինի իսպաթ իթմէտի մի։

Մայեէօ. – (Ադրիէն կիպի վուգուա կէլէն ահվալին հագըգաթըն թատտիգ մէճպուր օլարագ.) Էվվէթ, մատմուազէլ, օ տա տօղրու տըր։

Ադրիէն. – Շիմտի տէ պիր իսլյանէթին միւհթէմէլ օլուպ օլմատըղընը թահգիգ իտէլիմ. ֆարղ իտէլիմ քի Մ. Բօռէն պանա իսլյանէթի իթմէք իչուն աբրայ տ'Էկրինելի իշէ իհթիյաճագ իթմիյ օլսուն. լաքին պանա նէ՛րէտէ, նասըլ վէ հա՞նկը շէյ հագգընտա իսլյանէթի իտէճէք։ Պենիմ անլէրտէն գօրգաճագ նէ՞մ վար։ Պիլաքս աբրայ տ'Էկրինելի իլէ մատամ տը Սէն-Տիպիէ տէյի՞լ մի տիրլէր քի, պանա եաբտըգլարը քէօմիւլիւքլէրտէն տօլայը հուզուրը ատալէթտէ հիսապ վէրէճէքլէր։

Մայեէօ. – Լաքին, օ հալտէ, եէքտիկէրինէ նազարը նէֆրէթլէ պագմագ վէ պիրի պիրինտէն ուզագ տուրմագ իչուն պին տիւրլիւ սէպէտլէրի պուլունան պու իչի չախաըն պէօյլէ կիզլիճէ պուլուշուպ գօնըշմալարընա նէ՞մանա վէրմէլի . . . Պու իշ թահթընտա խայըննանէ պիր էֆքեար մէսէլտուր տէյի՞լ մի տիր։ Պունտան պաշգա, պու զաննա զահիպ օլան եալընըզ պէն տէյիյիմ, մատմուազէլ։

Ադրիէն. – Պաշգա քիմ վար։

Մայեէօ. – Պու սապահ պուրայա ավտէթիմտէ, օ գատար ալճի իսմի օլմուշ ըարմ քի, մատմուազէլ ֆլօրինի պու ալճի իսմէլիյլիմին սէպէպինի սօրտում. մէրգումէնին սիզէ նէ՛ տէրէճէ սատըգ վէ ֆէտաքեար օլտըղընը պիլիրիմ, մատմուազէլ։

Ադրիէն. – Պանա օ գըզտան զիյատէ ֆէտաքեարլըգ կէօսթէրմէք հէման միւմքինսիզ կիպի տիր։ Մ. Պալէնթինէն թիմարխանէսինտէ մահպուս պուլունտուղում զէման պանա իմմիյ օլտըղը իսրատէմի տահա պու կիւնլէրտէ տիղ պանա խապէր վէրմինիզ։

Մայեէօ. – Իչթէ, մատմուազէլ, պու սապահ պուրայա ավտէթիմտէ իչի միւմքինի մէրթէպէ չարուգ տիզէ խապէր վէրմէք իսթէյէրէք, վուգուի հալի քեամիլէն մատմուազէլ ֆլօրինէ նազլ իմտիմ։ Մ. Բօռէն իլէ Մ. տ'Էկրինելինին եէքտիկէրէ հազըլաշմաաբնտան օ տա պէնիմ կիպի վէ պէլքի տէ պէնտէն զիյատէ գօրգտու, վէ պիր տագըղաճըգ միւլահազատան սօնրա տէտի քի. «Պանա գալըրսա, պունըն իչուն մատմուազէլի ուլանտըրմադա հաճէթի եօգ. պու խապէրի հա՛ իչի իւչ սաաթ էվվէլ, հա՛ իչի իւչ սաաթ սօնրա ալմըշ, պունտա հիչ պիր մահզուր օլամազ. պու միւտտէթ զարֆընտա պէլքի պէն տէ պիր շէյ տուլմագա մուվաֆֆադ օլուրըմ։ Ֆիքրիմէ պիր շէյ կէլիյօր քի զաննըմ քէք էյի օլաճագ տըր։ Մատմուազէլ պէնի սօրաճագ օլուրսա, քէրտիսինտէն աֆվ տիլէյինիզ. պէն չար չարուգ կիտիպ կէլիրիմ . . .» Պատէյինիզ մատմուազէլ ֆլօրին պիր արագայա բաքիպէն չըգըպ կիթտի։

Ադրիէն. – (Միւլահազաթը վագըաը քէնտիսինի խայըրտան խայըր ԹԷԷմին վէ թահմինի իթմէյինտէն, կիւլիմսէյէրէք.) ֆլօրին միւքէմմէլ պիր գըզ տըր. լաքին պու մատտէտէ անըն զայրէթի ֆէտաքեարանէսի վէ գալպը սատըգը սիզին կիպի անը տա խաթայա տիւշիւրմիւշ

օլմալը , ոէվկիլի տօսմէրմ . պագընըզ , պիտի անինտաէ թէէմին իաէճէք պիր շէյի չիմոնիյէ գառառ տուչիւնէմէ-տիք . . . իքիսիզ տէ շաշգընըզ իմ միշ օլտուրմըզը պիլիր միսինիզ ։

Մայհէօ . – Նէ՞ սէօյլէյօրսընըզ , մառմուաղէլ ։

Ադրիէն . – Աբբայ տ'Էկրինեի չիմոռ Մ . Բօաէնուէն բէք գօրգար , ոէյի՞լ մի . Մէրգումառան ագիվլըգ տիլէմէք իւղրէ գալգըպ թա իգամէմիկեաՀընա գառառ կիմ միշ օլմասը միւհէնէմէլ օլա՞մալ մը ։ Վուգուի հալի պու տուրէմէլէ թագիր իմ միէ՝ եալընըզ մուճիպի մէՃՃուննիյէմ ոէյիկ , համմա էն գիյառէ մուվաֆըգը ագլ ու հիքմէմ տիր . սիզ տէ պէնիմ կիպի զանն իմ միէ՞գ միսինիզ ։

Մայհէօ . – (Պիր տագըդաճըգ միւլահազատառան սօնրա .) Իհէիմալ քի էօյլէ օլսուն , մառմուաղէլ . էվվէ՛մ , պու տա իհէիմալտէն օլագիլիր . (Պառէհու եէնի պիր սուբիմէտէն սօնրա , կիւյա հէր տուրլու միւլահազաթըն ֆէվգինտէ պիր գանատաթը միճառանա մալղուպ օլարագ .) Լաբին , խայր , խայր . սիօղիւմէ իմիմնատ խոննիզ , մառմուաղէլ . . . սիզի ալտաթըյօրլար , սիզէ իըլյանէմ թ-ուսյօրլար , պէօյլէ օլտըզընը հրսոր տէրունիմ պառնա խապը վէրիյօր . . . վագըա ահվալը զահիրէնին քնաֆիքէսի տէ խառիսընն աքսինի իապսաթ իմ միէգտէ տիր , լաբին սէօղիւմէ իմիմնատ խոննիզ քի հիսուիյաթը գալգիմ բէք շիուտէմլի օլտըզընտառան , սօղրու տըր , նալառն օլամագ . . . , Պունտառան պաշգա , սիզ գալգիմին է՛ն կիպլի տուլյուլա-րընը միւքէմմէլէն քէշֆ իմ միսինիզ Հալտէ , պէն տէ սիզի թէհտիտ իտէն թէհլիքէլէրի ագաճըգ քէշֆ իմ միէյիմ միւ

Ադրիէն . – (Պիլա իհմիյար հէյէճառնա կէլէրէք վէ Մայհէօնիւն գանատաթ քնարանէ վէ տէհշէթամիզ սէտա-սընտառան միւթէէսսիր օլարագ .) Նէ՞ սէօյլէյօրսընըզ , պիչարէ սօսմէրմ , պէն նէ՞ քէշֆ իմ միշիմ ։

Մայհէօ . – Նէ՞ մի քէշֆ իմ միշսինիզ . . . էյմա՛հ ,

պահթ ու թալի՛ն տէֆիլանէ պիր էօմրէ մահքիմ իմ-միշ օլտըզը պէտագահթ պիր մահլուգըն չարուգ միւթէէ-սիր օլմագ կիպի հրսահյաթը գալգինի քէշֆ իմ միէտինիզ մի . լաբին շուրասընը պիլմէյիհինիզ քի , պէնիմ չիմոնիյէ գառառ սուքի թէ գահվէնընշըմ՝ սիզէ պօրճլու օլտըզըմ վազիֆէլէրի պիլմէտիյիմտէն նէշէթի իմ միէմիշ սիր ։ Հագ-գրմառա ըզհար իմ տիյինիզ լութֆ ու տէմահէթի եիւգիւ-միւ գըզարթմագ սըզընն պառնա գապուլ իմ տիրմէնին չա-րէի եէկեառնէսի՝ պիր չօգ միւտառէթ պէնիմ տահի հիս-տէտար օլտըզըմ պէտագահթլըզ լարա ֆահառէլի վէ եար-տըմճը օլմառնա միւտահհառ մէմուրիյէթլէր թահսիս իմ միէ-օլտըզընը սիզէ քիմ տէօյլէտի ։ Հագգրմառա սայ ու ամէ-լի , ատապրեսըլըզը վէ տօղրուլըզը շէրիֆլէնտիրմէ-րիյլէ , պէնիմ կիպի ֆագըր վէ տէֆիլ պիր իշճիլի տօսմէը-նըզ մագամընտառ տուֆրանըզա գապուլ իմ միէ-յինիզ վէ պէն պու թէբլիֆինիզէ գարշը շիւբրանիյէթ վէ թէէսսիւֆ եառշլարըյտա մուդագէլէ կէօսթէրտիկմ զէմ-մահճուպիյէթմէն տէյիկ , ճահիպի իմ միհզա օլան ագ-գամլըզըմը պիլտիյիմտէն նէշէթի իմ միէտառ օլտըզընը սի-զէ քիմ տէօյլէտի . պառնըսր օլմառնըզ օլա՞ա , թէբլիֆի վա-գըընըզը պիւթիւն հէմշիրէլէրիմ նառընա մա էլ իֆիմ-խար գապուլ իտէճէք օլտըզըմը սիզէ քիմ տէօյլէտի քի , սիզ տէ պառնա , « Բէտառինիզին տէպէպինի անլայօրըմ , տօսմէրմ . պու հարէքէթի հինիզ տահթէ պիր մահճուպիյէթ-տէն տէյիկ , տէվիպ հիւրմէթի իմ միյիմ պիր հրսոր նա-մուսքեաբանէտէն նէշէթի իտիյօր » տէտինիզ , (Կիմ միք-ճէ հէյէճանը արթարագ .) Ճաշատի իհմիշամը կէօղլէրի-մի գամաշարըան պու միւքէլլէֆ գօնագ տէրունինառ հա-ընըգճա պիր տահրէյէ մալիքիյէթլէ բէք գիյառէ մէ-սառա վէ մէօրուր օլաճաղըմը սիզէ քիմ տէօյլէտի . էվ-վէ՛մ , պուրատա պուլընան օտալարըն է՛ն միհմէշինի

ինքնիշխան իմ ժէնիոյ իշուն, պատրաստ սիրէ չի՛մ անկախութիւն, Սիրոյ խնդիրս խաչէն մէկ սէմաֆորների իշուն նայողը իմ էվէճճիհիմի ճէլոյ իմ միջէ պատրաստ ծառանալ ղէլէրին գարտաֆէիմինէ հասէս իմ ժէժէլէլ պէրտպէր, քէնարիմ պիրա իմիճիլար անդէրմէ մուդայէսի խաբերէք էճղէրինէ տասման ուսհճուպ մէ մուդաաբրդ օտաճասդրմի սիրէ չի՛մ ասօյլէսու. էմմէ՛ի, պէնի կանընդրդա չազդրատղընդ գէմնան անդէրի ապշարր չդպասմազա արդդամի իմ ժէնիոյ իշուն պատրաստ սիրէ չի՛մ ասօյլէսու . . . Խնչաստա, պէնիմ կիսի միամէճնա պիր վազիյէմատ պատրաստ պիր դրգըն հէր տեսլի կիզի մէ քէտէրպասիս հրատիյամ բնդր սիրէ չի՛մ իմասրիճ իմաս. էմմէ՛ի, պատճարր սիրէ չի՛մ իմասրիճ իմաս. չիսդհէսիդ ձէնտարդ Հադդ իհամ իմիջ սիր. ս ձէնտարդ Հադդ չի, ադամէմի պիրիհայէսու իչէ քնայինամ մէ մէմճուտամը կատամմուդ իշուն հէր շէյի իմ էրմիկ իմիտրաէն ասնրա, օմդրար արատարնատա մէսմուր օլան չիչնը մէ պիշարէ պիր պէսճէյի տաքի հիչ պիր վազիմ ունամմուդ . . . Եհնութ ատ, պու գատար միւքէմ մէրէն իմ էազիդ իմիջ օլարդրնդդ պիր գալդին չիտրատ նիյէմմի, սիրէ մուդիրր օլան ահմադի քէշճի իսէճէք աէրէճէտ ներքանէլէսիճի իսմէմէ յօրդրնդդ, էզդէ՞ մի. խա՛յր, մնասուսդէլ, խա՛յր պադրատրը մուհամիդասի նէճքատ ա յնա խոտատասմը քէշճի իմիջէք հրատրնա մուդայ օլարդրարր կիսի, պադրատրը տաքի տահա գիյատէ պահմիյար օլարդյարրնատա, սէմիկիլիէրինէն մուհամիդասրնա ալիտ չէ յէրի քէշճի իմիջէք խոտատրնա մուդայ սիրդէր . . . Խշմէ ձէնտարդ Հադդ գանա ատ պէօյլէ պիր հրատր իմադիի իհանան իյէտա . . . Ա՛հ, մնասուսդէլ, սիրէ խրչանէմ իսկյօրտատ ատ յօրդրմ՛, էմմէ՛ի, սիրէ խրչանէմ խոկյօրտատ,

Մայնէօ՝ կէօղէրի բարտատնագատա օլարդը մէ ճանապարր հէչկէճան հատէպիյէ խոտիփիճէ դրգարմրշ պուրրնատրդը հայատէ, պու ատն սէօղէրի օ՛ գատար շիտատէմ լէ խ-

բատ իյլէմիշ, մէ օ՛ ատրէճճէ գանատամ քնարանէ պիր իմաւր կէօսմէրմիշ խտ քի, մնասուսդէլ ատ Գարտօվիլին էփքտարր մէրգ ուսէնդին հարտարէմլի սէօղլէրինատէն գամէն միտ էզէլդիլ օլմուշ օլարդրնատա, ատրն գօրգու մէ շիսդհէլէրինէ էհէմմիյէթի մէրմէյէ պաշլատը. Պուհատն պաշգա, Ատրիէն՝ պու պիշարէ գրդրն պէքտամէթի ֆէվգէլ ատէ մէ էֆքտարը ալիյէսինի հէր նէ գատար իմագ-սիր խտպիդմիշ խտ խտ ատ, պու գատար միւէսսիր պիր պէյազէթ մէ է՛ն նէճիյ հիսսիյատրը գալագատն նէչէմ խատէն պիր ֆէսահէմլէ պէյտանը էֆքտար իմանիյինի ատա կէօրմէմիշ խտ. Պու խուսուս Ատրիէնին թէէսիրատրը գալսինի պիր գամ ատահա թէզկիրա իյլէտա. Լաբին Մայնէօյէ ճէվապ մէրմէյէ հազրրլանմիշ իքէն, ատաճրն գատատր պէրտէն պիրէ վուրուլար մէ Ֆլօրին ալէլ ատճէյէ իչէրի կիրտա.

Մ ատսուսդէլ ատ Գարտօվիլ մէրգ ուսէնդին հէյէճանը չէհրէտինի կէօրիւնճէ.

— Նէ՞ խատէր, Ֆլօրին... նէ՞ բէտէն կէլիյօրսուն, գրգրմ... — ատ յու սօրատու.

Ֆլօրին. — Սէն-Տիզիէ գօնատրնատա կէլիյօրրմ, մնասուսդէլ.

Ատրիէն. — (Մ իմ էատճիպատէ.) Օրտայ նէ՞ նատնատա կիմի միշ խտին.

Ֆլօրին. — (Մայնէօյլու կէօսմէրէք.) Պու սապահ մնասուսդէլ շիսդհէ մէ գօրգուլարրնը պատա նագլ իյլէտա... պէն ատ քէնարիս կիսի շիսդհէ մէ էնամիշէյէ տիւշար օլարմ՛, Մ. արքայ ան-կրինելինին Մ. Բատէնէ պիյատէմէ կիմի մէտ զամէն պատա քէք մէխիմ կէօրիւնիյօրատ. էկէր Մ. Բատէն պու պիր գաշ կիսն զարփրնատա Սէն-Տիզիէ գօնատրնա ատա կիմի միշ խտ, սիրդ ալատամ մնագատա օլարդը հազրրնատա արմըդ շիսդհէ իմ միջ ճայիդ օլմնատրդը ան-շիսնատամ...

Ա.արիէն. – (Կիմանքճէ էնաիշէսի արիաւագ.) Քէք էյի, ասներա՞...

Ֆլօրին. – Քէօչքաէքի էշեանըն նագլընա նագաբէթ իմժէք վագիֆէսինի պանա թէվամ իմժիչ օլաբզընըզ ճիհէթլէ, օրաւա հէնուզ պագը էշեա գալմըշ բար. քէօշքիւ աչաբրմագ իչուն իսէ մաւաամ Կրիվուալա միւբաճաաթ իմժէք լագըմ կէլանիյինաէն, պու վէսիլէ իլէ Ա.էն-Տիգիէ գօնագընա կիտէպիլիր իսիմ։

Ա.արիէն. – Ասներա՞... Ֆլօրի՛ն... ասներա՞։

Ֆլօրին. – Մ. Բօաէն հագդընաա մաւաամ Կրիվուաաան պագը մալիւմամի ալմագ իւզրէ օլանճա գայրէթիմի սարի իյլէտիմ. լաքին պու պագաէքի ճահարմ պօշա կիմէտի. մէրգուժէյի սէօյլէմժէք միւմքին օլամնաար։

Մայէօ. – Պէագէլլի սիզաէն չիւպհէ իսիյօր, մաւամնուագէլ։

Ֆլօրին. – Պիր գաչ կիւնաէն պէրու Մ. Բօաէնին գօնագա կէլիպ կէլժէտիյինի քէնարսինէ սիւալ իյլէտիմ. գաչամագ նօլու ճէվապլար վէրտի, Նիհայէթ, մաւամ Կրիվուաաան մալիւմամի ալմագաան իւմիտիմի քէսէրէք, ճանընաան այրըլարմ վէ վագը օլան պիյարէթիմ չիւպհէյի տաւէթ իմժէսին իչուն քէօչքէ տօղրու միւթէվէճճիհ օլաւամ. լաքին ագաճլըգլը պիր ճօլտան աէօնէճէյիմ աբրաաա, նէ՞ կէօրէյիմ պէյէնիրսինիզ... պէնաէն պիր գաչ ատըմ ուզագտա Մ. Բօաէնի կէօրսիւմ քի պագչէնին քիւչիւք գարուաունա տօղրու իլէրիլէմէքտէ իսի... պէագէլլի հիչ քիմսէնին նագաբը աբգգամիընը ճէլպ իմժէքսիզին օրաաան չըգըպ կիտէպիլիր աէյու գանն իսիյօրաու։

Մայէօ. – (Նիյագքճարանէ պիր չէհրէ իլէ էլէրինի եէքսիկէրէ գալուչարըրարագ.) Իչիսիյօրմիսընըզ, մաւամնուագէլ... արիգզ չիւպհէյէ մահալ գալմաաը... պու պէտահէթէ գարշը աէօղիւմէ իսանանանըզ լագըմտըր։

Ա.արիէն. – (Տաիմա հալիմանէ օլան պագըչընաա պիրտէն պիրէ պիր ամէչի հիտաէթի բարլայարագ.) Մ. Բօաէ՛ն... բրէնաէս ար Ա.էն-Տիգիէնին իսանէպնաէ պուլընար՛ն... (Խաֆիֆճէ հէյէճանը պիր ատաա իլէ.) Տէվամ է՛թ, Ֆլօրին։

Ֆլօրին. – Մ. Բօաէնի կէօրիւր կէօրմէզ, տուրտըմ վէ աէրագատ կէրի կէրի կիտէրէք քէնարսինէ կէօրիւնմէքսիզին քէօչքէ վաարլ օլաաւմ, վէ չար չաբուզ սօղագ իմաքընաագի քիւչիւք հավլույէ կիրտիմ. պու բանճարլարը գարաալը պըրագտըմ. գարաունըն էօնիւնաէ պիր արագա տուրմըշ օլուագ, պէագէլլի Մ. Բօաէնին վիւրուտինէ պէբլէմէքտէ իսի. պիր իչի տագըդա սաներա Մ. Բօաէն մէղքիւր արագայա պինիպ, արագաճըյաաա «Պանչ սօղագը, 39 նիւմէրօլու իսանէ» տէյու էմր իյլէտի։

Ա.արիէն. – Տէմէք քի բրէնա ճալմանընըն իգամէթկճաճանա կիտիյօր։

Ֆլօրին. – Էվէթ, մաւամնուագէլ։

Ա.արիէն. – (Տիւչիւնէրէք.) Ֆիլհագըգա Մ. Բօաէն պու կիւն բրէնա ճալմալը կէօրմէյէ կիտէճէք իսի։

Ֆլօրին. – Էկէր Մ. Բօաէն սիզէ խըյանէթ իսիյօրաա բրէնա ճալմայա տաւսի խըյանէթ իտէճէյի չիւպհէսիզ սիր. հաթթա բրէնա սիզաէն տահա գիչտաէ գօլայլըգլա անընը բէնչէի խըյանէթինէ գուրսան կիտէպիլիր։

Ա.արիէն. – (Ա.յագա գալգարագ վէ չէհրէսի քէտէրամիզ պիր հիտաէթլէ պուրուչարագ.) Ա.էչագլը՛գ... ալչագլը՛գ... պէօյլէ պիր խըյանէթի թէսաւվուր օլունուր շէյ տէյիլ սիր... ա՛հ, արիգզ հիչ քիմսէյէ էմնինիի իմժէժէլի, հիչ քիմսէնին աէօղիւնէ ինանմամալը. հաթթա ինսան քէնարսինաէն պիրէ չիւպհէ իմժէյէ պաշլայօր...

Մայհէօ. – (Թիմբէյէրէք.) Օ՛հ, մաամուազէլ... պու բէք ուէհշէթլի շէյ միր, ուէյլ մի,

Ասրիէն. – Լաքին օ հալտէ պէնի վէ պանա թէալիւգի պուլունանլարը նէյէ՞ գուրթարսը, ապքայ տ'Էկրինեվի նէյէ՞ իմհամ իլլէտի. Ֆիլհագըգա պու քէյֆիյէթ ագլ էրմէյէճէք պիր մուամմա... պիր կիրատ սըր..., Օ՛հ, շիւպհէ նէ՛ ուէհշէթլի շէյ իմիշ,

Ֆլօրին. – (Ասրիէնէ մուշֆիգանէ վէ սաարգանէ պիր նազար ամֆֆ իտէրէք.) Պուրայա ամանէթիմնէ ֆիքրիմէ եէնի պիր թէատիր կէլտի. պու թէատիր սայէսինաէ պու իշի թահգիգ իտէպիլիրսինիզ, մաամուազէլ... լաքին զայագ իտէճէք պիր սանիյէմիզ պիլէ եօգ սըր...,

Ասրիէն. – (Ֆէմալը թէաճճիւպլէ Ֆլօրինէ պագաբագ.) Նէ՞ ուէմէք իսթիյօրսըն, գըզըմ,

Ֆլօրին. – Մ. Բօաէն բրէնա ճալմա իլէ պիրլիգտէ եալընըզ գալաճագ, ուէյլ մի,

Ասրիէն. – Էլպէ՛թթի,

Ֆլօրին. – Բրէնա՝ տաիմա Ֆիտան սօպասընա նազըր օլան քիշիք սալօնաա օմուրտըզը ճիհէթլէ, Մ. Բօաէնի ուէ օրատա գապու իտէճէյի շիւպհէսիզ միր,

Ասրիէն. – Էվվէթ, սօնրա՞,

Ֆլօրին. – Էմրինիզ վէճհ իւզրէ թէրթիպ իթմիրմիշ օլաըզըմ պու Ֆիտան սօպասընըն տար պիր սօգաղա նազըր քիշիք պիր գարուսը վար սըր. Իզթէ պաղչէպան իսանէնին օտալարընաան, սալօնլարընաան կէչմէմէք իչուն հէր սապահ պու գարուտան իչէրի կիրէր, վէ իշինի պիթիրտիքտէն սօնրա, նինէ պու գարուտան չըգըպ կիուէր, վէ ապշամա գառար ավտէթ իթմէզ...,

Ասրիէն. – (Կիթմիքճէ հայրէթի արթարագ վէ Ֆլօրինին եիւզիւնէ պագարագ.) Նիհայէթ նէ՞ ուէմէք իսթէյօրսըն, գըզըմ, Ֆիքրինէ նէ իսէ չարուգ աէօյլէ,

Ֆլօրին. – Սօպանըն Ֆիտանլարը էօյլէ պիր սուրէթ-

ուէ թէրթիպ իտիլմիշ միր իր, սալօնը սօպասան այրընան ճամ գարուսընըն բէրաէսի էնտիրիլմէմիշ օլաա պիլէ, Ինսան հիշ քիմսէյէ կէօրիւնմէքսիզին էրէյիճէ եագլաշագիլիր վէ սալօնաա ճէրէյան իտէն մուհամէրաթը տինլէմէյէ մուվաֆֆագ օլագիլիր..., Պէն ախիրէն սօպանընըն թէրթիպ վէ թանզիմինէ նազարէթի իթմէէք իւզրէ տաիմա մէզքիւր գարուտան կիրտիյիմ ճիհէթլէ, պիր անահթար պաղչէպանընէ, պիր անահթար տա պէնիմ եանընտաա վար ըտը, պու անահթարը հէնուզ պաղչէպանա թէալիմ իթմիշ օլմատըզընտան, պիր սահթ կէշմէզտէն էվվէլ Մ. Բօաէն հադգընտա պիր Ֆիքրի թամիմ հասըլ իտէպիլիրսինիզ, մաամուազէլ. զիրա էկէր Մ. Բօաէն բրէնաի ալտահթըյօրսա, սիզի տէ ալտահթըզընա զէրրէճճ չիւպհէ իտիլմէզ,

Ասրիէն. – Նէ՞ սէօյլէյօրսըն, գըզըմ,

Ֆլօրին. – Էկէր միւսահաէ իտէրսինիզ, չիմնի սիզին իլէ պիրլիգտէ գալգար օրսայա կիտէրիզ. տար սօգաղըն գարուսընա վասըլ օլտըգտան սօնրա, իհթիյաճտա տահա զիյատէ րիսայէթ իմհիզ օլմագ իւզրէ էվվէլսա պէն կիրէրիմ վէ Ֆրրսահթ պանա միւսահա կէօրինճէէք օլուրսա, ավտէթ իտէրիմ...,

Ասրիէն. – (Ֆլօրինին սէօզինիւ քէսէրէք, միմթէազիմանէ.) Ճասուսլըգ հա՛... պունը իսթիրրընտաան չըգար, Ֆլօրին...,

Ֆլօրին. – (Մահճուպանէ վէ միւքէտտէրանէ պիր չէհրէ իլէ կէօղէրինի էյէրէք.) Ամիվ իտէրսինիզ, մաամուազէլ, զինհինիզի իշղալ իտէն չիւպհէլէրի եա՛ թասուիգ վէ եա՛նսա մահվ իմհէէք իչուն եալընըզ պու թէատիր պիր պանա մուվաֆֆըգը մահտահաթ կէօրինտու,

Ասրիէն. – Խա՛յր, մուհամէրէյի խաֆիյէն կիտիպ տինլէյէճէք գատար պայագըլանմայը հիշ պիր վագիթ գապու իտէմէմ,

Մայհէօ. – (Պիր միւտաէթտէն պէրու միւլահազա-

քեարի պիր չէհրե իլէ տուրմադա իչէն պիրտէն պիրէ
սէօզէ գարըշարագ ։) Մատմուա՛զել , միւսաատէնիզ
մնագրուրէն պիր իրի սէօզ ատ պէնատէնիզ սէօյլէմէք իսթէ-
բիմ . . . Մատմուազել Ժիօրժինեն պու պագատ հադդը
վար ատը . վազբա պու թէատիր սիզճէ բէք գիւատ ա-
գընադըգ պիր շէյ իսէ ատ , իհմիմնալ քի Մ. Բօռէն հագ-
դընաա պիր ֆիլորի իմանի համար իմ մէք եալընըգ պու
թէատիր ապէօնատ միւյեսէր օյաճագ ատը . էվվէմ ,
վուդուաի աերէճէի պէտահէմատ ատը , վէ հըսուսիյաթը
գալմիմին հագիգի օյաըգընա գէրըճէ շիւպհէմ եօգ
ատը . լաքին է՛ն գիւատ սահին կէօրիւնէն ահվալ չօգ
քէրէ ալատարճը օյապիլիրդը , Մ. Բօռէնի է՛ն էվվել
պէն իմ համ իմ ատի . լաքին էկէր քէնատինի նահագդ նէ-
րէ իմ համ իմ միշ իսէմ , պունը միւատէմի էօմիւտմատ
ապա շայանը աֆիլ կէօրէմէմ . . . ։ Ճատուրգդ իմ մէք ,
պիր մուհամէրէյի ատրդէմէք ֆէնա պիր շէյ օյաըգընը
պէն ատ իմատից իտէրիմ . (Ֆէնատինին սատմա ճէպը ի-
տէրէք վէ սաիգատ հիճապա կէօդէրիմատ պիրիրքէն եաշ-
լարը գապմա չալըշարագ .) Լաքին մէսէլէ սիրի գուհատ-
մագատան իպարէմ օյաըգընատան , պու իմէատիր բէք մէշ-
բու՛ ատը , մատմուազել . գիրա էկէր պիր ֆէսատա ատա-
պը ատճանէքատ օյաըգը ահին իսէ , միւսմատգել բէք
ատհշէմլի ատը . . . էկէր իսթէբանիգ , պէն սիզին նէ-
րինիգատ կիտէրիմ , վէ . . . ։

Ասրիէն . – (Մայհէճինեն ատօգուրու քեսէրէք .) Իէ-
ճա իտէրիմ , պու պագատ ֆագրա պիր ատօդ ատօդդէմէյի-
նիգ , պիշարէ ատսմատ . . . պատա մուճիգի իսէճագէմ
վէ ատնատէմ կէօրիւնէն պէգդէ պիր շէյի մուհգա պէ-
նիմ մէնֆատմիմ իշուն տէրէօհատ իմ մէնիգ գամ ան
միւսատատ իտէմէմ . . . ։ (Ժիօրժինէ իմմատպէն .) Հայտի
կիմ ատ արագատի տէրհատ հագրըլտմատըրը Մ . ատ Պոն-
վիլատն բէճա էմ ։

Ժիօրժին մէսէրըմիմնի կիգդէմէյէրէք , վէ էլլէրինի պի-
րի պիրինէ գամու շարբարագ .

— Ո՛հ , մուվաֆֆագաթի խոհյօրսընըգ , էյլէ՞ մի . –
ատ ատ ։

Մէրգուժէնեն կէօդէրի մէսէրըմի եապյալը յա ատօ-
ատ ։

Ասրիէն հէյէճանդը պիր ատա իլէ .

—Էմմէմի , մուվաֆֆագաթի խոհյօրսըմ . ժառամքի պանա
գարշը պիր մուհարէպէ , չիտաէմի վէ գանդը պիր մուհա-
բէպէ իմ մէք իսթէնիլիյօր , պունա գարշը տաիսա հադդը
պուլընմալը յըմ . . . պունատան պաշգա , պու կիտի ահ-
վալատ իհմիյյաթա րիայէմի իմ մէք վէ նէֆսինի թէհլի-
քէատէն ատպընմուսագ էսէրի գաաֆի վէ պուտալըգդ ատա
օյունատ , Ժիվ հագըգա հաբէքէմի վագըտամ նէֆրէմի-
մի մուճիպ օյնագատա վէ նէֆսատէ կիսճ կիմ մէքատէ ատը ,
լաքին պէնիմ իշուն տաիսի պիր իշքընճէ ատ մէք օյան
չիւպհէյէրիմէ նիհայէմի վէրմէք վէ պէյրի ատ պէօյիւք պիր
ֆէնաալըղդըն էօնիւնիւ ալմագ իշուն պունատան պաշգա պիր
թէատիր կէօրէմէյէրիմ . Պունատան գամը նագար , Մ .
Բօռէնի իլէ բրէնա ճալմա ապատրնատա ճէրէյան իսէճէք
օյան մուհամէրէ՛ պիր իմագըմ մուհիմմ էօպապա մէջնի
պէնիմ իշուն իրի ճիհէմլէ գամի պիր շէյ օյաճագ ատը .
չունդի Մ . Բօռէնէ էՁիխլէ՛մի մի իմ մէք , նօգսա անա գա-
շը իպալէսի նագագիլ պիր ատամէ՛մի մի ագդատնագ յագըմ
կէյճէյի պու մուհամէրէնին նէմիթէէսինատ իմէպէյնեն
իսէճէք ատը . Հայտի՛ , չաբո՛ւդ օլ , Ժիօրժ՛ն , պանա պիր
մունիմօ , պիր ատ չագդա կէմիր . պատէհատ կիտիպ ա-
բագամի հագրըլտմատըրը Մ . ատ Պոնվիլատն բէճա էմ . . .
ատն ատ պիրիրքատ կէյէճէքտին . . . ։ (Մայհէյէ մուհմէ-
վէճճիհէն .) Սիդ ատ , ատվկիլի ատամքմ , պէնի պուբատա
պէգդէյինիդ , բէճա իտէրիմ ։

. . . . . .

Իշտու մեհեքէաէն եարքմ սասի սաղրա, Ասրի-
էնին արտասար՝ Գրանշ սոգոգրնասրի պագչէնին քիչիչ
գաբուար էանիւնաէ թէվագոգի լլէասի քի, գամէն օ-
գոյանէարմիգրին մեղուվու սիւր։

Ձէրբին ֆիտան սոգասրնա կիրտի վէ պիր միասաէթ
սաղրա ամահթէլ Ասրիէնէ։

— Բէբաէ գաբալը սրր, մնասնուագէլ Մ. Բաաէն
սահի չիմնի բրէնանին օմուրարդը սոգաղնա կիրտի. — ակսի։

Մասնուագէլ սը Գարասվիլ՝ քմնէաէն կէօրիւնմէ-
սրգին Բաաէն իլէ ձաղմա արտասրնաա ճէրէչյան խաէն ամ-
սաէքի մէնգարէաէ հագրը գուլրնալ։

8

ՄԷՓՈՒԳ

Մասնուագէլ սը Գարասվիլին ֆիտան սոգասրնա կիրմէսիանէն գիր գաշ սագրգա էմվէլ, Բաաէն՝ ձաբէնկանրն սէլայէթկիլէ բրէնա ձաղմանրն սասարնա կիրմիշ խար, լարին բրէնա էլան Գաղրճրնրն սէօգէրիննաէն հրաա իմանկի հէյէճանր չէսխարն թահմը թէէսերիննաէ գուլրնալրնաան, մէգնիմին մնասահէյթինի կէօրէմէմիշ խար։

Բաաէն, ձաղմանրն սիմնալրնաա մէնգուշ օյան սաա-
րը հէյէճան վէ թէգայիներտաէն բէք գիտաէ թէճաճնուգ
խաէրէք, Ֆաբէնկայա իմիթհամագրնասրնաէ գիր նագար
ամճի լլէասի, վէ Գաղրճը սահի գու կիգի սիւսէ ճէվագ
օլմազ իւգրէ, չահասէթ բարմաղրնը եիրէյի վէ ալնը

իւգրինէ գոյագոգան սանրա, բարմաղրէյա սա չրմինէ-
աէ եանմագոա օյան քէսկին ամէնչի կէօմէէրտի, գու-
բանթամիա իշարէթի՝ ձաղմանրն գաշը վէ եիրէյի ամէնչ
իմնաէ գուլրնալրնը իշնա իմմէքաէ խար։ Բաաէն գէօ-
գէլի գու իշարէթի անգամչ օլմալը քի, սոգոգն սաա-
գաղրնուա հրաա օյունմնուգաճագ աէրէճէաէ խանիֆի
գիր իմպէօսիմի խօշնաէամչէթի նիւմունայան օյաա, վէ գա-
աէհա Ֆաբէնկայա իմիթհագէն եիրքաէք գիր աէսա իլէ։

— Բրէնա իլէ եալրնըզ գուլնուգ իմիէրիմ... քէբ-
աէյի էնտիրմինիգ վէ մնհամրէմիգ քմնէ թ սահաֆրնուան
գամի օյունմնամնաընա սրգագամի իմնինիգ։ — ակսի։

Գաղրճը իմէվագա իաէրէք կիտիգ ճամլը գաբուն-
էան գուլը թահրիք լլէասի. գաունէն իւգրինէ բէբ-
աէ աշագրյա էնիգ, մէգրիբ ճամլը գաբա սահի սիմա-
րըն իշնէաէ կիրտի. գաաէհա Գաղրճը իմէրսար իմէվագա
իմմաէքաէն սանրա, սոգոգուան սրշարը չրգագ, Իշմէ մէր-
գումին սոգոգուան չրգմնասրնուան գիր սագ սանրա, մնաս-
գա սագրնուան գաղրճրնրն սէօգէրիննաէն հրաա
մնասահէյթինի գիր սագ սանրա, մնասնուագէլ սը Գարասվիլ իլէ ֆիտան սոգասրնա կիր-
սահէքի գիր չէհրէ իլէ Բաաէնէ սոգրա իւէրիւէյէ-
րէք, քէնահ մէգրէքէմնաէ իմիթհյարրար հագրնուա իս-

թիմալի ատէթատէն օլան թատիր իլէ. «Ա֊ֆիվ խաէրսինիզ, պապաճըղըմ...» ատէտի, վէ պատէհու եինէ ատլի֊դանլըլարըն իսթիյարլար հադդընտա քէմալը իհթիրամ֊լարընա ատլիլ օլմադ իւզրէ մէվճուտ օլան ատէթէ իմ֊թիսալէն, Բօռէնին էլինի թուխուպ էօքմէք իսթէտի իսէ տէ, ժէզիւիթ՝ պիր ատըմ դատար կէրի չէքիլէրէք վէ պու էսէրի իհթիրամը գապուլ իթմէյէրէք.

— Նէտէ՞ն տօլայը պէնատէն աֆիվ տիլէյօրսունուզ, ազիզիմ բրէնա, – տէտի։

Ձալմա. – Մալօնա կիրտիյինիզ զէման պէն տէրհահ խայալաթա տալմըշ, վէ պու սէպէպէ մէպնի սիզի իսթիգ֊պալէ չիմատ իտէմէմիշ օլաբզըմնան, թէքրար աֆիվընըզը տիլէրիմ, պապաճըղըմ։

Բօռէն. – Պէն տէ սիզի թէքրար աֆիվ իտէրիմ, ազի֊զիմ բրէնա. էկէր միւսաատէ իտէրսէնիզ, ապաճըզ դօ֊նուշալըմ. չու սէտիր իւզերինատէքի մէվզուինիզէ կէչիպ օ֊թուրընըզ, վէ էկէր իսթէյինիզ վար ըսա չուպուղընըզը տախի իչէպիլիրսինիզ։

Ձալմա, Բօռէնին տավէթինէ իճապէթ իտէճէք վէ միւթաալը վէճհ իւզրէ սէտիր իւզերինատէ եասլանաճագ եէրատէ, էյէ եէ֊չէ֊լէ էբբէյ֊ը թէսմիյէ իմտիյի ժէզիւիթին ըսբարաթընը անլէմէյէրէք պիր գօլմուգ սանատալիէսի իւզերինատէ օթուրատ։ Բօռէն պունը կէօրիւնճէ սախթէ պիր թէէսսիւֆլէ.

— Պու եօլտաքի մուամէլաթը նապիքտանէնիզ պէնի տաէթա մահզուն վէ մահճուպ իսիյօր, ազիզիմ բրէնա. սիզ պուրատա Հինտիսթանատաքի խանէնիզատէ պուլունը֊յօր կիպի սինիզ, վէ եախօտ էօյլէ տատ իթմէնիզի արզու իտէրիզ։

Ձալմա. – (Լաթիֆ վէ վագարլը պիր սէտատ իլէ՛.) Ձիլ հադըգտա պուրատա քէք չօգ չէյլէր վար ատըր քի, պանա մէմլէքէթիմի իսիթտար իսիյօր, Սիզին էսէրի լուքթֆընըզ՝

բէտէրիմիզէ մուախախարէն անըն եէրինի թուխմըշ օլան զա֊թը խաթըրըմա կէթիրիյօր։

Բրէնա ձալմա պու սէօզլէրիլէ մարէշալ Սիմոնը անլաթ֊մադ իսթիյօրտու քի, մէրգումըն Բարիսէ մուվասէլէթի օ֊վադթա գատար գաստէն քէնարսինատէն կիզլի սագլան֊մըշ ըտը։

Մէրգում՝ պիր տագըգաճըգ սիւքիւթատէն սօնրա, էլինի Բօռէնէ ուզաթարագ թէսլիմիյէթքեարանէ պիր թավը ըլա տէտի քի.

— Սիզի կէօրէրէք բէք գիյատէ մէտուտ վէ պահթիյար օլտըմ, պապաճըղըմ։

Բօտէն . – Սաատէթ վէ մէսէրբէթինիզին սէպէպինի անլարըմ, ազիզիմ բրէնս . պէն պու կիւն գաֆէսինիզին գաբուսընը աչմազա վէ սիզի մահպուսիյէթտէն դուրթարմազա կէլիյօրըմ . . . Մահզա սիզին մէնֆաաթընըզ իչուն պու ճիւզի վէ իխթիյարի մահպուսիյէթէ գամշանմանըզը բէճա իթմիչ իտիմ :

Ճալմա . – Եարըն տրչարը չըգապիլէճէ՞ք միյիմ :

Բօտէն . – Պու կիւն պիլէ չըգապիլիրսինիզ, ազիզիմ բրէնս :

կէնճ Հինտլի պիր տագըդաճըզ միւլահազատան ասնրա.

— Մաատամ քի պանա այիտ օլմայան պէօյլէ պիր սաբայտա իգամէթ իտիյօրըմ, էլպէթթէ պէնիմ տօսթլարըմ տա վար տըր :

Բօտէն . – Ֆիլ հագըդա սիզին տօսթլարընըզ, հէմ տէ բէք միւքէմմէլ տօսթլարընըզ վար տըր :

Պու սէօզլէր իւզէրինէ Ճալմանըն չէհրէսի պիր գաթ տահա քէսգի պէչաչէթ վէ լէթաֆէթ իյլէտի : Գալպինտէ մէրքիւզ օլան է՛ն նէճիպ տույդուլարըն ալայիմի խարիճիյէսի՝ պիրտէն պիրէ անըն նազարրուպա չէհրէսինտէ նագշ օլունտը . իրի գարա կէօզլէրի եաշ ըլա տօլտու , վէ եէնիտէն սիւքիւթ իթմէքտէն տնրա , այագա գալգըպ հէյէճանըը պիր սէտա իլէ .

— Կէլինիզ . – տէտի :

Բօտէն . – (Թէաճճիւպլէ .) Նէ՞ բէյէ , ազիզիմ բրէնս :

Ճալմա . – Տօսթլարըմա թէչէքքիւր իթմէյէ . . . իչթէ իչ կիւն պէքլէտիմ . . . արթըգ էլվէրիր :

Բօտէն . – Միւսաատէ իտինիզ, ազիզիմ բրէնս . . . միւսաատէ իտինիզ . . . պու պապտէ սիզէ սէօյլէյէճէք բէք չօգ չէյլէրիմ վար տըր . . . լութֆէն օթուրընըզ :

Ճալմա իթաաթքեարանէ պիր սուրէթտէ թէքրար գօլթուգ սանատալիէսինին իւզէրինտէ օթուրտը, Բօտէն սէօզլինէ տէվամ իլէ տէտի քի .

— Էվվէ՛թ . . . տօսթլարընըզ պուլընմասը բէք տօղրու տըր , եախօտ տահա տօղրուսը սիզին դէ տօսթընըզ վար տըր . սիւնեատա դէ է՜ տօսթ նատիր պուլունուր :

Ճալմա . – Է՜յ սի՛զ :

Բօտէն . – Օ տա տօղրու . . . տէմէք քի սիզին իչի տօսթընըզ վար տըր , ազիզիմ բրէնս . պիրի պէն . . . տիկէրի տէ թանըմատըղընըզ պիր զաթ . . . լաքին պու զաթ քէնտիսինի սիզէ թանըթմամագ արզուսընտա պուլունըյօր :

Ճալմա . – Նէ՞ իչուն :

Բօտէն . – (Ճզաճըզ թէչլաչ իլէ .) Նէ՞ իչուն մը . . . չունքի հագդընըզտա իպրագ իթտիյի ատարը տօսթանէտէն հրտա իթմէքտէ օլտըղը մահզուզիյէթին տէվամը՝ մահզա քէնտիսինի սիզէ թանըթմամասընա վապէսթէ տիր :

Ճալմա . – Բէք է՛յի , ֆագաթ պիր ինսան է՛յիլիք իթտիքտէն սօնրա քէնտիսինի նէ՞ իչուն սագլամալը :

Բօտէն . – Պագը քէրրե իթտիյի է՛յիլիյի սէթթր իտէպիլմէք իչուն , ազիզիմ բրէնս :

Ճալմա . – Լաքին պէն պու ատարը տօսթանէտէն իթթիֆատէ իտիյօրըմ . քէնտիսինի պէնտէն նէ՞ իչուն կիզլէ՛յօր :

կէնճ Հինտլինին եէքտիկէրինի միւթէագըպէն վարիտ օլան սիւալլէրի հէր նէ գատար Բօտէնի պագէն չաչըրթմագտա իտի իսէ տէ , մէրգում եինէ ճէվապէն .

— Սէօյլէտիմ ա՛ , էկէր մէճՀուլ տօսթընըզ թանըլաճագ օլուրսա , իսթիրահաթ վէ սատաէթի խալէլէդիր օլուր տէյու գօրգըյօր . . . :

Ճալմա . – Տօսթըմ սըֆաթըյլա թանըլաճագ օլուրսա , է՛յլէ՞ մի :

Բօտէն . – Է՛յլէ՛թ , ազիզիմ բրէնս :

Պու սէօզ իւզէրինէ Ճալմանըն գալպի ճէրիհատար օլարագ , եիւզինտէ մահզունիյէթի ալայիմի բէյտա օլ-

տու , պաշընը մաղրուբանէ պիր սուբէյէտէ հօգարը գալ-
տըրտը վէ միւթէազզիմանէ պիր սէտա իլէ .

— Մ'առամ քի պու տօսթըմ քէնտիսինի պէնտէն կիղ-
լէյօր , եա՛ անըն պէնտէն եա՛ պէնիմ օնտան ուֆանա-
ճագ պիր եէրիմիզ օլմալը . պէն եալընըզ տօսթլըղընա
չայէսթէ օլտըղըմ վէ եախօտ տօսթլըղընա չայէսթէմէ պու-
լընան առէմլէրին միւսաֆիրբէրվէրլիյինի գոպօլ խէպի-
լիրիմ . պինաէն ալէյհ՝ պու խանէյի թէրքէտէ չըղըպ կիս-
տէճէյիմ . պէնիմ արմըզ պուրատա իչիմ հօզ . – տէտի :

Պու սէօզլէրտէն սօնրա , էօյլէ պիր գաթի սուբէյէտէ
այաղա գալգտը քի , Բօտէն քուսուրայը չաչըրտարագ .

— Լաքին պէնի տինլէյինիզ , ադիդիմ բրէնա . . . մու-
սաատէնիզէ մաղրուբէն շունը սիզէ իխթար խոէրիմ քի ,
սիզ ինանըրմայաճագ տէրէճէտէ ամէչվիզաճ օլտըղընըզ-
տան , պիր չէյտէն բէք չաբուդ կիւճէնիյօրսունուզ . . . Հէր
նէ գատար սիզի սիզին կիւզէլ մէմլէքէթինիզի տահմա
հատ իթտիրմէք իւզրէ էլիմիզտէն կէլէնի տէրիճ իճ մէմ
խէք տէ , շուբհասընը պիլմէլիսինիզ քի պուրատը սիզին
մէմլէքէթինիզ տէվիլ տիր . պուրատա Ֆրանսատա , Ֆրան-
սատա , եանի Բարիստէ պուլունըյօրուզ . պու միւհահազա
սուբէյի հարէքէթինիզի ազաճըգ թատաիլ իթմէկի տիր ,
ադիդիմ բրէնա . իմտի , բէճա խաէրիմ , պէնի տինլէյինիզ .
– տէտի :

Ճալմա , ճէմիյէթի պէչէրիյէնին չէրայիթ վէ գավահ-
տինտէն հէր նէ՛ գատար քիւլիյէն պիհատպէր իտի իսէ տէ ,
միւքէմմէլ պիր ղէքեավէթէ վէ իսթիդատէի թատպիրա
մալիք օլտըղընտան , պիր չէյին մուվաֆըգը ագլ ու հիք-
մէթ օլտըղընը տէրք իտինճէ , տէրհալ սէօզէ եաճատ ը-
տը . իչթէ պու գապիլտէն օլարագ , Բօտէնին սէօզլէրին-
տէն քէնտիսինի տէրագատ թօբլատը , վէ գավի վէ ահ-
ճէնատ թատպիրա ատհատընըն հէման տահմա հաիզ օլտը-
լարը մատուտանէ պիր նէզաքէթէլէ .

ՅԱԼՄԱ

— Հագդընըզ վալ աբր, պապաճըղըմ, պուրատա քէնտի մէմլէքէթիմտէ տէյիլիմ... պուրատաբի ատէթլէր պիզիմ ատէթլէրե պէնզէմէզ... միւլահազա իթմէք լազըմ աբր. — տէտի։

Բօտէն՝ հէր նէ գատար նիհայէթի տէրէճէտէ գուրնաղ վէ մահիր իտի իսէ տէ, կէնճ Հինտիներին աթվարը վահիյանէսինտէն վէ նակէհանի էֆքեարընտան արա սըրա բուսուլայը չաշըրմագտա ըտը. իտուի մէրգումըն պիր գաչ տագըդա գատար միւլահազաքեարի պիր սուրէթտէ տուրտըղընը կէօրունճէ, թէճաճիւպտէ գալտը։ Ճալմա պիր միւտտէթի սօնրա, սաբինանէ վէ ֆագաթի գանսաթքեարանէ պիր թաւըր ըլա տէտի քի.

— Մէօղունիւզ իթաաթլա, պիր էյիճէ միւլահազա կէլէտիմ, պապաճըղըմ։

Բօտէն. — Բէք էյի, նէ՞ նէթիճէ հասըլ օլտու։

Ճալմա. — Շուրասընա գանկի օլտում քի, նամուսքեար պիր ատէմ իլէ տօսթլըղը պուլընան տիկէր պիր նամուսքեար ատէմ՝ տիւնեանընն հիչ պիր մէմլէքէթինտէ, հէր նէ՛ պէհանէ իլէ օղուրտա օլտուն, պու տօսթլըղընը կիղլէմէմէլի տիր։

Բօտէն, մուհավէրէնին ալտըղը բէնք վէ սուրէթտէն էնտիշէ իթմէյէ պաշլայարագ.

— Լաքին պու տօսթլըղը իղրար իթմէքտէ քէնտիսի իչուն պիր թէհլիքէ վար ըտա...։

Ճալմա թահգիրամիղ պիր հայրէթլէ ժէղիւիթին եիւղինէ պագտը, վէ ֆագաթի ճէվապ վէրմէտի։

Բօտէն. — (Աէօղինէ տէվամ իտէրէք.) Սիւքիւթինին սէպէպինի անլայօրըմ, ազիզիմ բրէնս. ճէտուր պիր ատէմ թէհլիքէտէն Ֆիլանտան գօրգմամտըը տըր տէյէճէքսինիղ, տէյիլ մի. բէք էյի. լաքին էկէր պու թէհլիքէ մահզա սիղի թէհտիտ իտիյօրտա, պու նամուսքեար ատէմ քէնտիսինի սիղէ թանըթմազ իտթէմէտիկինտէն տօ-

լայը մազուր վէ հաթթա մէտհ ու սէնայա շայան սայըլա-
մազ մը ։

Ճալմա . – Թէհլիքէ վուգուի հալինտէ քէնտիսինի ալ-
չագճասընը ինքեար իտէճէյիմի գըյաս իտէն պէօյլէ պիր
տօսթտան պէն հիչ պիր շէյ գապուլ իթմէմ. . . ։

Բօտէն . – Պէնի տինլէյինիզ, ապիզիմ բրէնս ։

Ճալմա . – Ալլահա բտմարլատըգ ։

Բօտէն . – Լաքին էյի տուշինտիւդ. . . ։

Ճալմա . – (Գրատ վէ ատէթա հիւքմտարանէ պիր
թաւը ըլա .) Պէն սէօյլէտիմ պիսթի . – տէյիպ , գաբուլա
տօղրու իլէրիյէմէյէ պաշլատը ։

Բօտէն՝ մէրգուման սահիհէն չըգըպ կիտէճէյինի վէ
պու հալտէ պիւթիւն թէհաւվուրաթ ընդն թար ու մար օ-
լաճաղընը միւլահազա իտիպ գօրգտըղընատան , սապրը ի-
քէնէրէք վէ բրէնսէ տօղրու գօշարատգ .

— Էյ պու տօսթ պիր գատըն ըտա . . . – տէյու հայ-
գըրտը ։

Բօտէնին պու սէօյլէրինի իշիտինճէ , կէնճ Հինտի
պիրտէն պիրէ տուրտը , վէ թիթրէյէրէք վէ չէհրէսի ա-
լա պօյանարատգ .

— Պիր գատը՞ն մը . . . պու տօսթ պիր գատը՞ն մը
տըր ։

Բօտէն . – Էվվէ՛լ , էկէր պիր գատըն օլտըղընը պիլ-
սէ իտինիզ , պու պապոէքի իհթիրազընդն սէպէպի նէ՛ օլ-
տըղընը վէ հագգընըզտա կէօսթէրմէք իտիէտիյի մուհապ-
պէթի տօսթանէյի նէ՛ իչուն կիպլի թաւթմազտա պուլըն-
տըղընը անլայտճա՞գ մը իտինիզ ։

Ճալմա . – (Լլէրինի վիւթէհայիրանէ եէքտիկէրինէ
գավուշտըրարատգ վէ տիլպէր չէհրէսինտէ թարիֆին նա-
գապիլ ատարը հայրէթ նիւմայան օլարատգ , թիթրէք պիր
սէտա իլէ .) Պիր գատըն հա՛ . . . պիր գատըն հա՛ . . . ատա-
պա պու գատըն Բարիսի՞ մի տիր . . . ։

Բօտէն . – Էվվէ՛լ , ապիզիմ բրէնս . մատամ քի պու
պըրը մէյտանա չըգարմազա պէնի մէճպուր իթթիհիդ ,
չուրասընը իզրար իտէրիմ քի պու գատըն հագիգի պիր
Բարիսլի . . . մի՛ հիթ էրէմ պիր գատըն վէ տահիպէի ֆագի-
լէթի պիր մահլուգ տը . . . Հաթթա սինինի տահի՝ իհթի-
բամաթ ընըզա լայըգ օլաճագ տէրէճէտտ տիր ։

Ճալմա . – (Խայալաթը լաթիֆէսի պիրտէն պիրէ մահվ
օլարագ .) Բէք իհթիյա՞ր մը տըր ։

Բօտէն . – (Իհթիհզազքէարի պիր թէպէսիւմլէ .) Պէն-
տէն պիր գաչ եաշ պէօյիւք տիւր ։

Պու սէօզիս միւնթէագըգ , Բօտէն՝ կէնճ Հինտլինէն կիւ-
լինճ պիր ինճիլալ վէ եահսօտ հիստէթտամիգ պիր խօշնուտ-
պըլըգ իպլուգ իտէճէյինէ պէքլէտի իսէ ատ , բրէնս հիչ
պիր հարէքէթի պուլմնատը ։ Մէրդուման սիմասընատա
պիր տագըդաճըգ բաղչամբչ օլան հէյէճանը աշըգանէ եէ-
րինէ իհթիրամքէտարանէ պիր տուշտու գամիմ օլարագ ,
քէմալը բիգ գաթթա Բօտէնին եիւգիւնէ պագտը վէ հէյէ-
ճանը պիր սէտա իլէ ։

— Տէմէք քի պու գատըն պէնիմ իշուն պիր վալիտէ
մէսապէսինտէ տիր , էօյլէ՞ մի . – տէտի ։

Կէնճ Հինտլինէն պու « վալիտէ » քելիմէսինի նէ՛ տէ-
բէճէ տինտարանէ , մահզունանէ վէ մուշֆիգանէ պիր չէվգ
իլէ թէլաֆֆուզ իթմիչ օլտըղընը թարիֆ իթմէք գապիլ
օլամազ ։

Բօտէն . – Իէք էյի սէօյլէտինիզ , ապիզիմ բրէնս . պու-
միւհթէրէմ գատըն զաթթէն սիզէ վալիտէ օլմազ ի տ-
թիյօր . . . լաքին հագգընըզտա տէրքեար օլան մուհապ-
պէթիյօր . . . Եալընըզ պէթինին սէպէպինի սիզէ պէյան իտէմէմ . . . , Եալընըզ
չունը սէօյլէյէպիլիրիմ քի անըն պու մուհապպէթի խա-
լինանէ օլարտը կիպի , սէպէպի տէ նամուսքեարանէ
տիր . պունըն հիքմէթինի սիզէ սէօյլէմէքտէն իթթինքեաֆ
խիշիմ՝ պիզտէ , կէնճ օլսուն իհթիյար օլսուն ալէյ ու-

մուտ գատընկալքըն էսրարը մուգատուէս օլտըղընաան նա-
չի տիր ։

Ճալմա . – Օրասը տօղրու տըր , վէ անըն տըրրը պէ-
նիմ իչուն տահմա մուգատուէս գալաճագ տըր ։ Ճէնապը
Հագգը կէօրմէքսիզին սէվմիյիմիզ կիպի , պէն ոէ պու
գատընը կէօրմէքսիզին քէմալը հիւրմէթլէ սէվէճէյիմ . . . ։

Բօռէն . – Շիմտի , ազիզիմ բրէնա , միւսաատէ իսի-
նիզ ոէ վալիտէնիզ հիւքմիւնոէ պուլընան տօսթընը-
զըն էֆքեարը նէոէ՛ն իպարէթի օլտըղընը սիզէ արզ իսէ-
յիմ՝ Ի՛կէր իսթէրսէնիզ , պու իսանէ տահմա սիզին նէոէ
Թասարրուֆընըզտա գալաճագ , վէ ֆրանսըզ խըտմէթ-
քեարլարը , պիր արապա վէ պարկիրլէր Թահթը էմրիւ-
նիզոէ պուլունաճագ տըր . խանէնիզին մէսաըրֆը տա
տէրէօհոէ իսթիյէճէք տիր ։ Գունլարտան պաշգա , պիր
հիւքմոարզատ հիւքմոարլարտա եադըշաճագ սուրէթոէ
եաշամադա մէէլուֆ օլտըղընաան , եանընտաքի օտատա
պէշ եիւզ լուի ալթունընը հալի քիչիւք պիր գաաա պը-
րագմըշըմ տըր . հէր այ սիզէ պու գատարճըզ պիր մէպ-
լաղ վէրիլէճէք տիր . էկէր պու մէպլաղ սիզին ճէպ խարճ-
լըղընըզտա քիֆայէթի իթմէյէճէք օլուրսա , պանա խապէր
վէրինիզ . պու մըդտար Թէղեիա օլունաճագ տըր . . . ։

Ճալմա խօշնուտսըզլըղընը մուվին պիր հարէքէթի իճրա
իլէոտի իսէ տէ , Բօռէն պունըն ֆարգընա վարարագ իլա-
վէի մէգալ իլէ տէտի քի .

— Ճուրսաընը տահի արզ իթմէք իսթէրիմ քի , պու
գարարտան տօլայը գալպը նադիքտանէնիզ տալա ինճին-
մէմէլի տիր , ազիզիմ բրէնա . դիրա էվվէլէն՝ պիր վալիտէ
Թարաֆընտան վէրիլէն հէր շէյ տահմա գադրւ օլունա-
պիլիր . սանկիյէն՝ պունտան Թագրիպէն իւչ այ սօնրա պէօ-
յիւք պիր միրատա նահլ օլաճաղընըզտան էկէր չիմտի
տէրէօհոէ իթտիյինիզ պու պօրճը հէր հալտէ էօտէմէք
իսթէյէճէք օլուրսանըզ , մըդտարը անճագ տէօրթ պէշ

պին լուիյէ պալիդ օլաճագ օլան պու մէպլաղը Թէէտիյէ
իտէպիլիրսինիզ . պինաէն ալէյհ՝ բարայը էսիրկէմէյէրէք ,
պիլ՝ ճիւմլէ հուզուրզաթընըզը իճրա իսինիզ . զիրա Ալէյհ-
նոզը Բէոէէ լագապընը ալմըշ օլան պիր հիւքմոարընն
մահուումը նա՛սըլ կէօրիւնմէյէ լայըգ իսէ , վալիտէնիզ
հիւքմիւնոէ պուլընան տօսթընըզ տահի սիզին Բարիսին
քիպար ալէմինոէ էօյլէ կէօրիւնմէնիզի արզու իթմէքտոէ
տիր ։ Իմտի , Թէքրար բէճա իտէրիմ՝ ազիզիմ բրէնա ,
էօյլէ ոահաթէ ճէնապ տուլդուրարընա ալտանմայընըզ . . .
էկէր պու մէպլաղ ճէպ խարճլըղընըզա եէթիշմէյէճէք
օլուրսա . . . ։

Ճալմա . – Տահա զիյատէ իսթէյէճէյիմ . . . վալիտէ-
մին հագգը վար տըր . . . պիր հիւքմոարզատ՝ հիւքմոար-
լարա եադըշաճագ սուրէթոէ եաշամալը տըր ։

Կէնճ Հինտի պու շաշաալը Թէքլիֆլէրտէն էտնա մէր-
Թէպ Թէռաճճիւպ իթմէքսիզին քէմալը սաֆվէթի գալպլէ
պու ճէվապը վէրմիշ իտի քի , պու տա Թռալիի պիր շէյ
իտի . զիրա քէնտիսինէ կէօսթէրիլէն հիւնիւ գադրւլէյէ-
Թի քէնտիսի կէօսթէրսէ իտի , պաշգա տիւրլիւ հարէքէթ
իթմէզ իտի . Չունքի Հինտ բրէնալէրինին սաղթանաթ վէ
տէպտէպէսի վէ շաշաալը միւսաֆիրբէրվէրլիյի հէր քէսճէ
մալիւմ պիր քէյֆիյէթ տիր ։

Ճալմա՝ պիր գատընըն քէնտիսինի պիր մուհապէթի
մատէրանէ իլէ սէվմէքտոէ օլտըղընը տուլընճա , հէմ հէ-
յէճանը գալպէ տիւշար օլմըշ վէ հէմտոէ պիր շիւքրանի-
յէթի ազիմէ հըսս իթմէյէ պաշլամըշ ըտը ։ Մէրգումէ-
նին քէնտիսինի իհանէթա իթմէքտոէ օլտըղը շաշաա վէ սալ-
թանաթա կէլինճէ , Ճալմա պունլարը պիլա Թէռաճճիւպ
վէ պիլա էնտիշէ գադրւլ իթմէքտոէ իտի ։

Կէնճ Հինտիյինին պէօյլէ չար չաքուգ Թէօիմ օլմասը
Բօռէնին բէքտոէ իշինէ կէլմէտի . զիրա մէրգում՝ անը
գանտըրմագ վէ քէնտի Թէքլիֆլէրինի գադրւլ իթտիրմէք

իշուն պիր թաղըմ կիւզէլ իսպաթլար հազըրլամըշ ըտը։ Մա մաֆիհ սէօզիւնէ շու հօլտա տէվամ իլլէտի։

—Իչմէ պու խուսուս գարարլաշար, ազիզիմ բրէնս. չիմտի սիզին ալունեայը կէօրմէնիզ վէ ֆագաթ տէտիւիմիզ կիպի էվվէլա էն միւնթէհապ գարուարնտան կիրմէնիզ լազըմ ատը. իմտի, վալիտէնիզ հիւքմիւնտէ պուլունան գատընըն տօսթլարընտան Մ. գոնթ տը Մոնպրոն՝ թէճրիւպէքեար պիր իսթիյար օլտըգտան պաշգա, էն եիւքսէք ճէմիյէթլէրլէ տէ իւնթիսապը պուլունտըրընտան, սիզի Բարիսին էն քիպար ֆամիլեասըրընա թաղտիմ իտէճէք սիր։

Ճալմա. – Լաքին սիզ նէ՞ իչուն թաղտիմ իմմէյօրսընըզ, պապաճըղըմ։

Ռօտէն... – Հէլէ պիր տէֆա գըյաֆէթիմէ պագընըզ, ազիզիմ բրէնս... պէնիմ եարաճաղըմ չէ՞յ մի օ...։ Խա՛յր, խա՛յր, պէն եալընըզճա վէ մագպուտ պիր էօմր կէչիրմէյէ ալըշմըշըմ ատը։ (Պունտան սօնրա սէօյլէյէճէյի սէօզլէրտէն կէնճ բրէնսի պիր նէվ թէճրիւպէյէ տիւշար իմմէտ իսթէյօրմըշ կիպի անըն իւզէրինէ քէսիլին, մուտագգիգանէ վէ թէճէսսիւսքեարանէ պիր նագար ամֆ իտէրէք, պիր միւտաէխմ սիւքիւթմէն սօնրա.) Պունտան պաշգա, Մ. տը Մոնպրոն՝ սիզի թաղտիմ իտէճէյի ֆամիլեալար արատընտա ալէյհինիզտէ գուրուլապիլէճէք տուզագլար հագգընտա սիզին էֆքեարընըզը պէնտէն տահա էյի թէնվիր իտէպիլիր. վիրա սիզին սատըգ տօսթլարընըզ պուլունտըզը կիպի, ազըզն տիւշմէնլէրինիզ տէ վար տը. պունլար ալչագ մահլուգլար տըր քի, էմնիյէթինիզի տուր իսթիմալ իմտիհան պաշգա, սիզի տէ իսթիհզայա ալտըլար։ Հէմ պունլարըն խայրնըզգըլարընա միւտավի տէրճէտէ իգմիտարլարը տա պուլունտըզընտան, անլէրլէ րու պէ րու ուղրաշաճագ եէրտէ քէնտիլէրինտէն տահմա իճմինապ իմմէք տահա գիչտէ մուվաֆըգըզ գահտէի իմմիյահթքեարի օլուր։

Ճալմա տիւշմէնլէրի պուլունտըզընը, վէ անլէրտէն իճմինապ իմմէք ըաղըմ կէլտիյինի իշիտինճէ, պիւթիւն վիւճուտիլէ թիմիրէմէյէ պաշլայըպ, լէհճէսինի տէ մօրընը պիր սօղլունլուգ դարըատը. կէօզլէրի միւթատընտան գիչտէ աչըլարագ վէ պէպէյինին էթրաֆընտա պէյազընը պիր տահիթ բէյտա օլարագ, գըղըլճըմըր սաչմաղա պաշլատը. ատարը հագարէթ վէ ատավէթ վէ սէվտահ իւնթիգամ հիչ պիր իւնտա չէհրէսինտէ պէօյլէ տէհչէթլի պիր սուրէթտէ մէչհուտ օլմամըշ տըր տէնիլէպիլիր։ Գան կիպի գըպ գըրմըզը օլան իսթ տուտաղ՝ պէյազ վէ սըգ տիչէրինի մէյտանա գօյաճագ տէրէճէտէ տրչարյա տէօնմիւշ օլմաղլա թիր թիր թիթրէմէքտէ վէ խըլըգէթէն բէք կիւզել օլան սիմտըրնա օ գատար ճանվէրտանէ պիր վահիյիք թաղըը վէրմէքտէ խոր քի, Ռօտէն գօլթուգ սանտալիէսինտէն այագա գալդարագ։

— Նէնի՞զ վար... ազիզիմ բրէնս... պէնի գօրդուրյօրսընըզ։ – տէյու։

Ճալմա ճէվապ վէրմէտի։ Սանտալիէսի իւզէրինտէ նըսգէն էյիլմիշ վէ էլլէրինի քէմալը հիտատէթինտէն պիւդիպ պիրի պիրի իւզէրինէ գօյմըշ օլարգընտան, զանն իտէրսին քի հիտատէթ ու զազապլընըն չիտատէթինէ գարըլմամագ իչուն սանտալիէսինին գօլլարընտան պիրինէ եարըմըշ ըտը։ Պու սրատա նարկիլէսինին մարգըճընըն քէհրուպա աղըզլըգը թէճատիւֆէն եէրէ տիւշմէպ այագլարը ալմընա եուվարլանտը։ կէնճ Հինտլինին սինիրլէրինին կէրիլմէտի օ գատար չիտատէթլի վէ քէնտիսի իսէ կէնճլիյինէ վէ նագիքտանէ կէօրիւնիւշինէ րագմէն օ տէրճէ գուվվէթլի իտի քի, պիր հարէքէթլէ օ սէրթ քէհրուպա աղըզլըգը թուղ կիպի տապրիտը։ Ռօտէն պունտան պիր գամ տահա տիւշարը տէհչէթ օլարագ։

— Լաքին, Ալլահ աշգընա օլսուն, նէնի՞զ վար, ազիզիմ բրէնս, նէ՞ օլույօրսընըզ։ – տէյու սօրտու։

Ճալմա՝ կէօղլէրի թէհտիտամիզ վէ աթէչին պիր շաշաա իլէ բարլայարագ .

— Իչթէ պէն ալչագ ափուշմէնլէրիմի պէօյլէ էղէրիմ. – տէտի :

Պատէհու , պու սէօղլէր հիտատէթ ու ղազապլընը պիր գաթ տահա թահրիք իլէմիշ կիպի սանտալիէսինատէն ֆըրլանըպ գալդը , վէ կէօղլէրինի վահչիյանէ աչմըշ օլտըղը հալտէ , էթրաֆըննտա պիր սիլահ արաշտըրըյօրմըշ կիպի պիր գաչ սանիյէ գատար սալօնըն հէր թարաֆընը տէօնիւպ տօլաշտը . արա սրրա պօղուդ պիր նիտա սալը վէրմէքտէ օլուպ , պիւդիւլմիւշ էլլէրինի ադզընա կէօթիւրէրէք պունը մէն՝ իթմէյէ չալըշմագտա , վէ չէնէ քէմիքլէրի սինիրլի սաէմլէրէ մախսուս պիր սուրէթտէ թիթրէմէքտէ իտի : Նիհայէթ մէրգումըն չու հալի՝ գանա սուսամըշ պիր ճանվէրին հիտատէթ վէ վահչէթինէ պէնզէմէքտէ իտի : Կէնճ Հինալի պու հալինտէ ֆէվգ էլ ատէ վէ գագաթի վահչիյանէ պիր կիւզէլլիք քէսպ իլէմիշ իտի : Հիտատէթի խունրիզանէ վէ ճէսարէթի քէօրանէյէ տէլալէթ իտէն պու հրսախյաթը թաապիյէ՝ խայրնլըգ վէ ալչագլըգա գարշը տէրքեար օլան նէֆրէթ վէ ատավէթի սախգասըյա պու տէրէճէ թահրիք իտիլմիշ օլտըղը հալտէ , մուհարէպէտէ վէ եախօտ մուհարէպէտէն տահա գիյատէ գանլը օլան պէօյիւք Հինտ ավճըլըգլարընտա զուհուրա կէլէճէք օլուրտա , ճալմայը հագիգի պիր գահրաման հալինէ կէթիրէճէյի չիւպհէսիզ իտի :

Բօտէն՝ կէնճ Հինալիտէքի հրսախյաթըն չիտատէթի ֆէվգ էլ ատէօնէն պէօյիւք պիր մէսէրրէթլէ թէմսաշա իթմէքտէ , գիրա հրսախյաթը մէգքիւրէնին լագըմ օլտըղը վագիթ տէհչէթլի պիր սուրէթտէ աթէշ ալտըղընը կէօրմէքտէ իտի :

Նահէհան պու ֆուրթունա սիւրիւնէթեապ օլտըղընտան , ժէգիւթի պէօյիւք պիր թէաճճիւպ տիւշար օլտու :

ճալմա ազաճըգ միւլահազասը սայէսինտէ պու հիտատէթ ու ղազապլընըն պիհուտէ պիր չէյ օլտըղընը տէրք իթմիշ օլմազլա , հիտատէթինի հէմման պիրտէն պիրէ թէսքին իլէտի , վէ պու չօճուգճա հարէքէթինտէն տօլայը մահճուպ օլարագ եէրէ պագմազա պաշլատը . չէհրէսի տօղուն վէ մահզուն պիր հալ քէսպ իլէտի . պատէհու , պիր ազ էվվէլ տիւշար օլտըղը հիտատէթ վէ չիտատէթտէն պիր գաթ տահա տէհչէթլի օլան պարիտանէ պիր սիւքիւնէթլէ տէտի քի .

— Պապաճըղըմ , պէնի պու կիւն տիւշմէնլէրիմին գարշընա կէօթիւրէճէքսինիզ :

Բօտէն . – Նէ՞ իչուն , ազիզիմ բրէնս , պու թէքլիֆի նէ՞ մագսատա մէպնի իտիյօրսընըզ . . . նէ՞ իսթէրսինիզ :

Ճալմա . – Պու ալչագլարը էօլտիւրմէք իսթէրիմ . . . :

Բօտէն . – Էօլտիւրմէ՞ք մի . . . լաքին սէօյլէտիյինիզի ասլա միւլահազա իթմէյօրսընըզ :

Ճալմա . – Ֆարէնկանըն պանա կարտըմ իտէճէյինտէն էմին իմ :

Բօտէն . – Թէքրար իտէրիմ , ազիզիմ բրէնս , տիւշիւնիւնիզ , պուրատա Գանգէս նէհրի քէնարընտա տէյիլ սինիզ քի , ավճըլըգտա գալըանը էօլտիւրմէք գապիլ օլտըղը կիպի տիւշմէնի տէ վուրուպ թէլէֆ իթմէք միւմքին օլսուն :

Ճալմա . – (Գանտաթ վէ սիւքիւնէթլէ .) Էվվէլթ , եիկիթ պիր տիւշմէն իլէ տէօյիւշիւրլէը , ֆագաթ պիր խայրնը քէօքէք կիպի կէպէրթիրլէր :

Բօտէն . – (Վագուրանէ պիր թաւր ըլա .) Ա՜հ , ազիզիմ բրէնս . . . քէտերինիզ Ալէքսանդրէ Բիւրէյ նամընը ալտըմըզ օլտըղը հալտէ , ալչագ վէ խայրն մախլուգլարը վուրմագտան նէ՞ լէզզէթ ալապիլիր սինիզ :

Ճալմա . – Թէհլիքէլի օլան չէյլէրի օրթաատան գալտըմագ մուգաատէս պիր վազիֆէ տիր :

Բօաէն . – Տէմէք քի ինթիգամ ալմագ ազմինտէ պու-լունըյօր սընըզ, էօյլէ՞ մի :

Ճալմա . – (Միւքէտտէրանէ պիր դուրուր իլէ .) Պէն եըլանտան ինթիգամ ալմամ . . . այաղըմըն ալթընտա է-ղեր մահվ իտէրիմ :

Բօաէն . – Լաքին , ազիզիմ բրէնս , պուրատա պու սուրէթլէ տիւշմէնլէրինտէն գուրթուլմազլար . էկէր պիր շիքեայէթլերի վար ըսա . . . :

Ճալմա . – (Բօաէնին սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Շիքեայէթ գատընըլարա վէ չօճուգլարա մահսուս տըր . երքէքլեր վու-րուպ էօլտիւրիւլըլեր :

Բօաէն . – Պու տա Գանդէս նէհրի քէնարընտա վուգու պուլապիլիր . պուրատա օլամազ , պուրատա ճէմիյէթի պէ-շերիյէ տավանըզը էլէ ալըր , թէտգիգ վէ մուհաքէմէ իտեր վէ էկէր մուվաֆըգըզ մահալհաթ կէօրէճէք օլուր-սա , ճէզայա չարբար . . . :

Ճալմա . – Պանա իրսա իտիլէն զարարըն հաքիմի տէ , ճէլլատը տա պէն իմ . . . :

Բօաէն . – Լութֆէն պէնի տինլէյինիզ , ազիզիմ բըր-բէնս . սիզ տիւշմէնլէրինիզին խայրնանէ տուզագլարըն-տան գուրթըլտընըզ , տէյի՞լ մի . բէք է յի . Ֆարզ իտինիզ քի պու խուսուս՝ հագգընըզտա պիր մուհափէզէթի մա-տէրանէսի պուլընան օ միւհթէրէմ գատընըն ֆէտաքեար-լըզը սայէսինտէ հասըլ օլմըշ սըր . չիմտի սիզի տիւշմէն-լէրինիզ եէտինտէն գուրթարմըշ օլան պու գատըն՝ անլէր իչուն աֆվընըզը տիլէյէճէք օլուրսա նէ՞ եաբար ըսը-նըզ :

Հինտլի պաշընը է յիպ , պիր գաչ տագըգա ճէվապ վէրմէքսիզին տուրատու : Բօաէն իսէ անըն պու թէրէտտու-տինտէն իսթիֆատէ իտէրէք տէտի քի .

— Տիւշմէնլէրինիզի թանըմագտա օլտըղըմը սիզէ սէօյլէյէպիլիր իտի՞մ , ազիզիմ բրէնս . լաքին տէհշէթլի պիր

պասիրէթսիզլիք էյդա իտէրսինիզ գօրդուսըյլա , անլէրին իսմինէ՛ օլսըղընը միւէպպէտէն սէօյլէմէյէճէյիմ՝ Լաքին , խա՛յր , խա՛յր , եէմին իտէրիմ քի էկէր սիզի էվլատը կի-պի սէվէն օ միւհթէրէմ գատըն՝ պու իսմլէրի սիզէ սէօյլէ-մէմի միւնասիպ վէ ֆահտէլի կէօրէճէք օլուրսա , օ վագիթ սէօյլէրիմ . լաքին մէրգումէ պէօյլէ պիր գարար վէրմէ-տիքճէ , պէն տէ սիւքիւթ իտէճէյիմ :

Ճալմա մահզունանէ վէ ֆագաթ ղազուպանէ պիր թավը ըլա Բօաէնին եիւզիւնէ պագտը : Պու սըրատա Ֆա-րըզնակա սալճնա կիրիպ Բօաէնէ տէտի քի .

— Հէրիֆին պիրի խանէնիզէ պիր մէքթուպ կէօթիւր-միշ . . . սիզին պուրատա պուլընտըղընըզը խանէնիզտէն խապէր վէրմիշլեր . . . հէրիֆ տէ գալգմըշ պուրայա կէլ-միշ . . . նէ՞ տէրսինիզ . . . մէքթուպը գապուշ իթմէք լա-զըմ մը . հէրիֆ պունը աբբայ տ՛էկրինեի թարաֆընտան կէթիրմիշ օլտըղընը սէօյլէ յօր :

Բօաէն . – Էկէր բրէնս միւսաատէ իտէրսէ , մէքթու-պը պրպ պուրայա կէթիր :

Ճալմա պաշըյլա պիր թաստիգ իշարէթի վէրտի , վէ Ֆարէնկա տըշարը չըգտը :

Բօաէն . – Ա՜ֆվ իտէրսինիզ , ազիզիմ բրէնս , պու սա-պահ զայէֆի էհէմմիյէթլի պիր մէքթուպա պէքլէյօրսու-մ . ֆագաթ անըն կէճիքտիյինի կէօրիւպ սիզի կէօրմէքտէն կէրի գալմագ տա իսթէմէտիյիմտէն , մէքթուպը պուրայա կէօնտէրմէլէրինի եվտէ թէնպիհ իյլէտիմ :

Ֆարէնկա պիր գաչ տագըգա սօնրա էլինտէ պիր մէք-թուպ օլտըղը հալտէ սվտէթի իյլէտի վէ պու մէքթուպը Բօաէնէ վէրտիքտէն սօնրա , տըշարը չըգտը :

9

ԱՏՐԻՆ ԻԼԷ ՃԱԼՄԱ

Ֆարէննկա սալօնտան տրշաղը չըգընճա, Բօտէն՝ պիր էվվէլ աբբայ տ'Ինկրինեէինին մէքթուպընը թուրթտու, վէ տիկէր էվվէլա տէ էվվէլա ըրտէնկօթքընըն հան ճէպինտէ, պատէհու արգա ճէպինտէ վէ էն սօնրա տա բանթալօնընըն ճէպինտէ պիր շէյ արաշտըրտը. լաքին մաթլուպ օլան շէյի պուլամայընճա մէքթուպը մէզքիւրը սիյահ բանթալօնընըն աշընմըշ տիզի իւզէրինէ գօյտու վէ պատէհու հէր թարաֆընը իւրի էվվէլ միւթէահիֆանէ վէ էնտիշէլի պիր սուրէթտէ ճօգլամադա պաշլատը:

Սօն տէրէճէ սատէտիլանէ վէ խալճանէ պիր թամր ըլա իճրա օլունան պու բանթօժիմա օյունընը միւթէադըզ, Բօտէն էսէֆէնկիզ պիր չէհրէ լէյ.

— Ա՜հ, եա՛ Բաապի, պու նէ՛ ֆէլաքէթ. – տէյու նիտա էյլէտի:

Ճալմա պու սէօզիւ էշիտինճէ պիր գաչ տագըգաատան պէրու տալմըշ օլտըղը մահզունանէ սիւքիւթտէն սըյրըլարագ.

— նէ՛ վար, նէ՛ օլմըշ, պապաճըղըմ. – տէյու սօրտը:

Բօտէն. – Էյվա՜հ, աղիզիմ բրէնս, վուգու պուլան ֆէլաքէթի պայագը վէ բէնք ճիւզի պիր շէյ էսէ տէ, պէնիմ իչուն սօն տէրէճէ մուհիմմ վէ էսէֆէ շայան տըր... կէօզլիւյիւմիւ եա՛ ալմայա ունումթմըշըմ վէ եա՛խօտ պիր եէրտէ զահմ իթմիշիմ տիր. չիմտի պու եարըմ ըշըգուը սալօնտա վէ խուսուսի յա չալըշմագտան վէ իհթիյարլըգտան բէնք զիյատէ պօղուլմըշ օլան պու կէօզլէր

իլէ պու մէքթուպը նամըլ օգումալը. պարը բէք էհէմմիյէթլի պիր շէյ տէ օլմատա. պէնտէն չար չաբուգ սատէ վէ գաթի պիր ճէվապ իսթէնիլիյօր. եա՛ էվվէթ, եա՛խօտ եօգ ճէվապը վէրիլէճէք տիր... վագթ տա միւթահճէլ... կէօրիւյօր մըսընըզ պէյայը... (Ճալմանըն եիւզիւնէ պագմայարագ վէ ֆագաթ սէօյլէյէճէյի սէօզլէրի մէրգումըն իշիտէճէյի տէրէճէտէ չիատէթլէ թէլաֆիւզ իտէրէք.) Պիրի պուընը պէնիմ իչուն լութֆէն օգուչաճագ օլտուբտա... լաքին խա՛յր, խա՛յր... հէչ քիմսէ...

Ճալմա. – (Մուշֆիգանէ պիր սուրէթտէ Բօտէնին սէօզիւնիւ քէսէրէք.) Պագսանըզ ա՛, պապաճըղըմ, միւսաատէ իտէբսէնիզ, պէն մէքթուպընըզը օգուրըմ, վէ օգուբգտան սօնրա տա միւհիմ էվվէլյաթլընը քեամիլէն ունուտըրըմ:

Բօտէն. – (Կիւյա Հինալինէն թէէքլիֆի քէնտիսինէ հէմ զարիպ վէ հէմտէ թէհլիքէլի կէօրիւնիւյօրմըշ կիպի.) Սի՞ղ մի... միւմքի՞ն մի տիր, ազիզիմ բրէնս... սիղ պու մէքթուպը օգույասընըզ հա՛...

Ճալմա. – (Լաթիֆանէ պիր սուրէթտէ.) Օ հալտէ պու թալէպիմտէն տօլայը աֆվընըզը տիլէրիմ:

Բօտէն՝ պիր տագըգաճըզ միւհահազատան սօնրա, քէնտի քէնտինէ սէօյլէնիրճէսինէ. «Լաքին նէ՞ պէյիսվար, նէ՞ իչուն անա օգուրթմայալըմ» տէտի, վէ պատէհու Ճալմայա խիթապէն.

— Լաքին սիղ սահիհէն պու մէքթուպը օգույաճա՞ղ մը սընըզ, ազիզիմ բրէնս. տօղրուսը սիղէ պէօյլէ պիր թէքլիֆտէ պուլունմադա հիչ պիր վագթ ճէսարէթի իտէմէզ խտիմ. – տէյիպ, մէքթուպը Ճալմայա ուզաթտը. Ճալմա իսէ եիւքսէք պիր սէտա իլէ պունը օգումադա պաշլատը քի, միւհթէվիյաթը պէր վէճհի աթթ իտի.

«Պու սապահ Սէն-Տիզիէ գօնտալընա վուգուը զիյա-

ըէթինիզ՝ ալտըղըմ մալիւմաթա նազարէն, թարաֆընըզտան եէնի պիր հարէքէթի թէճավուզքեարանէ օլմազ իւզրէ թէլագգը օլունմազ լազըմ կէլիր։

« Սիզէ իշար օլունան ասընընճը թէքլիֆ չունտան իպարէթ տիր. տիւնքի կիւն Գլովիս ասգաղընա կէլէրէք սիզէ արզ իթտիյիմ թէքլիֆ կիպի, պէլքի պու տա սէմէրէսիզ գալաճագ տըր։

« Ո ուզուն վէ զահմէթլի միւլագաթտան ասնրա, ասն ճէվապըմը սիզէ թահրիրէն պիլտիրէճէյիմի վատ իթմիշ իտիմ. իչթէ վատըմտա սէպաթ իտիյօրըմ. ասընընճը թէքլիֆիմ չու տըր։

« Լաքին էվվէլա սիզէ պիր իհթարտա պուլունայըմ. քէնտինիզի սագընընըզ... Էկէր թարաֆէյն միւտավի օլմայան պու միւճատէլէյի տէվամ իթմէքտաէ էլան ինատ կէօսթէրէճէք օլուրսանըզ, տէլիճէսինէ միւտաֆաա իթմէք իսթէտիյինիզ ատէմլէրին պիլէ պուղ ու ատավէթինէ ուղրամագ թէհլիքէսինէ տուշէճէքսինիզ։ Սագսատ վէ նիյաթընըզ հագգընտա անլէրին ֆիքրինի թէնվիր լէ սիզի մահվ ու պէրպատ իթմէք իչուն պին տուրլու թէտպիր վար տըր։ Լութֆքէնարլըգ սէպէպսիզ տէյիլ, պէլքի ժէնֆաաթը չահսիյէ իլճաաթըյլա մէյտանա չըգարմագ իսթէտիյինիզ ֆէսատտա սիզին տախի իշթիրաք իթմիշ օլտըղընըզը անլէրէ իսպաթ իտիլճէք տիր։ »

Ճալմա պու մէքթուպ հագգընտա Բօտէնէ պիր շէյ սօրմագ պէօյուք պիր թէրպիյէսիզլիք օլաճաղընը հըսս իտճէք տէրէճէտէ նէզաքէթի թապիաթա մալիք իտի իտէ տէ, պու ֆըգրայը օգույընճա քէնտիսինի զաալի իտէմէյէրէք պաշընը պիրտէն պիրէ ժէղիւիթմէ տօղրու չէվիրտիյինտէն, Բօտէն.

— Օ՛հ, էվվէ՛լ, պու սէօզլէր պէնիմ իշուն տըր, աղիզիմ բրէնս... (Սէֆիլտանէ գըյաֆէթինի իյմա իթմէք իսթէյէրէք.) Նասըլ քի կէօրիւյօրսընըզ, պու ֆա-

գըրը ժէնֆաաթը չահսիյէ արայան պիր ատէմ օլմագ իւզրէ իթհամ իտիյօրլար։

Ճալմա. — Միւտաֆաա իթտիյինիզ ատէմլէր քիմլէ՞ր տիր։

Բօտէն. — (Ճէվապ վէրմէքտէ թէրէտտիւտ իտիյօրմըշ կիպի ազաճըգ էնտիշէլի պիր սուրէթտէ.) Միւտաֆաա իթտիյիմ ատէմլէր քիմլէ՞ր մի տիր... հը՛... հը՛... քիմլէր օլաբըղընը սիզէ սէօյլէյի՞մ մի... պունլար վարիտաթտան մահրում, ֆագըր, էհէմմիյէթսիզ վէ ֆագաթ էյի եիւրէքլի պիր գաչ քիշի տիր քի, իլթիզամ իթտիքլէրի պիր տավատա քէնտի հագգլարընտան պաշգա պիր շէյլէրի եօգ տըր. լաքին գարշըլարընտա գուվվէթլի, հէմ զայէթ գուվվէթլի իսասիմլէր պուլունտուղընտան, էզիլիպ մահվ օլմագ թէհլիքէսինտէ պուլունըյօրլար...։ Պէրէքէթի վէրսին պունլար մարուֆ ատէմլէր տէյիլ տիրլէր քի, միւտաֆաա իթտիյիմ ատէմլէրին ժէնֆաաթը իչուն մահաքէլէրինի եըրթըպ աշաղը ալապիլէյիմ...։ Նէ եաբայըմ... պէն տէ ֆագըր վէ զայըֆ պիր ատէմ օլտուղմտան, ֆագըր վէ զայըֆ օլանլարա սահապէթ իտէրիմ։ Լաքին, տէվամ իտինիզ, աղիզիմ բրէնս, րէճա իտէրիմ։

Ճալմա օգումասընա չէօյլէճէ տէվամ իյլէտի.

« Պիզէ գարշը խուսուսմէթ վէ ատավէթինիզի տէվամ իտէրէք պաշընըզա պէլա կէթիրէճէքսինիզ, վէ սիզին «ոՂ» նամընը վէրտիյինիզ ատէմլէրին թարաֆընը թուխթարագ հիչ պիր շէյ գաղանամայաճագսընըզ։ Հիմայէ իթտիյինիզ ատէմլէրի տօսթ թէսամույէ իտէճէք եէրտէ, հիյլէքեարլըղընըզըն գուրպանլարը նամընը վէրսէնիզ տահա միւնասիպ օլուր. չունքի էֆքեարը մէնֆաաթճուսյանէտէն արի օլարագ հարէքէթի իթմէնիզէ հիչ պիր մանա վէրիլէմէզ. պինաէն ալէյհ, թէքրար իտէրիմ քի պու հարէքէթինիզ ալընտա մէնֆաաթը չահսիյէյէ միւսթէնիտ պաղը կիզլի մագսատլար պուլունմալը տըր։

«Իշխէ, պու ճիհէթճէ տախի սիզէ պէօյիւք պիր թազմինաթ վէրիլէպիլիր. հէմ արա եէրտէ չու ֆարգ տախի վար տըր քի, չիմոի սիզին իւմիտլէրինիզ մահզա տօսթլարընըզըն իհթիմալաթի գապիլինուէն օլան շիւքրանէյիէթի տույղուսունա միւամէնէտ օլարզը հալտէ, պիզիմ թէքլիֆ իհթիյիմիզ թազմինաթ անինտէ տախի իհթա օ-լունապիլիր. մէրհաբա տահա աչըգ սու րէթտէ իֆատէ իտէյիմ. սիզտէն թալէպ օլունան շէյ չունտան իպարէթ տիր. պու ագշամ, եարը կիճէտէն էվվէլ, Բարիստէն հա-բէքէթ իտէրէք, ալթը այտան էվվէլ պուրայա այագ պատմայաճագսընըզ.»

Ճալմա թէաճճիւպի իյնա իտէր պիր հարէքէթի իճ-բաասընտան քէնտիսինի մէն' իտէմէյիպ Բօտէնէ պագտը-ղընտան, ժէզիւիմ ճէվապէն.

— Պունըն սէպէպի բէք սատէ տիր. հիմայէ իհթի-յիմ պիչարէլէրին տավասը ալթը այտան էվվէլ կէօրիւ-լէճէյինտէն, անլէրի հիմայէ վէ միւտաֆահատան մէն' իհթիմէք իւզրէ պէնի Բարիստէն ուզագլաշարըմագ իսթի-յօրլար. (Միւքէտտէրանէ պիր ինֆիհալ իլէ.) անլաչյօր-մընըզ, ագիզիմ բըէնա: Հէրնէ հալ իսէ, լութֆէն աէ-վամ իտինիզ վէ սէօզիւնիւզիւ գամի իհթիյիմատէն տօլայը պէնի մազուր թութընըզ. գիրա պու տէրէճէ նիւզհիւզ-լիւք վէ հայատըզըզ գանըմը պէյնիմէ սըչրաթըյօր.— աէտի:

Ճալմա օգուտնատընա չու եօլտա տէվամ իլլէտի.

«Պունտան պաշգա, ալթը այ միւհէնտատիյէն Բարիս-տէն ուզագ պուլընաբուլընըզդա գանատամ հասըլ իհմէք իւ-չուն, Ալմանիատատաքի տօսթլարըմընդատան պիրինին խանէխա-նէ կիհթիմէնիզ գարարկիր օլմըշ տըր. պու տօսթըմըզ պի-զէ ալիճէնապանէ պիր գապուկիյէթ կէօսթէրճէճ տիր. լաքին ալթը այ միւտաէթին ինգլըզատընա գատար հէր հալտէ օրատա գալաճագսընըզ.»

Բօտէն. — Լվվէթ... իսթէյէրէք հապտա կիրմէք հա՛... Ֆէնա թէքլիֆ տէյիլ...»

«Պու չարթլարը գապուլ իտէճէք օլուրսանըզ, Բա-րիստէն հարէքէթինիզտէն իհթիապարէն պէհէր այ պինէր ֆրանք մատաշ ալաճագսընըզ. օն պին ֆրանք բէչին վէ եիկիրմի պին ֆրանք տախի ալթը այ միւտաէթին ինգը-զատընտա վէրիլէճէք տիր: Պունլար հագգընտա թէէմի-նաթը քէտաֆիյէ տախի ալաճագ, վէ ալթը այ սօնրա տա նամուսքեարանէ վէ միւսթագիլ պիր մէմուրիյէթէթ նա-իլ օլաճագսընըզ.»

Ճալմա պու սէօզլէրի օգուտըրընտա ղայրը իհթի-յարի պիր հիտաէթլէ տուրմըշ օլարզընտան, Բօտէն.

— Տէվամ իտինիզ, ագիզիմ բրէնս. մէքթուպը նի-հայէթինէ գատար օգուտանընըզ լազըմ տըր. պիզիմ մէ-տէնիյէթտէ նէլէր ճէրէյան իհթիմէքտէ օլարզընը պու մէքթուպըն նէթիճէսինտէ անլայաճագսընըզ. — տէտի:

Ճալմա եէնիտէն օգուտագա պաշլատը.

«Սիզ ճէրէյանը ահվալէ վէ պիզիմ նէ՛ օլարզընըզդա վագըֆ պուլընաբուլընըզ ճիհէթլէ, պիզի Բարիստէն ու-զագլաշարարագ աղ թէհլիքէլի վէ ֆագաթ բէք օսան-տըրըճը պիր տիւշմէնի պաշընմըզտան սավմագտան պաշգա պիր մագսատըմըզ պուլընմատըզընը պիլիրսինիզ. Իւք մուվաֆֆագիյէթինիզէ գարըշմայընըզ. Հաքիմ հուզու-րընտա վագը օլան իհթիմամի ընըզ նէթիճէսինտէ իճէրիսէդիր օլամայընդ սէմէրէսիզ գալաճագ տըր. դիրա իհթիմամը մէգքիւբէ իֆթիհրատան պաշգա պիր շէյ տէյիլ տիր: Իֆատատմը-նըզը գապուլ իտէն հաքիմ տախի կէօսթէրտիյի ալչագճա թարաֆկիրիլիքտէն տօլայը բէք զիյատէ բէչիման օլաճագ տըր: Պու մէքթուպը իսթէտիյինիզ կիպի իսթիմալ իտէ-պիլիրսինիզ: Պիզ նէ՛ եազտըղըմըզը, քիմէ՛ եազտըղըմը-զը վէ նա՛սըլ եազտըղըմըզը պիլիրիզ: Սիզ պու մէքթու-պը սատէ իչտէ ալաճագսընըզ, էկէր սատէ տէօրթտէ

թէքելեֆիմիզի թէմամբ լա գապուլ իմ միչ օլորդընըզա տաիր պու մէքթուպըն զիյրինէ վազը իմզա իմ միչ օլարագ-եէտիմիզէ իյաալ իմ մէյճէք օլուրսանըզ, մուհարէպէ հա-րըն տէյիլ, պու ագշամնան իմիսպարէն պաշլայաճագ տըր»

Մէքթուպ րէսիտէի խիմամ օլորգտան սօնրա, ճալ-մա Րօտէնին եիւզիւնէ պագտը. ժէզիւիմ իսէ. «Մու-սաատէ իտինիզ տէ Ֆարէնկայը պուրայա չաղըրայըմ» տէյիպ, չանը չալար վէ Պօղըճը տէրհալ օտայա կիրտի։

Րօտէն մէքթուպը ճալմանընէն էլինտէն ալտը, եըր-թըպ իբի բարչա իմտի վէ էլէրի արասընտա եումագ հաբարճասընա թօր թօփ էմտիքտէն սօնրա, Ֆարէնկայա վէրէրէք.

— Պու քնաղտա բաչավրասընը կէօմիւրիւն տէ աշա-ղըտա պէքլէյէն ատէմէ վէրին վէ պէօյլէ ալշագճա վէ էտէպսիզճէ պիր մէքթուպա, իչտինյօր մլսընըզ, պէօյլէ ալշագճա վէ էտէպսիզճէ պիր մէքթուպա պունտան պաշգա պիր ճէվապըմ օլմատըզընը քէնտիսինէ սէօյլէյին. – տէտի։

Ֆարէնկա «Պաշ իւսթիւնէ, էֆէնտիմ» տէտիքտէն սօնրա, սալօնտան տըշարը չըգտը։

Կէնճ Հինտի Րօտէնէ տէօնէրէք քէմալը թէվէճճիւհ վէ չէֆգամթա տէտի քի.

— Պու մուհարէպէ սիզին իչուն պէլքի տէ թէհլիքէլի օլաճագ տըր, պապաճըղըմ։

Րօտէն. – Էվվէթ, ազիզիմ բրէնս, պէլքի տէ թէհլի-քէլի օլաճագ տըր... լաքին պէն սիզին կիսի հաբտամ ... պէն տիւշմէնլէրիմի իայըն վէ քէօմիւ օլորգլարը իչուն թէլէֆ իմ մէք իսմէտմ ... պիլադս սայէի գա-նուն վէ ատալէթէ իմ միճա իլէ անլէրէ գարշը ճէնքլէշի-րիմ. սիզ տէ պէնիմ եօլումա սիւրուք իտինիզ. (Պատէհու ճալմանընէն չէհրէմի պուրուշտրդընը կէօրիւնճէ, իլավէ-թէն.) լաքին, խա՛յր... խա՛յր, հագգըմ հօգ տըր... պու պապաե արթըգ սիզէ էօյիւտ վէրմէք իսմէտմ...,

Շու պատար քի պու մէսէլէյի վալիտէնիզ մէսապէսինտե պուլուճան միւհիմ գատընըն մուհաքէմէսինէ հավալէ իմ մէք իչուն ատամըզտա պիր գատար վէրէյիմ, եարըն պէն քէնտիսինի կէօրէճէյիմ, էկէր բաղի օլուրսա, տիւշ-մէնլէրինիզին իսմի նէ՛ օլորդընը սիզէ սէօյլէրիմ. էկէր բա-ղի օլմազսա, սէօյլէմէմ։

Ճալմա. – Էյ պու գատըն, պու իբինճի վալիտէմ՛ մուհաքէմէսինէ իմտատ օլունսապլէճէք պիր թատիսթա՛ մը տըր։

Րօտէն. – (Էղլէրինի պիրի պիրինէ գավուշտըրարագ վէ կիմիտիքճէ հէյէճանը ատթ ատագ.) Ո գատը՛ն մը... տիւն-եատա օնտան տահա նէճիպ, տահա ալիճէնատ վէ տա-հա ճէսուր պիր մահքում թէսավվուր օլունտագ... էվ-վէթ, սիզի հիմայէ իմ մէքտէ օլան պու գատըն էմտալի պուլընմայաճագ սուբէթտե միւսթագիմ պիր գատըն տըր. քէնտիսինին ասըլ էվլատը օլայտըրընըզ տա, մուհապէթի մատէրանէնին պիւթիւն չիտտէթիյլե սիզի սէվճէք օլ-սայտըտ վէ սիզ տե հա՛ պիր ալշագլըզա պօյուն էյիմէք վէ հա՛նօտ էօլմէք մէճպուրիյէթինտե պուլընմըշ օլսայտըտ-ընըզ, սիզե «Էօլ» տէր վէ քէնտիսի տե պէրատէր էօլմէյէ բաղի օլուր ըտը։

Ճալմա. – (Հայրէթլէ.) Օհ, ալիճէնա՛պ գատըն... պէնիմ վալիտէմ տե պէօյլէ իտի։

Րօտէն. – (Բէրտե իլէ մէսթուր օլան ճամլը գաբու-յա հագլաշարագ վէ օտայա հան վէ էնտիչէլի պիր պա-գըշ աթթ իտէրէք, պիր գամ տահա շէվգ իլէ.) Համիյէ-նիզ օլան պու միւհիմէրիմ գատըն ճէսարէթ, իսթիգամէթ վէ պիլ իսաասա սատագաթ նումունէսի տիր, ազիզիմ բը-րէնս..., Էվվէ՛թ, պէօյիւք նիւրէքլի պիր ատէմին գահ-րամանանէ խուլուսքնարլըղըյլա պիրլէքտե ալիճէնատ պիր գատընըն վագար ու թէմէլինինէ մալիք տիր..., Մու-ատէթի հայատ ընատա, իչտինյօր մլսընըզ, միւատէթի հայա-

թըննաա հիչ պիր վագթ եալան սէօյլէմէմիշ, վէ էֆքեա-
րընը հիչ պիր վագթ կիզլէմէմիշ տիր . հաթթա պայազը
գաարընլարըն պուլընաըգլարը հալ ու վազիյեթի սէպեպիյ-
լէ հէման պիղզարուր իթթիյար իթտիքլերի էտնա պիր հիյ-
լէքեարլըգ , մուրայիլիք վէ եալանճըլըգա գաթլանմագ-
տան ըսա , էօլմէյի պին գաթ թէրճիհ իթմէքտէ տիր :

Բօտէնին թարիֆ իթտիյի գաարընըն խասայիսի նատի-
ըէսինի իչթիտիյինտէ ճալմանըն չէհրէմինտէ կէօրիւլէն
ասարը հայրեթ վէ մէֆթունիյեթի թաճիսիլ իթմէք գապիլ
օլմամագ . կէօզլէրի բարըլ բարըլ բարըլայօր , եանագլարը
գըզարըյօր վէ եիւրէյի տէ քէմալը իչթիյագլա չարըյօր
ըսը :

Բօտէն բէրտէ իլէ մէսաթուր օլան ճամլը գաբուրա տօղ-
րու եէնի պիր ատըմ տահա աթարագ .

— Բէք ալէա՛, բէք ալէա՛, միղճէ մէճհուլ օլան հա-
միյէնիզատէն պու սուրէթլէ պահս իթտիյիմ գէման բուհը-
ընըգըն մէլահէթի վէ լէթաֆէթի կիւզել չէհրէնիզտէ չա-
շաապաշ օլտըգընը կէօրէրէք բէք գիյատէ մէճմուն օլը-
րըմ . գիբա նէճիպ գալպլէրին վէ ալիճէնապ թապիաթ-
լարըն տահիա մուճիպ օլտըգլարը հայրեթի մուգատտէ-
սէյէ մէրգուժ տահի լայըգ վէ չայէտթէ տիր :

Ճալմա . – (Մէֆթունիյեթլէ .) Մէօզիւնիւզէ ինանը-
րըմ , պապաճըգըմ . եիւրէյիմ հայրեթ վէ մէֆթունիյեթ-
լէ տօլմուշ տըր . չունքի վալիտէմ պուլունմատըգը հալ-
տէ , պէօյլէ պիր գաարըն վար տըր :

Բօտէն . – Օ՛հ , էվէթ՛թ , էլէմզէտէլէրէ թէսէլլի վէր-
մէք , մէնսուպ օլտըգը ճինահին սէպէպի իֆթիխխարը օլմագ ,
հագըգաթը բէրէքաթիչ իթտիյիմէք վէ եալանա լանէթլէր
օգուրմագ իչուն պէօյլէ պիր գաարըն վար տըր . . . : Եա-
լանճըլըգ վէ խուսուսիյա մուրայիլիք՝ պիր ճէնկէճալէրին
գըլըճը կիպի բարլագ վէ գահրամանանէ օլան սատագաթ
վէ խալխէթինի ասլա լէքէտար իթմէմիշ տիր . . . : Տահա

պիր գաչ կիւն էվվէլ պու ալիճէնապ գաարըն պանա չու
սէօզլէրի սէօյլէտտի քի , միւտաէթի էօմրիւմտէ հիչ պիր
վագթ ունութմայաճաղըմ . « Մօսիէօ , պէն սէվտիյիմ վէ
եա հիւրմէթի իթտիյիմ պիր քիմսէ հագգընտա չիւպհէ ի-
տէճէք օլուրսամ . . . . »

Բօտէն սէօզիւնիւ իքմալ իտէմէտի , ճամլը գաբու-
նըն բէրտէսի խարիճտէն օ տէրէճէ չիտտէթլէ չէքիլտի քի ,
եայը գըրըլարագ պիրտէն պիրէ եօգարը չըգաը , վէ ճալ-
մա ագիմ պիր հայրեթէ տիւչար օլտըգը հալտէ ժատմուա-
զել տը Գարտօվիլի միւշահէտտէ կալէտի :

Ատրիէնին մանթօսը ուժուզլարընտան աչաղը գայմըշ ,
վէ բէրտէյի չէքմէք իւզրէ վուգու պուլան հարէքէթի չէ-
տիտէսի սէպէպիյլէ չապգասընըն չէրիտլերի չէօզիւլէրէք
պաչընտան տիւշմիւշ իտի , խանէսինտէն աճէլէ իլէ չըգմըշ
օլտըգընտան , տէրունը խանէտտէ քէյֆի իսթէմիյի գէման
կիյինմէքտէ օլտըգը րէնկէարէնկ վէ միւքէյէֆ լիպասը
իւզէրինէ պիր քիւրք ալմագա անճագ վագթ պուլապիլ-
միշ իտի . պինաէն ալէյհ , եաբրագլար վէ չիչէքլէր արա-
սընտա ճալմանըն գամաշմըշ կէօզլէրինէ օ՛ տէրէճէ տիւ-
պէր վէ շաշաաւտար կէօրինմէքտէ իտի քի , կէնճ Հինտի
բույա կէօրիւյօր կիպի զանն իլէտի . . . : Պիչարէ՝ էլէրինի
եէքտիկէրինէ գավուչտըրմըշ , կէօզլէրինի աչմըշ վէ տուա
իտիյօրմըշ կիպի պիր ատուրէթտէ վիւճուտունի խաֆիֆճէ
էօնէ տօղրու էյմիշ օլտըգը հալտէ , քէմալը հայրէթին-
տէն օլտըգը եէրտէ տօնա գալմըշ ըսը :

Մաամուազել տը Գարտօվիլ իսէ՝ հէյէճանը գալպէ
ուղրամըշ վէ չէհրէտի խաֆիֆճէ գըզարմըշ օլմասըյլա ,
սալօնա կիրմէքտիզին ֆիտան ռօպասընըն գաբուսընտա
տուրմըշ ըսը :

Պիւթիւն պու հալէր օ տէրէճէ սիւրաթլա ճէրէյան
իթմիշ իտի քի , եաղմագ իչուն լազըմ օլան վագթ գա-
տար պիլէ իմթիտաատ իթմէմիշ իտի : Գաբու բէրտէսի աչը-

լըր աչըմնագ , Բօտէն՝ թէաճճիւպ խոյօր կիպի կէօրիւնէ-
րեք . « Վ՛այ , սիզ պուրատա՞ մըսըրըզ , մատմուազէլ . . .»
տէտի :

Ճարիէն . – (Հէյէճանըլը պիր սէտա իլէ .) Էվվէ՛թ ,
պուրատայըմ , պիր ազ էվվէլ պաչըատըղընըզ իպարէյի
թամամլամայա կէլտիմ . պիր քիմսէ հագգընատա պինիմտէ
պիր չիւպհէ հասըլ օլուրսա պունը աչըգտան աչըղա քէն-
տիսինէ պէյան իտէճէյիմի պունտան էվվէլ ոիզէ սէօյլէ-
միշ իտիմ . լաքին չիմսի իգրար իտէրիմ քի պու սէֆա
պու սէօղիւմէ րիայէթ իթմէտիմ . սիզի թէճէնսիւս իթմէք
վէ մուհավէրաթընըզը տինլէմէք իւզրէ պուրատա կիզ-
լէնտիմ . լաքին պիր ազ էվվէլ արքայ ա՛էկրինէյիչ վէրտի-
լինիզ ճէվապ՝ սատագաթ վէ խալիսէթինիզ հագգըն-
ատա պէնի պիւս պիւթիւն թէէմմի էյլէտի . սիզ պէնիմ
խուլուսը դալպիմէ շահատէթ իթտիյինիզ սըրատա , պէն
տէ սիզին տօղրուլըղընըզտան չիւպհէ խոյօրտում . . . :
Օ՛հ , միւտաէթի էօմրիւմտէ իլը սէֆա օլարագ հիյլէ-
քեարլըղա թէնէզզիւլ իթտիմ . պու զահմըրմանտան տօլա-
յը ճէզայա միւսթահագգ ըմ , տէյի՛լ մի . բէք էյի . ճէ-
զաի սէզամը չէքէրիմ . պօրճլու օլտըղըմ թարզիյէյի վէ-
րիրիմ . սիզտէն աֆիվ տիլէրիմ . . . (Ճալմայա միւ-
թէվէճճիհէն .) Շիմտի , ապիղիմ բրէնա , արթըգ սագլա-
մագ գապիլ տէյիլ տիր . . . պէն սիզին ադրապանըզ-
տան մատմուազէլ տը Գարտօվիլ իմ . . . ումարըմ քի
պիր վալիտէ թարաֆընատան գապուլ իթտիյինիզ միւսա-
ֆիրբէրվէրլիյի պիր հէմշիրէ թարաֆընատան տա գապուլ ի-
տէրսինիզ . – տէտի ,

Ճալմա ճէվապ վէրմէտի : Պիչարէ չօճուգ՝ էն մէճ-
նունանէ վէ էն բուհբէրվէր խոյալամընա գամ գամ
ֆահգ օլան պու նակէհզուհուր վագըա իւզերինէ պիր
հայրէթի ազիմէյէ միւսթապրագ օլարագ , էօյլէ պիր ու-
յուշուգլուղա ահւշար օլմըշ ըտը քի , պունըն թէէսիրինյլէ

գուվվէի ֆիքրինյէ վէ միւլահազատը մահվ օլարագ հայա-
թընըն պիւթիւն գուվվէթի սանքի եալընըզ պագըշընատա
թօրլանմըշ , վէ ինանմ՝ կէշմէհի մուհալ օլան պիր սուրը-
ղուզ պատըրմագ իւզրէ պիհուտէ եէրէ ճահա իթտիյի
կիպի , Հինտիներին շաշաատար կէօղլէրի տախի ֆէվգ էլ ա-
տէ պիր շէվգ իլէ կէնճ գըզընըն քէմալաթը նատիրէսինի
թէմաշայէ տալմըշ ըտը :

Ֆիլ հագգատ պէօյլէ իլքի նումունէյի հայրէթպախշա
հիշ պիր եէրտէ պիրի պիրինէ թէսատուֆ իթմէմիշ իտի :
Ճարիէն իլէ ճալմա գատըն վէ էրքէք կիւզէլլիքլէրինին
պիրէր միսալը միւճէսսէմի ատտ օլունապիլիր իտի : Զանն
իտէրսին քի պու իլքի կէնճ վէ ճէսուր , ալիճէնապ վէ
ամէէմէյրէպ , գահրամանն վէ մադրուր թատպիսաթլարընն
պէօյլէ պիրի պիրինէ թէգարրուպ իթմէսի հիւքմի գազա
վէ եա հիւքմէթի Բապպանիյէ նէէթիճէսի իտի : Դ.արիպի
շուրատը քի պունլար տանա պիրի պիրինի կէօրմէտէն եէք-
տիկէրինին գըյմէթի մանէվիյէսինի թագտիր իթմիշլէր ի-
տի . պիրա ճալմա՝ Բօտէնին սէօզլէրինի տինլէյէրէք քէն-
տիսինէ մէճհուլ օլան համիյէսինին էվսաֆը մէքտանէ վէ
ալիճէնապանէսի հագգընատա գալպինատ նակէհանի վէ
չիտաէթի պիր մէֆհունիյէթ ույանմըշ օլտըղը կիպի ,
մատմուազէլ տը Գարտօվիլ տախի՝ Բօտէն իլէ ճալմա ա-
րատընատա ճէրէյան իտէն մուհավէրէյի տինլէմէյի սըրա-
տա , կէնճ Հինտի կհահ բուհրընըն նէճապէթինի , կհահ
գալպինին նէզաքէթինի վէ կհահ տախի թատպիսաթընըն
չիտաէթինի կէօսթէրտիքճէ , հէմ միւթէէսսիր օլմըշ , հէմ
բիգդաթա կէլմիշ վէ հէմ տէ բէք զիյատէ գօրգմըշ ըտը-
պունատն պաշգա , բրէնսին ֆէվգ էլ ատէ կիւզէլլիյինի
կէօրիւնճէ , հայրէթ վէ հէմտէն տա մէճմունիյէթի մուրին
պիր հարէքէթտէ պուլունմագատան քէնտիսինի մէն՝ իտէմէ-
միշ , վէ պիր ազ սօնրա տախի՝ կէօզլէրի ճալմանըն կէօզ-
լէրինէ թէսատուֆ իտինճէ պիւթիւն վիճուտու զարիպ վէ

ֆագամի զալըմ պիր տուլդու վէ ատէթա էլէթրիգ կի-
պի պիր չէյ թէէսիրէյլէ սարսըլմըշ ըտը . Օ զէման պիւս
պիւթիւն ալի իսթ օլարագ , վէ պու ալի իսթլիւքտէն
տօլայը հըսա իմտիի ըզտըրագա լանէթլէր օգուլարագ ,
պու թէէսիրի ֆէվգ էլ ատէյի կիտլէմէք իւզրէ Բօատէն ի-
լէ գօնըշմագա պաշլամըշ , վէ մէրգումէն սատագամը
հագգընտա շիւպհէլէնտիյինտէն տօլայը աֆիվ տիլէմիշ ,
վէ լաքին կէնճ Հինտիներին սիւքիւթի միւթէմատիյէսի գալ-
պինտէքի ըզտըրագը չէտիտի պիր գամ տագա արթըր-
մըշ ըտը :

Ատրիէն՝ վագը օլան թէքլիֆի պիրատէրանէպինէ ճէ-
վապ վէրմէյէ թէշվիգ իմմէք իւզրէ կէօղէրինի պիր
տէֆա տահա Հինտիյէ չէվիրինճէ , թէքրար անըն աֆէ-
չին վէ ատէթա վահյիյանէ պագըշընտա թէսատիւֆ իմտի-
յինտէն , տէհշէթ , մահզունիյէթ վէ մաղրուրիյէթ սահ-
գաօըյտա կէօղէրինի էյտի , վէ ճալմայը պունտան պէօյ-
լէ քէնտիսինտէն ուղագ պուլընտըրմագ լիւզումը գամի-
սինի էվվէլտէն հըսա իմմիշ օլտըղընտան տօլայը բէք գի-
յատէ մէճպուն օլտու . չունքի պու աֆէչին վէ պաղատնաք
տէվիգանըը քէնտիսինէ պէօյլուք պիր տէհշէթի մուճիպ օ-
լտյօրտու : Համթա պու միւշքիլ վազիյէթէ պիր նիհայէթի
վէրմէք իսթէյէրէք , ալչագ վէ թիմրէք պիր տէտա իլէ
Բօատէնէ խիթապէն .

— Իէճա իտէրիմ , էֆէնտիմ . . . տիզ բրէնս իլէ գօ-
նուշընըզ . . . պէնիմ թէքլիֆլէրիմի քէնտիլէրինէ թէք-
բարլայընըզ . . . զիրա պէն տահա ուղուն միւտտէթ պու-
րտատա գալամամ . – տէտի :

Պատէհու ֆլօրինին նէզտինէ կիմմէք իւզրէ պիր ա-
տըմ գատար իլէրիլէտի իսէ տէ , ճալմա՝ Ատրիէնին պու
հարէքէթինի կէօրիւ կէօրմէզ , չինքտարը էլինտէն ալմագ
իսթէնիլէն պիր գարըտ միտալի նէրինտէն սրչրայըպ մէր-
գումէյ տօղրու տէյիրթտի : Կէնճ գըզ՝ ճալմանըն չէհ-

բէհինտէ մէշհուտ օլան հիտտէթի վահյիյանէյի կէօրիւն-
ճէ տիւշարը տէհշէթ օլարագ վէ քէսկին պիր նիտա սա-
լըվէրէրէք կէրի չէքիլտի : Պու նիտա իւզէրինէ ճալմա ու-
յանտը , վէ ճէրէյան իտէն վուգուտմը պիրտէն պիրէ
խաթըրընա կէթիրէրէք մահճուպ վէ բէչիման օլտու . պի-
նտէն ալէյհ , պէնզի տօլմըշ , նէ Ռաբաճաղընը շաշըրմըշ ,
կէօզէրի Ռաշ ըլա տօլմըշ , չէհրէմի պօղուլմըշ վէ ֆէվգ
էլ ատէ պիր մէյուսիյէթէ ատարը կէօրիւլմէքտէ պուլըն-
մըշ օլտըղը հալտե , թիթրէյէ թիթրէյէ Ճարիէնին տիզ-
լէրինէ գաբանտը , վէ գավուշաբըմըշ օլտըղը էլէրինի ա-
նա տօղրու ուզաթարագ , հալիմանէ , նիյազքեարանէ վէ
գօրգագ պիր սէտա իլէ .

— Օ՛հ , տուրընըզ . . . տուրընըզ . . . պէնի պրագ-
մայընըզ . . . պունճա վագթտան պէրու . . . տիզի պէք-
լէյօրըմ . – տէտի :

Ճալմա պու նիյազը օ՛ գատար մատումանէ պիր ատֆ-
վէթ վէ օ՛ տէրէճէ հիլմիյէթ վէ թէսլիմիյէթլէ իճրա իլէ-
միշ իտի քի , պիր ազ էվվէլ Ատրիէնի տիւշարը տէհշէթ
իմմիշ օլան հիտտէթի վահյիյանէտի իլէ զարիպ պիր զը-
տիյէթ թէշքիլ իտէյօրտու . պունըն իւզէրինէ Ատրիէն՝ ա-
զիմէթ իմմէյէ հազըրլանմատընը ֆէօրինէ պիր իշարէթլէ
անլատարագ ..

— Ա.զիզիմ բրէնս , պուրատա ուզուն միւտտէթ տուր-
մագ պէնճէ միւմքինտիզ տիր . – տէտի :

Ճալմա՝ կէօզ Ռաշլարընը զատի իտէրէք , մէյուսի-
յէթպախշ պիր սէտա իլէ .

— Լաքին եհինէ կէլէճէ՞ք միտինիզ . . . տիզի թէքրար
կէօրէպիլէճէ՞ք միյիմ . – տէյու ատրտըգտա , մատմուա-
զէլ տը Գարտօվիլ սէօնիւք պիր սէտա իլէ .

— Օ՛հ , խա՛յր , խա՛յր . . . պինի պիր տահա կէօրէ-
մէյէճէքսինիզ . – տէյիպ , պու ճէվապընտան տօլայը Ճալ-
մանըն կիրիֆթար օլտըղը հէյէճան վէ մէպհումիյէթի

այնը ֆըրսաթ սայարագ , ֆիտան սօպասընըն սըդ ֆիտանլարը արդասընտա կէօզաէն նիհան օլսու ։

Ֆէօրին հանըմընըն արդասընտան եէթիշմէք իւղրէ աէլ աճէլէ Բօաէնին էօնիւնտէն կէչմէյի սըրատա , ժէղիւթի ալչագ պիր սէտա իլէ .

— Եարըն Մայեէօնիւն իչինի պիթիրմէք լազըմ տըր.տէտի ։

Ֆէօրին պիւթիւն վիւճուտիլէ սարսըլսը , վէ Բօաէնէ ճէվապ վէրմէքսիզին Ռատիէն կիպի ֆիտան սօպասընըն սըդ ֆիտանլարը արդասընտա կէօզտէն նիհան օլսու ։

Ձալմա իսէ՝ թագաթտան տիւշմիւշ , մէյուս օլմըշ վէ պաշընը կէօյսիւնէ սարդմըշ օլսըդը հալտե տիվ իւնթիւնտե տուրագալմըշ ըտը . տիլպէր չէհրէսինտե իսէ հիտտէթի վէ չիտտէթտէն էսէր գալմըշ օլմայըդ , պիլաքս տիլսըզ պիր չաչընլըդ էսէրի կէօրիւլմէքտէ , վէ քէնտիսի տէ սէս չըգարմադսըդըն հադին հադին աղլամագտա ըտը ։ Պիր աղ սօնրա Բօաէնին քէնտիսինէ տօղրու իլէրիլէմէյինի կէօրիւնճէ , այադա գալդը . լաքին օտէրէճէ չիտտէթլէ թիթրէյօրտու քի , սալընա սալընա սէտիրին եանընա գատար անճագ կիտէպիլտի , վէ օրատա եըգըլըդ գալարագ եիւզիւնիւ էլլէրի իչինէ ալտը ։

Պունըն իւղրինէ Բօաէն մէրգումըն նէզտինէ կիտէրէք , լաթիֆ վէ մուչֆիգանէ պիր սէտա իլէ .

— Է.յվա՛հ . . . գօրգտըդըմ կէլտի չըգտը . . . սիդի հիմայէ իթմէքտէ օլան գատընը սիզէ թանըթմագ իսթէմէյօրտում . հաթթա անըն բիր իխթիյար օլտըդընը տա սիզէ սէօյլէմիշ իտիմ . պունըն սէպէպինի պիլի՞օրսընըդ , ազիզիմ բրէնա ։

Ձալմա ճէվապ վէրմէյէրէք էլլէրինի տիզլէրինի իւզէրինէ սարդտը , վէ էլան եաշլարըա մալամալ օլան չէհրէի մէրտանէսինի Բօաէնէ տօղրու չէվիրտի . Բօաէն սէօզինէ տեվամ իլէ տէտի քի .

— Մատմուազէլ սը Գարտօվիլին ղայէթ տիլպէր պիր գըզ օլսըդընը , վէ սիդ եաշտա պուլընան պիր տէլիգանլընըն բէք գօլայ աչըդ օլսապլէճէյինի պիլտիյիմ ճիհէթլէ , պու ուչղունսըզլըգտան սիդի էսիրկէմէք իսթէյօրտում , ազիզիմ բրէնա . չունքի սիդի հիմայէ իտէն պու կիւզէլ գըզ՝ պու չէհիրտէն օլան կիւզէլ պիր տէլիգանլէյէ չընըտըրասըյա սէվմէքտե տիր . . . ։

Ձալմա՝ պու սէօզլէրի իչտինճէ , գալպինէ չիտտէթի պիր տարպէ էնտիրիլմիշ կիպի իչի էլինի պիրտէն գալի իւզէրինէ գօյտու , քէտէրի վահչիյանէչի մուլին պիր սէտան տիլսըզ սալը վէրտի , պաշը արդայա տօղրու էյիլտի , վէ քէնտիսի տէ սէտիր իւզէրինտե պայընըպ գալընը , տանէ պիր գայտօսըդըգա թէմաչա իլլէտիքտէն սօնրա , տիրսէչի իլէ էսկի չապդասընը ֆըրչալայարագ .

— Թուֆընըլը . . . թուֆընըլը . . . – տէյիպ , օրատան մուֆարագաթ իլլէտի ։

10

ՆԱՍԻՀԱԹԼԱՐ

Վագթ կիճէ իտի , Սատի հէնուզ տօղուզը վուրմըշ ըտը , Պու կիճէ՝ մատմուազէլ սը Գարտօվիլին ճալմըշ ըտը , Պու կիճէ՝ մատմուազէլ սը Գարտօվիլին ճալմա իլէ իւք սէֆա օլարագ պուլուշտուգ գօնուշընըդը կիւնին ագշամընըդ իտի ։ Ֆէօրին՝ պէնգի ուչմուշ , գալգի հէյէճանա ուդրամըշ , վէ էլինտե պիր շամտան թուֆմըշ օլ-

տըղը հալտե , թիթրէյէ թիթրէյէ պիր եամթագ օտասը-նա կիրտի : Պու օտա՝ Ատրիէնին խանէսինտե Մայեէոյէ թախսիս իտիլմիշ օլան տաիրէնին միւշթէմիլամէ ընտան օ-լուպ , սատե վէ ֆագամ զարիֆանե պիր սուբէթտե թէֆ-րիշ իտիլմիշ իտի : Մէզքիւր տաիրէ իսե խանէնին գէմին գամընտա վագը օլուպ , իբի գաբուսը վար ըտը քի պուն-լարտան պիրի պադշէյէ վէ տիկէրի տե հավլիյէ աչըլըը ըտը . իշթե իյանե վէ եա սատագա ալմագ իւզրե Մայ-եէոյէ միւրաճաաթի իտէն ֆուգարա վէ միւհթաճին պու հավլի գաբուսընտան կիրէրլէր իտի :

Պու տաիրէ իւշ օտատան իպարէթի իտի . պիրինճիսի թէնէֆֆիւս օտասը օլուպ , էրպապը միւրաճաաթի օրատա պէքլէր , իքինճիսի պիր սալօնատան իպարէթի օլուպ , օրա-տա Մայեէօ ասհապը իհթիյաճըն մաթլուպաթընը գա-պուլ իտէր , վէ իւչիւնճիսիսի տե պիր եամթագ օտասը օ-լուպ , օրատա տա եաթըպ գալգար ըտը . իշթե Մայեէօ-յէ թախսիս իտիլմիշ օլան օտալար պու հալտե իտի :

Ֆլօրին , աթլաս գունտուրալար իլէ մուհամէտ օլան ա-յագլարընըն ուճրընը տէօշէմէ խալըսընտա անճագ տօգուն-տըրարագ վէ նէֆէսինի տախի թութարագ , էնտիշէլի պիր չէհրէ իլէ եամթագ օտասընտա կիրտի . ֆագամ էտնա պիր կիւրիւլթիւյէ պիլէ գուլագ վէրմէյտե իտի , Մէրգումէ էլինտէքի չամտանըը չըմինէնին իւզէրինէ վագ իտիպ , օտա տէրուննինտե սիւրաթը պիր կէօզ կէզտիրտիքտէն սօնրա , մահոն ադաճընտան մամուլ պիր եագը մատասընըն եանընտա կիրտի : Պու մատա իւզէրինտե քիմատլարըա տօլու կիւ-զէլ պիր քիւֆթիւֆանէ կէօրիւլմէյտե իտի , Անախթար՝ իշպու քիւֆթիւֆանէնին չէքմէճէլէրի իւզէրինտե օլտը-ղընտան , Ֆլօրին պունլարըն իւչիւնիւ տե աչըպ կէօզտէն կէչիրտի իսե տե , իյանե իշուն պիր թագըմ մուհթէլիֆ իսթիտատլար ըտա Մայեէօնիւն քէնտի էլիյլէ եագմըշ օլտըղը պագը լայիհալարտան պաշգա պիր չէյ պուլմատը . վէ

արատըղը չէյլէրին օրատա օլմատըղընը անլայարագ , թէ-հարրիյաթընը չէօյլէճէ տէվամ իյլէտի , Եագը մատասընը քիւֆթիւպհանէտէն այըրան պիր տօլապ տէրուննինտե իւշ ատէտ մուգավէմա գուվթու պուլընմատըլա , Ֆլօրին պուն-լարը նագարը թէտգիգտէն կէչիրտի իսե տե , արատըղը չէյի օրատա տա պուլատմայընճա , խօշնուտըղլուղընը կէօս-թէրիր պիր հարէքէթի իճրա իյլէտի վէ էթրաֆընա պա-գընարագ եէնիտէն էնտիշէլի պիր թավը իլե գուլագ վէրտիքտէն սօնրա , կէօզիւնէ պիր պըօ իւիշմէքլէ հէ-ման եանընա կիրտի , վէ եէնիտէն թէհարրիյաթա պաշլատը իսե տե , օրատա տա պիր չէյ պուլմատը : Եա-թաղըն ալթ եանընտա քիւչիւք պիր գաբու վար ըտը քի , պուրատան պէօյիւք պիր մուալէթի օտասընա կիտիւր իւ-տի . Ֆլօրին մէզքիւր օտայա կիրիպ , մուվաֆֆագիյէթի իւ-միտի օլմագտըղըն պէօյիւք պիր տօլապըն իչինի մուայէնէ իյլէտի քի , օրատա մատմուազէլ տը Գարտօվիլին էմրիյլէ Մայեէօ իչուն եէնի եաբըլմըշ պիր թագըմ սիյահ ֆիս-թանլար պուլընմագտա ըտը : Ֆլօրին պու տօլապըն իչէ-րիսինտե , պիր մանթօ ալթընտա նիմ սագը քիւչիւք պիր սանտըղ կէօրմէքլէ չար չաբուգ աչտը , վէ Մայեէօնիւն՝ պու միւքէլլէֆ խանէյէ կէլտիյինտե կիյմիշ օլտըղը էակի էլպիսէլէրին օրատա քէմալը իճինա իլէ սագլանմըշ օ-տըղընը միւշահէտե իյլէտի :

Ֆլօրին պունը կէօրիւնճէ պիրտէն պիրէ սարսըլտը , վէ զայըը իճթիյարի պիր հէյէճան սահիպատըյա չէհրէտի պիւզիւլտիւ : Լաքին պիր աղ սօնրա , քէնտի վազիֆէտի ըհգագթա կէլմէք տե յիլ , Օտէնին էվամիրինե իճթաաթ իճմէքտէն իպարէթի օլտըղընը տիւշինէրէք , էվվէլա մէզ-քիւր սանտըղը վէ սանդյէն տօլապը գարատագան սօն-րա , թուալէթի օտասընտան տըշարը չըգըպ թէքտիր եամթագ օտասընա ավտէմի իյլէտի , վէ եագը մատասընը պիր տէֆա տահա կէօզտէն կէչիրտիքտէն սօնրա , ֆիքրի-

նէ պիր չէյ կելմի։ Մուգամվա գումթուլարը թէքրար մուայէնէ իթմէքլէ իքթիֆա իթմէյիպ, արաբըղը չէյի պէլքի արգասընաա պուլապիլիր իւմիտիլլէ, պունլարտան պիրինճիսինի չէքմէճէտէն պիւս պիւթիւն տըշարը չըգարըր իսէ տէ, եւինէ հիչ պիր չէյ պուլամատը։ լաքին իքինճի գումթույը չըգարըրըլընաա, պու տէֆթաքի թէչէպպիւսիւ սէմէրէսիպ գալմայըպ, իւմիտ իթթիլի մահալտէ գալընճա պիր տէֆթէր պուլուր։ Մէրդումէ պու քէշֆի իւզերինէ թէաճճիւպի իյմա իտէր պիր հարէքէթտէ պուլընուր։ Չունքի քէնտի արաբըղը պու տէֆթէրը օլմայըպ, պիւս պիւթիւն պաշգա պիր չէյ իտի։ Մա մաճիհ պու էլ եազըսընը պլըպ վէ սահիֆէլէրինի չաբուդ չաբուդ չէվիրմէյէ պաշլայըպ, պիր գաչ սահիֆէսինի նազարը թէագիդաէն կէչիրտիքտէն սոնրա, մէմուունիյէթի մուվին պիր հարէքէթի ըղհար իտէրէք, անը ճէպինէ գօյմազ իսթէտի իսէ տէ, պիր տադըգա գատար միւլահազատան սոնրա, թէքրար պլտըղը եէրէ գօյտու, վէ հէր չէյի էվվէլքի հալի իւզրէ թէրթիպ իտէրէք վէ չամանանընը տա պլարագ հիչ քիմսէտէն կէօրիւլմէքսիզին օտատան տըշարը չըգտը։ Մայէօնիւն՝ մատմուազէլ տը Գարտօվիլ նէզինտէ պիր գաչ սահի գատար տուրաճաղընը պիլտիյի ճիհէթիլ է, անըն տահրիսինէ կիրտիյի քիմսէ թարաֆընատան անլաշըլմայաճաղընը էվվէլտէն քէստիրմիշ իտի։

. . . . . .

Ֆլօրինին վագը օլան թէհարրիյաթընըն իրթէսի կիւնիւ, Մայնէօ՝ եաթագ օտասընտա, պիր գօյմուգ սանտալիէսի իւզերինտէ, վէ կիւզել պիր ամէչ եանմագտա օլան չըմինէնին եանընտա եար եալընըղ օթուրմըշ ըտը։ Գալըն պիր խալը օտա տէօչէմէսինի գարըտմըշ ըտը, Բէնճէրէլէրին բէրտէլէրի ալտասընատան, ուլու պիր պաղչէնին չիմէնիյի կէօրիւլմէքտէ իտի։ Օտա տէրունտնտէ հիւրմ ֆէրմա պուլընան սիւքիւնէթի ֆէվգ էլ ատէ՝ եալընըղ պիր

սաաթի բադդասընըն սալանմասընտան հասըլ օլան մունթազամ սէտա վէ օճաղըն չաթըրտըը իլէ իսլալ օլունմագտա ըտը։ Մայէէօ՝ իքի էլինի գօլթուգ սանտալիէսինէն գօլլարընտա տայանմըշ օլտըղը հալտէ, պու գօնադտա իպամէթի իտէլիտէն պէրու հիչ պիր վագթ պու գատար միւքէմմէլէէն հըսս իթմիշ օլմատըղը պիր սաաթէթտույդուսընա գաբըլմըշ ըտը։ Ֆէնտիսի միւտաէթի մէտիտէն պէրու պիր թագըմ թէհամմիւլկիւտազ մահրումիյէթլէրէ ալըշմըշ օլտըղընտան, պու վահտէթհանէնէն սիւքիւնէթի լաթիֆէսինտէ, պաղչէնին թէմաշատ հայրէթպահչասընտա վէ պիլ խատտա նահլ օլտըղը սաաթէթին՝ չինտի խթիամ պուլմըշ օլան պիր խայլը իչքէնճէլէր արասընտա կէօսթէրմիշ օլտըղը սաար ու ճէսարէթ սէմէրէսի օլտըղընտա վիճտանէն գանի օլմագտա թարիֆի նագապիլ պիր մահղուղիյէթի հըսս իթմէքտէ իտի։

Ղտրիէնին արզուսը իլէ Մայէօնիւն խըտմէթինէ թային իտիլմիշ օլան եաչլը վէ հալիմ չէհրէլի պիր գատըն, պու արալըգ մէրգումէնին օտասընա կիրիպ։

— Մատմուա՛զէլ, տըշարըտա պիր տէլիգանլը կէլմիշ ղայէթլէ միւսթաճէլ պիր իչ իչուն սիպինլէ գօնուշմագ իսթիյօր . . . խամ Ա.կրիքօլ Պոտուէն օլտըղընը սէօյլէտի։ — տէտի։

Մայէէօ պու խամ իշիտիր իշնիթմէզ մէսէրէթի վէ թէաճճիւպի համի խաֆիֆ պիր նիտա սոլը վէրիպ ճիւղինճէ գըզարտը, վէ այաղա գալգարագ Ա.կրիքօլըն պուլընտըղը սալօնա գօչտու։

Ա.կրիքօլ կէնճ գըզը կէօրիւնճէ «Սապահլար խայր օլսուն, ադիզէմ Մայէէօ» տէյիպ, մուշֆիգանէ պիր սուրէթտէ անա սարըլարագ, եիւղիւնիւ էօմէյէ պաշլատը բաա տա, պիչարէնին եանագլարը պու պիրատէրանէ պուսելէր իլէ աթէշ կիպի գըզարտը վէ քէմալը ըղտըրագլա Ա.կրիքօլըն եիւղիւնէ պագարագ։

— Ա՛հ, եա՛ Բապպի, պու աչընտաքի սիյահ սարդը՞ նէ տիր . . . եարալանըր՞ն մը նէ օլսուն։

Ա.կրիքօլ. – Մէրագ իտէճէք պիր չէյ տէյիլ, ադիզէմ Մայեէօ . . . նէ՛ օլսըլընը սօնրա սանա սէօյլէրիմ . . . իպթիտա նագլ իտէճէք տահա մուհիմմ չէյլէրիմ վար սըր։

Մայեէօ. – Էօյլէ իսէ հայտի օտամա կիտէլիմ սէ օրատա մախֆիճէ գօնուշալըմ. – տէյիպ, Ա.կրիքօլըն էօնիւնէ տիւշէրէք քէնտի եամի ագ օտասընա կէօթիւրտիւ։

Ա.կրիքօլըն չէհրէմինատ հէր նէ գատար ֆէվգ էլ ատէ էնտիշէ վէ ըզտըրտագ ալտիմի կէօրիւլմէքտէ իտի իսէ տէ, կէնճ գըզըն օտասընա կիրիպ տէ էթրաֆընա պիր կէօզ կէզտիրինճէ, մէճպուռնիյէթինտէն կիւլիւմսէյէրէք.

— Օ՛հ, քէք մէճպուռն օլսըմ, պիչարէ Մայեէօմ . . . իչթէ սէնի պէօյլէ պիր իգամէթկեահատա կէօրմէք իսթէր իտիմ. մատմուազէլ տը Գարտօվիլին սէմահէթի վէ սէխավէթի պուրատա աչիքեարէն կէօրիւլիյօր . . . Ա՛հ, եա՛ Բապպի, գալպի նէ՛ գատար ալիճէնագ պիր գըզ տըր։ Սէն չու քէյֆիյէթի հէնուզ պիլմէզսին . . . էվվէլիսի կիւն պանա պիր մէքթուպ եազմըշ վէ պու մէքթուպընատա քէնտիսինէ իթմիշ օլսըզըմ խըտմէթտէն տօլայը արզը Թէչէքքիւր իթմիշ . . . մէքթուպ ըլա պիրլիքտէ պիր ատ ալմուն թօքլու կէօնտէրմիշ վէ պու թօքլուննըն մատտի պիր գըյմէթի եօզ ըսատա, վալիտէսինին անը թագմըշ օլսըզընատան տօլայը քէնտի նագարընատա պէօյլուք պիր էհէմմիյէթի պուլընտըզընատան պահօլա, պէնիմ իչուն գապուլէ չայէսինէ օլսըզընը պէյան իյլէմիշ . . . Ա՛հ, սէվկիլի Մայեէօմ, պու նագիքեանէ հէտիյէտէն տօլայը նէ՛ գատար միւթէէսիր օլսըզըմը պիլսէ՛ն . . .

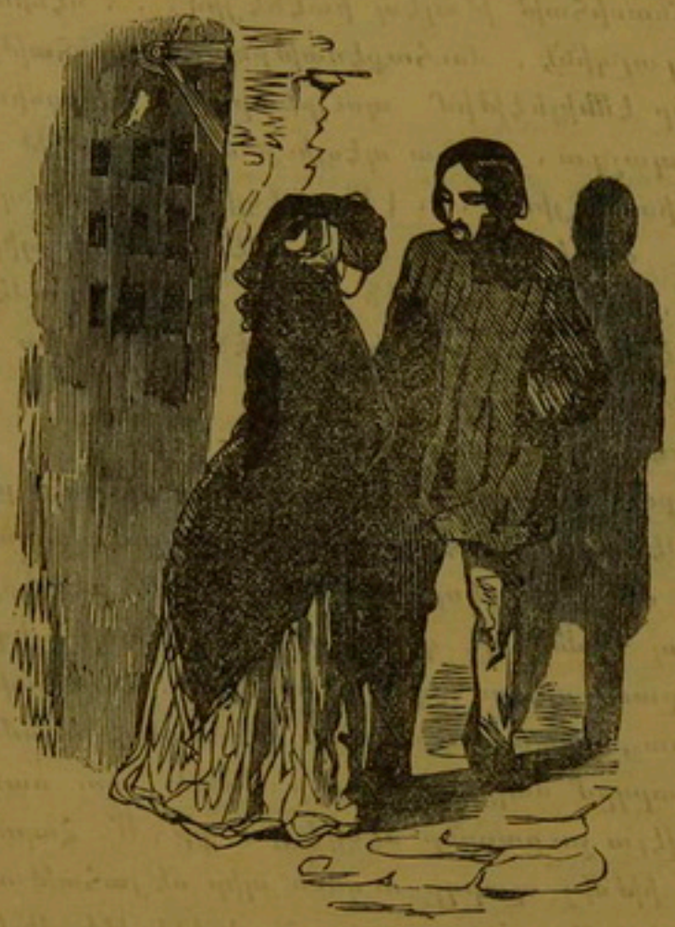
Մայեէօ. – Սէնին գալպինէ միւշապհո օլան պէօյլէ պիր գալպին հիչ պիր հարէքէթի թէճճիւպի մուճիպ օ-լամազ. լաքին եարան . . . եարան . . .

Ա.կրիքօլ. – Օնու սօնրա սէօյլէրիմ, սէվկիլի Մայեէօմ . . . սանա նագլ իտէճէք տահա բէք չօգ շէյլէրիմ վար սըր . . . լաքին էվվէլա է՛ն միւսթահճէլինտէն պահս իտէլիմ. դայէթ մուհիմմ պիր մատտէ հագգընատա սէնտէն էյի պիր նասիհաթ թալէպ իտէճէյիմ. . . սէնին իսթիէյի պիր նասիհաթ գամէթի գալպինէ, մուհաքէմաթընա, նասիհաթլարընա նէ՛ գատար էհթիյէթիմ պուլընտըզընը պիլմըսին . . . Պունատան պաշգա, պանա պէօյլուք պիր խըտմէթի իթմէյնի տէ բէճա իտէճէյիմ . . . (Մայեէօյու թէճաճճիւպտէ պըրագաճագ տէրճէճէտէ միւէսսիր վէ սուզիյլի պիր սէտատ իլէ.) Օ՛հ, էվվէլի, սէնտէն պէօյլուք պիր խըտմէթի թալէպ իտէճէյիմ. լաքին էվվէլա քէնտիմէ այիտ օլմայան մէսէլէտէն պաշլայալըմ.

Մայեէօ. – Զապուգ սէօյլէ։

Ա.կրիքօլ. – Գաբրիէլ՝ ալմըշ օլսըզը քիւչիւք քէօյ բաղըզը մէմուրիյէթինէ գավուշմագ իւզրէ վալիտէմ իլէ պիրլիքտէ մէզքիւր քէօյէ կիտէլիտէն, վէ քէտէրիմ տա-խի մարթշալ Սիմոն վէ գըզլարը իլէ պէրապէր իգամէթէ պաշլայալըտան պէրու, պէնիմ տախի Մ. Հարտինին ֆապ-րիգասընտա, արգատաշլարընմա պէրապէր իգամէթ իթ-մէք օլսըզըմ մալիւմիւն տիւր։ Իչթէ, պու սապահ . . . լաքին էվվէլա չուրասընը սէօյլէյիմ քի, Մ. Հարտի՝ ախի-բէն իճրա իթմիշ օլսըզը ուզուն պիր սէյահաթատան ավ-տէթ իթտիքտէն սօնրա, պազը իշլէրինի թէսվիյէ իթմէք իչուն պիր գաչ կիւնտէն պէրու թէքրար սէյահաթա չըգ-մաը։ Պու սապահ, գահվէ ալթը վադթընատա, թաթիլ չանընըն սօն տարպէսի վուրըլտըգտան սօնրա տախի պիր ագ իշլէ մէշղուլ օլտում. թամամ օտասընա կիթմէք իւզրէ ֆապրիգատան տրշարը չըգտըզըմ սըրատա, պիր քիրա արապասընատան հէնուզ էնմիշ օլան պիր գատընըն ֆապ-րիգա հավլիսինէ կիրմէքտէ օլսըզընը կէօրտիւմ. պու գա-տընըն ալէլ աճելէ պանա տօղրու իլէրիլէյօրտու։ Հիւդիւն-

տէքի նիգապը նըսֆէն էնտիրմիշ օլմագլա պէրապէր, գումրալ սայլը օլորդընը ֆարգ իտէպիլտիմ. սիմսոը լաթիֆ վէ տիլպէր օլորդը կիպի, քէնտիսի տէ ղայէթ քիպար պիր գաոըն կիպի կիյինմիշ իտի։ Լաքին պէնզինէն

սօղունլըդընը վէ չէհրէմինտէքի էնսիշէ վէ տէհշէթ սասրընը կէօրէրէք, նէ՛ իսթէմիյինի սիւալ իթտիմ. գաոըն թիֆրէք պիր սէտա իլէ վէ քէնտիսինի զապթ իթմէյէ չալըշարագ. «Սիզ պու ֆապրիգանըն ամէլէսինտէ՞ն միսինիզ» տէտիքտէ. «Էվվէ՛թ, մաոամ» տէյու ճէվապ վէրտիմ։ Պունըն իւզէրինէ արաբըզտա չու մուհավէրէ ճէրէյան իթտի.

«— Մ. Հարտի սահիհէն թէհլիքէտե՞մի տիր։

«— Մ. Հարտի՞ մի, լաքին Մ. Հարտի հէնուզ ֆապրիգայա ավտէթ իթմէտի։

«— Նէ՞ սէօյլէյօրսընըզ, մօսիէօ, Մ. Հարտի տիւն ագշամ պուրայա կէ՞լմէտի մի, ֆապրիգասընտաքի տէօթէկեահլարը կէօզտէն կէչիրտիյի սըրաոա, պիր մաքինատան թէհլիքէլի պիր սուրէթտե եարալա՞նմաոը մը։»

«Պու սէօզլէրի սէօյլէտիյի ղէման, պիչարէնին տուսագլարը թիր թիր թիֆրէմէքտե վէ կէօզլէրինտէն նար տանէսի կիպի եաշ տէօքիւլմէքտե իտի, պէն մէրդումէնին գալպինի թաթմին իթմէք իւզրէ տէտիմ քի.

«— Համտ օլսուն, մաոտամ, սէօյլէտիքլէրինիզտէն հիչ պիրիսի տօղրու տէյիլ տիր. Մ. Հարտի սէյահաթը վագըասընտան հէնուզ ավտէթ իթմէմիշ տիր. ֆագաթ եարըն եախսոտ օ պիր կիւն հէր հալտե ավտէթ իտէճէյի ըիվայէթ օլունըյօր։

«— (Եաշլարընը սիլէրէք.) Տէմէք քի հագըգաթը հալի սէօյլէյօրսընըզ... Մ. Հարտի նէ՛ կէլմիշ վէ նէ՛ տէ եարալանմըշ տըր, էօյլէ՞մի։

«— Իվվէ՛թ, մաոտամ, տօղրուսը պու տըր. էկէր Մ. Հարտի թէհլիքէ իչինտե պուլընաա իտի, անտէն պու գատար գայտսըզճա պիր սուրէթտե պահս իթմէզ իտիմ։

«Կէնճ գաոըն պու սէօզլէրի իչիթտիյինտե. «Ա՛հ, շիւքրլէր օլսուն, եա՛ Բապպի, շիւքրլէր օլսուն» տէտի, վէ պանա տախի օ տէրէճէ մէսուտանէ վէ մուշֆիգանէ պիր չէհրէ իլէ տրզը թէչէքքիւր իլլէտի քի, մէզպուրէնին շու թավրընտան պայադը միւթէէսիր օլտում։ Լաքին հարէքէթի վագըասընտան տօլայը մահճուպ օլմըշ կիպի պիրտէն պիրէ նիգապընը էնտիրտի, պէնտէն չար չաբուգ այրըլտը վէ հավլիտէն տըշարը չըգարագ քէնտիսինի կէթիրմիշ օլան արաբայա բաքիպ օլտը։ Պէն տէ քէնտի քէնտիսէ. «Պու գաոըն Մ. Հարտի հագգընտա հիւսնիւ թէվէճճիւհի պուլընան պիր գաոըն օլմալը... պի-

չարէ՝ եանլըշ պիր բիլայէթի իւզերինէ պու տէրէճէ շէ-
տուտ պիր հէյէճանա տիւշար օլմըշ » տէտիմ։

Մայեէօ. – (Բիգգաթը գալպ իլէ.) Պէսպէլլի Մ. Հարտիյի սէվմէքտէ տիր, վէ ըզտըրտապը գալպի սահիգա-
սըյլա ֆապրիգայա կէլիպ մէրգում հագգընտա մալիւ-
մաթ ալմագ իսթէյէրէք պէլքի տէ պէօյիւք պիր թէտ-
պիրսիզլիքտէ պուլընմըշ տըր։

Ակրիքօլ. – Սէօյլէտիւին տօղրու տըր, սէվկիլի Մայ-
եէօմ. մէրգումէնին հէյէճանը պանա տա թէէսիր իլթիճ
օլտըղընտան, արապայա կիրէր իքէն քէնտիսինէ բրիգգաթ-
քեարանէ պիր նազար աթֆ իթտիմ. . . . Ապապա հա-
րէքէթէ պաշլատը. . . ֆագաթ պիր գաշ տագըգա սօն-
րա նէ՞ կէօրէյիմ պէյէնիրսին. . . իքի թէքէրլէքլի տի-
կէը պիր մէյտան արապասը կէօ՞րմէյիմ մի. . . պու ա-
րապա պիր տիվարըն քէօչէսինտէ սագլանմըշ օլտըղը ճի-
հէթլէ, գատրն պունըն ֆարգընա վարամամըշ ըտը. պու
արապա քէօչէլի տէօներքէն, արապաճընըն եանընտա
օթուրմուշ օլան պիր հէրիֆին՝ գատրնըն արապասընըն
արդասը սըրա կիլիմէսինի արապաճըյա իշարէթլէ ան-
լաթտըղընը կէօրտիւմ։

Մայեէօ. – (Ինանըշ իլէ.) Տէմէք քի զավալը գա-
տրնը թաապիպ վէ թէճէսիւս իտիյօրլար ըմըշ։

Ակրիքօլ. – Շիւպհէսիզ. պունըն իչուն գատրնըն ա-
րապասը արգասընտան գօչտուտ, վէ գաբուսընըն եանըն-
տան եիւրիւյէրէք, էնտիրիլմիշ օլան բէրտէլէր արապըն-
տան. « Պագսանըզ ա՛, մատամ, քէնտինիզի ոագընընըզ,
իքի թէքէրլէքլի պիր արապա սիզի թաապիպ իտիյօր »
տէտիմ։

Մայեէօ. – Բէք էյի. . . սանա ճէվապ վէրտի՞ մի։

Ակրիքօլ. – Հիչ պիր ճէվապ վէրմէտի. եալընըզ
ճանըպաշ պիր սէտա իլէ « Եա՛ Բապպի, եա՛ Բապպի »
տէտիյինի իշիմտիմ. պատէհու արապա եօլունա տէվամ

իլէտի։ Պիր ազ սօնրա տախի իքի թէքէրլէքլի արապա
թա էօնիւմտէն կէչտի. արապաճընըն եանընտա իրի եա-
րը, չիշման վէ գընրմըզը չէհրէլի պիր ատէմ օթուրմըշ ը-
տը. պու ատէմ գատրնըն արապասը արդասընտան գօշ-
տըղըմը կէօրիւնճէ պէսպէլլի շիւպհէ իթմիշ օլմալը քի
էնտիշէլի պիր չէհրէ իլէ եիւգիւմէ պագտը։

Մայեէօ. – Մ. Հարտի նէ՞ վագթ կէլէճէք։

Ակրիքօլ. – Եարըն եախստ օ պիր կիւն. . . , Շիմտի,
սէվկիլի Մայեէօմ, պանա պիր էօյիւտ վէր. . . . Օ կէնճ
գատրնըն Մ. Հարտիյի սէվմէքտէ օլտըղը աչիքեար տըր։
Պէնիմ իլէ գօնուշուրքէն պէօյիւք պիր էնտիշէ իչինտէ
պուլընմասընա վէ քէնտիսինի թաապիպ իթմէքտէ օլտըգ-
լարընը իչիտինճէ պիր ավագէլի տէհշէթի սալտըրմասընա
նազարէն, պու գատրն էվլի օլմալը տըր. . . , Շիմտի նէ՞
եաբմալը լըմ. . . , Պու իշի մարէշալ Սիմոնըն բէտէրինէ
պէչան իտէրէք քէնտիսինտէն պիր ըէյ թալէպ իթմէք
իսթէտիմ. լաքին պապա Սիմոն պու մագուլէ շէյլէր ի-
չուն բէք սէրթ տիր. պունտան պաշգա, օ չաղտա պիր
իսթիյար իլէ պէօյլէ պիր մուհապէթ մէսէլէսինտէն
պահս իթմէք վիւնասէպէթսիզ տիր. . . , Սէն իսէ, նա-
զիք վէ տույդուլու պիր գըզ օլտըղընտան, պունը բէք
ալէտ անլայապիլիրսին, սէվկիլի Մայեէօմ. . . ։

Կէնճ գըզ սալտըլտը, վէ տուտագլարընտա աճը պիր
թէպէսիմ կէօրիւնտիւ։ Ակրիքօլ պունըն ֆարգընա
վարամայարագ, սէօզիւնիւ շէօյլէճէ տէվամ իյլէտի.

— Պինաէն ալէյհ, քէնտի քէնտիմէ. « Պու իշտէ պա-
նա պիր նասիհաթ վէրմէք իչուն Մայեէօտէն պաշգա հիչ
քիմսէյմ եօգ տըր » տէտիմ, Էկէր Մ. Հարտի եաբըն
ավտէթի իտէճէք օլուրսա, վօւգուր հալի քէնտիսինէ խա-
պեր վէրէյիմ մի, եօգսա. . . .

Մայեէօ. – (Ակրիքօլըն սէօզիւնիւ քէսէրէք վէ խա-
թըրէլէրինի թօրլայօր կիպի կէօրիւնէրէք.) Տո՛ւր. . .

տո՛ւր . . . պուննաան էվվէլ իշ իսթէմէք իւզրէ Ամէնթ-Մա-
րի մանասթըրընա կիլիտիլիմ զէմանն , պաշ րահիպէ պէնի
կիւնտէլիքլէ պիր խանէյէ եէրլէշտիրմէյի թէքլիֆ իլլէ-
տիքի , օրատա հէր շէյէ նազարէթի վէ եա տահա տօղ-
րուսը ճասուալըգ իտէճէքտիմ . . .

Ակրիքօլ . – Հա՛յ սէֆիլ . . . .

Մայեէօ . – Վէ պու սէնասթը խայըննանէյի իճրա իթ-
մէք իչուն պէնի քիմի՞ն խանէսինէ գօյմագ իսթէտիյինի
պիլի՞յօր մըսըն . . . . Ֆրէմո՞ն մը , Պրէմո՞ն մը , պիր էյ-
ճէ տէրիսաթը իտէմէյօրըմ , նիհայէթ շու խանտէ պիր
գաթընըն խանէսինէ եէրլէշտիրմէք իսթէտի . պու գա-
տըն նիհայէթ տէրէճէտէ տինտար պիրիսի իմիշ խէ տէ ,
պունըն էվլի օլան կէնճ գըզը՝ միւթէմատիյէն պիր ֆապ-
րիգաճընըն զիյարէթչէլէրինի գապուլ իտէր իմիշ . պունըն
իչուն պէն պիլ խաասա պու գըզը թէճէսսիւս իթմէք վա-
զիֆէսինի տէրէօհտէ իտէճէքտիմ։

Ակրիքօլ . – (Ֆէմալը թէսաճճիւպլէ .) Տէմէք քի պու
ֆապրիգաճը . . . .

Մայեէօ . – Մ. Հարտի տիր . . . պաշ րահիպէնին թէ-
լաֆֆուզ իթմիյի պու իսմի ունութմամագ իչուն բէք չօգ
սէպէպլէրիմ վար ըմը ։ Ո կիւնահէն պէրու օ՛ գաատր վու-
գուաթ ճէրէյան իթմի քի , պու խուսուս ֆիքրիմտէն պի-
լէ չըգմըշ ըմը ։ Իմտի , պու կէնճ գաթընըն պիզզաթ մա-
նասթըր պաշ րահիպէսի թարաֆընտան պահա օլունան
գաթըն օլմասը բէք իհթիմալտէն տիր ։

Ակրիքօլ . – Բէք էյի ամմա , պու ճասուալըգ իչինտէ
մանասթըր պաշ րահիպէսինին նէ՞ մէնֆաաթը օլապիլիր
իտի ։

Մայեէօ . – Պէլմէյօրըմ . . . լաքին էվվէլճէ պաշ րա-
հիպէնին կէօզէթտիյի մէնֆաաթ հէնուզ պագի օլմալը
տըր քի , օ կէնճ գաթընը թէքրար թէճէսսիւս իթմիլէր
. . . վէ քիմ պիլիր . . . պէլքի տէ շու սահաթտա պիչարէ

գաթըն իթհամ օլընմըշ վէ նամուս վէ հայսիյէթինի տէ
պայպ իթմիշ տիր . . . Ա՛հ , պու բէք տէհշէթլի շէյ տիր ։
(Պատէհու տէմիրճինին պիւթիւն վիւճուտիյլէ սարսըլտըը-
նը կէօրիւնճէ , ըզտըրապը գալպ իլէ .) Լաքին սէնին նէ՞ն
վար , Ակրիքօ՛լ . . . .

Ակրիքօլ . – (Ֆէնտի քէնտինէ սէօյլէնէրէք .) Էկէր
պիւթիւն պու հալլէր եաըրնըգ պիր էլտէն սատըր օլու-
յօրսա , նէ՞ իչուն էօյլէ օլմասըն . . . Պիր մանասթըրըն
պաշ րահիպէսի պիր րահիպ իլէ ույուշապիլիր . . . լաքին
պուննաան մագսա՞տ նէ . . . նէ՞ մէնֆաաթ կէօզէտիլի-
յօր . . . .

Մայեէօ . – Ֆիքրինի իյզահ էթ , Ակրի՛քօլ , նէ՞ վար ,
նէ՞ օլմըշ , պու եարայը նէ՞ ըէտէն ալտըն . . . ըէճա իտէ-
րիմ , գալպիմի թէէմին էթ ։

Ակրիքօլ . – Պէն տէ սանա եարամմաան պահս իտէ-
ճէքտիմ . . . գիրա նէ՛ գաատր տիւշիւնիյօրսամ , պու
գաթընըն վագըտսը վուգուաթը սահրէ իլէ՛ մէրպութ կէօ-
րիւնիյօր ։

Մայեէօ . – Նէ՞ սէօյլէյօրսըն ։

Ակրիքօլ . – Պիր քէրրէ տիւշիւն քի պիր գաչ կիւնտէն
պէրու ֆապրիգամըզ ճիվարըսըրընտա գարիպ գարիպ հալ-
լէր վուգուա կէլիյօր . էվվէլի էմրտէ պէօյիւք բէրհիզ ի-
չինտէ պուլընտըզմըզտան , Բարիս րահիպլէրինտէն պէօ-
յիւք պիր բաբաղ ֆապրիգամըզտան անճագ պիր չարէք
ֆէրահա ուզագ պուլընան վիլիէ քէօյիւնտէ վազ վէրմէյէ
կէլմիշ վէ պու վազըարը արսաբընտա Մ. Հարտիյէ իֆթի-
բալար վէ հագարէթլէր իթմէյէ մէյտան պուլմըշ ։

Մայեէօ . – Պու նա՞սըլ միւմքին օլապիլիր ։

Ակրիքօլ . – Մ. Հարտի պիզիմ իշլէրիմիզէ վէ պիզէ
թահսիս իթմիյի մէնաֆիտէքի հուգուգըմըզա տաիր պիր
նիզաաճամէ թազ իթմիյմիշ , վէ պու նիզաաճամէնին նի-
հայէթինէ տէ պիր թագըմ կիւզէլ վէ սատէ գահտէլէր

իւէ մուխթէլիֆ ֆէյլէսօֆ վէ մէղհէպ քիթապլարընտան
ալընմըշ հէր քէսին անլայապիւէճէյի սուբէթոէ պաղը
թէնպիհամը պիրաաէրանէ իլավէ իլէմիշ իտի . . . Պի-
զիմ բահիպ էֆէնտի իսէ՝ Մ. Հարտինին թէնպիհամը մուխ-
թէլիֆէլի մէղհէպիյէ արասընտա էն խաֆիֆ օլանլարընը
ինթիխապ իթմէսինէ իսթիհնաատէն անընն տինսիզ պիր ա-
տէմ օլաբաղը նէթիճէսինէ վարմըշ, վէ պու նօգթայա սա-
բըլարագ քէնտիսինէ գարշը թէճավուգբեարանէ պիր լի-
սան գուլլանաբագտան պաշգա, ֆապրիգամըզը տա մահ-
վիյէթ, տինսիզլիք վէ ֆէսատ օճաղը օլմագ իւզրէ կէօս-
թերմիշ տիր. չունքի արգատաշլարըմըզ՝ բազար կիւնլէրի
քէնտի վաղլարընը տինլէմէյէ վէ եավաշ-մէյհանէլէրտէ
թօպլանմագա կիտէճէք եէրտէ, գարըլարը վէ էվլատլարը
իւէ պէրապէր պաղչէլէրինի տիւզէլթմէք, քիթապ օգու-
մագ վէ պիզիմ խանէի ումումիտէ թիւրքիւ չաղըրմագ
վէ եա բագա իթմէք իւէ վագթ կէչիրիյօրլար։ Հաթթա
բահիպի մէրգում պէօյլէ պիր տինսիզ կիւրուհընըն գուր-
պիյէթի՝ պիւթիւն մէմլէքէթի իւզէրինէ զաղապը Իլահիի
տավէթ իտէճէյինի վէ եավաշ եավաշ իլէրիլէմէքտէ օլան
Ֆօլէրտաան չու արապըգ քէք զիյատէ պահս օլընտըղընը
վէ պիզիմ եագըն պուլընմամըզ ոէպէպիյլէ ճիվարլարըն
տախ պու աֆէթթէ միւահիշէյէ տիւշար օլմալարը բէք
իհթիմալտէն պուլընտըղընը պէյան իթմիշ տիր։

Մայհէօ. – Լաքին պու ճահիլ ատէմլէրէ պէօյլէ
սէօզլէր սէօյլէմէք՝ անլէրի ֆէնտա շէյլէրէ թէշվիգ իթմէք
տէմէք տիր։

Ակրիքօլ. – Զաթէն բահիպին իսթէհզիլ տէ պու իտի։

Մայհէօ. – Նէ՞ սէօյլէյօրսըն, Ակրիքօլ։

Ակրիքօլ. – Էվվէլթ, բահիպին իսթէհզիլ տէ պու իտի. պիրա ճիվարատաքի էհալի՝ պաղը ֆէսատ պաշլարընըն
թահրիքաաթըյլա պիր գաթ տահա թէշվիգ օլունտաբագ,
ֆապրիգամըզըն ամէլէսինէ գարշը ըզհարը խուսուսէթթ վէ

ատավէթէ պաշլատըլար. թահրիք իտէնլէր իսէ՝ անլէրին
քին ու դարադընտան տէյիլ իսէ պիլէ հըսսը հասէտինտէն
խաթիֆատէ իթմէրլէր... չունքի պուղնար պիզիմ պէօյլէ
իթթիֆագը պիրաաէրանէ իլէ եաշատըղըմըզը, օթու-
տըղըմըզը, պէսլէնտիյիմիզի, ըսբնաբղըմըզը, կիյինիպ
գուշանտըղըմըզը վէ դայուրանէ վէ մէսրուրանէ պիր սու-
բէթտէ չալըշտըղըմըզը կէօրէրէք զաթէն հասէտ իթմէք-
տէ իտիլէր. իշթէ բահիպի մէրգումըն վաղլարը վէ բագի-
պիմիզ օլան Մ. Թրիբոնըն ամէլէսինտէն պիր իքի չաթգը-
նըն տէսայիսի խաֆիյէսի պու հասէտի պիր գաթ տահա
թահրիք իլլէտի։ Նիհայէթ պու թահրիքաաթըն սէմէրէսի
կէօրիւլմէյէ պաշլատը. պիզիմ վէ ճիվար էհալիսի արա-
սընտա իքի իւչ տէֆա գավգալար վուգուա կէլտի... վէ
պու գավգալարտան պիրի էսնասընտա ըսրը քի, պաշըմ-
տան պիր թաշ իլէ եարալանտըմ...

Մայհէօ. – (Էնտիշէլի պիր թավըր ըլա.) Օլտըղըն եա-
բա թէհլիքէլի պիր շէյ տէյիլ ա՛, Ակրիքօլ։

Ակրիքօլ. – Խա՛յր, հիչ պիր շէյ տէյիլ տիր..., Ֆա-
գաթ Մ. Հարտինին տիւշմէնլէրի պու վաղլարլա տա իք-
թիֆա իթմէյիպ, տահա վէխիմ թէտպիրլէրէ միւրաճաաթի
խոյօրլար։

Մայհէօ. – Նէ՞ եարըյօրլար։

Ակրիքօլ. – Պէն վէ հէմգն պիւթիւն արգատաշլա-
րըմ թէմինաղ իհթիլալընտա էյի թիւֆէնք իսթիմալ իթ-
տիք, լաքին շիմտի պաղը էսպապա մէսնի սիլահա սարըլ-
մագ իշթիյօր. հէր քէսին էֆքարը պու մէր-
քէզտէ տէյիլ տիր. պիզ հիչ քիմսէնին էֆքարընը դէմիր
իթմէյիզ. լաքին պիզիմ տախ քէնտիմիզէ կէօրէ էֆքա-
րըմըզ վար տըր։ Ժէնէրալ Միտնըն բէտէրի իսէ օղու-
գատար գահրաման, վէ վախտընքէրվէրլիք ճիհէթիյլէ տէ
հէր քէսէ ֆահիգ օլարագընտան, հարէքէթի վագրամըզը
թահսին վէ պիզի տէ իտարէ խոյօր։ Պիր գաչ կիւնահէն

պէրու ֆապրիգամըզըն տէօրթ էթրաֆընտա , պաղչէտէ , հավլիտէ , մնթպու՝ քնաղըտլար պուլույօրըզ . պու քեա-
ղըտլարտա պիզէ չու սէօղլէրի սէօյլէյօրլար . « Սիզ ալ-
« չագ սընըզ , խօտբէրէսթ սինիզ . Թէսաոիւֆ սիզէ էյի
« պիր ուսթա վէրմիշ օլտըրընտան , պիրտաէրլէրինիզին
« սէֆալէթի հալինէ նազարը պինիտաֆանէ իլէ պագըյօր ,
« վէ անդէրի պու հալը էսէֆիշթիմալտէն գուրթարմանըն
« չարէսինի տիւշինմէյօր սընըզ . սաաթէթի մաաթիյէ սի-
« նիրլէրինիզի պիւս պիւթիւն կէվշէթմէքտէ տիր : »

Մայեէօ . – Եա՛ Բապպի , քէօթիւլիւքտէ պու տէրէճէ սէպա՛թ . . . ,

Ա.կրիքօլ . – Էվվէ՛թ . . . էյվահ , պու խաֆի տէօսէէլէրին պիզիմ կէնճ արգաոաուշտարըմըզտան պաղըտարը իւզէրինտէ թէէսիրի կէօրիւլմէյէ պաշլաոը . պու տէօսէ սահիպլէրի այճէնապանէ վէ խօտպինանէ հրասխյաթա միւրաճաաթ իթթիխտէրինտէն , էրէյիճէ մուվաֆֆագ օ-
լապիլտիլէր , Շիմտիյէ գաոար պիր մուհապպէթի պիրա-
տէրանէ իլէ նաշամըզ օլան ֆապրիգամըզ ամէլէսի արա-
պընտա իթթիֆագտըզըզ թօխումճարը ֆիլիպլէնմէյէ պաշ-
լաոը . ֆապրիգա տէրթունինտէ ֆէվգ էլաոէ պիր հէյէ-
ճանը էֆքեար հիւքմֆէրմա պուլունըյօր . . . էվվէլքի մահ-
բէմիյէթի վէ ոսմթլուգ եէրինէ պաղըտարը իւզէրինտէ պարիսանէ պիր էՃՃիյէթսիզլիք կէօրիւլիւյօր . . . Շիմտի, սէվկիլի Մայեէօմ , ֆապրիգամըզըն տիվարըտարը իւզէրին-
տէն աթըտարագ արամըզա նիֆագ թօխումճարը սաչան պու մաթպու՝ քնաղըտլարըն վազ վէրէն բահիսին ճա-
սուսլարը թարաֆընտան նէչր իտիյմիշ օլտըրընա ատէթա էմին պուլընուբղըմը սէօյլէյէճէք օլուբսաս , պիւթիւն պու հալէրին՝ պու սաաթ օ կէնճ գաոարընըն պաշընա կէլէն վագըա իլէ պիրլէշէրէք Մ . Հարտինին պիր միւսաոէթտէն պէրու բէք չօգ տիւշմէն բէյտա իթթիյինի իսպաթ իթ-
մէքտէ օլտըրընը հիւքմ իթմէ՞զ միսին ,

Մայեէօ . – Պունըր պէն տէ սէնին կիպի բէք տէհշէթ-
լի պուլույօրըմ , Ա.կրիքօլ . պու հալլէր օ գաոար վէխիմ տիր քի , պու խուսուստա ան ճաթ Մ . Հարտի պիր գաոար իթթիխազ իտէպիլիր : Պու ոսպաճ օ գաորընըն պաշընա կէլէն վագըտյա կէլինճէ , զաննըմա գալըրսա Մ . Հարտի ավտէթի իտէր իթմէզ քէնտիսինտէն պիր միւտպաթի թա-
լէպ իթմէլիսին , վէ պէօյլէ պիր իֆտաէ նէ՛ գաոար նա-
զիք օլուբսա օլսուն վուգուբ հալի քէնտիսինէ խապէր վէր-
մէլիսին :

Ա.կրիքօլ . – Իչթէ օ խուսուս պէնի թէրէտտիւտտէ պըրագըյօր . . . պու սուրէթլէ քէնտի էսրարընա վագըֆ օլմագ խոթէյօր կիպի կէօրիւնէճէյիմտէն գօրգըյօ-
րըմ :

Մայեէօ . – Էկէր օ կէնճ գաոարընը թաագիպ վէ թէ-
ճէսսիւս իթմէմիշ օլսաչար ըտը , պու գօրգունա պէն տէ հագգ վէրիր խոսմ . . . լաքին մէրգումէյի թէճէսսիւս իթմէքլէրինտէն , վէ պիչարէնին շու սըրսաոա պիր թէհ-
լիքէ իչինտէ պուլընմասը տա միւհթէմէլ օլտըրընտան , պանա գալըրսա վուգուբ հալի Մ . Հարտիյէ տույուրմագ սէնին վազիֆէն իճապընտան ոըր . . . , Իհթիմալտէն օլ-
տըրը իւզրէ ֆարզ խոէլիմ քի պու գաոարն էվվէնմիշ օլ-
սուն . . . Մ . Հարտինին հէր շէյտէն խապէրտար օլմասը պին տիւրլիւ էոպաոը մագպուլէ սէպէպիյլէ տահա մու-
վաֆըգը մասլահաթ տէյիլ մի տիր :

Ա.կրիքօլ . – Հագգըն վար , սէվկիլի Մայեէօմ , նասի-
հաթընա սաիք օլաճաղըմ . Մ . Հարտիյի հէր շէյտէն խա-
պէրտար խոէճէյիմ . Շիմտիյէ գաոար պաշգալարընտան պահս իթթիք . . . պիր ազ տա պէնտէն պահս խոէլիմ . . . (Մայեէօնին նազարը տըրգաթընը ճէլալ խոէճէք տէրէ-
ճէտէ վագտըը պիր աէտա իլէ .) Էվվէ՛թ , պիր ազ տա պէնտէն պահս խոէլիմ . . . զիրա իչին իչինտէ էօյլէ պիր շէյ վար տըր քի , հայաթընըն պիւթիւն սաաոաէթի անա

մուալլագ տըր։ (Պիր տագըդաճըդ սիւքիւմէն սօնրա.) Զօճուգըղըմուան չիմտիյէ գառառ սէնտէն հիշ պիր շէյ կիզլէմէմիշ օլտըղըմը պիլիրսին... սանա հէր շէյի, էվվէլ, հէր շէյի սէօյլէմիշիմ տիր։

Մայհէօ. – (Պէյազ վէ ինճէ էլինի սէմիրճիյէ ուզաթ արագ.) Պիլիրիմ, Ակրիքօլ, պիլիրիմ։

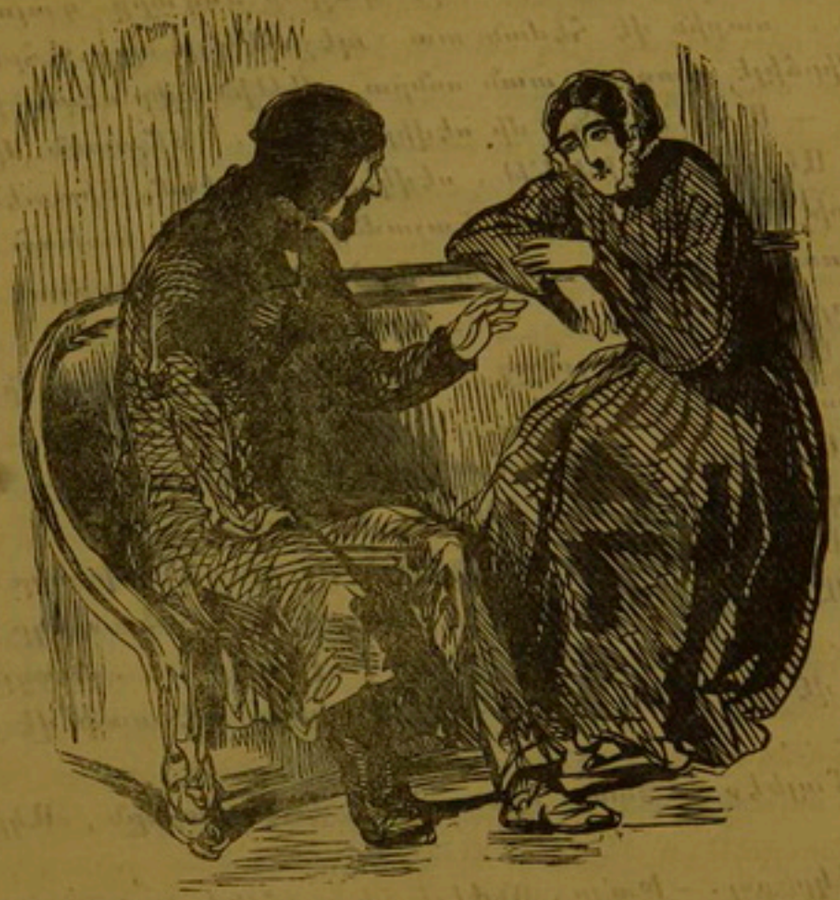
Ակրիքօլ. – (Մայհէօնիւն ուզաթմըշ օլտըղը էլի տօսթանէ պիր սուրէթտէ օղգարագ.) Սէնտէն հիշ պիր շէյ սագլամըշ սէյիրիմ տէրսէմ նօլսան սէօյլէմիշ օլուրըմ... սէվվառ մէսէլէյէրինի սէնտէն տահմին կիզլի սագլամըշըմ տըր... չունքի ինսան հէմշիրէսինէ հէր շէյի սէօյլէյէպիլիրսէ տէ, էօյլէ շէյլէր տէ վար տըր քի, սէնինն կիսպի միւհթէրէմ վէ նամուսքար պիր գըզա սէօյլէմէմէք լազըմ կէլիր...

Մայհէօ. – (Կէօզլէրինի էյէրէք վէ գալպինտէ հըսա իթտիյի քէտէր վէ էլէմի գահրամանտանէ պիր սուրէթտէ զապթ իտէրէք.) Թէշէքքիւր իտէրիմ, Ակրիքօլ... սէնինն պու իհթիյաճքէնարլըգընը պէն զամէն ֆալզ իթտիշ իտիմ... իթէշէքքիւր իտէրիմ։

Ակրիքօլ. – Լաքին պէնիմ սէվվառ իշլէրիմտէն սանա ասլա պահս իթմէմէյի գաթիյէն գարարլաշտըրմըշ օլմագլա պէրապէր, քէնտի քէնտիմէ. «Էկէր ճիտտի պիր շէյէ թէսատուֆ իտէճէք օլուրսամ, եանի՝ էվվէնմէյի խաթըրըմա կէթիրէճէք սէրէճէտէ ճիտտի պիր աշգ ու մուհապպէթէ միւպթէլա օլաճագ օլուրսամ, պէօյլէ պիր սըզը քէտէր վէ վալիտէտէն էվվէլ հէմշիրէյէ թէվտի՝ իտիլտիյինտէն, պէն տէ իսթիհսա պէնիմ սէվկիլի Մայհէօմէ տույուրըրըմ» տէմիշ իտիմ։

Մայհէօ. – Նէ գառառ քէրէմքեար սըն, Ակրիքօլ։

Ակրիքօլ. – Իշթէ օ ճիտտի մուհապպէթ չիմտի պուշ կէօսթէրմիշ տիր... պիր գըզը չըտըրըտաճըյսա սէվիյօրըմ, վէ էվվէնմէյի թէսատվուր իտիյօրըմ։

Ակրիքօլըն պու սէօզլէրինի իշիտինճէ, պիչարէ Մայհէօնիւն պէնզի ուչուտ պիր տագըդաճըդ քէօթրիւմ կիպի գալտը. գանը տամտըրըլտընտա ճէվէլան իթմէյօր վէ պուզ քէսիլիյօր գանն իթմէքտէ իտի. պիր գոչ սանիյէ գառառ էօլիւյօր կիպի պիր հալէ կէլտի... գալպի չարպմագտան տուր օլտու, վէ նիւբէյինին էրիմէքտէ վէ պիթմէքտէ օլտըղընը հըսս իլլէտի... Գառէհու, պու շիտտէթլի հէյէճան կէչտիքտէն սօնրա, էն տէհշէթլի իշքենճէլէրի ատասընտա պիրէ թէպէսսիմ իտէճէք պիր իգթիսար քէտ իտէն շէհիտլէր կիպի, պէտապալթի գըզճըղազ ճալիպի իսթիհզա օլան մուհապպէթինին էստըրընը ֆարգ իթտիրիր գօրգուսուլա պիրտէն պիրէ ինանըլմազ պիր

գուվվէթ քէսպ իլէտի , վէ պաշընը նօգարը գալըրրա-
բագ , սաքին վէ հէման տա պէշաշէթլի պիր չէհրէ իլէ
տէմիրճիյէ պագալըգտան ոնրա , մէթին պիր սէտա իլէ .

— Ա՛հ , պիրինի՛ մի սէվիյօրսըն . . . ճի՛տաէն մի ,

Ակրիքօլ . – Իվվէ՛թ , սէվկիլի Մայհէօմ , ճիտաէն . . .
տէօրթ կիւնտէն պէրու եաշամըյօրըմ . . . եախօտ տա-
հա տօղրուսը պու աշղ ու մուհապէթի տայէսինտէ եա-
շայօրըմ . . . ;

Մայհէօ . – Եալընըզ տէօրթ կիւնտէն պէրի՛ մը սէ-
վիյօրսըն . . . ;

Ակրիքօլ . – Իվվէթ , տէօրթ կիւնտէն պէրու . . . լա-
քին զէմանըն հիչ պիր հիւքմիւ օլամազ . . . ;

Մայհէօ . – Պարը սէվմիյին գըզ կիւզէ՞լ մի տիր ;

Ակրիքօլ . – Սիյահ սաչը . . . պօյու հիւրիւ գըզը կի-
պի . . . զամպագ կիպի պէյտզ չէհրէլի . . . կէօզլէրի
մահ վէ իրի վէ սէնին կէօզլէրին կիպի տէ սաճ վէ լա-
թիֆ . . . ;

Մայհէօ . – Պանա միւտահէնէ՞ մի իսիյօրսըն , Ակրի-
քօլ ;

Ակրիքօլ . – Խա՛յր , Ընժէլէ միւտահէնէ իսիյօրըմ . . .
իսմի տէ Ընժէլ տիր . . . կիւզել իսմ տէյի՞լ մի , սէվկի-
լի Մայհէօմ ;

Մայհէօ . – (Ակրիքօլըն սիւչհինմէքսիզին վէրմէքտէ
օլըդը Մ–յհէօ (գամպուր) լագապը իլէ Ընժէլ (մելէք)
իսմի լաթիֆինի ապիմ պիր քէտէրի տէրունըա մուդայէսէ
իտէրէք .) կիւզել իսմ տիր . . . Ընժէլ . . . էվվէթ ,
կիւզել իսմ տիր . . . ;

Ակրիքօլ . – Պիր քէրըչ տիւշհին քի պու իսմ եալընըզ
անըն չէհրէսինին տէյիլ , հաթթա եիւրէյինին տախի թա-
վիրի տիր . . . նիհայէթի մէրդումինին գալպի տախի սէ-
նին գալպինէ մուտահիլ վէ միւտաւիմ տիր ;

Մայհէօ . – (Թէպէսիւմ իտէրէք .) Կէօզլէրի պէ-

նիմ կէօզլէրիմ վէ գալպի պէնիմ գալպիմ կիպի հա՛ . . .
պէօյլէ պիր պիրիմիզէ պէնզէյիշիմիզ բէք զարիպ տիր . . . ;

Ակրիքօլ՝ Մայհէօնիւն պու սէօզլէրի ալթընտա մէս-
թուր օլան իսթիհզատի մէյուսանէյի ֆարգ իտէմէյէրէք ,
խալիսանէ վէ ֆազաղի իննաֆսըզճա պիր չէֆգաթլա տէ-
տի քի .

— Ա՛հ , պիչարէ Մայհէօմ , սէվտիյիմ գըզըն թապի-
յաթը , գալպի , ֆիքրի , սէնին թապիյաթընա , գալպինէ ,
ֆիքրինէ թէմամըյլա միւշապիհ օլմանըդ օլսա ըտը , պէօյ-
լէ ճիտտի պիր մուհապէթէ գաբըլըմ՞ մը ըտըմ ;

Մայհէօ . – (Կիւլիւմսէյէրէք վէ եա տահա տօղրու-
սը կիւլիւմսէմէյէ չալըշարագ .) Հայտի՛ , գարտաշըմ , հայ-
տի՛ . . . սէն պու կիւն միւտահէնէյէ չըգմըշըն . . . պու
կիւզել գըզը նէ՞րէտէ կէօրիւպ թանըտըն պագալըմ ;

Ակրիքօլ . – Պու գըզ արգատաշլարըմտան պիրինին
հէմշիրէսի տիր . վալիտէսի մատամ Պէրթէն իսմինտէ պիր
գատըն օլուպ , իշճիլէրին չամաշըրըմանէսինի իտարէ իտէր-
մէրդումէ պիր եարտըմճըյա միւհթաճ օլըդընտան , վէ
ֆապրիգամըզ ամէլէ ճէմիյէթինին ատէթի իդթիդաըընճա
պու կիպի մէմուրիյէթլէրտէ գուլլանըլաճագ ատէմլէր ճէ-
միյէթ ազասը ագրապաըընտան պիթթէրճիհ ինթիխապ
իսիլտիյինտէն , մատամ Պէրթէն՝ Լիլտէ խալալըընտան
պիրի նէգտինտէ պուլընան գըզընը ֆապրիգայա կէթիրթ-
տի . իշթէ պու գըզ պէշ կիւնտէն պէրու չամաշըրըմանէ-
տէ չալըշմագտա ըտը . . . Քէնտիսինի իլք կէօրտիւիւմ
ազշամ՝ իշ սաաթ գատար օթուրուպ քէնտիսի , վալի-
տէսի վէ պիրտաէրի իլէ գօնուշտում . . . գալպիմին է՛ն
տէրին նօգթաընտա պիր աթէշի աշգ ու մուհապէթին
թութուշմագտա օլըդընը հըսս իսմ . իրթէսի կիւնիւ
վէ տահա իրթէսի կիւնլէրի պու աթէշ պիր գաթ տահա
ալէվլէնմէյէ պաշլատը . . . շիմտի իտէ անը չըլտըրըտը-
յա սէվիյօրըմ , վէ վէրէճէյին նատիհաթա կէօրէ անըլտա

էվլէննէյի գաթիյէն գարարյաշարըմընչըմ ատը . . . : Պիլիրիմ, պու չէյ սէնի թէաճճիւպաէ պըրադաճագ . . . լաքին հէր շէյ սէնին ըէյինէ վապէսթէ տիր . սէնին պու պադպաէքի ըէյինի ալմասըդճա , բէաէր վէ վարիտէմաէն բուխասթ թալէպ իմմէյէճէյիմ։

Մայհէօ . – Ձիլքրինի անլայամնյօրըմ, Ակրի՛քօլ :

Ակրիքօլ . – Անլամյաճագ նէ՞ վար . սէնին հըսսիյաթը գալպին հադդընտա պէնիմ նէ՛ տէրէճէ էմնիյէթիմ պու լընտըդըրը պիլիրսին . բէք չօդ տէֆալար սէն պանա . « Ակրիքօլ , ֆիլան չէյտէն քէնարինի ադըն , ֆիլան չէյի սէվ , ֆիլան չէյտէն էմին օլ . . . » տէմիշսին , վէ տէտիքլէրին ասլա եալան չըգմամըշ ատը : Շիմտի տէ այնը ատսթլըը պանա եարաճագդըն . . . պուրատան կիթմէք իւզրէ մատմուազէլ ատը Գարատվիլատէն իզին ալըպ , պէնիմ լէ պիրլիքտէ ֆաապրիգայա կէլէճէքսին . զաթէն կէրէք մատամ Գէրթէնէ վէ կէրէք գըզընտա սէնին պահսընը կէչմիշիմ տիր . հէմշիրէմ մէսապէսիտէ օլտըղընը սէօյլէմիշիմ տիր . Անժէլի կէօռճէքսին վէ կէօրսիւքտէն ասնրա վէրէճէյին րէյէ կէօրէ պէն տէ եարաճադըմը թային իտէճէյիմ . . . : Պու էֆքեարըմը իսթէր չօճուգըդ ատայ, իսթէր իթիգատը պաթըլ ատայ , պէն պէօյլէ իմ։

Մայհէօ . – (Գահրամանանէ պիր ճէսարէթլէ .) Բէք էյի , մատմուազէլ Անժէլի կէօրիւը , վէ քէնարինի հադդընտաքի միւթալասաթըմը ատնա պէյան էյլէրիմ . պու միւթալասանըն սամիմի օլաճադընտան տա էմին օլապիլիրսին ։

Ակրիքօլ . – Օրատընը պիլիրիմ . . . Ֆագաթ նէ՞ վագթ կէլէճէքսին ։

Մայհէօ . – Պանա հաՆակը կիւն իհթիյաճը պուլընմատըղընը մատմուազէլ ատը Գարատվիլատէն սիւալ իտէր , վէ ալաճադըմ ճէվապը ատնա իշար իտէրիմ։

Ակրիքօլ . – (Մէսէրըէթլէ .) Բէշէքքիւր իտէրիմ , ադիղէմ Մայհէօ . . . (Կիւլիւմսէյէրէք .) Լաքին օ կիւնիւ

սէնին էն էյի գուվվէթի մուհաքէմէնի պէրապէր ալըվէր ։

Մայհէօ . – (Լաթիֆ վէ միւքէտաէրանէ պիր սէտա իլէ .) Լաթիֆէ իսթէմէզ , գարատաշըմ . . . պու ղայէթ մուհիմմ պիր մէսէլէ տիր . . . չունքի պիւթիւն էօմրիւնիւն սատաէթի պուննա մուալլագ ատը . . . ։

Պու սըրատա գարու եամաչճա վուրուլտը ։ Մայհէօ « Կիրինի՛զ » տէտի վէ Ձլօրին օտայա կիրիպ , Մայհէօյէ խիթապէն . « Էկէր մէչղուլ տէյիլ իսէնիզ , մատմուազէլ օտասընա կիթմէնիզի սիզտէն րէճա իտիյօր » տէտի ։

Մայհէօ այագա գալդտը վէ տէմիրճիյէ խիթապէն .

— Ազաճըգ պէքլէ՛ր միսին , Ակրի՛քօլ . պանա հաՆակը կիւն իհթիյաճը պուլընմատըղընը մատմուազէլ ատը Գարատվիլատէն սիւալ իտէյիմ տէ կէլիպ սանա խապէր վէրէյիմ . – տէյիպ , Ակրիքօլ իլէ Ձլօրինի եալընըզ պըրագատըգ տըշարը չըգատը ։

Ակրիքօլ . – Պու կիւն մատմուազէլ ատը Գարատվիլէ ատըդը թէշէքքիւր իթմէյէ բէք զիյատէ արզու իտիյօրատը , լաքին սայղըսըզլըգ իթմիչ օլուրըմ տէյու գօրգատում։

Ձլօրին . – Մատմուազէլ պու կիւն աղաճըգ քէյֆսիզ օլտըղընտան , հիչ քիմսէյի գապուլ իթմէտի , մնսիէօ . լաքին էյիլէշճէք օլուրատա սիզի կէօրմէքլէ բէք զիյատէ մահզուզ օլաճաղընտան էմին իմ։

Պու արալըգ Մայհէօ ավտէթլէ Ակրիքօլա տէտի քի .

— Պագատա՛ , Ակրիքօլ , եարըն պիւթիւն կիւնիւնիւ պօշա կէչիրմէմէք իչուն սատթ իչէ ատղու պուրայա կէլճէճէք օլուրատան , ֆաապրիգայա կիտէպիլիրիզ . ագշամ իսթիւ պէնի թէքքատ պուրայա կէթիրիրսին . օլմա՛ղմը ։

Ակրիքօլ . – Նէյի՛ օլմազ , տէմէք քի եարըն սատթ իչատէ պուրատա պուլընմալը յըմ , սէվկիլի Մայհէօմ ։

Մայհէօ . – Էվվէ՛լ , Ակրի՛քօլ , եարըն սատթ իչատէ ։

. . . . . .

Օ կիւնիւն ագշամը , գօնատ տէրունինատ տէրին պիր

սիբիւնէթի հիւթմ իթմոյի պիր սըրատա , սաաթ օնա գատար մաամուաղէլ ոը Գարտօվիլին եանընտա տուրմըշ օլան Մայեէօ եաթագ օտասընա կիլսուն , վէ գարուլը քիւլիսէթիքտէն սոնրա , օտասընտա սերպէսթ վէ եաղընըզ պուլընտըղընտան պիր գօլթուգ սանտալիէի էօնիւնտէ տիզ չէօքտիւ , վէ հէօնքիւր հէօնքիւր ալըամադա պաշլատը : Պու հալ ուզուն . . . հէմ ըէք ուզուն միւտտէթ տէվամ իթմտի : Պիչարէնին կէօզ եաշլարը գուրուլրնճա կէօզլէրինի սիլսի , եազը մաասընըն եանընա կիթմտի վէ պիր կէօզիւնտէն մուգամվա գուԹուլը չըգարտըգտան սոնրա , իլը կիւնիւն կիճէսի Ցլօրինին ալէլ աճէլէ մուա-լէնէ իթմիշ օլտըղը միւսվէտտէ տէֆթէրինի ալարագ , կիճէնին պիր գըսմընը տա եազը եազմագլա կէչիրտի :

11

ՄԱՅԵէՕՆԻՆ ՐՈՒՉՆԱՄԷՍԻ

Սէօյլէմիշ օլտըղընդղ վէճհլէ , Մայեէօ կիճէնին պիր գըսմընը տէֆթէրինտէ եազը եազմագլա կէչիրմիշ իտի : Ցլօրին պու տէֆթէրի պիր կիճէ էվվէլ պուլուպ ալէլ աճէլէ կէօգտէն կէչիրմիշ իտի իսէ տէ , միւհիմէվիյաթընը քէնտի տտէմլէրինէ պիլտիրմէքսիզին վէ անլերին պու պապտէքի սօն էմիրլէրինի ալմադըղըն պունը աշըրըպ կէօթիւրմէյէ ճէսարէթի իտէմէմիշ իտի :

Պու տէֆթէրին միւհիմէվիյաթընը օգուրանլատընդղա սրդ իթմէզտէն էվվէլ , անըն նէ՛ տէպէպէ մէօնի վիւճուտքէզիր օլմուշ օլտըղընը էյղահ իտէյիմ :

Մայեէօ՝ Ակրիքօլը սեվմէյէ պաշլատընդղ կիւնտէն իթիպարէն , պու տէֆթէրի եազմագա պաշլամընդ ընը , Մէրգուժէ հապըգաթէն միւթէհասսիս պիր իթապիաթա մընդ օլուպ , հալ պու քի իսթիհզայը ճալիսպ օլմագ գօրմալըք օլուպ , հալ պու քի իսթիհզայը ճալիսպ օլմագ գօրգուլը տահմա քէնտիսինի ճէպը իթմէյինտէն , վէ պու գօրգուլը իֆրաթի տէրէճէյէ վարտընդմագ անընն եէկնա-նէ զատընը օլտըղընտան , պիչարէ գըզճըղազ աչգ ու մահապէթինին էտտընընը՝ քեապըտտան , չիւնքէ վէ եա իճինտէ գալպէրին օ սիլսիլ սըրատաշընտան , սիլսիլա Ցիլօրինի վէրմէզսէ պիլէ հիչ օլմազտա տահմա տա , պունլար քէնտի տէֆիլտէնէ վէ միւսթէհա հալինին էտտընը մահրէմանէսինի տահի հալի օլտըգլտընտան , Ակրիքօլա թէպլիղ իթմէյէ ճէսարէթի իտէմէմէքտէ իտի :

Իչթէ սաագաթ , չիւնքին վէ տէֆիլ օլան վէ Ցաղաթ մէլէքլէրէ մահտուս պիր գալպէ վէ միւթալաա , միւհահ-զա վէ եաղընըզլըղ սայէսինտէ թէրտագը պուլմըշ պիր

ֆիքրէ մալիք պուլընան պու պիշարէ գըզըն բուզնամէսի պէօյլէ պիր շէյ իտի։ Պու բուզնամէ պիր թագըմ մէճ-հուլ սահիֆէլէրտէն իպարէթ իտի իսէ տէ, պախթ ու թալիհին մէրգուման էի աֆմըշ օլտուլը հալը քէտէրիչիլմիյալ նօգթաի նազարըննտան պագարագ, կէրէք մալոլուգաթ վէ կէրէք էշեա հագգընտա պիր թագըմ ճալիպի հայրէթ վէ տէրին միւթալաաթը հավի իտի։

Ակրիքօլըն Ընժէլ հագգընտաքի մուհապէթի շէտիտէօնի իլգ կիւնիւ քէնտիսինտէն խապէր ալընճա հըսս իթմիշ օլտուղը հէյէճանլանա կէօրէ, կեահ եէր եէր գաթ' իտիլմիշ վէ կեահ տախի կէօզ եաշլարուլյա լէքէլէնմիշ օլան աֆիտէքի սաթըլար՝ մէգքիւր բուզնամէնին սօնընճը սահիֆէլէրինի թէշքիլ իթմէքտէ իտի.

«Ճոոա 3 Մարտ 1832.

«... կիճէմ հիչ պիր տէհշէթլի բույա իլէ ալթ իսթ օլմամըշ ըտը. պու սապահ եաթագտան գալգտըղըմ զէման գալպիտէ հիչ պիր շիւպհէ եօղ ըտը։ Ակրիքօլ կէնտիքտէ, բէք գիյատէ սաբին վէ միւսթէրիհ իտիմ։

«Զէհրէօնտէ հիչ պիր էաբի հէյէճան կէօրինմէյօրտու։ Պէնտիսի հեր վագթ քի կիպի սաֆ վէ մուշֆիգ իտի, Իպթիտա Մ. Հարտույէ այիտ պիր վագըատան պահս իթմտի. պատէհու պիլա թէրէտտիւտ տէտի քի.

«— Ցէօրթ կիւնտէն պէրու պիր գըզը չըլտըրտաբյա սէվիյօրըմ... պու սէվտա օ՛ տէրէճէ ճիտտի տիր քի էվլէնմէյի թէտավվուր իտիյօրըմ... իչթէ պունըն իչուն սէնտէն պիր նասիհաթ ալմադա կէլտիմ։

«Պէնիմ իչուն սօն տէրէճէ քէտէրպախչ օլան պու իֆատէ իչթէ պէօյլէ թ տապիի վէ մահրէմանէ պիր սուրէթտէ արզ օլընտը. պէն շըմինէնին պիր թ տրաֆընտա, Ակրիքօլ տախի տիկէր թ տրաֆընտա օթուրմըշ ըտըգ, վէ կիւյա պիզե թէալլուգ օլմույան վէտիլտէն պահս իտի-

յօրըզ կիպի կէօրիւնիյօրտըգ. Ֆագաթ եիւրէյիմի բարչալամագ իչուն պուընտան տահա տէհշէթլի պիր մուհավվէրէ օլամազ ըտը.... Պիրիսի օտանա կիրէր, սէնի պիրատէրանէ պիր մուհապպէթլէ գուճագլար, օթուրուր... սէնինլէ գօնուշուր... վէ պատէհու....

«Օ՛հ, եա՛ Բապպի... եա՛ Բապպի... չըլտըրտաճաղըմ կէլիյօր....

.....

«Գալպիմ չիմտի տահա զիյատէ սիւքիւնէթի քէյտա իթմիշ տիր... Հայտի՛, ճէսուր օլ, պիշարէ գալպ, ճէսուր օլ... էկէր պէտպախթլըգ պիր կիւն թէքրար իւզէրիմէ չէօքէճէք օլուրսա, միւտտէթի էօմրիւմտէ հըսս իթտիյմ է՛ն աճը պիր քէտէրին թէէսիրիլէ եազըլմըշ օլան պու սաթըլարը թէքրար օգույաճաղըմ, վէ քէնտի քէնտիմէ. «Եիմտիքի չէքտիյիմ ըզտըրտաղ օ զէմանքի ըզտըրտաղա նիսպէթլէ հիչ մէսապէսինտէ տիր» տէյէճէյիմ։

«Պէնիմ քէտէրիմտէն տահա զալըմ պիր քէտէր օլամազ... Ֆագաթ պու քէտէր զայըր մէչրու՝, ճալիպի իմիհզա վէ մուճիպի մահճուպիյէթ տիր. հաթթա պունը է՛ն մուշֆիգ վէ է՛ն միւսաատէքար պիր վալիտէյէ պիլէ իմիրաֆա ճէսարէթ իտէմէյէճէյիմ... էյվա՛հ, զիրա տիւնեատա էօյլէ տէհշէթլի քէտէրլեր վար տըր քի, ինսանըն մէրհամէթ վէ եախսօտ հագարէթ սահիգասըյլա ումուզլարընը գալտըրմասընա պի հագգին պախս օլուր։ էյվա՛հ... զիրա տիւնեատա էօյլէ պէտպախթլըգլար վար տըր քի պաշգասընա իֆատէի մէճիու՝ տըր։

«Ակրիքօլ՝ չըլտըրտաբյա սէվմէքտէ օլտըղը կէնճ գըզը եարըն կիտիպ կէօրմէքլիյիմի պէնտէն բէճա իլէտի. էկէր հըսսիյաթը գալպիմ պու իզտիվաճա րիզա կէօսթէրէճէք օլուրսա, քէնտիտի տէ օ գըզ ըլա էվլէնէճէք տիր։ Պէնտիսի պու աշգ ու սէվտայը պանա ինսաֆսըզճասընա արզ իտէլիտէն պէրու պէնի թ տազէվիգ իտէն միւա-

հազաթ ատաբնատա է'ն գիյատե պու միւլահազա պէնի քե-
ատէրլէնտիրիյօր։

« Ինատքո՞զճատընտա մը . . . խա՛յը , Ակրիքօլ . . . խա՛յր, գարատաշըմ . . . ատիգատի էլէմիէ գալպլմտուէն չըգան պու նահադգ թէչէքքիատէն ծօլայը պէնի ափիվ էյլէ . . . ։ Պէնիմ սէնի սէվմէյիմ գատար սէն պու կէնճ վէ տիլպէր գըզը սէվմէտիյինի վէ ասլա տա սէվմէյէճէյինի պիլո՞ր միսին... խայալբնատան կէչիրէգպիլո՞ր միսին ։

« Սիյահ ատաչը , պօյու հիւրիւ գըզը կիպի . . . զամ. պագ կիպի պէ յատ չէհրէլի . . . կէօղէրի մատ վէ իրի վէ սէնին կէօղէրին կիպի տէ ատճ վէ լամթիֆ . . . ։

« Ակրիքօլ սէվմէյի գըզը իչմէ պու սուրէյէչ թատ. վիր իլլէտի ։

« Պիչարէ՛ Ակրիքօլ, սէօղէրինին հէր պիր հարֆը գալ-պիմի բարա բարչա իթմէքտէ օլաըղընը պիլսէ իտի , ա. ճապա պիր չէյ հըզա իտէճէ՛ք մի իտի ։

« Մուչֆիղ վէ քէրէմքյար պիր մահլուգըն ճէհալէ-թի խալիսանէէթ սէպէպիյլէ ինսանը էօյիւմ սէրէճէօինտէ եարալայըգ ատս երինէ թէպէսիւմ իթմէյինտէ մուճիգ օ-լաճաղը չէֆգաթ վէ մէրհամէթի ֆէվգ էլ ատէյի անճագ օ տագըգատա հըզա իտէպիլտիմ . . . ։ Պունըն իչուն էօյլէ պիր մահլուգը թէքտիր վէ զէմմ իթմէմէլի . . . խա՛յր . . . պէլքի մուճիգ օլաըղը քէօթիւլիւյիւ ֆարգ իթմէյինտէ տիւչար օլաճաղը էլէմ վէ քէտէրտէն ծօլայը անը աճը-մալը տըր ։

« Ղարի՛պ հալ , Ակրիքօլ գանա պու սաագահքի գա-տար հիչ պիր վագիթ կիւզել կէօրիւնմէմիշ իտի . . . ։ Ո կէնճ վէ տիլպէր գատընըն ալթ իսթիւյիւնիւ հիքմայէ իթմէյի զէմման , չէհրէի մէրտանէօնի նէ՛ գատար լամթիֆ պիր հէյէճան գաքըմընը ըստ . . . ։ Սէվմէյի սաէմ իչուն քէնտիսինի մահվ օլմագ թէհլիքէսինէ տիւչի-րէն պիր գատընըն էնտիշէլէրինի նագլ իթմէյի սըրատա ,

եիւրէյիմին չիտտէթլէ չարբանագտա վէ էլլէրիմին ամէչ կիպի հանմագտա օլաըղընը հըզա իտէյօրտում . . . վիճճու-ատիմ ուչուգըդ իսթիյա իթմէքտէ իտի . . . ։ Նէ՛ գա-տար չայանը իսթիհզա հալ . . . աճապա պէնիմ պէօյլէ տիւչարը հէյէճան օլմագա հագգըմ վա՛ր մը տըր . . . ։

. . . . . .

« Ակրիքօլ սէօղիւնիւ տէվամ իթմէյի սըրատա , այ-նանըն իչինէ սիւրամէլը պիր պագըչ ամէք իթմէյիմ . պէօյ-լէ կիւզէլ պիր լիսան կէյինմիշ օլաըղընմանը ծօլայը մաղ-րուրլանմագտա ըտըմ . ֆագաթ Ակրիքօլ պունըն ֆարգը-նա վարամատը . լաքին պէյա եօգ . պաչըմտաքի թագէ եիւղիւմէ բէք կիւզել եագըչմըչ օլաըղընը վէ սայլարըմ բարլագ վէ կէօղէրիմ լամթիֆ լտուչինի զանն իլլէտիմ , Ակրիքօլ կէօղիւմէ օ՛ տէրէճէ կիւզել կէօրիւնիւյօրտու քի , քէնտիսինի սէվմէյէ ճէսարէթի իթմէյիմի եինէ քէնտի նա-զարըմտա մագուր կէօսթէրմէք իչուն քէնտիմի միւթա-ատընտան տահա ազ չիրքին պուլմագա գալգըչտըմ ։

« Մա մաֆիհ պու կիւն վուգու պուլան չէյ պիր կիւն տէյիլ իսէ տիկէր պիր կիւն հէր հալտէ վուգուա կէլէճէքտի , էվվէ՛լ . . . հայատը սէվինէլէր իչուն է յօ-լիւմ հիչ պիր չէյ տէյիլ տիր . . . չունքի պիր կիւն հէր հալտէ կէլէճէք տիր ։ միւլահազասը նէ՛ գատար թէհէլլի-պահչ իսէ , պու տա պէնիմ իչուն օ գատար թէհէլլի-պահչ տըր ։

« Թալիհ սօղրու կիթմէյի մահլուգըատը արատընտա գալմագա թէրճիհ իտէն պէտագահի պիր ատէմին սօնընճը չարէի սէլամէթի օլան գաթը նէֆս ֆիքրինտէն չիմ-տիյէ գատար պէնի մուհաֆիզա իթմիշ օլան չէյ՝ հըզահ-յատը վազիֆէչինտան տիր . զիրա ինսան եալընըզ քէնտի չահսընը տիւչինմէմէլի տիր . . . ։ Պունտան պագգա քէնտի քէնտիմէ . « Ալլահ քէրիմ , հէմ տահմա քէրիմ տիր . . . զիրա է'ն պայագը մահլուգաթ պիլէ սէվմէյէ

վէ ֆէտաքեարլըգ իթմէյէ մէյտան պուլույօրլար » տէր իտիմ։ Նա՞բլ օլուրյօր տա պէնիմ կիպի զայըֆ վէ սէֆիլ պիր քիմսէ պիր տիկերինէ եարտըմճը վէ եա ֆահիշէի օլապիլիյօր։ Պու կիւն... հայաթըմա նիհայէթ վէրմէյի թէսաւվուր իթտիմ... չունքի նէ՛ Ա.կրիքօլըն վէ նէ՛ տէ վալիտէսինին պանա արթըգ իհթիյաճլարը գալմամըշ տըր... լաքին մատմուազէլ տը Ֆարտօվիլին պէնի վասի նատպ իթմիշ օլտըղը պէտպախթլարը՞ նէ եաբմալը... պէնիմ վէ-

լիի նիյմէթիմ օլան մատմուազէլի քիմէ թէսլիմ իթմէլի... քէնտիսի ո «տէմ (Ռօտէն) հագըմնատաքի չիւտհէլէրիմի էլան մուհաֆազա իթտիյիմտէն տօլայը հէր նէ գատար պէնի քէմալը նէզաքէթլէ թէքտիր իյլէտի իսէ տէ, պէն քէնտիսի իչուն չիմտի տահա զիյատէ գօրգըյօրըմ... չիմտի տա-

հա զիյատէ թէհլիքէտէ պուլընտըղընը հըտա իտիյօրըմ... եանընտա պուլընմագըղըմըն չիմտի տահա զիյատէ լաղըմ օլտըղընա ինանըյօրըմ...

« Իմտի եաշամալըյըմ... էվվէ՛թ, Ա.կրիքօլըն սէվմէքտէ օլտըղը գըղը եարըն կէօրմէյէ կիթմէք իւգրէ եաշամալըյըմ։

« Եա՛ րապպի... նէ՞ իչուն տահմա էլէմ վէ քէտէր հըտա իթմիչիմ տէ հիչ պիր վագիթ պուղղ ու աատվէթի տուչմամըշըմ տըր։ Պուղղ ու աատվէթտէ աճը պիր մահզուղիյէթ օլմալը տըր..., Պունճա աատմլէրին պուղղ ու աատվէթի վար տըր... իհթիմալ քի Ա.կրիքօլըն Ինժէլ նամընը վէրտիյի վէ սատէտիլանէ պիր սուբէթտէ « կիւզէլ պիր իսմ տէյի՛լ մի... սէվկիլի Մայեէօմ » տէտիյի պու գըզտան պէն տէ նէֆրէթի իտէճէյիմ։

« Լաթիֆ պիր մանսայը հավի օլան պու Անժէլ (մէլէք) իսմինի՝ սագամլըղըմընն տէյիյի իսթիհզաքնարանէսի օլան Մայեէօ (գամպուր) լագապը իլէ մուգայէսէ իտինիզ։

« Պիչարե՛ Ա.կրիքօլ... պիչարե՛ գարտաշըմ... պաղը քէրրէ էյիլիյին տահի քէօթիւլիւք գատար քէօր վէ ինսաֆսըզ օլտըղընը իգրար էյլէ..., Պէն պու գըզտան նէֆրէթի իտէյիմ հա՛... ֆագաթ նէ՞ իչուն, Ա.կրիքօլը մէֆթուն իթմիչ օլան օ կիւզէլիյի պէնտէ՞ն մի ղաապ իթտի, կիւզել օլմասընտան տօլայը քէնտիսինէ խասիմ օլապիլի՞ր միյիմ։

« Զիրքինլիյիմին նէթիճէլէրինէ հէնուզ ակեահ օլմատըղըմ սըրալարտա, ձէնապը Հագգըն պու էվսաֆը լաթիֆէյի նէ՞ իչուն պէօյլէ ղայըր միւսավի պիր սուրէթտէ թէվկիլ իթմիչ օլտըղընը քէնտի քէնտիմէ տօրար ըտըմ, Պաղը քէտէրլէրէ ալըշմագըղըմ սայէսինտէ, տահա զիյատէ սիւքլիւնէթլէ միւլահազա իթմէյի էօյրէնտիմ... Նիհայէթ գանտահթ հասըլ իյլէտիմ... վէ չիմտի կէրէք չիրքինլիյէ վէ կէրէք կիւզէլիյէ հայրէթ վէ մէրհա-

մէթ կիպի բուհըն է՛ն նէճիպ հըսախյաթընտան օլան իքի տուչղու մէրպութ պուլընտըղընը հըսա խախյօրըմ։ Պէնիմ կիպի չիրքին օլանլար՝ Ընժէլ վէ Ակրիքօլ կիպի կիւղել օլանլարա հայրան օլուրլար, վէ կիւղել օլանլար տախի պէնիմ կիպի պէտպախթլարա մէրհամէթ իտէրլէր . . . ։

« Պաղը քէրրէ ինսան խաթէմէյէրէք մէճնունանէ իւմիտլէրե գաբըլըյօր . . . ։ Ակրիքօլ հըսսը իհթիրամքեարանէ տախիգասըլյա սէվտա իշլէրինտէն պանա ասլա պահս իթմէմիշ օլտըղը ճիհէթլէ, պու մագուլէ իշլէրի պուլընմատըղընա վէ պէնի սէվմիյինէ վէ ֆագաթ խաթխզայա տիշար օլմազ գօրգուսըյա պէնիմ կիպի անըն տախի հէր շէյի իգրարա ճէսարէթի իտէմէմիյինէ պաղէն գանաահ հասըլ իտէր խոմ։ Էվվէ՛լ, հաթթա պու շէյէ տաիր չիրըլէր տախի թանգիմ իթմիշիմ տիր։ Ջանն իտէրիմ քի պունլար է՛ն աղ ֆէնա օլանլարը տըր։

« Պէնիմ հալիմ նէ՛ զարիպ հալ տըր . . . ։ Մէմլէմ, կիւլիւնճ օլուրըմ . . . պէնի սէվէճէք օլսաղար, պիր գաթ տահա կիւլիւնճ օլուրլար . . . ։ Պու խուսուսը նահըլ ունութաըմ տա պու կիւնքի կիպի տիշարը ըզտըրսաղ օլտում։ Լաքին պու ըզտըրսաղ պիր կէօնէ պուղղ ու աատավէթ հասըլ իթմէմէյի իչուն թագտիսէ չայան տըր . . . խա՛յր, պու կէնճ գըզդա նազարը աատավէթ վէ նէֆրէթլէ պագմայաճաղըմ. հէմչիրէլիք վազիֆէմի սօնընա գատար իյֆա իտէճէյիմ . . . վիճտանըմընն սէտասընը տինլէյէճէյիմ. պէն պաշգալարընըն մուհաֆազաի նէֆսխինէ տաիր պիր հըսսը թագիյէ մալիք իմ. պու հըսա պանա տէլալէթ իտէճէք վէ ֆիքրիմի թէնվիր իյլէյէճէք տիր . . . ։

« Պէն հալընըզ պու գըզը կէօրիւր կէօրմէզ կէօզլէրիմ հաչ իլէ տօլաճաղընտան վէ հէյէճանը գալպիմէ գալէպէ իտէմէյէճէյիմտէն գօրգըյօրըմ։ Ա՛հ, հա՛ Բապպի, օղէման հաշլարըմ Ակրիքօլա նէլէ՛ր սէօյլէյէճէք . . . մէրդում հըսախյաթըմը տէրհալ քէշֆ իտէճէք տիր։ Քէնտիսինէ տիսի . . . գալպիմտէքի մուհապպէթի մէճնունանէյի քէշֆ իթմին հա՛ . . . օ՛հ, ասլա՛, ասլա՛ . . . Ակրիքօլըն պու մուհապպէթտէն իտապէրտաո օլաճաղը կիւն՝ էօմրիւմիւն ասն կիւնիւ տիւր . . . ։ Օ զէման պէնիմ իչուն վազիֆէնին ֆէվգինտէ պիր շէյ վար տըր քի, օ տա՝ գըզդըն պիր տէմիր կիպի եիւրէյիմի տահմա նադաճագ օլան նագտիսի թամիր պիր րէզալէթտէն գաչընմագ խուսուսը . . . ։ Խա՛յր, խա՛յր, քէնտիմի թուխթաճաղըմ. սիւտըր . . . ։ քիւնէթի հալիմի ասլա զայդ իթմէյէճէյիմ . . . ։ Պու ասապահ Ակրիքօլըն էօնիւնտէ տէհզէթլի պիր թէճրիւպէյէ թէհամիւլ իթմէտիմ մի . . . ։ Էվվէ՛լ, քէնտիմի թուխթաճաղըմ. սիւքիւնէթի հալիմի զայդ իթմէյէճէյիմ ։ Պունտան պաշգա սէվտիքլէրիմ իչուն ասն տէրէճէ բաըլագ օլան վիճտան կէօզիւմիւ՝ պիր թագըմ միւլահազաթը շախսիյէ գարարլթմամընը տըր ։

« Օ՛հ, տէհզէթլի՛ հալ . . . տէհզէթլի՛ վազիֆէ . . . հաթթա իսթէմէյէրէք ույդունագը պիր տույդույա գաբըլմագ գօրգուսըյա պու կէնճ գըզ հադգընտա բէք զէյատէ միւսաատէքտարանէ տէ տավրանմամընը տըր. պու սուբէթլէ Ակրիքօլըն իսթիգպալինի թէհլիքէյէ տիւշմիւշ օլուրըմ. զիրա պէնիմ վէրճէճէյիմ ըէյի քէնտիսինէ րէհպէր թուխթաճաղընը սէօյլէյօր ։

« Օ՛հ, նէ՛ պէտպախթ ըմընըմ . . . քէնտի քէնտիմի նասըլ տա ալտաթըյօրըմ . . . Ակրիքօլ պէնիմ րէյիմի թաւլէպ իտէյօր. զիրա քէնտի աշգ ու մուհապպէթինէ մանի օլմազ ճէսարէթինտէ պուլընամայաճաղըմը զանն իտէյօր. եահօտ պանա տէյէճէք. « Պէհա եօգ . . . պէն քէնտի « սինի սէվիյօրըմ . . . իլէրիսի նէ՛ օլուրսա օլսուն . . . ։ »

« Լաքին էկէր պէնիմ րէյիմ, պէնիմ հըսախյաթը գալպիմ անա րէհպէրիկ իթմէյէճէքսէ, էկէր քէնտի գաբրար գաթխընի էվվէլտէն վէրմիշ իսէ, եարըն իճրա իտէճէյիմ վազիֆէ նէյէ՞ եարայաճագ տըր. քէնտիսինէ

իթաաթ իթմէյէ՞ մի. լաքին պանա «կէլ» տէ՞մէսի մի։

«Բէնտիսի հագդընտաքի ֆէտաքեարլըղըմը տիւշիւնէրէք, պէնի ածապա պիր հէմշիրէտէն պաշգա պիր սուրէթտէ սէվմէյի վէ պէնիմ իլէ էվլէնէճէք օլուրսա նէ ֆէտաքեար պիր զէվճէյէ մալիք օլաճաղընը խաթըրընաան կէչիրմի՞շ մի տիր տէյու պիր չօգ տէֆալար քէնտի քէնտիվէ սօրմըշըմ տըր, լաքին պունը նէ՞ իչուն խաթըրընաան կէչիրէճէք։ Շիմտիյէ գատար զէվճէսի, հէմշիրէսի վէ վալիտէսի մագամընաա քէնտիսինէ տաիմա ֆէտաքեարլըգ կէօսթէրմիշիմ տիր վէ իլէլ էպէտ տէ կէօսթէրէճէյիմ։ Շու հալտէ խաթըրընաան նէ՞ իչուն պէօյլէ պիր շէյ կէչէճէք, ինսան մալիք օլտըղը պիր շէյէ թէքրար արզու իտե՞ր մի . . .»

«Պէն Ակրիքօլ իլէ էվլէնէյիմ հա՜ . . . եա՜ Բապպի, Պու մէճնունանէ վէ ֆագաթ լաթիֆ բույա, սէվտաան պաշլայարագ վալիտէյիյէ գատար պիլ ճիւմլէ հըսսիյաթը շամիլ օլան պու միւլահազաթը լաթիֆէ՝ իսթիհզայա տիւշար օլմագ միւլահազաըյա պէնիմ իչուն մէճնու՝ տէյի՞լ մի տիր. էվէ՛թ, չիրքինլիյիմ վէ սագ աթլըղըմ սէպէպիյլէ պէնիմ իչուն մէճնու՝ օլան էլպիսէլէր կիյինիպ սիւս իթտիյիմտէ նէ՛ գատար կիւլիւնճ օլուրսամ, պու կիսպի միւլահազաթտա տա պուլընտըղընտա օ տէրէճէ կիւլիւնճ օլուրըմ։

«Ակրիքօլըն իզտիվաճը իսապէրինի ալտըղընտա հէնուզ սէֆալէթի իչինտէ պուլընմըշ օլսա ըտըմ, պու կիւնտէն տահա զիյատէ մուզտարըպ օլուպ օլմայաճաղընմը պիլմէք իսթէր իտիմ։ Անճագ, սօղուգ, սէֆալէթի պու զալըմ աղրըյը պանա ունութտըրաճագ մը ըտը, ճօգսա պու զալըմ աղրըմը աճլըղը, սօղուղը, սէֆալէթի ունութտըրաճագ ըտը։

«Խա՛յր, խա՛յր, պու իսթիհզա բէք քէտէրտիվ տիր. պանա պէօյլէ լիսան գուլանմագ նագըշմագ։ Պու քէ-

տէրի ֆէվգ էլ ատէ նէտէ՞ն նէչէթի իտիյօր։ Ակրիքօլըն հագդընտաքի մուհաթապէթի վէ հիրմէթի հա՞նկը խուսուստա թէպէտտիւլ իթմիշ տիր։ Պու միւլահազաաան տօսլայը թէչէսսիւֆ իտէրիմ . . . Լաքին, եա՜ Բապպի, բէք չօգ տէֆալար կէօրիւլտիւյիւ վէճհէյէ պէն կիւզէլ, սէվիմլի վէ ազ ֆէտաքեար օլսայըտըմտա, գալգըպ պէնտէն ազ կիւզէլ, ազ սէվիմլի վէ ազ ֆէտաքեար պիր գատընը ինթիխապ իթմէսէ իտի, հալիմ նէ՞ օլաճագ ըտը . . . Ո վագթ չիմտիտէն պէրի գալ տահա պէտապախթի օ՛ղլույաճագ մը ըտըմ. չունքի օ հալտէ քէնտիսինի թէքտիր իտէպիլիր իտիմ, հէմ թէքտիր իթմէք տէ պէնիմ վազիֆէմ իտի . . . Շիմտի իսէ՝ իսթիհզայա տիւշար օլմագ միւլահազաընա մէպնի միւմքինտիզ օլան պէօյլէ պիր իզտիվաճը իսապէրինի կէթիրմէմիշ օլտըղը իչուն քէնտիսինի թայիպ իտէպիլի՞րմիյիմ . . .»

«Պէօյլէ պիր իզտիվաճը արզու իտէճէք օլսա պիլէ՝ մուվաֆագաթի կէօսթէրմէք իստապինլիյինտէ պուլունապիլը մի իտիմ . . .»

«Պու սահիֆէլէրէ նէ սուրէթլէ պաշլատըմ ըտա, պու բուզնաամէնին պիր չօգ սահիֆէլէրինէ տէ էօյլէ, եանի գալպիմ բիւրքէտէր օլարագ պաշլատընըմտըը։ Հիչ բիմսէյէ սէօյլէմէյէ ճէսարէթի իտէմէմիյիմ պիր շէյի քեաղըտա թէվտի իթտիքճէ, հէման տաիմա եիւրէյիմ բաղըտա թէվտի իթտիքճէ, հէման տաիմա եիւրէյիմ բահմլանըը վէ պատէհու բիզա վէ թէսլիմիյէթի պաշ կէօսթէրիր իտի . բիզա վէ թէսլիմիյէթի պէնիմ նազարընմտա պիր ազիզէ հիւքմիւնտէ տիր. էօյլէ պիր ազիզէ քի կէօզլէրի եաշարմըշ օլարագ թէպէսսիւմ իտեր, էլէմ չէքէր, սէվէր վէ ֆագաթ սօլա իւմիտ իթմէզ։»

. . . . . .

Բուզնաամէնին սօն սէօզլէրի պուռնտար ըտը, կէօզ եաշլարընըն քեաղըտ իւզէրինտէ պըրագմըշ օլտըղը էսէրլէր՝ պէտապախթի գըզճըղազըն բէք չօգ տէֆա ընչգըրա ընչգը-

րա աղլամըշ օլտըղընը կէօսթէրմէքտոէ իտի . . . : Ֆիլ հագբգա Մայեէօ՝ պուՆճա հէյճանլարտան տէրմանը քէսիլմիշ օլտըղը հալտէ , կիճէնին նիհայէթինէ գարիպ պիր զէմանտա տէֆթէրի մուգավվա գուրբընըն արգասընա վազ իմմիշ իտի . մէրգումէ էՆինյէթինին սուի իսթիմալ իտիլէճէյինտէն էտնա մէրթէպէ գօրդուսը օլմասընըն-տան , օրասընը տիկէր մահալլէրտէն տահա էՆինյէթլի ատտ իմտիլի իչուն տէյիլ , պէլքի եազը մասասընըն կէօզլէրինտէն տահա ազ կէօրէ չարրահաղը իչուն օրայա եէրլէշէմիլմիշ իտի . զիրա եազը մասասընըն կէօզլէրինի բէք չօգ տէֆալար հէր քէս էօնիւնտէ աչար ըտը :

Մայեէօ՝ քէնտի քէնտինէ գարար վէրմիշ օլտըղը վէճհլէ , տէրէօհտէ իմտիլի վազիֆէյի ոօնընա գատար նյֆա իմմէք իսթէյէրէք , իրթէտի կիւնիւ Ա.կրիքօլըն վիւրութինէ պէքլէմիշ , վէ գարարը ճէսուրանէսինտէ սէպապի իտէրէք տէմիրճի իլէ պիրլիքտէ Մ. Հարտինին ֆհապրիգասընա կիմմիշ իտի :

Ֆլօրին Մայեէօնիւն ազիմէթի իմտիյինի խապէր ալտը ըսա տա , կիւնահւզիւն պիր գըսմընը մատմուազէլ տը Գարտօվիլ նէզտինտէ կէչիրմէյէ մէճպուր օլտըղընտան , վէ Մայեէօնիւն ատա արբա հառքըղը բուզնամէնին միւհիթէվիյաթընը պիր մէքթուպլա Բօռէնէ իչար իտէլիտէն պէրու ալմըշ օլտըղը էվամիրի ճէտիտէյի իճրա իմմէք իւզրէ կիճէյի պէքլէմէյի տահա միւնասիպ կէօրտիւիւնտէն , կիճէ գարանլըղը օրթալըղը գաբլատըղտան ոօնըա , քէնահինի ապանօրդա կէթխուդաճէքլէրինտէն գօրգուսը օլմայարագ համալաճաճըգ Մայեէօնիւն օտասընա կիրտի , վէ տէֆթէրին պուլընտըղը նէրի էվվէլճէ պիլտիյի ճիհէթլէ , տօս տօպրու հազը մասասընըն հանընա կիթտի , վէ մուգավվա գուրթույը պէրիյէ ալտըգտան ոօնըա , ճէպինտէն միւհիպիւիւ պիր մէքթուպ չըգարըպ աչըրաճաղը տէֆթէրին նէրինէ գօյմադա հապըրլանտը :

Ֆագամի պու սըրատա օ տէրէճէ չիտաէթլէ թիհիրէտի քի , պիր միւտաէթճիք մասանըն իւզէրինէ տայանմադա մէճպուր օլտու :

Էվվէլճէ տէ սէօյլէմիշ օլտըղըմըզ վէճհլէ , Ֆլօրինին գալպինտէ պիւթիւն հրատիյաթը հասէնէ մահվ օլմամըշ ըտը . ալտըղը էմլէրէ հասպ էլ գատէր իմտամի իմմէքլէ պէրտագէր , հարէքէթի վագըտասընըն նէ՛ տէրէճէ մէքրուհ վէ ալչագճա պիր շէյ օլտըղընը քէմալը ըզտըրտագլա հրտա իտէր իտի : Էվամիրի վագըտայա իմտամի իմմէմէքինտէն հասըլ օլտճագ մագարրտամի եալընըզ քէնտիսինէ այիտ օլտա , հէր շէյի ճէսուրանէ պիր սուրէթտէ կէօզէ ալտըրտճաղը վէ պէօյլէ միւտհիշ պիր մահքիմիյէթի իւզէրինտէն Ֆըրըլամըգ ամտճաղը շիւպհէսիզ իտի . լաքին հայր՛Ֆ քի իշ պու մէրքէզտէ օլմայըգ , քէնտի մահվիյէթի՝ հայամթընտան զիյատէ սէվմիյի տիկէր պիր քիմսէյէ միւհիմ պիր մէյուսիյէթի մուճիպ օլտճագընտան , տահմա ըզտըրտագլա պէրտագէր , պէօյլէ մէքրուհ խայրնըլըգլար վէ ճասուսլըգլար իճրա իմմէյէ գամթլանըր ըտը : Մէրգումէ , քէնտինէն պու շէյլէրի նէ՛ իչուն հատատըրմագտա օլտըգլարընտան վէ սէյլէ միւհիմ պիր մէսուլ

քիւլիյէն պի խապէր պուլունըյօրտու. լաքին Մայեէօ-
նիւն զէբիյանէ վէ պասիրէթքեարանէ ֆէտաքեարլըղը
մատմուազել ը Գարտօվիլլին տիւշմէնլէրինէ պիհագին
գօրգուլը մուճիպ օլարղընը վէ պիղզաթ քէնտիսինին խը-
յանէթլէրի պիր կիւն տէյիլ իսէ տիկէր պիր կիւն իշճի
գըղ թարաֆընտան կէօրիւլէճէյինի քէշֆ իթմէքտէ ի-
տի: Պու սօնրընճը գօրգու Ֆլօրինին թէրէտտիւտաթընա
խիթմամ վէրտի. իմտի, մէքթուպը մուգավվա գութընըն
արգառնա գօյտուգտան վէ մուգավվա գութուլը տախի
էվվէլքի եէրինէ վազ իթտիքաէն սօնրա, բուզնամէ տէֆ-
թէրինի բրօսթէլատը ալթընտա սագլայարագ, օտաստան
խաֆիյէն տըշարը չըգտը:

12

ՄԱՅԵէՕՆԻՒՆ ՐՈՒԶՆԱՄԷՍԻՆԻՆ ՏԻՎԱՄԸ

Ֆլօրին՝ Մայեէօնիւն օտաստընտան աշըրմըշ օլարղը
բուզնամէ տէֆթէրինի քէնտի օտաստընտա սագլատըգտան
պիր գաչ սաաթ սօնրա թէքրար օտաստընա ալտէթ իթտի
վէ մէրտգընը խօշնուտ իթմէք իւզրէ մէղբիւր տէֆթէրի
կէօղտէն կէչիրմէք իսթէտի: Լաքին պիր ազ սօնրա մէրա-
գը պիր գաթ տահա թէղույիւտ իթտի վէ կէնճ գըղըն
մահրէմանէ սէօղլէրինի օգուլարագ գալպինտե դայրը իս-
թէյուի պիր հէյէճան հրտա իթմէյէ պաշլատը: Տէֆթէր
տէրունինտե Ակրիքօլ հագդընտաքի մուհափազէթի շէհի-
տէսինի հավի օլարագ մէվճուտ օլան չիվիլէրտե օ՛գտաար

տէրին, օ՛գտաար սաֆտիլանէ վէ օ՛գտաար խալիտանէ
պիր ազգ ու մուհափազէթի էաերի մէվճուտ ընը քի, Ֆլօրին
բէք գիյատէ միւթէէսիր օլարագ Մայեէօնիւն ճալիպի իս-
թիհզա օլան սագլամլըղընը պիւս պիւթիւն ունուիթտու,
Պու չիվիլէրին բէք չօղը արաաբնտա վուգուաթը մուխթէ-
լիֆէյէ տաիր միւթէնէվվիի՝ ֆըգդըտալար, միւթալաալար վէ
հիքմայէլէը պուլընմագտա ընը: Պունլարը օգուլարագ
Ֆլօրինին հըրս իթտիյի թէէսիրի ֆէվգ էլ ատէնին նէ՛ տէ-
րէճէ հագդը օլարղընը կէօսթէրմէք իչուն, պաղըլարընը
չուրաճըգտա պիրը իտէյիմ:

ՄԱՅԵէՕՆԻՒՆ ՐՈՒԶՆԱՄԷՍԻՆԻՆ ՄԷԼԼՈՒԶ ՖՐԳՐԱԼԱՐ

«...Պու կիւն պէնիմ իսմիմին կիւնիւ իտի: Ա.գշամա
գաատար մէճնունանէ պիր իւմիտտէ պուլընարմ:

«Ֆիւնքի կիւն, մատամ Պոտուէնին պաճաղընտաքի
խաֆիֆ պիր եարայը թիմար իթմէք իւզրէ մէղպուրէնին
օտաստընա էնտիմ: Իչերի կիրտիյիմ զէման, Ակրիքօլ օրա-
տա ընը: Պէօպէլի վալիտեօլլէ պերապեր պէնտէն պահա
իթմէքտե իտի քի, իչերի կիրեր կիրմէզ մանիտար պիր
թէպէսիւմի թէտթի իտերէք սիւքիւթ իթտիկէր: Զա-
մաշըր տօղապընըն ետանընտան կէչտիյիմ սրրատա կիւղել
պիր մուգավվա գութու իլէ գարադը իւզերինտե պիր
եումագ կէօրտիւմ: Մէսերբէթիմտէն դըղարտըմ... պիրա
պու քիչիւք հէտիյէնին պահա վէրիլէճէյինի զանն իլէ-
տիմ. ֆագաթ հիչ պիր չէյ կէօրմէմիշիմ կիպի պիր թաւր
ալտըմ:

«Պէն վալիտեի էօնիւնտե տիպ չէօքերէք պաճաղըն-
տաքի եարայը թիմար իթտիյիմ սրրատա, Ակրիքօլ տախի
տըշարը չըգտը. օ կիւղել գուվվայը պէրապեր կէօթիւր-
տիւնիւ միւշահէտե իլէտիմ: Մատամ Պոտուէն օ ագ-
շամ հագդըմտա ֆէվգ էլ ատե չէֆդ տաթ վէ մուհափազէթ
կէօսթէրտի, վէ միւթաաբնտան բէք երքէն եամագա

կիրաի . . . , Ակրիքօլըն պէնիմ իչուն հազըրլամըշ օլտըղը հէտիյէյի պիրաէն պիրէ կէօրմէքլէ հըսա իտէճէյիմ մէ-սէրրէթի տահա էվվէլ հըսա իթմէքլիյիմ իչուն պէնի օտա-մա կէօնաէրմէք իսթէմիյինաէն նաչի պու հարէքէթաէ պուլընտըղընը տիւչիւնտիւմ։

« Պու միւսահազայա մէպնի , ալէլ աճէլէ օտամա չըգ-տըմ։ Եիւրէյիմ քէմալը չիտաէթլէ չարրըյօրաու ։ Հըսա իթտիյիմ մէսէրրէթի տահա զիյատէ թէմտիտա իթմէք իւզ-րէ գաբույը աչմագտըղըն պիր տագըդաճըդ տուրտում։ Նիհայէթ . . . կէօզլէրիմ մէսէրրէթի եաչլարըյլա տօլա-րագ , օտատան իչերի կիրտիմ , վէ մատամըն , իսկէմլէմին , եաթաղըմըն իւզէրինի պիր էյիճէ արաչարըրտըմ . . . լա-քին օքիւչիւք գումթույը պուլամատըմ։ Եիւրէյիմ սըգըլ-տը . պատէհու քէնտի քէնտիմէ . « Պէապէլլի պու հէտիյէ-« յի եարըն վէրէճէք . չունքի իամիմին կիւնիւ պու կիւն « աէյիլ եարըն տըր » տէտիմ։

« Իրթէսի կիւն կէլտի . . . ագշամ օլտու . . . քիմ-սէ կէլիպ չըգմատը . . . ։ Տէմէք քի օ կիւզէլ գումթու պէ-նիմ իչուն հազըրլանմըշ տէյիլ իտի . . . ։ Լաքին գաբա-ղը իւզէրինաէ պիր եումագ վար ըտը քի , մահզա պիր գատընա մախսուս օլապիլիր իտի . . . ։ Աճապա Ակրիքօլ պունը քիմէ՞ վէրտի . . . ։

« Եու սըրատա ֆէվզ էլ ատէ ըզտըրապ իչինաէ իմ՝ Ակրիքօլըն իամիմին կիւնիւնիւ պանա թէպրիք իտէճէյինէ տաիր օլան զիւիւմիւմ չօճուգճա պիր շէյ իմիշ . . . պու-նը իթիրաֆ իթմէքտաէն հիճապ իտիյօրըմ . . . լաքին Ակ-րիքօլըն չու հարէքէթի՝ պանա վէրիլէն Մայեէօ իամինտէն պաշգա պիր իամիմ տէ պուլընտըղընը ունումթմատըշ ի-տույինի նաղարըմտա իսպաթ իտէճէքտի . . . ։

« Պու պապատէքի ինֆիալըմ օ գատար պէտպախթանէ տիր քի , հէր նէ՛ զէման պանա պու Մ-յեէօ լագապը վէրիլ-սէ , պիր միւտատէթճիք մահճուպ վէ միւքէտտէր օլմամագ

գապիլ օլմայօր ։ Մա մաճիհ չօճուգլըղմտան պէրու պա-նա պունտան պաշգա պիր իամ վէրիլմէմիշ տիր ։ Իչթէ պունըն իչուն , Ակրիքօլ՝ իամիմին կիւնիւ օլմագ վէսիլէսին-տէն պիլ իսթիֆատէ պէնի պիր տէֆաճըգ օլսուն Մ-ֆէ-թէամիյէ իթտէ իտի , քէնտիմի նիհայէթի տէրէճէտէ պախ-թիյար ատտ իտէճէքտիմ։

. . . . . .

« Պէրէքէթի վէրսին քէնտիսի պու պապատէքի արղու վէ թէէսսիֆիւմտէն իլէլ էպէտ պի իատպէր գալաճագ-տըր ։ »

Ֆլօրին , պու տէրէճէ քէտէրպախշ պիր սատէլիքլէ եազըլմըշ օլան պու սահիֆէյի օգուրընճա պիր գաթ տա-հա միւթէէսսիր վէ միւթէհէյյիճ օլմըշ օլտըղընտան , պիր գաչ սահիֆէ տահա չէվիրտի , վէ պէր վէճհի աթի տէ-վամ իյլէտի .

« . . . Պու կիւն գօնշումըզ Վիգթուար Հէրպէն նա-մընտաքի պիչարէ գըղճըղազըն ճէնապէ ալայընտա հազըր պուլընտըմ . . . ։ Բէտէրի եօրղանճը օլտըղընտան , Բարիս-տէն ուզագ պիր մահալտէ այլըգլա չալըշմագա կիթմիշ տիր . . . ։ Գըզը օն տօգուզ եաչընտա օլտըղը հալտէ վէ-ֆաթ իյլէտի . լաքին էօլտույու զէման էթթաֆընտաք ագ-բապասընտան հիչ քիմսէ եօղ ըտը . . . ։ Ձան չէքիշմէսին-տէ էզիյէթ չէքմէտի . սօն նէֆէսինէ գատար քէնտիսինէ նազարէթի իթմիշ օլան գատըն՝ բուհրնը թէսլիմ իթտիյի սըրատա « Հէլէ՛ . . . հէլէ՛ . . . » սէօզլէրինտէն պաշգա պիր շէյ սէօյլէմէմիշ օլտըղընը վէ պու սէօզլէրի տէ ֆէմ-լը ֆէմ-նամէյէրէ իրատ իթմիշ պուլընտըղընը պիզէ սէօյլէտի ։

« Սէվկիլի՛ չօճուգ . . . պիւթիւն պիւթիւն զայըֆլաշ-մըշ վէ պէնզի սարսըմըշ ըտը . ֆագաթ օն պէշ եաչընտա օլտըղը զէման չէհրէսինին ըէնկի կիւշ զօնշէսինտէն ֆար-գը եօղ ըտը . . . լէթաֆէթի վէ թարավէթի՝ հայրէթպախ-

չը էնդար օլաճագ տէրէճէտէ իտի . . . գումրալ վէ իբէք կիսպի եուժուշագ ադաչարը վար ըտը . լաքին պէտապահթ գըզճըղագ ադար ազար էրիտի . եուն ազմագ սէնաահթը քէնահսինի թէլէֆ լիլէտի . . . եունըզարտան չըդան քիրէճլի թօղլարը եուտա եուտա նիհայէթի իւլ եմը զէհիրլէնտի (1) ։

« Մէրգուժէ քիրլի վէ իչէ եարտուդագ եունըզարը աչմագլա մէչղուլ օլտուրընտան , սէնաահթը բէք զիյատէ սբհ-հէթէ մուգիր վէ թէհլիքէլի իտի : Պիչարէ գըզճըղագ արսլանըզարա մահտուս պիր ճէսարէթէ վէ մէլէքլէրէ մահտուս պիր ադալըքնարլըղա մալիք օլտուրընտան , ադրա ադրա գուրը վէ տէվամլը պիր էօքսիւրիւքլէ մունգահթի օլան լահթիֆ սէտաալըլա պանա . « Էմին օ՛լ , պիւթիւն կիւն զաճ « վէ քիրէճ թօզու եուխտագլըղըմ բէք ուզուն սիւրմէյէ- « ճէք տիր . զահթէն գան գուսմագա պաչլատըմ վէ ադա « սբրա միտէմ էօյլէ պիր սուրէթտէ պիւղիւլիւյօր քի պու- « նըն թէէսիրիյլէ հէման պայըլըյօրում » տէր իտի : –

(1) Էվվէլճէ պահա իթմիչ օլտուղտուղ ամէլէնին նէչր իթտիքլէրի Բիւշ Բօքիւլէը նամ միւնթէխապ մէճմուատա պէր վէճհի ա- թի օգուննուշ ադր .

« Տէօշէք եունը աչան գատընլար . – Եունտան չըդան թօղ՝ եուն աչմագ սէնաահթընը սբհհէթէ մուգիրր պիր սէնաահ հա- լինէ կէթիրմիչ տիր . հէլէ թհուճճար սահթէքնալըղգլարը պու սէնաահթըն թէհլիքէսինի պիր գահ տահա արթըրմըշ ադր , Պիր գօյուն պօղապլանտըղը վագթ , պօյնունըն եունը գանա պօյա- նըր . իչթէ պու եունը աչմագ գատիլ օլտուն իչին , օ գըրմըղը րէնկի մահվ իթմէք լազըմ կէլիր քի , պունըն իչուն տահի մէգ- քիւր եունը քիրէճէ պահթըրըրլար . քիրէճ եունը պէյտագլահ- տրգտան ասնրա պիր գըսմը տա իչինտէ գալըր . իչթէ պունըն պէլատընը իչմի գատընլար չէքէր . գիրա անը աչարքէն , թօղ չէքինտէ հասըլ օլան քիրէճ թէնէֆֆիհա վատրթատըլա պիչա- րէլէրին կէօյտիւնէ կիտէր վէ բէք չօղ ատֆա մահտ ադրըլարընա վէ գան գուսմագարընա սէպէպիյէթ վէրիր քի , պու հալէր իչ- մի գատընլարը ադընաճագ պիր հալէ կէթիրիր . պու գատընլար-

« Պու սէնաահթը թէպտիլ իթտէն է՛ » տէտիյիտուտ , պանա գարշըլըգ . « Պաշգա պիր սէնաահթ էօյրէնմէք վագթա « միւհթաճ օլտուղընը տիւշինմէյօր մըսըն . հէմ վագթ « տա կէչմիչ տիր . պու իլլէթին պէնի գատրամըշ օլտուղընը « հըլտա իտիյօրում . նէ՞ եարտայըմ . գապահահթ պէնտէ՞ մի « տիր . պու սէնաահթը պէն ինթիխապ իթմէտիմ ա՛ . բէտէ- « բիմ պէօյլէ իտթէտի . պէրէքէթի վէրտին քի պիչարէ ա- « տէմ պանա միւհթաճ տէյիլ տիր : Պունտան պաշգա , « ինսանըն էօլտիւքտէն սօնրա հիչ պիր էնտիշէտի գալմազ . « իչտիղ դալմագտան գօրգուսը օլմազ » ճէվապընը վէրիր իտի :

« Վիգթուար խալգա մահտուս օլան պու հագիգի վէ միւէսսիր սէօզլէրի գայէթ խալիսանէ պիր սուրէթտէ վէ ատէթթա քէմալը մէմնունիյէթլէ սէօյլէր իտի . պունտան ի- չուն տըր քի բուհընը թէպիմ իթտիյի սբրատա « Հէյդ . . . հէյդ . . . » սէօզլէրինի իրատ իթմիչ տիր :

տան բէք չօղու պու սէնաահթտան կէրի չէքիլմէյէր . լաքին ան- տէ սէպապթ կէօսթէրմէնէր հիչ օլմազտա պիր նէզլէյէ վէ հահօտ պիր զէյդնէֆիյէտ կիրիքթար օլսըրլար քի , էօլիւպ կիտինճէյէ- տէք պունտան գուրթուլատըլար :

« Քիրէճլի եունտան սօնրա հայվան գըլը կէլիր , Պունըն է՛ն պէհալըսը՝ մօսթրա մագամընտա գուռլանըլըղը հալտէ խալիս տէյիլ տիր . Պու սէօզտէն ուճուզըն նէ՛ օլաճագը մուհագէմէ օլունտապլիր . Իչճի գատընլարըն զաճլը գըլ նամընը վէրտիքլէ- րի պու ուճուզ ճինն՝ քէչի վէ էրքէճ թիւյիւ իլէ եագանի տօ- մուզ գըլընտան միւրէքքէպ տիր . պունըզարտաքի տաման , տիքէն վէ հաթթա տէրի բարչասը կիպի չէյլերի եագըզ մահվ իթմէք իւզրէ էվվէլա զաճա վէ պատէհու պօյայա պաթըրըրլար . չունո- քի պու կիպի չէյլերի թիւյլեր արատընտան չըգարմագ զահ- մէթինի պիլէ իտթէյար իթմէպլեր . լաքին իչճի գատընլար գըլը իչէտիքլերի զէման անլէրի չօգ տէֆա կէօրիւրլէր , Պու գըլտան չըդան թօղ տահի քիրէճլի եուն կիպի սբհհէթէ մուգիրր օլտը- ղընտան , բէք չօգ ատէմին մէմնունէ սէպէպ օլուր : »

«Ֆոգոմի ֆուդարանդն էքմէ յինի գազանմագ իւղէ եաթագա մէճաուր օյարդը սէնաամէնն չօգ քէրրէ ուզուն պէր գամէլը նէֆս օյարդրնդր ուրչունմէք բէք զիյատ է. սէֆէնկիզ սիր։ Գունդը կէշէն կիւն Ակրիբօյա սէզդէսիմ. լոգին սաիր պէր չօգ էօյուրուճու սէնաամէյար տախ պուլընաբզրնդր ճէմատէն սէզդէսի. էզճուդի քէզագ, իւսթխուպճ վէ սիւլիյէն չէզ պուսնագյա մէշղուլ օյան իշճիլէր կէօզ կէօրէ մուհիբ խասմէլիբէրէ մուգամէլա օյարագ նիհայէմ էօյուրէրմիշ։ Ակրիբօյ իյամէմէն առաք քի.

«— Գու իշճիլէր ս Ֆուգրիդագյա կիմատիբէրի զէ. ման նէ՞ առրէր պիմի՞ր մսին. «Ստախտանէյէ կիտիյօ. րըզ» առրէր։

«Տէհշէթի պէր հագրդագմ բը մութէգամմին օյան պու. սէօզէր իւզերինէ թխմրէսիմ, նիւբէյիմ բարա բարա օ. լարագ։

«— Գու հայդէր պիդիմ կիւնէբմիդագ վուդու պու. լույօր հա՛... պունճա իդմխաար սահիպզէրի՝ պէրատէր. լէրինին պէօյէ մուհիբ պէր էքմէյի նէյէ մէճաուր օ. լարագ թէյէֆ օյարդյարընդր պի՞մի յօրար մի... սու. չի՞նմէյօրար մի։ – առախմառ, Ակրիբօյ։

«— Նէ՞ եարաճագ օրն, սէմիկի Ֆագնէօմ, մէսէլէ խալդը ուսհարէպէտ էօյուրմէք իշուն օրաս հարինէ գզինագան խարայէմ օյնուրաս, բէք զիյատ օրդագմ մէ իհմխամառ կէօսմէրիբէր։ լոգին խալդը եաշամմագ իշուն անդն սաաուէմի հարինէ խմէյէ կէլինճէ, գուդրիդ ամիդգն սահիդի Ֆ. Հարսխատէն պաշդա հիշ քմնէ պունա էհէմմիյէմի վէրմէդ։ Հէր քէս «Ռասատ սէն ատ, իշ. հիէրին ածդրդնաան, սէ գայէմ խնատէն, զդաբրաագնաան նէ՞ չէդ ար, խայխիդա սէյհ ա՛...» առրէր։ Գագամի պունաա բէք զիյատ եանբդրդար։ Չունդի պու խաւսաս խայխի գաան հէր հիհէմ էն ագաէմ սիր։ – Հէմագնդր վէրար,

«... Վիդմուարդն վհխեսէ օգունճագ պուագա.

րըն իւճրէմիճի խէսէյէ իհմէք իշուն բարաար պուլընաբզրնաան, ճէնագէսի եարընդզ պիր գաշ սագդըգա գաար գիւսէ հավւհսինէ վագ իսիյսի։ գիրա գագդր իշուն սաաէ պիր գուսաաս պիդ խագոս իսիյմէզ։ Գունաան պաշգա, գիւսէնինն պաշ բարաագնա ան ակրիզ գրանք վէրիյմէսէյինաէն, գաագրհմիաան գաար կիհմէք իւղէ գագդըգարա մահաաս ճէնագ արաագաագնա հիշ պիր բարաագ բէգագաի իհմէսի։

«Էյէր պէգդէ գ ըսաագիշ վէ սաաէյէշիշ ճէնագէ սաուդարընդզ գէսագիի խէ, նէ՞ իշուն էսդյարը սին նագմի՞ նագարընճա գէսագիի խէ, նէ՞ իշուն սիյէր ճէնագէ ալդյարընաա հէր պիր այն իճրա գէյբ

նը յօր , հէր տիւրիւ թէքէլլիւֆամա րիսայէթ օլունը յօր . բարա՞ գազանլար իչուն մի . . . , էկէր քեաֆի ոէյիլ նաէ , նէ՞ իչուն ֆուգարա գու ալինլէրին իճրաաընատան մահ- բուս խոխկոր ։

« Լաբին բաբագլարըն գագրլարը իչուն բէք սէվ- հէթքեարանէ տավրանարըգլարը վէ գագրլարընատան տա գիւս գիւթիւն էսիրկէտիւլլէրի գու տէգագէգլէրը , քիւն- լիւքլէր , նազմէլէր իչուն եիւրէք թիւքէթմէք նէյէ՞ կա- բար , գուշլարատան նէ՞ ֆայտէ հասըլ օլագիկը , Գուշ նար տիւնէյէմի վէ գիհուտէ շէյլէր տիր . Ֆագիլէթլէ մութ- թասրֆ օլան գիր բուհ սաֆվէթի քեամիլ իլէ հուզու- րը խալիգ չըգարըլըրսա գու կիգի շէյլէրէ գաման իհ- թիյաճը եօգ տըր ։ »

« Ակրէբօլ տիւն գանա գիր գադէթանըն գիր գէնտինի օգութարրար , էվլատը էհալիսէն գագրլարընըն իչմ թահ- սիլ իթմէք , եապը եապմագ , չիիր օգուտմագ վէ գագէն սէ չիիր եապմագ կիգի շէյլէր հագգընատաքի մէյէտանընա թէաբրուզ իչուն գու գէնտատէ կեահ թէքտիրի վէ կեահ տաթի սաճը գիր իսթիհզալը հալի օլարագ գիր թագըմ սէօգլէր սէօյլէնմիշ խոխ ։

« Ֆագր ու սէֆալէթիիզ հասէգիյլէ մուտտի էյլէն- ճէլէրատէն մահրում օլարագ հալատ , մունէվվի էյլէնճէ- լէր արտարգըմըզ իչուն գիգի թէքտիր իթմէք մուտտաֆը- գը շիարր ինսանլիէ՞թ մի տիր ։

« Կիւնտուզու շէ՛ֆին իչլէրլէ վէ հէր տիւրլիւ գէվգ վէ էյլէնճէտէն մահրում օլարագ կէչիրտիքատէն սոնրա , կիճէ վահատէիսանէտին գիր քէօչէսինէ շէքիլէրէք հիչ քիմսէնէին խոսագէրի օշմագարըգըն գիր շիիր եապաճագ վէ եահսոա հէրա իթմէքիյմ էյլի վէ եահսոա քէօմիւ թէէս- բահը գու բուգնամէյէ գադա խոխճէք օշուրսամ , գուն- սան նէ՞ ֆէնալըգ հասըլ օլագիկը ։

« Ակրէբօլ՝ վալիտէսինէն նէգահինէ ամէնէմ իթմէք- տէն սոնրա , բաղար կիւնէլէրի սէնսամի քեարբն սայ ու ա- մէլինի շէրէֆլէնսիրէն վէ հէր քէս իւմիտ վէ գիրսաէր- լիր ֆիրըլէրինի էօյրէնմէէն գագը նազմէլէր թանգիմ իթ- մէյի իչուն ֆէնա՞ իշճի մի տիր , Վագթընը մէյհանէլէրսէ կէչիրմէքսէն խէ , գու կիգի մէշգուլիյէթլէրլէ կէչիրմէք սահա խայրլը սէյիր մի տիր ։

« Ա՛հ , գիգիմ զահմէթի սէնսամի վէ ըզարրատա- թըմըզա մուտտապիլ գիր թէսէլլի սէմէք օլան գու մա- սումանէ վէ նէճիգանէ մէշգուլիյէթլէրի գէմմ խոխնէլէր՝ ինսանըն ֆիքրի եիւքսէլիշ ինճէլսանըճէ մահրումիյէթի վէ սէֆալէթէ տահա կիւճ տայանտաճաղընը վէ սիւնէա- նըն գահմիյարլըարընա գարշը հիսսէսի վէ զագատ հըսս խոխճէ յինի զանն խոխրլէրսէ , բէք գիյասէ եանըլըրլար . . . ։

« Իշ գէօյլէ սէյիլ իչէն գէօյլէ ֆայտ խոխսէ գիլէ , գուտալա , վահշի վէ զալըմ գիր սիւչիէնէ մարիք օշմագ- տան ըսա , հիյնի հաճէթմէ գէքեավէթի վէ սէմահէթին- տէն խոթիֆսոսէ խոխլէճէք ագիլ վէ էֆքեարը միանէվվէ- րէ սահիգի գիր սիւչիէնէ մարիք օշմագ տահա խայրլը սէյիր՞ մի տիր ։

« Լաբին խա՛յր , խա՛յր , գիյասը ինսանըն ֆիքրի թէ- բագգը վէ չէֆգամ ու մէրհամէթինին սահրէտո թէվէա- սիս իթմէքճէ , խուսուսէթմէյէր սահո օ նէհագէթմէ զարկ օլար , վէ ինսան մունէվվի քեաէրլէրի սահո անլամագա իգթիհսար բէյսա խոխէր . օ գէման գէնկինճէլէրին սահո էքսէրիյա սէհչէթի սէբապէրի գուլլանըլըրը վէ գէա- գահմիյէթի գարտաշլըգը ճահիգի օլգագամ գիր չէյ օշար- գընը ֆէհմ խոխէր ։

« Է՛յմա՛հ , գէնկինճէր սահո բէրէքաթի խոխրճէտինճէ սէվահիրլէրի էվլատարրընը , մուշուգէլէրինի , վալիտէյէ- նի գահագ խոխրէք ածը ածը ագլարլար . գէնկինճէր վէ խու- սուսլա գահարնըար մէյանըրսա սահո իհթիշամ վէ ա-

զամէթէ միսթաղրագ օլմապլապէրապէր, բէք չօգ ինճինմիշ գալապէր, մուզտարըպ բուհլար վէ կիպլի կիպլի աղլայանլար վար արր։

« Գինաէն ալէյհ գօրգմասընլար . . . էհալինին էֆքեար. րը թէնվիր օլունարագ վէ ֆիքր ու զէքեամէթճէ քէնթիլէրինէ միւտավի կէլէբէք, պէտագոթի վէ էյի գէնկինլերի աճրմայը էօյրէնիր. պիլ խաստա պահմէյար վէ բէօթիւ գէնկինլերի ատհա գիյատէ աճըր։ »

« . . . Նէ՛ սատաէթ . . . նէ՛ կիւզել կիւն։ Մէսէրթէ. թիմուէն քէնթիմի թուխթամնայօրըմ։ Օ՛հ, էվվէ՛թ, ինսան քէրէմքեար, միւրիւվվէթի վէ չէֆգաթը արր։ Օ՛հ, էվվէ՛թ, Խալխի մուխթալագ հաղրեթլէրի ինսանըն գալպինի հէր սիւրիւ հըսախյաթը ալիճէնապանէ իլէ իմլա իթմիշ սիր . . . վէ էկէր ինսան՝ գարիպ պիր խոթխանա սէյիլ իսէ, հիչ պիր վագթ իսթէյէրէք ֆէնալըգ իթմէզ։

« Գիր աղ էվվել կէօրսիւրմ պիր չէյի շուրաճըգ տագա գայա իսէյիմ. պունը եազմագ իչուն ագչամըն վիրտիմնէ պէրլէմէմ. Չունքի ագչամնա գատար անըն գալպին. սէ սօղուլճաղընսան գօրգուլօրըմ։

« Ղայէթ միսթաճէլ պիր իչի պիթիրմիշ օլսըղըմ հալտէ կէօթիւրիյօրտում. Թամըլ մէյտանընսան կէչտիյիմ արըտտա, պէնսէն պիր իչի ատըմ ուգօգտա, հէնսին ՕՆ ՕՆ իչի եազընտա պիր չօճուգ կէօրտիւմ քի, հավա զայէթ սօղուգ օլմագլա պէրտագէր, պաշը վէ այագը չըպլագ վէ եըրթըգ պիր բանթալօն իլէ ինճէ վէ գլտա պիր չաբէթ կիյինմիշ օլարագ, պիր ելեք արտագսընըն իչի պարկկիրինի եուլարընսան չէրիտ կէօթիւրիյօրտում. պու պարկկիր արտագայա գօչուրու սէյիլ իսէ սէ, գօչում թագըմը հէնուգ իւզէրինէ պուլունըյօրտում. հայվան վագթ վագթ սուրուգ ելեքթրիժէք իսթէմէյօրտում. չօճուգըն էլինէ հայվանը ելեքթրիժէք իչուն գըրագաճ կի-

պի պիր չէյ պուլընմատըգընսան, ժէճգուբէն եուլարընսան չէքիյօր վէ ֆագաթ պարկկիր եէրինէն պիլէ գըմըլտանայօրտու . . . Գունըն իւզէրինէ պիչարէ չօճուգ « եա՛ Բաբպի, եա՛ Բաբպի » սէյու հայգըրարագ, հէօնքիւր հէօնքիւր ադլատագա վէ կէլիպ կէչէնլէրտէն իսնատա տիլէմէք իւզրէ էթրաֆընա պագընմադա պաչլատը։

« Չօճուգըն մինի մինի կիւզել չէհրէմինատ օ՛ սէրէճէ տիկկատ պիր ըզտըրտագ էսէրի կէօրիւլմէքտէ իսի քի, ասլա տիւչինմէքտիկին պիր թէշէպպիւսատ պուլընտում. Լաբին օ թէշէպպիւսիւմիւ չիմտի սէրթաֆընը իսէրէք կիւժմէքտէն քէնթիմի ալատնայօրըմ. Չունքի իսպէ նազարընա կիւլունճ պիր ժէնգարէ արզ իթմիշ օլտըղըմ չիւպհէսէն վարէմէճէ տիր։

« Գարկիրըէրտէն բէք գիյատէ գօրգտըղըմ կիպլի, քէնթիմի իսպէրն նազարը իսթիհզադընա արզ իթմէքտէն սէ օ նիսպէթմատ խէվֆի իսէրիմ։ Գագաթի պունըտրըն հիչ պիրիսի կէօրիւմէ կէօրիւնմէմէ. ճէսուրանէ տավրանմադա գարար վէրտիմ։ Էլիմսէ պիր չէմնիկէ պուլընտրընսան, պարկկիրին եանընդա նագըշտրըմ, վէ պիր սաաթն չորըյըս իրի պիր իմաշը եէրինէն սարսմադ իսթէյէն պիր գարընճա միսալի ինսանճը հայվանըն սաղրըսընդա չէմնիյէմիկ չիտատէթի պիր տարպէ էնսիրտիմ։

« Չօճուգ եազընտրընը սիլէրէք . « Ա՛հ, թէշէպքիւր իւ « սէրիմ, ագիգէմ մատամ, լութֆէն պիր սէֆա տահա « վուրընըզ. պէկի օվագթ եիւրիւմէյէ պաշլար » սէսի։

« Օլանճա գուվվէթլիկիլէ պարկկիրէ պիր տարպէ տահա էնսիրտիմ. լաբին, էյվահ՛հ, հայվան քէօթիւրիյիւնէ՛ն մի, նօրմա թէնպէլլիկինսէ՛ն մի պիլմէմ, տիգ չէօբտիւ վէ գալտըրըմ իւզէրինէ եավլուգագ եավմտը. պահէհա իւզէրինէքի դօչում թագըմընսան արգըլարագ, պունը բարչալատըգը կիպի պօյնընտան օտան պօյունտըգը տախի գըրտը։ Պէն իսէ թէքմէ եէրիմ գօրգու-

արդա չար չաքուդ հոյժանքն եանքնաան ուզադրաշխիշ բառմ. . . Զահլայր չաճուդ պու եէնի ֆէլսաֆէթի կէարիւնճէ, ասգայքն արմատքնաա ախդ չէօթու, վէ էյլէրինի պիրի պիրինէ գոմուշարքարտագ, ՝ժէյտանէ պիր ուէտա իյլ « Ինանա՛ա . . . խնա՛ա . . . » ասէյու հայդըրտար։

« Պու ուէտա հէր թարաֆա ապրէնուագ օլար, կէլէն կէշէնէլէրանէն բէք չագր օրուտա թագրանարլար վէ պու ի. նաանգր հոյժանա պէնիմ վուրարգրմ ատագէլէրանէն առա հա չիտաէթլի ատագէլէր էնտիրտիլէր. ՝նիհոյէթի պարկիր եէրինանէն գալդար. լարին իւղէրինաէ գօշաւմ թագրմի եագ բար։ Պիշարէ չաճուդ պուդր կէարիւնճէ ընշդրրա ընշդրրա ապէյարագ։

« — Ա՛հ, չիտար նէ՞ եարաճագրմ, ուսթամ պէնի աէգէճէք. հոյժան եիւրիւմէք խագէմէտիյինանէն, գամէն էլի սաամի գաատար կէճ գալրիշմ ատր. չիտար գօշաւմ թագրմի աա բարշագանար. . . ուսթամ պէնի աէգէճէք, պէնի գօվաճագ. Ա՛հ, նէ՞ եարաճագրմ, եա՛ Բագդի, նէ՞ եարաճագրմ. . . նէ՛ անամ մար նէ՛ պագամ։ — աէտի։

« Զաճուդ պու աէօղէրի ա՛ գաատար ճանիւրագ պիր փիդան իյէ աէգյէտի քի, օրուտա թագրանմիշ օլան էհլի մէրագ ատագրնաան վէ թամիլ մէյտանքնաագրի ուրագրնաան ճէատր պիր գաատն չաճուդր աճրյտարագ։

« — Ախան վէ պագան եագ հա՛. . . եսէֆ իյմէ՛, պիչարէ չաճուդ, թամիլ մէյտանրնաա հէր շէյ պուլունուր. հոյժանքրնէն գօշաւմ թագրմի թամիր խագիր, վէ էհէր ուրգրնանճէ հէյճիրէյէրիմ ատսի պէնիմ կիսի խէյէր, պէգյէ պիր հոսթաա եալրն ատագ վէ պաչրն աչրգ օգրագ ատաէթի իյմէգտին. — աէտի։

« Գաատրնէն պու թէգրիֆի ուսնուվ թագրագրնաան գագուլ օլունաու, չաճուդր վէ պարկիրի ատրագ կէօթուրտու. էր վէ հոյժանէն գօշաւմ թագրմինր թամիր իյմէգրէ

մէչդուլ օլագրար, ուրգրնանճէ գաարնրտրաան պիրի պիր չագդա, ուրկէրի պիր չիֆիի չօրաագ, պիր պաչդաար գունաուրագար վէ պիր ուրկէրի աէ կիւղէյ պիր չաքէի վէրտի վէ պիր չարնէճ գարիրնաա չաճուդ մուգէմմէլ աուրէթի աէ կիւղէյ հոյժանրէրի. գօշաւմ թագրմի ասնի թամիր օլանրշ բարագա պու ագրաաա թանիմնէն ան աէրէգ նաչրնաա պիր աէյնի գանդր էյլինաէրի գրրագաճր ասալտյտարագ վէ ճնգագմճ ինաագա թարաա պունր պարկիրին գաուշագարր ալիրնաա չագրրագաղ, պիր նէնի լիագատարրնաա վէ պիր աէ ուրգրնանճէր գաարնրտարրնաա պագիւնագաա օլան չաճուդա։

« — Ուսթամ նէ՞րէ աէ իգամէթի խէյէր, օգշաւմ, — աէյու ասթարգագաա, չաճուդ հէյճանրր վէ մէսէրէթինէն թիմրէք պիր աէտա իյէ։

« — Գանագ-ՍԷՆ-Մ արմէն րրնիմ բնրնաա, մանիկա, — աէյու հէվագ վէրտի։

« — Բէք էյի, պէն անդինէ պիրրիւտաէ կէլիր վէ հոյժանքրնր կէօթիւրմէք իւղէ ատնաա եարատմ խաէրիմ. պէն պէրատէր ատրնաա հոյժան կիսի կիսի եիւրիւնճէյագ իմմէգ. անդին կէճիւտիյինէն ուգագի փէնաուճրրագ ատի ատրգրնր աա ուսթանաա աէգյէրիմ. գէգյէ ինաուճր պիր հոյժան աէն եաչտա պիր չաճուդա թէգիմ օրնաագ։

« Մաուֆաթագ ամի էանաարնաա, չաճուդ չագդաատրնր պաչրնաան չէդուտարագ, փէնաուճրնէ մուտագինէմ իմմէշ օլանաէրնէ պիր թամիրը իհմիրտաճնաագաանէ իյէ. ուրգրնանճէր գաարնա պիր թամիրը իհմիրտաճնաագաանէ իյէ։

« — Ա՛ատա՛մ, սիրի պիր ուէֆա պու. իմմէգյէնիմ միւտատաէ իաէ՞րիմիզ. — աէտի։

« Պու ուէօղէրի աէգյէրրէն պիշարէ եամրտաճրդրն կէօղէրի չիւրրանիկէթ եաչէրրյա ատրտա. Չաճուդ ա. իճէնագ պիր գագդ ատհիսի խոր։

« Խագդրն ուէրէճէի մէրհամէթինի կէատմէլէն պու. մէնգարէ իւղէրինէ րէբ գիյաաէ մրմէէատիր օրնու չ բարմ.

օրատոս ուզուն միւտաէթի տուրտում, վէ տէլիփանը իւէ չօճուղ զայլ օլընճայա գատար էնտէլէրինտէն պազարմ. Լաքին չօճուղ պու ախֆա պարկլերին ատըմլարընա կիւճ հալ իւէ եէթիչէպիլիյօրսու. Գըրպաճըն գօրդուսը հայվա. նը պիրաէն պիրէ եամուչատըպ տախրէի իմտատմա կիւրաիրմիշ իտի.

«Օ՛հ, էվէ՛թ, քէնտը իֆթիխարըա թէքրար իտէրիմ. ինսան պիրթատ քէրէմլիւտար, միւրիւվվէթի վէ մուամէնէյի մսիլ ատը. Օ գիշարէ եամրուճըգ «նէ՞ եարքաճարըմ, եա՛ Բաբան, նէ՞ եարքաճարըմ, նէ՞ անամ վար նէ պապամ...» ոէյու հայգըրտըղը զէման, զալէպէլիք արատընատա հասըլ օլան էսէրի մէրհամէթի վէ չէֆգաթի պու միւրիւվվէթի վէ մուամէնէյի տույդուսընա մէպնի իտի.

«Պէապա՛ խթի չօճուղ... անասը վէ պապասը եօգ... զալըմ վէ վահդի պիր ուսմանըն էլինէ ախշըմըշ... պու հէրիֆ քէնտիսինի էօլիմ ատրէճէսինտէ չալըշտըրըր, ատէյէր, սէյէր վէ անճագ պիր զաշ քաշամըա քարշալտըր կիլինտիրիր... պէապէլի ախըրըն քէօչէսինտէ եամար... ախշըմ՛ եամրուճըգ... սէֆտէթի վէ զարուրէթմիլէ պէրաթէր հէնուզ ուլտուվը ճէնապ վէ հիլմիլէթինի զայլ իմտատմը իտի... Բէք է՛յի ալըգամ իմտատմ. քէնտիսինէ կէօսթէրիլէն լաֆզի ու սէմահէթտէն ատալը մէսնու օլընագտան գիյատէ միւմէյէզքիր կէօրունմէյօրսու... Ճուգամ պու ալճէնապ թապիամ՝ եիւզ իսթիւնէ պըրագըլտըգ, հիչ քիմսէտէն հիմայէ, նասիհամ վէ մուամէնէյի կէօրմէյէրէք վէ տիւչար օլարըղը սուն մուամէլամտան հիտատմլէնէրէք նէհայէթի իւէ էմր ատղու եօլու շաշըրտաճագ, մունֆթիխ օլաճագ վէ...

Գատէհու սուն մէյլիսթի չագը վէ ատահա սօնրա տա սուն թահրիքնամի կէլիր...

«Ա՛հ, պու կիտի մէհքում վէ պէտպախտ քիմսէյէրին

ֆաղիլէթի իրի գամի մուգատաէս վէ հիւրմէթէ չայան ատը:»

«... Ակրիքօլըն վալիտէսի, գատատաը չէրիֆտէ հազըր պուլընմադ իւզրէ քիլիսէյէ կիթմէմիյիմ իչուն, պաշդա վազիթլար կիսպի պու ատատահ ատախ պէնի պիր սուրէթի նազիքնատէտ իմէքտիր իմտիհտէն սօնրա, քէնտի տիւնատատանէտ վէ սամիմտանէ լիսանը յէա բէք գիյատէ միւէսսիր օլան շու սէօղէրի սէօյլէտի.

«— Պէրէքէթի վէրսին քի պէն քէնտիտինէն գիյատէ սէնին իչուն ատա խտէրիմ, պիշարէ Մայհէօտ... ումարըմ քի ձէնապը Ալլահ ատամը իչիտէճէք վէ սէն ատաֆա (քատարան) կիտէճէքսին...

«Բէրէքձէա՛ր վալիտէ... մէլէքձանէ՛ թոհ... քէնտիտի պու սէօղէրի պանա օ՛ ատէրճէ վազատը վէ

միւէսսիր պիր լէթաֆէթլէ, ձէննապը Հապգ նէզամինտէքի շէֆաաթըննըն հիւանիւ նէթիճէ Հասըլ իտէճէյինէ օ՛ տէրէճէ ճիտտի պիր իթթիպաալա սէօյլէտի՛քի, կէօզլէրիմ եաշ ըլա տօլտու, վէ արաֆըն (քաուրան) վիւճուտունա ինանըը ըմրըմ կիպի իտալիասնէ վէ սամիմի պիր շիւքրանէյէթ սահիպսըյլա պօյնընա սարըլտըմ՝

«... Պու կիւն պէնիմ իչուն սաատէթլի պիր կիւն օլտու. իչ պուլապիլէճէյիմի իւմիտ իտիյօրըմ. պու պահթիյարլըղըմ ալիճէնապ վէ քէրէմքեար պիր գըզճըղազըն սայէի լութֆընտա Հասըլ օլաճագ տըր. պու գըզ եարըն պէնի Մէննէթ-Մարի մանսաթըրընա կէօթիւրէճէ՛ք տիր. օրատա պէնի պիր իչտէ գուլանաճագլարընը իւմիտ իտիյօր։»

Ֆլօրին՝ րուզնամէնին միւթալաասըյլա զաթէն բէք զիյատէ միւթէէսսիր օլմըշ օլտուղընտան, Մայեէօնիւն քէնտիսինտէն պահա իթթիշ օլտուղը պու ֆըգրայը օգուտլընճա, պիւտէն պիրէ սարսըլտը. պատէհու օգուտմասընը չու եօլտա տէվամ էյլէտի.

«Օ կէնճ գըզըն պէնիմ կիպի ֆագըր վէ պէտապէթ պիր մահլուգը նա՛սըլ մուչֆիգանէ պիր թէվէճճիւհ վէ նէզաքէթլէ գապու իթթիշ օլտուղընը միւտաէթի էօմրիւմ տէ սալա ունութմայաճաղըմ։ Պունընլա պէրապէր պու հարէքէթի պէնի սալա թէճճիւպտէ պըրագմազ. չունքի պու գըզ տահի մահմուտազէլ տը Նարտօվլինն նէզամինտէ պուլունըյօրտու. Ռակիբօլըն համիյէսի օլան պու մահմուտազէլէ նապոլաշմագ իչուն խէ անա հէր վէճճ իլէ չայէսմէ էլմահ էլմասը լազըմ տըր, իմտի մէրդումէնին չէհրէսի գատտար լահթֆի վէ կիւղել օլան իսմինի եատ իթթիշէ գալպիտէ տահմա սէվկիլի վէ գըյմէթտար պիր խաթըրէ ուչանտըրաճագ տըր։ Պու գըզըն խամի Ֆլօրին տիր...։ Պէն հիչ պիր շէյ տէյիլիմ... հիչ պիր շէյիմ եօգ տուր. լաքին էկէր շիւքրանիյէթլէ մալամալ օլան պիր գալպին րէճա վէ նիյազը գապուլ օլունուրսա, մահմուտազէլ Ֆլօրին պահթիյար, հէմ բէք զիյատէ պահթիյար օլաճագտըր...»

«Էյվա՛հ, քէնտիսի իչուն նիյազ իթթիշէքտէն պաշգա պիր շէյ եաթամամ... զիրա քէնտիսինի եատ իթթիշէքտէն վէ սէվվէքտէն պաշգա պիր շէյ էլիմտէն կէլմէզ։»

Մայեէօնիւն շիւքրանիյէթի գալպինի պու տէրէճէ խալիսանէ պիր սուրէթտէ թաավիր իտէն շու սաթըրլար, Ֆլօրինին թէրէտտիւտաթընա սօն տարպէյի էնտիւտի. Հըսս իթտիյի ալիճէնապանէ տուչղուչա արթըգ տայանըմատը։ Պու րուզնամէնին մուխթէլիֆ ֆըգրալարընը օգուտըգճա, Մայեէօ Հագգընտաքի հիւանիւ թէվէճճիւհ վէ հիւրմէթի արթմըշ ըտը։ Պու պէտապահթ գըզճըղազըն էն կիզլի էսրար վէ էֆքեարընը չունըն պունըն իթթիհզա վէ Հագաարաթընա տիւչար իթթիֆաք նէ՛ տէրէճէ մէքրուհ պիր ալչագլըգ օլաճաղընը չիմտի էվվէլէնտահա զիյատէ Հըսս իտիյօրտու։ Պէրէքէթի վէրսին քի էյլիքք տահի քէօզլի վէ եիւքսէք սէօզլէրտէն Հարէքէթէ կէլէրէք, վէ բէք զիյատէ քէսպի զաաֆ իթթիշ օլան Հըսսը ֆագիլէթինի պու հայաթ պահշ վէ սաֆի Հըսսիյաթի մէնպաընտան թէճտիտ իտէրէք, պազը քէրրե քէնտիսինի չէքիպ կէօթիւրէն պիր տուչղուչա իթթիպա լիլէտի, վէ էկէր Մայեէօ կէլմէյէ իսէ բուզնամէ տէֆթէրինի կէօթիւրուպ եէրինէ գօյմագ վէ Մայեէօ պէտապէլի տէֆթէրինի իլք տէֆա գալտըրըլտըղընը ֆարզ իթթիշ օլմասըյլա ան պուլմագ իւզրէ պու խբինճի տէֆաքի թէհարրիյաթընըն սէմէրէսիզ գալմըշ օլտուղընը Իօտէնէ սէօյլէմէք աղմք գաթխուչէ օտասընտան տրշարը չըգար։

13

ՔԻՇՖ

Ֆլօրին՝ էՅհիյէթի սուի իսթիմալ իթժէք կիպի պիր հարէքէթի գայրը լայըգատա պուլընմըշ օլտըղընը հըսս ի-լէ պուռնը թամիր իթժէյէ դարար վէրմէզտէն պիր աղ էվվէլ, Մայեէօ Մ. Հարտինին ֆապրիգասընտաքի քէտէր-պախշ վազիֆէսինի էյֆա իտէրէք գօնաղա ավտէթ էյ-լէմիշ իտի։ Մէրգուժէ Անժէլ իլէ ուզուն ուզատըյա գօ-նուշուպ կէօրիշտուքտէն սօնրա, անըն կիւզէլսիյինէ, նէ-զաքէթինէ վէ աթվարը մատումանէսինէ Ա.կրիքօլ կիպի քէնտիսի տէ վուրըլմըշ, վէ պինատէն ալէյհ պիր խուլուսը ճէսուրանէ իլէ պու գըզ ըլա էվլէնմէսինի տէմիրճիյէ թավսիյէ էյլէմիշ իտի։

Իշթէ Ֆլօրին՝ իշճի գըզըն բուդնամէսինի կէօթիւրիպ եէրինէ գօյմագ գարարընը իթթիհատ իթժէք իւզէրէ ի-քէն, Մայեէօնիւն ատիրէսինտէ ախտէքի մէնզարէ ճէ-րէյան իթժէքտէ իտի։

Սաաթ ագշամընն ծնու ըտը։ Մայեէօ՝ մատմուազէլ տը Գարտօվիլին գօնապընա ավտէթլէ քէնտի օտասընա կիրմիշ, վէ օ կիւնքի հէյէճանլար իթէսիլիլլէ տէրմանը գալմատըղընատան, պիր գօլթուգ սանտալիէսի իւզէրինէ տիւշիւպ գալմըշ ըտը։ Խանէ տէրունինտէ տէրին պիր սիւքիւթ հիւքմֆէրմա պուլունըյօր, վէ տրշարըտա պաղ-չէնին աղաճլարընը թահրիք իտէն չիտտէթլի բուզկեարըն շամանթատընատան պաշպա հիչ պիր սէտա պու սիւքիւթի իսլալ իթժէյօրտու։ Գօյու եէշիլ գումաշլարլա մէֆրուշ օլան պու օտայը եալընըզ պիր մում թէնվիր իթժէքտէ,

վէ պու գօյու ըչընքլէրլէ Մայեէօնիւն սիյահ էլպիսէսի չէհրէմինտէքի սօղուն ըլընը պիր գաթ տահա արթըրմագտա-ընը։ Մէրգուժէ աթէշէ եագըն պիր գօլթուգ իւզէրինտէ օթուրմըշ, պաշընը կէօյսիւնէ սարգմըշ վէ էլլէրինի տէ խաչվարի տիզլէրի իւզէրինէ գօյմըշ օլտըղը հալտէ, մահ-զունն վէ սապրքնար պիր թավը ըլա տուրըյօրտու։ Լաքին սիմասընտա վազիֆէսինի էյֆա իթժիշ օլան պիր վիճատա-նըն հըսս իթտիյի ժէՅհունիյէթի ճիտտիյէ ատարը կէօրիւլ-մէքտէ իտի։

Պէտապախթլըգ մէքթէպինտէ պէօյիւմիւշ օլան քիմ-սէլէր՝ քէնտի ալըշընըն վէ տահիմի միւտաֆիրլէրի օղուպ էօյլէ պիր թագըմ՝ շաշաալը գապուլէյէթլէրէ իհթիյաճը

պուլունմայան քէտէր վէ էլէմ տույդուսընտա միւպալաղա իթմէտիքլէրի միսիլլու, Մայեէօ տախի օլմուշ պիթմիշ պիր շէյ իչուն քէնտիսինի ուզուն միւտտէթ պիհուտէ ըզտըրտապլարըա եօրմազա մուգթէտիր տէյիլ իտի։ Պու նակէհզուհուր վէ տէհշէթլի տարպէնին պիչարէ գըզըն գալպինտե քէտէրպախշ պիր էսէր պըրագաճաղը չիւպհէտէն վարէսէթէ իտի. ֆագաթ չօգ կէչմէքսիզին պունըն տախի հայաթընըն հէման էճզահի միւթէմմիմէսինտէն օլան էսկի տէրտլէր սըրասընա կէչէճէյի աչիքեար վէ պէտիտար ըտը։

Պունտան պաշգա, պտխթընա գարշը տախմա պօյուն էյմէյէ ալըշմըշ օլան պու ալիճէնապ գըզճըղազ չու ֆէվգ էլ ատէ քէտէրինէ հէնուզ թէսէլիլէը պուլմագտա ըտը. հաթթա Ա.կրիքօլըն նչանլըսը թարտաֆընտան կէօրմիւշ օլտըղը առարը մուհապպէթտէն ֆէվգ էլ ատէ միւթէէսիր օլմըշ, վէ կիւյա քէնտիլէրինին սաատէթի միւսթագպէլէսինի թագտիս խտճէք օլան պիր ըէյինի տէմիրճինին նա՛սըլ քէօր քէօրիւնէ պիր էՁհէյէթ վէ նէ՛ տէրէճէ պէօյիւք պիր մէսէրրեթլէ թէլագդը իթմտիյինի կէօրէրէք պիր նէյ՛ մաղրուրիյէթ հըսս կյլէմիշ իտի. քէնտի քէնտինէ տէմէքտէ իտի քի.

— Հիչ օլմազսա պունտան պէօյլէ իւմիտլէր իլէ տէյիլ, պէյքի պիր թագըմ կիւլիւնճ վէ ագըլսըզճա ֆարզիյաթլա տիւչարը հէյէճան օլմայաճաղըմ։ Ա.կրիքօլըն իզտիվաճը պէնիմ պիչարէ պաշըմըն խայալաթը սէֆիլանէսինէ նիհայէթ վէրէճէք տիր։

Նիհայէթ Մայեէօ՝ պու տէհշէթլի թէճրիւպէյէ մուդավէմէթ իթմէյէ վէ Ա.կրիքօլ հագգընտաքի աշգ ու մուհապպէթինի անտէն կիզլէմէյէ մուգթէտիր օլտըղընտան ոօլայը քէնտի քէնտինէ պէօյիւք պիր թէսէլլի հըսս իթմէքտէ իտի. չունքի մուհապպէթի ժէճնունանէսինին ֆաշ օլունմասըյլա պաշ կէօթէրէճէք զանն իթ-

տիյի իսթիհզա վէ րէզալէթ ֆիքրլէրի պու պէտապաթի իչուն նէ՛ տէրէճէ տէհշէթլի վէ գօրգունճ օլտըըը մաթիւմ տիւր։

Մայեէօ պիր միւտտէթճիք միւթէֆէրրիք տուրտագտան ոօնրա, այաղա գալգտը, վէ աղըը աղըը եվուրիյէրէք եազը մասասընըն եանընա կիթտի։ Պատէհու եազը եաղմագ իչուն լազըմ օլան չէյլէրի հաղըրլայարագ, քէնտի քէնտինէ.

— Պէնիմ եէկեանէ միւքեաֆաթըմ՝ պու եէնի քէտէրիմի տախի ըզտըրտապաթըմընն տիլսիզ պիր չահիտի օլան տէֆթէրիմէ գայտ իթմէքտէն իպարէթ տիր։ Պու սուրէթլէ քէնտի քէնտիմէ վէրմիշ օլտըղըմ վատը թութմըշ օլաճաղըմ։ Պու կէնճ գըզըն Ա.կրիքօլըն սաատէթի միւսթագպէլէսինի թէէմմիւհ իտէպիլէճէ յինէ ճան ու կէօնիւլտէն իհանտըղընտան, պունը քէնտիսինէ տէ սէօյլէտիմ։ Բէք չօգ զէման կէչտիքտէն ոօնրա, պու սաթըըլտըը պիր կիւն թէքրար օդույաճագ օլուրսամ, իհթիմալ քի չիմտի հըսս իթտիյիմ քէտէրէ գարշը պիր թէսէլլի պուլաճաղըմ։

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն ոօնրա, Մայեէօ՝ եազը մասասընըն պիր կէօզիւնտէն մուգավվա գուրթուլը չըգարտը, վէ օրատա քէնտի րուզնամէսինի պուլամայընճա, էվվէլի էմրտե թէճաճճիւպի հավի պիր նիտա սալըվէրտի. ֆագաթ մուահիտարէն րուզնամէսինին եէրինտե քէնտիսինէ խիթապէն եազըըմըշ պիր մէքթուպ կէօրիւնճէ, տէհշէթի տէրէճէի նիհայէյէ վարտը։

Պիչարէնին չէհրէսինի միւհիւք պիր սօղուննըգ գաբլատը, տիզէրինին պաղը չէօզիւլիւպ թիթրէմէյէ պաշլատը վէ պայըլաճաղընը հըսս իթտի. լաքին կիթտիքճէ արթմագտա օլան տէհշէթի քէնտիսինէ թագսիմընը խարիճինտե պիր գուվվէթի վէրէրէք, մէքթուպըն սահֆագասընը եէրթտը, վէ իչինտէն պէշ եիւզ ֆրանգընըգ պիր

գաիմէ մասանըն իւզէրինէ տիւշտիւ։ Մայեէօ իսէ մէք-
թուպը պէր վէճհի սթի օգուտմաղա պաշլատը։

« Մատմուազէլ։

« Րուզնամէնիզտէ Ա.կրիքօլ հագգընատի աշգ ու
մուհապէթինիզին հիքեայէսինի օգուտմագ օ՛ գատար թօ-
հաֆ վէ լէթաֆէթպախշ տըր քի, պու պէօյուք տուլգուլը
անա խապէր վէրմէք ղէվգինէ գաբըլմամագ գապիլ տե-
յիլ տիր։ Ա.կրիքօլ պու աշգ ու մուհապէթտէն ղէրբէ
գատար խապէրտար տեյիլ իսէ տէ, խապէրտար օլընը-
ճա անտէն քէք գիյատէ միւթէէսսիր օլաճաղը տէրքեար
տըր։

« Հաթթա պու ֆըրսաթտան պիլ իսթիֆատէ, րուզ-
նամէնիզին գրսաթընատան մահրում գալաճագ օլան սաիր
պիր չօգ քիչի տախի անըն լէզզէթի միւթալասընա հիս-
սէտար իսթիէճէք տիր։ Էկէր պու րուզնամէնին սուրէթ
վէ համուգթէպէս բարչալարը քիֆայէթի իսթէզսէ, թաս
իսթիրիէճէք տիր։ Պէօյլէ կիւզէլ շէյլէր նէ գատար թաս-
միմ վէ նէշր իտիլսէ, ազ տըր։ Պունըն միւթալասասը յլա
պաղըլարը աղըյաճագ վէ պաղըլարը տա կիւլէճէք տիր։
Պիրիսինէ ֆէվգ էլ ատտ կէօրսինէն պիր շէյ տիկէրինի
գահգահա իլէ կիւլսիւրէճէք տիր։ Իշթէ տիւնեանըն հա-
լի պէօյլէ տիր։ լաբին շուբհսաը սահիհ տիր քի, սիզին
րուզնամէնիզ պէօյուք պիր շէօհրէթի պուլաճագ տըր։ պու
պապտէ սիզի թէէմին իտէպիլիրիզ։

« Սիզ րուզնամէնիզին ինթիշարը հասէպիյլէ նասլ օ-
լաճաղընըզ մուզաֆֆէրիյէթտէն դաչընմադա վէ քէնտի-
նիզի կիզլէմէյէ մուգթէտիր օլտըղընըզտան, վէ հիւքիւմ
սիւրմէք վէ պիր չօգ էսպապա մէպնի դէյընըզդա նագըշ-
մայաճագ սուրէթտէ էվէ էօփընըլըր թասլամագ իսթէտիյի-
նիզ խանէյէ ինայէթլէն գապու օլընտըղընըզ զէման

իւզէրինիզտէ պիր իքի քաշավրա բարչատընտան պաշգա
պիր շէյ պուլընմատըղընտան, քեագըտընըզդըն իւճրէթինի
թէէտիյէ իթմէք վէ եարընտան իթթիպարէն իւզէրինիզէ
եաղաճագ օլան թէպրիքնամէլէրի րէտտ իթտիյինիզ թագ-
տիրտէ մէտտարը թէայեիւշտէն մահրում գալմամագ իւզ-
րէ, իշպու մէքթուպըմըզա մէլֆուֆէն թարաֆընըզա պէշ
եիւզ ֆրանքըզագ պիր գաիմէ կէօնտէրիյօրըզ։ Էվվէ՛թ,
եարընտան իթթիպարէն սիզէ պիր թագըմ թէպրիքնամէ-
լէր կէլէճէք տիր։ գիրա րուզնամէնիզ չու սաաթտա էլ-
տէն էլէ կէզմէքտէ տիր։

« ՐԷՅԻԳԷԼԷՐԻՆԻՋՏԷՆ ֆԻՐԻ
« Հագիգի պիր ՄԱՑՏԷՕ »

Պէտապախթ գըղճըղագըն պու խանէյէ գապուլ օ-
լունմասը իւզէրինէ հասէտ իթմէքտէ օլան պիր խըտմէթ-
քեար թարաֆընտան եաղըլմըշ կիպի կէօրիւնէն պու մէք-
թուպըն իթթիհզաքեարի, գապաճա վէ էտէպսիզճէ եա-
ղըլըշը՝ ճէհէննէմի պիր մէհարէթլէ թէրթիպ իտիլմիշ օլ-
տըղընտան, քէնտիսինտէն ումըլան նէթիճէյի պէհէմէ-
հալ հասըլ իտէճէքտի։

Պիշարէ գըղ՝ հայրէթի վէ տէհշէթի արասընտա. « Ո՛հ,
եա՛ Բապպի . . . եա՛ Բապպի . . . » սէօզլէրինտէն պաշ-
գա պիր շէյ սէօյլէյէմէտի։

Մէրգումէնին մանէվի պիրտաէրի Ա.կրիքօլ հագգըն-
տաբի աշգ ու մուհապէթի մէգբիւր րուզնամէտ նէ՛
կիպի հարարէթլի սէօզլէրլէ թարիֆ իտիլմիշ օլտըղը վէ
Ա.կրիքօլըն չօգ տէֆա քէնտի գալպինտէ աչմըշ օլտըղը
եարալարա տախըր պու րուզնամէտ նէ՛ գատար ֆըգրա-
լար միւնտէրիճ պուլընտըղը վէ նիհայէթի չունըն պունըն
իսթիհզասընա տիւշար օլմագտան նէ՛ տէրէճէ գօրդտըղը
տէրևսաթըր իտիլէճէք օլուրսա, պու խայրնանէ մէքթու-

պը օգուլարագ մէրգումէնին հրաս իտէճէյի մէյուսիյէթի մէճնունանէ անլաշըլապիլիր։

Մայեէօ բուզնամէսինին հալի օլաբըլը տիկէր պիր չօգ նէճիպանէ սէօզլէրի վէ միւէսսիր հիքեայէլէրի տալա խաթըրընա կէթիրմէտի։ Մէրգումէնին ֆիքրի բէրիշանընա ըրլաբըրմ կիպի թէէսիր իտէն շէյ՝ Ա.կրիքօլըն, մատմուազէլ տը Գարտօվիլին վէ տահա պիր չօգ էտէպսիզ վէ իսթիհզաճը աստէմլէրին քէնտիսինի սահիպի հիճապ վէ ըզտըրապալա մահվ իտէճէք զանն իթտիյի պու կիւլիւնճ աչգ ու մուհապպէթտէն իրթէսի կիւնիւ խապէրտար օլաճագլարը քէյֆիյէթի իտի։ Պու եէնի տարպէ քէնտիսինի օ՛ տէրքճէ չաչըրթտը քի, պիչարէ գըզճըղազ պունըն թէէսիրիյլէ պիր միւտատէթճիք տօնագալտը։ Պիր գաչ տագըդա քէնտիսինի դահպ իտէրէք պիւս պիւթիւն հարէքէթսիզ գալտը. պատէհու միւլահազա իլէ քէնտիսինի պուլարագ տէհլիյէթի պիր մէճպուրիյէթի էօնիւնտէ պօյուն էյմէք լազըմ կէլտիյինի հրաս իյլէտի։

Պունճա մահրումիյէթի վէ իշքէնճէլէրտէն ոնըա նիհայէթի իթթիճա իթտիշ օլաբըլը պու միւտաֆիրթէրտիր իտէնէյի գամիյէն վէ միւէպպէտէն թէրք իթտիֆք լազըմ ըտը։ Մէրգումէնին ֆէվգ էլ ատէ գօրգագլարը վէ նէզաքէթի գալպի՝ պու խանէ տէրունինտէ պիր տագըդաճըգ օլսուն գալմազա միւտաատէ իթտիֆքէտէ իտի. չունքի բուհրնըն է՛ն կիզլի պիր էտարը օրտուա ֆիաշ իտիլմիշ, էհէմմիյէթսիզլիկտէն տիւշմիւշ վէ պէրքի տէ չունըն պունըն իսթիհզա վէ հազարէթինէ հէտէֆ օլմուշ ըտը։

Հագդընտա իրթիքապ օլունան ֆէնալըղըն ինթիգամընը ալտըրմագ իւզրէ մատմուազէլ տը Գարտօվիլէ միւրաճաատի իթտիֆքի տէ խաթըրընա կէթիրմէտի. չունքի պու խանէյի թէրք իտէճէյի սըրատա, օրտուա գալըշգուզգ թօխտուրմ սաչմայը վէլիի նիյմէթինէ գարշը պիր նէվնանքէօրլիւք ատտ իթտիֆքէտէ իտի։ Հաթթա պու մէքրուհ խրըսթիանըն վէ պէօյլէ թահգիրամիզ պիր մէքթուպըն ֆաիկ վէ կա սէպէպի քի՛մ օլտըղընը տտա պուլմազա չալըշմատը. պիրա քէնտիսինի թէհտիտ իթտիֆքտէ օլան հագարէթտէն գաչըպ գուրթուլմայը գաթիյէն գարարլաշտըրմըշ օլտըղը հալտէ, անըն ֆաիկ վէ կա սէպէպինի պուլմազա ճահտ իթտիֆք նէյէ՞ կարար ըտը։

Ունճագ, պու իշին ֆաիլլէրինին տախի իւմիտ իթտիքլէրի վէճհլէ, Մայեէօ՝ խանէնին խըտմէթքէարլարընտան պիրի մատմուազէլ տը Գարտօվիլին քէնտիսինէ կէօսթէրմէքտէ օլտըղը հիւրմէթ վէ մուհապպէթտէն հասէտ իտէրէք պու ալշագլըղը իրթիքապ իթտիշ օլտըղընը միւպհէմ սուրէթտէ տիւշիւնտիւ. պիչարէ գըզ տէհլիլի պիր մէյուսիյէթէլէ իշէ պու սուրէթլէ մանա վէրմէքտէ իտի. գալպինին ճէրիհալարընտան ագան գան տամլալարըլա կապըլմըշ օլտըգլարը վէ բուհրնըն պին տիւրլիւ խաֆի կարալարընը քէմալը սատագաթլա թատիր իթտիքլէրի ճիհէթլէ է՛ն միւճթիգ վէ է՛ն միւսատաէքտար պիր վալիտէյէ պիլէ թէվտի՝ իթտէյէ ճէնարէթտապ օլամատըղը պու մահրումանէ սէօզլէր՝ խանէնին ուշագլարընա էյլէնճէ օլաճագ վէ պէլքի տէ չու սատաթտա օլմազա պաչլամըշ ըտը։

. . . . . .

Մէքթուպա մէլֆու ֆէն կէօնտէրիլմիշ օլան ագճէ իլէ անըն թահգիրամիզ պիր սուրէթտէ քէնտիսինէ թագտիմ իտիլիշի՝ մէրգումէնին պու պապտէքի չիւպհէլէրինի պիր գաթ տահա թէէնիա իթտէքտէ իտի. սէֆալէթ վէ զարուրէթէ տիւչար օլմագ գօրգուսը, մէրգումէնին խանէյի թէրք իտիպ կիթտէսինէ մանի օլմասըն իչուն պու ագճէյի կէօնտէրմիշլէր իտի։

Մայեէօ՝ օրտուան ֆիրար իթտէք գարարընը քէնտիսինէ մախսուս օլան թէալիմիյէթլէ իթթիխազ իթտիշ օլտըղընտան, այաղա գալգտը։ Բարլագ վէ ագաճըգ

տա վահչեթամիզ օլան կէօղլէրինտէ պիր տամլա եաշ կէօ-
րիւլմէմէքտէ իտի . պիչարէ գըզ իլք կիճէտէն պէրու բէք
զիյատէ աղլամըշ ըտը : Թիթրէք վէ պուզ կիպի ոօնուգ
օլան էլիլլէ պիր քեաղըտ իւզէրինտէ պիր գաչ սաթըր
չէյ եազտը վէ պունը պէշ եիւզ ֆրանքըզգ գայիմէնին
եանընտա պըրագտը . քեաղըտըն իւզէրինտէ չու սէօղլէր
եազըլմըշ ըտը .

« Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ պանա իթտիկի էյիլիք-
լէրտէն տօլայը պէրիսուրտար օլսուն , վէ խանէսինի պու
սուրբէթլէ թէրք իթտիկիմ իչուն պէնի ացիվ իլլէսին .
պունտան պէօյլէ քէնտի խանէսինտէ գալամայացաղըմ : »

Պու սէօղլէրի եազտըգտան սօնրա , օ միւտհիշ մէք-
թուպը աթէչէ աթտը . գիրա պու մէքթուպըն քէնտի
էլլէրինի եազմագտա օլտըղընը զանն իթմէքտէ իտի . . . :
Պատէհու միւքէլլէֆ սուրբէթտէ տէօչէնմիշ օլան պու օ-
տայա սօն պիր նազար տահա աթֆ իտէրէք , վէ եէնիտէն
միւսթաղրագ օլաճաղը սէֆալէթի վէ զարուրէթի տիւշիւ-
նէրէք , պիլա իխթիյար սարսըլտը . Ֆիլ հագըգա Ա.կրի-
քօլըն վալիտէսի Դաբրիէլ իլէ պէրապէր կիթմիշ օլտըղըն-
տան , շիմտիյէ գատար կիրիֆթար օլտըղը սէֆալէթտէն
պին գաթ տահա տէհչէթլի պիր սէֆալէթէ տիւշար օլա-
ճագ վէ պու հալը բիւրզաըրսաթ իչինտէ էվվէլքի կիպի
մատամ Պատուէնին մուհապպէթի մատէրանէսիյլէ տէ թէ-
սէլլիսաթ օլամայաճագ ըտը :

Ա.կրիքօլ հագդընտաքի մուհապպէթի մէճնունանէսի
հէր քէսին վէ պէյքի Ա.կրիքօլըն տահի հէտէֆի իսթիհ-
զասը օլմուշ օլտըղը միւսահազասըյլա , եալընըզ . . . հէմ
եաք եալընըզ եաշամագ . . . իշթէ Մայեէօնիւն իսթիգ-
պալի պու իտի : Պու իսթիգպալ , պու կիրտասպ քէնտիսի-
նի գօրգունթաը . . . խաթըրընա ուղուրսուզ պիր ֆիքր
կէլտի . . . պունըն իւզէրինէ թիթրէտի վէ չէհրէսի աճը
պիր մէսէրրէթլէ պիւգիւլտու : Խանէյի թէրք իթմէյի

գաթիյէն գարարլաշտրմըշ օլտըղընտան , օտա գաբու-
սընա տօղրու պիր գաչ ատըմ աթտը , վէ ֆագաթ շըմի-
նէնին էօնիւնտէն կէչտիյի սըրատա կէօղլէրի պիլա իխթի-
յար այնէյէ աթֆ օլունարագ , չէհրէսինին էօլիւ չէհրէսի
կիպի սօլմըշ վէ իւզէրինէ տէ սիյահ լիպասլար կիյինմիշ
օլտըղընը կէօրիւնճէ , պու լիպասլարըն քէնտիսինէ այիա
օլմատըղընը տիւշիւնտիւ , վէ հաթթա պու խանէյէ կիր-
տիյի զէման բաշավրա բարչալարը կիյինմիշ օլտըղընը եիւ-
զիւնէ վուրտըգլարընա տաիր մէքթուպտա միւնտէրիճ օ-
լան իպարէյի տէրհաթը իթտի : Պունըն իւզէրինէ սիյահ
լիպասլարընա պագարագ , աճը պիր թէպէսսիւմլէ .

— Տօղրու տըր . . . սօնրա պանա խըրսըզ նամընը
տա վէրիրլէր . — տէտի , վէ պատէհու էլ շամտանընը ա-
լարագ , թուալէթ օտասընա կիրտի , վէ իլք սէֆալէթի-
նին մուգաատէս պիր եատիկեարը օլմագ իւզրէ հրֆզ
իթմիշ օլտըղը էսկի լիպասլարընը ալտը : Օ սըրատա Մայ-
եէօնիւն կէօզ եաշլարը եանագլարընը ըսլաթմագա պաշ-
լատը : Պիչարէ գըզ՝ էսկի գըյաֆէթինի թէքրար կիյին-
տիյի իչուն մէյուսիյէթինտէն տէյիլ , պէյքի չիւքրանիյէ-
թինտէն տօլայը աղլամագտա ըտը . չունքի պիր տահա
կէօրմէմէք իւզրէ թէրք իթմէքտէ օլտըղը պու գօնագ՝
հէր պիր ատրմընտա մատմուազէլ տը Գարտօվիլին նէզա-
քէթ վէ սէմահէթի գալպինի խաթըրա կէթիրմէքտէ ի-
տի . իմտի էսկի լիպասլարընը կիյինտիքտէն սօնրա , ա-
տէթա զայըը իխթիյարի պիր տույղույա թէպահիյէթլէ օ-
տանըն օրթասընտա տիզ չէօքտիւ , վէ խայալէն մատ-
մուազէլ տը Գարտօվիլէ թէվէճճիւհ իտէրէք , ընչղըրըգ-
լալա գարըշըգ պիր սէտա իլէ .

— Ալլահ՝ ըսմարլատըգ . . . Ալլահ՝ ըսմարլատըգ
. . . պէնի տօսթըմ . . . հէմչիրէմ թէսմիյէ իտէն գըզ-
գարտաշըմ . . . միւսապահէտէն Ալլահ՝ ըսմարլատըգ . . .
տէտի :

Մայեէօ պիրտէն պիրէ տուչարը տէհչէթ օլարադ այաղա գալգաը. պիրա պաղչէտէն քէնտի տախրէօնինն գաբուլարընտան պիրինէ կէօմիւրէն տար կէչիտաե խաֆիֆ պիր այագ սէտասը իչիմիշ իտի։ Կէլէն Ֆլօրին օլուա, պիր հրսաը նէտաամէթ սահիգասըլա րուզնամէ տէֆթէրինի կէթիրմէքտե իտի. լաքին էյվահ քի բէք կէճ եէթիշտի։

Մայեէօ՝ պու այագ սէտասընը ալընճա նէ՛ եաբաճաղընը չաչըրարագ, վէ խանէ տէրուննինտե հէր քէսին էյվէննճէսի օլմըշ օլաըղընը զանն իտէրէք, օտաատան տըշարը չըգարը, վէ կէրէք սալօնու կէրէք թէննէֆֆիւս օտասընը ատէթա գօշարճասընա կէչտիքտէն սօնրա, հավլիյէ վասըլ օլարադ գաբուճընըն բէննճէրէսինի չալտը։ Գաբուաչըլըը վէ պատէհու իւզէրինտէն թէքրար գաբանտը։ Մայեէօ՝ մատմուազել տը Գարտօվիլին գօնաղընը պիր տահա ավտէթ իմմէմէք իւզրէ թէքրը իյլէմիշ իտի։

. . . . . .

Իչթէ Ա.արիէն պու սուրէթլէ ֆէտաքեար, սատըգ վէ պասիրէթքեար պիր քիմսէտէն մահրում օլաըղը կիպի, Բօտէն տախի պիհագդին գօրգտաըղը չալըշդան վէ զէքի պիր խասխմտէն գուրթըլմագտա ըտը։ Իվվէլճէ կէօրիւլտիւյու վէճճլէ, ժէզիւրթի Մայեէօնիւն Ա.կրիքօյ հագգընտաքի աշգ ու մուհապպէթինի քէշֆ իմմիշ օլաըղընտան, վէ մէրգուզէնին չաիր օլաըղընը տա պիլտիրմատէն, պու կիզլի հրսախյաթընը թաավիր իտէճէք սուրէթտե պագը չիրըլէր թանգիմ իմմիշ օլաճագընը ագլէն վէ մանթըգէն ֆարգ իմմիշ, վէ պինաէն ալէյհ՝ պու աշգ ու մուհապպէթին պագը թահրիրի տէլիլէրինի պուլմագա ճահտ իմմէսի զըմնընտա Ֆլօրինէ էմր վէրմիշ իտի. իչթէ Ֆլօրինէն Մայեէօնիւն րուզնամէսինի իլք տէֆա պուլտագ ալէ աճէլէ կէօզտէն կէչիրտիքտէն վի պատէհու միհմանէվիյաթընը խիւլասաթէն Բօտէնէ պիլտիրտիքտէն սօնրա ալմըշ

օլաըղը օխայընանէ վէ գապա մէքթուպ պունտան նէչէթ իմմիշ իտի։ Լաքին շուրտաընը սէօյէյէլիմ քի Ֆլօրին պու մէքթուպընը միհմանէվիյաթընտան քիւլլիյէն պէ իտապէր պուլունըյօրտու։

. . . . . .

Եօգարըտա սէօյլէմիշ օլաըղըմըզ վէճճլէ, Ֆլօրին պիր հրսաը նէտաամէթէ թէպահիյէթլէ, Մայեէօնիւն խանէն գիրտար իմմէքտե օլաըղը սըրատա մէզպուրէնին տախրէօնինէ կէլմիշ իտի. Մէրգուզ թաւալէթ օտաատընտա պիր ըշըգ կէօրէրէք տէրագատ օրայա սէչիրթտի, վէ ֆագաթ Մայեէօնիւն թէրք իմմիշ օլաըղը սիյահ էլպիսէյի պիր իսկէմլէ իւզէրինտե վէ պիր գաչ ատըմ ուզագտա տախի անըն օվագթա գատար էսկի լիպասլարընը հրֆգ իմմիշ օլաըղը։ Քիւչիւք սանտըղը աչըգ վէ պօշ կէօրիւնճէ, եիւրէյի բարչալանաճագ բատտէյի պուլտը. տէրհալ եազը ժաատընըն հանընա գօչտու. լաքին մուգավա գուրթուլարըն ինմիհլամընգըղըը, մատմուազել տը Գարտօվիլէ խիթաապէն եազըլմըշ օլան պիր գաչ ատըր մէքթուպըն եանընտաքի պէշ եիւզ ֆրանգըզգ գայիմէ, վէլ հասըլ հէր շէյ՝ Բօտէնին էվամիրինէ իմմատի իմմէհինտէն նէ՛ մէքթուհ նէթիճէլէր հասըլ օլմըշ օլաըղընը վէ Մայեէօնիւն պիր տահա ավտէթ իմմէմէք իւզրէ խանէյի թէքը իմմիշ պուլընտըղընը խապատ իմմէքտե իտի։

Ֆլօրին վագը օլան գարարընըն պիհուտե պիր շէյ օլաըղընը անլայարագ, րուզնամէյի Բօտէնէ կէօնտէրմէյէ չար նա չար բագի օլտու. վէ պուլընտըղը վագիյէթին իճապատընտան օլարագ իրթիքեապ իմմիսի Ֆէնալըգտան տօլայը նինէ այնը Ֆէնալըգտա թէսէլլի արատագա մէճպու պուլընտըղընտան, Մայեէօնիւն ագիմէթի իւզէրինէ խըյանէթի վագըատընըն հիչ օլմագտա բէք տէ օ գատար թէհլիքէլի օլմայաճագընը քէնտի քէնտինէ տիւշինտու։

. . . . . .

Պու վուգուաթտան իբի կիւն ասնրա, Ատրիէն՝ Մայեէօնիւն նակէհանի վէ անլաշըլմազ ֆիրարընը իշար իթժէք իւզրէ Բօտէնէ եազմըշ օլտըղը մէքթուպա ճէվապէն, աթիտէքի մէքթուպը ախզ կյլէտի.

« Ագիզէմ մաամուազէլ.

« Ղայէթ վէխիմ պիր իշ սէպէպիյլէ պու սապահ Մ. Հարտինին ֆապրիգասընա կիթմէյէ մէճպուր օլտըղըմտան, խանէննիզ կէլիպ սիզ պիզգաթ արզը ուպուտյեէթ իթժէք պէնճ ժիւմքինաիզ տիր. Ո պիչարէ գըզըն ղայպուպէթի նակէհանիսի հագգընտա նէ՛ էֆքեարտա պուլընտըղըմը սիւալ իտիյօրտընըզ. Տօղրուսը պու պապտէ հիչ պիր շէյ սէօյլէյէմէմ... ֆագաթ ումարըմ քի միւսթագպէլ հէր շէյի եինէ անըն լէհինէ օլարագ մէյտանա չըգարաճագ տըր. Եալընըզ, ο ՐեհլեեեԼէ ֆեֆեյըն իլէ անըն կէօզէթմէք իսթէտիյի քիմսէլէրին էթրաֆընա եէրլէշտիրմէքտէ օլտըղը ճասուսլար հագգընտա տօգթէօր Պալէնիէնին խասթէխանէսինտէ սիզե սէօյլէմիշ օլտըրմ սէօզլէրի տէրխաթըր իտինիզ.

« Պէն հիչ քիմսէյի իթհամ իթմէմ. լաքին վուգուաթը սատէճէ տէրխաթըր իտէլիմ. Պու պիչարէ գըզճըղազ պէնի իթհամ իյլէտի... հալպու քի պէնիմ է՛ն սատըգ պէնտէլէրինիզտէն օլտըղըմ մալիւմիւնիւզ տիւր...; Մէրգումէ հիչ պիր շէյէ մալիք տէյիլ իտի... վէ ֆագաթ եազը մասաաը տէրուննինտէ պէշ եիւզ ֆրանք պուլընտը. Սիզ քէնտիսինի հէր տիւրլիւ էյիլիքլէրէ նասիլ իթտիյինիզ հալտէ, պու նակէհանի ֆիրարընըն էսպապընը էյզահա ճէսարէթի իթժէքսիզին խանէննիզի թէրք իյլէտի.

« Պունտան պիր նէթիճէ չըգարմազ իտթէժէմ, ագիզէմ մաամուազէլ... Չունքի մէյտանտա իսպաթ օլմագսըզըն պիրիսինի իթհամ իթմէքտէն տահմա նէֆրէթ իտէ-

րիմ... ֆագաթ պէնտէն սիզէ նասիհաթ օլսուն. միւլահազա իտինիզ վէ քէնտինիզի սագընընըզ. իհթիմալ քի պէօյուք պիր թէհլիքէտէն գուրթուլտընըզ, իհթիյաթ վէ էմնիյէթսիզլիննիզի պիր գաթ տահա արթըրընըզ. է՛ն սատըգ վէ է՛ն իթաաթքեար պէնտէնիզին էֆքեարը պու մէրքեզտէ տիր.

« ՐՕՏԷՆ. »

ԻՒԶԻՒՆՃԻՒ ԳԼՈՄ

Ֆ Ա Պ Ր Ի Գ Ա

1

ԳՈՒՐՏԼԱՐԸՆ ԻՃԹԻՄԱՂԸ

Պիր գաղաղ կիւնիւնիւն սապահը իտի։ Մայեէօնիւն ղայպուպէթի նահէհանիսինէ տաիր օլարագ Բօտէնին կէօնտերմիշ օլտըղը մէքթուպը մաամուաղէլ տը Գարտօվիլ պու բաղար կիւնիւ ախղ իլէմիշ իտի։

Մ. Հարտինին ֆապրիգասընտան ազաճըգ ուզագտա պուլընան Վիլիէ քէօյիւնիւն մէյհանէլէրինտէն պիրինտէ, իքի քիշի, պիր մաաա պաշընտա օթուրմըշ օլտըղլարը հալտէ գօնուշմագտա ըտըլար։

Պու քիւչիւք քէօյտէ ալէլ ումուտ ճիվարտաքի թաշ օճագլարընտա չալըշան իշճիլէրլէ թաշճըլար իգամէթ իտէր իտի։ Պու իշճիլէրին սայ ու ամէլինտէն տահա չէթին, տահա զահմէթլի վէ տահա գաղանճըղ պիր իշ օլամազ ըտը. պինաէն ալէյհ, պու պիչարէ ատէմլէր՝ Ակրիքօլըն Մայեէօյէ սէօյլէմիշ օլտըղը վէճհլէ, Մ. Հարտինին իտաբէի ագիլանէ վէ ալիճէնապանէսի վէ իշճիլէրի արաասընտա թէէսիս իթմիշ օլտըղը իշթիրաք վէ միւսավաթ գաիտէսի սայէսինտէ անլէրին նամլ օլտըգլարը բէֆահ վէ

սաատէթի հալի քէնարլէրինին ահվալը սէֆիլանէսիյլէ տաիմա մուգայէսէ իտէրլէր իտի։

Սէֆալէթի վէ ճէհալէթի տաիմա պէօյիւք պէօյիւք ֆէնալըգլար հուսուլէ կէթիրիր։ Ինսան սէֆալէթի սէպէպիյլէ բէք գօլայ միւնֆարիլ օլտըղը կիպի, ճէհալէթի սէպէպիյլէ տէ պաղէն ֆէննա նահիհալարա բէք գօլայ գաբըլըր։ Մ. Հարտինին ֆապրիգասընտա չալըշան իշճիլէրին սաատէթի հալի ուղուն միւսաէթտէն պէրու չուքըն պուքըն նազարը հասէտինի ճէլպ իթմիշ իտի իսէ տէ, հէնուզ պուպղ ու սատավէթէ սէպէպիյէթի վէրմէմիշ իտի։ Մ. Հարտինին տիւշմէնլէրի անըն բագիպի Մ. Թրիբոյ իլէ պիլ իթթիֆագ, պու հալը սաատէթիշթիրմալին թէպէտտիւլինիւ մուգթէզալի մէնաֆիտէն ատտ իթտիրլէրի տագըգատան իթիպարէն, պու հալ թէպէտտիւլ իթտի։ Պիր մէհարէթի ֆէվգ էլ ատէ վէ պիր սէպապը չէյիթանէթի քէտարանէ իլէ է՛ն ալչագ տույդուլարը թահրիբէ մուվաֆֆագ օլտըլար. սուի հարէքէթլէրի սէպէպիյլէ սէֆալէթլէրի. պիր գաթ տահա աղըրլաշմըշ օլան թաշ օճագը իշճիլէրի իլէ թաշճըլարտան պագըլարը ճասուալար մարիֆէթիյլէ էլէ ալընար։ Պու ատէմլէր՝ գավգաճըլըգ, քիւսթախլըգ վէ ճէպր ճիհէթլէրիյլէ հէր քէսճէ մալիմ օլտըգլարընտան, սաքին, չալըշգան, նամուսքար վէ ֆագաթ ճէպր ու չիտտէթտէն բէք զիյատէ գօրդար օլան արգատաշլարընտան բէք չօղը իւզէրինտէ թէհլիքէլի պիր թէէսիր հասըլ իտէպիլիրլէր իտի։ Սէֆալէթի վէ զարուրէթի սաիգասըլ յատ

բէրհիզ էանաբընտա Մ. Հարտի ալէյհինտէ վազ վէրմէք իւզրէ Բարիատէն գաստէն օրայա կէլտի, վէ վէրտիյի ֆիթ-նէէնկիզ վազլարլա պու իշճիլէրին զէվճէլէրի իւզէրինտէ պէօյիւք պիր թէէսիր հասըլ իլլէտի. զիրա պունլար գօ-ճալարընըն մէյհանէյէ կիթտիյի սըրատա, րահիպին վազ-լարընը տինլէմէյէ գօչարլար ըտը։

Բահիպ իսէ՝ Ֆոլէրանըն հագլաշմասը իւզէրինէ խալգ-տա բէյտա օլուպ կիթտիքճէ արթմագտա օլան գօրգու-տան պիլ իսթիֆատէ, Մ. Հարտինին ֆապրիգասընը զա-զապը իլահիյի թահրիք վէ Ֆոլէրայը պիւթիւն ճիվար է-հալիսի իւզէրինէ տավէթ իթմէյէ մուգթէտիր պիր մահ-վիյէթ, տինսիզլիք վէ ֆէսատ օճաղը օլմագ իւզրէ կէօս-թէրիպ, պու սատէտիլ էֆքեար սահիպլէրինի տիւշարը տէհշէթէ իլլէմիշ իտի։ Գրսգանճլըգ սէպէպիլէ զաթէն քէք զիյատէ հիտտէթլէնմիշ օլան էրքէքլէր իսէ, պիւթիւն մէմլէքէթի իւզէրինէ պէօյլէ ֆելաքէթլէր կէթիրէպիլէճէք օլան պու տինսիզլէրէ լանէթլէր օգուլան գատընլարընտան պիր գաթ տահա թահրիք օլընտըլար։ Մ. Հարտինին մահ-վընտա նէ՛ կիպի մէնֆաաթը պուլընտըղընը էվվէլճէ պէ-յան իթմիշ օլտըղմընդ Մ. Թրիքոնըն ֆապրիգասը իշճիլէ-րինտէն օլուպ մէրգում թարաֆընտան թէշվիգ իտիլմիշ օլան պագը չաբգընլար տախի՝ տահա պիգիմ կիւնլէրիմիզ-տէ վագթ վագթ բէք չօգ գանլար տէօքիւլմէսինէ պահա օլան էա-ֆըէ մէսէլէլէրինտէն պիրինի մէյտանա աթըպ հիտտէթի ումումիյէյի տահա զիյատէ արթըրտըլար։

Մ. Հարտինին ամէլէսինտէն բէք չօղը՝ անըն ֆապրի-գասընա կիրմէզտէն էվվէլ, եըրընճըլը նամընտա պիր ճէ-միյեէթին ազասընտան օլտըգլարը կիպի, ճիվարտաքի թաշճը ամէլէսինտէն էքսէրիսի տէ Գուրտլը նամընտա պիր ճէմիյէթի ազասընտան ըտըլար։ Իշթէ պու իքի ճէմիյեէթ արասընտա տահմա խասիմանէ պիր րէգապէթ պուլըն-տըղընտան, չօգ տէֆալար գանլը գավղալարա սէպէպիյ-

եէթ վէրմիշ տիր. լաքին էանաֆլըգ գահտէսի իշթիրաք կիպի մահսուլտար վէ գուվվէթլի պիր էասս իւզէրինէ մէպնի օլտըղը ճիհէթլէ բէք չօգ նօգթաճա միւքէմմէլ պիր շէյ իտուլինտէն, պու կիպի գավղալար բէք զիյատէ շայանը թէէսսիւֆ տիր։ Նէ՛ ֆահտէ քի սէնտաթլարըն պիլճիւմլէ սընըֆլարընը եէկճանէ պիր իշթիրաք իչինտէ ճէմ իտէճէք եէրտէ, էանաֆլըգ այրը այրը չինքէթլէրէ թագսիմ օլունըյօր, վէ պունլարըն րէգապէթի խասիմա-նէսի սէպէպիյլէ պագը քէրրէ գանլը մուհարէպէյէր վու-գուա կէլիյօր։

Գոլտլար, պունճա մուխթէլիֆ թահրիքճաթտան ասն տէրճէճ հիտտէթլէնէրէք, սէքիզ կիւնտէն պէրու եըրընճըլար իլէ բէնզէլէշմէք իւզրէ պիր ֆըրտաթ վէ եա պիր պէհա-նէ արամագտա ըտըլար. ֆագաթ եըրթընճըլար մէյհանէ-լէրէ կիթմէմէթքլէրինտէն, վէ պիր հաֆթա զարֆընտա ֆապրիգատան հէման ասլա տըշարը չըգմատըգլարընտան պէօյլէ պիր գավղանըն վուգուբ իմքան խարիճինէ չըգ-մըշ, վէ պինտէն ալէյհ Գուրտլար տախի վահշիյանէ պիր սապրըգլըգա բազար կիւնիւնէ պէքլէմէյէ մէճպուր օլ-մուշլար ըտը։

Պունտան պաշգա, թաշ օճաղճը վէ թաշճը ամէլէ-սինտէն բէք չօղու՝ հէր նէ գատար Գուրտլար ճէմիյեէթի ազասընտան ըտալատտա, քէնտիլէրի հատտը զաթընտա սուլհըէրվէր վէ չալըշգան ատէմլէր օլտըգլարընտան, Մ. Հարտինին ֆապրիգասընտաքի եըրընճըճըլարա գարշը վու-գու պուլաճագ մուհարէպէի խասիմանէյէ իշթիրաք իթ-մէք իսթէմէմիշլէր, վէ պու իշէ էօն ալագ օլանլար տա-խի թաշ օճաղլարընտան պիր թագըմ սէրսէրի վէ իշսիզ կիւճսիւզ հէրիֆլէր թօգլամադա մէճպուր օլմըշլար ըտը քի, պունլար գավգա վէ նիգա ճաղիպէսինէ ալայանամա-յարագ, բէք գօլայ Գուրտլար ճէմիյեէթինին սանճաղը ալ-թընա կիրմիշլէր իտի։

Իյիէ եօգարըտա գիբը օլունան իւքի քիչի մէյհանէ տէրունինտէ մնաա պաշընտա օթուրմըշ օլտըղլարը սըրատա, Վիլիէ քէօյլունիւ իչդալ իտէն հէյէճանը էֆքեար պու մէրքէզտէ իտի։ Պունլար մէյհանէյէ կիրտիքլէրի զէման եալընըզ գալմագ իչուն խուսուսի պիր օտա իսթէմիչլէր իտի։

Պունլարտան պիրի կէնճ պիր տէլիգանլը օլուպ, էքէյիճէ կիւզել կիյինմիշ իտի. ֆագաթ կէօյսիւ աչըպ, պօյուն պաղըսը կէվշէք վէ եարը չէօպիւք կէօմլէյի, չարապտան լէքէլէնմիշ, սաչլարը բէրիշան, չէհրէմի մախմուր, բէնկի մէրմէր կիպի պէյազ վէ կէօզլէրի տէ գըզարմըշ օլտըղընտան, պիւթիւն կինճէյի իչէրիսինէ կէչիրմիշ օլտըղը անլաչըլմազտա, վէ աղըր վէ չիտտէմսիզ հարէքէտլէ, գըսըգ սէտասը վէ կեահ բալըգ վէ կեահ տախի պուտալաճա օլան պագըշը տա իւք կինճէքի սէրխոշլուղընըն սօն մախմուրլուղընա էէնի պիր սէրխոշլուղըն իւք տիւմանլարը գարըշմազտա օլտըղընը իսպաթ իթմէքտէ իտի։

Պու տէլիգանլընըն արգատաչը գատէհինի անըն գատէհինէ տօգուշտուրարագ.

— Սաղլընընըզա, օղլում. – տէտի։

— Կէօզիւմէ հէր նէ գատար չէյիթան կիպի կէօրիւնիյօրսան տա, նէ՛ իտէ... սէնինի տէ սաղլընընա...։

— Պէ՞ն մի չէյիթան կէօրիւնիյօրում։

— Էվէէթ, սէ՛ն։

— Նէյէ՞։

— Սէն պէնի նէ՞րէտէն թանըյօրսըն։

— Պէնի թանըտընընտան տօլայը բէչիմա՞ն մը սըն։

— Պէնիմ Սէնթ-Բէլաժիտէ մահպուս օլտըղըմը սանա քի՞մ սէօյլէտի։

— Սէնի հապսխանէտէն չըգա՞րմատըմ մը։

— Նէյէ՞ չըգարտըն։

— Զունքի էյի պիր գալպիմ վար տըր։

— Գատասագ սալախանէյէ կէօթի իւրտիւիւ էօքիւզիւ սէվմէյի կիպի, պէլքի սէն տէ պէնի սէվիյօրսըն...։

— Սէն տիվանէ սին։

— Լաքին պիր քիմսէ իչուն էօյլէ սէպէպսիզ օն պին ֆրանք վէրիլմէզ։

— Սէպէպիմ վար տըր։

— Նէ՞ տիր... պէնի նէ՞ եարաճագսըն։

— Հիչ պիր չէյ եարմագսըղն պօլ պօլ ագճէ սարֆ իտէն, վէ հէր կինճէյի տիւն կինճէքի կիպի կէչիրէն քէյֆիլ պիր արգատաչ, ալէա չարապ, լէզիզ նէմէքլէր, կիւզել գըզլար վէ ֆէրահֆէզա նաղմէլէր... պու սէնատաթ ֆէնա՞ մը տըր։

Տէլիգանլը պիր տագըղաճըղ ճէվապ վէրմէքսիզին տուրտըղտան սօնրա, միւքէտտէրանէ պիր չէհրէ իլէ։

— Հապսխանէտէն չըգմազտան պիր կիւն էվվէլ, պէնի օրատան գուրթարմագ իւզրէ քէնարխինի արթըղ կէօրմէք խսթէմէսիյիմի ժաշուգէմէ եազմագլըղըմը նէ՞ իչուն

շարթ գոյտուն։ Պու մէքթուպը պիզզաթ սէնին էլինէ վէրմէքլիմի նէ՞ իչուն թալէպ իթտին։

— Վա՛յ . . . էլան մուշուգէնի՞ մը տիւչիւնիւյօրսըն . . . ։

— Տաիմա . . . ։

— Հագգըն եօգ տըր . . . մաշուգէն շու սաաթտա Բարիստէն ուզագ պուլունըյօր . . . սէնի Մէնթ-Բէլաժիտէն գուրթարմաղա կէլտիյիմ զէմման անըն մէնդիլ արապասընա պինմէքտէ օլտըղընը կէօրտիւմ։

— Էվվէթ . . . պու հապսխանէտէ պօղուլըյօրտում. օրատան տըշարը չըգմազ իւզրէ ճանըմը պիլէ շէյթանա թէսլիմ իթմէյէ հազըր ըտըմ. զալիպա քի սէն պունը քէշֆ իտէրէք կէլիպ պէնի պուլտուն . . . լաքին ճանըմը ալաճագ եէրտէ Սէֆիզիմի ալըրն . . . ։ Պիչարէ գրալիչա Զաքանալ ։ Պունլարը նէ՞ իչուն եաբտըրն. նիհայէթ սէպէպինի սէօյլէյէճէ՞ք միսին ։

— Պիր մաշուգէմի օլուպ տուա սէնին կիպի պիւթիւն գալպինի անա հասր իթմիշ օլան պիր ատէմ ինսան սայըլամազ . . . չունքի ֆըրսաթի զուհուրընտա ճէսարէթի վէ չիտաէթի կէօսթէրէմէզ ։

— Հա՞նկը ֆըրսաթտան պահս իտիյօրսըն ։

— Իչէլիմ։

— Պանա բէք չօք բագը իչիրիյօրսըն ։

— Ատամ սէ՛ն ատէ . . . պու գաատար չէյ չո՞գ մը . . . պագ պէն նա՛սըլ իչէյօրում։

— Իչթէ սէնին պու հալին պէնի գօրգուսուր յօր վէ կէօզիւմէ չէյթան կիպի կէօրիւնիւյօրսըն . . . ։ Պիր չիչէ բագը գաչլարընը պիլէ օյնաթմայօր. կէօյսիւն տէմիրտէն վէ պաչըն մէրմէրտէ՞ն մի տիր ։

— Պէն միւտաէթի մէսիտէ Բուսիտատա հօլճըլըգ իթմիշիմ տիր. օրատա սօղուգտան ըսընմազ իչուն բագը իչէրլէր . . . ։

— Պուրատա տա սէրսօղ օլմազ իչուն . . . ։ Հայտի՛. . . իչէլիմ. . . լաքին չարապ իչէլիմ։

— Շարա՞պ մը . . . չարապը չօճուգլար իչէր . . . բագը իսէ պիզիմ կիպի ատէմլէրէ մահսուս տըր ։

— Հայտի էօյլէ օլսուն . . . պու իչկի թէսիսլիյէ ինսանընըն իչէրիսի նանարսա տա, գաճա տիւմանըլանըը, ալէվվէնիր վէ ճէհէննէմին պիւթիւն գըղըլճըմլարընը կէօրիւր ։

— Թամա՛մ, իչթէ պէն տէ սէնի պէօյլէ սէվէրիմ։

— Պիր ազ էվվէլ պէնիմ մաշուգէմէ բէք պիյատէ մէճմուն օլտըղըմը վէ ֆըրսաթի զուհուրընտա ճէսարէթի վէ չիտաէթի կէօսթէրէմէյիմի պանա սէօյլէյօրսուն. . . հա՞նկը ֆըրսաթտան պահս իթմէք իսթիյօրսուն ։

— Իչէլիմ . . . ։

— Լաքին ազաճըգ սապը էթ . . . կէօրիւյօրսըն ա՛, պէն պաշգալարը կիպի հայվան տէյիլիմ ։ Սէնին եարըմ սէօղլէրինտէն պիր շէյ քէշֆ իթմիտիմ։

— Նէ՞ քէշֆ իթմտին պագալըմ։

— Պէնիմ վագթըյլա իչճի օլտըղըմը վէ բէք չօճ արգատաշլարըմ պուլընտըղընը վէ էյի պիր չօճուգ օլտըղըմտան պունլար պէնի սէվտիքլէրինի պիլիրսին. իմտի տիկէր իչճիլէրի տէ ավլամազ իւզրէ պինի չըղըրթկան գուշը մագամընտա գուլլանմազ իսթիյօրսըն ։

— Սօնրա՞ ։

— Սէն պիր ֆէսատ տէլալը, պիր իսթիլալ գօմիսյօնճըսը օլմալը սըն ։

— Սօնրա՞ ։

— Վէ թիւֆէնք տարապչըլարի իչուն չալըշան իտմիզ պիր չիրքէթին հիսապընա օլարագ կէզիյօրսըն ։

— Սէն գօրգա՞գ մը սըն ։

— Պէ՞ն մի . . . թէմմուզ իսթիլալընտա աղ պարթո՞ւթ մը եագտըմ . . . նասըլ ճէսուրանէ ճէնքլէշտիյիմի կէօրմէլի իտին ։

— Եինէ եադմագ խոթէ՛ր միսին ։

— Պէնճէ պիր ֆիչէնկ օյունը տիկէրինտէն ֆարդը օ-
լամազ . . . ։ Մէսէլա՝ իխթիլալլար ֆահտէտէն գիյասէ
ղէվզ իչուն էյգա՝ խոխլրլէր . գիրա թէմմուզ իխթիլալըն-
տա իչ կիւն մէթէրիալէր իւղէրինտէ գավզա խտէրէք ,
բանթալօնըմը եադմագտան վէ չաքէթիմի ղայպ իթմէք-
տէն պաշգա պիր ֆահտէ պուլամադըմ՝ իչթէ էհալինին
գազանըրդը չէյ պունտան իպաթէթ տիր ։ Հայտի պագա-
լըմ՝ «՛ըւ եէնի բսեան նէյէ՞ տահր տիր ։

— Մ. Հարտինին ֆապրիգասընտաքի իշճիլէրտէն է-
սէրխինի խանըրսըն , տէյի՞մ ։

— Ա՛ , պէնի պունըն իչո՞ւն մը պուրայա կէթիրտին ։

— Էվվէթ . . . Մ. Հարտինին ֆապրիգասընտաքի իշ-
ճիլէր իլէ կիտիպ կէօրիւշէճէքսին ։

— Մ. Հարտինին ֆապրիգասընտաքի արգատաշլա-
րըմ ֆէսատա՞ մը իչթիրաք իթմինլէր . եանըլըյօրսըն ,
արգատաշ , ընդար քէնտի հալլէրինտէն խօշնուտ տըրըլար ։

— Պիր ազ սօնրա կէօրէճէքսին ։

— Օնդար քէնտի հալլէրինտէն խօշնուտ տըրըլար տէ-
յօրըմ . . . հէմ նէտէ՞ն տօղայը ֆէսատա չըգարաճադըլար
. . . նէ՞ խոթէյէճէքլէր ։

— Եա պիրատէրլէրի՛ . . . էյի պիր ուսթալարը պու-
լընմադըղը ճիհէթլէ աճլըգտան , սէֆալէթտէն էօլէն օ
պիչարէլէ՛ր . . . պունդար քէնտիլէրինդէ պիրլէշմէք իւզրէ
անդերի տավէթի իթմէյօրդար մը ։ Պունդարըն տավէթի վա-
գրդարըրնա տաղը՛ր մը գալաճադըդար զանն իտիյօրսըն ։ Մ.
Հարտի միւսթէանա տըր ։ Հէլէ էհալի հալգայը պիր քէրրէ
պօյնունա կէչիրսին տէ , պագ օ միւսթէանա նա՛ռդ նիզամա
կէլիր վէ օ հալտէ հէր քէս մէճպուն օլուր ։

— Պու սէօյլէտիյին սէօզ տօղրու տըր . չու գատար
քի պէնի պէօյլէ հագիգի պիր սէֆիհ հալինէ գօյմադա
սէպէպ օլմըշ օլան ուսթամ Մ . Թրիթոյ կիպի ալշագ վէ

նամուսսըզ պիր հէրիֆի էյի վէ նամուսքէար պիր սաէմ
սըրտաբնա կէթիրէպիլմէք իչուն պու հալգա բէք դարիպ
պիր շէյ օլմադըը տըր ։

— Մ. Հարտինին իշճիլէրի չիմտի պու բայա կէլէճէք-
լէր . սէն անդերին արգատաշը սըն . անդերի պտաամմագ-
տա հիչ պիր մէնֆաաթըն եօգ տուր . պինտէն ալէյհ սէօ-
զիւնէ ինանաճագլարընտան էմին իմ . . . Շիմտի , սէօյլէ
պագալըմ , քէնտիլէրինի գանտըրմագ իչուն պանա նար-
տըմ իտէճէ՞ք վիսին . . . ։

— Հա՞նկը շէյէ գանտըրըլաճագ տըր ։

— Պու ֆապրիգայը թէրք իտիպ կիթմէյի տիրլէր . .
չունքի օրատա գալտըգճա թէնբէրվէր օղույօրլար վէ սէ-
ֆիլ պիրատէրլէրինի ատուչունմէյէրէք խօտապինլիք իչինտէ
կէվզէյօրլար ։

— Էյ ֆապրիգայը թէրք իտէրլէրսէ , նա՞ռդ եաչա-
պընլար ։

— Պէօյլէք կիւնլիւն վիւրուտինէ գատար , քէնտիլէ-
րինէ պագըլաճագ տըր ։

— Բէք էյի , օ վագթա գատար նէ՞ եաբաճագլար ։

— Ոէն տիւն կիճէ նէ՛ եաբտըն ըսա , ընդար սա օնու
եաբաճագլար . եանի , եէյիպ իչէճէքլէր , կիւլիպ օյնա-
յաճագլար , էյլէնիպ չարդը չադըրաճագլար վէ իշ օլա-
րագ սա օտալարընտա սիլահ թալիմի իտէճէքլէր ։

— Պու իշճիլէրի պուրայա քի՞մ կէթիրիյօր ։

— Պիրի քէնտիլէրինդէ գօնուշտա . համթա քէնտիլէ-
րինէ մահպու՛ քեադըրտար կէօնտէրիլմէմ . պու քեադըր-
լարտա պիրատէրլէրինէ գարշը կէօսթէրտիքլէրի գայտ-
սըզդգ վէ ինսանփօրդգդ եիւզլէրինէ վուրուլմըշ տըր ։
Ոէօյլէ պագալըմ , պու պատտէ պանա եարտըմ իտէճէ՞ք
վիսին ։

— Էվվէ՛թ , եարտըմ իտէճէյիմ . . . պա խուսուս քի
քէնտիմի կիւճ հալ իլէ պյագտա թուխթապիլիյօրըմ . . . ։

Տիւնեա իւղերինտէ Սէֆիզատէն պաշգա սէվկիլի պիր չէ-
յիմ եօղ ըտը, չիմոի իսէ թէհլիքէլի պիր եօգուշ իւղե-
րինտէ պուլընաըղմըշ հըսս իսկյօրըմ . . . սէն իսէ պէնի
պիր գաթ տահա ելմէյօրսըն . . . տէ՛ պագալըմ, եու-
վարլանալըմ . . . պէնիմ իչուն հէբսի պիր հիսապ . . .
չու եա պու սուրբէթլէ ուչուրումդն տիպինէ էնէճէյիմ
. . . իչէլիմ, արգատաշ, իչէլիմ . . .

— Լ՛ավէ՛թ, իչէլիմ, էօնէմլիզատէքի կիճէնին ճիւմ-
պիւշիւ աչգընա իչէլիմ . . . զիրա տիւն կիճէքի սէրեօչ-
լուգ միւպէթէտի սէրեօչլըղը իտի։

— Սէն նա՞սըլ ատամ սըն . . . նէտէ՞ն եաբըլմըշսըն
. . . տաիմա սանա պագը յօրտում . . . նէ՛ դըղալըղը-
նը, նէ՛ կիւլտիւրիւնիւ վէ նէ՛ տէ գըմըլտանըղըղընը կէօ-
րէմէէիմ. տէմիրտէն պիր ատէմ կիպի օրատա մըղնան-
մըշ գալմըշ ըտըն։

— Պէն օն պէշ եաշընտա տէյիլիմ. պէնի կիւլտիւր-
մէք իչուն պաշգա չէյլէր լազըմ ոըը . . . լաքին պու
կիճէ կիւլէճէէիմ։

— Սէպէպի բագը օլուպ օլմատըղընը պիլմէմ . . .
լաքին « Պու կիճէ կիւլէճէէիմ » տէյէրէք էկէր պէնի գօր-
գուէմտայօրսուն, չէյիթան ճանըմը ալըրն։

Պու սէօզիւ միւթէագըպ, տէլիգանլը սալլանա սալ-
լանա այագա գալգտը։ Ենէնիտէն սէրեօչ օլմագա պաշլա-
մըշ ըտը։ Պու սըրատա գաբու վուրուլտը։ « Կիրինիզ »
սէօզիւնիւ միւթէագըպ, մէյիսանէճի իչէրի կիրտի։

— Նէ՞ վար, նէ՞ իսթիյօրսընըղ։

— Սչագըտա պիր տէլիգանլը կէլմիշ Մ. Մորոքը
կէօրմէք իսթիյօր. իտի Մ. Օլիվիէ իմիշ։

— Սրատըղը ատէմ պէն իմ . . . եօգարը կէթիրին։

Մէյիսանէճի տըշարը չըգտը։ Մորոք, չէհրէմինտէ
մէյուսիյէթի վէ խոշնուտսըզլըղ ատտը մէշհուտ օլա-
րագ.

— Կէլէն պիպիմ ատէմլէրտէն տիր. լաքին եալընըզ
կէլմիշ . . . աճայի՛պ, տիկերլերի՛ նէյէ կէլմէմիշլէր . . .
քէնտիսինի թանը՛ր մըսըն։

— Օլիվիէյի՛ մի . . . մաշալլահ . . . գումրալ սաչ-
լը պիր տէլիգանլը տէյի՞լ մի . . . .

— Շիմոի կէօրիւրիւզ . . . իչթէ կէլիյօր։

Ֆիլ հագըգա խալիսանէ, ճէսուր վէ զէքի չէհրէլի
պիր տէլիգանլը իչէրի կիրտի, վէ Մորոքըն միւսաֆիրինի
կէօրիւնճէ։

— Վա՛յ . . . Գուշ-թու-նիւ, սէ՞ն միսին։

Գուշ-թու-նիւ. — Լ՛ավէ՛թ, պէն իմ . . . չօգտան պէ-
րու սէնի կէօրմէմիշիմ տիր, Օլիվիէ։

Օլիվիէ. — Սէպէպի բէք սատէ տիր, արգատաշ. չիմ-
տի իբրիտզ պիր եէրտէ չալըշմայօրըզ։

Մորոք. — Ֆագաթի եալընըզ կէլտինիզ։ (Գուշ-թու-
նիւյու կէօսթէրէրէք.) Չարսարը եօգ, օնուն էօնիւնտէ
սէօյլէյէպիլիրսինիզ . . . օ տա պիզտէն տիր։ Նա՞սըլ օլ-
տու տա եալընըզ կէլտինիզ։

Օլիվիէ. — Եալընըզ կէլմէյօրըմ. լաքին արգատաշլա-
րըմ նամընա կէլիյօրըմ։

Մորոք. — (Խօշնուտսէթինի մուրին պիր սէտա իլէ.)
Է՛յ . . . մուվաֆֆագաթի իսթի՞յօրլար մը։

Օլիվիէ. — Խա՛յր, իմմէյօրլար . . . պէն տէ իմմէ-
յէճէէիմ։

Մորոք. — Նասը՞լ . . . մուվաֆֆագաթի իմմէյօրլար
մը . . . ։ (Ֆէմալը հիսոէթինտէն տիշլէրինի սըգարագ-
մը . . . ։ (Ֆէմալը հիսոէթինտէն տիշլէրինի սըգարագ-
Տէմէք քի պուննարըն գաֆֆասը գատըն գաֆֆասընատն հիչ
ֆարգը տէյիլ իմիշ։

Օլիվիէ. — (Պարիտանէ պիր չէհրէ իլէ.) Տինլէյի-
նիզ քի սէօյլէյիմ . . . մէքմուալարընըզը ալտըգ, մե-
նուր իմմտիյինիզ ատէմի կէօրսէսը վէ մէրգումըն կիզլի
ճէմիյէէթլէր ազատընատն օլտըգընը թահգիգ էյլէսիք.

հաթթա պու ճէմիյեէթլէրտէ պիզիմ տախի բէք չօդ թա-
նըտըգլարըմըզ վար տըր։

Մորոք. – Բէք էյի . . . օ հալտէ նէ՞ իչուն թէրէտ-
տիւտ իտիյօրսընըզ։

Օլիվիէ. – Էվվէլա պու ճէմիյեէթլէրին պիր ըռեան
չըգարմադա հազըր օլտըգլարընը իսպաթ իտէճէք հիչ պիր
տէլիլ եօգ տըր։

Մորոք. – Հազըր օլտըգլարընը պէ՞ն սէօյլէյօրսըմ։

Գուշ-թու-Նիւ. – (Փէքէլէյէրէք.) Հազըր . . . օլ-
տըգլարընը . . . օ սէօյլէյօր . . . վէ պէ՞ն տէ . . . պուն-
ը . . . թատիգ իտէրիմ . . . հայտի՛, ՙէչ էնթէ . . . ։

Օլիվիէ. – Պուն-ընդա իքթիֆա օլունամազ . . . պուն-
տան պաշգա, պիզ պու խուսուստա ուզուն ուզատըյա տիւ-
շինտիւք . . . Մէքիզ կիւն պիր տիւզիյէ ֆապրիգամըզ
իքիյէ այրըլտը . . . տահա տիւնքի կիւն արամըզտա շիտ-
տէթլի պիր միւճատէլէ վուգու պուլտու. պու սապահ
պապա Սիմոն պիզի էօնիւնէ չաղրտը. իբի թարաֆտան
էֆքեարըմըզը պէյան իյլէտիք, վէ քէնտիսի տէ պիզի
գանտարտը . . . պինաէն ալէյհ պէքլէյէճէյիզ. ըսեան
զուհուր իտէճէք օլուբտա, օ վագիթ իճապընա պագարըզ։

Մորոք. – Ոիզին ասն ոէօզիւնիւզ պո՞ւ մը տըր։

Օլիվիէ. – Էվվէ՛թ, պու տըր։

Գուշ-թու-Նիւ գուլագ վէրէրէք վէ սէրհօշլըզը սէ-
պէպիյլէ պաճագլարը իւզէրինտէ սալանարագ.

— Ոուս օլուն պագալըմ, զանն իտէրսին քի ուզագ-
տան պիր զալապալըզ սէտտաը իչիտիլիյօր. – տէտի։

Ցիլ հագըզդա ուզագտան պիր վէլվէլէ իչիտիլտի վէ
պու վէլվէլէ կիճիտիքճէ չիտտէթի քէտտ իտէրէք, եավաշ
եավաշ տէհչէթլի պիր չամաթթա տուրէթինի ալտը։ Օլիվիէ
տիւշարը թէճաճճիւպ օլարագ.

— Պո՞ւ նէ. – տէտի։

Մորոք. – (Միւտհիշ պիր չէհրէ իլէ կիւլիւմսէյէրէք.)

Ցիմոի տէրխաթըր իտիյօրըմ քի, ժէյհանէճի իչէրի կիր-
տիյիմ զէման Մ. Հարտինին ֆապրիգասընա գարշը քէօյտէ
պէօյիւք պիր հէյէճանը էֆքիտար հիւքմֆէրմա պուլընտը-
ղընը պանա սէօյլէտի։ Իւմիտ իթտիյիմ կիտի, էկէր սիզ
վէ արգատաշլարընըզ Մ. Հարտինին օ պիր իշճիլէրինտէն
այրըլմըշ օլսայընըզ, չու սըրատա քէօբէք կիպի ուլամադ-
տա օլան պու հէրիֆլէր սիզին ալէյհինիզտէ օլաճագ եէր-
տէ սիզինլէ պէրաբէր օլուրլար ըտը։

Օլիվիէ. – Տէժէք քի պուրասը Մ. Հարտինին իշճիլէ-
րինի պիրի պէրինէ գարշը սիլահլանտըրմագ իչուն գուրուլ-
մըշ պիր տուզագ տըր, էօյլէ՞ մի. տէժէք քի ֆապրիգա-
մըզա գարշը թահրիք իտիլէն պու աատէմլէր իլէ պիզիմ
պիրլէշէճէ՛յիմիզի իւմիտ իտիյօրտընըզ, վէ . . .։

Տէլիգանլը սէօզիւնիւ տէվամ իտէմէտի, պիր չօդ
տէհչէթլի սէտտալար վէ ըսլըգլար ժէյհանէճի սարտը-
լար, Օ սըրատա օտա գոբուտը պիրտէն պիրէ աշըլտը,
վէ ժէյհանէճի՝ պէնզի սօլմըշ վէ թիթրէմէքտէ պուլըն-
մըշ օլտըղը հալտէ, աճէլէթէն իչէրի կիրէրէք.

— Էֆէնիլէր . . . իչինիզտէ Մ. Հարտինին ֆապրի-
գասընա մէնսուպ հիչ բիմէ վա՞ր մը։

Օլիվիէ. – Էվվէ՛թ, պէն վարըմ։

Մէյհանէճի. – Օ հալտէ իչինիզ պիթմիշ տիր . . .
Գոթլար պուրայա կէլտիլէր . . . ժէյհանէ տէրունինտէ
Մ. Հարտինին ֆապրիգասընտան եէրլէշէլար պուլընտրղընը
իտտիա իտիյօրլար, վէ էկէր պուռնլար ժէգքիւր ֆապրի-
գայը ինքլար իտէրէք քէնտիլէրինէ պիրլէշժէյճէք օլուր-
լարտա, պիրլիքտէ մուհարէպէ իտէճէքլէրինի սէօյլէյօր-
լար։

Օլիվիէ. – (Թէհտիտամիզ պիր չէհրէ իլէ պիր Մորո-
քա վէ պիր տէ Գուշ-թու-Նիւյէ պագարագ.) Ոլթըզ
չիպհէ գալմատը . . . պուռնըն պիր տուզագ օլտըղը ժէյ-
տանա չըգտը . . . էկէր արգատաշլարըմ կէլմիշ օլտա ը-

տըլար , ճիւմլէմիզի պիրտէն տուզագա տիւշիւրէճէք իտիւնիզ , տէյի՞լ մի ։

Գուշ-թու-Նիւ . – (Ֆէքէլէյէրէք .) Տուզա՞գ մը . . . պէնտէն էօյլէ պիր չէյ ումա՞ր մըսըն , Օլի՛վիէ ։

Պու սըրատա մէյմանէյի իսթիլա իթմիշ օլան Գուրտլար հիտտէթի վէ վահչէթլէ հէք պիր ադըզ ։

— Եա՛ Եըրթըճըլար գարշը մուհարէպէ իսթէրիզ վէ եախօտ չիմտի Գուրտլարլա պիրլէշմինլէր . – տէյու հայգըրտըլար ։

Մէյմանէճի տիւշարը տէհչէթ օլարագ « կէլինիզ » տէտի , վէ Օլիվիէնին ճէվապ վէրմէսինէ մէյտան պըրագմագսըզըն գօլունտան թութարագ , վէ ալչագ պիր պինանընն տամընա նազըր օլան պիր բէնճէրէյլի աչարագ .

— Հայտի՛ պու բէնճէրէտէն տրշարը չըգըն տա աշադը էնին վէ թարլալար արասընտան գաչըպ գուրթուլուն... տահա վագթ վար տըր . – տէտի , վէ կէնճ իշճի հէնուզ թէրէտտիւտ իսթիյինտէն , մէյմանէճի քէմալը տէհչէթլէ .

— Իքի եիւզ քիշիյէ գարշը հալընըզ նէ՞ հաբաթիլիւսինիզ : Պիր աղ սօնրա մահվ օլաճագսընըզ : Մէտալարընը իչի՛թմէյօր մըսընըզ . . . հավիյէ կիլոտիլէր . . . հօգարը չըգըյօրլար ։

Ֆիլ հագըգա պու սըրատա հուհալար վէ ըսլըգլար պիր գաթ տահա քէօպի չիտտէթ իսթիյէր . պիրինճի գաթըն օտուն նէրտիւպանը պիր թագըմ գուտուրմըշ հէրիֆէրին ատրմյորը իլէ օարսըլտը , վէ « Եըրթըճըլարա գարշը մուհարէպէ իսթէրիզ » աէօզլէրի տահա հագընտան վէ տահա քէօկին պիր սուրէթտէ իչիտիլմէյէ պաշլատը ։

Գուշ-թու-Նիւ թէհլիքէնին հագըն օլտըղընը կէօրիւնճէ , սէրիսօղլըղընտան այրլարագ .

— Գաչըպ գուրթուլտան ա՛ , Օլի՛վիէ . – տէյու հայգըրտը ։

Լաքին պու սէօզլէրի հէնուզ իրատ իթմիշքէն , պու խուսուսի օտանըն լաբրիճինտէքի պէօյիւք սալանըն գաբուսը տէհչէթէնկիզ պիր շամանթա իլէ աչըլտը ։

Մէյմանէճի քէմալը տէհչէթլէ էլէրինի պիր պիրինէ գավուշտըրարագ « Օհ , եա՛ Բապպի , իչթէ կէլտիլէր... » տէտի , վէ պատէհու Օլիվիէնին եանընա գօչարագ , անը ատէթա բէնճէրէտէն տրշարը եիթտի . չունքի կէնճ իշճի՝ պիր պաճաղընը բէնճէրէ տայադը իւզէրինէ գօյմըշ օլտըղը հալտէ , էլան թէրէտտիւտ խոյօրտու ։

Մէյմանէճի՝ բէնճէրէյլի թէքրար գաբատըգտան սօնրա , Մորոքքն եանընա ավտէթի իյլէտտի . ֆագաթ Մորոք օտայը թէրքլէ խարիճտէքի պէօյիւք սալտայա չըգտը , Գուրտլարըն րէհյալէրի իշտու սալտայա հիւճիւմ իթմիշ , վէ արդատաշլարը տախի հավլիտէ վէ նէրտիւպան իւզէրինտէ հայգըրմագտա պուլունմըշ ըտրլար . հաթթա խապէրլէրի օլմագսըզըն պու ֆէնտա իշինէ ալէթ օլմուշ օլան պու գուտուրմուշ ատէմլէրտէն սէքիզ օն քիշի , չէհրէլէրի թէհսիրի շարագ վէ հիտտէթի իլէ գըզարմըշ օլտըղը վէ չօղունըն էլինտէ ուզուն սօրալար պուլունտըղը հալտէ , է՛ն էվվէլ պէօյիւք սալտայա չըգմըշլար ըտը ։

Ղայէթլէ իրի եարը վէ պազուլու պիր թաշ օճագճըսը՝ բարչալարը ուժուզլարընտա տալղալանմագտա օլան մուրտար վէ գըրմըղը պիր մէհտիլի պաշընա տարմըշ , վէ իւզէրինէ տէ տիշի քէշի տէրիսինտէն մամուլ էօկի վէ բիս պիր բօսթ կիյինմիշ օլտըղը հալտէ , տէմիրտէն ադըր պիր քէլբէթին սալլամագտա վէ պու ընեանը գումանտա իսթիյօրմըշ կիպի կէօրիւնմէքտէ իտի ։ Մէրգում՝ կէօզլէրի գան չանագընա տէօնմիւշ օլտըղը հալտէ ; թէհտիտամիզ վէ վահչիյանէ պիր չէհրէ իլէ օտայա տօղրու իլէրիլէտտի , վէ Մորոքը եիթմէք իսթիյօրմըշ կիպի կէօրիւնէրէք , կիւրիւլթիւլու պիր սէտա իլէ .

— Եըրթըճըլար նէրէտէ . . . Գուրտլար օնլարը եէ-

մէք իսթիյօրլար . – տէյու հայդըրտը :

Մէյլսանէճի չար չաբուգ օտանըն գաբուսընը աչա-
րագ .

— Պուրատա հիչ քիմսէ հօգ տուր , տօսթլար . . .
ինանմազսանըզ պագընըզ . – տէտի :

Թաչ օճագճը օտանըն էթրաֆընա պիր կէօզ կէզ-
տիրտիքտէն սօնրա , քէմալը թէսճճիւպլէ .

— Սահիհ քիմսէ հօգ պէ՛ . . . եա նէ՞րէտե տիրլէր ,
Պուրատա օն պէշ քիչի գատար ԵՐՐԹԸՃԸ պուլընաբզընը
պիզէ սէօյլէմիչլէր իտի : Պունլար եա՛ պիգիմէ պիրլէչիպ
Մ. Հարտինին ֆապրիգատը իւզէրինէ եւրուիյէճէքլէր , վէ
եախօ՛տ պիգիմ իլէ ճէնքլէչէճէքլէր վէ Գուրտլարըն նա-
զըլ ըաբտըզընը կէօրէճէքլէր իտի :

Պիր տիկէրի . – Շիմտիյէ գատար կէլմէմիչլէր իսէ ,
ելպէթթէ կէլէճէքլէր . . . պէքլէմէզլիյիզ :

— Էվվէ՛թ . . . էվվէ՛թ , պէքլէմէզլիյիզ :

— Պիրի պիրիմիզի տահա եագընատան կէօրմէզլիյիզ :

Մ՛որոք . – Մ՛առամ՛քի Գուրտլար ԵՐՐԹԸՃԸԼԱՐԸ կէօր-
մէք իսթիյօրլար , պու տինսիզլէրին , պու իմանսըզլարըն
ֆապրիգատը էթրաֆընա կիտիպ տէ նէ՞ իչուն հայդըրմա-
յօրլար : Գուրտլարըն իլք սէտասընը իչիտիր իչիտմէզ , տը-
շարը չըգաճագլարը վէ մուհարէպէնին վուգուա կէլէճէ-
յի շիւպհէսիզ տիր :

Գուշ-թու-նիւ . –(Մ՛աքինավարի պիր սուրէթտէ թէք-
րարլայարագ .) էվվէ՛թ , էվվէթ , մուհարէպէնին վուգուա
կէլէճէյի շիւպհէսիզ տիր :

Մ՛որոք . – Իկէր Գուրտլար ԵՐՐԹԸՃԸԼԱՐտան գօրգ-
մազլարա . . . :

Թաչ օճագճը պու սէօզիւ իչիտինճէ Մ՛որոքա տօղ-
րու իլէրիլէյէրէք , կիւրիւլթիւլիւ պիր սէտա իլէ .

— Մ՛առամ՛քի գօրգուտան պահս իսթիյօրսըն . . . չիմ-
տի սէն տէ պէրապէր կէլիպ մուհարէպէմիզի կէօրէճէք-
սին . – տէտի , վէ պիր չօգ սէտալար անըն սէօզիւնիւ
թէէիւտ իթմէտիլէր :

— Գուրտլար ԵՐՐԹԸՃԸԼԱՐտան գօրգտունլար հա՛ . . . :

— Պու պիրինճի տէֆտա օլարագ վագը օլաճագ տըր :

— Մ՛ուհարէպէ՛ . . . մուհարէպէ՛ . . . պու իչէ պիր
նէթիճէ վէրմէզլի :

— Արթըգ սապր իտէմէյիզ . . . ճանըմըզ պօղազը-
մըզա կէլտի . . . պիզ պէօյլէ սէֆալէթի իչինտէ պուլու-
նալըմտա , ծնյա՞ր նէյէ մէտուա օլսունլար :

Մ. Թրիբոնըն ճասուսլարընտան պիրի . – Ծնլար թաչ
օճագը ամէլէսինին հայվան կիպի հէրիֆլէր օլտըզընը վէ
քէպապ չիչի չէվիրէն քէօրէքլէր կիպի թաչ օճագլարըն-
տաքի պօճուրդաթլարըն իւզէրինէ չըգմագտան պաչգա
պիր չէյէ եարամատըգլարընը սէօյլէյօրլար :

Պիր տիկէրի . – Վէ Գուրտլարըն տէրիսիյլէ պաչլարը-
նա պիրէր շապգա նաբաճագլարընը պէյտան իսթիյօրլար :

Վագ վէրմէն բահիպին ատէմլէրինտէն պիրի . – Նէ՛
քէնտիլէրինին վէ նէ՛ տէ գարըլարընըն քիլիսէյէ կիթ-
տիքլէրի կէօրիւլմէմիչ տիր : Պունլար պութքէրէսթ տիր-
լէր . . . քէօրէք տիրլէր :

— Քէնտիլէրի իչուն հայտի զարարը եօգ տէյէլիմ .
բազարը իսթէտիքլէրի կիպի կէչիրտինլէր . . . լաքին
գարըլարը տա քիլիսէյէ կիթմէզլէր . . . պու եուսուլուր
մաճո՞ն մը տըր . . . :

— Հաթթա վահզ էֆէնտինին տախի սէօյլէտիյի
վէճճլէ , պու ֆապրիգա , պու մահվիյէթի վէ տինսիզլիք
օճագը՝ պու կիպի հարէքէաթը ժէքրուհէտի սէպէպիյլէ
Քոլէրայը պիւթիւն ժէմլէքէթի իժրա իւզէրինէ տավլէթ իտէ-
ճէք տիր . . . :

— Ծօղրու տըր . . . բահիպ պու սէօզիւ վագ վէրիր-
քէն սէօյլէմիչ :

— Վէ գարըլարըմըզ տա իչիթմիչ . . . :

— Էվվէ՛թ , էվվէ՛թ , Ֆոլէբայը մէմլէքէթիմիզ իւզերինէ տավէթի իտէճէք օլան եըրթ ըճըլար կէպէրսինլէր ։

Հէ բպիր աղըզ . – Մուհարէպէ՛ . . . մուհարէպէ՛ . . . ։

Մորոք . – (Շիտտէթամիզ պիր սէտա իլէ .) Ո հալտէ Ֆապրիգանըն իւզերինէ եիւրիւյէլիմ , եիկիթ Գուրտլարըմ , Ֆապրիգանըն իւզերինէ եիւրիւյէլիմ ,

Հէք պիր աղըզ . – Էվվէ՛թ , էվվէ՛թ , Ֆապրիգանըն իւզերինէ եիւրիւյէլիմ , Ֆապրիգանըն իւզերինէ . . . ։

Ղալէպէլիք ազար ազար եօգարը չըգմըշ օլուպ , պաղըլարը պէօյուք սալատա վէ պազըլարը տա նէրտուման իւզերինտէ եըղըլըպ գալմըշ օլտըգլարընտան , պու սէօզիւ միւթէապըպ վահչիյանէ պիր սուրէթտէ այագլարընը եէրէ վուրմադա պաշլատըլար ։

Պու տէհչէթէնկիզ սէտալար Գուշ-Թու-Նիւնիւն ագըլընը պաշընա կէթիրտիքլէրինտէն , Մորոքա եավաշ պիր սէտա իլէ .

— Ֆագամ սէնին իսթէտիյին տէհչէթլի պիր գըրկընտան իպարէթ տիր . պէն պէօյլէ իշէ կիրիշէմէմ . – տէտիքտէ , Մորոք .

— Պուտալա՛ սէն տէ . . . էվվէլճէ Ֆապրիդայա խապէր վէրիրիզ . . . վէ նօլտա անլէրտէն այրըլըրըզ . – տէտի Պահէհու , պու գարըշըգլըգտան տիւշարը տէհչէթ օլմուշ օլան մէյխանէճիյէ իսիմապէն , եիւքսէք պիր սէտա իլէ .

— Պիզէ բագը կէթիր , եահո՛ . . . եիկիթ Գուրտլարըն աղրընա իչէլիմ : Բարալար պէնտէն . – տէյիպ , մէյխանէճիյէ պիր գաչ բարա ֆըրլամտը : Մէյխանէճի տէրագաղ ադըշարը չըգըպ , չօգ կէչմէքտիպին պիր գաչ չիչէ բագը վէ պիր գաչ գաատէհ իլէ պէրապէր ավտէթ իյլէտի ։

Մորոք . – Պու գաատէհլէ՞ր նէ տիր . . . պիզիմ կիպի արզատաշլար գաատէ՞հլէ մի իչէրլէր . – տէտիքտէն սօնրա , պիր չիչէնին թարաասընը չըգարըպ տուտագլարընա կէօ-

թիւրտիւ , վէ քէնտիսի իշտիքտէն սօնրա թաշ օճագճըյա վէրտի ։

Թաշ օճագճը . – Կէօրտի՞ւն միւ չիմտի . . . էյիսի տէպու տըր . . . չիշէյի տուտագլարընա տօգունտըրմայարագ իչէնլէրին աշգընա . . . սէօզիւնտէն տէօնէն ալշագ տըր . . . Գուրտլարըն տիշլէրի պուննընա պիլէնէճէք . – տէտի ։

Մորոք . (Շիշէլէրի թէվզի իտէրէք .) Սիզտէ իչինիզ արգատաշլար ։

Գուշ-Թու-Նիւ . (Ֆէնտի քէնտինէ մըրըզտանարագ .) Պունըն սօնը գան օլաճագ տըր . – տէտի ։

Մէրգում , սէրհօշ օլմագլա պէրապէր , պու թահրիքաթտան հասըլ օլաճագ թէհլիքէյի քէֆչ իթմէքտէ իտի ։

Գուրտլար՝ չօգ կէչմէքտիպին Մ. Հարտինին Ֆապրիգասընա կիթմէք իւզրէ մէյխանէ հավլիսինտէն տըշարը չըգտըլար ։

Ֆէօյիւն էհալիսինտէն վէ իշճիլէրինտէն օլուպ պու հարէքէթի խաախմանէյէ իչթիրաք իթմէք իսթէմէմիշ օլանլար , (պունլար էքսէրիյէթի թէչքիլ իթմէքտէ իսիլէր) պու պիր ալայ տիվանէնին քէօյիւն պաշըճա սօգաղընտան կէչտիյի սըրատա , մէյխանա չըգմատըլար . ղահիպին բահիպին միւթէասըպանէ վաղլարընտան հարէքէթ էթ կէլմիշ օլան պիր չօգ գատընլար պու ապզըն ատէմլէրի ավազէլէրիյլէ պիր գաթ տահա թէչվիգ իյլէտիլէր ։

Իշպու զալէպէլիք էօնիւնտէն թարիֆ իթտիյիմիզ հէյպէթլի թաշ օճագճը եիւրիւմէքտէ օլուպ , էլինտէքի տէմիրտէն իրի քէլբէթինի պիր տիւզիյէ սալամագտա , վէ արզասընտան տահի պազըսը սօրալարըպ վէ պազըսը տա թաշլարըպ միւսելլահ օլտըգլարը հալտէ , գարմագտա ըրչըգ պիր սուրէթտէ զալէպէլիք եիւրիւմէքտէ իսի , Պունլարըն գաֆալարը Մորոքըն իւրտամ իթտիյի րագըլարտան պիր գաթ տահա տիւմանլանարագ , մուճիպի

տէհլէթ օլաճագ բաատէյի պուլմըշ, վէ չէհրէլէր տախի վահչիյանէ վէ տէհլէթէնկիզ պիր թաւր քէսպ իլէմիշ իտի։ Հրասիյաթը մէզմուժէնին շու սուրէթլէ հարէքէթէ կէլմէսի վէխիմ նէթիճէլէր հաւսուլէ կէթիրէճէյի չիւպհէսիզ իտի։

Գուրտլար՝ պիրի պիրինին գօլընաան թուֆաթագ, վէ տէօրտեր պէշեր եիւրիւյերէք, քէմալը չիտաէթլէ թէքրար օլունան մուհարէպէ թիւրքիլէրի իլէ պիրի պիրինի պիր գաթ տահա թահրիք իթմէքտէ իտիլէր. պու թիւրքիլէրին ասընընճը գըթաը պէր վէճհի աթի տիր.

Քէմալը էշհիյէթլէ հիճհիւմ իտէլիմ,
Գուվվէթի պազուսընզա չիտաէթ վէրէլիմ.
Սապրըմընզը պիւս պիւթիւն թիւքէթտիլէր,
Իօնլէրինէ չընգմազա պիզի մէճպուր իթտիլէր,

Էյ հիւքմտարը զիշանընն էվլատլարը,
Գու կիւն քէնտիմիզի ճէնկէ աթմալը.
Ետ՛ զաթով կէլմէլի վէ եա՛խօտ էօլմէլիյիզ.
Իօլի՛մ, էօլի՛մ վէ եախօտ զալէպէ՛...։

Էյ Սողոմոնըն (1) ճէսուր էվլատը.
Ակիճէնապանէ չալըշալըմ,
Զալէպէյէ գաժուշալըմ,
. . . . . .

Մորոք վէ Գուշ-թու-նիւ՝ պու ալայըն ֆապրիգայա կիթմէք իւզրէ մէյհանէէտէն չընգըլընը պըրաաա, կէօզտէն նիհան օլտուլար։

(1) Գուրտլար քէնտի ամէլէ ճէմիյէէթլէրինին թարիխի թէէսիւսինի Սողոմոնըն զէմանընընա գաատար չընգարընընլար։ (Տահա զիյատէ թաֆթիլաթ իշուն, պու մուհարէպէ թիւրքիսինի իգթիսատ իթտիյիմիզ Մ. Ակրիքօլ ընէրտիկիէնին ճալիպի մէրագ իսէրինէ միւրաճաաթ օլունտուն։)

2

ԹԱՆԷԻ ԱՒՄՈՒՄԻ

Եօգարընտա կէօրիւլտիւյիւ վէճհէէ, Գուրտլար ենըթընընլար իւզէրինէ վահչիյանէ պիր հիւճիւմտէ պուլընմաղա հազընրընանտըգլարը կիւնիւն սաապահը՝ Մ. Հարտինին ֆապրիգասը եօրթու կիւնիւ կիպի պիր հալ քէսպ իթմիշ իտի. օ կիւնընի հավանընն պէրտագլըզը տախի պու հալէ թէմամըյլա թէվաֆիւգ իտիյօրտու. բուզկեար չիմալտէն վէ սօղուգ տախի էբէյիճէ աէրթ օլմադըգա, կիւզել պիր մատտ հավասը իտի։

Իչճիլէրին իգամէթինէ մահտուս օլան խանէյի ուժուվիտէյի չալար սաաթ սապահընն սաաթ տօգուգընը վուրտու։ Պու խանէ ֆապրիգատան ազաճլըգը կէնիշ պիր եօլ իլէ այրըլմըշ ընը։ Հէնուզ թուլու՝ իթմիշ օլան կիւնէշ՝ Բարիսաէն պիր ֆէյտահա ուզագտա պուլընան պու միւքէլլէֆ պինալարը նուրլատա զարդ իթմէքտէ իտի. էպնիյէի մէզքիւրէ լաթիֆ վէ հավատար պիր մէվգըտա պուլունուգ, օրատան իսէ Բարիսին իւզէրինէ նազընը օլան օրմանլըգը վէ չայանը թէմաշա թէքէլէր կէօրիւլմէքտէ իտի։

Իչճիլէրին իգամէթինէ մահտուս օլան խանէյի ուժուվինին մէնզարէյի խարիճիյէտի գաատար սաաէ վէ տիւքիւշա պիր մէնզարէ օլտուղ ընը։ Պու խանէնին գընրընզը քիրէմիտէլէրլէ մէօթուր օլան չաթընը պէյազ տիվարլար իւզէրինտէն տըշարը ուզամընշ ընը. պու տիվարլար խէ եէր եէր կէնիշ թուզլա պըրաախարընյա քէսիլմիշ օլտըգլարընն.

տան, պիրինճի վէ իքինճի գաթատաքի բանճուրլարըն եէ-
չիլ րէննկիլէ խօշ պիր գըտահիւեէթ թէչքիլ իթմէքտաէ ի-
տի։ Գըպլէ վէ չարգ ճիհէթլէրինէ գարշը օլան պու պի-
նալար էթրաֆընտա օն տէօնիւմ կէնիշլիհինտաէ պէօյիւք
պիր պաղչէ պուլունուպ, պու պաղչէնին պիր թարաֆը
պիրի պիրինէ միւսավի մէսաֆէտաէ աղաճլար տիքիլմիշ վէ
տիկէր թարաֆը տահի սէպզէ վէ մէյվէ պաղչէսի օլա-
րագ իքիյէ այըրըլմըշ ըտը։

Ա.ղաճլըգ մասալ գապլընտըն ատտ օլունաճաղը
միւհթէշէմ օլան պու թահթհլաթտաա տէվամ իթմէգտէն
էվվէլ, թարիֆէ պաշլատըղըմըզ դարայիպին էօյլէ թէ-
սավվուրաթը վահիյէ նէվինտէն վէ էվհամ ու խայալաթ
գապլընտըն ատտ օլունամայաճաղընը վէ պիլաքս հա-
գիգի վէ տօղրու չէյլէր օլտըղընը պէյան իլէ, իչպու դա-
րայիպին միւքէմմէլ պիր մուամէլաթը թհուճճարիյէ նէթի-
ճէսի օլտըղընը վէ խիւլասաա հէմ գազանճլը վէ հէմտէ
էճնիյէթլի պիրէր վարլտաթի մէնպաը խտույինի իֆատէ վէ
խպաթի իտէլիմ. չունքի պէօյլէ պիր զէմանտաա պու իֆա-
տէ վէ խպաթի մէսէլէնին էհէմմիյէթի վէ վէխամէթինի
արթըրաճաղ տըր։

Կիւզէլ, ֆահտէլի վէ պէօյիւք պիր իշէ թէչէպպիւս
իթմէք, պիր խայլը քէսանը հէման տայիմա մահքիւմ օլ-
տըգլարը տէհշէթլի վէ միւհիք վաղիյէթէ նազարէն խա-
յալի տատ օլընապիլէն պիր ադատէթի հալէ նահի գըլ-
մազ, պու կիպիլէրի թէրպիյէ իթմէք վէ քէնտիլէրինի ևի-
նէ քէնտի նազարլարընտաա պէօյիւթմէք, մանէվի մահզու-
զիյէթլէրի վէ սէնատաթ էյլէնճէլէրինի՝ մէյխանէնին գա-
պա էյլէնճէլէրինէ վէ հա տահա տօղրուտը՝ անլէրին
պուլընաբգլարը հալը բիւրըզաբյատաը ունութմազ իւզրէ
աթըլտըգլարը պու տէհշէթլի ույուշուգլուգլատա թէրճիհ
իթտիրմէք, ադատաթ վէ ըէֆահիյէթլէ ինսանըն ալալագընը
թատհի վէ թէհգիպ իլէմէք վէ խիւլասա ալճէնապանէ

պիր թէչէպպիւս վէ իճրատաը գօլայ պիր ամէլ ոայէսինտէ
պէչէրիյէթին քէրէմքտարլարը սըրատարնա կէչմէք վէ այնը
վագթտա պէօյիւք դազանճլար տա հասըլ իթմէք... ֆիլ
հագըգա ինանըլմայաճագ պիր շէյ կիպի կէօրինէճէք
տիր. հալ պու քի պահս իթտիյիմիզ ղարայիպին էսրարը
պունլարտան իպարէթ իտի։

. . . . . .

Շիմտի տէ ֆապրիգանըն իչէրիսինէ կիրէլիմ։

Ա.կրիքօլ՝ Մայնէօնիւն նապէտիտ օլմասընտան պի խա-
պեր պուլընտըղը ճիհէթլէ, Ա.նժէլի տիւշիւնէրէք սաա-
պեր պուլընտըղը ճիհէթլէ, Ա.նժէլի տիւշիւնէրէք սաա-
տէթպահշ խայալաթա տալմագտաա, վէ նիշանլըսընը կի-
տիպ պուլմագ իւզրէ թհուալէթինի քէմալը զարաֆէթլէ
թէրթիպ իթմէքտաէ իտի։

Պիր իքի սէօզ տէ Ա.կրիքօլըն խանէի ումումիտէքի
տախրէսի հագգընտաա սէօյլէյէլիմ. Տէմիրճի սաիր պէ-
քտար արգատաալարը կիպի, պու տախրէնին պէտոլի իճաա-
րէսի օլարագ աէնէվի ԵէՐՏէշ ՊԷՇ ֆէ-Ն+ կիպի ինանըլմազ
տէրէճէտաէ ճիւզի պիր իւճրէթ վէրիր իտի։ Պու տախրէ
իքինճի գաթատաա վագը օլուպ, կիւզէլ պիր օտատան վէ
պիր տէ իչ օտասընտան իպարէթ իտի քի, պունլարընը ի-
քիսի տէ գըպլէյէ գարշը վէ պաղչէյէ նազըր ըտըլար,
Օտանըն չամ թահթհասընտան մամուլ օլան տէօշէմէսի
պէմ պէյազ պիր հալտէ պուլընըյօրտու. տէմիր գար-
եօլա իւզերինտէ մըսըր եաբրատգլարըյլա տօլտըրըլմըշ պիր
եաթագ, ալէա պիր շիլթէ վէ եուսուշագ եօրղանլար կէօ-
րիւլմէքտաէ իտի։ Պիր կագ լամքասը վէ պիր օճագ պօրու-
սը՝ տիվալըտարը չիչէքլի քեագըտալարլա մէֆրուշ վէ րէն-
կեարէնկ իրան գումաշլարըյլա միւզէյէնէօլան պու օտա
տէրուհինտաէ լագըմ օլտըղը գատար գըյա վէ հարա-
րէթ նէչը իթմէքտաէ իտի։ Պիր պըրօ, ճէվիզտէն մամուլ
պիր մասա, պիր պաչ ատնատալիէ վէ քիւչիւք պիր քիւ-
թհպահանէ Ա.կրիքօլըն օտասընըն ճիւմլէի մէֆրուշաթընը

թէչքիլ իմ մէքտեէ խոր ։ Էրէ յիճե պէօյլուք վէ այրընըլըդը օլան իչ օտաարնաա տոխոր էլախեէլէրինի ադըլտընագ իչուն պիր տօլապ , ֆոտոլէթ լէվագրմոխրը իչուն պիր մնաա վէ խոթէնիլտիյի գաատար առ վէրէն պիր մուտղուգ ալթընաա աա պիր գինկօ լէյլէն պուլընմագտա ըտր ։

Պու խօշ , չիֆտագոխշ վէ հավատար տոխրէ՝ պիշարէ ոէլիգոնըլընըն մուգատտէմա վալիտէօհինին խանէօհնոէ ոէնէվի ատգտան ֆրանք իւճրէթլէ իմիճաղ իմ մէքտեէ օլտըղը վէ օրույա գաատար կիմմէք իւզրէ հէր ագշամ պիր պուչուգ ֆէրոահատան գիյատե մէտաֆէ գոմ իմ մէյէ մէճպուր պուլընտըղը գարանլըգ , ատղուգ վէ խարատ չոմը ատաարնա գըյտա իտիլէճէք օլուրտա , մուհիմ ըէմ վալիտէօհինին խամիտրը իչուն նէ՝ գաատար պէօյլուք պիր ֆէտաթեատրլըգտա գոմիլանմըշ օլտըղը անլաշըլագիլիր ։

Ակրիբօլ՝ պըյըղընը վէ պոմ ատգալընը թարատըգտան վէ այինէյէ ատն պիր նագարը մէճհուռնիյէթ սոմ իմ ոէքտեէն ատնրա , ուտնուժի չոմնաշըրխանէյէ կիմմէք վէ Ադժէլի կէօրմէք իւ պրէ օտաարնտան ոըշտարը չըգտը ։ Մէրգուտնին մուրտը իմ ոէքտեի տար կէչիա էրէ յիճէ կէնիշ օ-լուպ , ըշըղը տա էօգարըտան ալմագտա ըտր ։ Պիր իմ-թիֆագը պէրաաէրանէ իչէ կէչինէն պու իշճիլէր արա-պնա Մ. Հարտինին տէշմէնչէրի թարատիրնտան հէր նէ գաատար պիր գադ կիռնտէն պէրու իմիթիֆագոգուղդ թո-խուտրտը ատչըլմագտա ճահտ իտիլմիշ իսէ տէ , կէչիտին իւ-քի թարատիրնտագի օտատարդն հէմտան ճիւմլէօհնոէն մէ-րուտանէ իմ իւղդիլէր իչէոհիլմէքտաէ խոր ։

Ակրիբօլ պիր չօգ աչըգ գաուտարդն էօռնիռնտէն կէչ-տիկ տրրաաա արգատատչարրնտան բէք չօղու իչէ ոէլատ լաշատը , վէ պատէհու ալել աճէլէ նէրտուպռնտան աշա-ղրյա էնէրէք , ատգաճատրա ժիւղէյէն օլան վէ օրիմատրն-տա տա ատ ֆրշղէրդրը պիր չէշմէ պուլընտն պիր հավլի-տէն կէչոհքտաէն ատնրա , պինտանդն տիկէր գօղունա վատրէ

օլաաս , իչիճէ չամնաշըրխանէ օրատաա պուլունուպ , պու-տաիրէ ոէբուռնինտաէ տամէչ ճէմիյէթի ադատրնտան օլան իշճիլէրին գէղղատրը վէ գատրնղատրդն պիր գրտմը չամնա-շըրա տաիր էշնա վէ լէվագրմոխրը թէրճիհ վէ իտնագ իմի-մէքլէ մէշղուլ օլտւր ըտր ։ Պու հատրըդը վէ խուտուտրյա լադըմ օլան շէյլէրի ատղրուտան ատղրույա ֆոտրիգոգատ-տան քիռլիկէթլէ իշճիրա իմիմէքտաէն հատրղ օլան իտարէ ադյէտինտաէ , չամնաշըր լէվագրմոխրը ինանըրմագ ոէբէճէտաէ ուճուգ չէդտր ըտր ։

Ակրիբօլ՝ պադշէյէ նագրը կէնիշ պիր տագատան իպա-րէթի օլուպ հագրն բէք հավատար վէ դըշրն տա բէք սը-ճագ օլան չամնաշըրխանէյի կէշտիկտաէն ատնրա , Ադժէլին վալիտէօհինին գաբուտրնը վուրտու ։ Պու տաիրէ պիրինճի գոմիտա վագը օլուպ , շարգ թարատիրնա գարշը վէ պադ-շէյէ նագրը ըտր ։ պու տաիրէ հագդրնաա պիր իրի ոէօգ ոէօյլէմէքտաէն մագատատրմըշ՝ ոէնէվի նէ-ը նիիէռե գէը ֆռ-ն+ կիպի ինանըրմագ ոէբէճէտաէ ճիւղի պիր իւճրէթլէ թու-թըլմիշ օլան պու իգամէթի կէտահրն տամէչ ճէմիյէթի ա-րատրնտաա պիր նումունէի չէմնագ օլտրղրնը կէօսմէէրմէք-տաէն խագրնէ մէր ։ Տար պիր կէչիա իւզէրինէ աշըլան քիշիւք պիր գաբուտան գայէթ պէօյլուք պիր օտագա կի-տիլիր իտի , պու օտանդն հէր իրի թարատիրնտաա անտէն աղ պէօյլուք պիրէր օտա տահա պուլունուպ , գըղ վէ հա էրճէք չօճուգլար լէյլի (գիշէրօմիկ) մէքմէէպէրտէքի համտագ գօղուշտարրնա միշտագիհ օլան համտագ օտագա-րրնաա համտանագաճ՝ տէրէճէտաէ պէօյլումիշ օլտրգտա-րը գէմտան պու օտագատաա համտարլար ըտր ։ Պու համտագ օտագատրդնդն էմրի նագրտէթի՝ հէր կիճէ տամէչ ճէմիյէ-թինէ մէնուտագ գամիլիատարտան պիր բէտեր վէ հա պիր վալիտէյէ թէօմի՝ օլունուր ըտր ։ Զիրր իմիտիմիգ տաի-րէ տահի տահր տահիրէլէր կիպի մնմիտահ իշշէրինտաէն տա-րէ տահի տահր տահիրէլէր կիպի մնմիտահ իշշէրինտաէն տա-րի օտագրընտան վէ պու կիպի շէյլէր պինտանդն տիկէր պիր

դրամինաս ուժուժս մնախաուս օլմագ իւզրե թէրթիպ ի-տիլտիյինտէն, ոսն տէրէճէ թէմիզ գալմիշ ըսը, էրէյի-ճէ պէօյուք պիր խալը, կիւզել պիր գօլթուգ սանտալիէ-սի, մումյանմիշ պէյազ թախթասան մնանուլ բաֆլը պիր ոօյագագ իւզէրինտէքի պիր գաշ տանէ կիւզել չինիլէր, տիվարլարա ասրմիշ օլան թասավիրլէր, եալտըզլը թոռնճ-տան մնանուլ պիր չալար սաաթ, պիր գարեօլա, պիր պը-րո վէ մնահան ագաճրնտան եարըմիշ պիր եադը մնասաը՝ պու սաթրէ միւսթէճիլլէրինին սաաւէթի հալլէրինէ պիր ագ տա գաղըա չէյլէր իլավէ էթմիշ օլտըղլարընը կէօս-թէրմէքտէ իտի։

Պու անտէն էթիպարէն Ակրիքօլըն նշանլըսը թէամիլէ իտէպիլէճէյինիզ Աղժէլ՝ տէմիրճինին Մայէօ իլէ վուգու պուրան միւլագաթընտա քէնտիսի հագդընտա տէրմիյան էթմիշ օլտըղը միւտահէնէքտնարտնէ էվատգա հէր վէճհ ի-լէ չայէսթէ իտի։ Աղճագ օն եէսթի եաշընտա օլան պու կիւզել ղըզճըղագ՝ սաաւէ վէ գաղաթի կուսթօղու պիր սու-րէթտէ կիյինտիյէ օլտըղը հալտէ, վալիտէսինին եանընտա օթուրըյօրտու. Ակրիքօլ իչէրի կիրտիյի գէմտեն, իտագիճ-ճէ ղըզարտը, Ակրիքօլ քէլտիս ագագ իտիգ։

— Մատամնա՛գէլ, էկէր վալիտէնիզ մնավագադաթ իտէրսէ վատըմը իճրա էթմէյէ կէլիյօրըմ. — տէտի։

Գըզըն վալիտէսի. — (Խալտանէ պիր սուրէթտէ.) Շնավհէսիգ քի մնավագադաթ իտէրիմ, մնսիէօ Ակրիքօլ՝ ղըզըմ պու կիւն սիգինիլէ կէզմէք մնահզուգիյէթինէ նսիլ օլմագ իչուն իտանէի ուժուժիյի վէ միւլհագաթընտան օլան պինալարը նէ՛ պոպասըյլա, նէ՛ գարտաշըյլա վէ նէ՛ տէ պէնթիլէ կէզմէք իտթէժէտ. . . . Զանն իտէրսէմ պու եէ-նի կէլէն միւտաֆիրէ իտանէյի կէզտիրմէք սիգին իչուն պէօյուք պիր շէյ տէյիլ տիր. քէնտիսի զաթէն պիր ատ-աթան պէրու սապրտգլըգլա սիգի պէգլէյօր։

Ակրիքօլ. — (Շէնտէչրէպանէ պիր թավը իլէ.) Ափվ ի-

տէրսինիզ, մնատնուտգէլ... սիգի կէօրմէք սատաէթինի տիւշունէրէք, սատաթըն գա՛չ օլտըղընը ունուտթուտ... քէնտիսի մնագուր կէօսթէրմէք իչուն պուննան պաշգա պիր էօղրիւմ եօգ տուր։

Աղժէլ. — (Լաթիֆ վէ ֆագաթ թէքտիրտիգ պիր թավը ըլա վալիտէսինէ պագատագ վէ փիրագ կիսիլ գը-զատատագ.) Ա՛հ, վալիտեճիյիմ... պու սէօգիւ նէյէ սէօյ-լէտին։

Վալիտէսի. — Սէօյլէմիյիմ սէօգ սօղրու սէ՛յիլ մի, գըզըմ, էվվէ՛թ եախօտ եօ՛գ. Պէն սէնի թէքտիր իթմէ-յօրըմ. պիլտաբ սանտա հագգ վէրիյօրըմ. հայտի կիթ, գը-զըմ, հայտի կիթ. պու ֆատրիգանըն իչճիլէրի Մ. Հար-տիյէ նէ՛ գատար մինինէթտատ օլտըղլարընը Մ. Ակրիքօլ սանտա պէնտէն տահա էյի անլատթաճագ տըր։

Աղժէլ. — (Թատքէօնինին գօրտէլատընը պագատագ.) Մօսիէօ Ակրիքօլ, մնանէվի հէմչիրէնիգին պիրլիքտէ պու-լընմատնատը էսէֆիե չալտան սէյլի մի տիր։

Ակրիքօլ. — Մայէ՛օ մի... հագգընըզ վար, մնատ-տուտգէլ. ֆագաթ պիր կիւնլիւք սէյիրիգ սա՛... ախն պուրատա վուգուբ գիյարէթի սօնընճգընը սէյիլ տիր։

Կէնճ գըզ, վալիտէսինի գուճագլատրգտան վէ Ակ-րիքօլըն գօլունա կիրէրէք տրշտրը չըգտրգտան սօնրտա սէտի քի։

— Ա՛հ, մնսիէօ Ակրիքօլ, պէն վիլայէթիմիգտէքի ֆագըր իչճիլէրին իտանէլէրինտէ տախնա սէֆալէթի կէօր-մէյէ ալըշմըշ վէ պու սէֆալէթէ պիգտաթ քէնտիսի տա-խի հիսսէտար օլմըշ օլտըղմնատն, պու կիւզել իտանէյէ կիրտիյիմտէ նէ՛ գատար թէճրիպատ էթմէսինիգի պիլտէնի՛գ . . . պուրատա հէր քէսին եիւգիւնտէ մէսուսիյէթի վէ մէՀունիյէթի սատրը մէնգուշ տրը. . . հագգըգաթտա պու օ՛ գատար լաթիֆ պիր մէնզարէ տիր քի, բունա կէօ-րիյօրըմ զաննի իտիյօրըմ. պու զարուրիգին իյգահաթընը

վախեցուցին խմէ՜խքճէ , պանա . « Մ. Ակրիբօլ պունդա-
րը սանա անդամ ճաղ որր » ճէմապրնը վերլոր ։

Ակրիբօլ . – (Թէմբինլի վէ մուշֆիգանէ պիր սէտա խ-
լէ .) Եհմոի խֆա խաէճէյիմ վազիֆէի լամիֆիքատէն ռօ-
լայը նէ՛ իշուն մէտուր օլորգնի պիլիր միսինիզ , մուս-
մուտպէլ . գիրա հիշ պիր ֆէրսամ պու գառար միւնա-
սիպ ատուշէմէզ խոր ։

Անժէլ . – Նէ՞ կիպի , մնսիէօ Ակրի՛քօլ ։

Ակրիքօլ . – Պու խանէյի սիրէ կէօմիէրէրէք , վէ
ճէմիկէմիմիզին պիլ ճիւմլէ մէնաֆի վէ հասլյամըրը սի-

պէ անլամատագ , ամէյէպիկճէյիմ քի . « Պուրատա չալը-
շան պիր ատէմ հալինաէն վէ իսմիդպալինաէն էմին օլոր-
գնան , պիշարէ պիրատէրլէրինաէն էքսիքիսի կիպի է՞ն
լամիֆ իհմիյաճամը գալգիյէօնաէն վէ քէնամի սէֆա-
լէմինէ պիր տիկէրինին սէֆալէմինի ամէ արմըրմագ
օրդուսըդա պիր րէֆիգէի հայաթ ինմիսատ իմմէք ար-
զուսընան կէրի սուրմագա մէճպուր օլմագ ։ »

Անժէլ պու սէօզ լուպէրինէ գըզարդ կէօզլէրինի էյ-
սի , Ակրիքօլ սէօզլինու շու վէճհէ տէվամ իյլէսի .

— Պուրատա չալըշան պիր ատէմ՝ իյէրսէ տէվամլի
ատէմճէրին միւտահիշ պիր սէֆալէմէ տիւշսէ օլորգրնը
կէօրէրէք միւքատէր օրմնյաճագրնա էմին պուլընաբգրնա-
ան , հիշ պիր շէյտէն էնտիշէսի օրմնյատագ ֆամիլիա ա-
բաբնատ եաշամագրա մէսուտ օրմագ իւմիտնատ պու-
լունապիլիր . պուրատա հինմիդամ վէ չալըշգանլըգ հիւ քամ-
ֆէրմա պուլընաբգրնատն վէ հէր քէսին հաիշ օլորգը գուվ-
վէթ վէ իգմիյատ ապլանէ պիր ատուրէմատ իսմիսմագ
խախտանինատէն , էրքէք , գատն , չօրուգ , չօճուգ հէր մէ-
տուսիյէթի վէ մէնֆաաթնիյէթի իչինատ եաշատգատ ։ (Տա-
հա մուշֆիգանէ պիր չէհրէ իչ կիւլմանէյէրէք ։) Խու-
լասա պիմիճան պու շէյլէրի սիրէ հայաթ իմմէք՝ պուրա-
ատա պիրմինի սէմմէք մնագատ օլորգրնը վէ էվլէնմէք
րէք գիյատէ մուսմագրգը ապլ ու մնագահամ խատիյնի նա-
զարընբգատս խագամ կալէմէքատէն խատաբէմ տիր ։

Անժէլ . – (Ձիւգիճէ հէյէճանգը պիր սէտա կիչ վէ
պիր գամ ատահա գըզգարագ ։) Կէգինմէյէ պաշկայագա-
ճը միկտ , մնսիէօ Ակրիքօլ ։

Ակրիքօլ . – (Պու գալգը մհատուտանէյէտ հասլ իմմ-
միշ օլորգը հէյէճան վէ ամմ իւսմիկա քատէն ռօգայը մէս-
բուտ օլարագ .) Հա՛յ հա՛յ , չիմոի պաշկայաճագրգ , մնատ-
մուտպէլ . Զամէն քիշիւ գըզգարըն համմագ օտատրնա
եագկաշարգ . պու ճիվ ճիվ էօմէն գուշտ էրէյէճէ վա-

գրթուան պէրու եուվալարբնաան չըգմըշ ալըլար . եվվէ-
լա օրայա կիտէլիմ։

Անժէլ . – կիտէլիմ , մնսիէօ Ակրիքօլ ։

Տէմիրճի իլէ Անժէլ լէյլի մուհիմ ազամ պիր մէքթէ-
պին եամթապ գօղուշլարընա միւշապիհ օլան վասի պիր
եամթապ օտասընա կիրտիկէր . Պու օտաուա քիւշիւք ու-
միր գարեօլալար հիւանիւ թէրթիպ իւգրէ ալրալանմըշ
ըալըար . Իրի ուճլարընաա տասի նէօպէթ իլէ պէքճի-
լիք իսէն իրի ֆամիլեա վալիտէսինին գարեօլալարը կէօ-
րիւլմէքսէ իսի . Անժէլ օտասալի ինթիզամ վէ թէրթիպ-
սէն միւթէաճճիպ օլարագ .

— Նա՛ Բապալի , պու եամթապ օտասը նա՛սըլ տա
կիւզել թէրթիպ իսիլմիշ . . . թէմիզլիյինէ ուէյէճէք եօգ
. . . պուննլարըն հիւանիւ ինթիզամընա քիմ պագար , մնս-
իէօ Ակրիքօլ ։

Ակրիքօլ . – Պիզդամ չօճուգլար , մնասմնւագէլ . պու-
րտաուա էյլէ իրտամէմճի ֆիլան եօգ . պու մինի մինի եամ-
րուճըգլար ասասքնաա եամթապընը քիմ տահա կիւզել
թէրթիպ իսէճէյինէ տաիր ինանըլմազ պիր բէգտպէմ
վար ալը . պուննլար պէպէրլէրինին եամթապընը ետրմազ
գաատր պու չէյսէն մնհգուգ օլուրլար ։ Մալիմիւնիւգ
ասիր քի , քիւշիւք գըզլար Եվ ֆ–ֆքնւշնը գյունընը գինամնագա
ճան ախտալար . իշմէ պուրտաուքի քիւշիւք գըզլար պու
գյունը ճիտաէն գինարլար , վէ պէգյէճճ էմ իշէրի հիւա-
նիւ աուրէմտ թէրթիպ օլունուր . . . ։

Անժէլ . – Անլարըմ . . . պու կիպի էյլէնճէլէր իշուն
չօճուգլարտա պուլունան մէ յէլանը թտպիիտէն իսթիքթա-
ռէ օլունույօր , ռէյի՞լ մի ։

Ակրիքօլ . – Էվվէ՛թ , իշին է՛ն մուհիմ ճիհէթի ռէ
օրտաը ալը . պիր ադ ասնրա կէօրէճէքսինիզ քի քեռաֆիլե-
սի ռէ ֆաթռէլի իշէրլէ մէշղուլ ալըլար , վէ պու կիպի
մէշղուլիյէթլէր սէպէպսիէ քինռալէրի ռէ էհէմմիյիէթի

քէսպ իթտիքլէրինռէն տօլայը պէօյուք պիր սէվինճ իշին-
ռէ տիրլեր ։

Անժէլ . – Ա՛հ , մնսիէօ Ակրիքօլ , պու կիւզել , հտվա-
տր վէ ալճագ եամթագ օտասլարը իլէ մէմիէքէթթիզ ա-
մէլէ չօճուգլարընն բիս պիր ռէօշէք իւզէրինռէ գարմա-
գարըշըգ պիր տուրէմռէ եըզըլըպ եամթապգլարը օ մնւր-
տար վէ պուդ կիպի տօղուգ չամթ արտալարը եէքտիկէրիյ-
լէ մուգայիռէ իտիլէճէք օլուրտա , ինանընն եիւրէյի քար-
չա բարչա օլուր . մէմիէքէթթիզին հէմնն պիւթիւն ամէ-
լէ իտռէլէրինռէ հալ պէօյլէ տիր ։

Ակրիքօլ . – Բարիտռէ ամէլէնին հալի պէլքի պուննտան
տահա ֆէննա տըր , մնատնւագէլ ։

Անժէլ . – Ա՛հ , օ հալռէ Մ. Հարտի նէ՛ ռէրէճէ քէ-
րէմքնտր , ալիճէնագ վէ պիլ իտռտտա պէննկին պիր տառէմ
օքնալը քի , էյիւէք իթմէք իշուն պու գաատր մէպլաղ
ատրի իտիյօր ։

Ակրիքօլ . – (Թէպէտնւմ իտերէք .) Եիմնի ռէօյլէ-
յէճէյիմ ռէօղլերտէն բէք գիյտռէ թէռճիւպ իտէճէք-
սինիզ , մնատնւագէլ . . . հէմ օ գաատր թէռճիւպ ի-
ռինիզ քի , ռէօղիւմէ պէլքի ռէ իննանմայռճագը-
նըզ . . . ։

Անժէլ . – Նէ՛ իշուն , մնսիէօ Ակրիքօլ ։

Ակրիքօլ . – Յիլ հագըդա ալուճնտաա Մ. Հարտի գա-
տար լուիֆքնտր վէ ալիճէնագ պիր գամ նատիր պուլու-
տար լուիֆքնտր . քէնտռի մէնֆատմէը շահսիյէսինին ալուշնմէքսիզին
նուր . քէնտռի մէնֆատմէը շահսիյէսինին ալուշնմէքսիզին
էյլիւք եարտր . ֆագամ շունը պիլմիշ օլունըզ քի , էկէր
քէնտռի ալուճնտարընն է՛ն իսատրէրէսմ , է՛ն մէնֆատմճ-
(շահսնրնդիր) վէ է՛ն թտանըքնտր պիր տառէմ տասի օ-
մըշ օտաա իտռ , պիրպ պէօյլէ մէտատա պիր հալէ գօյմագ
եինէ քէնտռի իշուն բէք գիյտռէ ֆռռտռէլի օտաճագ իտռ ։

Անժէլ . – Պու մրտճրի՞ն մի տիր , մնսիէօ Ակրիքօլ ։
պունը ռէօյլէ յէն պիզ օտըզընըզ իշուն , ռէօղիւնիւզէ ի-

նաներըմ. լաքին էյիլիք իթժէք պու գաւառ գօլայ վէ ֆախէյի պիր չէյ իսէ, նէ՞ իչուն հէր քէս եարմայօր։

Ակրիքօլ. – Ա՛հ, մաամուազէլ, էյիլիք իթժէք իչուն պիր ինանտա ՊԻԼՄԷՔ, ՄՈՒԴԹԻՏԻՐ ՕԼՄԱԴ վէ ԻՄԹԻՄԻՔ կիպի իւչ խաստա պուլընմալը տըր քի, պու չէյ նաաիր իւլ վուդու տըր։

Անժէլ. – Հագգընըզ վար տըր, մօսիէօ Ակրիքօլ, հագգընըզ վար տըր... պիլէնլեր մուգթէսիր տէյիլ տիրլեր։

Ակրիքօլ. – Վէ մուգթէսիր օլանլար տախի պիլմէզլեր վէ եա իթթէմէզլեր։

Անժէլ. – Լաքին Մ. Հարտի սիզի նախլ իթժէքտէ օլտըզը էյիլիքլէրտէն նա՞ըլ օլուպ տա պէօյուք պիր մէնֆաաթ հասըլ իտիյօր։

Ակրիքօլ. – Ճիմտի պունը տա իյզահ իտէճէյիմ, մաամուազէլ։

Անժէլ. – (Պիրտէն պիրէ.) Ա՛հ, նէ՞ կիւզէլ վէ լաթիֆ մէյվէ գօգուլարը կէլիյօր։

Ակրիքօլ. – Մէյվէ քիլէրի չուրատա եադընտա տըր. պահա իտէրիմ՛ քի պու եամտազ օտաօրընըն գուշճըղազլարընտան բէք չօղընը օրատա պուլաճաղըզ. ֆագաթ մէյվէլէրի եաղմա իթժէքլէ տէյիլ, չալըշմագլա մէշղուլ կէօրէճէյիզ։

Պու սէօզիւ միւթէազըզ Ակրիքօլ պիր գարու աչարատ, Անժէլի պէօյուք պիր սալտըա կիրտիրտի. Պու սալա տէրուշինտէ, պիր գաչ մաամ թախթալարը իւզէրինտէ գըշ մէյվէլէրի հիւանիւ թէրթիպ իւզրէ արրանժմիշ ըտը. եէտի սէքիզ եաշընտա, թէմիզ վէ սրճագ էլպիսէլէր կիյինմիշ վէ սրհէթի վիւճուտի եէրինտէ պիր թագըմ չօղուգլար՝ պիր գաաընըն թահթը նազարէթինտէ օլաթագ, չիւրիւմիւշ մէյվէլէրի այըրմագլա մէշղուլ ըտըլար։ Ակրիքօլ Անժէլէ խոխագէն.

— Կէօրիյօրսընըզ ա՛, հէր եէրտէ չօճուգլարընը գուվվէթ վէ մէյէլանընտան միւմքինի մէրթէպէ խոթիֆաաէ իտիյօրըզ. պու կիպի մէշղուլիյէթլէր չօճուգլար իչուն պիր էյլէնճէ տիր, վէ այնէլէրինին միւհթաճ օլտըզը հարէքէթի վէ չալըշմագ գայիտէսինէ թէմամըյլա մութաապիզ տըր. հէմ պու սուրէթլէ կէնճ գըզլար իլէ գաաընը-լարընը վագթը տահա մուհիմմ իշլէրէ թահսիս օլունուր։

Անժէլ. – Տօղրու տըր, մօսիէօ Ակրիքօլ. պիւթիւն պու չէյլէր ապիլտանէ պիր սուրէթտէ թէրթիպսիզ իտիլմիշ տիր։

Ակրիքօլ. – Եա պու եավրուճըգլարը մահթապահտա կէօրմէնիզ... Նէ՞ գաաար պէօյուք խըտմէթլէրտէ պու-լունուրլար։ Պիր վէ եա իւչ գաաընը տէլալէթիյլէ սէքիզ ան խըտմէթճիլիքնին իշինի կէօրիւրլէր։

Անժէլ. – (Կիւլիւմսէյէրէք.) Ֆիլ հագգըդա պու չաղտաքի գըզլար ննհե՞ օյնամայը տա բէք սեվիմլիէրինտէն, պու կիպի իշլէրի տէ պէօյուք պիր մէսէրրէթլէ հաշա իտէճէքլէրի չիւպհէսիզ տիր։

Ակրիքօլ. – Իվվէթ, քէզալիք գուշճուն օյնամագ պէհանէսիյլէ, պաղչէտէքի ֆէնա օթլարը եօլարլար, մէյվէլերի վէ սեպէթլէրի տէվշիրիրլէր, չիչէքլերի սուլարլար, իւչ թարաֆը աղաճլըգլը եօլլարը թարապլարլար վէ տահա պիր հա պիր տիւրլիւ իշլէր կէօրիւրլէր. խուլասա պու չալըշմա-դան չօճուգլար՝ պաշգա եէրտէ ալէլ ումում օն օն իւչ հաշընա գաաար հիչ պիր իշ կէօրմէքսիզին կէշիրտիքլէրի հալտէ, պուրատա գայէթ ֆախէյի իշլէր կէօրիւրլէր. մէքթէպտէ կէշիրտիքլէրի իւչ սահաթ միւսթէնա օլարագ, պիր եէտի հաշընտան իթթիպարէն էյլէնճէ զէմանլարընը գայէթ ճիտտի վէ գայէթ ֆախէյի պիր սուրէթտէ կէշիրիւրլէր, վէ շիւպհէ եօք քի պու միւն միւն կիւզէլ հաւրուճգլար իշկիւզարլըգլարը իլէ պէօյուք պաղուլարտա մուալէնէյի իտէրէք, մաարաֆլարընտան բէք գիյատէ մէնֆաաթ հասըլ իտէրլէր, նիհայէթ, մաամուազէլ, հէր

տիւրլիւ իշլէրե պէօյլէ չօճուգլար գարըշարմագ թէապիւրինաե լաթիֆ, սաֆի վէ աստէթա մուգաատէս պիր շէյվար տըր քի, կէրէք մուհավէրաթտա վէ կէրէք իշլէրտե իհթիրազլա տավրանմագա պէօյիւքլէրի մէճպուր իտէր. գիրա է՛ն գապա վէ է՛ն նէզաքէթսիզ պիր աստմ պիլէ չօճուգլարտան իհթիրազ կէօսթէրիր . . . :

Անժէլ. – (Հայրան օլարագ .) Ինսան միւլահազա իթտիքճէ, պուրատա հէր շէյ ումուտըն սաաստէթ վէ ըէճահիյեէթի իշուն թէրթիպ իտիլմիշ օլտըղընը անլար :

Ակրիքօլ. – Էվվէ՛թ, լաքին պունլար էօյլէ զահմէթսիզճէ պաշա չըգմատը. էֆքեարը պաթըլէ վէ ատաթը գատիմէյե զալէպէ իթմէք լազըմ կէլտի . . . : (Թէպէսսիւմ իտէրէք .) Լաքին իշթէ ումուտի մաթպախըն էճնիւնէ կէլտիք, մատմուազէլ Անժէլ. պագընըզ, պու մաթպախ պիր գըշլանըն վէ ճա լէյլի պէօյիւք պիր մէքթէպտին մաթպախը գատար միւքէմմէլ տէյի՛լ մի տիր :

Ձիլ հագըգա խանէի ումուտինին մաթպախը զայէթ պէօյիւք վէ միւքէմմէլ պիր տաիրէ իտի : Պիլճիւմլէ ալէթ վէ էտէվաթ թէմիզլիքլէրինաէն ըշըլ ըշըլ բարլատագատա բուրլար : Պունտան պաշգա ֆիւնունը հազըրէնին հայրէթէֆգա վէ իտարէլի օլան վէ պէօյիւք պիր մէսարըֆ իլէ իճրա իտիլտիքլէրի ճիհէթիլէ ֆուգարա իշուն լիւզումը օլտըղը գատար տա իսթիհսալը նագատիլ օլան պագը ուսուլը ճէտիտէի տայէսինտե, իշպու մաթպախըն օճագ վէ ֆուրունլարը տաիր ֆամիլէատլարըն տարֆ իթտիքլէրի քէօմիւր վէ օտունտան իքի գաթ էքսիկ իլէ բուրնըը վէ հաթիթա պունլարըն պագըյէի հարարէթի տախի մահիրանէ թէրթիպ իտիլմիշ սօպա պօրուլարը վատըթատըյլա խանէի ումուտինին պիլճիւմլէ օտալարը տէրունինէ միւսաիի տէրէճէտե պիր սրճագլըգ նէշր իտէր իտի :

Պուրատա տախի չօճուգլար, իքի միւտէպիր գատընըն թահթը նագարէթինտե օլարագ, պէօյիւք պէօ-

յիւք խըտամէթլէր կէօրմէքտե իտիլէր : Հագըգաթը հալտե, պու չօճուգլարըն աշճըլըգ մէմուրիյէթինի իյիճա իտէրքէն կէօսթէրտիքլէրի վագար վէ թէմիզինն գատար կիւլունճ պիր մէնզարե օլամազ ըտը : Ֆէզալիք էքսիկ եաբմագա մախսուս օլան տաիրէտե տախի հալ պու մէքտեպտա իտի : Ուն քիւլիյէթլէ իշթիրա իտիլտիյի ճիհէթլէ պու տաիրէտե զայէթ ուճուզ վէ ֆագաթի միւքէմմէլ, վիւճուտե եարար վէ պէնզէյիճի պիր եէ նէզիյ եամ

օն պէշ գատար չօճուգ կէօսթէրտի. պունլար՝ պիր մա-
սանըն էթրաֆընտա օթուրմուշ օլտուգլարը հալտէ, էյր
էլմասը գապուգլարընը վէ պաշգա սէպէբլէր այըգլա-
մագլա մէշղուլ ըտըլար։

Ակրիքօլ. – (Կիւլէրէք.) Տէմէք քի պու կիւն պիղէ
միւքէմմէլ պիր զըյաֆէթ վէրէճէքսինիզ, էօյլէ՞ մի, մա-
տամ Պէրթրան։

Մատամ Պէրթրան. – Եինէ հէր կիւնքի կիպի, օղ-
լում . . . Պու կիւնքի եէմէքլէրին լիսթասը չու տըր.
էթի սույու իլէ կիւզէլ պիր սեպզէվաթ չօրպասը, էթրա-
ֆընտա եէր էլմասը օլարագ սըղըր էթի գըզարթմասը,
սալաթա, մէյվէ, բէյնիր վէ բազար կիւնիւ օլմագ միւ-
նասէպէթիյլէ տէ վալիտէ Տրնիսին էքմէք եաբմաղա մախ-
սուս տախրէտէ բիշիրմէքտէ օլտուղը բէքմէզլի պէօրէք.
շունը տա սէօյլէյիմ քի չու սըրատա ֆուրսան ըսընմագ-
տա տըր։

Ակրիքօլ. – (Շէնմէշրէպանէ.) Սայտըղընըզ չէյլէր
իշթիհամը քէք զիյատէ թահրիք իտիյօր, մատամ Պէրթ-
րան. (Միտահէնէքտարլի պիր թավը իլէ.) Խուսուսը յա
աշճըլըզ նէօպէթի սիզին օլտուղը վագիթ, պու իշթիհամըզ
պիր գաթի տահա արթըյօր։

Մատամ Պէրթրան. – (Պէշաշէթլէ.) Հայտի իչինէ
կիթ, գօճա միւսթէհզի, ալայ իսթէմէզ. . .։

Անժէլ. – (Ակրիքօլըն եանընտան հիւրիւմէսինի տէ-
վամ իտէրէք.) Պիզիմ մէմլէքէթիմիզտէքի իշճիլէրին դայ-
րը քեաֆի վէ սըհհէթէ մուզիրը եէմէքլէրինի պուրատա-
քի իշճիլէրին եէմէքլէրիյլէ մուգայսէ իթթիֆիմ զէման,
պու պապտէ տախի քէք զիյատէ թէճաճիւպ իտիյօրըմ,
մօսիէօ Ակրիքօլ։

Ակրիքօլ. – Հալ պու քի Բարիստէ իւչ ֆրանք իլէ
պուլամայաճաղըմըզ եէմէքլէր իչուն պուրատա եէմիյէ
հիկիրմի պէշ սուսան ֆագլա մէսարըֆ իթմէյիզ։

Անժէլ. – Լաքին պու իննանըլմազ չէյ տիր, մօսիէօ
Ակրիքօլ. պու նա՛սըլ միւմքին օլապիլիր։

Ակրիքօլ. – Պու տախի Մ. Հարտինին հիմմէթի սայէ-
սինտէ տիր. պիր ազ սօնրա պունը տա սիզէ իյզահ իտէ-
ճէյիմ։

Անժէլ. – Ա՛հ, Մ. Հարտիյի կէօրմէյի նէ՛ գատար
արզու իթմէքտէ օլտուղըմը պիլսէյնի՛զ։

Ակրիքօլ. – Ազ վագիթ զարֆընտա, պէլքի տէ պու
կիւն պու արզուներզա նաիլ օլաճագսընըզ. զիրա միւման-
լէյհին ավտէթի տագըզդա պէ տագըզդա իննթիզար օլու-
նույօր։ Լաքին տուրունուզ. . . իշթէ թաամ սալասը չու
տըր. սիզին ֆամիլեանըզ տախի սաիր ֆամիլեալար կիպի
եէմէյի լսանէսինէ կէթիրթիյինտէն, սիզ պու թաամ
սալասընը կէօրմէմիշսինիզ տիր։ Պագընըզ. . . պաղչէյէ
նազըր. . . չէշմէնին գարշըսընտա . . . կիւզէլ վէ խօշ պիր
տախտէ տէյնէ մի տիր . . .

Ձիլ հագըգա թաամ սալասը գօղուշ պիշիմինտէ
եաբըլմըշ վասի պիր տախտէ օլուպ, պաղչէյէ նազըր օն
բէնճէրէ պունը լայըգը վէճհ իւզրէ թէնվիր իթմէքտէ
իտի։ Բարլագ մուշամմա՝ իլէ մէսթուր պիր չօգ մասալար
տիվարլարա եագըն սըրըլանմըշ ըտը. գըշ ագշամլարը,
իչլէրին թամթինտէն սօնրա, պու սալա՝ կիճէյի քէնտի
օտասընտա եաբ եալընըզ վէ եա ֆամիլեասը նէզտինտէ
կէշիրէճէք եէրտէ քէնտի արգատաշլարըյլա պիրլիքտէ
կէշիրմէյի թէրճիհ իտէն ամէլէ իչուն պիր իճթիմակեահ
սուրէթինի քէսպ իտէր իտի։ Օ հալտէ, սօպա պօրուլարը
իլէ ըսընմըշ վէ կապլար իլէ տէ պէրրագ պիր սուրէթտէ
թէնվիր իտիլմիշ օլան պու պէօյուք սալատա պաղըլարը
քիթապ օգուր, պաղըլարը քեագըտ օյնար, պաղըլարը
գօնուշուր վէ պաղըլարը տա ուֆագ թէֆֆէք իչէրլէ մէշ-
ղուլ օլուրլար ըտը։

Ակրիքօլ սէօզունէ տէվամ իլէ տէտի քի.

— Լաքին հէքսի պուննտան իպարէթ տէյիլ տիր . բէննճէննպիհ վէ բազար ագշամլարը պու տաիրէննին պալօ սալաարնա վէ սալը վէ ճումնա իրթէսի ագշամլարը տա գօնսէրթօ սալաարնա թէհավվիւլ իթտիյինի իչիտէճէք օ-լուրսանըզ, չիւպհէսիզ պուրաասընը տահա կիւզէլ պու-լաճագսընըզ :

Անժէլ . — Սահ՞ո մի . . . :

Ակրիքօլ . — (Մադրուրանէ .) Էվվէ՛թ . . . արգատաշ-լարըմըզ արաասընտա էօյլէ մուսիգիչինասլար վար տըր քի, ինսանա միւքէմմէլ սուրէթտէ տանս իթտիրիրլէր . պուն-տան պաշգա , հաֆթատա իքի տէֆա գատըն , էրքէք , չօլուգ , չօճուգ հէր պիրիւքտէ թէզաննի իտէրիզ . թէէ-սիւֆ օլունուր քի պու հաֆթա ֆասլրիգամըզ տաիրինէ ազաճըգ ալթ իւաթիւք տիւշմիւշ օլտըղընտան , գօնսէր-թօլարըմըզըն վուգունէ մանի՛ օլմուշ տըր :

Անժէլ . — Ա՛հ , օ գատար սէտանըզն հէր պիրիւքտէ թէզաննիսի բէք ֆէյզ էլ ատէ պիր չէյ օլուր :

Ակրիքօլ . — Էվվէ՛թ , բէք կիւզէլ պիր չէյ օլուր . . . Մ. Հարտի պու էյլէնճէմիզի տաիմա թէշվիգ իթմիշ տիր . ինսանըն էֆքյար վէ ախլէագը իւզէրինտէ թէէսիրի քիւլ-լիսի պուլընտըզընը տաիմա սէօյլէր քի , Մ. Հարտինին պու պապտէ բէք գիյատէ հագգը վար տըր , Հաթթա պիր գըշ մէվսիմինտէ , մէշհուր մուսիգիչինաս Մ. Վիլհէ-մինն էքի շակիրտինի քէնտի մէսարըֆըլա պուրայա կէ-թիրթտի , վէ օնտան սօնրա պիգիմ մէքթէպիմիզ պէօ-յիւք պէօյիւք թէրագգըյաթտա պուլընտը : Սիգի թէէ-մինն իտէրիմ , մատմուազէլ Անժէլ , քի թագրիպէն իքի եիւզ գատար միւհիմ էլիֆ սէտալարըն սայ ու ղայրէթ վէ եա հուրրիյէթ հագգընտա թանգիմ իտիլմիշ պիր նաղ-մէյի հէք պիր աղըզ թէզաննի իթմէլէրինի տինլէմէք բէք գիյատէ թէէսիւրպախշ պիր չէյ օլուր . . . , Պունը սիգ տէ իչիտէճէքսինիզ , վէ պէօյլէ աղըր , լաթիֆ վէ հայրէ-

թէֆգա պիր ահէնկ իչինէ թօքլանմըշ օլան պիւթիւն պու սէտալարըն իթթիֆագընտա ֆէյզ էլ ատէ վէ թէէսիր-պախշը գուրուպ օլաճագ պիր էսէրի իհթիշամ պուլընտը-ղընը թաստիգ իտէճէքսինիզ :

Անժէլ . — Օ՛հ , ինանըրըմ , ինանըրըմ , պուրատա եա-չամագ նէ՛ գատար լաթիֆ պիր չէյ տիր . . . պուրատա մէսէրրեթտէն պաշգա պիր չէյ եօգ տուր . զիրա պու կի-պի էյլէնճէլէրլէ գարըշըգ օլան պիր սայ ու ամէլ այնը սաատթէ տէմէք տիր :

Ակրիքօլ . — (Մահզունիյեէթլէ .) Լաքին , էյվա՛հ քի հէր եէրտէ օլտըղը կիպի պուրատա տախի կէօզ եաշլարը վէ քէտէրլէր էքսիք տէյիլ տիր : Շուրատա . . . չու բէն-ճէրէչէրլէ մուհաթ օլան թէէք պինայը կէօրիւյօր մըսընըզ :

Անժէլ . — Էվվէ՛թ , կէօրիւյօրմ , օրատը նէ՞ տիր :

Ակրիքօլ . — Խասթէխանէմիզ տիր . . պէրէքէթի վէր-սին քի պիզիմ գավահտի սըհհէթէ մուվաֆֆագ օլան ու-սուլը մայիչէթիմիզ սայէսինտէ օրատա բէք չօգ խասթա եօգ տըր : Բէննտի արատընգատա թօքատըղըմըզ սէնէվի պիր իյանէ սայէսինտէ ուսթա պիր հէքիմ թութմուշըզ տըր . պունտան պաշգա եէքտիկէրիմիզէ մուաֆֆէնէթ իթմէք մագսատըյլա պիր իյանէ սանտըղը թէէսիս իթմիշիզ տիր քի , իչիմիզտէն պիրի խասթաթանաճագ օլուրսա , հալը սըհհէթտէ իքէն ալտըղը հաֆթալըղըն իւչտէ իքիսի եինէ քէնտիսինէ վէրիյիր :

Անժէլ . — Պիւթիւն պու չէյլէր բէք կիւզէլ տիւշիւ-նիւլմիւշ վէ թէրթիպ օլունմըշ տըր : Շու չիվէնզարըն տի կէր թարաֆընտաքի պինա նէ՞ տիր , ճօսիէօ Ակրիքօլ :

Ակրիքօլ . — Օրատը տա չամաշըրխանէ իլէ սրճագ վէ սօղուգ սու ագան տաիրէ տիր . շու սունտուրմանըն ալ-թընտա չամաշըր գուրութմագա մախսուս մահալ վար տըր . օնտան էօթէքի պինայար տախի ֆապրիգանըն պարկիրէչի-նէ մախսուս ախըրլար իլէ օթ վէ սաման անպարլարը տըր :

Անժէլ. – Լաքին պու զարապիպին էսրարընը պանա սէօյլէ՞մէյէճէք միաինիզ, մօսիէօ Ակրիքօլ։

Ակրիքօլ. – Օն տագըգայա գատար հէր չէյի անլայաճագ սընըզ, մատմուազէլ։

Անժէլին պու պապատէքի մէրագը չու արալըգ պօչա չըգտը։ Կէնճ գըզ Ակրիքօլ իւէ պիրլիքտէ՝ ֆապրիգայը խանէի ումուժիտէն այըրան աղաճըգը եօլըն եանըննտաքի պաղչէյի մուհիթ օլան բարմագըզըղըն եանքնտա պուլունը յօրտու։ Նակէհան րուզկեարըն թէէսիրիյլէ բէք ուզագտան մուհարէպէ պօրուլարը վէ ասքեր մուզիգասը սէտալարը գուլագլարընա աքսէնտաղ օլտու. պատէհու քէմալը սիւրտթլա եագլաշմագտա օլան իքի պարկիրին այագ սէտասը իչիտիլտի, վէ չօգ կէչմէքսիզին տէ իւմէրաի ասքերիյէտէն պիր ժէնէրալ՝ ուզուն գուչրուգլու վէ գըրմըզը էօրթիւլիւ կիւզել սիյահ պիր պարկիրէ պինմիշ օլտըղը հալտէ վասըլ օլտու։

Միւմախէյհ իմբէրաթօրլըգ զէմանընտա կէօրիւլտիւյիւ վէճհլէ, ուզուն սիւվարի չիզմէլէրի իւէ պէչաղ պիր բանթալօն կիյինմիշ իտի։ Մահ իւնիֆօրմասը ալթուն իչլէմէլէրլէ բարլամագտա ըտը։ Լէժիօն ա'Օնէօ նիչանընըն պէօյիւք գըրմըզը չէրիտի՝ կիւմիւշ իչլէմէլի տէօրթ եըլտըղը հավի օլան սազ ումուզլըղընըն իւզէրինէ կէչմիշ, վէ քէնարը կէնիշ վէ ալթուն իչլէմէլի օլան չապգասը տախի Ֆրանսա մարէշալլարընա մահսուս օլտըղը իւզրէ պէչաղ թիչլէրլէ թէզէին օլունմըշ իտի։ Պու ասքէրտէն տահա գահրամանանէ վէ տահա տիլավէրանէ պիր չէնրէչէ մալիք վէ ճէնկ պարկիրի իւզէրինտէ տահա միւթէաղղիմանէ պիր սուրէթտէ րաքիպ պիր ճէնկեավէր կէօրմէք գապիլ օլամագ ըտը։

Պու կէլէն մարէշալ Սիմոն օլուպ, Անժէլ իւէ Ակրիքօլըն էօնիւնէ վասըլ օլտըղը զէման պարկիրինի պիրտէն պիրէ տուրտուրթտը, չար չաբուգ աշաղըչա էնտի վէ

ալթուն իչլէմէլի տիզկինլէրինի տիկէր պիր պարկիր իւէ արգասընտան կէչմէքտէ օլան իւնիֆօրմալը պիր խըտմէթքեարա ալթտը. խըտմէթքեար «Մօսիէօ տիւգ ճէնապլէրինէ նէ՞րէտէ պէքլէմէլի» տէյու սօրտըգտա, մադրէշալ. «Ադաճլըգը եօլուն նիհայէթինտէ» ճէվապընը վէրտի վէ պատէհու մագամը իհթիրամտա պաշընը աչարագ, վէ չապգասընը էլինտէ թուֆարագ, ալէլ աճէլէ պիր ատէմէ տօղրու իչէրիչէտի։ Անժէլ վէ Ակրիքօլ պու ատէմի հէնուզ կէօրմէմիշլէր իտի։ Պիր ազ սօնրա աղաճըգը եօլուն քէօչէսինտէն պու ատէմ զուհուր իյլէտի։ Մէրգում ճէսուրանէ վէ զէքիյանէ չէհրէլի պիր իհթիյար օլուպ, դայէթ թէմիզ պիր ամէլէ կէօմլէյի կիյինմիշ, ուզուն պէչաղ սաչլարը իւզէրինէ չուհատան մամուլ եասը պիր չապգա գօյմուշ վէ էլլէրինի տէ ճէպլէրինէ սօգմուշ օլտըղը հալտէ, լիւլէ թաչընտան մամուլ էսկի թիւթինն չուպուղընը քէմալը սիւքիւնէթլէ թիւթտիւրմէքտէ իտի։

Մարէշալ Սիմոն պու իհթիյար իշճիյի քէմալը մուհապէթլէ գուճագլայարագ, իհթիրամքեարանէ պիր սուրէթտէ.

— Սապահլար խա՛յր օլսուն, սէվկիլի պապաճըղըմ. – տէտի։

Պապա Սիմոն օղլունը մուշֆիգանէ պիր սուրէթտէ կէօյսիւնէ պասըպ էօբտիւ, վէ պատէհու անըն չապգասընը էլինտէ թուֆարըղընը պիլ միւշահէտէ.

— Եապգանը պաշընա գօյ, օղլում... լաքին նէ՞ գատար կիւզէլլէշմիշ սին։

Մարէշալ. – Պապաճըղըմ, չուրատա եագընտա վուգու պուլան պիր րէսմի կէչիտտէ հազըր պուլընտըղըմտան, պիր ան էվվէլ սիզի կէօրմէք իւզրէ պու ֆըրսաթտան իսթիֆատէ իթմէք իսթէտիմ։

Պապա Սիմոն. – Լաքին պու ֆըրսաթ՝ տիկէր բազար

կիւնլէրէն կիպի պու կիւն տախի իքի գըզ թօրունլարըմը էօքմէյէ կելմէքտէն պէնի մէն՝ իտէճէ՞ք մի։

Մարէշալ. – Թա՛յր, պապաճըղըմ, Տակոպէր իլէ պիր-լիքտէ արապա իլէ շիմոի պուրայա կելէճէքլէր տիր։

Պապա Սիմոն. – Լաքին սէնին նէ՞ն վար, օղլում... սէնի էնտիշէ իչինտէ կէօրիւյօրըմ։

Մարէշալ. – (Ֆէտէրամիզ վէ հէյէճանըը պիր չէհրէ իլէ.) Էվվէ՛թ, պապաճըղըմ, սանա պագը աղըր չէյլեր խապեր վէրէճէյիմ։

Պիշարէ իխթիյար պու սէօզ իւզէրինէ ատէթա տիւ-շարը էնտիշէ օլարագ.

— Էօյլէ իսէ պէնիմ օտամա կել. – տէտի, վէ պա-պա օղուլ աղաճլըգը ևօլուն քէօչէսինի տէօնէրէք կէօղ-տէն նիհան օլտըլար։

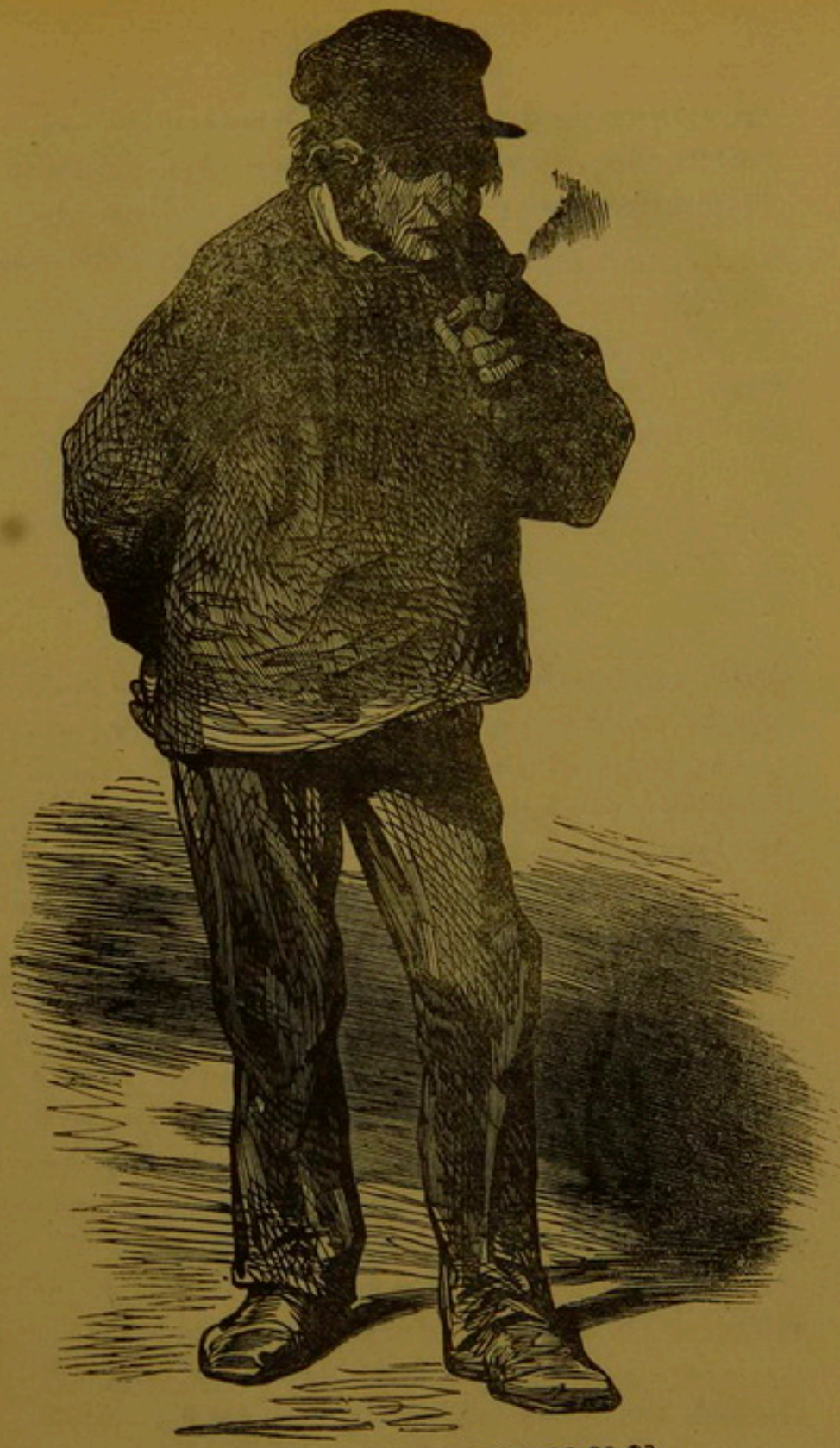
Անժէլ՝ մօսիէօ տիւգ նամբնը վէրտիքլէրի պու սալ-թանաթը ժէնէրալըն ամէյէ կէօմլէյի կիյինմիշ իխթիյար պիր պապասը պուլընտըղընը կէօրիւնճէ, օ տէրէճէ միւ-թէհայեիր օլտու քի, շաշղըն շաշղըն Ակրիքօլա պագա-րագ.

— Նասը՞լ, մօսիէօ Ակրիքօլ... պու իխթիյար իշճի ...

Ակրիքօլ. – (Հէյէճանըը պիր սէտա իլէ.) Լինեի տու-գասը Մ. մարէշալ Սիմոնըն պապասը տըր. Մ. մարէշալ Սիմոն տախի բէտէրիմին, էվվէ՛թ, բէտէրիմին տօսթը տըր։ գիրա բէտէրիմ եիկիրմի սէնէ գատար անըն գօման-տասը թահթընտա մուհարէպէ իթմիշ տիր։

Անժէլ. – Պու տէրէճէ եիւքսէք պիր ժէնէտատ պու-լունսուն տա բէտէրինէ պու գատար իհթիրամ վէ մու-հապպէթ կէօսթէրսին հա՛. Ֆիկ հագըգա պու մարէշալըն ալիճէնապ պիր գալպի պուլունմասը լազըմ տըր. լաքին բէտէրինին պէօյլէ պիր իշճի գալմասընա նա՞սըլ միւսաա-տէ իտիյօր։

Ակրիքօլ. – Զաունքի պապա Սիմոն սէնատթ վէ ֆապ-

ՄԱՐՇԱԼ ՍԻՄՈՆԸՆ ԲԻՏԻՐԻ

բիգասընը տիւնեատա հիչ պիր չէյ իլէ միւպատէլէ իթ-մէք իսթէմէզ. իչճի տօղմուշ օլտըղընտան, պիր տուգա-նըն, պիր Ֆրանսա մարէշալընըն պապասը օլմագլա պէ-րապէր, եինէ իչճի էօլմէք իսթէր։

3

ԷՍՐԱՐ

Մարէշալ Միմոնըն մուվաֆէղէթի էռնասընտա Անժէ-լին հըսս իթմիշ օլտըղը հայրէթ վէ թէաճճիւպ կէչտիք-տէն սոնրա, Ակրիքօլ թէպէսսիւմ իտէրէք տէտի քի։

— *Մատմուազէլ Անժէլ, պու վէսիլէտէն իսթիֆատէ իլէ խանէի ումումիտէքի զարայիպին էօրարընը սիզէ պէ-յանտան սարֆը նազար իթմէք իսթէմէմ։*

Անժէլ. — *Օ՛հ, զաթէն պէն տէ վատընըզը ունութ-մանըզա հիչ պիր վագթ միւսաատե իթմէզ իտիմ, մոսիէօ Ակրիքօլ. պիրա չիմտիյէ գատար վէրտիյինիզ մալիւմաթ բէք զիյատե նազարը տըգգաթըմը ճէլպ իթմիչ տիր։*

Ակրիքօլ. — *Էօյլէ իսէ պէնի տինլէյինիզ Մ. Հարտի՝ հագիգի պիր սիհիրպազ կիպի, շու իւչ քէլիմէի սիհիր-պազանէյի թէլաֆֆուզ իյլէտի. ԻԵԹԻՐԱՔ, ՈՒՄՈՒՄԻՑ-ԻԷԹ, ՊԻՐԱՏԻԼԻԻԲ։ Պիզ պու քէլիմաթըն մանաի հագի-գիսինի անլատըգ, վէ շիմտի կէօրտիւյինիւզ պունճա դա-բայիպ կէրէք պիզիմ մէնաֆիիմիզ վէ կէրէք Մ. Հարտինին մէնաֆիի իչուն վիւճուտէ կէլտի։*

Անժէլ. — *Իչլէթ պու տէտիյինիզ պանա բէք ֆէվգ էլ-ատե պիր չէյ կէօրինիյօր, մոսիէօ Ակրիքօլ։*

Ակրիքօլ. – Ֆարզ իտինիզ քի Մ. Հարտի՝ ալիճէնապ պիր ատէմ օլաճագ եէրտէ, մէնֆաաթը շախսիյէսինաէն պաշգա պիր շէյ տուշունմէյէն թաշ եիւրէքլի պիր մուա-մէլէճի օլսայըրը տա քէնտի քէնտինէ տէսե իտի քի. «Ֆապրիգամըն պէօյիւք պիր թիճարէթ հասըլ իթմէսի իչուն նէ՞ եաբմագ լազըմ տըր. միւքէմմէլ իշճիլէր պուլմագ, խամ մահսուլաթը գուլլանմագտա թէսարրուֆ (խնայողութիւն) կէօսթէրմէք, իշճիլէրին վագթլարընը հիւանիւ իսթիմալ իթմէք, վէլ հասըլ ուճուզ չըգարմագ իչուն մամուլաթտա թէսարրուֆ վէ պէհալը սաթմագ իչուն տա մահսուլաթտա միւքէմմէլլիյեէթ կէօսթէրմէք լազըմ տըր . . . »

Անժէլ. – Ֆիլ հագըգա պիր ֆապրիգաճը պունտան գիյատէ պիր շէյ թալէպ իտէմէզ, մօսիէօ Ակրիքօլ.

Ակրիքօլ. – Բէք էյի, մատմուազէլ, պունլար իճրա օլունապիլիր խոր . . . նասըլ քի իճրա օլունար. լաքին նէ՞ սուրէթլէ . . . իշթէ մէսէլէ պունտան իսպարէթ տիր քի, պէրվէճհի ամի իյդահ իտէճէյիմ. Մ. Հարտի՝ եալընըզ մէնֆաաթը շախսիյէսինի կէօզէտէն պիր մուամէլէճի սըֆաթըյլա էվվէլա քէնտի քէնտինէ տէր քի. «Ֆապրիգամընի իշճիլէրի ֆապրիգամտան ուզագ իգամէթ իտէճէք օլուրլարսա, սապահլարը կէլմէք իչուն բէք պէօյիւք զահմէթ չէքէճէքլէր. էվվէլա սապահլարը բէք էրքէն գալագաճագլարընտան, կիճէլէրի ազ ույումագա մէճպուր օլաճագլար. հալ պու քի պիր իշճի իչուն է՞ն գիյատէ լազըմ օլան շէյ ույգու օլմըդընտան, պունտան իսթիֆատէյ չալըշմագ ֆէնա հիսապ տըր. չունքի իշճիլէր քէսպի զահմէթ իտէճէքլէր վէ եյի իշ կէօրէմէյէճէքլէր տիր. պունտան պաշգա հալալարընը իթիհատալըզըզ սէպէպլէ պու կիտիպ կէլմէ քէյֆիյէթի պիր գաթ տահա միւշքիլէշէճէք տիր. իշճի սապահլարը եաղմուրտան ըսլանմըշ, սօղուգտան թիթրէմէքտէ պուլընմըշ վէ իչէ պաշլամագ-

տան էվվէլ եօրուլմըշ վէ կէվշէմիշ օլարագ ֆապրիգայա կէլէճէք տիր. պիչարե օ հալտե նա՞սըլ չալըշապիլիր: »

Անժէլ. – Պու սէօյլէտիյինիզ բէք տօղրու տըր, մօսիէօ Ակրիքօլ. Լիւտե պուլընտըզըմ զէման սօղուգ պիր եաղմուրտան քէմիքլէրիմէ գատար ըսլանմըշ օլարագ ֆապրիգայա կիթտիյիմտե, պագէն պիւթիւն կիւն իշիմին պաշընտա թիթրէր խոմ:

Ակրիքօլ. – Իշթէ, մատմուազէլ Անժէլ, պիզիմ մուամէլէճի քէնտի քէնտինէ շէօյլէ սէօյլէր. «Իշճիլէրիմի ֆապրիգամա եագըն իօքեան իթտիրէճէք օլուրսամ, պու ույդունսըզլուգըն էօնիւնիւ քէստիրմիշ օլուրում: Հէլէ պիր քէրրէ հիսապ իտէլիմ. էվվլ պիր իշճի Բարիստէ, գարանլուգ վէ թէաֆֆիւնիւ պիր սօգագտա, պիր վէ եա իքի գարանլըգ վէ տար օտա իլէ պիր տէ իչ օտասը իչուն օրթա հիսապ իւզրէ սէնէվի 250 ֆրանք իւճրէթ վէրիր (1). հէմ օրատա ֆամիլեասըյլա պիրլիքտէ պիր պիրի իւզերինէ ևըզըլմըշ օլարագ եաշար. սըհհէթի վէ աֆիյէթի խալէլէզիր օլուր. սըթմա իւզերինտէն էքսիք օլմագ. տաթմա խասթա վէ տահմա զայըֆ պուլունուր. հալ պու քի սըթմալը վէ զայըֆ պիր ատէմտէն նէ՞ իչ պէքլէնիլէպիլիր. Պէքեար իշճիլէրէ կէլինճէ, պունլար տաիի տահա քիւչիւք վէ ֆագաթի եինէ էվվէլքիլէր կիպի մուրատաո վէ սըհհէթէ մուզիր պիր տահիրէ իչուն պէտէլի իճարէ օլարագ սէնէվի թախմինէն 150 ֆրանք վէրիրլէր, Շիմտի պիր հիսապ վուրալըմ. ֆապրիգամտա 146 էվլի իշճի գուլլանըյօրըմ. պունլար քէնտի տար վէ գարանլըգ օտալարը իչուն սէնէվի 36,500 ֆրանք իւճրէթ թէէտիյէ խոյօրլար.

(1) Ֆիլ հագըգա Բարիստէ, պիր խանէնին իւչիւնճիւ վէ եա տէօրտիւնճիւ գաթընտա նիհայէթ իքի քիւչիւք օտա իլէ պիր տէ իչ օտատան իսպարէթ պիր ամէլէ իգամէթկեահընըն իճարէի սէնէվիյէսի օրթա հիսապ իւզրէ պու մըգտարտան իսպարէթ տիր:

տիկէր Թարաֆտան 115 պէքեար իշճի իշլէթիյօրըմ. պուն-
լար տա սէնէվի 17,250 ֆրանք օտա իւճրէթի վէրիյօրլար.
տէմէք քի պիլ ճիւմլէ իշճիլէրիմին խանէ քիրասը սէնէտ
50,000 ֆրանքա պալիչ օլույօր քի, պիր միլիոն ֆրան-
քըն հասըլաթը տէմէք տիր։»

Անժէլ. – Եա՛ Բապպի . . . պու ճիւղի քիրալարըն
հէյճէթի մէճմուասը նէ՛ պէօյիւք պիր մէպլաղ Թէշքիլ
իտիյօր, մօսիէօ Ակրիքօլ։

Ակրիքօլ. – կէօրիւյօրսընըզ ա՛, մատմուազէլ, սէնէ-
տէ էլլի պին ֆրա՛նք . . . միլիոնլար սահիպի պիր ատէմին
օթուրաըղը գօնաղըն գըյմէթի տէմէք տիր. օ վագթ պի-
զիմ մուամէլէճի քէնտի քէնտինէ նէ՞ տէր պիլիրմիսինիզ.
տէր քի. «Իշճիլէրիմէ Բարիստէքի օտալարընը Թէրք իթ-
տիրմէք իչուն, քէնտիլէրինէ պէօյիւք պէօյիւք մէնֆաաթ-
լար կէօսթէրմէլիյիմ. պունըն իչուն Թէէտիյէ իթտիքլէրի
իւճրէթի սէնէվիյէ յի եարը եարըյա էնտիրէճէյիմ, վէ
մուրտար վէ սըհհէթէ մուզիրր օտալար եէրինէ, կէնիշ,
հավատար, Թէմիզ, ազ մէսարըֆլա ըսրնմըշ վէ Թէնվիր
իտիլմիշ տաիրէլէր վէրէճէյիմ. եիւզ գըրդ ալթը ֆա-
միլեատան սէնէվի եիւզ եիկիրմի պէշէր ֆրանք վէ եիւզ
օն պէշ պէքեար իշճիտէն տէ եէթմիշ պէշէր ֆրանք ա-
լարագ, սէնէտէ եիկիրմի ալթը եիկիրմի եէտի պին ֆը-
րանք գատար պիր մէպլաղ էլտէ իթմիշ օլուրըմ։ ՊուԹիւն
պու իշճիլէրին իգամէթինէ մախսուս էքէյիճէ կէնիշ պիր
պինա, պանա նիհայէթ 500,000 ֆրանքա մալ օլաճագ
տըր (1)։ Տէմէք քի սարֆ իթտիյիմ բարայը լա էգալ
եիւզտե պէշ իլէ ֆաիզա եաթըրմիշ օլույօրըմ. հէմ տէ
պու բարամ էմնիյէթի քեամիլէ իչինտէ պուլունաճագ

(1) Պու մըգտար տօղրու վէ պէլքի տէ միւպալաղալը տըր։ Բարիստէն պիր Ֆէրմա ուզագտա, Մօնրուժ Թարաֆլարընտա, մաթպախ, չամաշըրխանէ, կազ անպարը, սու խազինէսի, հա-
րարէթ պօրուսը վէ սաիրէ կիալի լուզումը տէրքեար օլան պիլ

տըր. պիրա իշճիլէրիմին հաֆթալըղլարը խանէնին պէ-
տէլի իճարէսինի Թէէմին իտէճէք տիր։»

Անժէլ. – Ա՛հ, մօսիէօ Ակրիքօլ, եարըլան էյլիյին՝
բարա գազանմագ Ֆիքրիյէ օլտա տախի պազէն նէ՛ պէօ-
յիւք Ֆահիշլէր հուսուլէ կէթիրտիյինի եավաչ եավաչ
անլամագա պաչլայօրըմ։

Ակրիքօլ. – Պէն տէ, մատմուազէլ, իսթիգամէթ վէ
սատագաթլա իճրա օլունան իշլէրին տահմա էյի վէ Ֆահ-
տէլի օլաճաղընտան ատէթա էմին իմ։ Ֆագաթ պիզ եինէ
պիզիմ մուամէլէճիյէ կէլէլիմ, Մէրգում քէնտի քէնտինէ
տէր քի. «Իչթէ իշճիլէրիմ Ֆապրիգամըն եանը պաչընտա
իգամէթի իտէրէք, ալէա տահրէլէրէ սահիպ օլարագ վէ
կիւզէլ կիւզէլ ըսընարագ, էրքէն Ֆապրիգայա կէլիյօր-
լար, վէ ճէսուրանէ պիր սուրէթտէ իշ պաչընա կէչիյօրլար,
Լաքին պունընլա իշ պիթմէզ. . . ալէա սըղըր էթի եէյէն
վէ ալէա պիրա իչէն Ինկիլիզ ամէլէսի այնը զէմանտա
Ֆրանսըզ իշճիլէրինին իքիսի գատար իշ կէօրիւրլէր (2)։

ճիւմլէ միւշթէմիլաթըյլա պէրապէր, վէ էթրաֆընտա օն տէօ-
նիւմ կէնիչլիյինտէ պիր պաղչէ պուլընտըղը համտե պէօյլէ պիր
պինա հիքեայէմիզին Թարիխի ճէրէյանընտա անճագ 500,000
Ֆրանքա մալ օլուր ըսը, Թէճրիպէքեար էպինիյէ միմարլարընտ-
տան պիրի պիզէ էթրաֆը պիր եարու հիսապը եարմըշ տըր
քի, պալէատէքի սէօզիւմիւզիւ Թէէեիտ իթմէքտէ տիր, –
Ֆունտան պէտահէթէն անլաչընըր քի, իշճիլէրին ալէ ումում
Թէէտիյէ իթտիքլէրի քիրանըն եարընըբյա պիլէ անլէրէ սըհհէ-
Թէ նաֆի վէ միւքէմմէլ իգամէթկեահլար Թէէմին իթմէք վէ
հաթթա ապճէսինի տէ եիւզտե օն իլէ Ֆաիզէ եաթըրմագ միւմ-
քին իմիշ։

(2) Պու քէյֆիյէթ Բուէն չըմէն տը Ֆէրինին իննյա իտիլ-
տիյի սըրատա Թէճրիպէ օլունտու։ Ֆամիլեասը պուլընմայան
Ֆրանսըզ իշճիլէրի տախի Ինկիլիզլէրին ուսուլը սըհհիյէսինի
գապուլ իտէրէք վէ սըհհէթէ եարար վէ մըգտարը քեաֆի եէ-
մէքլեր եէյէրէք բէք զիյատե իչ կէօրէպիլտիլէր։

զիրա Ֆրանսըզ իշճիլէրի՝ խարճլարընըն ֆէննալըղընտան վէ գարըշըգլըղընտան նաչի գուվվէթ վէրմէքտէն զիյատէ ինսանը տէրմանտան տիւշիւրէն նէմէքլէրլէ պէսլէնիրլէր։ Տէմէք քի ֆապրիգամտաքի իշճիլէր ալէա եէմէքլէր եէյճէք օլուրլարսա, տահա զիյատէ չալըշապիլէճէքլէր տիր։ Լաքին պէն իւսթէ վէրմէքսիզին պու իշի նա՞սըլ թէրթիպ իթմէլի, Գըշլալարըն, լէյլի մէքթէպլէրին վէ հապսխանէլէրին պու պապտէքի ուսուլի նէ՞ տիր. հէր պիր շախսըն այրը այրը վէրտիյի ագճէյի պիր եէրէ թօքլամագտան պաշգա պիր շէ՞յ մի տիր. պու սուրէթլէ, հէր պիր շախսըն այրը այրը էլտէ իտէմէյէճէյի սաաթէթի թէէմին իտէճէք գաւտար պիր մէպլաղ հուսուլէ կէլիր։ Պինաէն ալէյհ, պէնիմ իքի եիւզ ալթմըշ իշճիլէրիմ այրը այրը իքի եիւզ ալթմըշ մանթալա թէշքիլ իտէճէք եէրտէ, պիլ իթթիֆագ պիր վէ ֆագաթ հէր տիւրլիւ իտարէ սայէսինտէ միւքէմմէլ պիր մանթալա թէշքիլ իտէճէք օլուրլարսա, կէրէք պէնիմ վէ կէրէք քէնտիլէրի իչուն նէ՛ գաւտար պէօյիւք ֆախտէլէր հասըլ օլուր։ Իքի իւչ միւտէպպէր գատըն, չօճուգլարըն եարտըմըյլա հէր կիւն եէմէքլէրի հազըրլայապիլիրլէր։ Գրամ գրամ օտուն վէ քէօմիւր սաթըն ալարագ գըյմէթինին իքի միլինի (1) թէէտիյէ իտէճէք եէրտէ, իշճիլէրիմին թէէսխա իտէճէյի ճէմիյէթ՝ տօղրուտան տօղրույա մահսուլաթ սահիպլէրինէ միւրաճաաթլա պէնիմ թահթը քէֆալէթիմտէ օլարագ (իշճիլէրին հաֆթալըգլարը տախի պէնիմ իչուն պիր քէֆալէթ տէմէք տիր), օտուն, քէօ-

(1) Պիր արապա օտուն վէ եա չալը տէմէքթինին ֆուգարայա տօգսան ֆրանքա մալ օլտըղընը պուննտան էվվէլ աէօյլէմիշ իտիք. ինսանըն սաղլըգընա մախսուս օլան հէր շէյ պէօյլէ քիւլիյէթլէ սաթըն ալընմայաճագ օլուրսա, ինսան տահա խայըրտան խայըր միւթէզարրըր օլուր։

միւր, ուն, թէրէ եաղը, զէյթին եաղը, շարապ վէ սաիրէյի քիւլիյէթլէ իշճիրա իտէպիլիրլէր վէ օն իքի օն պէշ — իլէ զէհիրլի իշկիլէր սաթըն ալաճագ եէրտէ, խալիս վէ սըհհէթլէ նաճի պիր շիշէ շարապ իչուն իւչ վէ նիհայէթ տէօրթ — վէրմիշ օլուրլար։ Ամէլէ ճէմիյէթի հէր հաֆթա պիրէր պօղազլանմամըշ սըղըր իլէ պիր գաչ գօյուն իշճիրա իտէր, վէ մանթալա իշլէրինի կէօրէն գաթընլար տախի քէօյլէրտէ օլտըղը կիպի էքմէյի էվտէն բէչիրիրլէր. նիհայէթ պու թէտապիր, պու ինթիզամ վէ պու իտարէճիլիք սայէսինտէ իշճիլէրիմ կիւնտէ եիկիրմի եիկիրմի պէշ — իլէ սըհհէթլէ եարար, լէզիզ վէ մըգտարը քեաֆի եէմէք եէյճէքլէր տիր։ »

Ընժէլ. – Ա՜հ, շիմտի հէր շէյ անլաշըլըյօր, մօսիէօ Ակրիքօլ։

Ակրիքօլ. – Հէբսի պու տէյիլ տիր, մաամուաղէլ. Մ. Հարտի թաշ եիւրէքլի պիր մուամէլէճինին բօլընը տէվամ իտէրէք, քէնտի քէնտինէ տեր քի. « Իշթէ իշճիլէրիմ եարը եարըյա պիր իտարէճիլիք սայէսինտէ կիւզել օտալարա մալիք տիրլէր, կիւզել կիւզել ըսընըյօրլար վէ կիւզել կիւզել պէսլէնիյօրլար. լաքին քէնտիլէրինին ահվալը սըհհիյէսի հէր ճիհէթլէ միւքէմմէլ օլմագ իչուն կիւզէլճէ կիյինմէլէրի տէ իգթիզա իտէր. չունքի սըհհէթ տէմէք չալընմագ տէմէք տիր։ Եօւ հալտէ իշճիլէր ճէմիյէթի՝ եինէ պէնիմ թահթը քէֆալէթիմտէ օլարագ քիւլիյէթլէ վէ ֆապրիգա ֆիյաթընա սըճագ թուվթաճագ վէ տայանըգլը գումաշլար վէ պէզլէր իշթիրա իտէճէք վէ ամէլէ գաբըլարընըն պիր գըսմը տախի պունլարը թէրզիլէր կիպի պիչիպ էլպիսէ սուրէթինէ գօյաճագ տըր։ Նիհայէթ այագ գապը վէ չապգա տախի քիւլիյէթլէ լազըմ օլտըղընտան, ճէմիյէթի պունլարը տա պէօյիւք պիր թէնզիլ իլէ իշթիրա իտէպիլիր . . . » Շիմտի, մաամուաղէլ Ընժէլ, սիզ չու պիզիմ մուամէլէճիյէ նէ՞ տէրսինիզ։

Անժէլ. – (Սատէտիլանէ վէ հայրան օլարագ.) Պու ինանըլմայաճագ պիր շէյ տիր, մօսիէօ Ակրիքօլ. Հալպու քի պուննան տահա սատէ պիր շէյ օլամազ։

Ակրիքօլ. – Շիւպհէ եօգ քի խայրլը վէ կիւզէլ օլան շէյլէրտէն տահա սատէ պիր շէյ օլամազ. լաքին իշին պուրալարընը հիչ տիւշիւնէն եօգ տըր . . . Շունա տա տըգգաթ իտինիզ քի պիզիմ մուամէլէճի անճագ վէ անճագ քէնտի մէնաֆիի շախսիյէտի նօգթաի նազարընտան պու սէօզլէրի սէօյլէյօր . . . մէսէլէնին եալընըզ ճիհէթի մատտիյէսինի նազարը տըգգաթա ալըյօր . . . ումումըն պիր եէրտէ եաշամասընտան հասըլ օլան պիրատէրլիք, մուավէնէթ վէ իթթիֆագ ֆիքըլէրինի հիչէ սայըյօր. սատատէթի հալ ինսանըն ախլագընը թասհիհ վէ թէսքին իթտիյինի հիչ տիւշիւնմէյօր. ասհապը գուվվէթի վէ իգթիտարընը զայըֆլարա մուավէնէթի իթմէյէ պօրճլու օլտուղընը նազարը իթիպարա ալմայօր. Նիհայէթի Նամուսթեաբ, գայրիլէ վէ ըաըշէ պէր տէրդին ճիհէթլէրէ պէշքէշէտտէ էշ վէ պուլընտը-ղը վաչէյէրէն էհթիյաճընը ֆէրինաթա պէր իճրէն ընաչ էրճէյէ հաֆէտ վէ հիմմէ ֆունէյէն հաֆէտը պուլընտըգընը ասլա միւսահազա իթմէյօր . . . խայր, պիզիմ մուամէլէճի եալընըզ մէնֆաաթը շախսիյէսինի տիւշիւնիւյօր, վէ իշճիլէրին իգամէթինէ մախսուս պիր խանէ եաբտըրարագ սարֆ իթմէյի ագճէյի նիւզէտ պէշ իլէ ֆայըզա եաթըրմագլա տա գալմայընը, իշճիլէրին սատատէթի մատտիյէսինտէն տէ բէք չօգ շէյ իսթիֆատէ իտիյօր։

Անժէլ. – Տօղրու տըր, մօսիէօ Ակրիքօլ։

Ակրիքօլ. – Բէք էյի, պիզիմ մուամէլէճի՝ մուայէնէն իւճրէթլէրինտէն մատատա իշճիլէրինէ քէնտի թիճարէթինտէն պիրըր հիսսէյի միւթէնասիպ վէրմէք սուրէթիյլէ տէ պէօյիւք պիր գազանճ հասըլ իթմէյինի իսպաթի իտէճէք օլուրսամ, օ վաղթ նէ տէյճէքսինիզ, մատմուազէլ։

Անժէլ. – Պու քէյֆիյէթի պանա տահա միւշքիլ կէօրինիյօր, մօսիէօ Ակրիքօլ։

Ակրիքօլ. – Պէնի պիր իքի ֆագրգա տահա տինլէյէճէք օլուրսանըզ, պու պապտէ տախի գանսաաթ հասըլ իտէճէքսինիզ։

Անժէլ իլէ Ակրիքօլ պու սուրէթլէ գօնուշարագ, խանէի ումումինին պաշչէսի գաբուսընըն եանընա վասըլ օլմուշլար ըտը։ Պու սըրատա սատէ վէ ֆագաթ իհթիմամը պիր սուրէթտէ կիյինմիշ եաշլը պիր գատըն Ակրիդօլա եագլաշարագ տէտի քի.

— Մ. Հարտի ֆագրիգասընա ավտէթ իթտի՞ մի, մօսիէօ։

Ակրիքօլ. – Խա՛յր, մատամ, տահա ավտէթ իթմէտի. լաքին տագըգա պէ տագըգա մուվասէլէթինէ ինթիզար օլունըյօր։

Գատըն. – Ա՜ճապա պու կիւն կէլի՞ր մի։

Ակրիքօլ. – Պու կիւն եախօտ եալըն, մատամ։

Գատըն. – Հա՛նկը սատաթտա պուրատա պուլունաճաղընը պիլէն եօ՞գ մը տըր, մօսիէօ։

Ակրիքօլ. – Ջանն իթմէմ քի օլսուն, մատամ. ֆագաթ ֆագրիգանըն գաբուճըսը՝ Մ. Հարտինին խանէսինին տախի գաբուճըսը օլտուղընտան, իհթիմալ քի պու պապտէ սիզէ պիր մալիւմաթ վէրէպիլիր։

Գատըն. – Թէշէքքիւր իտէրիմ, մօսիէօ։

Ակրիքօլ. – Էսթաղֆիրուլլահ, մատամ։

Տէմիրճիյէ պիր գաչ շէյ սօրմուշ օլան պու գատըն ուղագլաշընճա, Անժէլ.

— Մօսիէօ Ակրիքօլ, պու գատընըն չէհրէսի նէ՛ գատար սօղուն օլտուղընը վէ քէնտիսի տէ պէօյիւք պիր հէյէճան վէ էնտիշէ իչինտէ պուլընտուղընը ֆարգ իթտինի՞զ մի։

Ակրիքօլ. – Ֆարգ իթտիմ, մատմուազէլ. հաթթա

պանա էօյլէ կէօրիւնտիւ քի , կէօղէրինտէն տէ պիր գաչ տամլա եաչ ագըյօրտու ։

Անժէլ . – Էվվէ՛թ , աղլամըշ կիպի կէօրիւնիւյօրտու ։ Պիչարէ՛ գատըն . . . պէլքի տէ Մ. Հարտիտէն պիր իյանէ իսթէմէյէ կէլմիշ իտի ։ Լաքին նէնի՞զ վար , մօսիէօ Ակրիքօլ , միւթէֆէքքիր կէօրիւնիւյօրսընըզ ։

Ակրիքօլ , պու իսթիյար վէ մահզուն գատընըն ֆապրիգայա ղիյարէթի իլէ իչ կիւն էվվէլ հէյէճանը պիր սուրէթտէ վէ կէօղէրի եաչարմըշ օլարագ Մ. Հարտի հագդընտա պագը մալիւմաթ ալմադա կէլմիշ վէ քէնտիսինի թաագիպ վէ թէճէսսիւս իթմէքտէ օլարգ լարընը պէլքի տէ բէք կէճ խապէր ալմըշ օլան գումրալ սաչը կիւղէլ գատընըն վագըտը արտընտա պիր միւնասէպէթ պուլընմադ լազըմ կէլտիյինի միւպահէմ սուրէթտէ հրտս իթմէքտէ օլարղընտան , Անժէլէ .

— Աֆիվ իտէրսինիզ , մատմուազէլ , պու գատընըն պուրայա կէլմէսի պանա պիր վագըտա տէրխաթը իթտիրտի քի , սիզէ նագլ իտէմէյէճէյիտէն տօղայը թէէսսիւֆ իտէրիմ . զիրա պու սըրը եալընըզ պէնիմ սըրրըմ տէյիլ տիր ։

Անժէլ . – (կիւլիւմսէյէրէք .) Օ՛հ , էմին օլընըզ , մօսիէօ Ակրիքօլ , պէն էօյլէ մէրագլըլարտան տէյիլ իմ . պանա վէրտիյինիզ մալիւմաթ օ տէրէճէ նագարը ոըգգամըմը ճէլպ իթմիշ տիր քի , պաշգա պիր շէյտէն պահս իթմէնիզի գանան արզու իթմէմ ։

Ակրիքօլ . – Բէք էյի , մատմուազէլ , էկէր պիր գաչ սէօզ տահա սէօյլէյէճէք օլուրսամ , ճէմիյէէթիմիզին պիւթիւն էսրարընա սիզ տէ պէնիմ կիպի ակեահ օլմըշ օլագաոընըզ ։

Անժէլ . – Սիզի տինլէյօրըմ , մօսիէօ Ակրիքօլ ։

Ակրիքօլ . – Եինէ մէնֆաաթը չախսիյէսինի կէօզէթէն մուամէլէճի լիսանըյլա սէօյլէյէլիմ . պու մուամէլէճի քէնտի քէնտինէ տէր քի . « Իչթէ ֆապրիգամտաքի իչճիլէը չօղ չալըշապիլէճէք տէրէճէտէ միւքէմմէլ պիր հալտէ պուլունըյօրլար . չիմտի պէօյիւք թիճարէթլէը իսթիհսալի իչուն նէ՞ եաբմալը . զայէթ ուճուզ իշ չըգարըպ զայէթ պէհալըյա սաթմալը , Լաբին եաբըլաճագ իչլէը իչուն լազըմ օլան խամ մահսուլաթճա իտարէլի տավրանմագսըզըն , ուսուլը սէնաիյէյի իքմալ իթմէքսիզին վէ սայ ու ամէլտէ իչկիւզարլըգ կէօսթէրմէքսիզին ուճուզ իշ չըգարմագ միւմքին օլամազ . Պինաէրին՝ միւթէմատիյէն նագարէթ իթմէքլէ պէրաբէր , իչճիլէրիմի խամ մահսուլաթը իտարէսիզ գուլլանմագտան նա՞սըլ մէն՝ իտէպիլիրիմ . պունլարտան հէր պիրինի քէնտիսինին սուրէթի մախսուսէտէ իճրա իթտիյի սէնաաթ տախիլինտէ տահա սատէ վէ տահա գօլայ ուսուլլար պուլմադա նա՞սըլ մէճպուր իտէպիլիրիմ , »

Անժէլ . – Բէք տօղրու , մօսիէօ Ակրիքօլ , նա՞սըլ եաբմալը ։

Ակրիքօլ . – Պիզիմ մուամէլէճի տէր քի . « Հէբսի պու տէյիլ տիր . ֆապրիգամտան չըգան մահսուլաթ վէ մամուլաթը զայէթ պէհալըյա սաթաապիլմէք իչուն , գուսուրսըզ վէ միւքէմմէլ չըգարմագ լազըմ տըր ։ Իչճիլէրիմ էբէյիճէ կիւղէլ իշլէր չըգարըյօրլարսա տա , պու քիֆայէթ իթմէզ . Նագարը հայրէթի ճալիպ օլաճագ ասարը նէֆիսէ վիւճուտէ կէթիրմէլի տիրլէր ։ »

Անժէլ . – Լաքին , մօսիէօ Ակրիքօլ , իչճիլէր վազիֆէլէրինի տէրէճէլի քիֆայէտէ իճրա իթտիքտէն սօնրա , տէտիյինիզ կիպի ասարը նէֆիսէ վիւճուտէ կէթիրմէք իւզրէ քէնտիլէրինի զօրլայըպ եօրմագտան նէ՞ ժէնֆաաթ կէօրէճէքլէր տիր ։

Ակրիքօլ . – Իշթէ մէսէլէնին է՛ն մուհիմմ նօգթասը տա պու « նէ՞ ժէնֆաաթ կէօրէճէքլէր » սէօզիւ տիւր , մատմուազէլ , Պիզիմ մուամէլէճի տախի պէօյլէ տիւշիւնէրէք քէնտի քէնտինէ տէր քի . « Իչճիլէրիմին խամ մահսու-

լաթը իտարէ իլէ գուլանմագտա , վագթլարընը հիւանիւ իսթխմալ իթմէքտէ , է՛ն միւքէմմէլ ուսուլը սէնաիյէյի պուլմագտա վէ էլլէրինտէն չըգան իշլէրի պիրէր ասարը նէֆիսէ սուրէթինտէ իսմալ իթմէքտէ պիր ՀԸՆՁ-Ը լարը պուլունմալը տըր . օ վագթ մագասատըմըն բէք գօլայ հասըլ օլաճաղը տէրքհար տըր : Պինաէն ալէյհ իշճիլէրիմի իտարէլէրինտէն , չալըշգանլըգլարընտան , իշկիւզարլըգլարընտան վէ ժէհարէթլէրինտէն հասըլ օլան թիճարէթլէրիմէ տէ հիսսէտար իթմէլիյիմ . նէ՛ գատար կիւզէլ իշ չըգարսալար , պէն տէ օ՛ գատար չօգ սաթսըրմ , վէ կէրէք քէնտիլէրինին կէրէք պէնիմ թիճարէթիմ օ նիսպէթտէ քիւլլիյէթլի օլսուր : »

Անժէլ . – Շիմտի իշի անլայօրըմ , մօսիէօ Ակրիքօլ :

Ակրիքօլ . – Պիզիմ մուամէլէճի մուամէլաթը թիճարէթինտէ պէք էյի տիւշունիւյօր , տէյիլմի . պիր իշճի ֆապրիգաճընըն թիճարէթինտէ պիր հիսսէսի օլմատըղը վագթ քէնտի քէնտինէ տէր իտի քի . « Նէ՞ իշուն կիւնտէլիյիմէն զիյատէ չալըշաճաղըմ վէ տահա էյի իշ եաբմաղա ճահտ իտիպ քէնտիմի եօրուճաղըմ : Պունտան պանա նէ՞ ֆայտէ վար : Հիչ : Էօյլէ իսէ ալտըղըմ իճրէթտէն զիյատէ հիչ պիր շէյ եաբմաղա մէճպուր տէյիլ իմ՛ : Շիմտի իսէ՝ քէմալը զայրէթլէ չալըշմագտա վէ իտարէ իլէ տավրանմագտա մէնֆաաթըմ վար տըր : Պինաէրին հէր շէյ տէյիշիր . իշկիւզարլըգըմը արթըրմալըյըմ . արզատաշլարըմը իշէ թէչվիգ իթմէլիյիմ . իչիմիզտէն պիրի թէնպէլ մի տիր , ֆապրիգայա պիր զարար վէրմ՛յօր մը , քէնտիսինէ . « Պագսան ա՛ , պիրատէր , սէնին թէնպէլլիյին վէ մէնֆաա- « թը ումումիյեէյէ իրաս իթտիյին զարար հէբիմիզէ տէ « աղ չօգ տօգունըլյօր » տէմէյէ հագգըմ վար տըր : »

Անժէլ . – Հէմ օ վագթ ամէլէ նէ՛ գատար զայրէթի , ճէսարէթի վէ իւմիտէ չալըշմաղա մէճպուր օլուր , մօսիէօ Ակրիքօլ :

Ակրիքօլ . – Իչթէ պիզիմ մուամէլէճի տախի պէօյլէ հիսսապ իտէր . պունտան պաշգա քէնտի քէնտինէ տէր քի- « Հիւանիւ նիյէթի , ֆըրսաթի վէ եա թէչվիգ օլմատըղընտան , ֆապրիգա տէմիրհէեահլարընտա չօգ տէֆա թէճրիպէքհարլըգ վէ ուսթալըգ խաղինէլէրի կէօմիւլմիւշ օլուր . պիր թագըմ ուսթա վէ զէքի իշճիլէր սէնաաթլարընը իքմալ վէ ուսուլը ճէտիտէ իլէ թէզլէին իտէճէք եէրտէ , գայտսըզճասընա էակի ուսուլա իմթիհալէն հարէքէթի իտէրլէր : Լաքին պու բէք պէօյիւք պիր զարար տըր . չունքի զէքի պիր ատէմ՝ պիւթիւն միւտտէթի էօմրիւնտէ խուսուսի պիր իշլէ մէշղուլ օլարագ , կիմի կիտէ բէյտա իտէճէյի թէճրիւպէ սայէսինտէ տահա էյի վէ տահա չաբուգ եաբմագ իչուն պին տիւրլիւ թէտպիրլէր պուլագիլիր . պինապէրին պիր իսթիշարէ գօմիթէսի թէէսիս իթմէլի վէ ֆապրիգամտաքի իշճի պաշըլարը իլէ է՛ն ուսթա իշճիլէրիմի օրտաա ճէմ իթմէլիյիմ . պիզիմ մէնֆաաթըմըզ չիմտի միւշթէրէք օլտուղունտան , պու զէքի ատէմլէր միւզաքէրաթճընտան բէք պէօյիւք ֆահտէլէր հասըլ օլաճաղը աշիքհար տըր . . . » Պիզիմ մուամէլէճինին չու միւլահազասը տօղրու չըգար . չունքի պիր միւտտէթ սոնրա իշճիլէրինին պին տիւրլիւ եէնի , սէնաաթքհարանէ վէ միւքէմմէլ ուսուլ վէ թէտպիրլէր մէյտանա չըգարտըգլարընը կէօրէրէք , տիւչարը հայրէթ օլուպ գալըր վէ անլէրէ իսթիապէն . « Լաքին սիզ չիմտիյէ գատար պունլարը պիլտիյինիզ հալտէ նէ՛ իշուն պանա սէօյլէմէյօրսունըզ : Օն սէնէտէն պէրու ֆապրիգամա եիւզ ֆրանքա մալ օլան պիր շէյ պու կիւն էլլիյէ մալ օլույօր . իշլէմէքտէն գազանտըղըմըզ վագթ տա սիզէ ճապա . . . » տէրտէն գազանտըղըմըզ վագթ տա սիզէ ճապա . . . » տէրսաիրլէրի կիպի հայվան օլմայան իշճի իսէ պունա գարշըլըգ . « Էֆէնտի՛մ , չու եա պու շէյ եիւզիւնտէն եիւզտէ էլլի գազանըպ գազանմամանըզտան պանա նէ՛ ֆայտէ օլաճագտը : Հիչ : Լաքին չիմտի իշ պաշգալաշար . սիզ հաֆ-

թալըզըմտան մաատա թիճարէթինիզաէն տէ պիրեր հիսէ վէրիյօրսընըզ. թէճրիւպէքեարլըզըմտան, մալիւմաթըմտան իսթիֆատէ իչուն պէնիմլէ իսթիշարէ իտէրէք քէնտի գաար ու հայսիյէթիմի քէնտի նազարըմտա պէօյիւտիւյօրսընըզ. պէնի ատի պիր մահլուգ ատտ իտէճէք եէրտէ, պէնիմլէ միւնասէպէթէ կիրիչիյօրսընըզ. պինաէն ալէյհ հեր պիլտիյիմ շէյի սիզէ սէօյլեմէք վէ տահա գիյատէ թէրտագըյա չալըշմագ մէնֆաաթըմ վէ հաթթա վազիֆեմ իգթիզաընտան ապր » ճէվապընը վէրիր։ Իշթէ, մաամուազէլ Անժէլ, պիղիմ մուամէլէճի ֆապրիգասընը շու սուրէթլէ թէրթիպ վէ թանզիմ իտէրէք, լապիպլէրինի ութանաըրըր վէ նազարը հասէտլէրինի ճէլպ իտեր։ Շիմտի, մէնֆաաթը շահսիյէսինտէն պաշգա պիր շէյ տիւշիւնմէյէն պու թաշ եիւրէքլի մուամէլէճի եէրինէ, ֆէզայիլի ինճիլիյէ (աւետարանական առաքինութիւնք) իլէ մութթաօլֆ պիր գալպին հրսահյեաթը մուշֆիգանէսիյլէ միւմթազ պիր ֆիքրին եիւքսէքլիյինի հիսապչինասըըղընա զամմ իտէն պիր ատէմ օլսա տա, տըգգաթը ֆէվգէլատէսինի իշճիլէրինին եալընըզ սաատէթի մահտիյէսինէ տէյիլ, հաթթա հուրրիյէթի մանէվիյէսինէ տէ հասր իտէրէք. հէր տիւրլիւ թէտապիրի միւմքինէ իլէ քէնտիլէրինին սաիրէի զէքեավէթլէրինի թէվաի իթմէյէ վէ գալպլէրինի եիւքսէք տուդդուլարըա տօղտուրմագա ճահտ իտէճէք օլսա, վէ եաբտըրը էյիքլէրին քէնտիսինէ պախշ իտէճէյի նուֆուզ վէ իգթիտար իլէ քէսպի գուվվէթ իտէրէք, վէ խուսուսըյլա իչ եիւզ քիչինին սաատէթ վէ եա սէֆալէթի քէնտիսինէ մէրպութ պուլունան պիր ատէմին պաղը վէզայիֆի մանէվիյէսի տէ պուլունմըըղընը հըսս իտէրէք, իշճիլէրի տէյիլ պէլքի պիրսաէրլէրի նամընը վէրմիյի ատէմլէրէ տօղրու եօլու կէօսթէրէճէք օլսա, վէ քէնտի գալպլէրինտէ թալիմ վէ սէնսաթ տուդդուսընը ույանտըրմագա չալըշսա, վէ նիհայէթ

պաշգալարընըն լանէթ վէ մէյսութիյէթ եաշլարըյլա եէտէ իթթիֆըլէրի պիր հալէ գօյարագ անլէրի մէտուտ վէ պախթիյար իտէճէք օլսա, պէօյլէ պիր ատէմ, մաամուազէլ Անժէլ . . . Լաքին, եա՛ Բապպի . . . քէնտիսինի պէօյլէ թագտիս իթթիխիմիզ զէմանտան տահա էյի պիր զէմանտա եէթիշէմէզ իտի . . . իշթէ . . . Մ. Հարտի կէլիյօր . . .

Անժէլ. – (կէօզ եաշլարընը սիլէրէք, հէյէճանըլը պիր սէտա իլէ.) Ո՛հ, մօսիէօ Ակրիբօլ, քէնտիսինի շուբրանիյէթլէ էլլէրինի գավուշտըրարագ իսթիգպալ իթմէյի տիր։

Ակրիբօլ. – Պագընըզ, մաամուազէլ, պու նէճիպ վէ լաթիֆ չէհրէ բուհընըն թաավիրի հադիգիսի տէյինլ մի տիր։

Ֆիլ հագըգա Մ. Հարտինին քէնտիսինի ալչագճասընա ալտաֆմագտա օլան տօսթը Մ. տը Պլէսագ իլէ օթուրմըշ օլտըղը պիր բօսթա արապասը պու եանատէ ֆապրիգանըն հավլիսինէ կիրիյօրտու։

. . . . . .

Պալէատէ թաավիր օլունան վէ սայ ու ամէյին սուրէթի թէրթիպ վէ թէշքիլինէ միւթէալլիգ պուլունան խուսուսաթ հագգընտա պիր իչի սէօզ տահա սէօյլէյէլիմ։ Պու մէսէլէ էն մուհիմմ մէսայիլտէն մաատուա օլտըղը ճիհէթլէ, պու քիթապըն իսթիամընտան էվվէլ տահա պիր գաչ տեֆալար անընլա խթիխղալ իտէճէյիզ։

Ա.զ չօգ ՃԻՏՏԻ (պու սըֆաթը ազաճըգ սուչ իսթիմալ իտիյօրլար զանընընտայըզ) ատէմլէրին ՄԷՄԼԷՓԷԹԻՆ ՕԱԱՏԷթի ՀՈՒԼԻ հագգընտա սուրէթի թէամիյէտէ իրատ իթթիֆըլէրի նուխթգլարլա պէրապէր, իթթիրազ գապուլ իթմէզ պիր հագըգաթ վար տըր քի, օ տա՝ ճէմիյէէթի պէշէրիյէէնին իշճի սընըֆլարընըն հիչ պիր վագթ չիմուխքի գաատար սէֆալէթի իչինտէ պուլունմամըշ օլմալարը խաս-

առաջ տըր։ գիրա հաֆթաշըգլար իշճիլէրին իհթիյաճաթը եէվվիյէսինէ չիմաի էվվէլքինաէն տահա գիյատէ քիֆայէթ իթմէյօր։

Տէրվիյան իթահիյիմիդ հագըգաթըն րէտտ ու ճէրհի նագաղիլ պիր իսպաթը, սահապը սէրվէթ վէ իգթիտար-տա՝ կիրտապը սէֆաշէթտէ պուլընան պիչարէլէրէ մուա-վէնէթ իթմէք մէյլինին կիւնտէն կիւնէ թէզայիւտ իթմէ-սի տիր։ Փիչիւք ֆուգարա չօճուգլարընա մախսուս տար իւլ շէֆագաշար, ֆուգարախանէլէր վէ մադասատը ինսա-նիյէթ.քէտրանէ իլէ վիճդուտէ կէլմիշ օլան միւէսսէսատը սաիրէ՝ ՍՍՍՏԻԹի ՈՒՄՈՒՄԻՑԵԼԻՆին տէրէճէի մաթլուպէ-տէ օլտըղը հագգընտա րէսմէն վէրիլէն թէէմմինաթտա րաշմէն, ճէմիյէթի պէշէրիյէտէ հէնուզ բէք չօգ տէհ-շէթլի ֆէնաալըգլար ճէվէլան իթահիյինի սահապը սէրվէ-թին հըսս իթմէքտէ օլտըգլարընը էբէյիճէ իսպաթ իտէր։ Լաքին այրը այրը վիճդուտէ կէլէն պու թէէղէպպիւսաթ նէ՛ գատար ալիճէնապանէ վէ նէ՛ գատար սէխավէթ քէտրանէ օլսա տախի եինէ քէտֆի սայըլմամըշ վէ սայըլմագ իհ-թիմալի տէ եօգ տըր։ Պու խուսուստա եալընըզ մէմլէ-քէթի իտարէ իտէնլէր էօն այագ օլապիլիրլէր... լաքին անլէր պու կիպի թէէղէպպիւսաթտան տահմա իհթիրազ ի-տիյօրլար։ Ձէրրէ ատէմլէր չարդի Աֆրիգանընդ Մոնոմոթա-քա ժէմլէքէթինէ օլան միւնասէպաթը սըյասիյէմիզին է-հէմմիյէթի վէ եահսոտ պիւսպիւթն պաշգա պիր մէ-սէլէ հագգընտա ՃԷՐՐԷ ՊԷՐ ՈՈՐԷՆԷ միւպահասա վէ միւ-զաքէրէ իտէրլէր։ Հալ պու քի հուգուգ վէ գուվվէթի հագգընտա կիթահիքճէ թէնվիրի էֆքէար իտէն վէ ֆա-գահի զալըմանէ րէգապէթլէր սէպէպիյլէ էքսէրիյա էօլ-մէյէճէք գատար մէտարը թէայիւշլէրի օլան իշտէն պիլէ մահրում գալան գէքի վէ չալըշգան պիր էհալինին կիւնտէն կիւնէ պահի թէէսսիւֆ օլան հալինի ըսլահ խուսուսընը չունըն պունըն մէրհամէթինէ, սէրմայէտարան վէ

ֆապրիգաճըլարըն հիւանիւ իհթիյարընա թէրք իտէրլէր։ Լաքին պուընան նէ՞ չըգար... Ճէրրէ ատէմլէր պու տէհ-շէթլի սէֆալէթլէրի նազարը միւթալաայա ալմադա հիչ պիր վագիթ թէնէզզիւլ իթմէզլէր։ Տէվլէթի ատէմլէրի՝ հագգլարընտա ումումըն թէվէճճիւհինի ճէլպ վէ էհա-միյէթլէր խունվանընը իհրազա սէպէպ օլաճագ օլան պէօյլէ պիր իշտէ քէնտի իմէճլէրինին տախի պուլունաճաղընը տիւ-շինինճէ, սահիգաի մէրհամէթլէ կիւլիւմսէրլէր։ Հէր քէս պու մէսէլէի մուհիմմէնինին եըլտըրըմ կիպի բաթըլյաճաղը զէմանտա պէքլէմէյի էվլա կէօրիւր... օ վագիթ պիւթիւն տիւնեայը սարսաճագ օլան օ տէհշէթլի գարըշըդուդ վէ ալէթ իւաթլիւք արատընտա, շիմտիքի Ճէրրէ մէսէլէլէրին վէ Ճէրրէ ատէմլէրին նէ՛ րէնք քէտտ իտէճէյի կէօրիւլճէք տիր։ Պու միւտհիշ իսթիգպալին վուգուհունի մէն իթմէք վէ եահսոտ հիչ օլմադտա թէէղհիր իլլէմէք իչուն, ումու-մըն սահատէթի, իսթիրահաթը վէ սէլամէթի նամընտա օ-լարագ սահապը իգթիտարընն հըսսիյաթը չէֆգաթ քէտ-րանէսինէ միւրաճաաթ իթմէյի տիր...։

Փիթապըմըզըն պիր եէրինտէ «Էնկէր Ջէնկինլէր Պիլմէ՛ իտի» տէմիշտիք. իչթէ ինսանիյէթին մէհտի զըմ-նընտա պու սէօզիւ պիր տէֆա տահա թէքրար իտէրիզ. էվվէ՛լ, էկէր զէնկինլէր պիլսէլէր, էյիլիյի չօգ տէֆա քէմալը գէքտավէթ վէ սէմահէթլէ իճրա իտէրլէր։ Խմոի հիչ պիր բարա վէրմէ.քիճին խալգընն նազարը մուհապէթ վէ թէվէճճիւհինի ճէլպ իթմէյէ մուգթէտիր օլտըգլար-նը կէրէք զէնկինլէրէ վէ կէրէք պիր իսայըլ ամէլէնին հալ վէ իգպալի քէնտիլէրինէ մէրպութ պուլունան զէվաթա իսապաթ իտէլիմ։

Իշճիլէրին ճիւզի պիր իւճրէթի սէնէվիյէ մուգապի-լինաէ չիֆապախշ վէ սըճագ օտալարա սահիպ օլտըգլարը ...ոմոդ խանէլէտէն պահա իթմէք։ Պու թէէսսիվաթ՝ մատմու-ազէլ Ամէրի տը Վիլիըոլընը նիյաթը ֆուգարաթէրվիէրանէսի

սայէսինատէ 1829 թ. արիւնինատէ գուվվէտէն ֆիրիզ կէլմէք իւղերէ իտի։ Շու սըրատա պիլէ, Ինկիլթէրրատա, լօրտ Աշլէյ՝ այնը մագասատըն հուսուլինէ չալըշան վէ հիսսէտա-րանընա եիւզտէ տէօրթ ֆափիզ վէրմէյի թէահհիւտ իտէն պիր ճէմիյէթին րիյասէթինատէ պուլունըյօր։

Պէօյլէ պիր իշէ Ֆրանսատա՞ նիչուն թէշէպպիւս օ-լունմայօր. էվվէլ՛թ, ֆուգարայա ումումիյէթլէ եաշամա-նըն մէպատի վէ վէսայիճի էվվէլիյէսինի կէօսթէրմէք մու-հասէնաթընը հափիզ օլան պէօյլէ պիր թէշէպպիւսէ նէ՞ ի-չուն թաթպիգի հարէքէթի իտիլմէյօր։ Ճէմիյէթլէ եա-շամանըն հատտսըզ հիսսապսըզ ֆէվլատտա վէ մուհասէնաթը պէտիհի տիր. հէր քէսին էֆքեարը պուննա մանլ տիր. ան-ճագ, էհալի պու կիպի ճէմիյէթլէր իչուն էլվէմ օլան միւէսսէսաթը թէշէխխիս իթմէքտէն աճիզ տիր։ Պինաէն ա-լէյհ՝ էրպապը սէրվէթի վէ իգթիտաբատան պիր քիմսէ ամէ-լէյի պու գըյմէթտար ֆահիշէլէրտէն իսթիֆատէ իտէճէք պիր հալէ գօյաճագ օլուրսա, նէ՞ պէօյլէ պիր խըտմէթի կէօրմիւշօլուր։ Էլլի ֆամիլեա իչուն սըհհէթի նաֆիլ պիրէր իգամէթկեահը հալի օլան պէօյլէ պիր խանէյի ումումի ին-չա իթմէք նէ՞ պէօյլէ էհէմմիյէթի հափիզ տիր. ֆագաթ խանէյի մէզքիւրըն իրսաը սէնէվիսի թահթը թէճմինատէ պուլունմագ լազըմ սըրքի, պու խուսուս քէնտիսի իչուն բէք գօլայ պիր շէյ տիր։

Էնճիւմէնի Տանըշ՝ կէնճ մի՛մարլարըն հէր սէնէքի մուսապագա (մըյում) իմթիհանընա սարայ, քիլիսէ, թէաթրօ սահնէլէրի վէ սաիրէ բլանլարը գօյաճագ եէր-տէ, պագը տէֆա տա թէսարրուֆքեարանէ (խնայողա-կան) վէ սըհհէթի նաֆիլ շէրայիթին քեաֆֆէսինի ճամի օլարագ իշճի սընըֆընըն իգամէթինէ մախսուս պէօյլէ պիր պինանըն բլանընը մուսապագայա գօյսա օլմա՞զ մը։

Տիւշարը սէֆալէթ օլանլար հագգընտաքի հիւս-նիւ նիյէթ վէ իհթիմամը բէսէրանէսինին սասարընը

բէք չօգ տէֆալար ճալիպի հայրէթի պիր ռուբէթտէ կէօս-թէրմիշ օլան Բարիս պէլէտիյէ մէճլիսի՝ էհալիսի չօգ օլան տաիրէլէրտէ ումումիյէթլէ եաշամագ ուսուլինին թաթ-պիգաթը էվվէլիյէսինի կէօսթէրմէք իչուն նումունէ օլա-րագ նէ՞ իչուն պիրէր խանէի ումումի ինչա իթմէք իչուն պու կիպի միւէսսէսաթտա գապուլ օլունմագ արզուսու ա-մէլէ սընըֆը իչուն մուսապագաթա կիրիշմէյէ, վէ ախալագը-նը տօղրուլթմագա միւէսսիր պիր վէսիլէ վէ հաթթա թէ-սէլլիպախշ պիր իւմիտ օլաճագ տըր . . . Ձիրա իւմիտ տախի ինսանա պէօյիւք պիր գուվվէթ տիր։ Բարիս չէհրի պու սուրէթլէ կիւղէլ պիր պաշլանղըճ եարմըշ օլաճագ, վէ պէլքի տէ կէօսթէրէճէյի իպրէթի մէմլէքէթի իտարէ իտէնլէրի ֆէվգ էլ ատէ գայտաըզլըգլարընտան գուրթա-րաճագ տըր։

Նիհայէթի մանիֆաթուրա ֆապրիգալարը թէշէխխիս ի-տէն սէրմայէ սահիպլերի քէնտի իմալաթխանէ վէ եա ֆապրիգալարըյլա պիրլիքտէ ամէլէնին իգամէթինէ մախ-սուս պիրէր ումումի խանէ տէ ինչա իթմէք իւզրէ նէ՞ ի-չուն պու թաւիմաթտան իսթիֆատէ իթմէյօրլար։

Րէգապէթի մէյուսանէ զէմանը օլան պէօյլէ պիր զէ-մանտա պունատան պիղզաթ ֆապրիգաճըլար իչուն տախի պէօյիւք պիր ֆահիշ հասըլ օլաճագ տըր։ Միւտտաամըզը պիր լէի սէօզ իլէ իյզահ իտէլիմ՛. հաֆիթալըգլարըն թէն-զիլի քէյֆիյէթի ամէլէ իչուն օ գատար ֆէլաքէթէնկիզ վէ օ՛ գատար տէհզիթլի պիր շէյ տիր քի, չօգ տէֆա իսթիյաճաթը զարուրիյէսինատէն օլան շէյլէրտէն պիլէ մահրում գալմագա մէճպուր օլուրլար. պինաէն ալէյհ էկէր ֆապրիգաճը՝ իւչ ֆրանք իլէ եաըրնըզ պաչընա էօլ-մէյէճէք գատար անճագ կէչինէն պիր սէնատթ քեարա ումումիյէթլէ եաշամագ ուսուլի սայէսինատէ կիւնատէ օ-թուզ — իլէ եաշամագ չարէսինի կէօսթէրէճէք օլուրսա, թիճարէթին պուհրանլը պիր զէմանընտա անըն հաֆիթա-

լըղը եարը եարբ յա էնտիրիլէպիլիր . վէ սէնաաթ քեար պու թէնզիլտէն բէք տէ օ գատար մուղտարըզ օլմազ. պիւս պիւթիւն իչուիզ գալմագտան ըտա նըոճ իւճրէթ վէ ֆագաթ ումուտմայնէթլէ եաշամայը թէրճիհ իտեր , վէ ֆապրիգաճը տախի իչլէրինի թամամլէ մէճպուր օլմազ :

Իչճիլէրին իգամէթինէ մախսուս ումուտի խանէլէր թէէսիսինին մուհասէնաթընը , ֆէվաիտինի , թէսհիլաթընը միւմքին օլտըզը գատար իապաթ իյլէտիք զանն իտէրիզ:

Նիհայէթ չունը տա կէօսթէրտիք քի , ամէլէնին սէմէրէի զայրէթ վէ զէքեավէթի օլան թիճարէթէ հիսսէտատար օլմասը եալընըզ ատալէթ վէ հագգանիյնէթ իգթիզասընտան օլմայըպ , հաթթա ֆապրիգաճըյա տախի ֆաիտէյի մուճիպ տիր :

Պուրատա մէսէլէ ֆարզիյաթտան , թէսավվուրաթտան իպարէթ օլմայըպ , օլմուշ պիթմիշ վուգուաթտան իպարէթ տիր : Սէնաաթա ֆէվգ էլ ատէ աշնա վէ գալպի ֆիքրինէ միւսաիլի տօսթլարըմըզտան պիր զաթ՝ իչճիլէրտէն միւրէքքէպ պիր իսթիչարէ գօմիթէսի թէշքիլ էյլէտի , վէ անլարէ հաֆիթալըգլաբընտան պաշգա քէնտի թիճարէթինտէն ատ պիրէր հիսսէ վէրմէյի գարարլաշտըրմը . չօգ կէչմէքսիզին հասըլ օլան նէթիճէ իւմիտլէրինին տէրէճէսինի աշտը վէ թաշտը :

Եալընըզ չուբասընը իսթաար իտէյիմ քի սէնաաթըն ահմալը հագըրէսի վէ միւթալաաթը սաիրէ էվվէլի էմրտէ ումում ամէլէնին պու թիճարէթտէն իսթիֆատէ իթմէլէրինէ միւսաատէ իթմէմիշ իսէտէ , ասնրատան պու թիճարէթի քէնտիլէրինէ պիլ իսթիյար թէվզի օլունմուշ վէ պիր կիւն հէր ամէլէ անա իչթիրաք իտեճէք տիր , Իչպու իսթիչարէ գօմիթէսինին տահա տէօտիւնճիւ իճթիմա'ընտա , պահա իթտիյիմիզ միւհիթէրէյմ սէնաաթքեար՝ ամէլէսինին մալիւմաթ վէ թէճրիւպէքեարլըզընա միւրաճաաթտան օ գատար նէթիճէլէր հասըլ իթմիշ քի , կէրէք խամ մահսուլաթը իտարէյի գուլլանմագտան վէ կէրէք մամուլաթը իքմալ իթմէքտէն հասըլ օլաճագ թիճարէթի սէնէտտ թագրիպէն ﻣﺤﺮﺭ ﻣﻦ ﻓﺮﻧﻚ գատար թամամին իտէպլիմիշ տիր :

Շիմտի պահսըմըզը խիւլասա իտէյիմ. հէր սէնաաթտա իչ գուվվէթ , իչ վասըթա վէ իչ գուվվէյի մուհարրիքէ (չարժիչ զօրութիւն) վար տըր քի , պունլարըն հէր իչչինիւն տէ հուգուգը միւսավի տէրէճէտէ չայանը հիւրմէթ տիր :

Պու իչ գուվվէթտէն պիրինճիսի ագճէյի թէտարիք իտէն սէրմայէ սահիպի , իքինճիսի մուամէլէի թիւճարիյէյի իտարէ իտէն զաթ վէ իչչինճիւսիւ տէ ամէլէ տիր :

Շիմտիյէ գատար ամէլէ իհթիյաճաթընա քիֆայէթ իթմէյէճէք տէրէճէտէ ճիւզի պիր հիսսէտէն պաշգա պիր չէյ կէօրմէմիշ տիր . քէնտիսինի հագգըյա մազհարը միւքեաֆաթ իթմէք , եանի կէրէք ումումիյեէթլէ եաշամագտան հասըլ օլան սաատէթ վէ րէֆահիյեէթի թէսհիլ իտէրէք տօղրուտան տօղրույա վէ կէրէք քէնտի սէմէրէի սայ ու զայրէթի օլան թիճարէթտէն քէնտիսինէ պիր հիսսէի միւթէնասիպէ վէրէրէք տօլայըտան հալինի ըսլահ իթմէք մուգթէզաի հագգանիյէթ վէ ինսանիյէթ տէյիլ մի տիր , Իչին ֆէնա ճիհէթինի տէ տիւչիւնէրէք վէ ամէլէ արասընտա բէյտա օլաճագ րէգապէթին նէթայիճի մէզմումէսինի նազարը տըգգաթտա ալարագ ֆարզ իտէյիմ քի պու թէզնիտի իւճրէթ քէյֆիյէթի սէրմայէ սահիպլէրինին թիճարէթինի ճիւզիճէ ազալմասըն . հալ պու քի անլէր պու հարէքէթլէրիյլէ եալընըզ ալիճէնապանէ վէ հագգինասանէ պիր իչ եաբմըզ օլմագլա գալմայըպ , հաթթա սէրվէթլէրինի վէ սէնաաթլարընը տա հէր տիւրլիւ աֆէթ վէ ֆէլաքէթտէն մուհաֆազա իթմիշ

օլաճագլար տըր. գիրա պու սայէտե իշճիլէրի ֆէսատ չըգարմագ իչուն հագգլը պէհանէլէր արամագտան վէ ատիլանէ մաթլուպաթտա պուլունմագտան մէն՝ իթմիչ օ. լաճագլար տըր։

Թիւլասաի քէլամ, էմվալ վէ էմլաքընը եանղընա գարչը թահթը թէէմինէ ալան ոէրմայէտարլար պիգիմ իչուն է՛ն ագըլլը ատէմլէր տիր։

. . . . . .

Մ. Հարտի իլէ Մ. տը Պլէսագըն ֆապրիգայա մուվասէլէթ իթմիչ օլտըգլարընը ոէօյլէմիչ լտիք։ Պիր միւտէթ սօնրա, ուզագտան, Բարիս ճիհէթինտէն տիկէր պիր մէյտան արապասընըն տախի ֆապրիգայա տօղրու կէլմէքտէ օլտըղը կէօրիւլտիւ։ Պու քիւչիւք արապատա Թօտէնի պուլունըյօրտու։

4

ԻՖՇԱ

Ընժէլ իլէ Ակրիքօլ իշճիլէրին իգամէթէնէ մախսուս օլան խանէի ումումիյի զիյարէթ իթտիքլէրի սըրատա, Գոլֆլար տախի եօլ իւզէրինտէ պիր խայլը մէյտանէ միւշթէրիլէրի իլէ պիր գաթ տահա չօղալարագ Մ. Հարտինին ֆապրիգասը իւզէրինէ եիւրիւմէքտէ վէ Թօտէնի Բարխատէն կէթիրէն մէյտան արապասը տախի օսըրատա աղըր աղըր ֆապրիգայա տօղրու իլէրիլէմէքտէ իտի։

Մ. Հարտի տօսթու Մ. տը Պլէսագ իլէ արապատան էնաիքտէն սօնրա, ֆապրիգանըն եանընտա պուլունան խանէսինին սալօնընա չըգմըշ ըտը։

Մ. Հարտի օրթա պօյլու, գարիֆ վէ նազիք պիր ատէմ օլուպ, հատտը զաթընտա ատապի (Ղզային) վէ չաբուգ միւթէէսսիր օլուր պիր թապիյաթա մալիք իտի։ Ալընը կէնիշ վէ աչըգ, չէհրէսի սօղուն, կէօզլէրի գարա վէ նուրը լէթաֆէթ ու ֆէրահէթլէ չալըատար օլուպ, ճալիպ չէհրէսինտէ ատ սատագաթ վէ գէքեավէթ ատարը մէնդուշ իտի։ Մ. Հարտինին թապիյաթը պիր քէլիմէ իլէ Թարիֆ օլունապիլիր. վալիտէսի քէնտինինէ Ֆ[illegible](1) նամընը վէրիր իտի։ Ֆիլ հագըգա Մ. Հարտի զայէթ նազիք թապիաթլարտան պիրի օլուպ, նէճիպ վէ ալիճէնապ օլտըղը գատար տա տույղուլու վէ սէվիմլի իտի. լաքին օգատար Թէզ կիւճէնիր իտի քի, էտինա մէրթէպէ խօշնուտսըզլըգ հըսս իթտիյինտէ տէրհալ քիւսէր վէ միւմտիլէյհին մէօլէքի սէնատաթքեարանէտե տիւշար օլմըշ պուլընտըղը հատտսըզ հիսապսըզ մուվաֆֆագիյէթսիզլիքլէր վէ հիյլէքեարլըգլար տախի տիւշինիւլէճէք օլտուրսա, մէնաֆիի ադիմէյէ գարշը վուգու պուլան մուհարեպաթ վէ միւճատէլաթը միւթէմատիյէտե պէօյլէ նազիք վէ մուշֆիգ պիր գալպին շիմտիյէ գատար նա՞սըլ գէրըլըպ մահվ օլմամըշ իտուրինէ Թէաճճիպ իտիլիր։

Ֆիլ հագըգա Մ. Հարտի իպթիտա քէք զիյատե ըզ-

(1) Փիւսկիւն պիր նէվ ֆիտան օլուպ, բարմագ տէյէր տէյմէգ տէրհալ եարրագլարընը պիւքէր. պու ֆիտանըն չու խաատասընա Թէշպիհ Թարիգիյէ տիր քի Մ. Հարտիյէ պու իսմ վէրիլմիշ տիր։

տըրապ վէ զահմէթ չէքմիշ իտի. իմիդամէթ վէ հագ-
գանիյէթ նուհմունէսի օլան քէտէրինին 1815 սէնէսի վու-
գուաթը սէպէպիյլէ նարը պօղուգ պիր հալտէ պըրագմըշ
օլըդը իշլէրի տօղրուլթմագ իչուն մէսլէքի սէնաաթքա-
բանէյէ կիրմէյէ մէճպուր օլըդընատան, իշկիւզարլըդը
վէ մէհարէթի ու զէքեավէթի սայէսինտէ սէնաաթքար-
լըգ ալէմինին է՛ն միւթէպէր մէվգըլարընատան պիրինի
իհրագ իմթիշ իտի: Լաքին պու մագասատա տէսթիքս օ-
լապիլմէք իչուն, նէ՛ գատար ալչագճա հիյլէքարլըգլա-
րա տիւշար օլմուշ. նէ՛ գատար խայընանէ րէգապէթլէրէ
գարշը ճէնքլէշմիշ, վէ նէ՛ գատար գարագքարանէ խու-
սուսմէթլէրէ գուրպան կիթմիշ իտի:

Մ. Հարտի բէք չաբուգ միւթէէսսիր օլըդը ճիհէթ-
լէ, վալիտէսինին ագիլանէ վէ սէպաթքարանէ նասի-
հաթլարը օլմամըշ օլաս իտի, ալչագլըգլարա, հիյլէքար-
լըգլարա գարշը էքսէրիյա հըսս իմթիյի քէտէրամիզ ին-
ֆիալ վէ հիսսէթէ մաղլուպ օլարագ չիմտիյէ գատար
պին քէրրէ մահվ օլմուշ օլաճաղը պէտիհի իտի: Կիւն-
տիւզէրի նէֆրէթէնկիզ միճաատլաթ վէ մուվաֆֆագիյ-
էէթսիզլիքլէր իլէ կէչիրտիքտէն սօնրա վալիտէսինին հա-
նըննա ավուէթ իմթիյինտէ, քէնտիսինի պիրտէն պիրէ օ
տէրէճէ սաճի վէ լաթիֆ պիր մահալէ նագլ օլունմուշ
զանն իտէր իտի քի, կիւնտիւզիտն քէնտիսինի բէք պիյա-
տէ ըզտըրապա տիւշար իմթիշ օլան հիճապավէր խաթը-
րէլէրի տէր հալ ունուտըր ըտը: Վալիտէսինին միւմթազ
վէ լաթիֆ րուհը թէէսսիրիյլէ գալգինին պիւթիւն սըզը-
լարը տէր հալ միւնտէֆի՝ օլտըղընատան, մէրգումէ հագ-
դընաաքի մուհասապէթի՝ հագիգի պիր իսպաատէթ տէրէ-
ճէսինի պուլմուշ ըտը:

Վալիտէսի վէֆաթ իտինճէ, էպէտա մահվ օլմայան
վէ հայաթընընզա պիրիյէտէ տէվամ իտիպ պապը քէրրէ
հիւզնէնկիզ պիր լէթաֆէթ պաշշ իտէն քէտէրլէրինկիթի

դայէթ տէրին պիր քէտէր հըսս իյլէտի: Պու տէհլիքի
ֆէլաքէթէտէն ազ զէման սօնրա Յ. Հարտի ֆապրիգա-
սընատաքի ամէլէյէ տահա զիյատէ մէյլ կէօսթէրտի.
քէնտիսի օ վագթա գատար ամէլէսի հագդընատա տաիմա
տաալէթի վէ սէմահէթլէ տավրանմըշ ըտը. լաքին վալի-
տէսինին քէնտի գալգինտէ թէը.ք իմիշ օլըդը եէրինի
միւէպպէտէն պօշ գալաճաղը տէրքատար օլմագլա պէրա-
պէր, շէֆգաթ վէ մուհապպէթի պիր գաթ տահա արթ-
պէր, վէ քէտէրի տէրունէ նիհապէթինտէ էթրաֆընատա պախ-
ըտ, վէ քէտէրի տէրունէ նիհապէթինտէ էթրաֆընատա պախ-
թիյար տաէմլէր կէօրմէք իհթիյաճընը հըսս իյլէտի: Զօգ
կէշմէքսիզին՝ էթրաֆընատաքի տաէմլէրին տատաէթի մատ-
տիյէ վէ մանէվիյէտի իչուն իճրա իմթիյի ըզլահաթ՝ քէ-
տէրինին տէֆինէ վէսիլէ տէյիլ իսէ պիլէ, պիր մէշղու-
լիյէթի հիւքմիւնիւ ալտը: Եավաշ եավաշ տիւնատատան չէ-
քիլտի, վէ պիւթիւն էօմրիւնիւ իչ տիւրլիւ հըսսիյաթա
հատր իյլէտի քի, պուսնլար՝ մագիտէքի պիլճիւմլէ տօսթ-
լուգլարընը ճամի օլան մուշֆիգանէ վէ ֆէտագքարանէ
պիր տօսթլուգատան, շիտատէթլի վէ խալխանէ պիր մու-
հապպէթտէն, վէ իշճիլէրի հագդընատա պիր րագպէթի
բէտէրանէտէն իսպարթի իտի: Իշթէ միւմախլէյհին կիւն-
լէրի հըսսը չիւքրան վէ հիւրմէթլէ մալամալ օլան պու
քիւչիւք ալէմտէ կէշմէքտէ իտի. հաթթա նէֆրէթ վէ
տէհլիքինի մուճիպ օլան քէտէրամիզ հագըգաթլարա
գարշը պիր իմթիճակսըզ պուլմագ, վէ էթրաֆընը խայր-
խահ, զէքի, պախթիյար վէ քէնտի հայաթընը պէօլէյէն
էֆքարը ալիճէնապանէյէ ճէվապ վէրմէյէ մուգթէտիր
տաէմլէրլէ իհաթա իմիէք իւզրէ, պու քիւչիւք ալէմի
զանն իտէրսին քի քէնտի թաավիրինէ մուվաֆըգ սուրէթ-
տէ եաշաթմըշ ըտը: Իշթէ Մ. Հարտի պէօյլէ պիր չօգ քէ-
տէրլէրէ տիւշար օլաըգտան սօնրա, նիհայէթի սինինի քէ-
մալէ վասըլ օլարագ, խուլուսքարտ պիր տօսթ իյլէ մու-
հապպէթինէ լայըգ պիր մաշուգէյէ մալիք օլմուշ վէ իշ-

1964
1845

ճիլէրինին մուհասպէթի ֆէվգ էլ ատէ վէ սաատագաթը ֆէտաքէարանէսինատէն ոէ էմին պուլընմըշ օլտըղընտան, հիքմայէմիղին թաւրիխի ճէրէյանընտա, վալիտէսինին վէֆաթընտան պէրու նախլ օլմագ իսթէտիյի հէը տիւրլիւ իգպալ ու սաատէթէ մաղհար օլմուշ ըտը։

. . . . . .

Մ. Հարտինին մահրէմ տօսթը Մ. տը Պլէսագ պու միւէսսէր վէ պիրաաէրանէ մուհասպէթէ ուզուն միւատէթ մաղհար օլմըշ ըտը. լաքին օվագթա գատար միւթադիմ վէ սաղլըգ պուլունան պու ատէմի աբբայ տ'Էկրինիի իլէ Թօաէն նէ՛ կիսկի թէտապիրի շէյթանէթքէրանէ իլէ քէնոտ հիյլէքէարլըգլարընտա ալէթ իթթիխազ իթմիշ օլտըգլարը կէօրիւլտիւ։

Պու իքի տօսթ, էնտաի սէյահաթտա շիմալ բիւգկէարընըն թէէսիւրիյլէ ապաճըգ իւշիւմիւշ օլտըգլարընտան, Մ. Հարտինին քիւչիւք սալօնընտա, ալէա պիր աթէշ գարշընտա ընընըյօրլար ըտը։

Մ. Հարտի կիւլիւմսէյէրէք Մ. տը Պլէսագա խիթապէն տէտի քի.

— Ա՛հ, ազիզիմ Մարսէլ, նիհայէթ իխթիյարլամադա պաշլայօրըմ։ Խանէմէ ամտէթ իթմէք իհթիյաճընը շիմտի տահա զիյատէ հրտա իսիյօրըմ։ Ատէթլէրիմի թէրք իթմէք հագրգաթէն պէնճէ բէք զահմէթլի պիր շէյ օլույօր, վէ պու քիւչիւք վէ սաատէթ պախշ նէրտէն պէնի այրըլմադա մէճպուր իտէն սէպէպլէրէ լանէթլէր օգույօրըմ։

Պլէսագ. – (Խաֆիֆճէ գըղարմագտան քէնտիսինի մէն՝ իտէմէյէրէք.) Ա՛հ, սէվգիլի տօսթում, պիր միւատէթ էվվէլ օ ուզուն հօշճըլըղը տա պէնիմ իչուն իսթիյար իթմիշ օլտըղընըղը տիւշիւնտիւքճէ . . .։

Մ. Հարտի. – Լաքին, ազիզիմ Մարսէլ, սիզ տէ պու օճընճը սէյահաթըմտա պանա բէֆագաթ իթմէտինիզ մի. էկէր սիզ օլմասըշ օլսա իսիյնիզ, պու սէյահաթ շիմ-

տի նէ՛ գատար լաթիֆ օլմըշ ըտա, օ՛ գատար ճան սըգըճը պիր շէյ օլաճագտը։

Պլէսագ. – Լաքին՝ տօսթում, անընըլա պունըն արասընտա պէօյիւք պիր ֆարգ վար տըր. սիզէ էօյլէ պիր շիւքրանիյէէթ պօրճլուլըմ քի, պունը հիչ պիր վագթ հագգըլա էտա իտէմէյէճէյիմ։

Մ. Հարտի. – Ֆագաթ, ազիզիմ Մարսէլ, արամըզտա գընչ-գընչ կիսկի այրը սէչի վա՞ր մը տըր։ Ֆէտաքէարլըգ խուսուսընտա վէրմէք տահի ալմագ գատար լաթիֆ պիր շէյ տէյի՛լ մի տիր։

Պլէսագ. – Նէճի՛պ գալը . . . նէճի՛պ գալը . . .։

Մ. Հարտի. – Մէսուտ գալը տէյինիզ . . . օ՛հ, էվ-

վէ՛թ , սօն տէֆա հըսա իթտիյի մուհապպէթլէրտէն տօլա-
յը բէք մէսաւա գալ . . . :

Պլէսագ . – Տիւնեաստա սաատէթ տէնիլէն շէյէ սիզ
լայըգ օլմազսանըզ, քիմ լայըգ օլաճագ, ագիզ տօսթում:

Մ. Հարտի . – Լ.ափին պէն պու սաատէթի քիմէ՞
պօրճլույըմ . . . պուրատա պէնի միւտաֆաայա հաղըր
պուլտըզըմ մուհապպէթլէրի , տէյի՛լ մի . էվվէ՛թ , պէ-
նիմ պիւթիւն գուվվէթիմ տէմէք օլան վալիտէմին մուա-
վէնէթինտէն մահրում գալարագ , ֆէլաքէթլէրի մուգա-
վէմէթի իթտէքտէն հէմեն տա աճիզ օլտըզըմը հըսա իթ-
տէյէ պաշլայաճաղըմ զէման , օ մուհապպէթլէր պէնի միւ-
տաֆաա կյլէտի :

Պլէսագ . – Սի՞զ մի , ագիզ տօսթում, սի՞զ մի . . .
էյիլիք իթտէք իչուն պու գատար սէպաթ քեարանէ պիր
թապիաթա մալիք օլտըզընըզ, վէ պիր գաչ տէֆալար
կէօրտիւյիւմ վէճհլէ նամուսքեարանէ վէ ատիլանէ պիր
ֆիքրատ գալիպ կէլմէք իւզրէ քէմալը չիտտէթ վէ ճէսա-
րէթլէ ճէնքիշէխիյինիզ հալտէ , պու ֆէլաքէթլէրի մու-
գավէմէթ իթտէքտէն քէնտինիզի աճի՞զ մի պուլույօր-
տընըզ:

Մ. Հարտի . – Էվվէ՛թ , ֆագաթ մէսէլէքիմտէ թէ-
րագգը իթտիքճէ , չիւնքին վէ մէքրուհ շէյլէր նէֆրէթիմի
մուճիպ օլույօր , վէ պունլարա կէօրէ կէրտէք իչուն գուվ-
վէթիմ կիմտիքճէ ազալըյօր :

Պլէսագ . – Էյիլէր իճապ իտէրսէ , տահա զիյատէ ճէ-
սարէթի քէսպ իտէպիլիր իտինիզ, տօսթում:

Մ. Հարտի . – (Հալիմանէ վէ հաղիմանէ պիր հէյէ-
ճան իլէ .) Ագիզիմ Մարսէլ , բէք չօգ տէֆալար սիզէ
սէօյլէմիշիմ քի , պէնիմ ճէսարէթիմ վալիտէմ իտի , ելու-
բէյիմ պիր նամնէօրիւք թէէսիրիյլէ բարաանմըշ վէ եա-
խօտ ալչագճա պիր հիյլէքեարլըզա գարշը հիտաէթլէնմիշ
օլտըզը հալտէ վալիտէմին եանընա կիտտիյիմ զէման , ի-

քի էլիմի միւհիթէրեմ էլլէրի իչինէ ալարագ , լաթիֆ վէ
թէմիզինի սէտասըյլա . « Սէմիկիի էվլատըմ, միւքէտտէր
օլմագ նամնէօրլէրէ վէ հիյլէքեարլարա մահտուս ատը .
քէօմիւլէրի աճըյալըմ. քէօմիւլիւյիւ ունուտտալըմ, վէ
եալընըզ էյիլիյի տիւչիւնէյիմ . . . » տէր իտի . օ ղէման ,
տօսթըմ, էլէմ վէ քէտէրլէ պիւգիւլմիւշ օլան գալպիմ
պու մաատրանէ սէօյլէրին թէէսիրաթը մուգաատէսէյլէ
տէրհալ աչըլըր ըտը , վէ հէր կիւն պաննա լազըմ օլան
գուվվէթի վէ ճէսարէթի քէնտինէնէն ալարագ , իլթէֆ
կիւնիւ հալիմին էսէֆէնէվիզ իճապաթը ընա գարշը եէնիտէն
ճէսուրանէ պիր սուրէթի տէ ճէնքլէշմէ յէ պաշլատը ըտըմ:
Պէրէքէթի վէրսին քի ճէնապը Հազգ , վալիտէի ագիզէմին
վէֆաթընտան սօնրա , հայաթըմը պու մուհապպէթլէրէ
բաթի իթտէյի պաննա իչհամ իլլէտի . պունլար օլմազսըզ
օլսայըտը , քէնտիմի զայըֆ վէ ահլանը միւտաֆաատան
պիւս պիւթիւն մահրում պուլաճագտըմ. զիրա , ագիզիմ
Մարսէլ, սիզին տօսթլուզընըզտա նէ գատար գուվվէթի վէ
մուավէնէթի պուլտըզըմա ինտանամագսընըզ:

Պլէսագ . – (Ալի իւսթիւյիւնիւ սէթը իտէրէք .) Պէն-
տէն պահա իթտէյէյիմ, տօսթում: Պիր վալիտէնին մուհապ-
պէթի գատար լաթիֆ վէ մուշֆիգանէ օլան տիկէր պիր
մուհապպէթտէն պահա իտէյիմ:

Մ. Հարտի . – Ֆէքրինիզի անլայօրըմ, ագիզիմ Մար-
սէլ, զայէթի վէխիմ պիր քէյֆիյէթտէ սիզին տօսթանէ
նասիհաթլարընըզա միւրաճաատի իթտիշ օլտըզընտան , սիզ-
տէն հիչ պիր շէյ տապ լայատմատըմ . . . Էվվէ՛թ , հայաթը-
մըն հէր պիր կիւնիւ՝ չիտտէթի մուհապպէթլէ սէվտիշ օլ-
տըզըմ վէ միւէպպէտէն տէ սէվէճէյիմ օ ֆէտաքեար
գատըն հապգընտա թի մուհապպէթի ֆէվգ ել ատէտի թէզ-
ելտ իտիյօր զանն իտիյօրըմ . . . Նիհայէթ . . . սիզէ հէր
շէյի սէօյլէմէք լազըմ ատը . . . վալիտէմ Մարկըրիթի ին պէ-
նիմ մաշուգէմ օլտըզընը պիլմէտիյինտէն , քէնտինէնի պա-

նա օ գատար մէտ ու սէնա իմմիշ տիր քի, պու մու-
հապպէթ պէնիմ նազարըմտա ատէթա մուդատտէս պիր
չէյ հիւքմիւնիւ ալմըշ տըր։

Պլէսագ. – Պուննան պաշգա, մատամ տը Նուագի
իլէ սիզին թապիսթընըզ արսաընտա քէք զարիպ միւնա-
սէպէթլէր վար տըր, ոօսթըմ... օ տա սիզին կիպի վա-
լիտէսինի բէրէքէթիշ տէրէճէսինտէ սէվէր։

Մ. Հարտի. – Օրտասը սահիհ տիր, Մարաէլ, Մարկը-
րիթին չու հարէքէթի ֆէտագքարանէսի չօգ տէֆա հէմ
ճալիպի հայրէթիմ վէ հէմ տէ մուճիպի ըզտըրտապըմ օլ-
մուշ տըր..., թագէն հարիզ օլտըզը խուլաս իլէ գաչ
տէֆալար պանա սէմիշ տիր քի. «Հէր չէյի սիզէ ֆէ-
տա իմմիմ... լաքին սիզի տէ վալիտէմէ ֆէտա խէճէ-
յիմ։»

Պլէսագ. – Համտ օլսուն, մատամ տը Նուագիլի օմու-
ճատէլէի ազիմէյէ տիւշար օլմուշ կէօրմէքտէն գօրգա-
ճագ պիր չէյինիզ ճօգ տուր։ Վալիտէսինին Ջմէրիգայա
ամտէթի իմմէք ֆիքրինտէն էբէյիճէ վազիթտան պէրու ֆա-
րիզ կէլմիշ օլտըզընը սիզ պանա սէօյլէտինիզ. մոսիէօ
տը Նուագի տախի զէվճէսի հագգընտա պիւտ պիւմիւն
գայտասըզ պուլընտուզընտան, Ջմէրիգատա քամիլէն ևէր-
լէշմիշ կիպի կէօրիւնիյօր... Մարկըրիթի պէօյիւմմիւշ
օլան օ միւհիմէրէմ գատընըն իհմիյամի քէտարանէ ֆէտա-
քէտարըզը սայէսինտէ, մուհապպէթինիզ գալըն պիր էս-
քար բէրտէսի ալթընտա մէսմուր տըր... պու մուհապ-
պէթինիզի չու սըրտատա քիմ իսլալ խէպիլիր։

Մ. Հարտի. – Հիչ պիր շէյ, օ՛հ, հիչ պիր շէյ իսլալ
խէմէզ... համիթա անըն տէվամ վէ իմմիխտատը իչուն
էլիմտէ իհէմմինամիզմ տախի վար տըր...։

Պլէսագ. – Նէ՞ տէմէք իսթիյօրսընըզ, ոօսթըմ...։

Մ. Հարտի. – Պիլմէմ քի պունը սիզէ սէօյլէմէք լա-
զի՞մ մը տըր...։

Պլէսագ. – Շիմտիյէ գատար հիչ պիր սըրրընըզը մէյ-
տանա չըգարմընշմըյըմ, ոօսթըմ...։

Մ. Հարտի. – (Ծոսթանէ պիր թէքտիրի հավի պիր
թավը ըլա.) Սի՞զ մի, ազիզիմ Մարաէլ... պունը խաթը-
նըզտան կէչիրէպիլի՞ր միսինիզ. խա՛յր... զիրա պէն մէ-
սուտիյէթլէրիմ նէ՛ զէման միւքէմմէլ օլուրսա, օ՛ զէման
սիզէ նագլ իմմէյի արզու իտէրիմ... շիմտի ֆիքրիմճէ
կիւզէլ պիր թէսավվուր վար տըր. լաքին պու թէսավվու-
րըն հագգընտա բէնիկինի ալմասը իչուն հէնուզ պաղը նօգ-
սանըլմըր վար տըր...։

Պու սըրատա պիր խըտմէթքար սալօնա կիրիպ Մ.
Հարտիյէ խիթապէն.

— Լէֆէնտի՛մ, ընչաղըտա իհթիյար պիր ատէմ կէլ-
միշ զայիֆի միւամմաճէլ պիր իշ իչուն սիզինլէ պօնուշմագ
իսթիյօր. – տէտի։

Մ. Հարտի խաֆիֆ պիր սապրսըզլըգլա «Իյքէն տէ-
յի՛լմի...» տէտիքտէն սոնրա, Մ. տը Պլէսագա խիթա-
պէն.

— Մուտատտէ իտո՛ր միսինիզ, ազիզ ոօսթըմ. – տէ-
յու սօրտու։

Մ. տը Պլէսագ ևագգընտա պուլընան պիր օտայա չէ-
քիլմէք ի՛զրէ պիր հարէքէթի իճրա իմմէյինտէն, Մ. Հար-
տի կիւլիւմսէյէրէք, իլավէյի մէգալ իլէ.

— Խա՛յր, խա՛յր, տուրընըզ... կիթմէյինիզ... սի-
զին պուրատա պուլընմանընըզա մուհավէրէ չարուգ խիթա-
պու՛լուր. – տէտի։

Պլէսագ. – Եա մէսէլէ իշտե՞ն իսպարէթ իսէ...։

Մ. Հարտի. – Պէնիմ կիզլի գաքադը իշիմ հօգ տուր,
ոօսթըմ, պէն իշէրիմի աշիքտարէն իճրա իտէրիմ... պու-
րասընը պիլմէզ տէյիլսինիզ...։ (Պատէհու խըտմէթքարա
խիթապէն.) Իշէրի պուդուրմասընը օ իհթիյար ատէմ-
տէն ըէճա իտին։

Խրամէթքեար . – Սիպի կէթիրէն բօսթա արապաճը. սը Ղկիմժէյէ մէէդուն օլուպ օլմասըդրնը պիւալ իտիյօր :

Մ. Հարտի . – Խա՛յր , պէքլէմին , Մ. ար Պլէսագը Բա. րիսե կէօթիւրէճէք :

Խրամէթքեար տըշարը չըգար , վէ պիր ազ սօնրա Բօտէնի սալօնա կիրտիրտի . Մ. ար Պլէսագ Մ. Հարտիյէ գարշը իճրա իմտիյի խըյանէթի տիկեր պիր քիմսէ վա. սըթտաըլա թէրթիպ իմժիշ օլտըղընտան , Բօտէնի թա. նըմազ քտը :

Բօտէն սալօնա կիրտիքտե , իհթիրամքեարանէ պիր սելամ վէրէրէք վէ պու իքի տօսթտան հէր իքիսինին եիւ. ղունէ թէճէսսիւսքեարանէ պիր նազար աթֆ իտէրէք .

— Մ. Հարտի քիմ տիր . – տէյու օղրտու :

Ֆապրիգաճը պու հագիր վէ սէֆիլանէ գըյաֆէթի իմհիյարը կէօրիւնճէ , պիր իյանէ թալէպինէ կէլմիշ օ. ղրտը զաններնա զահիպ օլարագ , լումֆքեարանէ պիր թամըր իլէ .

— Մ. Հարտի պէն իմ , մօսիէօ , նէ՞ իսթիյօրսընըզ . – տէտի :

Բօտէն արատըզը տաէմին քիմ օլըղընը պիր էյիճէ թահգիգ իմժէք իսթիյօրմըշ կիպի .

— Մ՛օսիէօ Ֆրանսուա Հարտի քիմ տիր . – տէյու թէքրարլատը :

Մ. Հարտի . – Պէնաէնիզ օլըղըմը պիր ազ էվվել սէօյլէտիմ , մօսիէօ :

Բօտէն . – Սիպէ խուսուսի պիր իֆատէմ վար տըր , մօսիէօ :

Մ. Հարտի . – (Մ. ար Պլէսագը կէօսթէրէրէք .) Լ. ֆէնտի պէնիմ տօսթըմ տըր . . . անըն էօնիւնտե սէօյլէ. յէպիլիրսինիզ :

Բօտէն . – (Թէբրար խտէրէք .) Լաքին . . . պէն հա. լընըզ սիպինլէ գօնուշմադ իսթէրիմ , մօսիէօ :

Մ. ար Պլէսագ չէբլիկ կէթժէք իւզերէ էքէն , Մ. Հարտի օթուրմասընը պիր իշարէթլէ անլաթտը , վէ տի. կէր թարաֆտան՝ էկէր իսթիյար սահիհէն սատագա տի. լէմէյէ կէլմիշ իտի , իւշիւնճիւ պիր շախսըն օրատա պու. լընմասը յլա ինճինէպիլէճէյինի տիւշիւնէրէք , քէմալը նէ. զաքէթլէ տէտի քի .

— Մօսիէօ , միւսաատէնիզէ մայրուբէն շունը անլա. մագ իսթէրիմ քի , պու միւլագաթըն կիպի օլմասընը իս. թէմէնիզ սիպին իչուն մը եօգաա պէնիմ իչուն մը տըր :

Բօտէն . – Սիպին իչուն տըր . . . մօսիէօ . . եաըընըզ սիպին իչուն . . . :

Մ. Հարտի . – (Թէաճճիւպտե գալարագ .) Էօյլէ իս. տե սէօյլէյէպիլիրսինիզ , մօսիէօ . . . պէնիմ էֆէնտիտէն կիպի պիր չէյիմ եօգ տըր :

Բօտէն պիր տագըդաճըգ սիւքիւթտէն սօնրա , Մ. Հարտիյէ խիթապէն .

— Մօսիէօ . . . հագգընըզտա սէօյլէնիլէն ժէտհիյէ. լէրէ միւսթահագգ օլտըղընըզը պիլիրիմ . . . վէ պու հայ. պէյէթլէ հէր նամուսքեար աաէմին հիւանիւ թէվէճճիւհի. նէ մաղհար օլմուշընըզ տըր :

Մ. Հարտի . – Ջանն իտէրիմ , մօսիէօ :

Բօտէն . – Իչթէ պէն տէ նամուսքեար պիր աաէմ օլ. տըղըմտան , սիզէ պիր խըտամէթ իթժէյէ կէլմիշիմ տիր :

Մ. Հարտի . – Բէք էյի , պու խըտամէթ նէտէ՞ն իպա. բէթ տիր :

Բօտէն . – Ալչագճա պիր խըյանէթի սիզէ խապէր վէրմէյէ կէլմիյօրըմ . . . սիզ պու խըյանէթէ գուրպան կիթմիշսինիզ տիր :

Մ. Հարտի . – Եանըլըյօրսընըզ զանն իտէրիմ , մօսիէօ :

Բօտէն . – Տէրմիյան իթմտիյիմ սէօզիւ թաատիգ իտէ. ճի իսպաթլաբըմ վար տըր :

Մ. Հարտի . – Իսպաթլա՞ր մը :

Բօաէն . – Էվվէ՛թ . հէմ՛առ թահրիրի խապամ լար . . . պունլար եանըմտա մահֆուզ տըր . խիւլասա սիզէ չունը արզ իտէյիմ քի չիմտիյէ գառար ոօսմ զանն իմմիշ օ-տըղընըզ պիր առէմ սիզի ալշագճասընա ալտամմըշ տըր :

Մ . Հարտի . – Է՛յ պու առէմին իամի՞ նէ իմիշ :

Բօաէն . – Մ . Մ՛արսել տը Պէնսադ :

Մ . տը Պէնսադ պու սէօզիւ իշիտէնճէ պիրտէն պիրէ սարսըլտը , եիւզիւ մօն ոօր քէսիլտի , վէ եըլտըրըմտան ուրըլմըշ կիպի ոօնագալտը : Թիմիտէք պիր սէտա իլէ « Մ՛օսիէօ . . . » սէօզիւնիւ անճադ սէօյլէյէպիլտի :

Մ . Հարտի , ոօսմընըն եիւզիւնէ պադմադըրըն վէ անըն տէհշէթլի ալի իւսմիւյիւնիւ կէօրմէ քտիդին էլին . տէն թուխտու , վէ քէմալը կէրմի իլէ . « Սիւքիւթ էթ . . . ոօսմուա » տէտիքտէն ոօնրա , կէօզլէրինտէ ախէչլի հիտ-տէթի բարլամագտա օլտըղը հալտէ , ուիք տիք եիւզիւնէ պադմագտան կէրի տուրմատը օլտըղը Բօաէնէ խիմա-պէն , հագարէթամիզ պիր թավր իլէ .

— Ա՛ . . . Մ . տը Պէնսադը իմհամ՛ մը խոյոսընըզ . – տէտի :

Բօաէն . – (Ա՛չըգտան ացըղա .) Էվվէ՛թ , իմհամ իտէրիմ :

Մ . Հարտի . – Փէնտիսինի թանը՛ր մըսընըզ :

Բօաէն . – Խա՛յր , հիչ պիր վագթ կէօրմէմիշիմ տիր :

Մ . Հարտի . – Օ հալտէ քէնտիսինի նէտէ՛ն ոօլայը չայանը թէքտիր կէօրիւյոսընըզ . . . պանա խը յանէթ իմ-միշ օլտըղընը սէօյլէմէյէ նա՛սըլ ճէսարէթ ալը յոսընըզ :

Բօաէն . – (Բէք զիյատ կիւճլիւքլէ զադմի խոյոր կիպի կէօրիւնտիւյիւ պիր հէյէճան իլէ .) Մ՛օսիէօ , սիզէ պիր սէօզ սէօյլէյիմ . . . նամուսքեար պիր առէմ տիկէր պիր նամուսքեար առէմին պիր ճանի թարաֆընտան պօղազլանմագ իւզրէ օլտըղընը կէօրէճէք օլուրսա « Ա-

տէ՛մ էօլսիւրիւյօրլար . . . » տէյու հայդըրմազա պօղճ-լո՛ւ մը տըր տէյիլ մի տիր :

Մ . Հարտի . – Էվվէթ , պօղճլու տըր . . . ֆագաթ պու-սիւալի սօրմագտա նէ՞ միւնասէպաթ վար տըր . . . :

Բօաէն . – Պէնիմ նազարըմտա էօյլէ խոյընըէգլար վար տըր-քի , գաթի իւլիք գառար ճինայէթ քսարանէ տիր . վէ իշթէ պէն ճէլլատ ըլա գուրպանը ալտընա կիրմէ-յէ կէլիյօրըմ . . . :

Մ . Հարտի . – (Կիթտիքճէ հայրէթի վէ թէճճիւպլի ալթարագ .) ճէլլա՞տ մը . . . գուրպա՞ն մը . . . նէ՞ սէօյլէ-յօրսընըզ , մ՛օսիէօ :

Բօաէն . – Մ . տը Պէնսադըն եալընընը թանըրսընըզ , տէյի՞լ մի :

Մ . Հարտի . – Էվվէթ , թանըրըմ . . . :

Բօաէն . – Էօյլէ իսէ չունը օղուլընըզ . . . :

Պու սէօզիւ միւթէագբիլ Բօաէն ճէպինտէն պիր մէք-թուպ չըգարըպ Մ . Հարթիյէ վէրտի : Օ զէման ֆագրի-գաճը իլք տէֆա օլարագ Մ . տը Պէնսադա աթֆը նա-զար իտինճէ , մէրգումըն էօլու չէհրէմի կիպի միւտհիշ ոօղունլըղընտան տիւչարը տէհշէթի օլարագ , պիր առըմ կէրի չէքիլտի : Մ . տը Պէնսադ իսէ հիճապընտան թաչ քէ-սիլմիյ գալմըշ օլուպ , սէօյլէյէճէք պիր սէօզ պուլամա-մագտա ըտը . չունքի խայրնըղդա մահտուս օլան քիսմէ-խանէ հայտասըղլըղդա մանիք տէյիլ իտի :

Մ . Հարթի պու նահէհզուհուր տարպէտէն առէթա գօրգմըշ վէ չէհրէմի տէ ալի իւսմի օլմուշ օլտըղը հալտէ , հայդըրտագ .

— Մ՛արսե՛լ . . . Մ՛արսե՛լ . . . եիւզիւնիւն ըչնկի նէյ-գառար ոօլմուշ . . . ճէվապ տա վէրմէյօրսուն . – տէտի :

Բօաէն պու իտմի իշիտինճէ քէտէրսիզ պիր թէաճ-ճիւպէ միւչար օլմուշ կիպի կէօրինէրէք .

— Մ՛արսե՞լ մի . . . վա՛յ , սիզ Մ . տը Պէնսա՞գ մը

սընըզ՝ Ա՛հ, մօսիէօ . . . պիլմիշ օլսա իտիմ . . . :

Մ. Հարտի . – (Հայդըրտագ .) Լաբին պու ատէմին սէօյլէտիքլէրինի իչի՛թմէ յօր մըսընըզ, Մարսէլ . . . պանա ալչագճա պիր սուրէթտէ խըյանէթի իլմիվէ օլտուղընըզը իտտիա իտիյօր . . . :

Պու սէօզտէն սօնրա Մ. տը Պէհատըն էլինի թուտտու՝ Լաբին պու էլ պուդ կիսի տօնմըշ ըտը՝ Մ. Հարտի քէմալը տէհշէթլէ կէրի կէրի կիտէրէք .

— Օ՛հ, ե՛ա Բապպի . . . ե՛ա Բապպի . . . հիչ պիր ճէվապ տա վէրմէ յօր . . . :

Բօտէն . – Մատամ քի Մ. տը Պէհատըն դարչըսընտա պուլունը յօրըմ, Մ. Բօտէն նամընա Բարիսէ, Միլիէօ-տէզիւրսէն սօդալընա պիր գաշ մէքթուպլար կէօնտէրմիշ օլտուղընը ինքեարա ճէսարէթի իտիպ իլմէտիյինի քէնտիսինէ սիւալէ ալօրճլուրմ՝

Մ. տը Պէհատ տիլսիզ կիսի տուրարագ ճէվապ վէրմէտի՝ Մ. Հարտի, կէօրտիւյիւ վէ իշիթմէյի չէյլէրէ հէնուզ ինանմադ իտթէմէյէրէք, Բօտէնին վէրմիշ օլտուղը մէքթուպը ալէլ ացէլէ աչտը, վէ պիր գաչ սաթըր գատար օգուտը . . . էնտան գըրտաճտա ատա սըրա հայրէթ վէ թէսաճճիւպինի իյմա իտէր նիտալար սալըվէրմէքտէ իտի՝

Մ. տը Պէհատըն խըյանէթի վագըտասընա գանատաթ հատըլ իլմէք իչուն, մէքթուդը մեղքիւրիւ քեամիլէն օգուտմադա իտթիյաճ գալմատը՝ Մ. Հարտի իքի եանընա տօղրու սալմանտը, վէ պիր տադըգաճրգ քէնտիսինի ղայդ իլմիվէ կիսի տուրտու . պու տէհշէթէնկիզ քէշֆիյաթի իւզէրինէ կէօզլէրի գարտարտը, պու ալչագլըգ վէ խայրնըլըգ կիրտատապընա իլգ տէֆա աթֆը նազար իտինճէ պէյնի տօլանտը, վէ պու խայրնանէ մէքթուպ իլիթրէք էլէրինտէն աչադը տիւշտիւ՝

Լաբին պիր ազ սօնրա պու մէյուսիյէթի եէրինէ հիտ-

տէթ, հագարէթի վէ օլմաֆթան գանատ ալչագլըգ պու մէսէլէյի վէ քէնտիսինէ տիւշմէսը մէհզէթի օլմադը՝ Մ. տը Պէհատըն վազգրինէ հիւճում էտտիյինտէ, թէհտիտքարանէ պիր չէհրէ իլէ « Խայրը՝ . . . Հայդըրտագ վէ օլտուղընտա պըրագտա ալչագլըգ տէհշէթէնկիզ պիր տիլքուճէթճէ . . . :

— Խա՛յր . . . վա՛յ, Մատամ Բօտէն քիրլէնիր . . . Ն՛ա պատէհու ալչագլըգ իլմիվէ քիւլթիւրէ օլմադըգ իլէ խէրլիյէ ալմըշտըր ծնան Բօտէնին ատէօնէրէք . յօն տա յօն — Պիլի՛ վա՛յդընըզ կանընտըզ պու ալչագլըգ տա՛ վարմադըգ տա՛ յօր, պիր տիլքուճէթճէ սէվգիլի տիլէ՝ Մ. տը Պէհատըն վազգրինէ հիւճում էտտիյինտէ, Բօտէն վէ խըյանէթի վագըտայը պիւտ պիւթիւն ունուտտարագ, վէ պիր ատըմ կէրի չէքիլէրէք .

— Վա՛յ, մատամ Տիւբար . . . նէ՞ իչուն պուրայա գատար կէլտինիզ . . . նէ՞ վար . – տէյու սօրտու :

Գատըն . – Ա՛հ, էֆէնտիմ . . . պէօյլէ պիր ֆէլաքէթ . . . :

Մ. Հարտի . – (Տիլխըրաշ պիր սէտա իլէ .) Մարկըրիթ նէ օլտու . . . :

Գատըն . – Կիթամ . . . մնախէօ . . . ։

Մ. Հարտի . – (Իօնիւնէ երլտրրըմ տիւշմիւշ կիպի ախչարը տէհչէթ օլարագ .) Կիթամ՞ մի . . . Մարկըրիթ կիթամ հա՛ . . . ։

Գատըն . – (Պայղըն պիր սէտա իլէ .) Էվվէ՛թ , հէր շէյ մէյտանա չըգտը . . . վալիտէսի պուռնտան իւչ կիւն ագտէմ քէնտիսինի ալըպ կէօթիւրտիւ . . . ։

Մ. Հարտի . – Մարկըրիթ . . . կիթամ հա՛ . . . խա՛յր , պու սէօզ տօղրու օլամազ . . . պէնի ալտաթը յօրլար . . . ։

Պու սէօզիւ միւթէազզիզ ֆապրիգաճը՝ հիչ պիր սէօզ տինլէմէյ յէրէք , շաշըրմըշ վէ տիւշարը տէհչէթ օլմուշ օլտըղը հալտէ , խանէսինտէն տըշարը ֆըրլատը , տօս տօղրու արապալըղա գօչտու , վէ բօսթա պարկիրլէրի գօչուլմըշ օլտըղը հալտէ Մ. տը Պէնտագըն կէլմէսինէ պէքլէմէքտէ օլան արտապատընա սըչրայարագ , արտապաճըյա խիթապէն .

— Բարի՛ա , երլտրրըմ կիպի . – տէտի ։

. . . . . .

Մ. Հարտինին արտապատը երլտրրըմ կիպի սիւրթլա Բարիսէ տօղրու կիթամիյի սըրտտա , քէմալը չիտտէթլէ էամէքտէ օլան րիւգկեար տախի՝ ալէլ աճէլէ ֆապրիգայա տօղրու կէլմէքտէ օլան Գ–էֆլարըն մուհարէպէ չարպըլարընը ուզագտան ուզաղա օրալարա գատար կէթիրմէքտէ իտի ։

5

ՀԻՒՃԻՄ

Մ. Հարտի ֆապրիգատան մուֆարագաթ իտինճէ , պէօյլէ նակէհանի պիր ադիմէթէ պէրլէմէմէքտէ օլան Բօտէն տախի ադըր ադըր արտապատընըն ետընընա կիթամ . լաքին պիրտէն պիրէ տուրտու , վէ քէնտիսինտէն պիր ազ ուզագտա մնարէշալ Սիմոն իլէ բէտէրինի կէօրիւնճէ , մէմ նուհնիյէթի վէ թէճաճիւլինտէն նաշի ատտըլտը . Մարէշալ իլէ բէտէրի խանէյի ումումիսինի դօլտուրընտան պիրինէ տօղրու իլէրլիլէմէքտէ իտիլէր . դիւրա թէճատիւֆի պիր հալ սէպէպսիլէ պագա իլէ օղուլ արտաընտագի միւլագաթ օ զէմանա գատար կէճիքմիշ իտի ։

Բօտէն մէմնունանէ պիր չէհրէ իլէ քէնտի քէնտինէ .

— Բէք է՛յի , իչ իտթէմիյիմտէն տահա կիւզէլ եհուդիւօր . . . Չիմտի պէնիմ տտամըմըն օ ուֆաճըք Բօղ-Բոմբոնը նուվատընտան չըգարըպ գանալըմտատը մատտէսի գալը . – տէտի ։

Գատէնու արտապատընա պինմէյէ իտթիճատ կէօսթէրտի , կիթամիքճէ քէսպի չիտտէթի իթմէքտէ օլան բուգկեար պու սըրտտա Գ–էֆլարըն մուհարէպէ չարպըլարընըն ատվաքսինի տահա եագընտան ժէգիւիթթին գուլտուրընա աքսիյէտի , Բօտէն՝ այաղընը արտապանըն պատամաղընա տատյաթմըշ օլտըղը հալտէ , ուզագտան ուզաղա իչխիրլէն պու սէտայը պիր տագըճաճըք քէմալը տըգգատթյա տինլէմէքտէն ազնրա , արտապատընա չըգըպ օթուրարագ , քէնտի քէնտինէ .

— Եու սըրատա ձավատաքի միւհթէրիմ ժողիւէ վան Տաէլ պարոն Թրիքոյ զիմմէթինատէքի մաճլուսպաթը. նըն սաղլամլաշմագտա օլտուդունը ասլա խաթըրընատան կէ. չիրմէզ. – տէտի։

Արապա քէմալը սիւրաթլա Բարիս եօլունը էլէ ալտը։

. . . . . Վ ո ւ ր ո ւ . . . . . .

Ֆապրիգա իշճիլէրինին գըսմը ազամը՝ կիզլի չիրքէթ. լէրէ տաիր օլան պազը թէքլիֆլէրէ արգատաշլարը թա. րաֆընատան վէրիլէն ճէվապը կեօմիւրքաքը իւզրէ՝ Բարիսէ կիտէճէքլէրմի սըրնատա յմանէշալ Ասմանըն չէտէրիլէն խաթ. սուսի պիր միւզաքէրէտէ պուլունմադա մէճպուր օլմուշլար. ընդ ինչէ պու միւզաքէրէ սէպէպիյլէ քէսար խլէ զոռլ. անդանընատքի միւլազաթլէ խաբառտարլըղը ֆապրիգա գա. տար կէճիրմիշ խտր։

Խթիթլար իշճի ֆապրիգանըն իշճի ադաշլար օրտագ. խանէնի ադմինին գօլլատընատան պիրի նինտէթինատ, զէս. միր գաթընատա իշի տատատան կոպարէթի կիտէճէկ պիր տաւրէ իսթիճար իմէմէքտէ իտի Գըրդ գուլաճ գատար քիւչիւք պիր պաղշէ իշպոն տաիրէնին բէնճէքէլէրի էօթինտէ հայվան կիմի պիրէ տարտըլտը։ Պու սէօզու միւհէնդիզ մարէշալըն ձէ. պէհէնէլէրինէ տէվամ էտէրէք իւչ գիւն պիրտէվի խտր։

Մարէշալ. – Իմմէթի, պադիշահըմ. պէհիմ իշլէր ադիմ պիր իշլէնճէ ատմէք օլան պու գարարընդըղը հա. լինատէն ալէնի հալընդը պիր գուրթարապիլմադընդը։

Պադիշահ Սիմոն. – Թիքրինի անլայադմայօրում, օղլում. նէ տատմէք իսթէտիյինի իյզահ էդ. . . . ըճճա իտէրսին։

Մարէշալ. – Պիր գաչ կիւնտէն պէրու գըզմընըմ օտա. ադէճճ մինդուն մէ միւհիմմաթլըր կէօրիւնմիյօրլար։ Պիր ադիրմադըգ գարաշմադընդը իյի կիճէլէրի զայէթմէյէ մէ. մէստա ընդըլար. . . պու Տաէ պիրտէն պիրէ ատ իշլատ մինդուն դէվէ չէտէրլէրի կիմի կիտէ արդը յօր. . . Տանճ տիւնդըգկիւն իշիտմինի տա կէօզլէրի եաշարդըղ ընդ պու հալի կէօրիւնճէ, պիւս պիւթմիւն հէյէճանա կէլէրէք քէնդալէկտրմի գուճաճլատըղ, մէ քէտէրլէրինին ադաչլինի գանա ալէյհէմէլէրինի բէցա իլէտիմ. . . Հիչ պիր ճէվապ վէրմէքսիզին պագյնուճա ադաղընդան մէ եիւզիւմէ եաշ. լարընդան ընդան տըրդը։

Պադիշահ Սիմոն. – Թօհճէ շէյ. . . ադճանատ պու թէ. պէնատիլիճ ալէնիմիզ նէ. . . Մարէշալ. – Վալիտէյնին վէֆաթընատան տօղայը

Հըսա իթոխիմ քէտերի քենտիլերինտէն կիղլէ յէմէմիշ ո-
տըղըմտան նայի պագը քելըբ գօրգուլօրըմ . . . պէլքի
տէ պու պիչարէ մէլէքլէր քենտիլերինին պէնի պախթիյար
իթմէյէ գայրը քեաֆիր օլտըգլարընը տիւշիւնէրէք մի-
քեատեր օլուլօրլար : Լաքին , անլաշըլմա՛զ շէյ , պունլար
պէնիմ քէտերի տէլուննիմի անլամագլա գալմայըպ , հաի-
թա անա իչթիրաք տախի իտիյօրլար . . . : Տահա տիւն-
քի կիւն Պլանչ . « Էկէր վալիտէյիդ պիդիմիէ պէրապէր
օլմուշ օլսայլըտը , նէ՛ գատար մէսաւա օլտճագտըդ . . .»
տէմէքտէ իտի :

Պապա Սիմոն . – Մատամ քի աչնին քէտերինէ քէն-
տիլէրի տէ իչթիրաք իտիյօրլար , պունտան տօլայը աչնի
թայիպ իտէմէզլէր . . . կէօսթէրտիքլերի մահզունիյէթին
աչպէսի պաշգա պիր շէյ օլմայը տըր :

Մարէշալ . – Պէն տէ պէօյլէ տիւշիւնմէյօրըմ , պապա-
ճըղըմ . լաքին պու սէպէպ նէ՛ տիր : Ինը պուլմադ իչուն
պէ յինիմի պիհուտէ եէրէ չամլատը յօրըմ . լաքին հիչ պիր
շէյ պուլամայօրըմ : Նէ՛ սէօյլէյիմ պիլմէմ . . . : Պաղը
քելըբ չօճուգլարընմա պէնիմ արամըզա մէլուն պիր շէյ-
թան կիրմիշ օլտըղընը միւսահազա իտէճէք գատար իլէ-
րիյէ վարը յօրըմ : Պու միւսահազանըն պուտաղաճա վէ տի-
վանէճէ պիր շէյ օլտըղընը պիլիրիմ . լաքին նէ՛ եաթայըմ
. . . ինսան ագլընտէ սէպէպլէրտէն մահրում գալընճա ,
պէօյլէ պուտաղաճա վէ տիվանէճէ ֆարզիյաթմա կիրի-
շիր :

Պապա Սիմոն . – Գըղլարընըդա աչնին արանըդա քիմ
կիրէպիլիր :

Մարէշալ . – Հիչ քիմնէ կիրէմէզ , պապաճըղըմ . . .
պունը պէն տէ պիլիյօրըմ :

Պապա Սիմոն . – (Պապայանէ պիր սուրէթտէ .) Պա-
նա պագ , օղլում , պէ՛ըէ՛ . . . սապր է՛թ , նազարէթ է՛թ ,
աչնին պէնճէ մալիում օլան իհթիմամը քետէրսինիզլէ օ պի-

չարէ գալպէրի թէֆթիշ էյլէ , հէր հալտէ մաստումանէ
պիր էարար պուլաճաղընտան էմին իմ :

Մարէշալ . – (Տիք տիք պապասընըն եիւզիւնէ պա-
գարագ .) Իվէ՛թ , պապաճըղըմ , հագգըն վար տը՛ր , լա-
քին պու էարարը քեշֆի իտէպիլմէք իչուն անլէրին հանը՛ն-
տան հիչ պիր վագիթ այրըլմամադ լազըմ տը՛ր . . . :

Պապա Սիմոն . – (Օղլունըն մահզունը չէհրէթինտէն
միւթէաճճիպ օլարագ .) Նէ՛ իչուն այրըլաճագսըն . . . չիմ-
տի արթըդ պիւս պիւթիւն գըղլարընըն հանընտա . . . պէ-
նիմ հանըմտա տէյի՛լ միսին :

Մարէշալ . – (Տէրունի պիր ահ չէքէրէք .) Ի՛մ պի-
լիր :

Պապա Սիմոն . – Նէ՛ սէօյլէյօրսըն , օղլում . . . :

Մարէշալ . – Ա՛հ , պապաճըղըմ , պէնի պուրատա ալը-
դօյան վազիֆէլէրին քեաֆֆէսինի պիլինիզ . . . սօնրա տա
պէնի սիզտէն , գըղլարըմտան էվ տիկէր էվլատըմտան ա-
յրըլաճագ օլան վազիֆէլէրի անլայաճագսընըզ . . . :

Պապա Սիմոն . – Պու տիկէր էվլատը՞ն քիմ օլույօր :

Մարէշալ . – Էսկի տօսթումըն օղլու , Հինալի բրէնա :

Պապա Սիմոն . – Ճարլմա՞ մը . . . սնա նէ՛ օլտու :

Մարէշալ . – Պապաճըղըմ . . . պէնի գօրգուտը՛յօր . . . :

Պապա Սիմոն . – Օ՛ մը :

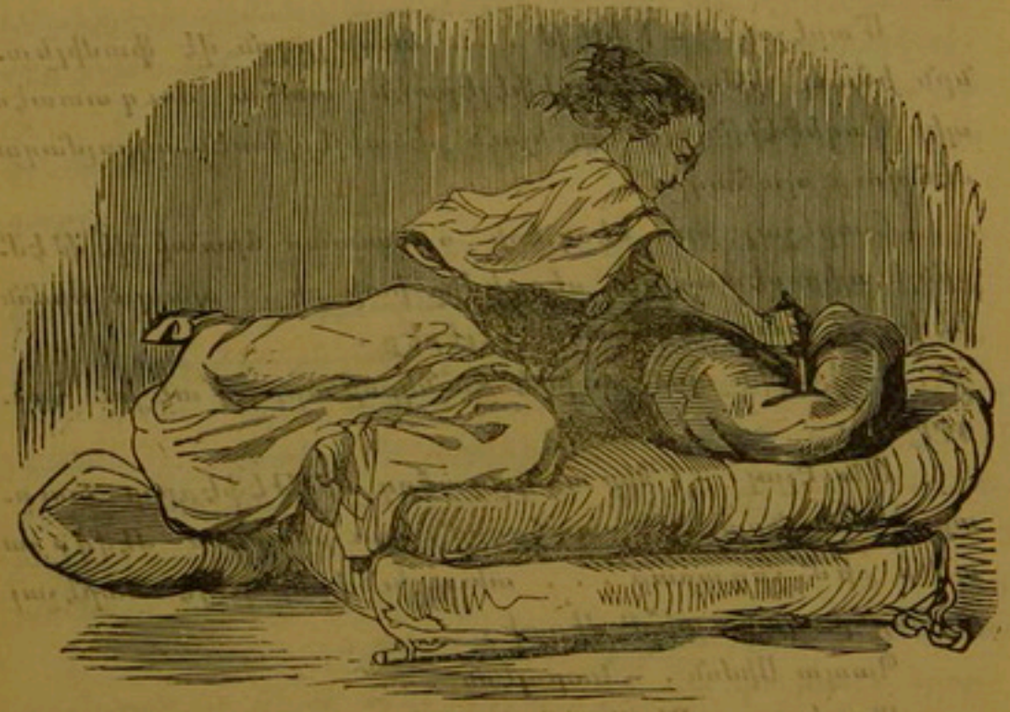
Պու սըրատա բուզկեարըն չիտաեէմլէ էամէսինատէն՝
ուզագտան ուզաղա աէհղէթէնկիզ պիր կիւրիւլթիւ իչի-
տլտի . պու կիւրիւլթիւ օ՛ գատար չիտաեէմլի իտի քի ,
մարէշալ Սիմոն աէօղիւնիւ քէսիպ բէտէրինէ իհթիագէն .

— Պո՛ւ նէ՛ օլաճագ , պապաճըղըմ . – տէյտու սօրտու :

Իհթիյար՝ բուզկեարըն հուպուպըյա պէրապէր կէ-
չիպ քէսպի զաաֆ իմմիշ օլան պու սաղըր սէտալարա
պիր տագըդաճըգ գուլագ վէրտիքտէն սօնրա .

—Պէսպէլի գըղլարը տօլաշմագա չըգմըշ օլան Բարիս
սէրխօշլարը թիւրքի չաղըրըյօրլար . – տէտի :

չէթլէ պիւզիւլմիւշ օլտուղը համար , հիւսուէթի մէճնուն-
էսի սահիպսիյլա , գըրմըզը չուհասան մամուլ պիր եաս-
տըղը խանչէր իլէ տէլիք տէլիք իթմէքտէ վէ գըսըգ պիր
սէտա իլէ տէ « Ա՛հ . . . գա՛ն . . . անըն գանընը իսթէ-
բիմ . . . » տէմէքտէ իտի . պէն քէնտիսինէ . « Սէֆի՛լ չո-
ճուգ . . . պու հիւսուէթի մէճնուննանէ նէ՞ սիր . . . »
տէտիյիմտէ , պօղուդ պիր սէտա վէ սլթ իւսթ օլմուշ պիր
չէհրէ իլէ . « Հէրիֆի էօլտիւրիւյօրում » ճէվապընը վէրտի-
Պու սէօզ իլէ բաղիսլինի (հակառակորդ) անլամմադ իս-
թէմէքտէ իտի ։

Պապա Սիմոն . – Յիսլ հադըդա պու մուհապպէթ
պէօյլէ պիր գալպտե բէք տէհշէթլի պիր շէյ տիր ։

Մարէշալ . – Պու հիւսուէթի վահշիյանէսի պաղչն մատ-
մուազել սը Գարտօվիլէ վէ պաղչն տէ քէնտիսինէ գարշը
աթէշ ալը յօր ։ Սիլահլարը ճանբնտան գալտըրմազա ժէճ-
պուր օլտում . չունքի ճավատան քէնտիսի իլէ պէրապէր

կէլմիշ օլան վէ քէնտիսինէ բէք ֆէտաքեար վէ սատըգ կէօրիւնէն պիր ատէմ՝ բրէնտան քէնտիսինի գամիլ իտէճէ յինատէն գօրդմադտա օլտըղընը պանա խապէր վէրսին։

Պապա Սիմոն. – Պէտա՛ղիթ չօճուղ . . . ։

Մարէշալ. – (Ֆէտէրի տէրսուն ալ.) Իչիթ, պապաճըղըմ, գըղլարըմնա պու մանէվի էվլատըմըն պէնիմ իհթիմամ վէ մուաֆէնէթիմէ էն գիյատէ միւհիմ օլտըգլարը պիր օրտատա . . . քէնտիլէրինտէն այրըլմադա մէճպուր օլաճաղըմ. . . ։

Պապա Սիմոն. – Քէնտիլէրինտէն այրըլաճաղ մը-սըն ։

Մարէշալ. – Էվվէլ . . . տօսթլըղըն վէ ֆամիլեատնըն իճապ իհթիյի վազիֆէլէրտէն տահա մուգատտէս պիր վազիֆէնին իյֆասը իչուն քէնտիլէրինտէն այրըլմադա մէճպուր օլաճաղըմ։

Մարէշալ պու սէօզլէրի օ՛ գատար ճիտտի վէ թէմքինլի պիր սէտա իլէ սէօյլէմիշ իտի քի. պապա Սիմոն ֆէվգ էլ ատէ հէյէճանա կէլէրէք.

— Լաքին պու վազիֆէ հանգիսը տըր. – տէյու հայգըրտը ։

Մարէշալ. – (Պիր տագըդաճըդ միւթէֆէքքիր տուրտըդտան սօնրա.) Պապաճըղըմ, պու-րնատըղըմ մէվգըյա պէնի քիմ չըգարտը . . . տիւղ իւնվանընը վէ մարէշալ ատատընը պանա քիմ վէրտի ։

Պապա Սիմոն. – Նաբոլէոն . . . ։

Մարէշալ. – Սիզին կիսի սօֆու ճիւմհուրիյէթի թարաֆտարլարը նազարընտա միւշարիլէյհ ճիւմհուրիյէթին իլք հուգուգընը թէրք իլէ իմթէյաճէօրլըդ իլան իտինճէ պիւթիւն չան ու չէօհրէթինի զայիպ իմտի. պու-րատընը պիլիրսիմ։

Պապա Սիմոն. – (Մահզունիյէթլէ.) Էվվէլ, պէն պու դաաֆը գալալինէ լանէթլէր օգուտըմ. օ վագիտա գատար նիմ խիւտա ատատ օլունան պիր քիմսէ ինսանլար մէնդէլէսինէ թէնէզզիւլ իյլէտի ։

Մարէշալ. – Լաքին տահմա քէնտի ճանընտա վէ կէօզլէրի ճօնիւնտէ մուհարէպէ իճմիշ վէ սայէսինտէ օրտուզընդն է՛ն աշաղը տէրէճէլէրինտէն է՛ն ճօգ-արքի մէրթէպէլէրինէ չըգմըշ վէ բէք չօղ էյիլիքլէրինէ, մուհաֆազէթէլէրինէ մազհար օլմուշ օլան պէնիմ կիպի պիր ադքէր նազըրընտա, պիր գահրաման . . . պիր տօսթի վէֆասըզլըղընտա իտի. պէնիմ միւշարիլէյհ հադգընտադի մուհաֆազէթի բէքճէթիյքտարանէմ (պաշտոպական) հըսսը շիւքրանիյէմ վէ հայրէթլէ մալամալ իտի. Քէնտինի սիւրկիւնէ իճթիհատլէրի զէմանը, պու սիւրկիւնէ պէնտէ իչթիրաք իճմէքը իսթէտիմ. լաքին պու լուֆթը պէնտէն էսիրկէտիլէր. օ զէմանն պէնտէ ֆէտատա գուրտում, վէ օղլունը Ֆրանսանընը վէրտիյի իմտիհանը մահրում իճմիշ օլանլարտա գարշը գըլըճ չէ.քտիմ։

Պապա Սիմոն. – Գուլընտըղըն մէվգը իճապընճա բէք կիւզէլ հարէքէթի իճտին, օղլում. . . պէն սէնին Նաբոլէոն հադգընտադի հայրէթի վէ մէֆխումունիյէթինէ հիտատտար օլմադըղըն, հըսսը շիւքրանիյէթինի թադտիր իյլէտիմ. . . քէնտիսիյլէ պիրլիքտէ սիւրկիւնէ կիմի մէքքէ վէ ֆէտատ գուրմադ հադգընտադի թէտավվուրատընա վէ սաիր հարէքէտատընա բուի մուվաֆֆագատ կէօսթէրտիմ. պունլար մալիւմիւն տիւր։

Մարէշալ. – Իչիթ, պապաճըղըմ, քէնտի նամընա պունատան օն եէտի սէնէ էվվէլ ֆէտատա գուրմուշ օլտըղըմ օ միրատատան մահրում չօճուղ՝ չիմտի բէտէրինին գըլըճընը էլէ ալմադա մուգթէտիր տիր. . . ։

Պապա Սիմոն. – (Սօն տէրէճէ հայրէթի վէ էնտիշէ իլէ օղլունըն եիւզիւնէ պադարադ.) Իչինճի Նաբոլէոնը՞ մը. . . Օսմա գրալընը՞ մը տէմէք իսթիյօրսըն։

Մարէշալ. – Գրա՞լ մը . . . խայր, չիմտի գրալ տէյիլ

տիր . . . Նաբուղէոն մը , խա՛յր , չիմոի քէնտիսինէ Նաբուղէոն իսմինի վէրմէյօրլար . պու իսմ քէնտիլէրինէ տէհշէթ վէրմէյօրլար , անա պիլմէմ նէ՛ ավտոթրիալը իսմի թագմըշլար տըր . . . զաթէն հէր շէյ քէնտիլէրինէ տէհշէթ վէրմէքտէ տիր . . . (ձգը պիր հիւտաէթլէ) Շիմոի իմբէրաթօրըն օղլունը նէ՛ Եաբըյօրլար պիլի՞ր միսինիզ , պապաճըղըմ . . . իչքէնճէ վէրիյօրլար . . . պիչարէյի աղըր աղըր էօլտուրույօրլար . . . :

Պապա Սիմոն . – Պունը սանա քի՞մ ատյլէտի :

Մարէշալ . – Օ՛հ , պու իշտէն լուապէրի օլան պիր քիմսէ ատյլէտի . . . պու ատէմին սէօյլէտիյի տօղրու , հէմ բէք տօղրու տըր . . . , էվվէ՛լ , իմբէրաթօրըն օղլու պէօյլէ վագըթսըզ պիր էօլիւմէ գարշը պիւթիւն գուվվէթիյլէ բէնչէլէշիյօր . կէօղլէրինի Ֆրանսայա տօղրու չէվիրմիչ օլտըղը հալտէ , պէքլէյօր . . . պէքլէյօր . . . վէ հիչ քիմսէ , էվվէ՛լ , հիչ քիմսէ իսմուստընա եէթիչմէյօր . . . բէտէրինին՝ պուլընտըղլարը հագիր վաղիյէթտէն եիւքսէք մէվգըլարա չըգարմըչ օլտըղը ատէմլէրտէն հիչ պիրի պօղուպ էօլտուրմէքտէ օլտըգլարը օ մուգատտէս չօճուղը խաթըրընա կէթիրմէյօր . . .

Պապա Սիմոն . – Ֆագամի սէն քէնտիսինի ունուԹմազըն , տէյի՛լ մի . . . :

Մարէշալ . – Էվվէ՛լ , ունուԹմամ . . . լաքին քէնտիսինի ունուԹմամագ իչուն հէր շէյի պիլմէք լազըմ կէլտի . . . օ՛հ , շիմոի արԹըդ շիսպհէ իտէճէք պիր շէյիմ գալմատը . չունքի ալտըղըմ մալիսմաԹըն քոռաֆֆէսինի տէ պիր մէնպատան ալմատըմ . օ պիչարէ չօճուղըն հալը էսէֆիշիմ իսմալինի պիլմէք լազըմ կէլտի . . . պէն պու չօճուղա տախ եէմին վէրմիշիմ տիր . . . դիրա էվվէլճէ սիզէ նագլ իԹմիշ օլտըղըմ վէճհլէ պիր կիւն իմբէրաթօր , պու ալիճէնագ վէ մուշֆիգ բէտէր անը պէչիյինագ իչէն պանա կէօսԹէրէրէք . « Էսկի տօսԹում , բէտէրի իչուն նէ՛

օլտուն ըսա , օղլու իչուն տախի օ՛ օլաճագըն . գիրա իչիմիզի պիրլիչտէ սէվէն Ֆրանսայը տա սէվէր տէմէք օլուր » տէտի :

Պապա Սիմոն . – Էվվէ՛լ , օրասընը պիլիյօրըմ . . . պիր գաչ տէֆալար պու սէօղիւ պանա սէօյլէմիչսին տիր , վէ պէն տախի սէնին կիպի միւԹէէսսիր օլմուշըմ տըր :

Մարէշալ . – ԻչԹէ , պապաճըղըմ , էկէր իմբէրաթօրըն օղլունըն չէքտիյի իչքէնճէլէրի խապէր ալարագ պէնի ալտաԹմատըգլարընա տախր էլիմտէ գաթի իսպաԹլար պուլունաճագ օլսա , վէ Բօմա գրալը (Նաբուղէոնըն օղլու) իլէ միւնասէպէթէ կիրիչմէք վէ հաթթա անը ճէլլատլարըն բէնչէի զուլմընտան գուրԹարմագ իւզրէ իճապ իտէն վէսայիթի Իմբէրաթօրա սատըգ պիր ատէմէ ԹէհսիԹ իտէճէյինէ տախր Վիէննա սարայը էրքանընտան պիր զաթըն մէքԹուպընը կէօրմիւշ օլսամ . . . :

Պապա Սիմոն . – (Տիք տիք օղլունըն եիւգիւնէ պագարագ .) Ասնրա՞ . . . իչինճի Նաբուղէոնը գուրԹարտըգտան սօնրա . . . :

Մարէշալ . – Սօնրա՞ մի . . . է՛հ , պապաճըղըմ , Ֆրանսա շիմոիյէ գատար Թէհամմիւլ իԹմիյի հագարէԹլէրէ գարշը գայտսը՞զ մը տուրագագ զանն իտիյօրսընըզ . . . Իմբէրաթօրըն խաթըրէսի պիւս պիւթիւն մա՞հվ մը օլմուշ իԹիգատընտա սընըզ , խա՛յր , խա՛յր , պիլ խատսա մէմլէքէթին իԹիգատընտան տիւշմիւշ օլտըղը չու զէմանտա անըն մուգատտէս իսմի խաֆիյէն եատ օլունույօր . . . , Օղլունըն Թազէ հայաԹ քէսագ իԹտիրէճէյի պու նամը գիշան հուտուտ պօյունտան զուհուր իտէճէք օլուրսա , նէլէ՛ր օլաճաղընը պիր բէրրէ տիւշիւնիւնիւզ : Պիւթիւն Ֆրանսըզլարըն գալպի անըն իչուն չա՞րսմայագագ մը տէյու զանն իտիյօրսընըզ :

Պապա Սիմոն . – Պու հարէքէթին իչինճի Նաբուղէոնըն սանճագը իլէ հիւքիւմէթի հագըրեյէ գարշը պիր ֆէսատ

տէմէք օլտըղընտան, բէք վէհիմ պիր շէյ տիր, օղլում։

Մարէշալ. – Ա՜հ, պապաճըղըմ, պէնիմ բէք պէտ-պախթ օլտըղըմը պիր ազ էվվէլ սէօյլէտիմ. շիմտի սիզ մուհաքէմէ իտինիզ... պէօյլէ քիւսթահանէ պիր թէշէպիւսէ կիրիշմէք իչուն եալընըզ էվլատլարըմը վէ սիզի թէրը իթմէք լազըմ կէլիպ կէլմէտիյինի քէնտի քէնտիմէ սօրմագըա գալմայըպ, հաթթա իւնվան վէ րուհթպէմի թանը յարադ պանա լութֆ իթմէմիշ իսէ պիրէ նիհայէթ ատաէթի իթմիշ օլան հիւքիւմէթի հազըրէյէ տախի պօրձլու օլսադ օլմատըղըմը քէնտի քէնտիմէ սիւալ իտէրիմ, Շիմտի նէ՞ եապմալըյըմ. պիւթիւն սէվտիքլէրիմի թէ՞րք մի իթմէյիյիմ, եօգսա իմքէյսթաթօրըն օղլունըն տիւշար իտիլտիյի իչքէնճէլէրէ գարշը գայտսըզ մը տուրմալըյըմ... օ իմքէյսթաթօրըն քի բէք չօգ է՛յիքլէրինէ մազհար օլմուշտուր, վէ կէրէ՛ք քէնտիսի վէ կէրէ՛ք էվլատը իչուն սատագաթ եէմինի վէրմիշիմ տիր։ Ո պիչարէ չօճուղը գուրթարմագ իւզրէ պու եէկեանէ ֆըրսաթը գաչըրմալը՛մը՛յըմ, եօգսա քէնտիսի իչուն պիր ֆէտսատ մը դուրմալըյըմ... Սէօյլէյինիզ պապաճըղըմ, իմքէյսթաթօրըն զիքրի ճէմիլինէ պօրձլու օլտըղըմ վազիֆէյի ատսապա իֆթարթ տէրէճէսինէ՛ վի վարտըրը յօրըմ... սէօյլէյինիզ... պիր րէյ վէրինիզ։ Պու կիճէ կէօզիւմէ ույգու կիրմէյէրէք նամուսըմըն իճապ իթտիյի խաթթը հարէքէթի թային իթմէյէ չալըշտըմ... լաքին գարարտըզըգտան գարարտըզըգա եուվարլանմագտան պաշգա պիր շէյ եապամատըմ...։ Թէքրար իտէրիմ, պապաճըղըմ, պու պապտէ եալընըզ սիզ պանա պիր նասիհաթ վէրէպիլիրսինիզ։

Իհթիյար իշճի՝ պիր գաչ տագըդա գատար միւթէֆէքքիր տուրտըգտան սօնրա օղլունա ճէվապ վէրմէյէ հազըրլանմըշ իքէն, տէլիգանլընըն պիրի քիւչիւք պաղչէյի ալել ացէլէ կէչտիքտէն սօնրա, զէմին գամըրընըն գարու-

սընը աչտը, վէ մարէշալ Սիմոն իլէ քէտէբինին պուլընտըգլարը օտայա կիրտի...։ Պու տէլիգանլը Օլիվիէ, եանի Դ–ը–գ–լարընն իթօբլանմըշ օլտըղլարը քէօյ մէչհանէսինտէն գաչմըշ օլան կէնճ իշճի իտի։

Պիչարէ տէլիգանլը պէնգի քիւլ ընէնկինէ տէօնմիւշ օլտըղը հալտէ, սօլսույա սօլսույա տէտի քի։

— Մ'օսիէօ Սիմոն... մ'օսիէօ Սիմոն... իչմէ կէլիյօրլար... Ֆապրիգանընն իւզէրինէ հիւճիւմ իտէճէքլէր...։

Պապա Սիմոն. – (Պիրտէն պիրէ այադա գալդարագ.) Բի՛մ...։

Օլիվիէ. – Դ–ը–գ–լար, պիր սիւրիւ թաշ օճադը ատէլէսի վէ թաշճըլար... ճիվարլատտան վէ Բարիս սէրսէրլէրինատէն պիր ալայ սէրհօշ հէրիֆլէր տախի եօլ իւզէրինտէ պուլնարտա իհթիհադ իթմիշլէր տիր։ Պագընըզ, իչիտէյօր մ'իտրընըզ... «Եէրրմ ըճըլարա էօլի՛մ... » տէյու հայգըրըյօրլար։

Յիվ հազըդա ատամէէլէր կիթ կիտէ տահա պէլլի պիր սուբէթտե իչիտիլմէքտե իտի։ Մարէշալ տախի օլտըղը եէրտէն գալգարագ.

— Պիր ազ էվվէլ իչհիթմիշ օլտըղըմ սէտալար պուննար ըմըշ։

Օլիվիէ. – Իչի եիւզ քիչիտէն զիյատե տիրլեր, մ'օսիէօ Սիմոն. հէմ տե թաշլար վէ սօքաքլար իլէ միւսէլլահ տըրլար. պէլասը շու քի ֆապրիգամըզ իչճիլէրինին գըսմը ազամը Բարիսե կիթմիշ օլտըղլարընտան, պուրատա անճագ գըրգ քիշի վար ըզ. զաթէն գատընլար վէ չօճուգլար խեվգի ու տէհչէթլէ հայգըրարագ օտալարընա գաչըյօրլար, իչիտիյօր մ'իտրընըզ...։

Յիվ հագըդա թաւան՝ ալել ացէլէ աթըլան այադ սէտալարը թէէսիրիլլէ սարսըլմագտա ըտը։

Մարէշալ՝ ըզտըրագ վէ էնտիշէսի կիթտիքճէ արթ-

մագուա օլան բէտէրինէ խոխթապէն։

— Պու հիւճիւմ թէհլիքէլի պիր շէյ մի տիր, պապաճըղըմ։

Պապա Սիմոն. — Բէք թէհլիքէլի, օղլում. էանաֆիըդ գավղալարընաան տահա տէհղէթլի պիր շէյ օլամազ. պա խուսուս քի ճիվաթտաքի էհալիյի ֆապրիգամըզ ալէյհինտէ թահրիք իթմէք իչուն պիր վադիթտան պէրու հէր տիւրլիւ թէտապիրի միւմքինէ իթթիխազ օլունույօր ըտը։

Մարէշալ. — Էկէր սիզ մըգտարճա պու գատար աղ ըտանըզ, էվվէլա պիւթիւն գաբուլարը սըդը սըդըյա գաբամալը սընըզ վէ պատէհու....։

Մարէշալ սէօվունիւ թէքմիլ իտէմէտի, վահյիյանէ սէտալարտան միւթէհասսըլ պիր կիւրիւլթիւ օտանըն ճամլարընը տարտաը, վէ պու կիւրիւլթիւ օ գատար էտդընտան վէ օ գատար շիտտէթլէ բամըլատը քի, մարէշալ, բէտէրի վէ տէլիգանլը իչճի պիր թարաֆտան օվալարա նազըը էբէյիճէ եւիւքսէք պիր տիվար իլէ մուհամէթ օլան քիչիւք պաղչէյէ չըգտըլար։

Նակէհան, ավազէլէրին պիր գամ տահա քէսպի չիտտէթ իթմէսինի միւթէագըպ խանէնին ճամլարընը գըրմագ իչրէ տօլու կիպի եաղտըրըլան իրի թաչար՝ պիրինճի գամըն պիր գաչ բէնճէրէսինի տէլէրէք տիվարա վուրուլդըգտան սոնրա, պաղչէնին իչինէ, մարէշալ Սիմոն իլէ բէտէրինին էթրաֆընա տիւշտիւլէր։

Պու արըատա իխթիյարըն պաչընա պէօյիւք պիր թաչ իտապէթ իթմիչ օլդըղընտան, պիչարէ իրի եանընա տօղրու սալլանտը, վէ գանըտարա միւլէմմա՝ օլդըղը հալտէ իւլէրիյէ տօղրու էյիլէրէք մարէշալ Սիմոնըն գօլարը ատասընա տիւշտիւ պու էմռատէ իտարիճատէ տախի. «Եըրթըճըլարա մուհարէպէ վէ էօլ՛ում...» սէտալարը վահյիյանէ պիր սուրէթատէ էթրաֆա ադբէնտազ օլմագտա ըտը։

6

ՉՈՒՏՏԱՂԱՐ ԻՒՂ ԵՐԹՐՃՂԱՐ

Հարէքեաթը իտտիմանէսինին իւլը էսէրի մարէշալ Սիմոնըն բէտէրինէ մուճիպի ֆէլաքէթ օլմուշ օլան պու ազըղն ղալէպէլիքտէն տահա տէհղէթլի պիր մէնզարէյէ օլամազ ըտը։

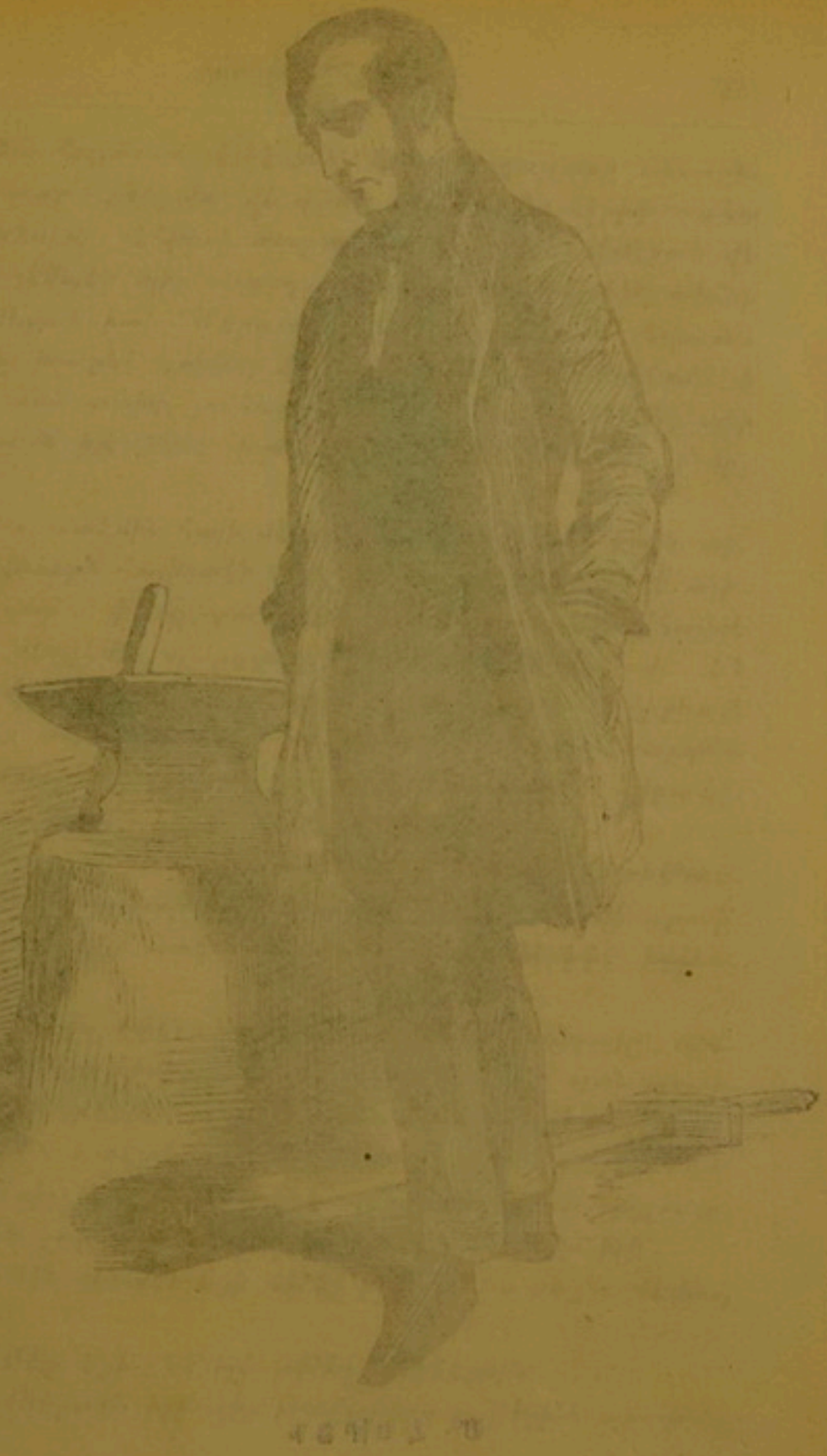
Պաղչէ տիվարընըն պու ճիհէթտէն միւնթէհի օլտըղը խանէյի ալմաւմինին գօլարընտան պիրի օվալարա նազըը ըտը։ Իչթէ Գուրտլար հիւճիւմիւ պու ճիհէթտէն պաչլամըշլար ըտը։ Հարէքէթլէրինտէ կէօսթէրտիքլէրի աճէլէ վէ թէչաշ, եօլ իւզէրինտէ իրի մէյտանէյէ տահա ուդրամալարը վէ գարիպ իւզ զուհուր օլան գավղանըն հուսուսի իչուն կէօսթէրտիքլէրի սապրօրզուրզ՝ զամէն վահյիյանէ պիր հիտտէթէ տուչար օլան պու ատէմլէրի պիր գամ տահա հաբէքէթէ կէթիրմիշ իտի։ Ալէքսինտրի թաչլարը իւք տէֆա ֆըրըլամթըգտան սոնրա, հիւճիւմ իտէնլէրտէն էքսէրսիտ եէնիտէն թաչ թօբլամագա պաչլատըլար. պաղըլարը տահա զիյատէ սուհուլէթլէ թօբլայապիլմէք իւզրէ սօքալարընը տիչլէրի արատընտա թութմուշ, վէ պազըլարը տա տիվարըն ուզուռլըգընա տայամթմըշ ըտըլար. եէր եէր պու մէճնունլար չէթթէսինին պաչլըճա ֆէտատ պաչլարը էթրաֆընտա պիր չօղ ֆըրզ տալ թէչէքքիւլ իթմիչ իտի. պու ունլարտան պիր գըսմը ամէլէ կէօմլէքլէրի վէ գա պալթօլարը իւչ եատա գատըթմալար կիլինմիշ, վէ պիր գըսմը տախի ատէթա բաչավրա բարչալարը յա էօրթիւնմիչ իտիլէր. պիրա էվվէլճէ տէ սէօյլէմիչ օլարըղմըղ վէճունա

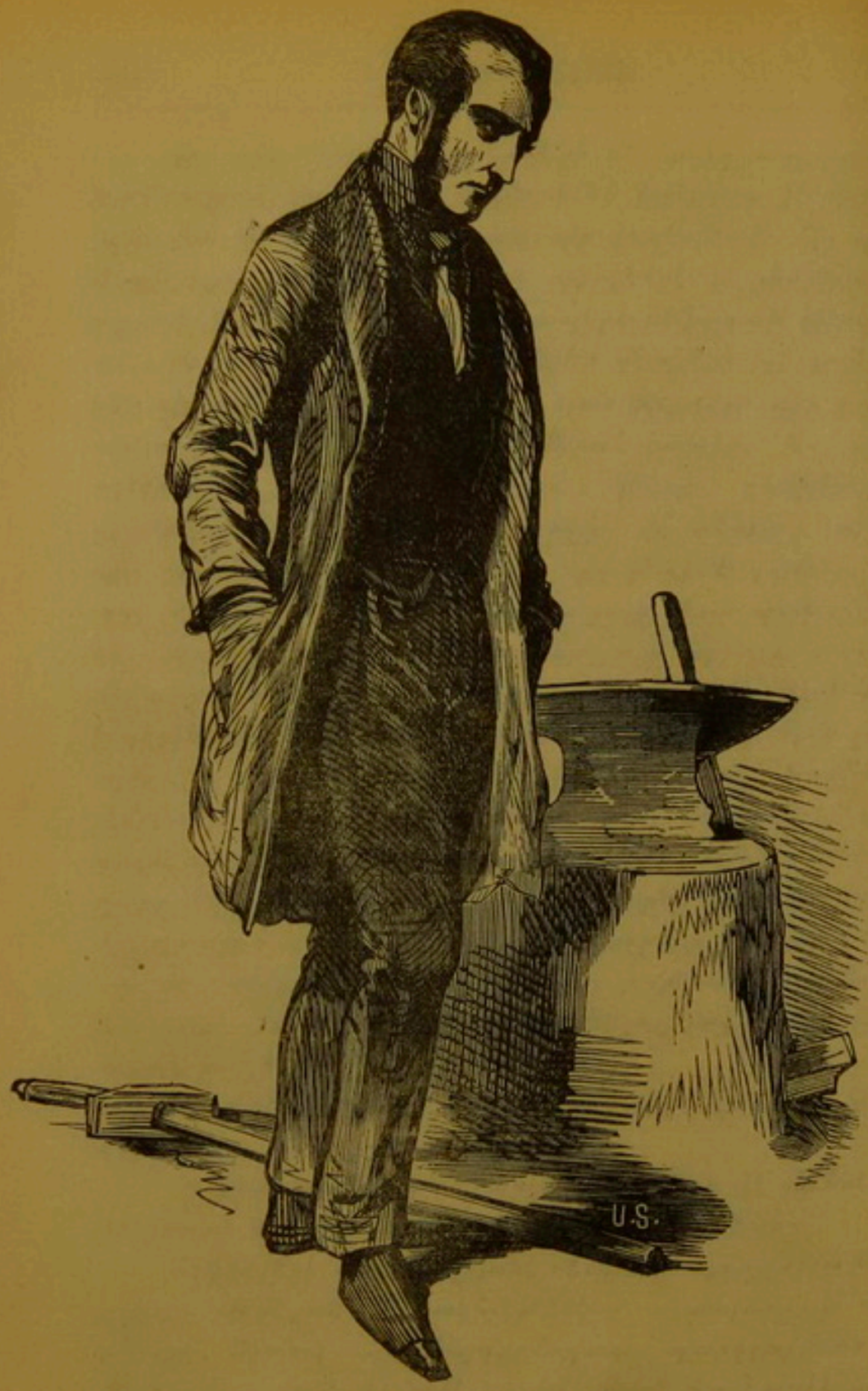
լէ , պիր ալայ Բարիս սէրսէրիլէրի վէ իքսիզ սաքսըզլար խահնա խահ Գուրտլար սիբիւսիւնէ իլթիհագ իթմիշլէր իտի : Պու կիպի սէֆիլլէրին ճօլլարը իւզէրինաէն հիչ պիր վագթ էքսիք օլմայան պիր գաչ պէտչէհրէ վէ բէժիւրտէ գըյաֆէթլի գատընլար տախի անլէրէ րէֆագաթ իթմէք-տէ , վէ կէրէք ավազէհլէրի վէ կէրէք սէօզլէրի իլէ զաթէն բէք զիյատե հարէքէթէ կէլմիշ օլան ֆիքրլէրի պիր գաթ տահա թէհեիճ վէ թահրիք իթմէքտե իտիլէր : Պու գատընլարտան պիրի՝ ուզուն պօյլու , կիւճլիւ գուվվէթլի , գըրմըզը եիւզլիւ , մախմուր կէօզլիւ վէ տէօքիւք տիշլի պիր գատըն օլուպ , պաչընա բիս պիր թաքեե գօյմուշ , վէ պու թաքեէնին էթրաֆընտան տա չալը կիպի պիրի պիրինէ գարըշըգ օլան սարըմթրագ սաչլարը տըշարը ուզանմըշ ըտը : Բաչավրա բարչալարընտան իպարէթ ֆիսթանը իւզէրինաէն րէնկեարէնկ սաթրանճը էսկի պիր եիւն չալ ալմըշ օլուպ , պու շալ կէօյսիւ իւզէրինաե խաչվարի չէվրիլմիշ վէ արգասընտա տա տիւյիւմլէնմիշ իտի : Մէրգումէ զանն իտէրսին քի պիր հիտատէթի մէճնուանէյէ գաբըլմըշ ըտը : Եարը եըրթըգ գօլլարընը նօգարը սըզատմըշ օլտըդը հալտե , պիր էլինէ պիր ոօքայը սալլաթմագտա վէ տիկէրինէ տե իրի պիր թաշ բարչասը թուքմագտա ըտը : Րէֆիգլէրի քէնահսինէ Սէդ-Ը լագապընը վէրմէքտե իտիլէր :

Պու մախլուգը միւտհիշ գալըն պիր սէտա լինէ հայգըրարագ .

— Ֆապրիգանըն գատընլարընը ըսըրմագ վէ վիւճուտ-լարընտան գանլար ագըթմագ իսթէրիմ . – տէտի :

Րէֆիգլէրի պու վահչիյանե սէօզլէրի ալգըշլարը թէլագգը իթմէքտե վէ տէհչէթէնկիզ սէտալարըյը տա « Եաչա՛ Միպու . . . » հայգըրմագտա օլտըգլարընտան , մէրգումէ գատըն ճինէթի տէրէճէսինտե հարէքէթէ կէլմէքտե իտի :

Մ. Հ Ա Յ Ր Տ Ի

Պու հայտուտ չէթէօինին ֆէօատ պաշլարը արասըն-
տա գուրը, րէնքսիզ վէ գըսա պօյլու պիր հէրիֆ տահա
պուլունուպ, չէհրէմ տաղ կէլինճիյինէ պէնզէմէքտէ վէ
սիյահ չէմպէր պիր սագալ տախի եւուզիւնիւն էթրաֆընը
չէվիրմէքտէ իտի։ Մէրգում պաշընա բումպարա մախաուս
ալ պիր թաքէե գօյմուշ վէ կիյտիյի եէնի ամէլէ կէօմլէյի
ալթընտան տախի չուհաուան մամուլ զայէթ թէմիզ պիր
բանթալօն իլէ ինճէ չիզմէլէր կէօրիւնմէքտէ պուլընմըշ
իտի։

Պու աստէմին հալի մէզքիւր ալայը թէշքիլ իտէն տի-
կէր էշխասըն հալինտէն ֆարգը օլտըգը պէտիտի վէ աշի-
քեար ըտը. Ֆապրիգա ամէլէօինին ճիվարտաքի էհալիյէ
գարշը սէօյլէմիշ օլտըգլարը է՛ն հիատէթէնկիզ վէ է՛ն
հագարէթամիզ սէօզլէրի պիլ խաստա մէրդում հիքմէյէ
իտէրէք անլէրի թահրիք իթմէքտէ, վէ ավազը օլտըգճա
տա հայդըրմագտա ըտը. լաքին էլինտէ թաշ վէ ոօքա կի-
պի հիչ պիր շէյ կէօրիւլմէմէքտէ իտի։

Գալըն պաստօ սէտասընա նազարէն քիլիսէ խանէնտէ-
կեանընտան օլմասը զանն օլունան եուվարլագ վէ գըրմը-
զը չէհրէվլի պիր ատէմ պու գըսա պօյլու հէրիֆէ խիթա-
պէն.

— Վախտ էֆէնտիներին ատէտիյի կիպի Ֆոլէրայը պիւ-
թիւն մէմլէքէթիմիզ իւզէրինէ ճէլպ իտէճէք օլան պու ի-
մանըզ քէօրէքլէր իւզէրինէ սէն աթէշ իթմէք իսթէմէ-
յօր մըսըն. — ատէտի։

Եիւզիւ տաղ կէլինճիյինէ պէնզէյէն գըսա պօյլու ա-
տէմ խէ զարիպ վէ ուզուրլուզ պիր թէպէսսիմ իլէ.

— Պէն սէնտէն էյի աթէշ իտէրիմ. — ատէյու ճէվապ
վէրտի։

— Բէք էյի, նէ՞ իլէ աթէշ իտէճէքսին...

— (Եէրտէն իրի պիր թաշ ալարագ.) Իշթէ պու թաշ
ըլա...

Մէրգուհի պու թաշը ալմագ իւղրէ ևէրէ էյիլտիյի սրբատա, իւղէրինտէն էրէյիճէ չիշկին վէ ֆագաթի գա. յէթի խաֆիֆի պիր թօրպա տիւշտիւ. Մէրգուհի պու թօր. պայը կէօմլէ յինին ալթընտա պաղլամըշ կիպի կէօրիւնիւ. յօրտու։

Գըրմըզը վէ ևուվարլագ չէհրէյի հէրիճի պունը կէօ. րիւնճէ.

— Պագաան ա՛, ևահո՛ւ, վարընը ևօղընը ևէրէ տիւ. շիւրիւյօրսուն... գալխպա բէք օ գատար աղըր օլմամալը. – տէտի։

Կէլինճիք ևիւգլիւ հէրիճի ալէլ աճէլէ թօրպայը ալա. րագ վէ թէքրար կէօմլէյի ալթընա ևէրլէշտիրէրէք.

— Լիվէ՛թ, ևիւն մօնթրալարը տըր... լաքին տըգ. գաթ իտէլիմ, գօնուշան պիդիմ թաշ օճագճը տըր զանն իտէրիմ. – տէտի։

Ճիլ հագըդա հիտատէթ վէ վահշէթէ գաբըլմըշ օլան պու զալէպէլիք իւզէրինտէ է՛ն զիյատէ հիւքմ ու թէէսիր իճրա իտէն քիմսէ՝ ևօգարըտա պահա իթմիշ օլաբիլմըշ թաշ օճագճը իտի։ Մէրգուհին պօյու օտէրէճէ եիւքսէկ իտի քի, բարշալանմըշ գըրմըզը պիր ժէնտիլ իլէ մուհաթ օլան գաճաար վէ տիշի քէշի բօսթը իլէ ժէսթուր պուլու. նան իրի ուժուզլարը՝ գարընճա կիպի գայնամագտա օլան պու զալէպէլիյին պաշլարընտան ևօգարը եիւքսէլմիշ կէօ. րիւլմէքտէ իտի։ Մէգըիւր զալէպէլիք արասընտա եէր եէր պէյազ նօգթալար կիպի պիր գաշ գատըն թագէէ. լէրի կէօրիւլմէքտէ իտի։

Էանագիլգ գավգաար զանն իտէրէք պու թէհլիքէլի թէշէպպիւօ իշթիրաք իթմիշ օլան պագը նամուսքեար իշճիլէը՝ ֆիքրլէրին նէ՛ տէրէճէյէ գատար հարէքէթի վէ հէյէճանա կէլմիշ օլարընը կէօրէրէք, վէ վուգու պու. լաճագ գավգանըն նէթիճէսի ֆէնալա ալունճէրը օլաճա. ղընը տէրք իտէրէք, պու զալէպէլիք արասընտան չէքի.

լիպ կիթմէք իսթէմիլէր։ Լաքին վագթ բէք կէճ իտի. Մէրգուհլար է՛ն վահշի ֆըրդալար արասընտա սըգըշմըշ վէ ևա տահա տօղրուսը հէր թարաֆտան գուշատըլմըշ օլ. տըգլարընտան, վէ պունտան պաշգա ալչագ աատ օլու. նաճագլարընը վէ պէլքի տէ պունլարըն աու մուսաֆէլաթ վէ մուհասաէմաթընա ուղրայաճագլարընը ալուհատա իթ. տիքլէրինտէն, ֆիրսարա մուվաֆֆագ օլմագ իւզրէ տահա ալինասիպ պիր ֆըրսաթըն զուհուրընա պէքլէմէյէ յէճ. պուր գալտըլար։

Իլք տէֆա աթըլան թաշլարլա պէրաբէր րէֆ' իտի. լէն վահշիյանէ ավազէլէր եէրինէ, թաշ օճագճընըն չիտ. տէթի սէտասը թէէսիրլէ տէրին պիր սիւքիւթ գահմ օլմուշ ըտը։ Մէրգուհ կիւրիւլթիւլու պիր սէտա իլէ հայ. գըրարագ։

— Գուրտլար ուլատըլար... չիմնի տէ եըրթընճըլա. րըն նէ՛ տուրէթէլէ ճէվապ վէրէճէքլէրինէ վէ նէ՛ եօլտա մուհարէպէյէ պաշլայաճագլարընա պէքլէմէք լազըմ տըր. – տէտի։

Զէթէնին էհլի հուգուգը իմիշ կիպի կէօրիւնէն կէ. լինճիք եիւգլիւ հէրիճի իտէ.

— Եըրթընճըլարը ֆագրիգատան տրշարը չըգարմագ վէ մուհարէպէյի պիրթարաճի պիր օվատա իճրա իթմէք լազըմ տըր. պու եօլտա հարէքէթ իթմէյէճէք օլուր. սագ... ճէպրէն խանէ պաամըշ օլուրըզ. – տէտի։

Սիպու լագտըլա եատա օլուճան պէտիչէրէ գա. տըն աէօղէ գարըշարագ։

— Խանէ՞ մի պաամըշ օլուրըզ... խանէ պատարագ պիդէ նէ՛ օլուր... տրշարտա օլսուն, իչէրտէ օլսուն, ֆագրիգատագի գատընլարըն ոտչլարընը եօլմագ իտէրիմ վէսաէլամ. – տէյու Հայգըրտը, վէ քէնարնի կիպի բէժ. մըրտէ գըյաֆէթի տիկէր գատընլար տահի ատըն աէօ. գիւնիւ թատաիգ իտէրէք։

— Էվէ՛թ, էվէ՛թ, հէր շէյ էրքէքլէրէ պըրագըլմամալը մըը։

— Պիզ տէ ինթիգամըմըզը ալմագ իսթէրիզ։

Կէլինճիք եիւզիւ ատէմ. – Ֆապրիգանըն գատընլարը ճիվարտաքի գատընլարըն ումուէն սէրիօզ վէ ֆահիշէ օլաըգլարընը իտտիա իտէրլէր։

— Բէք էյի, բէք էյի, լաքին պու սէօզ քէնտիլէրինէ պէհալըյա մալ օլաճագ մըը։

— Գատընլարըն տա պու իշէ գարըշմալարը լազըմ մըը։

— Օ պիզիմ պիլէճէյիմիզ շէյ տիր։

Սիպուլ. – Մատամ քի ֆապրիգատաքի գատընլար իտտինէի ումուտիտէ հէր պիր աղըզ շարգը չաղըրըյօրլար, պիզ տէ քէնտիլէրինէ. «Իմտա՜տ... պէնի էօլտուրմ՛ույօրլար» շարգըսընը էօյրէթէճէյիզ։

Պու վահիյանէ լաթիֆէ իւզէրինէ մէճնունանէ հայգըրըշլար, եուհալար վէ այագ սէտալարը հէր թարաֆա աքսէնտագ օլտու. լաքին թաշ օճագճը գուվվէթլի պիր սէտա իլէ «Սուսըն պէ՛» տէյու հայդըրարտագ, պու ավազէլէրէ նիհայէթ վէրտի, վէ դալէպէյիք հէր պիր աղըզ։

— Սուսը՛ն... սուսը՛ն... թաշ օճագճըյը ափինէյէլիմ, – տէյու պաղըրտըլար։

Թաշ օճագճը. – Էկէր եըրթըճըլար իքինճի պիր թաշ հիւճիւմիւնտէն սոնրա սա տրշարը չըգմայաճագ օլուրլարսա, իշթէ շուրատա պիր գաբու վար տըր, օնը ճէպրէն գըրար վէ քէնտիլէրինի եուվալարը իշինտէ պատըրըզ։

Կէլինճիք եիւզիւ ատէմ. – (Հիզի պիր էֆքեարը պուլունըյօր կիպի կէօրիւնէրէք.) Մուհարեպէ իթմէք իչուն եըրթըճըլարը ֆապրիգատան տրշարը չըգարմագ վէ ֆապրիգա տախիլինտէ հիչ քիմսէյի պըրագմամագ տահա միւնասիպ տիր...։

Թաշ օճագճը. – (Հիւրիւլթիւլիւ պիր սէտա իլէ.) Նէրէտէ միւմքին օլուրսա, օրատա տէօյիւ չէպիւիրիզ. էվվէլիր քի պիր տէֆա կէօյիւս կէօյիւտէ կէյէլիմ... օնտան սոնրասը գօլայ տըր. պիր տամըն սաչաղընտա օլսուն, պիր տիվարըն թէրէսինտէ օլսուն, հէր նէրէտէ օլուրսա օլսուն չարբըշապիւիրիզ, տէյի՛լ մի, Գո՛ւրտալար։

Ղալէպէյիք պու վահյիյանէ սէօզլէր սափգասըյլա ղայրէթէ կէլէրէք, հէր պիր աղըզ.

— Էվվէ՛թ... էվվէ՛թ, էհէր տիշարը չըգմայաճագ օլուրլարսա... ճէպրէն իչէրի կիրէրիզ։

— Վէ սարայլարընը կէօրիւրիւզ։

Պասօ սէոլի ատէմ. – Պու իմանըզ քէօրէքլէրին պիր իպատէթխանէյի պիլէ հօգ տըր. վախիզ էֆէնտի քէնտիլէրինի աֆօրօզլատը։

— Օնլար սարայլարա մալիք օլսունլար տա, պիզիմ քէօրէք եուվալարը կիպի գուլիպէլէրիմիզ պուլունսուն հա՛։

Կէլինճիք եիւզիւ ատէմ. – Մ. Հարտինին իշճիլէրի պիզին կիպի չաբգընլարա օ գուլիպէլէր պիլէ չօգ տըր տէյօրլար։

— Էվվէ՛թ... էվվէ՛թ, պունը պէն տէ իչիթտիմ։

— Ի՞օղլէ իսէ պիւթիւն էչհալարընը գըրաըլմ։

— Բաղարլարընը եըգալմ։

— Թանէ՛յի բէնճէրէլէրտէն տրշարը սթալմ։

Սիպուլ. – Քէնտիլէրինի նամուսքնար վէ ֆաղիլէթլի կէօսթէրէն օ աչիֆթէէլէրէ թիւրքի չաղըրթտըգտան սօնրա, դաֆալարընա թաշլար եաղտըրարագ օյնատալմ։

Թաշ օճագճը. – Հայտի պադալմ... Գո՛ւրտալար, տըգգամ իտինիզ... թաշլարը պիր տէֆա տահա ֆըրլատըգ... էկէր եըրթըճըլար պու տէֆա տա տրշարը թաճաղըզ... չըգմազլարսա, գաբույը գըրարըզ վէսսէլամ։

Իշպու թէքլիֆ վահյիյանէ ավազէլէրլէ թէլադգը օլունտը. սէտասը պիւթիւն չամնթա արասընտա իչիտիլ-

մէքտէ օլան թաշ օճագճը՝ ագ ճիւէրլէրինին պիւթիւն գուվվէթիլէ հայդըրարագ .

— Տըգա՛թ իտին . . . Գո՛ւրտար . . . թաշլարը էլինիզէ ալըն . . . հէյ պիրլիքտէ . . . հազը՞ր մըսընըզ՝

— Էվվէ՛թ , էվվէ՛թ . . . հազըր ըզ՝

— Էօյլէ իսէ . . . աթէ՛շ . . . ։

Թաշ օճագճընըն իշպու էմրի իւզէրինէ , խանէի ումուժինին օվալարա նազըր օլան ճիհէթինէ տօղրու իքինճի տէֆա օլարագ պիր թաշ պուլունթը եազտըրըրլար ։ Պու թաշլարըն պիր գըսմը՝ իւք տէֆաքի հիւճիւմտէ գըրըլմասընը օլան ճամլարըն քեաֆֆէսինի թուզ կիպի տաղըթտը ։ Գըրըլան ճամլարըն քէոկին վէ չամաթէթէնկիզ սէտասը ղալէպէլիին վահշիյանէ ավազէլէրինէ մունզամ՝ օլաու . պու տիվանէլէր սիւրիւսիւ տէհշէթլի սէտալարըմըզա . « Եըրթըճըլարա գարշը մուհարէպէ վէ էօլյ՛ւմ . . . » տէյու հայդըրմագտա ըտըլար ։

Պիր ազ սօնրա հիւճիւմ իտէնլէր՝ գըրըլան ճամլար արասընտան գատընլարը կէօրունւքտէ , պու ավազէլէր պիր գաթ տահա քէսպի չիտտէթ իլլէտիլէր . պիշարէ գատընլար իսէ նէ՛ եաբաճաղլարընը չաշըրմըզ վէ պէնգլէրի սօղմուշ օլտըղը հալտէ կէչիպ տէօնմէքտէ , պագըլարը չօճուգլարը գալտըրըպ կէօթիւրմէքտէ , պագըլարը « ճան գուրթարան հօ՞գ մը . . . » տէյու հայդըրըպ գօլլարընը սէմայա տօղրու գալտըրմագտա վէ պագըլարը տա տիկէրլէրինտէն տահա ճէսուր օլտըգլարընտան , քէնճէրէէրտէն տըշարը սարգըլտըտագ բանճուրլարը գաբտամաղա չապալամագտա ըտըլար ։

Սիպուլ պիր թաշ ալմագ իւզրէ եէրէ էյիլէրէք .

— Ա՛հ , իչթէ գարընճալար կէօչ իթմէյէ պաշլատըլար . քէնտիլէրինէ թաշլարլա իմտաատ իթմէլիիզ . — տէտի , վէ մէգուժէնին գուվվէթլի էլինտէն ֆըրլամըշ կիթմիշ օլան թաշ՝ օ սըրատա քէնճէրէնին քէնարընտան տըշարը

էյիլմիշ օլտըղը հալտէ պիր գանատը քէնտիսինէ տօղրու չէքմէյէ չապալամագտա պուլունան պիշարէ պիր գատընա իտապէթ իլլէտի ։ Պէտչէնրէ գատըն պունը կէօրինճէ ֆէվգ էլ տատ սէվինճ իլէ .

— Վուրուլտը , վուրուլտը . . . թաշըմ պօյա կիթմէտի . — տէյու հայդըրտը ։

— Սէ՞ր (1) լագապը սանա բէք կիւզել եագըշմըշ . նիշանկեահա բէք կիւզել տօղունտըրըյօրսըն ։

— Եաշա՛ Սիպուլ . . . ։

— Հէ՛յ , եըրթըճըլար , ճէսարէթի իտէրսէնիզ , արշարը չըգընըզ պագալըմ՝

Կէլինճիք եիւզիւ տատմ . — եըրթըճըլար՝ ճիվարտագի տատմլերին կէլիպ խանէլէրինէ պագմագա պիլէ ճէսարէթի իտէմէյէճէք տէրէճէտէ գօրգագ օլտըգլարընը պէլլի եիւզ տէֆա սէօյլէմիշ օլտըգլարը հալտէ , շիմտի նէ՛րէտէ տիրլէր , նէ՞ իչուն տըշարը չըգմայօրլար ։

— Եիմտի տէ տէլիքտէն տէլիյէ կիրիյօրլար ։

Թաշ օճագճը . — (Կիւրիւլթիւլիւ պիր սէտա իլէ .) Տըշարը չըգմագ իսթէ՞մէյօրլար մը . . . հայտի կիտէլիմ չունլարը տիւմանա թուֆթալըմ՝

— Էվվէ՛թ . . . էվվէ՛թ , կիտէլիմ ։

— Կիտէլիմ տէ գաբույը գըրալըմ ։

— Ֆէնտիլէրինի հէր հալտէ եագալամալըյըզ ։

— Հայտի՛ . . . եիւրիւյիւնիւզ . . . ։

Պու սէօզիւ միւթէագբալ , մէգբիւր ալայ ազ ուզագտա պուլունան պէօյիւք պիր գաբույա տօղրու իլէրիլէմէյէ պաշլատը . թաշ օճագճը պու ալայըն էօնիւնտէն կիթմէքտէ , վէ Սիպուլ տախի էլինտէ պիր սօբա սաալ-այարագանըն եագընընտան եիւրիւմէքտէ իտի ։ Ղալէպէլիք չու

---

(1) Սիպուլ ֆրանսըզճատտա ուֆագ թազէ սօղան տէմէք տիր ։

սրբատա հայգըրմագտան ֆարիզ կէլմիշ օլտըղընատան, ալէլ ահէլէ ամըլման ատըմլարըն սէտասըյլա այագլարը ալթընտաքի թօբրագ սարսըլմագտա ըտը։ Պու գարըշըգ վէ ատէթա պօղուգ վէլվէլէ Գուրտլարըն մէճնունանէ ավազէլէրինտէն պիր գամ տահա տէհշէթլի կէօրիւնմէք-տէ իտի։ Զօգ կէչմէքսիզին՝ սօմ մէշէտէն մնամուլ պիր գաբուն-ըն էօնիւնէ վասըլ օլտըլար։

Թաշ օճագճը գաբուն-ըն գանատլարընտան պիրինէ էնտիրմէք իւզրէ էլինտէքի ճէսիմ թաշճը չէքիճինի գալտըրտըղը սրբատա, մէգքիւր գանատ պիրտէն պիրէ աշըլտը։ Հիւճիւմ իտէնլէրին է՛ն քիւսթախչարընտան պիր գաչը գաբուտան իչէրի սէյիրթմէյէ տավրանտըլար. Ֆագամ թաշ օճագճը պու քիւսթախչարըն գայրէթինի թաատիլ իլմմէք վէ գալէպէլիյի սուսատըրմագ իսթիյօրմըշ կիպի գօլլարընը ուզաթարագ կէրի չէքիլտի։ Գալէպէլիք տէրհալ էթրաֆընա թօբլանտը։

Գաբու ևարը ևարըյա աշըլմըշ օլտըղընատան, իչէրիտէ պիր ամէլէ սիւրիւսիւ միւշահէտէ իտիլտի. պունլար մըգատարճա ազ ըտըլար. լաքին հալ ու թավըլարընտան՝ չիտաէթլի պիր մուգավէմէթէ հազըրլանմըշ օլտըգլարը անլաշըլմագտա ըտը. մէրգումտար ալէլ ահէլէ չամթալ գանճալար, տէմիր քէլէթինէրէր վէ սօքալար իլէ սիլահլանմըշ ըտըլար։ Ակրիքօլ ճէմիյէթին պաշընտա տուրմըշ վէ էլինտէ տէ քէնար ադըր տէմիրճի չէքիճինի թուքմագտա պուլնմըշ իտի։ Ծէլիգանըլը իշճինին լէհճէսի բէք զիյատէ սօղմուշ օլուպ, կէօղէրինտէ քարըամագտա օլան աթէշի հիտատէթ վէ ղաղագ, ճէսուրանէ չէհրէսի վէ էմնիյէթի գահրամանանէսի տամարլարընտա բէտէրինին գանը ճէվէլան իլմմէքտէ օլտըղընը վէ պէօյլէ պիր գավգատա բէք տէհշէթլի օլաճաղընը կէօսթէրմէքտէ իտիլէր։ Պունընլա պէրաբար քէնարհինի գապմ իլմմէյէ մուվաֆֆագ օլարագ, մէթին պիր սէտա իլէ թաշ օճագճըյա.

— Նէ՞ իսթէյօրսընըզ. – տէյու սօրտու։

Թաշ օճագճը կիւրիւլթիւլու պիր սէտա իլէ «Մուհարէպէ՛...» տէյու ճէվապ վէրտի վէ գալէպէլիք տախի.

— Էվվէ՛թ... էվվէ՛թ... մուհարէպէ՛ իսթէրիզ... – տէյու թէքրարլատըլար։

Թաշ օճագճը արգասընա տէօնէրէք վէ կէնիշ էլինի գալէպէլիյէ տօղրու ուզաթարագ.

— Սուսընըզ... Գուրտլարըմ... – տէտիքտէն սօնրա, Ակրիքօլա միւթէվէճճիհէն իլավէի մէգալ իլէ.

— Գուրտլար մուհարէպէ իսթէմէյէ կէլմիշլէր տիր. – տէտի։

Ակրիքօլ. – Ֆիմէ՞ գարշը։

Թաշ օճագճը. – Եըրթըճըլարա գարշը։

Ակրիքօլ. – Պուրատա Եըրթըճը ֆիլան եօգ, պուրատա սիւբհունէթի հալտէ Եաշայան իշճիլէր վար տըր... չէքի՛լինիզ...։

Թաշ օճագճը. – Բէք էյի, իչիմէ Գուրտլար տա սիւքհունէթի հալտէ Եաշայան իշճիլէրի եէմէք իսթիյօրլար։

Ակրիքօլ. – (Թէհտիտամիզ պիր չէհրէ իլէ քէնտիսինէ Եագլաշմագտա օլան թաշ օճագճընըն եիւզիւնէ պագարագ.) Գուրտլար հիչ քիմսէյի եէյէմէյէճէքլէր տիր. Գուրտլար Եալընըզ ուֆագ չօճուգլարը գօրգուտապիլիրլէր։

Թաշ օճագճը վահչիյանէ պիր գահգահա սալտըրարագ.

— Եա՛... էօյլէ՞ մի զանն իտիյօրսընըզ. – տէտիքտէն սօնրա, էլինտէքի ադրը թաշճը չէքիճինի գալտըրարագ վէ Ակրիքօլըն պուրնընըն ալթընա տօղրու ուզաթարագ.

— Պու կիւլմէ՞ք իչուն մի տըր. – տէյու սօրտուգտա, Ակրիքօլ սիւրաթլը պիր հարէքէթի իճրասընա էլինտէքի տէմիրճի չէքիճիյլէ թաշճը չէքիճինի գարշըլայընա եիթէրէք.

— Եա պունա՞ նէ տէյէճէքսին. – տէտի։

Թաշ օճագճը. – Տէմիրէ գարշը տէմիր... չէքիճէ գարշը չէքիճ, էօյլէ՞ մի. քէք էյի, պու իշիմէ կէլիր։

Ակրիքօլ. – (Վէնտիսինի կիւճ հալ իլէ զապթ իտէպիլէրէք.) Խա՛յր, մէսէլէ սիզին իչինիզէ կէլմէսի հագըննա տէյիլ տիր. սիզ բէնճէրէլէրիմիզի գըրտընըզ, գաւրընըարըմըզը գօրգուճտընըզ վէ ֆապրիգամըզըն էն էսկի պիր իշճիսինի էօլիւմ տէրէճէսինէ կատարաճաընըզ. պիչարէ իսմէթիյար չու սըրատա օղլունըն գօլլարը արասընտա ճան վէրիյօր։ (Սէտասը պիրա իսմէթիյար թէզյեւիւր իտէրէք.) Պու գաւտարը քեաֆիի տիր զանն իտէրիմ։

Թաշ օճագճը. – Խա՛յր, պու գաւտարը քիֆայէթի իմժէզ... Գուրտլար տահա ղիյատէ ած տըրըլար... սիզին պուրատան տըշարը չըգմանըզ վէ մէյտանա կէլիպ պիղիմլէ մուհարէպէ իմժէնիզ լազըմ տըր, սիզի գօրգաղլար սիզի. – տէտի։

Պու սէօզտէն սօնրա ղալէպէլիք՝ քէօբէք կիպի ուլայարագ, ըոլըգ չալարագ, էլլէրինտէքի օտքալարը սալայարագ վէ պիր պիրինի գաւուա ատղրու իմիչտիրէրէք.

— Էվվէ՛թ, էվվէ՛թ, մուհարէպէ՛ իսմէրիզ... տըշարը չըգտընըար. – տէյու Հայգըրտըլար։

Ակրիքօլ. – Պիզ մուհարէպէ իսմէմէյիզ. ֆապրիգատան տըշարը տա չըգմայըզ. (Պաշընտաքի շապգայը եէրէ աթարագ վէ այաղընը բէրվաստըգճա պիր սուրէթտէ անա տայաթարագ.) Լաքին էկէր պունտան պէրիյէ կէչմէք պէտպախթըղընտա պուղունաճագ օղուրտանըզ, օ զէման քէնտի խանէմիզտէ պիղիմ իւզէրիմիզէ հիւճիւմ իմմիչ օլաճագտընըզ քի, պունըն պիլճիւմիէ նէթիճէլէրինտէն սիզ մէսուլ սընըզ։

Թաշ օճագճը. – Սիզին խանէնիզտէ օլսուն, պաշգա պիր եէրտէ օլսուն, մուհարէպէ իսմէրիզ վէսսէլամ.

Գուրտլար Եըրմըճըլարը նէմէք իսթիյօրլար..., Տո՛ւր, իչթէ սէնին հիւճիւմիւն։

Պու սէօզիւ միւթէագրըպ թաշ օճագճը էլինտէքի ա. ղըը չէքիճի Ակրիքօլըն իւզէրինէ գալտըրտը. լաքին Ակրիքօլ սիւրաթլը պիր աթլայըշլա պիր թարաֆա չէքիլէրէք տարպէտէն գուրթուլտը, վէ էլինտէքի չէքիճի տօպ տօղրու թաշ օճագճընըն կէօյսիւնէ սալտըրտը. պունըն իւզէրինէ թաշ օճագճընըն այաղը գայարագ եէրէ տէվրիլտի իսէ տէ, տէրհալ պաճագլարը իւզէրինտէ տօղրուլարագ, քէմալը վահչէթլէ Ակրիքօլըն իւզէրինէ հիւճիւմ իթտի վէ «Եէթիշի՛ն, Գուրտլար...» տէյու հայգըրմաղա պաշլատը։

7

Ա Վ Տ Է Թ

Ակրիքօլ իլէ թաշ օճագճը արասընտա գումդա պաշլար պաշլամազ, ղալէպէլիք տէհչէթլի վէ զալըմանէ պիր սուրէթտէ պիրի պիրինէ գարըշտը. պիր ալայ ադրըն հէրիֆլեր մուգավէմէթի զայըը գապտը պիր վահչէթլէ թաշ օճագճընըն արզասընտան մէզքիւր գաւուտան իչէրի սէյիրթտիլէր. պու տէհչէթլի ղալէպէլիք արասընտա է՛ն զիյատէ քիւթթախ օլանլար տիկէրլէրինի տէվիրիպ պօղմագտա վէ էզմէքտէ օլտըգլարընտան, պիր թագըմը տախ պու կէչիտէն կէչէմէյէրէք էբէյիճճէ տօլաչտըգտան սօնրա, պիր չիթ ևանընտաքի գաֆէյլի թախթաբէրտէյի

գերբեպ իշերի կիրտիլէր, վէ պու սուբէթլէ ֆապրիգա իշ-
ճիլէրինի հէման իչի ալթէշ արասընա ալտըլար։ Մ. Հար-
տինին իշճիլէրինտէն պաղըլարը քէմալը ճէսարէթի վէ չէ-
ճաէթլէ գարշը գոյտուլար. պաղըլարը տա Սիպուլ իլէ
պիր գաշ պէտչէհրէ բէֆիգելէրինին վէ պիր սիւրիւ Բա-
րիս սէրսէրիլէրինին՝ գատընլար իլէ չօճուգլարըն իլթիճա
իթմիչ օլտըգլարը խանէի ումումիյէ չերգտըգլարընը կէօ-
րէրէք, պունլարը գօվալամաղա պաշլատըլար. լաքին Սի-
պուլըն արգատաչլարընտան պաղըլարը կէրի տէօնէրէք
ներտիւպանըն գաբուսընը իշճիլէրէ գարշը օլանճա զայ-
րեթլէրիլլէ միւտաֆաա իթտիքլէրինտէն, Սիպուլ, քէնտի-
սի կիպի իւչ տէօրթ գատըն, վէ պիր գաշ չաբգընլար եօ-
գարը չերգմաղա մուվաֆֆագ օլտուլար, վէ պաղըլարը
եաղմա իթմէք վէ պաղըլարը տա պուլտըգլարընը գըրմագ
նիյէթլիլէ օտալարա հիւճիւմ իթտիլէր։

Գաբուլարտան պիրի անլէրին մէսայիի վագըալարընա
էվվէլի էմրտէ մուգավէմէթ իթտիքտէն սօնրա նիհայէթ
գըրըլտը, վէ Սիպուլ՝ սօքասը էլինտէ օլտըղը վէ կիւրիւ-
թիւ վէ չամաթա թէէսիրիլլէ պիր գաթ տահա գուտըր-
մըշ պուլընտըղը հալտէ, սաչլարը տէօքիւք պիր հալ վէ
վահչիյանէ պիր չէհրէ իլէ մէգքիւր տաիրէյէ կիրտի։

Ութինճի պիր օտանըն գաբուսընը մուհաֆազա իթմէք
իսթիյօրմըշ կիպի կէօրիւնէն տիլպէր պիր գըզճըղազ (Ան-
ժէլ) պիրտէն պիրէ տիզ չէօբտիւ, վէ պէնգի ուչմըշ վէ
էլլէրինի եէքտիկէրինէ գավաշտըրմըշ օլտըղը հալտէ,
նիյագքեսրանէ պիր սէտա իլէ.

— Ալլահ աշգընա՛ օլսուն, վալիտէյմ տօգունմայը-
նըզ. — տէտի։

Պէտչէհրէ գատըն. «Իլք էվվէլ սէնին վէ սօնրա վա-
լիտէնին պախշիլինի վէրէճէյիմ» տէյու պաղըրարագ պի-
չարէ գըզճըղազըն իւղէրինէ սալտըրտը, վէ թըրնագլա-
րըյլա անըն էիւզիւնիւ կէօզիւնիւ թըրմալամաղա պաշ-

լատը. պու սըրատա սէրսէրի չաբգընլարտան պաղըլարը
սօքալտըրըյլա այնէյի վէ չալար սաաթը գըրմագտա, վէ
պաղըլարը տախի էվլատ թագըմլարընը եաղմա իթմէյլէ
մէշղուլ օլմագտա ըտըլար։

Անժէլ Սիպուլա գարշը ուղրաշմագլա պէրապէր տիլ-
խրաշ ավազէլէր սալըվէրմէքտէ, վէ վալիտէսինին իլթի-
ճա իթմիչ օլտըղը օտանըն գաբուսընը միւտաֆաայէ չա-
լըշմագտա ըտը. վալիտէսի իսէ՝ մէգքիւր օտանըն բէնճէ-
րէքինտէն տըշարը սարգըլմըշ օլտըղը հալտէ, Ակրիքօլը
իմտատա չաղըրմագտա ըտը։

Ակրիքօլ թաշ օճագճը՛ իլէ եէնիտէն գավզայա թու-
թուլմըշ ըտը։ Կէօյիւս կէօյիւսէ վուգու պուլան իչպու
գավզատա էլլէրինտէքի չէքիճլէրին հիչ պիր ֆահտէսի
օլմամըշ ըտը։ Կէօզլէրի գան չանագընա տէօնմիւշ, տիզ-
լէրի քինէտէյնմիշ վէ իքի տէհչէթլի եըլան կիպի պիր-
ինէ սարըլմըշ օլտըգլարը հալտէ, կէօյիւս կէօյիւսէ պի-
րի պիրինի տէվիրմէյէ չապալամագտա ըտըլար։ Թաշ օ-
ճագճը Ակրիքօլա այագըյլա չիտտէթլի պիր տարպէ էն-
տիրմէք իսթէյէրէք, կէնճ տէմիրճի մէրգումըն սօղ
պաճաղընը եագալամաղա մուվաֆֆագ օլմուշ վէ պունը
սաղ գօլունըն այթընտա սրգըշտըրմըշ ըտը. լաքին
Գուրտլարըն եր պաշըսընըն գուվվէթի օ՛ տէրէճէտէ իտի-
քի, եաղընըշ պիր պաճաղը իւղէրինտէ էյիլմիշ օլմագլա
պէրապէր, գուշէ կիպի եէրինտէն գրմըլտամայօրտու։
Ակրիքօլ մէրգումըն պիր էլինի մէնկէնէյէ սրգմըշ կիպի
սրգըշտըրմըշ օլտըղընտան, հէրիֆ սէրպէսթի գալմըշ օ-
լան էլիյլէ եուտրուգ տարպէլէրի էնտիրէրէք, պաշընը վէ
այնընը խաամիրինին կէօյտունէ տայաթմըշ օլան կէնճ տէ-
միրճինին չէնէթինի բարչալամաղա չալըշմագտա ըտը։

Թաշ օճագճը. — Գուրտ եըրթըճընըն տիչլէրինի
բարչալայաճագ տըր քի, պունտան սօնրա հիչ պիր շէյ
եըրթմաղա մուգթէտիր օլամազըն. — տէտի։

Ա.կրիքօլ. – (ձահա ու զայրէթինի պիր գաթ տահա արթըրարագ.) Սէն հագիգի պիր Գուրտ տէյիլ սին. հագիգի Գուրտլար եիկիթ տահէ մէր քի, պիր քիշիյէ գարշը օն քիշի իլէ չըգմազլար...:

Թաշ օճագճը. – Հագիգի Գուրտ սախթէ Գուրտ, տիշլէրինի բարշալայաճազըմ վէսսէլամ:

Ա.կրիքօլ. – Պէն տէ սէնին քէնշէնի բարշալայաճազըմ:

Պու սէօզիւ միւթէագրիպ տէմիրճի՝ սիւրաթլը պիր հարէքէթի իճրասըյլա թաշ օճագճընըն պաճազընը օտէրէճէ չիտտէթլէ չէքտի քի, թաշ օճագճը չիտտէթլի պիր ազրը հըսս իտէրէք տիլխրաշ պիր նիտտա սայըվէրտի, վէ պիրտէն պիրէ պաշընը ուզաթտարագ պիր վահշէթի ճանվէրտանէ իլէ Ա.կրիքօլըն պօյնունը ըսըրտը:

Պու չիտտէթլի ըսըրըշ իւզէրինէ տէմիրճի պիր հարէքէթտէ պուլընմըշ օլտուգընտան, թաշ օճագճը պաճազընը մէրդումըն գօլու ալթընտան գուրթարմազա մուվաֆֆագ օլտու, վէ օ զէման թագաթը պէշէրիյէնին ֆէվգինտէ սարֆը գայրէթ իտէրէք վիւճուտինին պիւթիւն ազըրլըգլա Ա.կրիքօլըն իւզէրինէ սալտըրտը, վէ պիչարէյի իչի եանընա տօղու սալաթտըգտան սօնրա նիհայէթի ալթընա եաթըրտը...: Պու սըրտաա Անժէլին վալիտէսի՝ խանէի ումումի բէնճէրէլէրինտէն պիրինտէն տըշարը ուզանմըշ օլտուգը հալտէ, եիւրէք բարալայըճը պիր սէտա իլէ.

— Իմոա՛ա... մօսիէօ Ա.կրիքօլ... իմոա՛ա... դըգըմը էօլտիւրիյօրլար. – տէյու հայգըրտը. պունըն իւզէրինէ Ա.կրիքօլ սօլույա սօլույա թաշ օճագճըյա խիթտապէն.

— Պէնի պրագ տէյօրըմ... նամուսըմ իւզէրինէ եէմին իտէրիմ՝ քի եարըն... նէ վագթ իսթէրսէն եինէ տէօյիւշիւրիւզ. – տէտիքտէ, թաշ օճագճը.

— Խա՛յր, էօլիւյիւ պաշը ուճընտա աղլամալը, սօղումազա կէլմէզ. պէն ավըմը սրճագ սրճագ եէրիմ. – ճէվապընը վէրտի, վէ պատէհու տէհշէթէնկիզ էլլէրինտէն պիրիյլէ տէմիրճինին պօղազընտան գավրայարագ, տիզինի կէօյսիւնէ տայաթմազա չալըշտը:

Անժէլին վալիտէսի էլտան պայղըն պիր սէտա իլէ.

— Ձան գուրթարան նօճ մը... գըգըմը էօլտիւրիյօրլար. – տէյու հայգըրմագտա ըտը.

Ա.կրիքօլ խատամինին էլինտէն եագայը գուրթարմագ իչուն ֆէվգ էլ տատ սարֆը գայրէթի իտէրէք:

— Ա.լլահ աշգընա՛ օլսուն... պէնի պըրագ տա կիտէյիմ տէյօրըմ... սէնտէն լութֆ տիլէյօրըմ. – տէտի իսէ տէ, թաշ օճագճը պու րէճալատա գուլագ պիլէ ատմայարագ.

— Ամմա նէ տէ ուճրգմըշըմ կա՛. – տէյու պէյտան իլլէտի:

Ա.կրիքօլ՝ Անժէլին տիւշար օլտուգը թէհլիքէտէն տօղայը հըսս իթտիյի խէվֆ ու տէհշէթի ասիգատըլա պիր գաթ տահա հիտտէթէ կէլէրէք օլանճա գուվվէթիյլէ ուղրաշմագտա օլտուգը սրրատա, թաշ օճագճը գալչալարընըն պիրտէն պիրէ քէսկին տիշլէր իլէ թուֆէքլատուգընը հըսս իթտի, վէ այնը զէմանտա գուվվէթի պիր էլ տալխի պաշընա իւչ տէօրթ տօքա տարպէտի էնտիրտի. պունըն իւզէրինէ թաշ օճագճը չիքեարընը պըրագտը, վէ նէ՛ եաբաճագընը շաշըրմըշ օլտուգը հալտէ պիր տիղի վէ պիր էլի իւզէրինէ տէմիրիէրէք, տիկէր էլիյլէ տէ գաֆատընա տօղու. կիպի եաղմագտա օլան տարպէլէրտէն քէնտինինի մուհաֆագա իթտէյէ չատպատտը. գագաթ Ա.կրիքօլ գուրթուլուր գուրթուլմագ պու տարպէլէրէ նիհայէթի վէրիւտի:

Տէմիրճի օլտուգը եէրտէն գալգարագ վէ կէնիշ պիր նէգէս ալարագ.

— Ա՜հ, պապաճըզըմ . . . պէնի գուրթարտընըզ . . . Ալլահ վէրէ ատ Անժէլ իչուն վազթ բէք կէճ օլմասա։

Տակոպէր. – Գօչըվէր . . . կի՛թ . . . պէնիմկէ մէշղուլ օլմա . – ատ յու պէ յան իլլէտի։

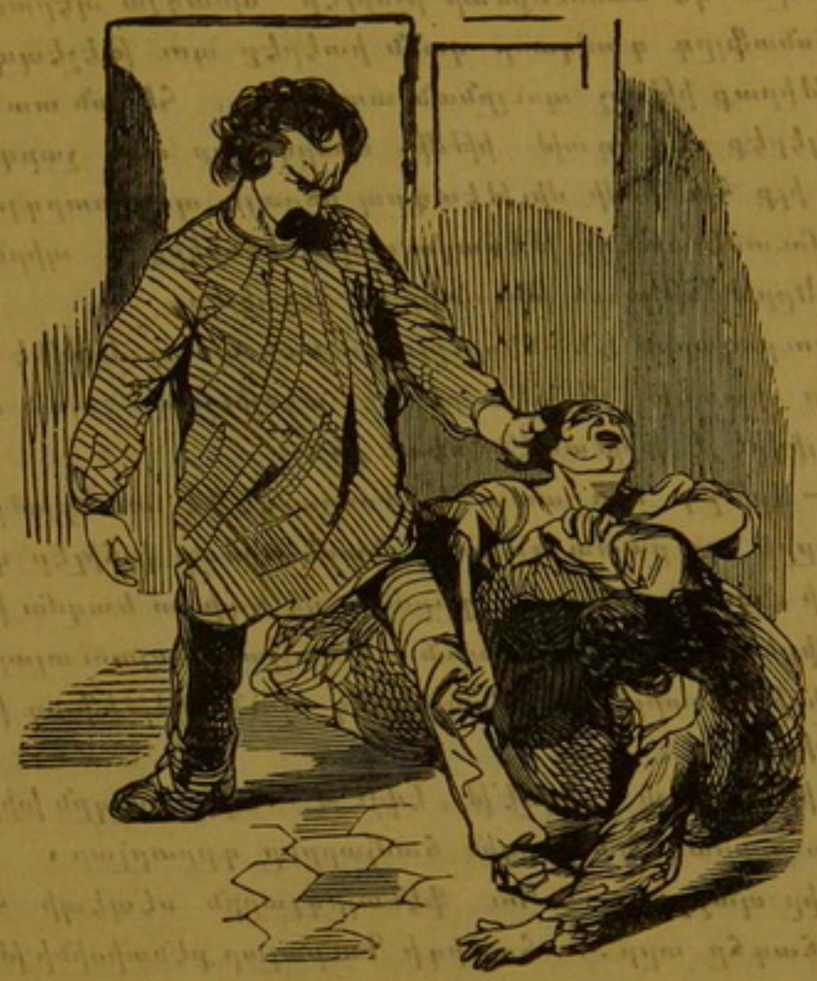
Ակրիքօլ ալել ածէլէ խանէի ումումիյէ սէլիրթի։

Էվվելճէ ատ սէօյլէմիշ օլտըղըմըզ վէճհէ, Տակոպէր՝ Բապա-ժուա տախի պէրապէրինտէ օլարաղ մարէշալ Սիմոնըն դըզլարընը պէօյուք բէտերլէրինին ետնընա կէթիմիշ իտի։ Իմթիյար ասքէր կիւրիւլթիւ էտնասընտա վասըլ օլմուշ օլտըղընտան, պիր գաչ իշճիլի պաշընա թօպլայարագ, մարէշալ Սիմոնըն բէտէրինին էօլիւմ հալինտէ նագլ իտիլմիշ օլտըղը օտանըն գաբուսընը մուհաֆազա իթմէքտէ իտի։ Իշթէ Ակրիքօլը թէհլիքէլի տէ մահալը մէգբիւտէն կէօրմիւշ իտի։

Զօգ կէչմէքտիլին գալէպելիյին տիկէր պիր տալղասը՝ Տակոպէրի պիր միւտաէթճիք քէնտիսինի գայպ իթմիշ օլան թաշ օճագճըըն ետընընտան սիւրիւպ կէօթիւրտիւ։

Ակրիքօլ իբի սըղըայըշտա խանէէի ումումիյէ վասըլ օլարագ, նէրտիւպանըն գաբուսընը մուհաֆազա իտէն հէրիֆլէրի տէվիրմէյէ վէ ալել ածէլէ Անժէլին օտասընա կիթմէյէ մուվաֆֆագ օլմըշ ըտը։ Օրայա վասըլ օլտըղը զէման, պէտագահթ գըղճըղազ՝ շիքեարընըն իւզէրինէ ապանմըշ պիր սըրթլան կիպի քէնտի իւզէրինէ տիւշմիւշ օլտըղը հալտէ եիւզիւնիւ կէօզիւնիւ թըրմալամադըգա չալըշան Սիպուլա գարշը չէհրէմինի իբի էլլէրիլլէ մուհաֆազա իթմէքտէ իտի։

Ակրիքօլըն պու պէտչէհրէ գատըն իւզէրինէ հիւճիւմ իտիպ մուդավէմէթի զայըը գապիլ պիր շիտաէթլէ անընն սարըմթրագ սաչլարընտան թուխթարագ սըրթի իւսթիւ տէվիրմէսի վէ պատէհու չիզմէսինին էօքճէհիլլէ կէօյտիւնէ պիր թէքմէ էնտիւէրէք եէրէ եաթըրմասը պիր օլտու։

Սիպուլըն տիւշար օլտըղը տալպէ բէք չիտաէթլի իտի իսէ տէ, մէրդումէ հիտաէթ ու զաղապ սահիպսըյա պիր գաթ տահա գուտուրարագ տէրհալ այադա գալդըը. պու սըրտատա տիկէր պիր գաչ իշճիլէր Ակրիքօլըն արգասընը սըրա օլայա կէլմիշ օլտըգլարընտան, քէմալը ճէսարէթլէ տէօյուշտիւլէր, վէ կէնճ տէմիրճի Անժէլի եարը պայդըն պիր հալտէ գալտըրըպ եանընտաքի օտայա կէօթիւրտիւիւ սըրատա, մէրդումըար տախի կէրէք Սիպուլը վէ կէրէք արգատաշլարընը խանէնին պու գըսմընտան տըշարը գօվտուլար։

Ակրիքօլըն տէտիյի կիպի հաբէրէ Դաբդալատան մատա-

տուտ օլան վէ նամուսքեար իշճիլէը օլմազլա պէրապէր պիր էանաֆիլըգ գավզասը զանն իտէրէք պու թէչէպիւսէ իշթիրաք իթմիշ պուլընան աատէմլէը , հէման տա իսթէմէյէրէք ըէֆագաթ իթմիշ օլտըգլարը պու չարգընլարըն իլք հիւճիւմի միւթէագըպ իճրայէ պաշլատըգլարը սուի մուամէլաթ վէ թէճավուզաթը կէօրէրէք , պիրտէն պիրէ Երրթըճըլարըն թարաֆընա կէչտիլէը :

Դուրտլարըն է՛ն ճէսուրլարընտան օլուպ Օլիվիէ իլէ քէմալը շիտատէթ վէ ճէսարէթլէ տէօյիւշմիւշ օլան պիր իշճի Օլիվիէյէ խութապէն տէսի քի .

— Ակրթըգ պուրատա նէ՛ Դուրտ վէ նէ՛ տէ ԵրրթըճԸ վար տըր . պուրատա եալընըգ նամուսքեար իշճիլէը վար տըր քի , պուլտըգլարընը գըրմազ վէ եախօտ եաղմա իթմէք էֆքեարըյլա կէչմիշ օլան պու ալչագ հայտուտլարըն հատտինի քէնտիլէրինէ թանըթմազ իչուն իթթիֆագ իթմէլի տիրլէը :

Պիր տիկէրի . -Էվէ՛թ , էվէ՛թ . . . րիզամըզըն խիլաֆընտա օլարագ խանէնիզին ճամլարընը գըրտըլար :

Պիր պաչգասը . - Պու ֆէնալըգլարըն սէպէպի հէր թաչ օճագճը տըր . . . հագիգի Դուրտլար քէնտիսինի թանընմազլար . եաբտըղը չէյլէրին պէլասընը պուլաճագ տըր :

— Դուրտլար վէ ԵրրթըճըլԸ եէքտիկէրիյլէ հէր կիւն տէօյիւշիւրլէր . լաքին եինէ պիրի պիրլէրինէ րիայէթ իտէրլէը :

Հիւճիւմ իտէնլէրտէն րէք ճիւզի օլան պիր գըսմընն շու ուրէթլէ ԵրրթըճըլԸ թարաֆընա կէչմէսի՝ ֆապրիգա իշճիլէրինէ եէնի պիր զայրէթ վէրտի , վէ Դուրտլար իլէ ԵրրթըճըլԸ՝ մըդտարճա բէք ազ օլմազլա պէրապէր իթթիֆագ իտէրէք , ֆապրիգա տախիլինտէ պէօյլէ շայանը թէէսսիւֆ հալլէր իյդա՛ընա իպթիտար իտէն բարբա սէրսէրիլէէրիյլէ տիկէր չարգընլարա գարշը տէօյիւշմէյէ պաշլատըլար :

Պու սէֆիլլէրտէն պիր գըսմը՝ պարոն Բրիքոնըն խաֆիյէ մէմուրը օլան կէլինճիք Եիւզլիւ հէրիֆին թահրիք վէ թէչվիգլէյլէ , Մ. Հարտինին ֆապրիգասընտաքի աէսթհաահլարըն եանընա կիթտիլէը : Իչթէ օ զէման շայանը թէէսսիւֆ պիր խարապիյէէթ տիր պաշլատը : Խապիսանը մէրգուման՝ պիր հիտատէթի վահչիյանէյէ գաբըլարագ , օրատա պուլընան է՛ն գըյմէթտար մաքինալարը վէ է՛ն գիյատէ հիւնէրլէ եաբըլմըշ օլան տէսթհ կեահլարը գըրտըլար , վէ եարը եաբըլմըշ էմթիանըն քեաֆֆէսինի ինսաֆսըզճասընա մահվ ու պէրպատ իթտիլէր : Պիր պիրլէրինի կէչմէք կիպի պիր արզուի ճանվէրանէ պու վահչի աատէմլէրի պիր գահ տահա թահրիք իթտիյինտէն , մուգատտէմա ինթիզամ վէ զայրէթի թէէսարրուֆքեարանէ նուսմունէսի օլան իշպու ֆապրիգայը պիր ազ սօնրա խարապէզարա տէօնտիւրտիւլէր . պիւթիւն հավլիլէր՝ վահչիյանէ ավազէլէր վէ գահգահալար իլէ բէնճէրէլէրտէն աչաղը աթըլան հէր տիւրլիւ էշեա իլէ տօլտու : Պատէհու եինէ կէլինճիք եիւզլիւ հէրիֆին թահրիքվլէ , Մ. Հարտինին թիւճճարիյէ տէֆթէրլէրի վէ պիր թաճիր իչուն լիւզումը տէրքեար օլան էվրագ վէ սաիրէ՝ գատըն էրքէք պիր սիւրիւ բէժիւրատ գըյաֆէթի վէ պէտչէհրէ աատէմլէրին էլ էլէ վէրէրէք վէ տէհչէթէնկիզ ավազէլէր սալտըրարագ տէօնտէ օլտըգլարը պիր նէվ ճէհէննէմի րագս իլէ Երրթըլըտը վէ այագլար ալթընա ալընտը :

Ղարիպ վէ քէտէրպա՛խ գըսատյէէթ , Պու կիւրիւլթիւ վէ խարապիյէէթ մէնզարէլէրինին շամանթէթի տէհշէթֆէրմասը էթրաֆը թուլթտըղը պիր սըրատա , գաբուսը պագը սատըգ իշճիլէր թարաֆընտան նազարէթի վէ մուհաֆազա խոլէն մարէշալ Սիմոնըն բէտէրինին օտասընտա տախի սաքինանէ, հիւզնէնկիզ վէ տէհշէթլի պիր մէնզարէ ճէրէյան իթմէքտէ իտի :

Ինթիյար իշճի եաթագը իւզէրինտէ եայըլմըշ վէ

պաշը տախի պէյազ պիր սարդը իլէ սարըլմըշ օլուպ, պու սարդը ալթընտան պէյազ վէ գանլը ռաչլարը կէօրիւլմէքտէ իտի. պիչարէ իսթիյարըն չէհրէմի մօրարմըշ, թէնէֆֆիւսի աղըրլաշմըշ վէ կէօղլէրի տախի ատէթա կէօրմէմէքտէ պուլընմըշ իտի։ Մարէշալ Սիմոն եաթաղըն պաշը ուճընտա տուրմըշ օլուպ, բէտէրինին իւզէրինէ էյիլմիշ օլտըղը հալտէ անըն էտնա հարէքէաթընը պիր ըղտըրապը վէ յուսանէ իլէ թէճէսիւս իթմէքտէ, վէ պիր թապիպ տախի մէրդումըն պայդըն նապզընը մուայէնէ իյլէմէքտէ իտի։ Տակոպէր իլէ պիրլիքտէ կէլմիշ օլան Լօզ վէ Գլանշ իսէ՝ իսթիյարըն եաթաղը էօնիւնտէ տիզ չէօքմիշ վէ էլլէրինի տէ պիրի պիրինէ գավուշտըրմըշ օլտըղլարը հալտէ, հէօնքիւր հէօնքիւր ապլամադտա ըտըլար. պիր ազ ուզագտա, գարանլըգ պատմադա պաշլամըշ օլտըղը ճիհէթլէ օտանընն նիմ գարարմըշ օլան պիր թարաֆընտա տախի Տակոպէր տուրմըշ օլուպ, գօլլարընը կէօսիւնտէ խաչլարի գավուշտըրմըշ վէ չէհրէմի տախի քէտէրլի պիր սուրէթտէ պուլընմըշ ըտը։

Օտա տէրուննինտէ տէրին վէ հէվէնաք պիր սիւքիւթ հիւքմֆէրմա պուլունուպ, պու սիւքիւթ ատա սըրա եա՛ Լօզ իլէ Գլանշըն պօղուգ ընչգընըգլարը վէ եախօտ պապա Սիմոնըն կիւճ թէնէֆֆիւսու իլէ մունգաթի՛ օլմադտա ըտը։ Մարէշալ Սիմոնըն կէօղլէրի գուրու, հիւզնէնկիզ վէ աթէշնաք օլուպ, միւմանիէյհ անլէրի եալընըզ թապիպին եիւգիւնէ պագմագ վէ անը նազարըյլա իսթիճվապ իթմէք իւզրէ բէտէրինին եիւգիւնտէն այընմագտա ըտը։

Գաղէն գարիպ թէասիւֆլէր վուգու պուլուր... Մարէշալ Սիմոնըն բէտէրինի մուայէնէ իտէն թապիպ պիզգաթ Մ. Գալէնիէ իտի։ Տօգթէօրիւն իսաթէխանէսի գապրիգայա էբէյիճէ եագըն օլտըղընտան, վէ հազագաթ վէ մէհարէթճէ ճիվարլարտա պէօյիւք պիր չէօհրէթ գազան-

մըշ պուլընտըղընտան, իմտատ պուլմագ իւզրէ է՛ն էվվէլա անըն խանէսինէ կիտիլմիշ իտի։

Նակէհան տօգթէօր Գալէնիէ պիր հարէքէթի իճրա իլէտի, վէ մարէշալ Սիմոն կէօղլէրինի մէրդումըն եիւգիւնէն այընմատըղընտան.

— Նէ՞ օ, մօսիէօ տօգթօր... իւմի՞տ մի վար. — տէյու սորտու։

Տօգթէօր. — Շիմտիլիք, մօսիէօ տիւք, նապզը ազագընդ հարէքէթէ կէլիյօր...։

Մարէշալ. — Իօյլէ իսէ գուրթուլտո՛ւ։

Տօգթէօր. — (Թէմքինինի պօղմայարագ.) Եալանճը իւմիտլէրէ գաբըլմամալը, մօսիէօ տիւք. նապզընըն հարէքէթէ կէլմէսի՝ այագլարընա գօյարըղըմ գուվվէթլի իլաճլարըն թէէսիրինտէն նաշի տիր... պունընլա պէրաբեր պու պուհրանըն նէթիճէսի նէ՛ օլաճաղընը քէտիրէմէմ...։

Մարէշալ, իսթիյարըն պաշընը խաֆիֆճէ սալլաթտըղընը վէ կէօզ գաբաղլարընը ճիւճիճէ օյնաթտըղընը կէօրէրէք.

— Պապաճըղըմ, պապաճըղըմ, սէսիմի իչիթի՞յօր մըսընըզ. — տէյու հայգըրտը։

Ֆիլ հագըգա պիր ազ սօնրա պապա Սիմոն կէօղլէրինի աչտը։ Պու տէֆա ադլը պաշընա կէլմիշ կիպի կէօրինիյօրտը։

Մարէշալ թաբիճի նագաթիլ պիր մէսէլրէթի վէ իւմիտլէ.

— Պապաճըղըմ... նա՞սըլ սըն, է՛յ՛ վիսին... պէնի թանը՞յօր մըսըն. — տէյու սորտու. իսթիյար զայըֆ պիր ադամ իլէ.

— Պետրո՛ս... օղլում... պուրատա՞ մըսըն... էլինի պանա... վէր... — տէտի, վէ իսաֆիֆ պիր հարէքէթտէ պուլընտը։

Մարէշալ Իսմիլյարըն էլինի քենոտ էլլերի իչինտե սը-
գարագ .

— Իչմէ . . . պապաճըղըմ . . . – տէտի , վէ պա-
տէհու զայրը Իսմիլյարի պիր հըսսը մուհապպէթէ գա-
բըլարագ բէտէրինին իւզէրինէ տիւշտիւ վէ էլլէրինի ,
եիւզինիւ , սաչլարընը էօբէրէք .

— Նաշա՛յօր . . . եա՛ Բապալի . . . եաշա՛յօր . . . գուր-
թուլտո՛ւ . . . – տէյու Նիտա իլլէտի :

Պու սըրատա պիր սիւրիւ չաբգընլար իլէ Գուրտլար
վէ Երրիճընըլար արասընտա եէնիտէն պաչլամըշ օլան
գավգանըն սէտալարը Իսմիլյար իչճինին թա գուլաղընա
վասըլ օլտըգլարընտան . պիչարէ ատէմ գըսըգ պիր սե-
տա իլէ .

— Պու կիւրիւլթիւ . . . ա՛հ , պու կիւրիւլթիւ . . .
էլան տէօյիւչի՛յօլլար մը . – տէտիքտէ , մարէշալ՝ բէտէ-
րինին եիւբէյինի բահաթլանտըրմագ իչուն .

— Պիր շէյ տե յիլ , պապաճըղըմ . . . հէր շէյ պիթ-
մէք իւզէրէ տիր . – տէյու ճէվապ վէրտի :

Պապա Սիմոն . – (Չայրճի վէ քէսիք պիր սէտա իլէ .)
Պէտրո՛ս . . . պէն չօգ վագթ եաշամայաճաղըմ . . . :

Մարէշալ . – Պապաճըղըմ . . . :

Պապա Սիմոն . – Օղլում . . . պրագ տա ժէրամըմը
անլաթայըմ . . . Ալլահ վէրէ տէ . . . հէր շէյի . . . սա-
նա . . . սէօյլէմէյէ . . . մուգթէտիր օլսայըտըմ . . . :

Տօգթէօր . – (Միւթէէսիֆանէ պիր սուրէթտէ իսմի-
մէյար իչճիյէ իսիթտապէն .) Մօսիէօ , ճէնապը Հագգ սի-
պին իւզէրինիզտէ պէլքի պիր միճիզէ կէօսթէրմէճէք տիր .
Ճէնապը Հագդա շիւքր իտին . . . վէ պիր բարագ . . . :

Պապա Սիմոն . – (Տօգթէօրիւն սէօղիւնիւ քէսէրէք .)
Պիր բարա՞զ մը . . . թէշէքքիւր իտէրիմ , էֆէնտիմ . . .
օղլում եանըմտա տըր . . . չիմոնիյէ գատար . . . նամուս-
քեար վէ սաղլըգ գալմըշ օլան րուհըմը . . . անըն գօլա-

ըը արասընտա . . . թէպիմ իտէճէյիմ . . . :

Մարէշալ . – Էօլմէ՛ք մի . . . սէ՞ն մի , պապաճըղըմ
. . . օ՛հ , խա՛յր . . . խա՛յր . . . :

Իսմիլյար իշճի՝ էվվելա աղաճըգ գուվվէթի իբէն ,
աղար աղար քէսալ գաաճ իտէն պիր սէտա իլէ տէտի քի :

— Պետրո՛ս . . . սէն պիր աղ . . . էվվել . . . գօ-
յէթ մուհիմմ . . . պիր մատաէ . . . հագդընտա . . .
պէնտէն նասիհաթ . . . թալեպ իլլետին . . . պանա էօյ-
լէ . . . կէօրիւնիւյօր քի . . . սէնին վազիֆէյն հագդընտա
. . . էֆքեարընը . . . թէնեffիր իթմէք . . . արզուսը . . .
պիր տագըգաճըդ . . . պանա հայաթ պախշ իլլետի . . .
չունքի . . . էկեր սէնի կէրէք սէնին . . . վէ կէրէք պէ-
նիմ չանըմըզա . . . ըայըդ օլմայան . . . պիր եօլտա . . .
կէօրմիւշ օլսայըտըմ . . . բէք պէտապաթի . . . էօյէճէք-
տիմ . . . : Ճիմտի պէնի տինլէ . . . օղլո՛մ . . . սա-
տըդ վէ ճէսուր օղլում . . . պու սօն տագըգտտա . . .
պիր բէտեր . . . ասլա եանըմտագ . . . սէնին իչիգտա իտէ-
ճէք . . . պէօյիւք պիր վազիֆէյն . . . վար տըր . . . եօղ-
սա . . . նամուսքեար պիր ատէմ կիպի . . . հարէքէթի իմ-
միշ . . . օլմազըմն . . . պէնիմ սօն արզուսա գալմը . . .
նանքէօրիւք իմմիշ . . . օլուրսըն . . . ոէն պիլա . . . պի-
լա թէրէտտուտ . . . :

Իսմիլյարըն սէտասը կիթ կիտէ քէսալ գաաճ իմմիշ
իտի . . . պու սօն սէօղլերի թէէլաֆֆուզ իտինճէ , սե-
տասը պիւս պիւթիւն անլաշըլմագ օլտու : Մարէշալ Սի-
մոն հալընըգ շու քէլիմէլէրի ֆէհմ իտէպիլտի :

— Իբնինճի Նաբոլէոն . . . նէմին . . . նամուսլուգ
. . . օղլում . . . :

Պատէհու Իսմիլյար իշճի տուտագլարընը մունթէզա-
րի պիր սուրէթտէ օյնաթտը , վէ պունը միւթէագիպ հէր
շէյ Իսմիլյար պուլտու . . . :

Թէպիմի րուհ իմմիյի գէման կիճէ գալանըլըգը պիւս

պիւթիւն պատմըշ օլուպ , խարիճառ պիրտէն պիրէ չեան-
ղըն վար . . . եանղըն վար . . . » սէտալարը առհչեթլի
պիր սուբեթառ իշխուիլմէյէ պաշլատը :

Հարիգ՝ ֆապրիգանըն չաբուգ թուխթուշըը նէանելը-
լէ տօլու օլուպ կելինճիք եիւղիւ հէրիֆին խաֆիլէն կիր-
միշ օլարըղը պինալարընատան պիրինառէն զուհուր իլլէմիշ ի-
տի : Օ սըրատա ուզագատան տավուշ սէտալարը իշխուիլմէ-
յէ պաշլայըպ , Բարխատէն պիր ատբեր միւֆրեզէսինին կէս-
մէքառ օլարըղը անլաշըլատը :

. . . . . .

Հէր թատրաֆտան ատրֆ խոխէն զայրեթի իլէ պերա-
պեր , եանղըն պիր սահաթատան պերու ֆապրիգայը խա-
բատպ իթմէքառ իտի , Կինճ պերլուպ վէ սօղուպ վէ գուպ-
պէի ասիւման Եըլտըզլարըա միւղէյէն օլուպ , չիմալ
բուզկեատը տախի օլանճա չիտառեթիլլէ էամէքառ վէ ա-
ճըգմըշ պիր արսլան միսալի ինլէմէքառ իտի :

Հէրիֆին պիրի օվալար արսաբընատան եիւրիյէրէք ա-
ղըր ատըր իլէրիլէյօր վէ ֆագաթի գալշըբընատա էբէյիճէ
եիւքսէք պիր արսպի պուլընատրընատան , եանղընը կէօ-
րեմէյօրտը : Պու առէմ պիգաթի Մ. Հարտի օլուպ , ճան
չէքիշմէք բատատօինառ պուլընան պիր պիչարէնին իթթի-
րեմէսի կիպի սօղուպ օլան նէօպէթի միւնատֆի օլուբ իւ-
միտլէ եիւրիյէրէք ֆապրիգատընա ավառէթի իթմէք իս-
թէմիշ իտի : Փէնտհսինէ վէրիլէն խապէր բէք տօղրու ի-
տի . բէրէքաթիշ տէրճէսինատ սէվտիյի մաշտգէսի , քէնտ-
սինէ խոխէն տէհչէթլի խըյանէթատէն սօներա նէզտինատ
պիր իլթիճակեատ պուլատիլէճէյի օ ալիճէնատ գատըն
Ցրանատը թէրք իթմիշ իտի : Ամերդ պուննա չիւպհէ
գալմայօրտու . էվվէլ , Մարկըրիթ Ամերիգայա ապիմէթ
իլլէմիշ իտի , Վալիտէի՝ օ զէմանա գատար մէրգուժէնին
իրթիքեատ իթմիշ օլարըղը իսանճանըն ճէզասը օլմագ իւզ-
րէ , ուղուրընատա զէվճէլիք վէզայիֆինի պիլէ ֆէնտա իթ-

միշ օլարըղը Մ. Հարտիյէ վէտալաշմագ իչուն պիր սէօղ
պիլէ եազմամատընը Մարկըրիթճէն թալեպ իլլէմիշ , վէ
մէրգուժէ տախի պիլա թէրէտտիւտ պուննա իթհամ կէօ-
թէրմիշ իտի . . . .

Զահէն Մարկըրիթի բէք չօգ տեֆալար քէնտիսինէ .
« Վալիտէյնէ սիզտէն պիրինիզի ինթիխապ իթմէք լազըմ
կէլէճէք օլուբատա , ասլա թէրէտտիւտ իթմէմ » տէմիշ մի
իտի , Ֆիլ հագըգատ ասլա թէրէտտիւտ իթմէմէ . . . պի-
նատպէրին օճիհէթճէն արթըգ հիչ պիր իւմիտ գալմամըշ
ըատը : Քէնտհսինէ Մարկըրիթի արատընատա Օգիանոս տախի
պուլունմամըշ օլատ պիլէ , մէրգու մէվալիտէսինէ օ՛տէ-
րէճէ քէօր քէօրիւնէ իթհամ իտէր իտի չի , քէնտհսինէ
օլան միւնատէպատի ընինէ միւէպպէտէն դոթի իտէճէ-
յի պէտիհի վէ աչիքատար ըատը : Պինատէն ալէյհ քէնտի
սօն իլլիճակեատը տէմէք օլան ոգուգատէն արթըգ
պիտ պիրթիւն դոթը իւմիտ իլլէմիշ իտի , Իչթէ քէնտի
հայատընըն էն պէյատէ էհէմմիյէթլի օլան իբի քէօրիւ
պիր տատպէ իլէ , պիր կիւնատ վէ հէման տա պիր սահա-
տա գօրատրըմըշ վէ մահվ իտիլմիշ իտի :

Վալիտէի ապիպէնին սէնէի թէսմիյէ իթհամիյէ կիպի ,
պիչարէ Ֆէ--կէ , արթըգ տիւնեատա սանա նէ՞ գալը-
էվվէթ , զայըպ իթհամիյին աչգ ու մահապպէթ իլէ ալչագ-
ընըն գալպինատ մահվ իթմիշ օլարըղը տօսթլըգատան տօ-
նայը թէսէլի պուլմագ իւզրէ տիւնեատա սանա նէ՞ գա-
լը : Օ՛ն սէնինն թատավիրինէ կէօրէ վիւճուտէ կէթիրմիշ օ-
տըղըն օ՛ քէօշկի ինգիլիա , օ քիւշիւք վէ ֆագաթ տիւքիւ-
նէթպատիշ իլթիճակեատ գալը քի , օրատա սէնինն առյէի
հիմմէթլինատ սայ ու ամէլ մէսէրրէթի վէ միւքատֆաթը
միւնէմիճ օլմագատա տը : Սէնինն պու տէրճէ մէտուտ վէ
միննէթատար գըլմիշ օլարըղն օ միւհիմմէրէմ սէնատաթքատա-
յար սէնինն իչուն հիչ պիր վագթ էքսիք օլմայաճագայար
տը . . . Պունատա տախի մանգատատէ մէ պէօյիւք պիր

մուհապպէթ վար տըր . . . է՛ն մուգատտէս իւմիալէրի-
նին պէօյլէ տէհշէթլի պիր սուրէթտէ մահվ ու զախլ օլ-
մասը ապասընտա , պու մուհապպէթ սէնին իլթիճակեա-
հըն օլսուն . . . Պու տիլքիւշա վէ լաթիֆ իլթիճակեահըն
սիւքիւնէթի ֆէվգ էլ ատէսի վէ իշճիլէրինին օրատա նախլ
օլտըգլարը էմնալօրզ սատատէթին թէմաշասը՝ սէնին զամ-
նաք վէ խուն ալուտ (արիւնալից) րուհընը էբէյիճէ թէս-
քին իտէճէք տիր . զիրա չիմտի սէնին րուհընըն եալընըզ
էլէմ վէ քէտեր իլէ եաշամագտա օլտըգը պէտիհի տիր ։
Հայտի . . . պիր ազ սօնրա պայըրըն թէբէսինէ վասըլ օ-
լուրսըն , վէ օրատան՝ չայանը թագախս օլաճագ պիր սու-
րէթտէ վիւճուտէ կէթիրմիշ օլտըգըն օ էմնալօրզ ճէննէ-
թի (ֆապրիգատը) օվալար իչինտէ կէօրէպիլիրսին . . .

Մ. Հարտի պայըրըն թէբէսինէ չըգմըշ ըտը ։ Պու օր-
րատա եանդըն՝ պիր ազ զէման զապթ իտիլտիքտէն սօնրա ,
խանէի ումումիտէ թէքրար չիտատէթլէ բարլամաղա պաշ-
լամըշ ըտը ։ Էվվէլի էմրտէ պէյազա մախլ իքէն պիր ազ
սօնրա գըզըլ վէ մուախասէն տէ պագըր րէնկինէ թէ-
հավվիւլ իտէն քեմկին պիր զըյա ուզագտան ուզաղա ու-
ֆուգը (հորիզոն) թէնվիր իլէտի ։

Մ. Հարտի ֆէվգ էլ ատէ հայրէթ վէ վէտհուսթիյ-
եէթլէ օ թարաֆա պագըյօրտու ։ Նակէհան պիր տիւ-
ման ագընթըսը արասընտան , հատոսըզ հիսապսըզ գը-
զըճըմլար իլէ գարըշըգ պիր այէվ զուհուր իլէտի , վէ
պիւթիւն օվալարա վէ հաթթա Մ. Հարտինին այագլարը
այթընա սէթէչրէնկ պիր չաչաս նէչր իթտիքտէն սօնրա
սէմայա տօղրու եիւքսէլտի ։ Ֆէմալը չիտատէթլէ էամէքտէ
օլան չիմալ րուզկեարը՝ եանդընըն միւթէմէվվիճ այէվ-
լերինի սիւրիւպ կէօթիւրէրէք , պիր ազ սօնրա , հարիգին
քէնչէի զուլմընա տիւշմիւշ օլան ֆապրիգատա քի իսթիմ-
տատ իչուն չալընան չանլարըն հիւզնէննկիզ սէտալարընը
Մ. Հարտինին գուլագլարընա աքս իլէտի ։

ՏԻՕՐՏԻՆՃԻՒ ՃԻԼՏԻՆ ԽՈՒԹԱՄԸ

NL10070S2
33 Կարևոր գրադարան
ոչնչնչոսե ոչնոեեո էէ